

Euroopan unionin virallinen lehti

L 225

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

52. vuosikerta
27. elokuuta 2009

Sisältö

- II EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista

PÄÄTÖKSET

Komissio

2009/608/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 24 päivänä huhtikuuta 2007, tukitoimenpiteestä, jonka Belgia on toteuttanut Inter Ferry Boats -yhtiön hyväksi (C 46/05 (ex NN 9/04 ja ex N 55/05)) (tiedoksiannettu numerolla K(2007) 1180) ⁽¹⁾..... 1**

2009/609/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 4 päivänä kesäkuuta 2008, Unkarin pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten yhteydessä myöntämästä valtiontuesta C 41/05 (tiedoksiannettu numerolla K(2008) 2223) ⁽¹⁾..... 53**

2009/610/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 2 päivänä heinäkuuta 2008, toimenpiteistä C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 ja CP 133/05), jotka Kreikka on toteuttanut Hellenic Shipyardsin hyväksi (tiedoksiannettu numerolla K(2008) 3118) ⁽¹⁾..... 104**

2009/611/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 8 päivänä heinäkuuta 2008, toimenpiteistä nro C 58/2002 (ex N 118/2002), jotka Ranska on toteuttanut Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) -meriliikenneyhtiön hyödyksi (tiedoksiannettu numerolla K(2008) 3182) ⁽¹⁾..... 180**

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti

Hinta: 38 EUR

FI

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyyppillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyyppillä ja merkitty tähdellä.

II

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista)

PÄÄTÖKSET

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 24 päivänä huhtikuuta 2007,

tukitoimenpiteestä, jonka Belgia on toteuttanut Inter Ferry Boats -yhtiön hyväksi (C 46/05 (ex NN 9/04 ja ex N 55/05))

(tiedoksiannettu numerolla K(2007) 1180)

(Ainoastaan ranskan- ja hollanninkieliset tekstit ovat todistusvoimaiset)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2009/608/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

dentäviä tietoja. Asiasta järjestettiin komission ja Belgian viranomaisten kahdenvälinen kokous 12 päivänä joulukuuta 2003. Kokouksessa komissiolle toimitettiin IFB:n rakenneuudistussuunnitelma.

1. MENETTELY

1.1 Tapaukset NN 9/04 ja N 55/05

(1) Belgian viranomaiset ovat ilmoittaneet komissiolle 12 päivänä elokuuta 2003 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin Euroopan komissiossa 20 päivänä elokuuta 2003 (TREN/A(03)27718), pelastus- ja rakenneuudistustoimenpiteistä, jotka Société Nationale des Chemins de Fer Belges (SNCB) (Belgian kansallinen rautatielaitos) on myöntänyt Inter Ferry Boats (IFB) tytäryhtiölleen 7 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyllä puitesopimuksella, EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(2) Lokakuun 13 päivänä 2003 (D(03)17546) komissio kehotti Belgian viranomaisia toimittamaan komissiolle täy-

(3) Belgian viranomaiset vastasivat komission kirjeeseen 7 päivänä tammikuuta 2004 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 13 päivänä tammikuuta 2004 (TREN/A(04)10708). Tästä kirjeestä ilmenee, että tukitoimenpiteet, joita ilmoitus koski, on myönnetty. Näin ollen tapaus kirjattiin numerolla NN 9/04. Huhtikuun 30 päivänä 2004 järjestettiin toinen kokous. Tässä kokouksessa komissio pyysi lisätietoja, joita Belgian viranomaiset toimittivat sille 15 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 21 päivänä kesäkuuta 2004 (TREN/A(04)23691).

(4) Komissio kehotti 26 päivänä tammikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä (D(05)100339) Belgian viranomaisia toimittamaan täydentäviä tietoja, ja nämä tiedot toimitettiin 25 päivänä maaliskuuta 2005 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 30 päivänä maaliskuuta 2005 (TREN/A(05)7712).

(5) Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle 28 päivänä tammikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä (SG(2005)A1133) SNCB:n aikomuksesta korottaa lisää IFB:n pääomaa, mistä ei määrätty sopimuksessa, josta ilmoitettiin 12 päivänä elokuuta 2003 päivätyllä kirjeellä. Komissio kirjasi tapauksen ilmoituksena numerolla N 55/05.

- (6) Komissio kehotti 29 päivänä maaliskuuta 2005 päivätyllä kirjeellä (D(05)106199) Belgian viranomaisia toimittamaan täydentäviä tietoja, ja nämä tiedot toimitettiin 28 päivänä huhtikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 3 päivänä toukokuuta 2005 (SG(2005)A(05)4155).
- (7) Komissio kehotti 31 päivänä toukokuuta 2005 päivätyllä kirjeellä (D(05)111096) Belgian viranomaisia toimittamaan täydentäviä tietoja, ja nämä tiedot toimitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2005 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 1 päivänä heinäkuuta 2005 (TREN/A(05)16598).
- (8) Syyskuun 16 päivänä 2005 järjestettiin komission ja Belgian viranomaisten välinen työkokous. Tässä kokouksessa komissio pyysi Belgian viranomaisia toimittamaan täydentäviä tietoja, ja nämä tiedot toimitettiin 21 päivänä lokakuuta 2005 sähköpostilla, joka kirjattiin komissiossa 24 päivänä lokakuuta 2005 (TREN/A(05)27067).
- (13) Belgian viranomaiset toimittivat 30 päivänä marraskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä, jonka komissio vastaanotti 5 päivänä joulukuuta 2006 ja joka kirjattiin numerolla TREN/A/39219, asianosaisen Karel Vinckin kirjeen. Belgian viranomaiset lähettivät tämän kirjeen tukeakseen sillä väitettään, jonka mukaan asiaa koskevat SNCB:n päätökset eivät johtuneet Belgiasta vaan yksinomaan SNCB:stä.
- (14) Komissio kehotti 5 päivänä helmikuuta 2007 päivätyllä kirjeellä (D(07)302095) Belgian viranomaisia toimittamaan täydentäviä tietoja. Belgia toimitti nämä tiedot 6 päivänä helmikuuta 2007 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 7 päivänä helmikuuta 2007 (A(07)24246), 8 päivänä helmikuuta 2007 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 9 päivänä helmikuuta 2007 (A(07)23613), 13 päivänä helmikuuta 2007 päivätyllä kirjeellä, joka rekisteröitiin komissiossa 15 päivänä helmikuuta 2007 (A(07)24201), sekä 15 päivänä helmikuuta 2007 päivätyllä kirjeellä, joka rekisteröitiin komissiossa 16 päivänä helmikuuta 2007 (A(07)24362).

1.2 Tapaus C 46/05

- (9) Komissio ilmoitti 7 päivänä joulukuuta 2005 päivätyllä kirjeellä Belgialle päätöksestään aloittaa näiden toimenpiteiden osalta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.
- (10) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽¹⁾. Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä toimenpiteestä. Komissio ei ole saanut asianomaisilta huomautuksia.
- (11) Belgia vastasi kirjeeseen menettelyn aloittamisesta 14 päivänä helmikuuta 2006 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa 15 päivänä helmikuuta 2006 numerolla TREN/A/13934. Samalla 14 päivänä helmikuuta 2006 päivätyllä kirjeellä Belgia perui 28 päivänä tammi-kuuta 2005 päivätyn ilmoituksensa.
- (12) Kesäkuun 1 päivänä 2006 ja 25 päivänä heinäkuuta 2006 järjestettiin komission yksikköjen ja Belgian viranomaisten väliset työkokoukset. Belgian viranomaiset toimittivat komissiolle täydentäviä tietoja 29 päivänä kesäkuuta 2006 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa samana päivänä numerolla TREN/A/25806, 20 päivänä syyskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin samana päivänä numerolla TREN/A/32665, sekä 16 ja 21 päivänä marraskuuta 2006 sähköposteilla, jotka rekisteröitiin numeroilla TREN/A/37638 ja TREN/A/37981.
- (15) Komissio kehotti 15 päivänä maaliskuuta 2007 päivätyllä kirjeellä (D(07)306248) sekä 16 päivänä maaliskuuta 2007 pidetyssä työkokouksessa Belgian viranomaisia toimittamaan täydentäviä tietoja. Belgia toimitti nämä tiedot 30 päivänä maaliskuuta 2007 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin komissiossa samana päivänä (A(07)28411).

2. YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS PELASTUS- JA RAKENNEUUDISTUSTOIMENPITEISTÄ

2.1 IFB:n pelastamista ja rakenneuudistusta koskevan puitesopimuksen osapuolet

2.1.1 IFB

2.1.1.1 Kuvaus yhtiöstä

- (16) IFB on Belgian lainsäädännön mukainen osakeyhtiö. SNCB omistaa sen osakepääomasta 89,03 prosenttia. Muita osakkeenomistajia ovat CNC Transports (SNCF:n tytäryhtiö, josta SNCF omistaa 93,8 prosenttia; osuus 7,41 prosenttia), ICF (osuus 2,08 prosenttia) sekä EWS (English, Welsh and Scottish Railway; osuus 1,22 prosenttia).
- (17) IFB perustettiin 1 päivänä huhtikuuta 1998 fuusioimalla kolme seuraavaa yhtiötä: Ferry Boats SA, Interferry SA sekä Edmond Depaire Ltd:n "rautatiosasto". Kuten Belgian viranomaisten esittämästä kaupparekisteriotteesta ilmenee, fuusio oli ns. absorptiofuusio eli sulautuminen, joka käsitti toisten yhtiöiden hankkimisen: siinä Interferry SA sulautettiin Ferry Boats SA:han, minkä jälkeen Edmond Depaire SA:n "rautatiosasto" liitettiin fuusion tuloksena syntyneeseen yksikköön. IFB on siis sama oikeushenkilö kuin vuonna 1923 perustettu Ferry Boats.

⁽¹⁾ EUVL C 159, 8.7.2006, s. 2.

- (18) IFB jatkaa ennen kaikkea kahdenlaista toimintaa: rautatie-liikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten logistiikkatoimintaa (IFB Logistics) sekä yhdistettyjä kuljetuksia palvelevaa maaliikenneterminalien toimintaa (IFB Terminals). Liiketoiminta on kuvattu tarkemmin muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan kirjeen 16–29 kohdassa.
- (19) Edellä mainitun liiketoiminnan lisäksi IFB on tai on ollut osakkaana belgialaisissa ja ulkomaisissa meriliikenne- tai maaliikenneterminalitoimintaa harjoittavissa yhtiöissä sekä kuljetusyhtiöissä, tai sillä on tai on ollut tällaisia yhtiöitä tytäryhtiöinä. Tällaiset osakkuudet ja tytäryhtiöt on kuvattu tarkemmin muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan kirjeen 30 kohdassa ja siitä eteenpäin. Belgia on ilmoittanut komissiolle, etteivät tietyt menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä esitetyt seikat pitäneet täysin paikkaansa tai että ne olivat muuttuneet myöhemmin. Näitä seikkoja koskevat, menettelyn aloittamista koskevan kirjeen lähettämisen jälkeen tapahtuneet muutokset kuvataan seuraavissa kohdissa. Muilta osin viitataan päätökseen menettelyn aloittamisesta (30–49 kohta).
- (20) IFB:n omistusosuudet belgialaisista terminaaleista: IFB on myynyt omistusosuutensa Zeebruggen terminalista. Menettelyn aloittamista koskevan kirjeen 39 kohdassa IFB:n väitetään myyneen osakkeensa taloudelliselle yhteenliittymälle OCHZ:lle. Tosiasiassa IFB myi osakkeensa Hesse-Noord Natie -yhtiölle, jonka kanssa se harjoitti yhdessä terminalin toimintaa.
- (21) Menettelyn aloittamista koskevan kirjeen 41 kohdassa väitetään, että IFB omistaisi 16,76 prosenttia Dry Port Mouscron-Lille yhtiöstä. Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että koska kyseisen yhtiön pääomaa korotettiin 29 päivänä kesäkuuta 2006 eikä IFB osallistunut tähän korotukseen ja koska yhtiöön tuli osakkaaksi uusi yksityinen pääomasijoittaja DELCATRANS, IFB:n omistusosuus laski 11,07 prosenttiin.
- (22) IFB:n omistusosuudet ranskalaisista terminaaleista: IFB myi 30 prosentin omistusosuutensa Nord France Terminal International OU yhtiöstä (jäljempänä 'NFTI-ou') CMA-CGM:lle syksyllä 2006. Tämän kaupan myötä IFB omistaa Ranskassa enää 2 prosenttia CNC Transports yhtiöstä, jonka nimi on tämän jälkeen muutettu Naviland Cargoksi.
- 2.1.1.2 Asiaankuuluvat markkinat ja IFB:n markkinaosuudet
- (23) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään (50–54 kohta) komissio totesi, että IFB Logistics toimi kaksilla eri markkinoilla: se harjoitti huolintatoimintaa ja logistiikkatoimintaa. Näiden markkinoiden on määritelty olevan kansallisia ja IFB Logisticsin markkinaosuuden on laskettu olevan 2–5 prosenttia.
- (24) Terminaalien markkinoiden osalta menettelyn avaamista koskevassa päätöksessä (55–59 kohta) terminaalit jaetaan maaliikenne- ja meriliikenneterminaleihin. Päätöksen tekemisen jälkeen IFB on divestoinut kaikki meriliikenneterminalien osakkeensa. Sen paremmin asianosaiset kuin Belgian viranomaiset eivät ole kiistäneet menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitettyä määritelmää.
- (25) Rautatierahdin markkinat liittyvät näihin molempiin markkinoihin. Rautatierahdin markkinat avattiin Belgiaan saapuvan ja Belgiasta lähtevän kansainvälisen rahtiliikenteen osalta vuonna 2003 yhteisön rautateiden kehittämisestä 29 päivänä heinäkuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin mukaisesti⁽²⁾. Tätä toimenpidettä täydennettiin avaamalla kansalliset rahtimarkkinat 1 päivänä tammikuuta 2007 direktiivin 91/440/ETY mukaisesti; Belgia pani tämän direktiivin täytäntöön 13 päivänä joulukuuta 2005 annetulla kuninkaan asetuksella.
- 2.1.2 SNCB
- (26) SNCB perustettiin 23 päivänä heinäkuuta 1926 annetulla Belgian lailla Belgian kansallisen rautatielaitoksen perustamisesta⁽³⁾. Lokakuun 14 päivästä 1992 lähtien⁽⁴⁾ se on ollut itsenäinen julkinen yritys ja julkinen osakeyhtiö⁽⁵⁾.
- (27) Belgian valtio toteutti SNCB:n rakenneuudistuksen 1 päivänä tammikuuta 2005. SNCB jaettiin kolmeen seuraavaan erilliseen yhtiöön:
- SNCB Holding: holdingyhtiö, joka omistaa 100 prosenttia kahdesta muusta yhtiöstä, jotka ovat
  - ratainfrastruktuurin hoitamisesta vastaava Infrabel ja
  - uusi SNCB, joka on kuljetuspalveluista vastaava uusi rautatieyhtiö.
- Belgian valtio omistaa SNCB Holdingin osakepääomasta 100 prosenttia.
- (28) SNCB:n hallintoelimet ovat hallitus, johtokunta ja toimitusjohtaja. Hallituksessa on 10 jäsentä, joista yksi on toimitusjohtaja. Kuningas nimittää hallituksen jäsenet ministerineuvoston esityksestä.

⁽²⁾ EYVL L 237, 24.8.1991, s. 25.

⁽³⁾ Moniteur Belge, 24.7.1926.

⁽⁴⁾ Päivä, jolloin 30 päivänä syyskuuta 1992 annettu kuninkaan asetus, jossa hyväksytään ensimmäinen sopimus Belgian kansallisen rautatielaitoksen johtamisesta ja vahvistetaan yhtiöön liittyvät toimenpiteet, tuli voimaan (Moniteur Belge, 14.10.1992).

⁽⁵⁾ Siten kuin ne määritellään 21 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa, jolla uudistetaan tiettyjä julkisia liikeyrityksiä (Moniteur Belge, 27.3.1991).

- (29) Belgian hallitusta edustaa SNCB:n hallituksessa hallituskomissaari. Hallituskomissaari voi kääntyä Belgian viranomaisten puoleen mitätöidäkseen SNCB:n hallituksen päätöksen asiasta, joka ei liity julkisen palvelun tarjoamiseen, jos kyseinen päätös "haittaa [...] julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien tehtävien hoitamista" (lain 23 artiklan 2 kappale).

2.2 IFB taloudelliset vaikeudet vuosina 2001 ja 2002

- (30) Tässä kappaleessa tarkastellaan ensin taloudellisten vaikeuksien syitä ja tuodaan sen jälkeen esiin, kuinka IFB:n ja SNCB:n johtajat reagoivat niihin.

2.2.1 Taloudelliset vaikeudet

- (31) IFB:n vaikeudet johtuivat ensisijaisesti siitä, että ranskalaiset yhtiöt, joissa se oli osakkaana ja jotka kaikki sijaittivat Dunkerquen satamassa, ajautuivat talousvaikeuksiin vuo-

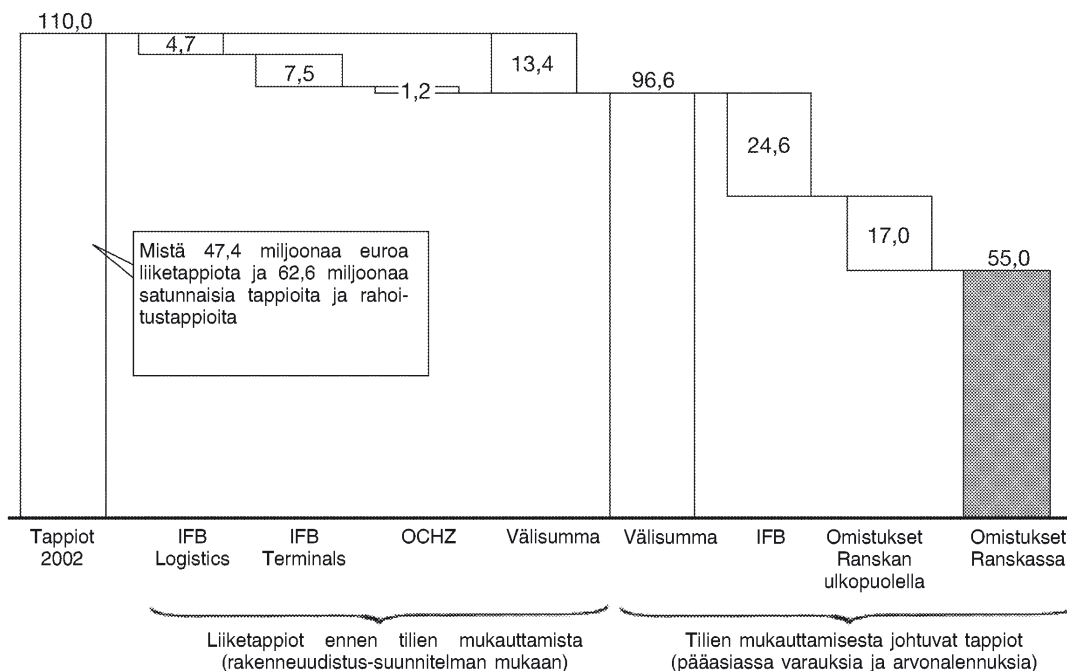
sina 2001–2002. Myös IFB Logisticsilla ja IFB Terminalilla oli talousvaikeuksia, ja vuonna 2002 ne tekivät tappiota.

- (32) Kuten kaaviosta 1 ilmenee, IFB:n kokonaistappiot tili-vuonna 2002 olivat 110 miljoonaa euroa. Tästä 12,2 miljoonaa euroa oli liiketappiota ennen tilien mukauttamista IFB Logisticsin (4,7 miljoonaa euroa) ja IFB Terminalsin (7,5 miljoonaa euroa) tasolla. Tähän lisättiin 1,2 miljoonan euron liiketappio, joka aiheutui osakkuudesta OCHZ:ssa. Nämä tappiot olivat yhteensä 13,4 miljoonaa euroa eli 12 prosenttia kokonaistappioista. Loput vuoden 2002 tappioista eli 96,6 miljoonaa euroa johtuivat tilien mukauttamiseen liittyvistä arvonalennuksista ja varauksista, jotka olivat välttämättömiä niiden ongelmien vuoksi, joihin yhtiö oli ajautunut Ranskassa ja Belgiassa. Näistä arvonalennuksista ja varauksista 75 prosenttia oli peräisin IFB:n osakkuuksista. Tästä osuudesta 76 prosenttia liittyi osakkuuksiin ranskalaisissa yhtiöissä.

Kaavio 1

Vuoden 2002 tappioiden erittely

(Miljoonaa euroa)

Lähde: IFB:n rakennemuutostussuunnitelma 24.3.2003; IFB Controlling

2.2.2 IFB:n ja SNCB:n johdon reaktio

(33) Vuoden 2000 lopun jälkeen IFB maksoi ainoastaan laskut, jotka SNCB oli lähettänyt sille suorittamistaan rautatieliikennepalveluista. IFB jatkoi tätä käytäntöä vuonna 2001 ja erityisesti vuonna 2002, ja SNCB hyväksyi sen. Siispä tammikuun 2003 lopussa IFB:llä oli maksamattomia laskuja SNCB:lle yhteensä 63 miljoonan euron arvosta. Näiden laskujen maksamatta jättäminen selittää, miksi IFB kykeni jatkamaan toimintaansa vakavista taloudellisista vaikeuksistaan huolimatta.

(34) Toukokuun 21 päivänä 2002 IFB:n hallitus totesi, että vuoden 2000 lopun jälkeen syntyneiden tappioiden vuoksi yhtiön omat varat olivat hvenneet alle puoleen yhtiön pääomasta. Belgian yhtiölain 633 artiklan mukaisesti IFB kutsui koolle osakkeenomistajiensa ylimääräisen yhtiökokouksen.

(35) Tämän yhtiökokouksen aikana suurin osakkeenomistaja SNCB ilmoitti sitoutuvansa tukemaan IFB:tä sen toimintamenojen osalta myöntämällä 2,5 miljoonan euron käteisennakon. SNCB:n hallitus hyväksyi tämän sitoumuksen. Tämän sitoumuksen pohjalta osakkeenomistajat päättivät jatkaa IFB:n toimintaa toistaiseksi ja pyysivät IFB:n hallitusta laatimaan kokonaisvaltaisen rakenneuudistussuunnitelman, joka käsittäisi myös tytäryhtiöt ja terminaalien hallinnan.

(36) Heinäkuun 19 päivänä 2002 pitämässään kokouksessa SNCB:n hallitus käsitteli tytäryhtiönsä IFB:n tilannetta. IFB:n toimitusjohtaja esitteli yhtiön tilanteen, minkä jälkeen hallitus teki seuraavan päätöksen: ”Hallitus katsoo yksimielisesti, että IFB:lle on myönnettävä 2,5 miljoonan euron käteissumma, jolla vastataan käteisvarojen tarpeeseen ja varmistetaan IFB:n toiminnan jatkuminen loka-kuun 2002 loppuun saakka (tämä summa on ennakkona mahdollisesta pääoman korotuksesta).”

(37) Hallituksen hyväksyttyä asian SNCB maksoi IFB:lle vuoden 2002 jälkimmäisellä puoliskolla käteisennakkona 2,5 miljoonaa euroa seuraavan aikataulun mukaisesti:

— 6.8.2002: 1 miljoonan euron suoritus,

— 17.9.2002: 1 miljoonan euron suoritus,

— 30.9.2002: 500 000 euron suoritus.

(38) Tämä ennako oli korollista (korko 3,1 prosenttia), ja se maksettiin takaisin kokonaisuudessaan heinäkuussa 2003. Takaisinmaksu tapahtui kahdessa vaiheessa:

— Heinäkuun 15 päivänä 2003 IFB maksoi SNCB:lle tästä summasta 1,5 miljoonaa euroa, joka oli kasvanut korkoa 40 422,04 euroa.

— Heinäkuun 23 päivänä 2003 IFB maksoi SNCB:lle loppusumman eli miljoona euroa, joka oli kasvanut korkoa 26 883,35 euroa.

(39) Syyskuun 19 päivänä 2002 IFB:n toimitusjohtaja antoi kahden tilintarkastajan tehtäväksi laatia erityiskertomuksen yhtiön taloudellisen tilanteen arvioimiseksi. Tämä kertomus toimitettiin IFB:lle 4 päivänä joulukuuta 2002 ja tämän jälkeen SNCB:lle, ja siinä esitettyjen johtopäätösten perusteella SNCB:n hallitus teki 20 päivänä joulukuuta 2002 periaatepäätöksen IFB:n pääoman korottamisesta. Tämä esitys hyväksyttiin myös 24 päivänä joulukuuta 2004 pidetyssä IFB:n osakkeenomistajien ylimääräisessä yhtiökokouksessa.

(40) IFB:n johto laati konsultti McKinseyn avustuksella IFB:n rakenneuudistussuunnitelman. Tämä rakenneuudistussuunnitelma kuvataan yksityiskohtaisesti tämän päätöksen 73–86 kohdassa, ja IFB:n hallitus hyväksyi sen 23 päivänä maaliskuuta 2003.

(41) Tämän seurauksena kummankin yhtiön (IFB:n ja SNCB:n) johto vahvisti IFB:n pelastus- ja rakenneuudistussuunnitelman yksityiskohdat ”IFB:n pelastamista ja rakenneuudistusta koskevassa puitesopimuksessa”, jonka yhtiöt allekirjoittivat 7 päivänä huhtikuuta 2003. IFB:n osakkeenomistajat hyväksyivät osakkeenomistajien toisessa ylimääräisessä yhtiökokouksessa, että IFB:n toimintaa jatkettaisiin tämän puitesopimuksen mukaisesti.

2.3 Huhtikuun 7 päivänä 2003 tehdyn ”IFB:n pelastamista ja rakenneuudistusta koskevan puitesopimuksen” mukaiset pelastus- ja rakenneuudistustoimenpiteet

(42) Puitesopimuksen 2 artiklassa määrätään, että osapuolten sopimien toimenpiteiden toteutus jakautuu kahteen vaiheeseen: pelastusvaiheeseen ja rakenneuudistusvaiheeseen.

2.3.1 Pelastustoimenpiteiden myöntämismenettely ja myöntämisen edellytykset

(43) Puitesopimuksen 3 artiklassa määrätään seuraavista pelastustoimenpiteistä:

— 5 miljoonan euron suuruisen takaisin perittävän ennakon myöntäminen,

- 15 miljoonan euron luottojärjestelyn myöntäminen, ja
- maksuajan lykkääminen toistaiseksi sen 63 miljoonan euron summan osalta, jonka IFB on velkaa SNCB:lle.
- (44) Näiden toimenpiteiden kesto rajattiin 12 kuukauteen; sitä kuitenkin pidennettiin hiljaisesti osapuolten yhteisestä sopimuksesta pääoman korottamispäivään asti.
- (45) Takaisin perittävän ennakon ja luottojärjestelystä nostettujen summien korko vastaa viitekorkoa, jota komissio soveltaa valtiontukiin. Korot pääomitaan ja ne maksetaan samaan aikaan erääntyvien saatavien kanssa.
- (46) 63 miljoonan euron velasta peritään tavanomaista 5,4 prosentin viivästyskorkoa. Korot pääomitaan ja ne maksetaan samaan aikaan varsinaisen saatavan kanssa.
- (47) IFB oli SNCB:lle velkaa velkojen ja luottojärjestelyjen korkoina 2,2 miljoonaa euroa vuonna 2002, 3,9 miljoonaa euroa vuonna 2003, 4,7 miljoonaa euroa vuonna 2004, 5,2 miljoonaa euroa vuonna 2005 sekä 4,4 miljoonaa euroa vuonna 2006.
- (48) Sopimuksen 7 artiklassa määrätään, etteivät IFB:n velat SNCB:lle vanhene.
- (49) Kaikki nämä toimenpiteet toteutettiin sen jälkeen, kun puitesopimus allekirjoitettiin 7 päivänä huhtikuuta 2003. IFB ei ole kuitenkaan käyttänyt takaisin perittävää ennakkoa.
- 2.3.2 *Rakenneuudistustoimenpiteiden myöntämismenettely ja myöntämisen edellytykset*
- (50) Puitesopimuksen 4 artiklassa, joka sisältää ”Rakenneuudistustoimenpiteet”-osaa koskevia määräyksiä, määrätään seuraavaa:
- takaisin perittävän 5 miljoonan euron suuruisen ennakon pääomittaminen
- luottojärjestelystä nostetun osan (enintään 15 miljoonaa euroa) pääomittaminen [...].
- 63 miljoonan euron [...] velan pääomittaminen
- mahdollisesti ja sillä edellytyksellä, että kumpikin osapuoli hyväksyy asian, ylimääräinen pääoman korottaminen [...].”
- (51) Puitesopimuksen 5 artiklassa pääoman korottamisen ennakkoehdoksi asetetaan se, ettei komissio vastusta sitä valtiontukia koskevien sääntöjen perusteella. Sopimuksen 5 artiklassa määrätään seuraavaa:

”SNCB:n sitoumukset [...] edellyttävät seuraavan ennakkoehdon täyttymistä. Osapuolet kehottavat Belgian valtiota tiedottamaan mahdollisimman nopeasti tästä puitesopimuksesta EY:lle. Lisäksi osapuolet kehottavat Belgian valtiota ilmoittamaan [puitesopimuksesta] EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti, mikäli EY katsoo tämän tiedonannon yhteydessä perustellusti [puitesopimuksen] olevan (EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettua) valtiontukea. Jotta EY voisi vahvistaa kantansa, [puitesopimusta] ei missään tapauksessa panna täytäntöön 15 arkipäivän kuluessa ilmoituksen antamisesta EY:lle. Jos EY katsoo perustellusti [puitesopimuksen] olevan yleistä valtiontukea, se pannaan täytäntöön vasta, kun EY on hyväksynyt kyseisen tuen suoraan tai epäsuorasti, sekä tarvittaessa hyväksymistä koskevassa säädöksessä vahvistetuina rajoituksina ja ehdoin.

Jos EY katsoo [puitesopimuksen] olevan osittain tai kokonaan valtiontukea ja jos tämän tuen katsotaan olevan soveltumaton yhteismarkkinoille, osapuolet keskustelivat IFB:n kanssa vilpittömästi mahdollisten pyydettyjen, täydentävien toimenpiteiden toteutettavuudesta, ilman että ne ovat velvollisia toteuttamaan näitä täydentäviä tai mukautettuja toimenpiteitä, jos olosuhteet, joissa tuki on annettava, katsotaan täysin sopimattomiksi.”

”Osapuolet vahvistavat aikovansa toteuttaa seuraavat toimenpiteet sikäli kuin ne ovat niiden hallitusten, Belgian valtion ja tarvittaessa EY:n hyväksymän rakenneuudistus-suunnitelman mukaiset ja sillä edellytyksellä, että IFB:n osakkeenomistajat hyväksyvät ne:

(52) Belgian siviilioikeuden mukaan ennakkoehdon täytyessä sopimus tulee voimaan taannehtivasti.

nalla eurolla siten, että SNCB antaa luontoissuorituksena 47 prosenttia omistamistaan TRW-yhtiön osakkeista IFB:lle. ⁽⁶⁾.

(53) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että pääomaa korotus toteutetaan juuri siten kuin osapuolet ovat sopineet asiasta puitesopimuksessa, jos komissio hyväksyy asian. Pääomaa korotetaan yhteensä 95,3 miljoonalla eurolla, ja tämä summa muodostuu seuraavista eristä:

<i>(euroa)</i>	
Luottojärjestelyn pääomittaminen	15 miljoonaa
Niiden summien pääomittaminen, jotka IFB on SNCB:lle velkaa	63 miljoonaa
Luottojärjestelystä ja veloista vuosina 2002–2006 (vuoden 2006 osalta vain osittain) kertyneiden korkojen pääomittaminen	17,3 miljoonaa
Yhteensä	95,3 miljoonaa

(54) Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle, ettei korotus koskisi kaikkia vuonna 2006 kertyneitä korkoja, jotta voidaan varmistaa, että IFB:n velkojen ja omien varojen suhde vastaa sen kilpailijoiden keskimääräistä suhdelukua eikä ylitä sitä. Se ei koske myöskään takaisin perittävää ennakkoa, koska IFB ei käyttänyt kyseistä järjestelyä.

(55) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian viranomaiset ilmoittivat myös komissiolle peruvansa 28 päivänä tammikuuta 2005 antamansa ilmoituksen, jossa ne kertoivat komissiolle SNCB:n ja IFB:n aikovan korottaa – sen lisäksi, mitä puitesopimuksen 4 artiklassa määrätään – IFB:n pääomaa vielä 5 miljoonalla eurolla siten, että SNCB antaa luontoissuorituksena 47 prosenttia omistamistaan TRW-yhtiön osakkeista IFB:lle. ⁽⁶⁾.

(56) Joulukuun 12 päivänä 2003 järjestettiin komission ja Belgian viranomaisten välinen kokous, jossa komissiolle toimitettiin 4 artiklassa tarkoitettu rakenneuudistussuunnitelma. Suunnitelman täytäntöönpano alkoi vuonna 2003 ja päättyi vuoden 2005 alussa.

(57) Rakenneuudistussuunnitelma muodostuu kahdesta osasta, joista kumpikin sisältää erillisen strategian; niistä toinen koskee IFB:n ranskalaisia tytäryhtiöitä ja toinen yhtiön toimintaa Belgiassa. Ranskan osalta yhtiön strategiana on divestoida kaikki osakkuutensa, kun taas Belgiassa se toteuttaa rakenneuudistuksen voidakseen jatkaa toimintaansa.

2.3.2.1 Ranskalaisten terminaalien toiminnasta vastaavien tytäryhtiöiden divestointi

(58) Kuten tästä päätöksestä sekä menettelyn avaamista koskevan kirjeen 30 kohdasta alkaen tarkemmin ilmenee, IFB toteutti ranskalaisten tytäryhtiöidensä divestointia koskevan strategian. Nämä toimenpiteet päättyivät, kun IFB myi marraskuussa 2006 NFTI-ou:n osakkeensa.

(59) IFB:lle aiheutui ranskalaisten tytäryhtiöiden divestoinnista yhteensä 39,1 miljoonan euron kulut. Seuraavasta taulukosta ilmenee, kuinka nämä kulut jakautuivat viiden tytäryhtiön kesken. Seuraavissa kohdissa kerrotaan tarkemmin rahoitustarpeesta sekä eri yhtiöitä koskevista luvuista.

⁽⁶⁾ IFB omistaa jo 0,9 prosenttia tästä yhtiöstä, jolla on terminaaleja Antwerpenissa, Zeebruggessa, Oostendessa, Charleroiissa, Liègeissä, Brysselissä, Etgessä, Genkissä ja Muizenissa ja joka tarjoaa rautatie-rahtipalveluja 11 jäsenvaltiossa.

Ranskalaisten osakkuuksien divestointi: yhteenveto aiheutuneista kustannuksista

(miljoonaa euroa)

	ACIMAR	NFTI-ou	IFB FRANCE	DPD	KAIKKI OSAKKUUDET
Saatavien arvonalennus	3,9		0,8	2,8	7,5
Osakkuuden arvonalennus		16,7	0,1	5,1	22,0
Pääomakorotus		1,7			1,7
Kustannukset yhteensä	3,9	19,5	0,8	7,9	31,1
30.6.2006 erääntyneet korot					+ 7,7
Käyttötilin vaihtelu vuoden 2002 syys- ja joulukuun välillä					+ 0,5
SSTD:n myynnistä saatu myyntivoitto					- 0,2
Ranskalaisten osakkuuksien divestoinnista aiheutuneet kokonaiskustannukset					39,1

a) Rahoitustarve

(60) Taulukko on laadittu 27 päivänä syyskuuta 2002 päivättyjen kirjanpitoraporttien pohjalta. Siinä erotellaan seuraavat summat:

— 31,1 miljoonan euron summa, joka vastaa saamisten arvonalaskuja, osakkuuksien arvonalaskuja ja NFTI-ou:n pääomakorotusta 1,7 miljoonan euron summaan asti,

— 7,7 miljoonan euron summa erääntyneitä korkoja, jotka vastaavat sitä korkosummaa, joka on kertynyt vuoden 2002 lopun ja kesäkuun 30 päivän 2006 välillä niistä osista takaisin perittävää ennakkoa ja lykättyä maksuaikaa, joilla divestointi rahoitettiin,

— -0,2 miljoonan euron summa, joka vastaa SSTD:n myynnistä saatua myyntivoittoa,

— 0,5 miljoonan euron summa, joka vastaa yhtäältä 27 päivänä syyskuuta 2002 päivätyn kirjanpitoraportin ja toisaalta 31 päivänä joulukuuta 2002 päivätyn kirjanpitoraportin reaalisten arvonalennusten summan välistä eroa.

(61) Tämä viimeinen 0,5 miljoonan euron summa vastaa IFB:n ranskalaisten tytäryhtiöiden ja IFB:n välisiä rahavirtoja syyskuun 27 päivän 2002 ja vuoden 2002 lopun välisenä aikana, ja se oli otettava taulukkoon, jotta reaaliset laskennalliset arvonalennukset vuoden 2002 lopussa sekä 27 päivänä syyskuuta 2002 vallinneen tilanteen pohjalta laskettu kokonaistarve voitiin sovittaa yhteen. Tätä summaa ei tarvitse ottaa huomioon IFB:n rahoitustarvetta laskettaessa; siispä IFB:n rahoitustarve, joka liittyy

ranskalaisten osakkuuksien divestointiin, on 38,6 miljoonaa euroa.

(62) SNCB tarjosi IFB:lle rahoituksen, jota IFB tarvitsi divestoidakseen osakkuutensa Ranskassa. IFB käytti divestointien rahoittamiseen 30,9 miljoonaa euroa toimintamarginaalistaan, jonka se oli saanut, kun sille oli myönnetty 15 miljoonan euron tilapäinen luottojärjestely ja kun olemassa olevat, noin 63 miljoonan euron velat oli jätetty toistaiseksi perimättä. Rahoituksesta 7,7 miljoonaa euroa vastaa tästä summasta 7 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn puitesopimuksen nojalla kertyneitä korkoja; puitesopimuksessa määrätään, että korot maksetaan vasta sitten, kun varsinainen saatava maksetaan (tai ne pääomitetaan samaan aikaan varsinaisen saatavan kanssa).

b) Acimar

(63) Acimar-yhtiön koko liikevaihto perustui Arcelor-yhtiön kanssa tehtyyn kuljetussopimukseen. Tämän sopimuksen voimassaolo päättyi 31 päivänä joulukuuta 2005; IFB:n tilintarkastuksen tekohetkellä vuoden 2002 jälkimmäisellä puoliskolla sopimuksesta aiheutui [...] (*) vuotuiset tappiot. Koska yritykset neuvotella uudelleen tästä sopimuksesta Arcelorin kanssa olivat epäonnistuneet, SNCB päätti asettaa Acimarin konkurssiin ja vaatia akordia. IFB:llä oli saatavia Acimarilta 3,9 miljoonan euron edestä; ne eivät olleet takaisin maksettavia, joten ne luettiin divestointikustannuksiksi.

c) NFTI-ou

(64) SNCB päätti divestoida NFTI-ou:n, joka oli IFB:n ja Port Autonome de Dunkerquen yhdessä omistama yhtiö ja vastasi Dunkerquen satamassa sijaitsevien terminaalien toiminnasta, myymällä osakkuutensa.

(*) Luottamuksellisia tietoja.

- (65) Koska IFB:n oli osakkaana NFTI-ou:ssa, se oli aiekirjeen mukaan velvollinen rahoittamaan tappioista osan, joka vastasi sen omistusosuutta yhtiöstä. Lisäksi IFB oli taannut 2,9 miljoonan euron pankkilainan, jonka yhtiö oli ottanut [...].
- (66) Myydäkseen osuutensa yhtiöstä IFB neuvotteli Port Autonome de Dunkerquen kanssa aiekirjeen mukaisten sitoumustensa päättämisestä. Sitä vastoin IFB osallistui 1,7 miljoonalla eurolla NFTI-ou:n pääoman korottamiseen, jonka toteuttaminen oli välttämätöntä, jotta yhtiön toiminta voisi jatkua, ja lisäksi se myi osan Port Autonome de Dunkerquen osakkeistaan nimelliseen yhden euron hintaan. Tämän seurauksena IFB:n omistusosuus laski 30 prosenttiin.
- (67) Tämän jälkeen IFB ja Port Autonome de Dunkerque esivät ja löysivät IFB:n osuudelle jatkajan, CMA-CGM:n [...]. Kun myyntihinta otetaan huomioon, IFB:lle aiheutui divestoinnista yhteensä 18,5 miljoonan euron kustannukset, joista 1,7 miljoonaa euroa oli peräisin pääoman korottamisesta ja 16,7 miljoonaa euroa osakkuuden realisoituneesta arvonlaskusta.

d) IFB France

- (68) IFB France, josta tuli myöhemmin AGEF, myytiin NFTI-ou:lle [...], mistä aiheutui 0,1 miljoonan euron luovutustappio. Koska IFB divestoi samaan aikaan NFTI-ou:n, myynti NFTI-ou:lle johti siihen, että IFB France divestoi myymällä se. Ennen myyntiä IFB:n oli luovuttava saataavistaan, joita sillä oli IFB Francelta 0,8 miljoonan euron edestä. IFB Francen divestoinnista aiheutui siis 0,9 miljoonan euron kokonaiskustannukset.

e) Dry Port Dunkerque

- (69) IFB:n osakkuuteen Dry Port Dunkerque -yhtiössä liittyi sama erityispiirre kuin sen osakkuuteen NFTI-ou:ssa: aiekirjeen nojalla IFB oli velvollinen vastaamaan yhtiön toimintatappioista.
- (70) IFB divestoi osakkuutensa likvidoimalla sen, minkä lisäksi se myi osan aktiivoistaan eli Dry Port Dunkerquen 8,6 prosentin osuuden NFTI-ou:sta. Tässä tapauksessa, toisin kuin NFTI-ou:n tilanteessa, IFB:n kumppanit eivät voineet vaatia yhtiön toiminnan jatkamista.

- (71) IFB ei onnistunut realisoimaan saataviaan Dry Port Dunkerquelta (2,8 miljoonaa euroa), vaan sen oli hyväksyttävä osakkuutensa arvonvähennys (5,1 miljoonaa euroa). Likvidoinnin kokonaiskustannukset olivat siis 7,9 miljoonaa euroa.

f) SSTD

- (72) SSTD on kannattava yhtiö. Kun SSTD menetti tärkeimmän asiakkaansa ja teki strategisen päätöksen lopettaa toimintansa Ranskan markkinoilla, IFB päätti myydä yhtiön vuoden 2005 alussa, mistä IFB sai hieman voittoa.

2.3.2.2 Rakennuudistussuunnitelma toiminnan jatkamiseksi Belgiassa

- (73) IFB laati konsultti McKinseyn kanssa rakennuudistussuunnitelman IFB:n toiminnan jatkamiseksi Belgiassa. Rakennuudistussuunnitelma muodostuu kahdesta osasta:

— IFB Logisticsin toiminnan rakennuudistuksesta,

— IFB Terminalsin toiminnan rakennuudistuksesta.

Suunnitelman keskeisenä ajatuksena on rajata IFB:n toiminta sen ydinliiketoimintaan eli logistiikkatoimintaan ja terminaalitoimintaan Belgiassa sekä divestoida ja myydä toiminnot, jotka eivät ole välttämättömiä ydinliiketoiminnan taloudellisen elinkelpoisuuden kannalta. Seuraavassa kerrotaan rakennuudistuksen taloudellisista tuloksista sekä näiden tulosten saavuttamiseksi toteutetuista eri toimenpiteistä (yleiset toimenpiteet, logistiikkatoimintaa koskevat toimenpiteet, terminaalitoimintaa koskevat toimenpiteet, investoinnit).

a) Rakennuudistuksen taloudelliset tulokset

- (74) Rakennuudistussuunnitelmassa ennakoitiin poistojen tarkistusten, arvonlennusten sekä riskien ja kulujen varalta tehtävien varausten jälkeen ("toiminnan kassavirta") seuraavia taloudellisia tuloksia, joita saavutetut tulokset pitkälti vastasivat:

(miljoonaa euroa)

	2004	2005	2006 (ensimmäinen vuosipuolisko)	Yhteensä rakennuudistuskautena aikana
Ennakoitu toiminnan kassavirta	3,9	4,3	2,35	10,550
Toteutunut toiminnan kassavirta	4,875	3,079	2,475	10,429

(75) IFB:n taloudellisia tuloksia koskevat ennusteet perustuivat etupäässä seuraaviin tekijöihin, jotka olivat IFB:n tiedossa rakenneuudistussuunnitelman hyväksymishetkellä:

- ”Railbarge”-liikenteen keskittäminen yhteen terminaaliiin ja volyymien tuntuva kasvattaminen: ”Railbarge”-liikenteen keskittäminen mahdollisti toimintamallin optimoinnin ja tulojen kasvattamisen, koska kolmansien osapuolten tähän asti hoitama lastin käsittely voitiin liittää osaksi yhtiön toimintaa. Lisäksi IFB onnistui hankkimaan uuden merkittävän asiakkaan, CSAV:n, joka suunnitteli tekevänsä volyymiltaan 50 000 TEU:n tilauksia vuodesta 2004 alkaen.
- Henkilöstömäärän ja ylläpitokustannusten tuntuva leikkaaminen: Nämä toimenpiteet kuvataan tarkemmin tämän päätöksen 78–83 kohdassa.
- Cirkeldyckin rautatieterminaaliiin toimintaa koskeva uusi sopimus, joka mahdollisti merkittävien synergiaetujen luomisen läheisen MSC Home Terminal terminaaliiin kanssa.
- Muizenin terminaaliiin volyymien kasvattaminen Unilogin kanssa tehdyn uuden sopimuksen myötä.
- Intermodaaliliikenteen markkinoiden hyvin myönteiset yleiset näkymät: Nämä markkinat ovat kasvaneet hyvin voimakkaasti 2000-luvun alusta lähtien.

b) Toimenpiteet rakenneuudistuksen toteuttamiseksi

Yleiset toimenpiteet

- (76) Uuden työehtosopimuksen tekeminen yrityksen tasolla ja työtä koskevan asetuksen muuttaminen mahdollistivat korkeamman toiminta-asteen saavuttamisen (vuodessa tehtävien työpäivien määrä kasvoi 13 päivällä 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen) ja kustannusten madaltamisen (viikonlopputyöstä ja tiimityöstä maksettavaa korvausta laskettiin 1 päivästä lokakuuta 2003 alkaen).
- (77) Hallinnolliset ja kaupalliset palvelut keskitettiin Berchemiin, minkä seurauksena Gandin yksikkö voitiin sulkea ja Zeebruggen yksikön kapasiteettia vähentää.
- (78) Näillä toimenpiteillä rajoitettiin henkilöstötarvetta ja leikattiin IFB:n yleiskustannuksia yhteensä noin 2,55 miljoonalla eurolla vuodessa (7). IFB leikkasi syyskuun 2002 ja vuoden 2006 alun välisenä aikana henkilökuntaansa

210 kokoaikavastaavasta (8) 175 kokoaikavastaavaan eli 17 prosenttia. Seuraavassa kerrotaan tarkemmin näistä leikkauksista:

- Terminaaleissa, joiden toimintaa harjoitettiin suoraan (ilman tytäryhtiötä), henkilökuntaa vähennettiin syyskuun 2002 ja vuoden 2006 alun välisenä aikana 110 kokoaikavastaavasta 96 kokoaikavastaavaan eli 13 prosenttia.
- IFB:n logistiikkatoiminnoissa henkilökuntaa vähennettiin syyskuun 2002 ja vuoden 2006 alun välisenä aikana 60 kokoaikavastaavasta 49 kokoaikavastaavaan eli 19 prosenttia.
- Markkinointi- ja myyntitehtävissä ja muissa keskeisissä tukitoiminnoissa (talous-, henkilöstöosasto jne.) työskentelevää henkilökuntaa vähennettiin syyskuun 2002 ja vuoden 2006 alun välisenä aikana 40 kokoaikavastaavasta 31 kokoaikavastaavaan eli 23 prosenttia.

Logistiikkatoiminnan rakenneuudistus

- (79) Rakenneuudistussuunnitelma käsitti yhdeksän seuraavaa toimenpidettä, joilla oli määrä saavuttaa 5,7 miljoonan euron säästöt.

Toimenpide	Taloudellinen vaikutus
1. Palkkakustannusten pienenemisen vaikutus	[...]
2. Konsultointi ja ulkoistaminen	[...]
3. Arvonalennukset ja satunnaiset poistot	[...]
4. North European Networkin kannattamattomien alojen lakkauttaminen	[...]
5. Perinteisen liikenteen volyymien heikkeneminen	[...]
6. Vaunujen huoltoa varten tehtyjen varausten purkamisen	[...]
7. Intermodaaliliikenteen kasvu	[...]
8. Railbarge-sopimuksen tarkistaminen (hinnan nostaminen ja muutokset tuotteen suunnittelussa)	[...]
9. Edustajien (agenttien) provisioiden korottaminen	[...]
10. Yleiskustannusten madaltuminen	[...]

- (80) Vuonna 2004 päättyneitä rakenneuudistussuunnitelmaa täytäntöön pantaessa toteutettiin kaksi täydentävää toimenpidettä:

- lastin käsittelystä perittävää hintaa korotettiin Cirkeldijckin terminaaliiin osalta,

(7) Vuotuisten työpäivien määrän nostaminen laski kustannuksia noin 0,6 miljoonaa euroa vuodessa, hallinnollisten ja kaupallisten palvelujen keskittäminen Berchemiin laski kuluja noin 0,2 miljoonaa euroa vuodessa, ja työntekijöiden määrän laskeminen 35:een (kokoaikaiseksi muutettuna) laski kuluja 1,75 miljoonaa euroa vuodessa.

(8) Kokoaikaiseksi muutettu työtuntimäärä.

— liikennevirtoja analysoitiin yleisesti ja tämän jälkeen niitä suunnattiin uudelleen yhteisymmärryksessä asiakkaiden kanssa.

IFB Terminalsin toiminnan rakenneuudistus

(81) IFB Terminalsin toiminnan rakenneuudistus päättyi vuonna 2005, ja sen oli määrä käsittää seitsemän toimenpidettä, jotka kuvataan yksityiskohtaisemmin menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 103–107 kohdassa.

(82) Alun perin suunniteltujen toimenpiteiden lisäksi IFB Logistics toteutti rautatiealan tuotteitaan koskevan perinpohjaisen tutkimuksen, joka paljasti, ettei osa tuotteista ollut kannattavia, ja siksi IFB lopetti niiden valmistamisen.

(83) Lisäksi tämä tutkimus osoitti, että muihin tuotteisiin oli tehtävä teknisiä parannuksia. Nämä parannukset tehtiin, ja ne koskivat erityisesti intermodaalista konttiliikennettä.

Rakenneuudistussuunnitelmassa suunnitellut investoinnit

(84) Mainhubin rakenneuudistus sekä Zomerwegin rakenneuudistus edellyttävät uusia investointeja [...], erityisesti korvausinvestointeja [...] sekä sekalaisia investointeja [...].

2.4 Menettelyn aloittamiseen 7 päivänä joulukuuta 2005 johtaneet syyt

(85) Ilmoituksessaan Belgia katsoi, etteivät kyseiset toimenpiteet olleet valtiontukea, koska ne eivät johtuneet Belgiasta ja koska SNCB oli joka tapauksessa toiminut kuten yksityinen sijoittaja markkinataloudessa.

(86) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, pitäisikö 63 miljoonan euron velan maksuajan lykkääminen ja tämän velan ja siihen liittyvien 11 miljoonan euron korkojen pääomittaminen katsoa valtiontueksi. Komission epäilykset liittyivät siihen, voitiinko SNCB:n toiminnan katsoa johtuvan sen omistajasta, Belgian valtiosta, ja oliko SNCB toiminut kuten yksityinen sijoittaja markkinataloudessa.

(87) Lisäksi komissio suhtautui epäilevästi siihen, voitiinko 5 miljoonan euron suuruisen takaisin perittävän ennakon myöntäminen, 15 miljoonan euron luottojärjestelyn ja

myöntäminen, 15 miljoonan euron luottojärjestelyn ja siitä kertyneiden 2,5 miljoonan euron korkojen pääomittaminen sekä yhtiön pääoman korottaminen 5 miljoonalla eurolla luontoissuorituksen eli SNCB:n omistuksessa olevien TRW:n osakkeiden muodossa katsoa valtiontueksi.

(88) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, että jos nämä tuet olisivat maksuvalmiustukea, voitaisiinko niitä pitää yhteismarkkinoille soveltuvana pelastamistukena, koska ne myönnettiin yli 12 kuukauden ajaksi.

(89) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, voitaisiinko näitä tukia pitää kokonaisuudessaan yhteismarkkinoille soveltuvana rakenneuudistustukena.

(90) Komission epäilykset koskivat sitä, olisivatko vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja niiden rakenneuudistuksen toteuttamiseen myönnettävästä valtiontuesta vuonna 1999 annetut yhteisön suuntaviivat⁽⁹⁾ (jäljempänä 'vuoden 1999 suuntaviivat') sekä vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja niiden rakenneuudistuksen toteuttamiseen myönnettävästä valtiontuesta vuonna 2004 annetut yhteisön suuntaviivat⁽¹⁰⁾ (jäljempänä 'vuoden 2004 suuntaviivat') ajallisesti soveltamiskelpoisia, sitä, lievittäisivätkö toteutetut toimenpiteet riittävän laajalti tuesta aiheutuvia, kilpailijoihin kohdistuvia haittavaikutuksia, tuen rajaamista ehdottoman välttämättömään vähimmäismäärään sekä IFB:n oman rakenneuudistustukiosuuden riittävyttä.

(91) Belgia toimitti huomautuksensa asiasta 14 päivänä helmikuuta 2006 päivätyllä kirjeellä, jota se täydensi 29 päivänä kesäkuuta 2006, 20 päivänä syyskuuta 2006, 16 päivänä marraskuuta 2006 ja 21 päivänä marraskuuta 2006 päivätyillä kirjeillä.

(92) Vastauksessaan Belgia toisti kantansa, jonka mukaan kyseiset toimenpiteet eivät olleet valtiontukea, koska ne eivät johtuneet Belgian valtiosta ja koska SNCB oli toiminut kuten yksityinen sijoittaja markkinataloudessa.

(93) Siispä Belgia katsoo, että jos kyseiset toimenpiteet katsottaisiin valtiontueksi, niitä pitäisi tarkastella vuoden 1999 suuntaviivojen eikä vuoden 2004 suuntaviivojen pohjalta. Siispä Belgia katsoo toimenpiteiden olevan yhteismarkkinoille soveltuvaa pelastamis- ja rakenneuudistustukea.

⁽⁹⁾ EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

3. BELGIAN HUOMAUTUKSET

- (94) Belgian kanta voidaan tiivistää seuraavasti.

3.1 Belgian huomiot menettelystä

- (95) Belgian viranomaiset ilmoittavat komissiolle vastauskirjeessään asettavansa varauksia tutkinnan keston suhteen. Belgian viranomaiset katsovat voivansa luottaa oikeutustusti siihen, että pelastustoimenpiteitä on laillista jatkaa toistaiseksi, kunnes komissio tekee rakenneuudistussuunnitelmasta lopullisen päätöksensä.
- (96) Elokuun 12 päivänä 2003 päivätyllä tiedonannolla (joka kirjattiin komissiossa numerolla NN 9/04) ja 28 päivänä tammikuuta 2005 päivätyllä tiedonannolla (joka kirjattiin komissiossa numerolla N 55/05) oli Belgian viranomaisten mukaan tarkoitus antaa komissiolle kaikki tiedot, joiden pohjalta voitaisiin selvittää, ovatko toimenpiteet, joita SNCB on toteuttanut IFB:n hyväksi, EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea vai eivät. Belgian viranomaisten mukaan komissiota olisi pyydetty (ja pyydetäisiin) tarkastelemaan tiedonantoja EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina ilmoituksina vain, jos kyseisten toimenpiteiden katsottaisiin olevan valtiontukea.
- (97) Belgian viranomaiset katsovat erityisesti, ettei 12 päivänä elokuuta 2003 päivätyin tiedonannon perusteella IFB:n hyväksi toteutettujen pelastus- ja rakenneuudistustoimenpiteiden voida katsoa olevan valtiontukea eikä näin ollen pelastustoimenpiteiden voida katsoa olevan valtiontukea, josta ei olisi ilmoitettu. Belgian viranomaiset katsovat, ettei näihin toimenpiteisiin sovellettu velvollisuutta antaa ennakoilmoitus eikä velvollisuutta jättää toimenpide toteuttamatta, joista säädetään EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa.
- (98) Belgian viranomaiset ovat samaa mieltä myös 28 päivänä tammikuuta 2005 päivätyistä tiedonannosta, jolla Belgia ilmoitti komissiolle IFB:n pääoman korottamisesta vielä 5 miljoonalla eurolla.

3.2 Toimenpiteiden luokittelu muuksi kuin EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi "valtiontueksi"

3.2.1 Muiden varojen kuin valtion varojen käyttäminen

- (99) Belgia katsoo, ettei IFB:lle myönnettyjä pelastustoimenpiteitä ja rakenneuudistustoimenpiteitä ole rahoitettu valtion varoin. SNCB rahoitti nämä toimenpiteet yksinomaan omilla varoillaan käyttämättä millään tavalla valtion varoja.
- (100) Belgian mukaan se, että SNCB on jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuu-

desta 25 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission direktiivin 80/723/ETY⁽¹¹⁾ 2 artiklassa tarkoitettu julkinen yritys, ei ole riittävä peruste katsoa, että kyseiset SNCB:n rahoittamat toimenpiteet olisi rahoitettu valtion varoin. Belgia katsoo, että SNCB:n omat varat, jotka ovat peräisin sen liiketoiminnan tuottamista tuloista, ja määrärahat, joita valtio on myöntänyt SNCB:lle julkisen palvelun tehtävien toteuttamista varten, on pidettävä toisistaan erillään. Koska valtion myöntämät määrärahat eivät riittäneet kattamaan kaikkia kuluja, joita kyseisten tehtävien toteuttamisesta aiheutui, Belgia katsoo, ettei SNCB:n voida mitenkään katsoa käyttäneen valtion varoja IFB:n hyväksi toteutettujen toimenpiteiden rahoittamiseen.

- (101) Belgian viranomaiset tuovat esiin, etteivät SNCB:n varat ole Belgian viranomaisten käytettävissä, vaan ne ovat sidoksissa yhtiön toimialaan ja tavoitteeseen. Siispä Belgia katsoo, etteivät ne ole "toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytettävissä", kuten ns. *Stardust Marine* -tuomiossa⁽¹²⁾ edellytetään.
- (102) Lisäksi Belgia katsoo, että riippumatta siitä, miten paljon IFB:n hyväksi toteutettuihin toimenpiteisiin kului SNCB:n omia varoja, valtiolle ei aiheutunut minkäänlaista "Verlust"-tappiota⁽¹³⁾, koska kyseisiä varoja ei olisi missään tapauksessa liitetty valtion talousarvioon.

3.2.2 Yhteyden puuttuminen Belgian valtioon

- (103) Belgian viranomaiset katsovat, ettei SNCB:n päätös myöntää vuoden 2002 jälkimmäisellä puoliskolla 2,5 miljoonan euron käteisennakko johdu millään tavalla Belgian valtiosta.
- (104) Viranomaiset esittävät seuraavia perusteita osoittaakseen, ettei asia liity millään tavalla Belgian valtioon:

— SNCB:n johtokunta teki itsenäisesti strategisen päätöksen siitä, ettei SNCB asettaisi IFB:tä konkurssiin vaan toteuttaisi IFB:n rakenneuudistuksen. Belgian hallitus ei ole nimittäin teettänyt IFB:n tulevaisuudesta vastaavanlaisia tutkimuksia, jotka se tilasi vuoden 2001 lopussa ABX-yhtiön osalta, eikä IFB:stä ole tehty vastaavanlaisia päätöksiä, jotka valtioneuvosto teki ABX:stä vuonna 2002.

⁽¹¹⁾ EYVL L 195, 29.7.1980, s. 35.

⁽¹²⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-482/99, komissio vastaan Ranska, 16.5.2002 antama tuomio (Kok. 2002, s. I-4397), ns. *Stardust Marine* -tuomio.

⁽¹³⁾ Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-67/94, *Ladbroke Racing*, 27.1.1998 antama tuomio (Kok. 1998, s. I-1, 109 kohta), joka on vahvistettu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-83/98 P, *Ladbroke Racing*, 16.5.2000 antamalla tuomiolla (Kok. 2000, I-3271, 48 kohta).

- Päätöksen ennakon myöntämisestä IFB:lle teki SNCB:n johtokunta. Belgia myöntää, että johtokunta päätti saattaa tämän toimenpiteen SNCB:n hallituksen käsiteltäväksi, mutta se katsoo myös, ettei käteisennakon myöntäminen edellyttänyt SNCB:n hallituksen hyväksyntää: koska hallituksen toimivaltaa oli siirretty johtokunnalle, johtokunnalla oli valta tehdä SNCB:n puolesta jopa 2,5 miljoonan euron sitoumuksia.
- Tämä ennako ei ollut osa rakenneuudistussuunnitelmaa eikä muutakaan suunnitelmaa tai toimenpidettä, joka olisi annettu Belgian valtion käsiteltäväksi tai johon Belgian valtiota olisi pyydetty jollakin tapaa ottamaan kantaa.
- Myös muut tekijät, kuten ennakon verrattain vähäinen määrä ja sen väliaikaisuus, vahvistavat sen, ettei tämän ennakon myöntäminen riippunut millään tavalla Belgian valtiosta.
- (105) Mitä tulee siihen, ettei IFB maksanut laskujaan SNCB:lle, Belgian viranomaiset katsovat, ettei SNCB:n hallitukselle ilmoitettu laskujen maksamatta jättämisestä ennen vuoden 2002 joulukuuta eli ajankohtaa, jolloin IFB:n pääoman korottamisesta tehtiin periaatepäätös.
- (106) Belgian viranomaiset katsovat myös, ettei hallituksen, johtokunnan tai toimitusjohtajan toiminta tai toimimatta jättäminen ennen puitesopimuksen tekemistä tai sen jälkeen riipu Belgian valtiosta. Lisäksi Belgian viranomaiset katsovat, ettei Belgian valtiolla ole minkäänlaista osaa SNCB:n päätöksenteossa IFB:hen kohdistuvista toimenpiteistä (*Stardust Marine* -tuomiossa tarkoitettulla tavalla).
- (107) Belgian viranomaisten mukaan toimenpiteet, joita SNCB on toteuttanut IFB:n hyväksi, ovat toimenpiteitä, jotka liittyvät SNCB:n tytäryhtiöön, joka ei hoida itse julkisen palvelun tehtäviä eikä myöskään osallistu SNCB:n julkisen palvelun tehtävien toteuttamiseen. IFB:n toiminta on siis yksinomaan kaupallista, eikä se liity millään tavalla julkisen palvelun tehtävien hoitamiseen. Näin ollen Belgian viranomaiset katsovat, ettei valtio voi valvoa IFB:n toimintaa, sillä asioissa, jotka eivät liity julkisen palvelun tehtävien hoitamiseen, Belgian viranomaisten on tunnustettava SNCB:n oikeutta tehdä itsenäisesti päätöksiä.
- (108) Hallituskomissaarin roolista Belgian viranomaiset toteavat, ettei niiden puoleen ole koskaan käännytty IFB:tä koskevissa asioissa ja ettei niillä ole siis ollut toimivaltaa puuttua asiaan, koska hallituskomissaari ei ole missään vaiheessa esittänyt huomautuksia IFB:n hyväksi toteutetuista toimenpiteistä eikä hän myöskään turvautunut minkäänlaisiin muutoksenhakukeinoihin. Lisäksi Belgian viranomaiset väittävät, etteivät ne ole puuttuneet ennen puitesopimuksen tekemistä eivätkä sen jälkeen millään tavalla IFB:tä koskevaan SNCB:n päätöksentekoprosessiin.
- (109) Belgian viranomaiset katsovat, etteivät ne kolme seikkaa, jotka komissio toi esiin menettelyn avaamista koskevassa kirjeessään (143–150 kohta), ole riittävä peruste katsoa, että toimenpiteillä olisi yhteys Belgian valtioon *Stardust Marine* tuomiossa tarkoitettulla tavalla; nämä seikat olivat rakenneuudistussuunnitelman esittäminen Belgian valtion hyväksyttäväksi, lehtiartikkelit, jotka osoittivat Belgian hallituksen vaikuttaneen voimakkaasti SNCB:hen vuonna 2003, sekä puitesopimuksen laajuus, sisältö ja ehdot.
- (110) Belgian viranomaiset katsovat, ettei puitesopimuksen määräyksellä rakenneuudistussuunnitelman esittämisestä Belgian valtion hyväksyttäväksi pyritty millään tavalla myöntämään Belgian viranomaisille minkäänlaista valtaa arvioida rakenneuudistussuunnitelman sisältöä, vaan tämä määräys perustui siihen, että SNCB halusi, että rakenneuudistussuunnitelmasta tiedotettaisiin puitesopimuksen tavoin komissiolle.
- (111) Belgian hallitus katsoo seuraavista syistä, etteivät lehtiartikkelit osoita millään tavalla Belgian hallituksen puuttuneen kyseiseen asiaan:
- *La Libre Belgique* -lehdessä 19 päivänä toukokuuta 2003 julkaistussa artikkelissa SNCB:n viestintäosasto kertoo, ettei komissiota ole vielä pyydetty hyväksymään IFB:n tapausta siksi, että ”*liittovaltiolla on sanansa sanottavana*”. Belgian hallituksen mukaan tämä lausunto liittyy yksinomaan IFB:n hyväksi toteutettuja toimenpiteitä koskevaan ”viestintään” Belgian valtion ja komission välillä.
  - *La Libre Belgique* -lehdessä 18 päivänä joulukuuta 2002 julkaistussa artikkelissa (sivustolla www.cheminots.be julkaistussa versiossa) mainitaan Karel Vinck seuraavassa yhteydessä: ”*Hän vaatii yhtiön johdolle riittävää toimintavapautta*.” Belgian viranomaisten mukaan tämä kohta koskee ainoastaan SNCB:n julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien tehtävien toteuttamista ja sen taustalla olevana ajatuksena on se, että Belgian viranomaisilla on toimivalta sopia SNCB:n kanssa julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien tehtävien tavoitteista käyttäen lakiin perustuvaa välinettä eli hallintasopimusta, mutta näiden tavoitteiden saavuttaminen kuuluu SNCB:n hallituksen vastuualueeseen ja toimivaltaan.

(112) Lisäksi Belgian viranomaiset toimittivat komissiolle lausunnon, jonka Karel Vinck, SNCB:n toimitusjohtaja kyseisten tapahtumien aikaan, on allekirjoittanut; lausunnossa vahvistetaan, etteivät Belgian viranomaiset ole vaikuttaneet millään tavalla SNCB:n päätökseen toteuttaa IFB:n hyväksi kyseessä olevia pelastus- ja rakenneuudistustoimenpiteitä. Karel Vinck oli allekirjoittanut tämän kirjeen 17 päivänä marraskuuta 2006, ja komissio vastaanotti sen 5 päivänä joulukuuta 2006.

(113) Puitesopimuksen laajuuden, sisällön ja ehtojen osalta Belgian viranomaiset toistavat kantansa, jonka mukaan Belgian viranomaisilla ei ollut valtaa hyväksyä sopimuksen sisältöä, vaikuttaa siihen eikä tulla kuulluiksi kyseisessä asiassa, vaikka rakenneuudistustoimenpiteet olivatkin IFB:n tulevaisuuden kannalta hyvin merkittäviä.

3.2.3 Markkinataloudessa toimivaa yksityistä sijoittajaa koskeva periaate

(114) Belgia katsoo, että niiden perustelujen mukaisesti, jotka komissio esitti ABX Logistics yhtiötä koskevassa päätöksessään⁽¹⁴⁾, komission on tarkasteltava erikseen ensinnä-

kin varoja, jotka SNCB on myöntänyt IFB:lle ranskalaisten tytäryhtiöiden divestointia varten, ja toiseksi varoja, joita SNCB on myöntänyt IFB:lle rahoittaakseen tämän toiminnan jatkamista Belgiassa.

3.2.3.1 Ranskalaisten osakkuuksien divestointi

(115) ABX Logistics -yhtiötä koskevassa päätöksessä komissio vahvisti, että koska ABX France ei kyennyt maksamaan itse divestoinnista aiheutuvia kustannuksia, SNCB toimi kuten ”yksityinen sijoittaja markkinataloudessa” vastatesaan kustannuksista.

(116) Belgia katsoo, että samaan johtopäätökseen tullaan myös IFB:n kohdalla tarkasteltaessa ranskalaisten osakkuusyhtiöiden divestointikustannuksia. Belgia pyrkii osoittamaan, että IFB päätyi kunkin yhtiön kohdalla edullisimpaan ratkaisuun.

(117) Belgia toimitti Acimarista seuraavan taulukon:

Acimar – Yhtiön likvidoinnin jälkeinen velkasaneeraus

Taloudellinen tilanne vuonna 2002

(miljoonaa euroa)

	2001	2002
Liikevaihto		
Liiketoimintatulos		
Taseen loppusumma (31.12.)		
Oma pää oma (31.12.)		

Vaihtoehtoista aiheutuvat kustannukset

(miljoonaa euroa)

	Sopimuksen täytäntöönpano	Velkasaneeraus
Liiketoiminnan tappio 1.1.2003–31.12.2005		
Saatavien arvonalennus 31.12.2002		
Yhteensä	– 14,7	– 3,9

Huomioita

- Vuonna 2002 pyrkimykset tarkistaa sopimusehtoja epä onnistuivat. Sopimuksen voimassaolo jatkui 31.12.2005 asti.
- Sopimuksen täytäntöönpano merkitsi huomattavaa vuotuista liiketoiminnan tappiota.
- Tässä tilanteessa edullisin ratkaisu oli hakeutua velkasaneeraukseen.
- Velkasaneerauksen aikana asiakas rahoittiliiketappiot.
- Acimarin toiminta lopetettiin 1.9.2003.

⁽¹⁴⁾ Joulukuun 7 päivänä 2005 tehty päätös asiassa C(2005) 4447 (EUVL L 383, 28.12.2006, s. 21).

(118) NFTI-ou:sta Belgia on toimitti seuraavan taulukon:

NFTIou – Myynti

Taloudellinen tilanne vuonna 2002

(miljoonaa euroa)

	2001 (*)	2002
Liikevaihto		
Liiketoimintatulos		
Taseen loppusumma (31.12.)		
Oma pääoma (31.12.)		
(*) 1.5.2001–31.12.2001		

Vaihtoehtoista aiheutuvat kustannukset

(miljoonaa euroa)

	Jatkaminen	Osittainen myynti
Pääomakorotus + ING:n lainan takaisinmaksu		
Saneeraussuunnitelma		
Aktualisoitu liiketoiminnan tappio (vuotuinen CH – 3,7 miljoonaa euroa) (100 % aiekirje)		
Osakkuuden arvonalennus		
Saatavien arvonalennus 31.12.2002		
Myyntihinta (1 euro) – 30 prosentin omistusosuus		
Yhteensä	– 36,2	– 18,5

Huomioita

- "Aiekirjeen" mukaan IFB:n oli tehtävä siirtoja käyttötilille.
- IFB oli taannut NFTI-ou:n pankkilainan, jonka ING oli vaatinut maksamaan takaisin.
- Tässä tilanteessa IFB neuvotteli toisen osakkaan, Port Autonome de Dunkerquen ("PAD") kanssa:
  - NFTI-ou:n pääomaa korotettiin, ja IFB merkitsi siitä osan.
  - IFB vapautettiin aiekirjeen mukaisista sitoumuksistaan, ja PAD sitoutui etsimään ostajan IFB:n jäljellä olevalle omistusosuudelle NFTI-ou:ssa sitä vastaan, että osa IFB:n omistusosuudesta NFTI-ou:ssa myytäisiin PAD:lle nimelliseen hintaan, minkä seurauksena IFB:n omistusosuus laskisi 30 prosenttiin (johon luetaan mukaan osuus, jonka se omistaa DPD:n kautta).
- Jäljelle jäänyt 30 prosentin omistusosuus on parhaillaan myytävänä.

(119) Belgia ilmoitti komissiolle, ettei suunnitelmissa ollut koskaan asettaa NFTI-ou:ta konkurssiin, koska NFTI-ou:n toiminnan jatkamiseen liittyi aina kannattavuusodotuksia. Belgian mukaan se, että IFB:n myi 30 prosentin omistusosuutensa CMA-CGM-yhtiöstä 2 päivänä marraskuuta 2006 [...] ja että käyttötililtä tehtyjen ennakkonostojen muodossa myönnettyt luotot maksettiin kokonaan takaisin, osoittaa tämän yhtiön olevan elinkelpoinen.

(120) IFB Francesta, josta tuli myöhemmin AGEP, Belgia toimitti seuraavan taulukon:

IFB France (AGEP) – Myynti NFTI-ou:lle

Taloudellinen tilanne vuonna 2002

(miljoonaa euroa)

	2001	2002
Liikevaihto		
Liiketoimintatulos		
Taseen loppusumma (31.12.)		
Oma pääoma (31.12.)		

Vaihtoehtoista aiheutuvat kustannukset

(miljoonaa euroa)

	Likvidointi	Siirto NFTI-ou:lle
Saatavista luopuminen		
Osakkuuden arvonalennus		
Osakkeiden siirrosta aiheutunut arvonnousu		
Sosiaalinen velka (14 kokoaikavastaavaa)		
Yhteensä	- 1,7	- 0,8

Huomioita

- Koska vaarana oli pakkolikvidointi tai konkurssi, IFB neuvotteli PAD:n kanssa IFB Francen osakkeiden luovuttamisesta NFTI-ou:lle sitä vastaan, että IFB luopuisi saatavastaan.
- Yhtiön likvidoinnista olisi koitunut paljon korkeammat kustannukset (osakkuuden arvonalennus, velkojen kattamista koskeva riski perustajana ja/tai ainoana johtajana).

(121) Dry Port Dunkerquesta Belgia toimitti seuraavan taulukon:

Dry Port Dunkerque (DPD) – Likvidointi ja osittainen myynti

Taloudellinen tilanne vuonna 2002

(miljoonaa euroa)

	2001	2002
Liikevaihto		
Liiketoimintatulos		
Taseen loppusumma (31.12.)		
Taseen loppusumma (31.12.)		

Vaihtoehtoista aiheutuvat kustannukset

(miljoonaa euroa)

	Jatkaminen	Likvidointi ja omaisuuden osittainen myynti
Aktualisoitu liiketoiminnan tappio (vuotuinen CH - 0,5 miljoonaa euroa) (100 % aiekirje)		
Saatavien arvonalennus		
Osakkuuden arvonalennus		
Yhteensä	- 10,4	- 7,9

Huomioita

- Aiekirje velvoitti IFB:n tekemään siirtoja käyttötilille DPD:n toimintatappioiden kattamiseksi.
- NFTI-ou:n divestoinnin jälkeen DPD:n omistusosuudelle etsittiin ostajaa, mutta sellaista ei löytynyt.
- NFTI-ou:n divestoinnin jälkeen DPD:n omistusosuudelle etsittiin ostajaa, mutta sellaista ei löytynyt.

- (122) SSTD:stä Belgia toimitti seuraavan taulukon:

SSTD: Myynti

Taustaa:

- IFB omisti yhtiö stä 50 prosenttia.
  - SSTD:n toiminta oli kannattavaa, ja sitä jatkettiin vuoden 2005 alkuun asti.
  - Vuoden 2004 lopussa SSTD menetti tärkeimm änasiakkaansa (jonka osuus yhtiön liikevaihdosta oli 40 prosenttia).
  - Tämän menetyksen vuoksi osakkuus SSTD:ssä päätettiin myydä.
  - Osakkuus myytiin vuoden 2005 alussa ja myynnistä saatiin hyvin v ä ä istä myyntivoittoa (sen vaikutus rahoitustarpeisiin oli my ö nteinen mutta hyvin vähäinen).
- (123) Näiden tietojen perusteella Belgian viranomaiset katsovat, että IFB valitsi ranskalaisten tytäryhtiöidensä kohdalla edullisimman ratkaisun.

3.2.3.2 Rakennemuudistus ja IFB:n toiminnan jatkaminen Belgiassa

- (124) IFB:n Belgian-toiminnan rakennemuudistuksen ja jatkamisen rahoittamisesta Belgia katsoo, että SNCB toimi aivan kuten järkevä yksityinen velkoja/sijoittaja olisi toiminut markkinataloudessa, koska toinen vaihtoehto eli toiminnan lopettaminen Belgiassa olisi johtanut SNCB:n kannalta huomattavasti kielteisempiin taloudellisiin seurauksiin, toisin sanoen se olisi tullut kalliimmaksi.
- (125) Belgia esitti seuraavat laskelmat havainnollistaakseen sitä, millaisia kustannuksia IFB:n Belgian-toiminnan likvidoinnista olisi aiheutunut ja millaisia kustannuksia toiminnan jatkamisesta aiheutui pääoman korottamisen myötä.

a) Nettokustannukset, jotka SNCB:lle olisi aiheutunut, jos IFB olisi tehnyt konkurssin vuonna 2003

- (126) Belgia arvioi IFB:n nykyisen nettoarvon 31 päivänä joulukuuta 2002 päivätyn IFB:n taseen pohjalta. Belgian viranomaisten mukaan IFB:n käyttöomaisuus, joka olisi voitu realisoida, jos IFB olisi jättänyt tammikuussa 2003 konkurssihakemuksen, muodostui yhtäältä aineellisesta käyttöomaisuudesta että pitkäaikaisesta rahoitusomaisuudesta (osakkuudet).
- (127) Aineelliseksi käyttöomaisuudeksi Belgia ilmoittaa 6,9 miljoonaa euroa. Belgia perustelee tätä laskelmaa viittaamalla tutkimukseen ”*Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival*”⁽¹⁵⁾, jossa esitetään sellainen johtopäätös, että konkurssitilanteessa kaikista saatavista onnistutaan perimään keskimäärin 33 prosenttia. Perintälaskelmassaan Belgia sovelsi tätä perintäastetta aineelliseen käyttöomaisuuteen, joka oli IFB:n taseessa 20,9 miljoonaa euroa (lukuun ottamatta rakennustyömailta, joiden arvo oli 1,9 miljoonaa euroa ja joihin sovellettiin nolllaperintäastetta).
- (128) Pitkäaikaisen rahoitusomaisuuden (osakkuudet) arvoksi Belgia katsoi 1,9 miljoonaa euroa, mikä vastaa niiden koko kirjanpitoarvoa 31 päivänä joulukuuta 2002 päivätyssä IFB:n taseessa.

⁽¹⁵⁾ Karin S. Thorburn, Tuck School of Business Administration of Dartmouth College; julkaistu vuonna 2000 Journal of Financial Economics -lehdessä (nro 58); perustuu 263 ruotsalaisen yrityksen analyysiin.

(129) Käyttöpääoman arvosta Belgia esittää seuraavat arviot:

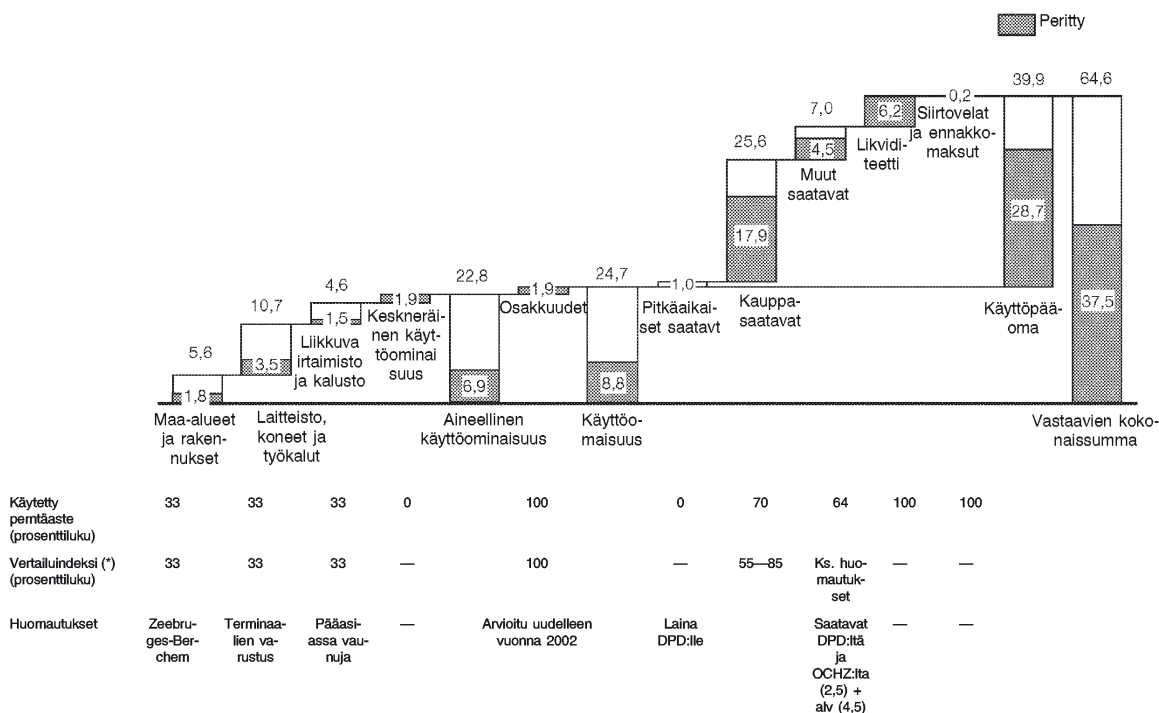
- IFB:n kauppasaatavat: yhteensä 25,6 miljoonaa euroa, joista 18 miljoonaa saadaan oletettavasti perittyä, mikä vastaa 70 prosentin perintäastetta lyhytaikaisten saatavien osalta; tämä perintäaste perustuu tutkimuksessa "Liquidation of Ormet Corporation" ⁽¹⁶⁾ määritettyyn keskiarvoon.
- IFB:n muut saatavat: yhteensä 7 miljoonaa euroa, joista 4,5 miljoonaa euroa saadaan oletettavasti perittyä. Seitsemän miljoonan euron summa voidaan jakaa 2,5 miljoonan euron saatavaan DPD- ja OCHZ-tytäryhtiöiltä sekä 4,5 miljoonaa euroon arvonnalisävero. Arvonnalisäverosaatavan kohdalla perintäasteen oletetaan olevan 100 prosenttia, kun taas kummankin tytäryhtiön kohdalla perintäasteen oletetaan jäävän nolnaan.
- Likviditeetti sekä siirtovelat ja ennakkomaksut: yhteensä 6,4 miljoonan euron summa, joka saadaan oletettavasti kokonaan perittyä.

(130) Jos IFB olisi tehnyt konkurssin tai se olisi likvidoitu, perinnän kokonaissumma olisi ollut näiden perintäasteiden mukaan 37,5 miljoonaa euroa, kuten kaaviosta 2 ilmenee.

Kaavio 2

Vastaavien Perintä

(Miljoonaa euroa)

(*) Perustuu tietynlaisiin takaustyyppisiin liittyviin taattujen lainojen perintäasteisiin sekä K. S. Thorburnin artikkeliin.

Lähde: Yhdysvaltojen oikeuskäytäntö; K. S. Thorburn (2000): "Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival", Journal of Financial Economics.

⁽¹⁶⁾ (Ormet Corporation jätti konkurssihakemuksen 30 päivänä tammikuuta 2004 ja esitti toimivaltaisille tuomioistuimille rakenneuudistus suunnitelman syyskuussa 2004.) Belgian viranomaiset huomauttavat, että tämä perintäaste on huomattavasti korkeampi kuin 33 prosentin perintäaste, jota professori Thorburn käyttää edellä mainitussa tutkimuksessaan.

(131) Tämän jälkeen Belgian viranomaiset vähentävät odotetusti perittävästä summasta IFB:n velat. Vastattavia on yhteensä 76,9 miljoonaa euroa. Tähän määrään ei ole laskettu mukaan 63 miljoonan euron summaa, jonka IFB on velkaa SNCB:lle vuosina 2000–2002 maksamatta jääneiden laskujen vuoksi. Vastattavat muodostuvat seuraavista summista:

- a) sosiaalinen velka: yhteensä arviolta 2,9 miljoonaa euroa kaikkien IFB:n työntekijöiden osalta, kun henkilöstömäärästä on vähennetty IFB:ssä työskentelevä SNCB:n henkilökunta;
- b) verot, palkat ja sosiaaliturva: yhteensä 1,4 miljoonaa euroa erääntynyt mutta maksamatta (summa peräisin tammikuun 1 päivän 2003 taseesta);
- c) varaukset ja veroerät: joulukuun 31 päivän 2002 taseen passiivat olivat yhteensä 40,8 miljoonaa euroa, ja tästä Belgia ilmoitti yhteensä 34,7 miljoonaa euroa. Tämä ero johtuu seuraavista eristä, joita ei olisi tarvinnut ottaa huomioon, jos IFB olisi likvidoitu:
  - terminaalien kunnossapito: 3,3 miljoonaa euroa;
  - logistiikkatoiminnan edellyttämä kunnossapito: 0,9 miljoonaa euroa;
  - varaukset henkilökunnan rakenneuudistusta varten: 1,9 miljoonaa euroa;
- d) IFB:n rahoitusvelka: yhteensä 15 miljoonaa euroa. Luottolaitoksilta [...] otettu 15 miljoonan euron rahoitusvelka oli taattu IFB:n kauppasaatavilla. Tästä syystä ja SNCB:n luottokelpoisuuden säilyttämiseksi pankkimarkkinoilla on selvää, että myös tämä velka olisi maksettu takaisin luottolaitoksille ennen SNCB:n saatavien mahdollista takaisinmaksua.
- e) kauppavelka muille tahoille kuin SNCB:lle: yhteensä 22,9 miljoonaa euroa.

Edellisten laskelmien perusteella SNCB:n näkökulmasta IFB:n nettovarallisuuden arvo kasvaisi, kun velkoja SNCB:lle ei oteta huomioon, – 39,4 miljoonaan euroon; tämä summa saadaan vähentämällä perityn aktiivan arvosta (37,5 miljoonaa euroa) maksettavien velkasitoumusten yhteenlaskettu määrä (76,9 miljoonaa euroa), lukuun ottamatta velkoja SNCB:lle.

(132) Belgian viranomaiset katsovat, että likvidointitilanteessa SNCB olisi ottanut maksettavakseen IFB:n negatiivisesta nettovarallisuudesta aiheutuneet kustannukset välttääkseen kaupallisen maineensa liiallista heikkenemistä. Belgian viranomaiset korostavat tältä osin, että suurin osa IFB:n velkojista on myös SNCB:n asiakkaita, toimittajia, velkojia, velallisia tai kumppaneita.

(133) Lisäksi Belgian hallitus katsoo, että päätös IFB:n toiminnan lakkauttamisesta olisi aiheuttanut SNCB:lle merkittävät sosiaaliset velat, joiden voidaan arvioida vastaavan 530:tä kokoaikavastaavaa työpaikkaa⁽¹⁷⁾. Nämä 530 kokoaikavastaavaa työpaikkaa jakautuvat seuraavasti:

- Ensinnäkin IFB:ssä työskentelee noin 50 SNCB:n työntekijää, joille olisi pitänyt järjestää työtä SNCB:stä konkurssitilanteessa.

⁽¹⁷⁾ Yhtiövelan arvioissa ei oteta huomioon sitä, miten IFB:n konkurssi olisi vaikuttanut OCHZ:aan (taloudellinen yhteenliittymä) IFB:n yhtiövelan osalta. Taloudellisen yhteenliittymän jonkin jäsenen konkurssi johtaa nimittäin suoraan lainnojalla kyseisen taloudellisen yhteenliittymän purkamiseen.

- Toiseksi SNCB:ssä noin 480 kokoaikavastaavaa työpaikkaa riippui IFB:n toiminnan jatkamisesta. Tämä arvio perustuu seuraavaan laskelmaan. IFB:n osuus SNCB:n Marchandises-divisioonan yhteenlasketusta liikevaihdosta on 8,1 prosenttia. Jos tätä suhdelukua sovelletaan Marchandises-divisioonan 31 päivänä joulukuuta 2002 suoraan ja välillisesti työllistämään henkilöstömäärään, tulokseksi saadaan se, että IFB:n toiminnasta riippui noin 609 kokoaikavastaavaa työpaikkaa. Lisäksi oletettiin, että näistä 609 kokoaikavastaavasta työpaikasta 21 prosenttia eli 129 työpaikkaa voisi säilyä IFB:n konkurssista huolimatta, kun SNCB toteuttaisi erityisaloitteita säilyttääkseen osan IFB:n aikaisemmin tuottamasta liikenteestä. Tämä 21 prosentin osuus vastaa sitä määrää Sabenan työpaikoista, jotka onnistuttiin pelastamaan perustamalla SN Brussels Airlines heti Sabenan konkurssin jälkeen.
- (134) Belgian hallitus katsoo, että koska tuohon aikaan SNCB viimeisteli parhaillaan yhtiön MOVE 2007 suunnitelmaa, jossa ennakoitiin, että vuosina 2003–2007 yhtiöstä katoaisi 10 000 työpaikkaa eli lähes neljännes yhtiön kaikista työpaikoista, mahdollisuudet sijoittaa IFB:n toiminnan lakkauttamisen myötä ylijäämäiseksi jäänyt henkilökunta uudelleen olivat olemattomat – olipa kyse sitten SNCB:lle palaavasta, IFB:llä työskennelleestä henkilökunnasta taikka SNCB:lle jääneestä, Marchandises-divisioonan työllistämästä henkilökunnasta.
- (135) Siispä Belgian hallitus ehdottaa, että IFB:n negatiivisesta nettovarallisuudesta aiheutuviin suoriin kustannuksiin lisätään SNCB:n ylijäämäisestä henkilökunnasta aiheutuvat kustannukset ainakin vuosien 2003 ja 2007 väliseltä viiden vuoden ajalta. Kun keskimääräiset kokonaispalkkakustannukset ovat 46 200 euroa kokoaikavastaavaa työpaikkaa kohden vuodessa [...], tämän sosiaalisen velan kokonaiskustannukset nousisivat 122,4 miljoonaan euroon.
- (136) Belgia perustelee tätä laskelmaa ensinnäkin selvittämällä, ettei IFB:n toiminnan lakkauttamisen myötä ylijäämäiseksi jäänyttä SNCB:n henkilökuntaa olisi voitu irtisanoa, koska näillä työntekijöillä oli toistaiseksi voimassa olevat työsuhteet ⁽¹⁸⁾.
- (137) Kesäkuun 1 päivänä 2006 pidetyn työkokouksen jälkeen Belgian viranomaiset toimittivat komissiolle pessimistisemmän laskenta-arvion nettovarallisuudesta ja sosiaalisesta velasta, joista SNCB olisi joutunut vastaamaan IFB:n likvidoinnin seurauksena. Tähän arvioon on tehty kaksi seuraavaa muutosta:
- SNCB ei olisi maksanut kaikkia velkoja, vaan ainoastaan sellaisten velkojien velat, jotka olivat SNCB:n asiakkaita [...], toimittajia [...] tai kumppaneita [...]. Tällaisessa tilanteessa SNCB olisi joutunut maksamaan IFB:n velkoja 13 miljoonaa euroa [...].
- IFB:n toiminnan jatkaja olisi jatkanut pitkälti SNCB:n palvelujen käyttöä. Tässä tilanteessa 79 prosenttia SNCB:n 609 kokoaikavastaavasta työntekijästä, jotka tukivat välillisesti IFB:n toimintaa, olisi voinut säilyttää työpaikkansa. Tällöin SNCB:n maksettavaksi koitunut sosiaalinen lisäkustannus olisi jäänyt 41,1 miljoonaan euroon (tämä summa vastaa palkkakustannuksia, joita aiheutuisi 50:stä IFB:llä toimivasta SNCB:n kokoaikavastaavasta työntekijästä sekä 21 prosentin osuudesta edellä mainituista 609 kokoaikavastaavasta työpaikasta).

⁽¹⁸⁾ SNCB:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön työntekijöitä, joilla on toistaiseksi voimassa oleva työ sopimus, ei voida irtisanoa muulloin kuin koeaikana tai kurinpitomenettelyn yhteydessä.

- (138) Seuraavassa taulukossa esitetään näiden kahden arvion mukaiset kokonaiskustannukset, jotka koituisivat SNCB:n maksettaviksi IFB:n likvidointitilanteessa, siten kuin Belgian viranomaiset ovat ne arvioineet:

	Nettokustannukset – vastauksessa esi- tetyt summat	Ero "optimistisiin" arvioihin verrattuna	Nettokustannukset – mukautetut sum- mat
Vastaavien kokonaissumma	64,6		64,6
Perimättömät vastaavat	– 27,1		– 27,1
Sosiaalikulut	– 2,9		– 2,9
Verot, palkat ja sosiaaliturva	– 1,4		– 1,4
Varaukset ja veroerät	– 34,7		– 34,7
Etuoikeudet saatavat ja muut rahoitusvelat	– 15		– 15
<i>Kaupparekka muille tahoille kuin SNCB:lle</i>	– 22,9	9,9	– 13
Likvidointiarvo	– 39,4		– 29,5
<i>Sosiaalinen rekka SNCB:lle</i>	– 122,4	81,3	– 41,1
IFB:n konkurssihakemuksesta SNCB:lle aiheutuvat net- tokustannukset	– 161,8		– 70,6

b) IFB:n arvostus toimintaa jatkettaessa

- (139) Belgia ehdottaa, että vaihtoehtoisessa tilanteessa, jossa IFB:n toimintaa jatketaan, yhtiön arvo määritettäisiin käyttäen diskontattujen käteisvarojen (*discounted cash flows*, DCF) menetelmää. Tässä analyysissä käytetään seuraavia muuttujia:
- (140) Kymmenen vuoden DCF-analyysi perustuu IFB:n taseeseen 31 päivänä joulukuuta 2002 sekä helmimaaliskuussa 2003 tehtyyn rakenneuudistukseen, joka käsitti ennusteet vuoden 2005 loppuun asti. Vuoden 2006 osalta, jolloin IFB:n tilanne vakaantuu yhtiön rakenneuudistuksen myötä, liiketulokseksi asetettiin 3,2 prosenttia liikevaihdosta. Liikevoiton oletetaan kasvavan vuodesta 2006 lähtien 3 prosenttia vuodessa, mikä johtaa vastaavasti siihen, että tulos ennen veroja kasvaa vuodessa 3 prosenttia. Tästä syntyvät vapaat kassavirrat aktualisoidaan käyttäen aktualisointiarvona 8 prosentin painotettua keskimääräistä pääomakustannusta (WACC). Terminaalien arvo lasketaan olettaen 3 prosentin kasvun jatkuvan.
- (141) Näiden laskelmien pohjalta yhtiön arvoksi saadaan noin 29,1 miljoonaa euroa (osakkuuksia ja varauksia lukuun ottamatta), kuten kaaviosta 4 ilmenee.

Kaavio 4

IFB:n arvo aktualisoitujen kassavirtojen perusteella – olettamukset ja tulokset

(Miljoonaa euroa)

Hypoteesit
— Vuoden 2003 rakenneuudistussuunnitelmissa, joiden ennusteet ulottuvat vuoden 2005 loppuun asti, kassavirrat lasketaan siitä pohjalta, mikä tulos on ennen veroja.
— Tulokset on muunnettu seuraavasti:
— Vuonna 2006 oletettu nettomarginaali on 3,2 prosenttia (*) (mikä vastaa 1 800 000 euron tuloista ennen veroja).
— Vuodesta 2006 lähtien tulos ennen veroja kasvaa oletettavasti 3 prosenttia (*).
— Ei veroja
— Vuonna 2003 maksettavien 527 000 euron korkojen oletetaan pysyvän muuttumattomina ja ne lisätään tulokseen.
— Poistojen oletetaan pysyvän muuttumattomina vuoden 2002 tietojen pohjalta; lisätty tulokseen.
— Pääomamenojen oletetaan pysyvän muuttumattomina poistojen pohjalta; vähennetty poistojen tasapainottamiseksi.
— Käyttöpääoman kehitys perustuu 3 prosentin kasvuun vuodesta 2004 lähtien.
— Kassavirrat on laskettu 10 vuoden osalta ja aktualisoitu käyttäen aktualisointiarvona 8 prosentin painotettua keskimääräistä pääomakustannusta (*).

(*) Alan käytännöt.

(**) Käyttökate.

(***) Aktualisoitu nettoarvo.

Kassavirta-analyysi	2003	2004	2005	2006	2012
— Tulos ennen veroja	(5 100)	200	1 000	1 800	2 149
— Verot	—	—	—	—	—
— + koronmaksut	527	527	527	527	527
— Tulokset ennen korkoja ja veroja	(4 573)	727	1 527	2 327	2 676
— + poistot	6 286	6 286	6 286	6 286	6 286
— Liiketoiminnan bruttoylijäämä (**)	1 713	7 013	7 813	8 613	8 962
— Investoinnit					
— pääomamenoihin	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)
— käyttöpääomavirrat	996	(281)	(290)	(299)	(357)
— Vapaat kassavirrat	(3 577)	446	1 237	2 028	2 320
— Vapaiden kassavirtojen VAN (***)	6 962				
— Aktualisoitu lopullinen arvo	22 135				
— Yhtiön arvo	29 096				

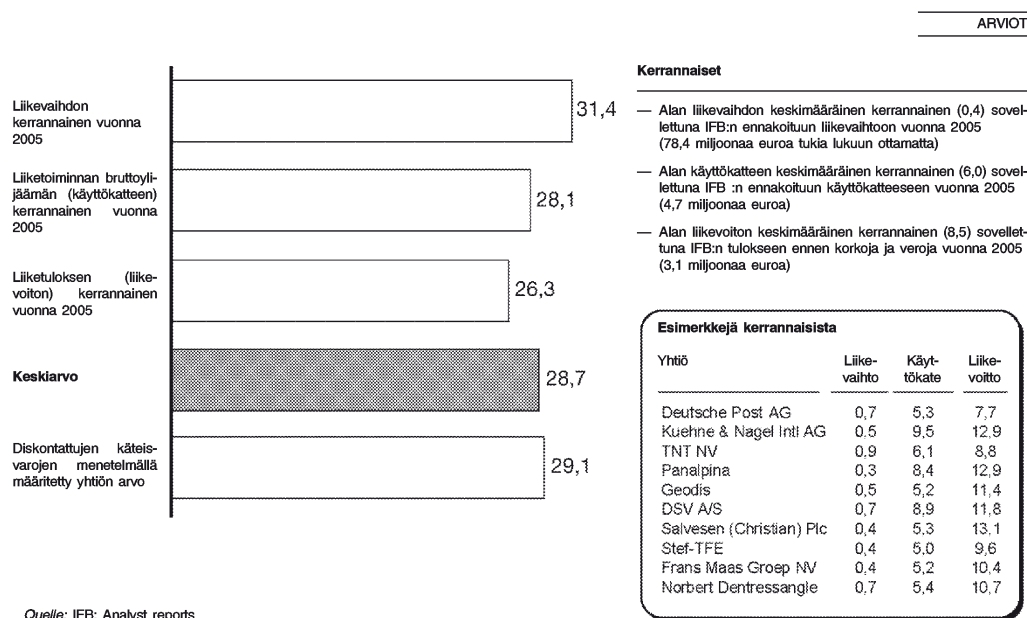
- (142) Belgian hallituksen mukaan kerrannaisiin perustuva analyysi (vuonna 2005 saatujen tulosten pohjalta) vahvistaa DCF-menetelmää käyttämällä lasketun arvon. Käyttämällä kerrannaisia (jotka on asetettu alan keskiarvoja varovaisemmiksi) yhtiön arvoksi saadaan nimittäin noin 28,7 miljoonaa euroa, kuten kaaviosta 5 ilmenee.

Kaavio 5

IFB-yhtiön arvo

(Miljoonaa euroa)

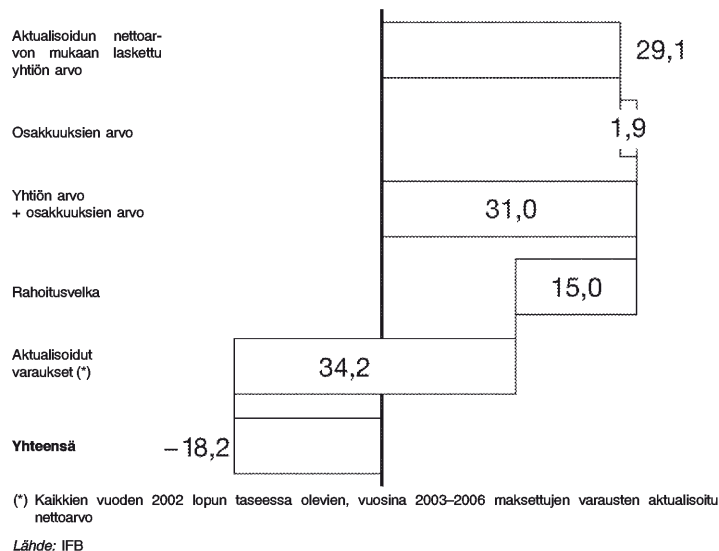
- (143) Belgian hallitus katsoo, että IFB:n vuosina 2003, 2004 ja 2005 saavuttamat todelliset tulokset vahvistavat myös, että DCF-arvostus ja sen perustana käytetyt oletukset olivat realistiset.
- (144) Belgian hallitus katsoo, että IFB:n osakkuudet eli 1,9 miljoonaa euroa on lisättävä IFB:n laskennalliseen arvoon, jossa ei ole otettu huomioon osakkuuksia eikä varauksia, sekä kirjattava IFB:n 31 päivänä joulukuuta 2002 päivätyn taseen varoihin.
- (145) IFB-yhtiön kokonaisarvo, osakkuudet mukaan luettuina, nousee siis 31 miljoonaan euroon 31 päivänä joulukuuta 2002.
- (146) Belgian hallitus katsoo myös, että tästä yhtiön arvosta on vähennettävä varausten arvo, jonka arvioidaan olevan 34,2 miljoonaa euroa ⁽¹⁹⁾, sekä 15 miljoonan euron rahoitusvelka.
- (147) Tämän tuloksena vaihtoehdossa, jossa toimintaa jatketaan, SNCB:n omistamien IFB:n osakkeiden nettoarvoksi tulisi – 18,2 miljoonaa euroa. Tämä laskelma havainnollistetaan kaaviossa 6.
- (148) Aivan kuten aiemmassa arvioissa kustannuksista, jotka koituisivat SNCB:n maksettaviksi IFB:n likvidoinnin myötä, myöskään edellisissä laskelmissa ei oteta huomioon 63 miljoonan euron velkoja, jotka johtuvat vuosina 2000–2002 maksamatta jääneistä laskuista.

⁽¹⁹⁾ Tämä arvo on peräisin 31 päivänä joulukuuta 2002 päivätyn taseen mukaisiin 40,8 miljoonan euron varauksiin liittyvien kassavirtojen aktualisoinnista.

Kaavio 6

Investointivaihtoehdon arviointi, tammikuu 2003

(Miljoonaa euroa)

c) Kahden edellä kuvatun vaihtoehdon vertailu ja johtopäätös

- (149) Belgian hallituksen laatiman analyysin perusteella edellä kuvatut kaksi vaihtoehtoa johtaisivat seuraaviin lopputuloksiin:

- IFB:n konkurssista ja likvidoinnista koituisi SNCB:lle 161,8 miljoonan euron nettotappiot (joita laskettiin 70,6 miljoonaan euroon tarkistetussa arvioissa).
- Päätös investoida 15 miljoonaa euroa, jotta IFB voisi jatkaa toimintaansa, lievensi huomattavasti SNCB:lle aiheutuva arvonmenetystä, joka jäi vain 18,2 miljoonaan euroon; tämä merkitsee 143,6 miljoonan euron voittoa konkurssiin ja likvidointiin nähden (52,4 miljoonan euron voittoa suhteessa tarkistettuun arvioon).

- (150) Siispä Belgian hallitus katsoo, että tehdessään päätöksen kyseisten toimenpiteiden toteuttamisesta SNCB toimi niin kuin yksityinen sijoittaja markkinataloudessa.

3.2.4 Kilpailun vääristymistä koskevien väitteiden torjuminen

- (151) Lopuksi Belgia katsoo niiden toimenpiteiden osalta, joilla rahoitetaan ranskalaisten tytäryhtiöiden divestointi, ettei tuen, jonka määrä on rajattu tarkkaan toiminnan lopettamispäätöksen tekemisen jälkeen aiheutuneisiin todellisiin kustannuksiin, voida katsoa vääristävän kilpailua. Siispä tämä osa rahoituksesta ei kuulu tästä syystä 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

3.3 Pelastustoimenpiteiden yhteensopivuus suuntaviivojen kanssa

3.3.1 IFB ei ole vasta perustettu yritys

- (152) Belgia katsoo, että koska IFB perustettiin vuonna 1923 ja se on ostanut vuonna 1998 absorptiofuusion keinoin uuden yhtiön ja toimialan (ks. kuvaus tämän päätöksen 2 osasta), on kiistatonta, että IFB on ollut oikeushenkilö yli 80 vuoden ajan ja ettei sitä voida siis pitää ”vasta perustettuna yrityksenä”.

3.3.2 Pelastustoimenpiteet vastaavat vuoden 1999 suuntaviivoja

- (153) Belgian hallituksen mukaan yli se, että pelastustoimenpiteiden kesto ylittää kaksitoista kuukautta, ei tee vuoden 1999 suuntaviivojen perusteella niistä yhteismarkkinoille soveltumattomia. Belgia katsoo, että SNCB jatkoi pelastustoimenpiteitä vain sen ajan, joka oli tarpeen, jotta komissio voisi tehdä asiasta lopullisen päätöksen.
- (154) Koska vuoden 1999 suuntaviivojen 24 kohdassa todetaan, että pelastamistuki voidaan hyväksyä siihen asti, kunnes komissio tekee rakenneuudistussuunnitelmasta päätöksen, Belgian viranomaiset pyytävät, ettei komissio käyttäisi pelastustoimenpiteiden hyväksyntämenettelynsä kestoja perusteena vastustaa näiden toimenpiteiden jatkamista, ja kehottavat sitä hyväksymään pelastustoimenpiteet vuoden 1999 suuntaviivojen 24 kohdan nojalla.
- (155) Belgian viranomaiset katsovat, että pääoman korottamisen keskeyttäminen komission tutkinnan ajaksi olisi edellyttänyt vääjäämättä sitä, että IFB:lle osana pelastustoimenpiteitä myönnettyä maksuajan lykkäämistä olisi jatkettu toistaiseksi yhtiön vaikean tilanteen vuoksi, sillä ainoana vaihtoehtona olisi ollut konkurssihakemuksen jättäminen. Lisäksi Belgian viranomaiset katsovat, ettei komissio ole esittänyt tutkintansa aikana varauksia pelastustoimenpiteiden jatkamisesta toistaiseksi.

3.3.3 Rakenneuudistustoimenpiteet vastaavat vuoden 1999 suuntaviivoja

3.3.3.1 Vuoden 1999 suuntaviivojen sovellettavuus

- (156) Belgia katsoo, että SNCB:n sitoutumista IFB:n pääoman korottamiseen on tarkasteltava vuoden 1999 suuntaviivojen eikä vuoden 2004 suuntaviivojen valossa.
- (157) Belgia perustelee tätä näkemystä toteamalla, että kaksi ehtoa, jotka komissio asetti menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 240 kohdassa ja jotka koskevat vuoden 1999 suuntaviivojen sovellettavuutta, täyttyvät. Belgia muistuttaa, että menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 240 kohdassa komissio totesi vuoden 2004 suuntaviivojen 102–104 kohdan tulkinnasta kyseisessä tapauksessa, että ”jos SNCB päättää olla myöntämättä uutta etua IFB:lle ja jos voidaan todistaa, että SNCB oli sitoutunut pääomittamaan saatavansa ennen vuoden 2004 suuntaviivojen julkaisemista, komission on tarkasteltava lopullisessa päätöksessään SNCB:n IFB:lle myöntämiä tukia vuoden 1999 suuntaviivojen pohjalta”.
- (158) Ensimmäisen ehdon osalta Belgia huomauttaa, että se perui vastauksessaan menettelyn avaamista koskevaan kirjeeseen 28 päivänä tammikuuta 2005 ilmoitetun ylimääräisen pääomankorotuksen ja että näin ollen ensimmäinen ehto täyttyi.
- (159) Toisen ehdon osalta Belgia katsoo, ettei voida kiistää, etteikö nyt ehdotettua IFB:n pääoman korottamista toteutettaisi niin kuin osapuolet ovat asiasta sopineet 7 päivänä huhtikuuta 2003 tehdystä puitesopimuksessa, mikäli komissio hyväksyy asian.

(160) Tätä seikkaa korostaakseen Belgian viranomaiset kiinnittävät komission huomion seuraaviin kohtiin:

- huhtikuun 7 päivänä 2003 tehdyn puitesopimuksen johdanto-osan 4 kappale, jossa vahvistetaan, että SNCB:n hallitus on jo hyväksynyt IFB:n pääoman korottamisen,
- saman sopimuksen 4 artikla, jossa vahvistetaan osapuolten vastavuoroinen aikomus korottaa IFB:n pääomaa.

(161) Toisen kohdan osalta Belgian viranomaiset muistuttavat, että Belgian lainsäädännössä (joka on puitesopimukseen sovellettava lainsäädäntö) sopimus syntyy yksinomaan sopimusosapuolten tahdosta ja että tässä tapauksessa puitesopimuksen 4 artiklassa vahvistetaan nimenomaan ja yksitulkintaisesti, että SNCB ja IFB haluavat korottaa IFB:n pääomaa pääomittamalla summat, jotka IFB on SNCB:lle velkaa, taannehtivasti 7 päivänä huhtikuuta 2003.

(162) Belgian viranomaiset muistuttavat, että Belgian lainsäädännössä velvoitteet, joiden ehdoksi asetetaan toisen ennakkoehdon täytyminen, ovat täysin sitovia ja että ennakkoehdon täytyminen vaikuttaa taannehtivasti sopimukseen, joka tulee voimaan allekirjoittamispäivänä.

3.3.3.2 Toimenpiteet, joilla lievitetään mahdollisimman tehokkaasti kilpailun vääristymistä

(163) Belgian viranomaiset tuovat yleisesti esiin, että IFB:n markkinaosuudet ovat selvästi alle 10 prosenttia markkinoista, joita tämä tapaus koskee. Siispä Belgian viranomaiset katsovat, ettei kyseisistä valtiontuista aiheutuvia kilpailunvastaisia vaikutuksia voida pitää merkittävänä. Viranomaiset muistuttavat erityisesti, että vuoden 1999 suuntaviivojen 36 kohdassa todetaan, että ”jos yrityksen [tuensaajan] markkinaosuus on [...] vähäinen, kilpailun ei katsota vääristyvän kohtuuttomasti”⁽²⁰⁾ ja että soveltaessaan EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa komissio pitää alle 10 prosentin markkinaosuuteen yltävien yritysten tekemien sopimusten kilpailunvastaisia vaikutuksia merkityksettöminä⁽²¹⁾.

(164) Erityisesti IFB Logisticsin ja IFB Terminalsin toiminnasta Belgian viranomaiset huomauttavat seuraavaa:

(165) *Rahdinkäsittelymarkkinoilla toteutetut lieventävät toimenpiteet:* Belgian hallitus huomauttaa, että IFB:n markkinaosuus Antwerpenin alueen terminaalimarkkinoista on alle 7 prosenttia ja että tämän alueen terminaalimarkkinat ovat kasvaneet vuosina 2002–2005 keskimäärin 10,7 prosenttia, kun taas IFB:n kuljetusmäärät ovat kasvaneet keskimäärin vain 4,1 prosenttia vuodessa.

(166) Belgian hallitus lisää, että rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanon myötä IFB:n rahdinkäsittelykapasiteetti on pienentynyt huomattavasti, kuten menettelyn aloittamista koskevan kirjeen 2 osassa kuvataan (25–29 kohta). Koska DPD-terminaalia lukuun ottamatta kaikki myyty omaisuus on nykyään yhä käytössä, Belgian viranomaiset katsovat, että luovutuksia on pidettävä todellisina ja merkittävänä korvaavina toimenpiteinä. Belgian hallituksen mukaan näillä kaikilla luovutuksilla pienennettiin IFB:n kapasiteettia 1,5 miljoonasta TEU:sta vuonna 2002 aina 1,1 miljoonaan TEU:hun vuoden 2005 lopussa eli 27 prosenttia.

⁽²⁰⁾ Ks. vuoden 1999 suuntaviivojen 36 kohta.

⁽²¹⁾ Ks. erityisesti EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevat suuntaviivat (EUVL C 101, 27.4.2004, s. 97), erityisesti 24 kohta.

- (167) Belgian viranomaiset lisäävät, että kun IFB:n rakenneuudistussuunnitelma pantiin täytäntöön, sen yhteydessä ei toteutettu hintatoimenpiteitä, joilla olisi pyritty kasvattamaan IFB:n markkinaosuutta tai joiden vaikutuksesta IFB:n markkinaosuus olisi kasvanut. Viranomaiset huomauttavat, että IFB nosti hintojaan keskimäärin 4,2 prosenttia⁽²²⁾, kun taas teollisuuden keskimääräinen vuotuinen inflaatio oli 1,9 prosenttia.
- (168) *Logistiikkamarkkinoilla toteutetut lieventävät toimenpiteet*: Menettelyn avaamista koskevassa kirjeessä (258–260 kohta) katsotaan, etteivät ”ehdotetut” toimenpiteet koskeneet logistiikkamarkkinoita ja että IFB olisi voinut kasvattaa volyymejaan näillä markkinoilla. Belgian viranomaiset esittävät viisi perustetta osoittaakseen, että logistiikkamarkkinoilla toteutettiin riittäviä lieventäviä toimenpiteitä.
- (169) Ensinnäkin IFB toteutti toimenpiteitä, jotka pienensivät sen kapasiteettia logistiikkamarkkinoilla. IFB:n omistamien tai sen pitkäksi ajaksi vuokraamien vaunujen kokonaismäärä nimittäin laski 744 kappaleesta vuonna 2002⁽²³⁾ aina 377 kappaleeseen vuoden 2006 alussa⁽²⁴⁾. Vaunujen määrä pieneni siis 49 prosenttia.
- (170) IFB:n logistiikkakapasiteetin pieneneminen johtui myös siitä, että IFB:n omistusosuus CNC-yhtiöstä (nykyisin Naviland Cargo) pieneni 10 prosentista vuonna 2002 nykyiseen 2 prosenttiin.
- (171) Toiseksi Belgian viranomaiset katsovat, että IFB:n markkinaosuus logistiikkamarkkinoista on selvästi alle 5 prosenttia, kun näiden markkinoiden katsotaan rajoittuvan maantieteellisesti Belgian alueeseen. Siispä suuntaviivojen 36 kohdan mukaan on ratkaistava, voidaanko kyseisistä valtiontuista aiheutuvia kilpailunvastaisia vaikutuksia pitää merkittävänä. Belgian viranomaisten mukaan IFB:n ei voida mitenkään katsoa kykenevän vaikuttamaan merkittävästi logistiikkamarkkinoiden kilpailuun. Samasta syystä Belgian hallitus katsoo, että IFB:n saamasta tuesta aiheutuvaa kilpailun vääristymistä voidaan tuskin pitää merkittävänä, koska IFB:n kilpailijoille aiheutuvien kielteisten seurausten lieventämiseksi tarvitaan vain hyvin rajallisia toimenpiteitä.
- (172) Kolmanneksi Belgian viranomaiset toteavat, että IFB:n logistiikkatoiminnan kehitystä on käsiteltävä oikeassa asiayhteydessä, lieventääkseen huomattavasti komission väitettä, jonka mukaan IFB olisi ”kasvattanut merkittävästi volyymejaan näillä markkinoilla” kyseisellä ajanjaksolla. Belgian viranomaisten mukaan seuraavat seikat on otettava huomioon:
- Yhdistettyjen kuljetusten (intermodaaliliikenteen) segmentissä IFB:n kuljetusvolyymit kasvoivat vuosina 2002–2005 noin 9,9 prosenttia vuodessa, mikä jää alle ARA:n alueella samalla ajanjaksolla havaitun vuotuisen keskimääräisen 12 prosentin kasvuvauhdin.
  - Perinteisten kuljetusten segmentissä IFB on erittäin pieni toimija, vaikka markkinoiden katsottaisiinkin rajoittuvan Belgiaan. IFB:n osuus jää alle 1 prosentin niin volyymeissa kuin arvossakin laskettuna.
- (173) Lisäksi IFB:n logistiikkatoiminnan liikevaihdon kasvu johtui Belgian hallituksen mukaan osittain ”bulk”-alasegmentin (irtotavarakuljetusten) kasvusta. Vuonna 2003 IFB:n irtotavarakuljetusten liikevaihto oli vain 3,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2004 IFB teki kuitenkin kaksi sopimusta merkittävien irtotavaramäärien kuljettamisesta. Niistä toinen oli hiilen kuljetussopimus [...], joka tuotti [...] liikevaihdon vuonna 2004 ja [...] liikevaihdon vuonna 2005. Toinen oli puolestaan irtotavara olevien runkoaineiden kuljetussopimus, joka kasvatti liikevaihtoa [...] vuonna 2004 ja [...] vuonna 2005. IFB sai molemmista sopimuksista voittoa, mikä vahvistaa sen, ettei IFB:n johto syyllistynyt kilpailunvastaisiin käytäntöihin.

⁽²²⁾ Hinnankorotusten keskiarvoa laskettaessa terminaaleja on painotettu niiden liikevaihdon mukaisesti.

⁽²³⁾ IFB omisti 368 vaunua ja oli tehnyt pitkäaikaiset vuokrasopimukset 376 muusta vaunusta.

⁽²⁴⁾ Vuoden 2006 alussa IFB omisti 204 vaunua ja oli tehnyt pitkäaikaiset vuokrasopimukset 173 muusta vaunusta.

- (174) Neljänneksi Belgian hallitus katsoo, että myös sitä, että IFB avasi terminaalinsa logistiikkamarkkinoilla toimiville kilpailijoilleen, on pidettävä merkittävänä lieventävänä toimenpiteenä.
- (175) Viidenneksi Belgian hallitus katsoo, että myös seuraavat seikat lieventävät entisestään kilpailun vähäisiä vääristymiä, joiden voidaan katsoa johtuvan IFB:n saamasta rakenneuudistuksesta:
- Rautatieliikenteen tavarakuljetusten vapauttaminen Belgiassa: Belgian viranomaiset nimittäin avasivat asiaan sovellettavien yhteisön sääntöjen mukaisesti nämä markkinat kilpailulle (kansainvälisten kuljetusten osalta maaliskuussa 2003, minkä jälkeen koko ala vapautettiin 1 päivänä tammikuuta 2007) ⁽²⁵⁾. Markkinoiden avaamisella oli vaikutuksensa, mikä ilmenee DLC:n sekä hiljattain Fret SNCF:n toiminnasta. Päätöksessään N 386/2004, Fret SNCF, komissio katsoi tällaisen vapauttamisen vapauttamista kilpailijoiden kannalta korvaavaksi toimenpiteeksi;
  - Monet muut SNCB:n/IFB:n kilpailijat (kuten Rail4Chem, Railion Nederland, TrainSport, DFG, EWS, Connex ja ACTS) ovat jo saaneet tai saavat todennäköisesti lähiaikoina käyttö lupansa.
  - SNCB (B-Cargo) tarjoaa jo nyt vetopalveluja IFB:n kilpailijoille – sekä yhdistettyjen (intermodaalisten) kuljetuspalvelujen tarjoajille, joita ovat esimerkiksi HUPAC, CNC (Naviland Cargo), Conliner, Danzas / DHL Express Cargo ja ICF, että huolintapalvelujen tarjoajille, joita ovat esimerkiksi Transfesa, K+N, Nauta, NTR, Panalpina, Rail&Sea, Railog, Chemfreight, Rhenania, TMF, Gondrand, RME Chem, RME fret ja East Rail Expedition.
  - Kuten komissio korosti asiassa Fret SNCF tekemässään päätöksessä N 386/2004, rautatie- ja tiekuljetusten olosuhteet eivät ole samanlaiset, vaan rautatieliikenteen kohdalla ne ovat huonommat.

- (176) Belgian hallituksen mukaan vapauttamistoimenpiteet kasvattivat huomattavasti kapasiteettia logistiikkamarkkinoilla, mikä ilmenee IFB:n kilpailijoiden toiminnasta vuosina 2003–2005. Belgian hallituksen mukaan kilpailu keskittyi intermodaalisegmenttiin, jossa viisi IFB:n kilpailijaa avasi tällä ajanjaksolla yhteensä 12 uutta yhteyttä.

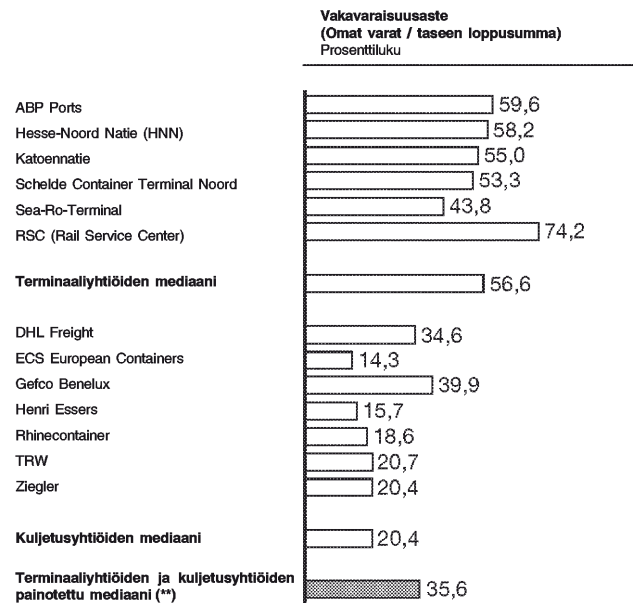
3.3.3.3 Pääomankorotuksen rajaaminen vähimmäismäärään

- (177) Belgian hallituksen mukaan SNCB ja IFB tekivät IFB:n pääomatarpeista perusteellisen analyysin joulukuun 31 päivän 2005 tuloksen ja vuoden 2006 ennusteiden pohjalta. Tavoitteena oli mahdollistaa se, että IFB voisi jatkaa toimintaansa rahdinkäsittelymarkkinoilla ja logistiikkamarkkinoilla niin, että se olisi vakavaraisuusasteeltaan verrattavissa näillä markkinoilla toimiviin kilpailijoihinsa.
- (178) SNCB ja IFB täydensivät ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemistä toimittamiaan tietoja (ks. 265–269 kohta) keräämällä lisätietoja terminaalitoimintaa harjoittavien IFB:n kilpailijoiden sekä IFB:n kanssa kilpailevien kuljetusyhtiöiden keskimääräisistä vakavaraisuusasteista. Kyseisten yhtiöiden vakavaraisuusasteet (jotka on ymmärrettävä omien varojen ja taseen loppusumman välisenä suhteena) esitetään kaaviossa 16.

⁽²⁵⁾ Markkinoiden täydellinen avaaminen, josta säädetään direktiivissä 91/440/EY, pantiin täytäntöön 13 päivänä joulukuuta 2005 annetulla kuninkaan asetuksella.

Kaavio 16

Vakavaraisuusaste – Otos vertailukelpoisista yhtiöistä vuodelta 2004 (*)

(*) ABP:n, HNN:n ja Sea-Ron terminaalin kohdalla käytettiin vuoden 2003 tietoja, koska niiden tilinpäätöstä vuodelta 2004 ei ollut vielä julkaistu.

(**) Painotettu IFB:n varojen käyttöä vastaavalla tavalla (terminaalien osuus 42 prosenttia, kuljetustoiminnan osuus 58 prosenttia)

Lähde: Belfirst, Amadeus; IFB

- (179) Kaaviosta 16 ilmenee, että terminaalioperaattorien vakavaraisuusasteen mediaani on 56,6 prosenttia, kun taas kuljetusyhtiöiden vakavaraisuusasteen mediaani on 20,4 prosenttia. Koska IFB toimii molemmilla aloilla, edellä mainittujen vertailukohtien perusteella IFB:n vakavaraisuusasteen pitäisi olla vähintään 35,6 prosenttia. Tämä viimeisin prosenttiluku on laskettu painottaen IFB:n toiminnan käyttömaisuutta seuraavalla tavalla:

- IFB:n toiminnan käyttömaisuudesta 42 prosenttia (mitattu nettokirjanpitoarvona eli poistojen ja arvonalentumisten jälkeen) on varattu terminaali-toimintaan.
- IFB:n toiminnan käyttömaisuudesta 58 prosenttia on varattu kuljetustoimintaan (logistiikkatoimintaan).

- (180) Belgian viranomaiset huomauttavat, että tavoitteeksi asetettu IFB:n vakavaraisuusaste vastaa myös todellista vakavaraisuusastetta Gosselinin (38,9 prosenttia) ja Hupacin (34,9 prosenttia) kaltaisissa yhtiöissä, jotka harjoittavat IFB:n tavoin sekä terminaali- että logistiikkatoimintaa.

- (181) Belgian viranomaisten laskelmien mukaan IFB:n tavoitteleman 35,6 prosentin vakavaraisuusasteen ja yhteensä 128,1 miljoonan euron velan (30 päivänä kesäkuuta 2006 tehty arvio) perusteella IFB:n pääomankorotuksen pitäisi siis käsittää ainakin 95,3 miljoonan euron velan pääomittaminen.

3.3.3.4 IFB:n oma osallistuminen

- (182) Belgian viranomaisten mukaan SNCB osallistuu IFB:n rakenneuudistukseen yhteensä 95,3 miljoonalla eurolla eli summalla, jonka verran pääomaa on määrä korottaa. Tästä summasta on vähennettävä yhtiön ranskalaiseen osaan käytetyt summat eli 39,1 miljoonaa euroa. Siispä SNCB osallistuu yhtiön muun kuin Ranskassa tapahtuvan toiminnan rakenneuudistukseen loppusummalla eli 56,2 miljoonalla eurolla.

- (183) Belgian viranomaiset täsmentävät, että rakenneuudistusvaiheessa (tammikuun 1 päivästä 2003 kesäkuun 30 päivään 2006) IFB:n muun kuin Ranskassa tapahtuvan toiminnan rahoitustarpeet olivat 106,3 miljoonaa euroa. Tästä tarpeesta 56,2 miljoonaa euroa saadaan SNCB:ltä ja 50,1 miljoonaa euroa IFB:n omista varoista. IFB vastaisi siis itse 47,1 prosentista yhtiön Belgian-toiminnan rakenneuudistuksen kokonaiskustannuksista.
- (184) Seuraavassa taulukossa esitetään rahoitusta koskevat yksityiskohdat:

Rahoitustarpeet ja -Lähteet

(Vaihtoehto, jossa 63 miljoonan euron saatavan pääomittaminen katsotaan "rakenneuudistuskustannukseksi")

(Tuhatta euroa)

	Osa, jota rakenneuudistus koskee	Osa, jota rakenneuudistus koskee	Yhteensä
Kaudella 1.1.2003–30.6.2006			
A RAHOITUSTARPEET			
A.1 Rakenneuudistuksen kustannukset			
A.1.1 Liiketoiminnan bruttotappio ("cash-drain") lukuun ottamatta tuottavuuden kasvun vaikutusta (vastaa vuoden 2002 liiketoiminnan bruttotappiota; suhteutettu 6 kuukauteen vuoden 2006 osalta)	- 27 916		- 27 916
A.1.2 Satunnaiset kulut	- 32		- 32
A.2 Pääomatarpeet rakenneuudistuksen aikana			
A.2.1 Käyttöpääomatarpeen vaihtelu (kasvu)	- 7 685	- 8 000	- 16 559
A.2.2 Korvausinvestoinnit muuhun kuin rahoitusomaisuuteen	- 6 611		- 8 611
A.2.3 Investoinnit rahoitusomaisuuteen (osakkuudet)	- 782	- 1 700	- 2 482
A.3 Velkojen ja korkojen takaisinmaksu			
A.3.1 Muille velkojille (rahoitusvelkojille) kuin SNCB:lle			
A.3.1.1 Korkojen maksu	- 2 351		- 2 351
A.3.1.2 Rahoitusvelan takaisinmaksu	- 16 559		- 16 559
A.3.2 SNCB:lle			
A.3.2.1 Vuotta 2003 edeltävän velan takaisinmaksu	- 33 200	- 29 900	- 53 000
A.3.2.2 Vuotta 2003 edeltävästä velasta 30.6.2005 kertyneiden korkojen maksu	- 5 800	- 5 200	- 11 000
A.3.2.3 Luottojärjestelystä 30.6.2005 kertyneiden korkojen maksu	- 2 200	- 300	- 2 500
A.3.2.4 Korkojen maksu, vuoden 2005 jälkimmäisen puolisko ja vuoden 2006 ensimmäisen puolisko	- 3 100	- 2 100	- 6 200
A.4 Verot (verovuoden 1999 jäännösvero)	- 77		- 77
Tarpeet yhteensä A.1 + A.2 + A.3 + A.4	- 106 313	- 47 100	- 153 413

(Tuhatta euroa)

	Osa, jota rakenneuudistus koskee	Osa, jota rakenneuudistus koskee	Yhteensä
B RAHOITUSLÄHTEET			
B.1 Rahoitus SNCB:ltä			
B.1.1 Luottojärjestely (pääomitaan myöhemmin)	13 300	1 700	15 000
B.1.2 Pääomankorotus (luottojärjestelyn pääomittamisen lisäksi)	42 920	37 380	90 300
SNCB:n myöntämän rahoituksen kokonaismäärä (välisumma B.1)	56 220	39 080	95 300
B.2 IFB:n omista varoista saatava rahoitus			
B.2.1 Tuottavuuden kasvu			
B.2.1.1 Liiketoiminnan bruttotappion (kohta A.1.1) olevan liiketoiminnan bruttotappion katoaminen kokonaan	26 167		26 167
B.2.1.2 Liiketoiminnan bruttoylijäämä vuosina 2004, 2005 ja 2006	10 429		10 429
B.2.2 Rahoitustulot	1 368		1 368
B.2.3 Käyttöpääomatarpeen vaihtelu (pienentyminen)	2 687		2 687
B.2.4 Muun kuin rahoitusomaisuuden myynti (etenkin OCHZ:n terminaalin myynti vuonna 2004)	4 771		4 771
B.2.5 Rahoitusomaisuuden myynti (osakkuudet)	1 267	8 020	9 287
B.2.6 Luottolaitoksilta otettu rahoitusvelka	3 300		3 300
B.2.7 Satunnaiset tulot	1 105		1 105
IFB:n yhteenlaskettu rahoitusosuus (välisumma B.2)	50 093	8 020	58 113
Rahoituslähteet yhteensä (B.1 + B.2)	106 313	47 100	153 413
SNCB:n rahoituksen prosentuaalinen osuus rahoituksen kokonaismäärästä	52,9 %		
IFB:n rahoituksen prosentuaalinen osuus rahoituksen kokonaismäärästä	47,1 %		

OMA RAHOITUSOSUUS

YKSITYINEN
SJOITTAJA

(185) Belgia tarkentaa tätä taulukkoa seuraavasti.

(186) Rahoitustarpeet jakautuvat seuraaviin luokkiin:

- Rakennuudistuksen suorat kustannukset (kohta A.1): Nämä kustannukset käsittävät pääasiassa liiketoiminnan kumuloituneen bruttotappion ("cash drain"), eikä niissä oteta huomioon tuottavuuden kasvua. Ellei rakennuudistussuunnitelman toteuttamisen aikana tapahtunutta IFB:n tuottavuuden kasvua oteta huomioon, liiketoiminnan bruttotappio olisi ollut vuosina 2003, 2004 ja 2005 sama kuin vuonna 2002, eli rahoitettavaa olisi vuosittain 8 miljoonaa euroa, kuten alla olevasta taulukosta ilmenee. Vuoden 2006 rahoitustarpeeksi on laskettu tästä summasta puolet olettaen, että pääomaa korotetaan 30 päivänä kesäkuuta 2006. Kun tuottavuuden kasvua ei oteta huomioon, IFB:lle koituu koko rakennuudistuksen ajalta yhteensä 27,9 miljoonan euron liiketoiminnan bruttotappio.

(tuhatta euroa)

	2002	2003	2004	2005 en- nuste	2006 bud- jetti (30.6.2006)	Vuoden 2003 ja ke- säkuun 30 päivän 2006 väli- senä aikana yhteensä
Liikevoitto	(47 357)	(2 960)	5 740	3 007	1 213	
+ Käyttöomaisuuden poistot ja arvonalentumiset	6 286	5 139	2 585	1 605	802	
+ Käyttöpääoman arvonalentumiset	6 433	(258)	(1 851)	(554)	0	
+ Varaukset	26 662	(4 670)	(1 599)	(980)	460	
Liiketoiminnan bruttotulos	(7 976)	(2 749)	4 875	3 079	2 475	7 680
Liiketoiminnan bruttotappio ("cash drain") lukuun ottamatta tuottavuuden kasvua		(7 976)	(7 976)	(7 976)	(3 988)	(27 916)

- Pääomatarpeet rakennuudistuksen aikana (käyttöpääomaa ja investointeja koskevien tarpeiden vaihtelut rakennuudistuksen aikana, kohta A.2): Nämä kustannukset muodostuvat rakennuudistuksen aikana tarpeellisista investoinneista. Käyttöpääomaa oli kasvatettava meneillään olevien töiden rahoittamiseksi, saatavien ja kauppavelkojen välisen eron pienentämiseksi sekä riittävän likviditeetin ylläpitämiseksi. Korvausinvestoinnit aineelliseen käyttöomaisuuteen olivat tarpeen, jotta IFB:n toiminta saattoi jatkaa rakennesuunnitelman toteuttamisen aikana. Niillä ei pyritty kasvattamaan IFB:n kapasiteettia, vaan kyse oli pikemminkin korvausinvestoinneista omaisuuteen, joka oli saavuttanut elinkaarensa lopun ja joka oli poistettu kokonaan, sekä sekalaisista investoinneista, kuten autoista, tietokoneista, rakennusten pienistä korjaustöistä jne. Vuonna 2004 tehty 0,6 miljoonan euron investointi pitkäaikaiseen rahoitusomaisuuteen liittyi IFB:n tytäryhtiön Maritime Germanyn rakennuudistukseen: IFB Maritime Germany liitettiin Haeger & Schmidt Internationaliin, ja Haeger & Schmidt Internationalin omistusosuus RKE:sta siirtyi IFB:lle.

- Velkojen ja korkojen maksaminen (kohta A.3): Luottolaitoksilta otettujen rahoituslainojen korkojen ja lyhennysten lisäksi tämä luokka sisältää korkojen ja velkojen takaisinmaksun SNCB:lle. 33,2 miljoonan euron velka on 63 miljoonan euron velasta se osa, joka ei liity ranskalaisiin tytäryhtiöihin. Vuonna 2006 maksettavia 1,4 miljoonan euron korkoja ei lueta mukaan pääomankorotukseen (jotta pääomankorotus voidaan rajata vähimmäismäärään). Muut korot (yhteensä 9,7 miljoonaa euroa) luetaan mukaan pääomankorotukseen. Kaikki nämä korot ovat kertyneet veloista, joita IFB on ottanut muuta kuin Ranskassa tapahtuvaa toimintaansa varten.

- Verot (kohta A.4): Vuonna 2004 maksetut verot ovat verovuoden 1999 jäännösvero.

(187) Belgian mukaan IFB kattoi osan ja SNCB osan näistä rahoitustarpeista. Belgia on toimittanut IFB:n omasta osuudesta (kohta B.2) seuraavat täydentävät tiedot:

— Rakenneuudistusvaiheessa IFB:n tuottavuus parani merkittävästi (ks. kohta B.2.1). Tämä paransi puolestaan liiketoiminnan bruttotulosta, niin että vuonna 2002 koitunut tappio pieneni vuonna 2003 eivätkä vuodet 2004, 2005 ja 2006 olleet enää tappiollisia. Lisäksi vuodet 2004 ja 2005 olivat ylijäämäisiä, kuten myös vuoden 2006 pitäisi olla. Tuottavuuden paraneminen vahvistaa ennusteet, jotka tehtiin niiden seikkojen perusteella, joista IFB-yhtiö oli tietoinen rakenneuudistus suunnitelmaa laadittaessa (ks. tämän päätöksen 74 ja 75 kohta).

— Sekalaiset rahoitustulot (kohta B.2.2): yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Nämä rahoitustulot ovat IFB:n pankkitileille kertynyttä korkoa. Nämä tulot olivat ennakoitavissa rakennesuunnitelman laatimishetkellä, koska ne vastaavat sellaisten summien Euribor-korkoja, joiden IFB saattoi kohtuudella odottaa olevan tileillään rakenneuudistus suunnitelmansa ennusteita silmällä pitäen.

— Satunnaiset tulot (kohta B.2.8): yhteensä 1,1 miljoonaa euroa. Nämä satunnaiset tulot ovat myyntivoittoa, jota IFB sai myydessään 263 EAOS-vaunua [...]. Tämä myyntivoitto oli ennakoitavissa vuonna 2003, jolloin rakenneuudistus suunnitelmaa laadittiin, sillä markkinoilla EAOS-vaunujen kysyntä oli voimakasta siksi, että tämäntyyppisten vaunujen kysyntä oli kasvanut Itä-Euroopassa.

— Vuosina 2004 ja 2005 IFB vapautti noin 2,7 miljoonaa euroa laskemalla käyttöpääomatarvettaan (kohta B.2.3).

— IFB rahoitti rakenneuudistuksen kustannukset osittain myymällä omaisuuttaan (kohdat B.2.4 ja B.2.5). Lukuun ottamatta sekalaisen omaisuuden myyntiä, jonka merkitys jäi suhteellisen vähäiseksi, tämä osa IFB:n osuudesta koostuu pääasiassa OCHZ-terminaaliiin käytettyjen varojen divestoinnista vuonna 2004. OCHZ:n käyttämien varojen yhteisomistusoikeudet (50 prosenttia) myytiin [...] (ks. kohta B.2.4 vuoden 2004 osalta), ja IFB sai ylimääräisen 0,9 miljoonan euron summan OCHZ:n käyttöpääomaa (ks. kohta B.2.5 vuoden 2004 osalta).

— Vuonna 2003 IFB sai 2 miljoonan euron pankkilainan ING Bankilta (ks. kohta B.2.6). Vuonna 2006 IFB rahoitti kurottajien ("reach stackers") hankinnan ulkopuolisella 1,3 miljoonan euron lainalla.

(188) Belgia katsoo osallistuneensa rakenneuudistus suunnitelmaan omilla varoillaan, kuten vuoden 1999 suuntaviivoissa edellytetään.

4. ARVIO

4.1 Arvio pelastus- ja rakenneuudistustoimenpiteiden käsittämän tuen luonteesta

(189) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan".

4.1.1 Jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista maksettu tuki

(190) Aluksi on ratkaistava, onko tuki, jota SNCB on myöntänyt IFB:lle, "jäsenvaltion myöntämää taikka valtion varoista" myönnettyä tukea. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön (*Stardust Marine* -tuomio)⁽²⁶⁾ mukaan tämä peruste täyttyy, jos kyse on ensinnäkin valtion varoista ja jos toiseksi niiden myöntäminen perustuu valtion eli Belgian päätökseen.

4.1.1.1 Valtion varat

(191) Komissio toteaa, että SNCB on direktiivin 80/723/EY 2 artiklassa tarkoitettu julkinen yritys: Belgian valtio omistaa SNCB:n merkitystä pääomasta 100 prosenttia, ja kuningas nimittää yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan ministerineuvoston esityksestä. Siispä kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan a ja c alakohdan mukaiset perusteet täyttyvät.

(192) Tältä osin "on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että EY 87 artiklan 1 kohta koskee kaikkia rahoituskeinoja, joita viranomaiset voivat tosiasiallisesti käyttää tukeakseen yrityksiä [...]. Näin ollen, vaikka määrät, jotka perustuvat kyseiseen toimenpiteeseen, eivät ole pysyvästi valtion itsensä hallussa, ne voidaan luokitella valtion varoiksi jo sillä perusteella, että ne ovat jatkuvasti valtion valvonnassa ja siis toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytettävissä"⁽²⁷⁾.

(193) Näin ollen komissio arvioi menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (136–138 kohta), että IFB:n käyttöön luovutetut summat on katsottava valtion varoiksi.

⁽²⁶⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Ranska vastaan komissio 16.5.2002 antama tuomio, joka mainitaan edellä alaviitteessä 12, 37 kohta.

⁽²⁷⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Ranska vastaan komissio 16.5.2002 antama tuomio, joka mainitaan edellä alaviitteessä 12, 37 kohta.

- (194) Belgia kiistää kaikkien SNCB:n hallussa olevien varojen olevan valtion varoja. Komissio vastaa kolmeen Belgian esittämään perusteeseen seuraavalla tavalla:
- (195) Belgian esittämä ero julkisen palvelun tehtävien toteuttamiseen sekä kaupalliseen toimintaan varattujen SNCB:n varojen välillä ei ole *Stardust Marine* -tuomion valossa merkittävä. Tämä tuomio koski nimittäin julkisen pankin varoja, mikä osoittaa hyvin, että kaupalliseen toimintaan varatut julkisen yhtiön varat voivat olla myös valtion varoja.
- (196) Myöskään perustelua, jonka mukaan SNCB:n omaisuus ei ole Belgian käytettävissä, vaan se on sidoksissa SNCB:n toimialaan ja tavoitteeseen, ei voida hyväksyä. Nimittäin se, että Belgia omistaa SNCB:n pääomasta 100 prosenttia, että SNCB on jatkuvasti valtion valvonnassa ja että valtio voi koska tahansa tehdä päätöksen SNCB:n yksityistämisestä, osoittaa, että SNCB:n omaisuus on Belgian valtion hallussa. Lisäksi komissio panee merkille, että Belgian hallitus nimittää hallintoneuvoston jäsenet ja toimitusjohtajan, mikä antaa sille tiettyä valvontavaltaa yhtiön suhteen.
- (197) Väite, jonka mukaan toimenpiteet, jotka SNCB on toteuttanut IFB:n hyväksi, eivät vaikuta kielteisesti Belgian valtion omaisuuteen, ei pidä paikkaansa: koska Belgia omistaa SNCB:n, kaikki huonot sijoitukset, jotka laskevat SNCB:n arvoa, huventavat myös Belgian valtion omaisuutta.
- (198) Näin ollen komissio katsoo, että tarkastellut toimenpiteet rahoitettiin valtion varoin.

4.1.1.2 Toimenpiteiden yhteys valtioon

- (199) *Stardust Marine* -tuomiossa tarkennetaan vaatimusta, jonka mukaan toimenpiteiden on johdettava kyseisestä jäsenvaltiosta, seuraavalla tavalla: "se, että julkinen yritys on valtion valvonnassa, ei riitä osoittamaan, että yrityksen toteuttamat toimenpiteet, kuten käsiteltävänä olevat rahoitustuet, johtuvat valtiosta. Lisäksi on tutkittava, ovatko viranomaiset tavalla tai toisella olleet osallisia siihen, että kyseisistä toimenpiteistä päätettiin." (28)
- (200) Siispä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan komission on tarkasteltava tapauskohtaisesti kriteeriä, joka koskee toimenpiteiden yhteyttä jäsenvaltioon. Yhteisöjen tuomioistuin myöntää, että "kolmansien henkilöiden on yleensä [...] hyvin vaikea osoittaa konkreettisesti tapauksessa nimenomaan valtion ja julkisen yrityksen välisen etuoikeutetun suhteen takia, että julkisen yrityksen toteuttamat tukitoimenpiteet johtuvat tosiasiallisesti viranomaisten määräyksestä". Yhteisöjen tuo-

mioistuin toteaa myös, että "on todettava, että julkisen yrityksen toteuttaman tukitoimenpiteen voidaan päätellä johtuvan valtiosta kaikkien käsiteltävänä olevaa asiaa koskevien seikkojen ja kyseisen toimenpiteen toteuttamishetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella." (29)

- (201) Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin selventää, millä perusteilla toimenpiteiden voidaan osoittaa johtuvan valtiosta:

"[...] julkisen yrityksen toteuttaman tukitoimenpiteen voidaan päätellä johtuvan valtiosta kaikkien käsiteltävänä olevaa asiaa koskevien seikkojen ja kyseisen toimenpiteen toteuttamishetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella. Yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin huomioinut sellaisen tilanteen, jossa tarkasteltavana oleva elin ei voinut tehdä riidanalaista päätöstä ottamatta huomioon julkisen vallan vaatimuksia (ks. mm. em. asia Van der Kooy ym. v. komissio, tuomion 37 kohta), ja sellaisen tilanteen, jossa sen lisäksi, että julkiset yritykset, joiden kautta tuet myönnettiin, olivat elimellisesti sidoksissa valtioon, näiden oli myös otettava huomioon comitato interministeriale per la programmazione economican (CIPE, taloudellista suunnittelua koskeva ministeriöiden välinen komitea) antamat toimintaohjeet (em. asia C-303/88, Italia v. komissio, tuomio 21.3.1991, 11 ja 12 kohta ja em. asia C-305/89, Italia v. komissio, tuomio 21.3.1991, 13 ja 14 kohta).

Myös muiden seikkojen perusteella voi olla mahdollista katsoa, että julkisen yrityksen toteuttama tukitoimenpide johtuu valtiosta; tällaisia seikkoja voivat olla muun muassa julkisen yrityksen integroituminen julkishallinnon rakenteeseen, yrityksen toiminnan luonne, toiminnan harjoittaminen markkinoilla yksityisten toimijoiden kanssa tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa, yrityksen oikeudellinen asema, se, sovelletaanko yritykseen julkisoikeutta vai yksityisoikeudellisia yhtiöoikeutta koskevia säännöksiä, viranomaisten harjoittaman yrityksen hallinnointia koskevan ohjauksen määrä tai muu seikka, joka osoittaa konkreettisesti tilanteessa, että viranomaiset ovat osallistuneet toimenpiteestä päättämiseen tai että on epätodennäköistä, että tästä ei ollut kyse, kun otetaan huomioon myös toimenpiteen laajuus, sen sisältö tai sen edellytykset." (30)

- (202) Menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (140–150 kohta) komissio teki toimenpiteen ja valtion välisen yhteyden osalta eron 7 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyä puitesopimusta edeltävän ajanjakson ja tämän sopimuksen jälkeisen ajanjakson välille. Belgian esittämien huomioiden perusteella näyttää olevan tarkoituksenmukaista erottaa toisistaan kolme ajanjaksoa:

(28) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Ranska vastaan komissio 16.5.2002 antama tuomio, joka mainitaan edellä alaviitteessä 12, 52 ja 55 kohta.

(29) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Ranska vastaan komissio 16.5.2002 antama tuomio, joka mainitaan edellä alaviitteessä 12, 53 ja 54 kohta.

(30) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Ranska vastaan komissio 16.5.2002 antama tuomio, joka mainitaan edellä alaviitteessä 12, 55–57 kohta.

— heinäkuun 19 päivää 2002 edeltävä aika (19 päivänä heinäkuuta 2002 SNCB:n hallitus teki päätöksen käteisenakon myöntämisestä ja päätti IFB:n pääoman korottamisen olevan ”todennäköistä”),

— heinäkuun 19 päivän 2002 ja joulukuun 20 päivän 2002 välinen aika (20 päivänä joulukuuta 2002 SNCB:n hallitus teki periaatepäätöksen IFB:n pääoman korottamisesta ja valtuutti johtokunnan neuvottelemaan puitesopimuksesta, joka tehtiin 7 päivänä huhtikuuta 2003),

— joulukuun 20 päivän 2002 jälkeinen aika.

Heinäkuun 19 päivänä 2002 tehtyä hallituksen päätöstä edeltävä aika

(203) Tätä hallituksen päätöstä edeltäneen ajan osalta on ratkaistava, johtuuko suvaitseva suhtautuminen, jota SNCB:n johto (johtokunta) osoitti, kun se ei vaatinut IFB:tä maksamaan suoritetuista kuljetuspalveluista vuodesta 2000 lähtien, Belgian valtiosta. Menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (141–142 kohta) komissio toi esiin epäilevänsä sitä, oliko päätös hyväksyä se, että laskut jätettäisiin järjestelmällisesti maksamatta vuoden 2000 lopun ja vuoden 2003 alun välisenä aikana, tehty ilman Belgian viranomaisten puuttumista asiaan.

(204) Belgian hallituksen vastauksen mukaan SNCB:n hallitukselle tiedotettiin tästä käytännöstä vasta 19 päivänä heinäkuuta 2002; hallituskomissaarille ilmoitettiin asiasta samaan aikaan. Komissio ei ole saanut huomautuksia kolmansilta osapuolilta.

(205) Komissio löysi edustajainhuoneessa ja senaatissa 6 päivänä maaliskuuta 2002, 24 päivänä tammikuuta 2002 ja 28 päivänä helmikuuta 2002 käydyistä keskusteluista tehdyistä selonteista viittauksia IFB:hen; nämä viittaukset olivat osa kansanedustajien ja senaatin jäsenten laajempaa keskustelua rautatieliikenteen markkinoiden avaamisesta ja ABX:n tapauksesta. Tästä syystä komissio kehotti Belgian hallitusta toimittamaan sille näissä keskusteluissa mainitut Boston Consulting Groupin ja Team Consultin tutkimukset sekä Belgian hallituksen 22 päivänä helmikuuta 2002 tekemän päätöksen, josta oli myös käyty keskustelua.

(206) Näitä asiakirjoja tarkasteltaessa ei löydetty viitteitä siitä, että Belgian hallitus olisi vaikuttanut IFB:n tulevaisuutta koskeviin SNCB:n päätöksiin.

(207) Näin ollen on ratkaistava, voidaanko julkisen yhtiön johdon suvaitsevan suhtautumisen, siten kuin se kuvataan

tämän päätöksen 203 kohdassa, katsoa johtuvan Belgian valtiosta, kun hallinnon ei voida osoittaa erityisesti vaikuttaneen tilanteen syntyyn.

(208) Vuonna 1993 säädettiin nimittäin laki, jonka mukaan SNCB on julkinen osakeyhtiö ja SNCB:n johto eli toimitusjohtaja ja johtokunnan jäsenet johtavat yhtiötä itsenäisesti, ilman että viranomaiset puuttuvat asiaan. Koska komissiolla ei siis ole konkreettista näyttöä siitä, että valtio olisi vaikuttanut IFB:n tapaukseen, komission on tehtävä sellainen johtopäätös, ettei SNCB:n johdon päätös hyväksyä se, ettei IFB maksanut laskujaan vuoden 2000 lopun ja heinäkuun 2002 välisenä aikana, johdu Belgian valtiosta.

Heinäkuun 19 päivänä 2002 tehdyn hallituksen päätöksen sekä 20 päivänä joulukuuta 2002 tehdyn hallituksen päätöksen välinen ajanjakso

(209) Heinäkuun 19 päivänä 2002 SNCB:n hallitus, mukaan luettuna siihen kuuluva, Belgian etuja SNCB:n hallituksessa edustava hallituskomissaari, sai tietää, ettei IFB ollut enää maksanut laskujaan vuoden 2000 lopusta lähtien, ja päätti myöntää IFB:lle 2,5 miljoonan euron ennakon vuoden 2002 jälkimmäisen puoliskon aikana.

(210) Tältä osin komission on ratkaistava, voidaanko tämän SNCB:n hallituksen päätöksen katsoa *Stardust Marine*-tuomiossa vahvistettujen kriteereiden perusteella johtuvan Belgiasta. Lisäksi tässä tapauksessa on varmistettava, voidaanko päätöksen katsoa johtuvan Belgian valtiosta sillä perusteella, että hallituskomissaari oli jäsenenä yhtiön hallituksessa, vaikka hän ei vaikuttanutkaan konkreettisesti juuri kyseiseen toimenpiteeseen. Komission käytettävissä olevista tiedoista kuitenkin ilmenee, ettei sen paremmin tapauksen tutkinnasta kuin kolmansien osapuolten huomautuksista ole saatu näyttöä siitä, että Belgian hallitus olisi pyrkinyt vaikuttamaan 19 päivänä heinäkuuta 2002 tehtyyn hallituksen päätökseen. Koska SNCB on itsenäinen julkinen yhtiö, jolla on julkisen osakeyhtiön asema, sen johto toimii Belgian valtiosta riippumattomalla tavalla. SNCB:n hallituksessa toimineen hallituskomissaarin osalta komissio panee merkille, että tämän tehtävät olivat vähäisiä (ks. myös *Cour des comptes* -tilintarkastustuomioistuimen kertomus samasta aiheesta⁽³¹⁾): hallituskomissaari olisi voinut puuttua 19 päivänä heinäkuuta 2002 tehtyyn päätökseen vain, jos se olisi voinut haitata julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien SNCB:n tehtävien hoitamista. Tuen määrän (2,5 miljoonaa euroa) ja muodon (korkoa kasvava käteisenakko) perusteella on todettava, ettei päätös ollut omiaan haittaamaan julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien SNCB:n tehtävien hoitamista.

⁽³¹⁾ Cour des Comptes: Le bon emploi des deniers publics par la S.N.C.B. (Julkisten varojen moitteeton käyttö SNCB:ssä). Edustajainhuoneen 11.5.2000 antaman päätöslauselman johdosta toteutettu tilintarkastus. Bryssel, toukokuu 2001.

(211) Komissio katsoo näiden seikkojen perusteella, ettei SNCB:n päätös myöntää IFB:lle 2,5 miljoonan euron ennakko sellaisen kaupallisen toiminnan jatkamiseksi, joka ei liity millään tavalla julkiseen palveluun, johdu Belgian valtiosta.

(212) Komissio katsoo, ettei tässä tapauksessa ole julkishallintoon integroitumiseen, toiminnan luonteeseen tai yhtiön asemaan liittyvää näyttöä, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että hallituksen 19 päivänä heinäkuuta 2002 päätös myöntää IFB:lle 2,5 miljoonan euron ennakko johtuisi Belgian valtiosta.

Joulukuun 20 päivänä 2002 tehdyn hallituksen päätöksen jälkeinen aika

(213) Joulukuun 20 päivänä 2002 hallitus päätti tehdä IFB:n kanssa puitesopimuksen, jossa oli tarkoitus määrätä pelastustoimenpiteistä ja rakenneuudistustoimenpiteistä ja jonka oli tarkoitus johtaa IFB:n pääoman korottamiseen.

(214) Komissio käsitteli tapausta menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessään (143–150 kohta) ja toi esiin tarkastelussa ilmenneet kolme seikkaa, jotka osoittivat näiden IFB:n hyväksi toteutettujen pelastus- ja rakenneuudistustoimenpiteiden johtuvan Belgian valtiosta. Nämä seikat olivat seuraavat:

— rakenneuudistussuunnitelman toimittaminen Belgian valtion hyväksyttäväksi,

— lehtiartikkelit, jotka osoittivat Belgian hallituksen vaikuttaneen voimakkaasti SNCB:hen vuonna 2003,

— huhtikuun 7 päivänä 2003 tehdyn puitesopimuksen laajuus, sisältö ja ehdot.

(215) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian viranomaiset kiistivät sen, että nämä kolme seikkaa riittäisivät osoittamaan kyseisten toimenpiteiden

johtuvan jäsenvaltiosta *Stardust Marine* -tuomiossa tarkoitettulla tavalla. Komissio toistaa jäljempänä näiden seikkojen sisällön ja selittää, miksei Belgian hallituksen perusteita voida hyväksyä.

a) *Viranomaisten hyväksyntä (Stardust Marine -tuomion 56 kohta)*

(216) Tuomioissa, jotka Euroopan yhteisöjen tuomioistuin antoi asioissa *Van der Kooy* ⁽³²⁾, *Italia vastaan komissio* ⁽³³⁾ ja *komissio vastaan Ranska* ⁽³⁴⁾, tuomioistuin katsoi tuen johtuvan valtiosta, jos päätös sen myöntämisestä edellytti viranomaisten hyväksyntää. Tuomiossa *Van der Kooy* tämä seikka riitti itsessään perusteeksi katsoa tuen johtuvan valtiosta, kun taas tuomioissa *Italia vastaan komissio* ja *komissio vastaan Ranska* hyväksynnän lisäksi myös muut seikat osoittivat viranomaisten vaikuttaneen asiaan ⁽³⁵⁾. Päätös asiassa *Space Park Development GmbH* oli ensimmäinen komission päätös, jossa sovellettiin *Stardust Marine* -tuomiota, ja siinä tuen katsottiin johtuvan valtiosta myös siksi, että kyseinen laina edellytti Bremenin osavaltion viranomaisten hyväksyntää ⁽³⁶⁾. Näin ollen se, että toimenpide edellyttää jäsenvaltion hyväksyntää, on peruste katsoa toimenpiteen johtuvan jäsenvaltiosta.

(217) Tässä tapauksessa puitesopimuksen 2 artiklassa kuitenkin edellytetään, että SNCB:n ja IFB:n hallitusten on esitettävä rakenneuudistussuunnitelma Belgian valtiolle sen hyväksynnän saamiseksi ⁽³⁷⁾. Tämä on siis ensimmäinen peruste, jonka vuoksi SNCB:n päätöksen toteuttaa IFB:n rakenneuudistus katsotaan johtuvan Belgian valtiosta.

(218) Belgian hallitus toteaa, että toisin kuin puitesopimuksessa määrättiin, SNCB ja IFB eivät loppujen lopuksi toimittaneet rakenneuudistussuunnitelmaa Belgian hallituksen hyväksyttäväksi, sillä se olisi rikkonut SNCB:n oikeutta harjoittaa liiketoimintaansa itsenäisesti.

⁽³²⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV e.a. vastaan komissio* (C 67/85, C-68/85 ja 70/85) 2.2.1988 antama tuomio (Kok. 1988, s. 219).

⁽³³⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Italia vastaan komissio* 21.3.1991 antama tuomio (C-303/88, Kok. 1991, s. I-1 433, ja C-305/89, Kok. 1991, s. I-1 603).

⁽³⁴⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *komissio vastaan Ranska* 30.1.1985 antama tuomio (290/83, Kok. 1985, s. 439).

⁽³⁵⁾ Asiassa *komissio vastaan Italia* valtio nimitti johtajat, kun taas asiassa *komissio vastaan Ranska* rahoitusta myönsi julkinen laitos, myöntämisehdot vastasivat tavanomaisen valtiontuen myöntämisehtoja ja hallitus esitti tuen olevan osa valtion toimenpidekokonaisuutta.

⁽³⁶⁾ Komission päätös, tehty 17 päivänä syyskuuta 2003, Saksan valtiosta *Space Park Development GmbH & Co KG:lle*, EUVL L 61, 27.2.2004, s. 66, johdanto-osan 30 kappale.

⁽³⁷⁾ Tältä osin muistutetaan, että sopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa: Osapuolet vahvistavat aikovansa toteuttaa seuraavat toimenpiteet sikäli kuin ne ovat niiden hallitusten, Belgian valtion ja tarvittaessa EY:n hyväksymän rakenneuudistussuunnitelman mukaiset ja sillä edellytyksellä, että IFB:n osakkeenomistajat hyväksyvät ne.

- (219) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (146–147 kohta) jo selitetään, tämä seikka ei mitätöi kyseistä perustetta katsoa toimenpiteiden johtuvan valtiosta: sopimusosapuolet eli SNCB ja IFB olisivat tuskin lisänneet sopimukseen tällaista lauseketta, ellei Belgian hallitus olisi vaikuttanut asiaan.
- (220) Sillä perusteella, että Belgian hallitus väittää, ettei sitä kuultu muodollisesti rakenneuudistuksesta, ei voida vielä katsoa, ettei Belgian hallitus olisi voinut vaikuttaa epämuodollisesti 7 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn puitesopimuksen laatimiseen ja ettei se olisi antanut hyväksyntäänsä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin nimittäin totesi Stardust Marine -tuomiossa, että ”kolmansien henkilöiden on [...] hyvin vaikea osoittaa konkreettisesti tapauksessa nimenomaan valtion ja julkisen yrityksen välisen etuoikeutetun suhteen takia, että julkisen yrityksen toteuttamat tukitoimenpiteet johtuvat tosiasiallisesti viranomaisten määräyksestä”. Siispä pelkästään se, että osapuolten tekemässä sopimuksessa määrätään Belgian valtion hyväksynnästä, on voimakas osoitus Belgian hallituksen yhteyksistä asiaan.
- (221) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian hallitus selitti, ettei puitesopimuksen 2 artiklan lauseke koskenut itse rakenneuudistussuunnitelmaa, vaan tiedonantoa, jolla Belgia aikoi ilmoittaa puitesopimuksesta komissiolle.
- (222) Komissio katsoo, ettei tämä perustelu ole vakuuttava: jos puitesopimuksen osapuolten ainoana tarkoituksena olisi ollut tiedottaa sopimuksesta komissiolle Belgian kautta, asia olisi kirjattu selvemmin sopimuksen 2 artiklaan. Belgian hallituksen esittämä tulkinta ei siis vastaa itse sopimustekstiä.
- (223) Siispä komissio katsoo, että sopimuksen 2 artikla viittaa siihen, että Belgian viranomaiset hyväksyivät toimenpiteet, ja osoittaa näin ollen, että kyseiset toimenpiteet johtuvat Belgian valtiosta.
- b) *Lehtiartikkelit*
- (224) Myös lehtiartikkeleista on löydettävissä viitteitä siitä, että Belgian hallitus on vaikuttanut kyseiseen asiaan⁽³⁸⁾. *La libre Belgique* -lehdessä 19 päivänä toukokuuta 2003⁽³⁹⁾ julkaistussa artikkelissa mainitaan SNCB:n viestintäosasto ja todetaan, että 19 päivänä toukokuuta 2003 Belgia ei ollut vielä ilmoittanut pelastustoimenpiteistä komissiolle, vaikka puitesopimus oli kirjoitettu 7 päivänä huhtikuuta 2003, koska ”liittovaltiolla [oli] sanansa sanottavana” Maa-iskuussa 2003 sivustolla www.cheminots.be julkaistiin ABX- ja IFB-yhtiöitä käsittelevä artikkeli, jossa Karel Vincik, SNCB:n tuolloista toimitusjohtajaa, lainattiin seuraavasti: ”Hän vaatii yhtiön johdolle riittävää toimintavapautta.” Tästä syntyy sellainen käsitys, että SNCB:n johto katsoi valtion puuttuvan liiaksi asioihin.
- (225) Belgia kiistää tämän todisteen. Belgia korostaa *La libre Belgique* -lehden artikkelin osalta, että puitesopimuksen 2 artiklan nojalla liittovaltiolla oli sanansa sanottavana vain komissiolle osoitettavasta Belgian hallituksen tiedonannosta, jolla komissiolle ilmoitettaisiin puitesopimuksesta. Lehtiartikkelin ja SNCB:n lehdistötiedotteen teksti on kuitenkin selvä. Jos SNCB:n viestintäosasto olisi tarkoittanut, että Belgian hallituksen oli ainoastaan määrä hyväksyä komissiolle toimitettava teksti, se olisi ilmoittanut ratkaistavan ongelman olevan pelkästään muodollinen, ei asiasisältöä koskeva.
- (226) Belgian viranomaiset katsovat, että Karel Vinckin sanat koskivat ainoastaan julkisen palvelun tehtävien hoitamista. Tämä ei ole järin uskottavaa, sillä Karel Vinckin haastattelu koski nimenomaan ABX:ää ja IFB:tä, jotka liittyvät SNCB:n kaupalliseen toimintaan eivätkä julkisen palvelun tehtävien toteuttamiseen, kuten Belgian hallitus on itsekin todennut.
- c) *Puitesopimuksen laajuus, sisältö ja ehdot*
- (227) Komissio muistuttaa yleisesti, että Stardust Marine -tuomion edellä mainitun 56 kohdan mukaan ratkaistaessa, johtuuko jokin toimenpide jäsenvaltiosta, on otettava huomioon kaikki muut seikat, jotka osoittavat ”konkreettisesti tilanteessa, että viranomaiset ovat osallistuneet toimenpiteestä päättämiseen tai että on epätodennäköistä, että tästä ei ollut kyse, kun otetaan huomioon myös toimenpiteen laajuus, sen sisältö tai sen edellytykset”, ja että tämän kohdan nojalla myös puitesopimuksen laajuus, sisältö ja ehdot osoittavat toimenpiteiden johtuvan jäsenvaltiosta.
- (228) Belgia kiistää tämän kolmannenkin todisteen ja toistaa, että SNCB tekee kaikki päätöksensä täysin itsenäisesti lukuun ottamatta julkisen palvelun tehtävien toteuttamiseen liittyviä päätöksiä.

⁽³⁸⁾ Lehtiartikkelien voidaan katsoa osoittavan toimenpiteen johtuvan valtiosta, ks. päätökset ABX Logistics (EUVL C 9, 14.1.2004, s. 12), ja Sniace S.A. (EYVL L 108, 30.4.2003, s. 35).

⁽³⁹⁾ Artikkelin ”Inter Ferry Boats coupée en 2 branches”, julkaistu 19 päivänä toukokuuta 2003 verkko-osoitteessa www.lalibre.be

- (229) Komissio katsoo, että vuoden 1993 lain nojalla SNCB on julkinen osakeyhtiö ja toimii itsenäisesti kaupallista toimintaansa harjoittaessaan. Komissio muistuttaa kuitenkin, että hallituskomissaari osallistuu hallituksen kaikkiin kokouksiin ja että hän voi kääntyä Belgian viranomaisten puoleen mitätöidäkseen SNCB:n hallituksen päätöksen asiasta, joka ei liity julkisen palvelun tarjoamiseen, jos kyseinen päätös "haittaa [...] julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien tehtävien hoitamista".
- (230) Kuten edellä on jo todettu, komissio katsoo, ettei hallituskomissaari voinut hakea muutosta 2,5 miljoonan euron käteisennakon myöntämistä koskevaan päätökseen, sillä määränsä ja muotonsa vuoksi ennako ei voinut haitata julkisen palvelun tarjoamiseen liittyvien tehtävien hoitamista.
- (231) Päätöstä, joka koskee lähes 100 miljoonan euron sijoittamista konkurssin partaalla olevaan yhtiöön, on arvioitava toisin. Hallituskomissaarin pitäisi puuttua tällaiseen päätökseen tai ainakin ilmoittaa siitä Belgian viranomaisille, jotta nämä puuttuisivat asiaan muodollisesti tai epämuodollisesti, kuten toimittiin esimerkiksi vuonna 2000 ABX-yhtiön Italian tytäryhtiöön tehtyjen investointien kohdalla.
- (232) Siispä komissio katsoo, että myös puitesopimuksen laajuus, sisältö ja ehdot – kun niitä tarkastellaan yhdessä hallituskomissaarin osallistumisen ja valtuuksien kanssa – osoittavat toimenpiteiden johtuvan valtiosta.
- d) Johtopäätökset
- (233) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo kyseisten toimenpiteiden johtuvan Belgian valtiosta SNCB:n hallituksen 20 päivänä joulukuuta 2002 tekemän päätöksen jälkeisen ajan osalta.
- (234) Siksi on selvitettävä, hyötyikö IFB toimenpiteistä, joita SNCB toteutti sen hyväksi joulukuun 20 päivästä 2002 lähtien, vai toimiko SNCB sitä vastoin kuten harkitseva sijoittaja markkinataloudessa.
- 4.1.2 Tuensaajalle koitunut etu markkinataloudessa toimivaa harkitsevaa sijoittajaa koskevan periaatteen valossa
- (235) On tutkittava, saiko IFB taloudellista etua SNCB:n hallituksen 20 päivänä joulukuuta 2002 tekemästä päätöksestä, joka koski IFB:n pääoman korottamista pääomittamalla eräänntyneet saatavat ja pelastustoimenpiteiden toteuttamista ja jonka seurauksena SNCB allekirjoitti 7 päivänä huhtikuuta 2003 IFB:n kanssa puitesopimuksen, vai oliko tämä päätös markkinataloudessa toimivan yksityissijoittajan arvion mukainen.
- (236) Koska SNCB:n päätökset, jotka koskivat sitä, että SNCB antoi IFB:n jättää maksamatta laskunsa vuoden 2000 loppuun ja joulukuun 2002 välisenä aikana, ja sitä, että SNCB myönsi IFB:lle 2,5 miljoonan euron ennakon, eivät johdu Belgiasta, niitä ei ole enää syytä tutkia yksityiskohtaisesti.
- (237) Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että pelastustoimenpiteisiin kuului
- 63 miljoonan euron velkojen maksuajan lykkäminen,
  - 15 miljoonan euron luottojärjestelyn myöntäminen,
  - 5 miljoonan euron suuruisen takaisin perittävän ennakon myöntäminen.
- (238) Rakenneuudistustoimenpiteet käsittivät ranskalaisten tytäryhtiöiden divestoinnin sekä Belgian-toiminnan rakenneuudistuksen ja jatkamisen. Nämä toimenpiteet rahoitettiin aluksi pelastustoimenpitein ja rakenneuudistus-suunnitelmassa esitettiin, että rahoitus vakiinnutettaisiin pääomittamalla seuraavat saatavat:
- 63 miljoonan euron velat, joiden maksuaikaa oli lykätty,
  - 15 miljoonan euron luottojärjestely,
  - lykätyn maksuajan ja luottojärjestelyn osalta kertyneet pääomitetut korot.
- (239) Sen ratkaisemiseksi, toimiko SNCB kuten yksityinen sijoittaja markkinataloudessa, on arvioitava, olisiko SNCB:n kokoinen ja vastaavassa tilanteessa oleva yksityinen sijoittaja saattanut toimia vastaavissa olosuhteissa samalla tavalla⁽⁴⁰⁾.

⁽⁴⁰⁾ Asiassa C-305/89, Italia vastaan komissio, 21.3.1991 annettu tuomio (19 ja 20 kohta).

(240) Tuomioistuimien täsmäsi, että vaikka yksityinen sijoittaja ei välttämättä toimitisikaan samalla tavalla kuin tavanomainen sijoittaja, joka sijoittaa pääomaa saadakseen tuottoa lyhyellä tai hieman pidemmällä aikavälillä, sen on toimitava vähintään samalla tavalla kuin yksityinen holdingyhtiö tai yksityinen yritysryhmä, joka noudattaa kokonaisvaltaista tai alakohtaista rakennepolitiikkaa ja jota pidemmän aikavälin kannattavuustavoitteet ohjaavat⁽⁴¹⁾. Tuomioistuimien täsmäsi, että komission on ”*tutkittava perusteellisesti kaikki kiistanalaiseen toimintaan ja sen taustoihin liittyvät olennaiset seikat*” selvittääkseen, toimiko valtio niin kuin harkitseva yksityinen sijoittaja olisi toiminut markkinataloudessa⁽⁴²⁾.

(241) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgia katsoi, että SNCB:n päätös kehottaa IFB:tä divestoitamaan yhtiön ranskalaiset tytäryhtiöt ja SNCB:n päätös kehottaa IFB:tä uudistamaan Belgian-toimintansa rakennetta ja jatkamaan sitä ovat päätöksiä, jotka markkinataloudessa toimiva yksityinen sijoittaja olisi tehnyt.

(242) Komissio katsoo kuitenkin, ettei olennaista ole se, toimiko IFB markkinataloudessa toimivan sijoittajan tavoin divestoidessaan ranskalaiset tytäryhtiöt sekä uudistaessaan Belgian-toimintansa rakennetta ja jatkaessaan sitä, vaan se, oliko SNCB:n päätös rahoittaa nämä kaksi toimenpidettä sellainen päätös, jonka yksityinen sijoittaja olisi tehnyt.

(243) Siispä SNCB:n oli ratkaistava vuosina 2002–2003, olisiko kaiken kaikkiaan edullisempaa rahoittaa IFB:n rakenneuudistus (mikä edellytti ranskalaisten tytäryhtiöiden divestointia ja Belgian-toiminnan jatkamista) vai asettaa IFB konkurssiin. Komission pysyvänä käytäntönä on katsoa, että yksityinen sijoittaja olisi jatkanut tytäryhtiön toimintaa, jos tytäryhtiön likvidointikustannusten ja tytäryhtiön rakenneuudistuskustannusten vertailu osoittaa likvidointikustannusten ylittävän rakenneuudistuskustannukset⁽⁴³⁾.

(244) On siis selvitetävä millaiset kustannukset SNCB:lle olisi aiheutunut kummastakin vaihtoehdosta – rakenneuudistuksesta ja IFB:n likvidoinnista.

4.1.2.1 IFB:n rakenneuudistuksen kustannukset

(245) Ensimmäisessä vaihtoehdossa SNCB käyttää 95,3 miljoonaa euroa IFB:n rakenneuudistuksen rahoittamiseen luo-

pumalla saatavien perinnästä ja pääomittamalla nämä saatavat. Rakenneuudistuksen päättyessä se omistaa 100 prosenttia yhtiöstä, jonka arvoksi arvioidaan 31 miljoonaa euroa mutta jolla on 34,2 miljoonan euron edestä varauksia ja 15 miljoonaa euroa rahoitusvelkaa (lukuun ottamatta sen velkoja SNCB:lle) ja jonka nettoarvo on siis -18 miljoonaa euroa. Nämä arviot perustuvat yleisesti tunnustettuihin menetelmiin, ja komissio pitää niitä realistisina.

(246) Näin ollen komissio toteaa, että jos SNCB olisi myynyt IFB:n, myyntihinta olisi voinut olla ainoastaan negatiivinen.

4.1.2.2 IFB:n likvidoinnista oletettavasti koituvat kustannukset

(247) Toisessakin vaihtoehdossa SNCB luopuu 95 miljoonan euron saataviansa perinnästä. Belgia arvioi, puitesopimuksen tekopäivänä 7 päivänä huhtikuuta 2003 saatavilla olleiden tietojen perusteella IFB:n Belgian-toiminnan likvidointi olisi aiheuttanut SNCB:lle 70,6–161,8 miljoonan euron ylimääräiset kulut. Nämä kustannukset vastaavat summia, jotka olisi periaatteessa voitu saada takaisin likvidoidulla omaisuudella (37,5 miljoonaa euroa), mistä olisi vähennettäisiin IFB:n velkojen likvidoinnista aiheutuvat kustannukset (67–76,9 miljoonaa euroa) sekä IFB:n toiminnan lopettamisen jälkeen SNCB:n ylijäämäiseksi jääneestä henkilökunnasta aiheutuvat kustannukset (41,1–122,4 miljoonaa euroa).

(248) Komissio ei hyväksy tätä analyysia. Ensinnäkin komissio kiistää väitteen siitä, että SNCB:n olisi pitänyt maksaa kaikki IFB:n velat. Toiseksi komissio ei ole Belgian kanssa samaa mieltä sen laskelmien mukaisesta sosiaalisten lisäkustannusten määrästä.

SNCB:n vastuu IFB:n veloista

(249) Toisin kuin Belgia väittää, IFB:n negatiivinen nettovarallisuus (omaisuuden likvidointiarvo, josta vähennetään erääntyvien velkojen arvo) ei tarkoita sitä, että konkurssitilanteessa SNCB:n olisi pitänyt maksaa IFB:n jäljelle jäävät velat. Komissio muistuttaa, että IFB:n kaltainen yhtiö vastaa periaatteessa omista sitoumuksistaan yhtiön omalla pääomalla. Tavallisesti osakkaat vastaavat yhtiön velvoitteista vain osakepääomallaan eivätkä velvoitteet siis vaikuta eri osakkaiden omaan omaisuuteen. Kolmannet osapuolet voivat kääntyä osakkaiden puoleen tiettyjen kansallisten säädösten nojalla vain poikkeustapauksissa ja tarkkaan rajatuissa olosuhteissa⁽⁴⁴⁾.

⁽⁴¹⁾ Asiassa C-305/89, Italia vastaan komissio, 21.3.1991 annettu tuomio (19 ja 20 kohta).

⁽⁴²⁾ Asiassa WestLB Girozentrale vastaan komissio annettu tuomio (T-228/99 ja T-233/99, Kok. 2003, s. II-435), 2 251 kohta.

⁽⁴³⁾ Ks. 7 päivänä joulukuuta 2005 tehty komission päätös asiassa C 53/03, Belgia, ABX Logistics yhtiön rakenneuudistus, 196 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

⁽⁴⁴⁾ Ks. menettelyn laajentamista koskeva päätös C 53/2003, Belgia, ABX Logistics, 61 kohta.

(250) Jos IFB tekisi konkurssin, SNCB menettäisi siis yhtiöön sijoittamansa osakepääoman, mutta sen ei tarvitsisi maksaa IFB:n velkoja yhtiön muille velkojille. Näin ollen IFB:n konkurssista ei siis olisi aiheutunut yhtiön osakkaana olevalle SNCB:lle 29,5 miljoonan eikä 39,4 miljoonan euron kustannuksia, kuten Belgian viranomaiset väittävät, vaan SNCB olisi selvinnyt kokonaan ilman kustannuksia.

(251) Päätöstä tehdessään komissio panee kuitenkin merkille, että SNCB:n tilanteeseen joutunut yhtiö olisi saattanut joutua maksamaan kuluja muista syistä kuin osakkuuden vuoksi ⁽⁴⁵⁾. Tällaisessa tilanteessa kyse olisi muun muassa seuraavista kustannuksista:

— Velkojana SNCB menettäisi saatavansa IFB:ltä ainakin siltä osin kuin IFB:n varat eivät kata näitä velkoja. Komissio hyväksyy sen, että ottaen huomioon SNCB:n roolin IFB:n likvidoinnissa tämän riskin arvioidaan vastaavan suuruudeltaan koko sitä summaa, jonka verran SNCB:llä on saatavaa IFB:ltä, eli 95:ttä miljoonaa euroa.

— Komissio hyväksyy, että säilyttääkseen maineensa SNCB maksaisi emoyhtiönä osan maksamattomista veloista sellaisille IFB:n toimittajille, jotka ovat myös SNCB:n toimittajia.

(252) On siis arvioitava, millaisen enimmäissumman SNCB olisi saattanut joutua maksamaan näistä syistä. Belgia arvioi itse, että SNCB:lle koituisi näistä syistä enintään 13 miljoonan euron lisäkulut. Todelliset lisäkulut olisivat voineet olla pienemmät, sillä IFB:n velkojat olisivat saaneet ensin osan saatavistaan IFB:n likvidoinnista ja SNCB olisi maksanut niille vain jäljelle jäävän summan. Tätä 13 miljoonan euron summaa on siis pidettävä ylärajana.

SNCB:lle koituvien sosiaalisten lisäkustannusten määrä

(253) Komissio katsoo, että markkinataloudessa toimiva yksityinen sijoittaja, jonka on valittava, rahoittaako tytäryhtiönsä rakenneuudistus vai asettaako se konkurssiin, saattaa periaatteessa ottaa huomioon henkilöstön leikkaamisesta aiheutuvat kustannukset, jos kyseinen leikkaus on suora ja vääjäämätön seuraus tytäryhtiön asettamisesta konkurssiin.

(254) Belgia katsoo, että jos IFB olisi asetettu konkurssiin, SNCB:lle olisi syntynyt 530 työntekijän henkilöstöyli-jäämä; näistä työntekijöistä 50 toimi IFB:ssä ja 480 puolestaan SNCB:ssä tehtävissä, joiden jatkuminen riippui

IFB:n toiminnasta. Jos SNCB olisi leikannut henkilöstöään 530 työntekijän verran, tästä olisi aiheutunut 122,4 miljoonan euron kustannukset eli 230 000 euron kustannukset työntekijää kohden. Tämä laskelma esitetään yksityiskohtaisesti tämän päätöksen 3 osassa.

(255) Komissio katsoo, ettei ole realistista ajatella, että SNCB olisi onnistunut saamaan takaisin vain 21 prosenttia IFB:n aikaisemmin tuottamasta liikenteestä. Ensinnäkin markkinat, joilla IFB toimii, kukoistavat (kasvu rahdinkä-sittelymarkkinoilla 11 prosenttia ja yhdistettyjen kuljetus-ten markkinoilla 12 prosenttia), kuten Belgiakin panee merkille vastauksessaan menettelyn aloittamista koske-vaan päätökseen. Vaikuttaa siis todennäköiseltä, että IFB:n kilpailijat olisivat ostaneet IFB:n omaisuuden jatkaakseen sen toimintaa.

(256) Tällaisessa tilanteessa IFB:n ostaja olisi tarvinnut rautatie-rahdin kuljetuspalveluja. Koska SNCB:lla oli hyvin vahva asema Belgiasta lähtevien kansainvälisten tavarakuljetus-ten markkinoilla ja koska sillä oli Belgiassa monopoli (tammikuun 1 päivään 2007 asti) tavarakuljetusten kan-sallisilla markkinoilla, komissio katsoo, että IFB:n ostaja olisi täyttänyt rautatiekuljetuksia koskevat tarpeensa aina-kin hyvin suurelta osin valitsemalla palveluntarjoajaksi SNCB:n. Jos siis IFB olisi asetettu konkurssiin, SNCB olisi voinut säilyttää hyvin suuren osan IFB:stä johtuvasta rau-tatieliikenteestään.

(257) Lisäksi komissio panee merkille, että rautatieliikenteen markkinat ovat kasvussa. Näin ollen on kohtuullista olet-taa, että SNCB olisi voinut kasvaa yhtä nopeasti kuin markkinat, jolloin se olisi voinut työllistää vähitellen uu-delleen 50 IFB:ssä toiminutta työntekijää.

(258) Näin ollen komissio katsoo, ettei Belgia ole kyennyt osoittamaan vakuuttavalla tavalla, että IFB:n konkurssi olisi johtanut siihen, että SNCB:lle olisi syntynyt 480 työntekijän henkilöstöyli-jäämä, ja ettei se olisi voinut työllistää uudelleen 50:tä IFB:ssä toiminutta työntekijää.

(259) Belgian toimittamien tietojen perusteella komissio katsoo, että myös toisessa vaihtoehdossa (samoin kuin ensimmäis-sessä vaihtoehdossa) SNCB luopuisi enintään 95,3 mil-joonan euron saataviensa perinnästä ja sille koituisi enin-tään 13 miljoonan euron kustannukset.

4.1.2.3 Johtopäätös

(260) Koska molemmissa vaihtoehdoissa SNCB jättää perimättä IFB:ltä 95,3 miljoonan euron saatavat, Belgia

⁽⁴⁵⁾ Ks. 7 päivänä joulukuuta 2005 tehty komission päätös asiassa C 53/03, Belgia, ABX Logistics yhtiön rakenneuudistus, 204 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

ei ole osoittanut, että valitessaan ensimmäisen vaihtoehdon (rakenneuudistuksen rahoittaminen), jonka seurauksena SNCB omistaa yhtiön, jonka arvo on negatiivinen, noin -18 miljoonaa euroa, SNCB olisi tehnyt taloudellisesti järkevän valinnan verrattuna toiseen vaihtoehtoon eli likvidointiin, josta aiheutuisi - sen mukaan, mitä tässä menettelyssä on todistettu - arviolta enintään 13 miljoonan euron lisäkustannukset.

- (261) Komissio katsoo, ettei Belgia ole osoittanut, että SNCB toimi markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan tavoin tehdessään tämän, Belgian valtiosta johtuvan päätöksen rahoittaa IFB:n Belgian-toiminnan rakenneuudistus ja jatkaa sen toimintaa sekä divestoida IFB:n toiminta Ranskassa.

4.1.3 Kilpailun vääristyminen ja vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

- (262) Komission on tutkittava tilannetta kyseisillä markkinoilla, tuensaajien markkinaosuuksia näillä markkinoilla ja taloudellisen tuen vaikutuksia kilpailutilanteeseen ⁽⁴⁶⁾.
- (263) Tässä tapauksessa taloudellista tukea myönnettiin yritykselle, joka toimii kilpailulle avatuilla markkinoilla ja joka on kilpailutilanteessa monien jäsenvaltioiden muiden toimijoiden kanssa, kuten tämän päätöksen 2 osasta ilmenee. Taloudellinen tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja vaikuttaa tai uhkaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (264) Kirjeessä, jolla Belgian hallitus vastasi menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen, se kiistää, että nämä kaksi 87 artiklan 1 kohdan mukaista kriteeriä täyttyisivät, sillä komissio ei ole esittänyt kilpailun vääristymisestä ainutakaan todistetta.
- (265) Komissio huomauttaa Belgian viranomaisille, että 87 artiklan 1 kohdassa viitataan juuri kilpailun vääristymisen uhkaan. Näin ollen komission ei tarvitse esittää todisteita kilpailun vääristymisestä, vaan sen on selitettävä vakuuttavalla tavalla, mistä tällaisen vääristymisen uhka johtuu, minkä se on tehnyt kirjeessä, jolla se ilmoitti menettelyn aloittamisesta (212 ja 213 kohta), sekä tässä päätöksessä.

4.1.4 Johtopäätökset: valtiontuen myöntäminen

- (266) Komissio katsoo, että se, että SNCB rahoitti IFB:n (Belgian-toiminnan) rakenneuudistuksen ja Ranskan-toiminnan lakkauttamisen pääomittamalla 95,3 miljoonan euron velat, on valtiontukea.

⁽⁴⁶⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Alankomaiden kuningaskunta ja Leeuwarder Papierwarenfabrik vastaan komissio 13.3.1985 antama tuomio (yhdistetyt asiat 296/82 ja 318/82, Kok. 1985, s. 809), 24 kohta.

4.2 Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (267) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää "tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla".

- (268) Tuki, jota Belgia myönsi SNCB:n kautta, saattaisi soveltua yhteismarkkinoille 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla, siten kuin komissio tulkitsee sitä vuoden 1999 ja vuoden 2004 suuntaviivoissaan.

4.2.1 Pelastamistukien soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (269) Vain maksuvalmiustuesta muodostuvat toimenpiteet ovat yhteismarkkinoille soveltuvia pelastamistukia. Tässä tapauksessa maksuvalmiustueksi katsotaan maksuajan lykkäyksen, luottojärjestelyn ja takaisin perittävän ennakon myöntäminen.

- (270) Ensin on ratkaistava, minkä vuoden suuntaviivoja on käytettävä. Suuntaviivojen uusin versio tuli voimaan 10 päivänä lokakuuta 2004. Sen 7 osassa "Soveltamispäivä ja kesto" todetaan seuraavaa:

"(102) Komissio soveltaa näitä suuntaviivoja 10 päivästä lokakuuta 2004 9 päivään lokakuuta 2009.

- (103) Komission ennen 10 päivää lokakuuta 2004 kirjaamia ilmoituksia tarkastellaan ilmoitusajankohdana sovellettujen perusteiden mukaisesti.

- (104) Komissio tutkii kaikkien sellaisten pelastamis- tai rakenneuudistustukien soveltuvuuden yhteismarkkinoille, jotka on myönnetty ilman komission lupaa ja sen vuoksi perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti näiden suuntaviivojen perusteella, jos tuki on osittain tai kokonaan myönnetty sen jälkeen, kun nämä suuntaviivat on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Kaikissa muissa tapauksissa komissio tekee tutkimuksen tuen myöntämishetkellä sovellettujen suuntaviivojen perusteella."

- (271) Maksuvalmiustuet myönnettiin 7 päivänä huhtikuuta 2003, jolloin IFB ja SNCB tekivät puitesopimuksen. Ne myönnettiin ilmoittamatta asiasta etukäteen komissiolle eli EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisella tavalla. Niiden soveltuvuutta pelastamistukina arvioidaan siis vuoden 1999 suuntaviivojen pohjalta.

(272) Vuoden 1999 suuntaviivojen 23 kohdassa määritellään viisi seuraavaa ehtoa, joiden on täyttyvä, jotta pelastamistuen voidaan katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille:

"Komissio voi hyväksyä [...] pelastamistuen seuraavien edellytysten täytyessä:

- a) Tuen on muodostuttava maksuvalmiustuesta, joka myönnetään lainatakauksina tai lainoina. Kummassakin tapauksessa lainasta on perittävä vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevilta yrityksiltä perittävään korkoon ja varsinkin komission vahvistamaan viitekorkeeseen vähintään verrattavissa olevaa korkoa.
  - b) Tuen on liityttävä lainoihin, jotka on maksettava takaisin viimeistään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun viimeinen lainaerä on siirretty kyseiselle yritykselle.
  - c) Tukea on voitava perustella vakavilla sosiaalisilla syillä, eikä sillä saa olla huomattavia kielteisiä heijastusvaikutuksia muihin jäsenvaltioihin.
  - d) Ilmoitukseen on liitettävä jäsenvaltion sitoumus toimittaa komissiolle kuuden kuukauden kuluessa pelastamistuen hyväksymisestä joko rakenneuudistus suunnitelma, selvitystilasuunnitelma tai todistus siitä, että laina on maksettu kokonaisuudessaan takaisin ja/tai takaus on päättynyt.
  - e) Tuki on rajattava määrältään siten, että yritys voi toimia sen turvin ainoastaan sen ajan, jolle tuki on myönnetty (kattaa esimerkiksi palkkakustannukset tai tavanmukaiset hankinnat)."
- (273) Puitesopimuksen mukainen takaisinmaksuaika on 12 kuukautta. Belgian hallitus on kuitenkin ilmoittanut komissiolle, että kestoa pidennettiin hiljaisesti osapuolten sopimuksesta pääoman korottamiseen asti.
- (274) Tämän seikan perusteella komissio katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään (232 ja 233 kohta), ettei 23 kohdan b alakohdan mukainen ehto täyttynyt ja ettei maksuvalmiustukia voitu myöntää pelastamistukina.

(275) Belgia kiistää tämän oikeudellisen arvion ja esittää kolme perustetta. Ensinnäkin Belgia katsoo SNCB:n jatkaneen pelastamistoimenpiteitä vain siksi, että komissio voisi saattaa tapauksen NN 9/2004 tutkinnan päätökseen. Belgia viittaa suuntaviivojen 24 kohtaan, jonka mukaan pelastamistuki voidaan hyväksyä siihen asti, kunnes komissio tekee päätöksen rakenneuudistus suunnitelmasta. Näin ollen Belgian viranomaiset pyytävät, ettei komissio käyttäisi pelastustoimenpiteiden hyväksyntämenettelynsä kestoja perusteena vastustaa näiden toimenpiteiden jatkamista, ja kehottavat sitä hyväksymään pelastustoimenpiteet vuoden 1999 suuntaviivojen 24 kohdan nojalla siihen asti, kunnes komissio tekee päätöksen rakenneuudistus suunnitelmasta.

(276) Komissio katsoo, ettei tämä perustelu ole olennainen, sillä vuoden 1999 suuntaviivojen 24 kohdassa todetaan seuraavaa: "Pelastamistuki voidaan hyväksyä alustavasti enintään kuudeksi kuukaudeksi tai, jos jäsenvaltio on tässä määräajassa toimittanut rakenneuudistus suunnitelman, siihen asti kunnes komissio tekee päätöksen suunnitelmasta. Alustavan hyväksymisen jälkeen komissio voi asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa ja jäsenvaltion pyynnöstä hyväksyä alkuperäisen kuuden kuukauden määräajan jatkamisen."

(277) Komissio panee merkille, että Belgia myönsi rakenneuudistus tuet 7 päivänä huhtikuuta 2003. Siispä rakenneuudistus suunnitelman toimittamiselle asetettu kuuden kuukauden määräaika päättyi 6 päivänä lokakuuta 2003. Koska Belgian viranomaiset toimittivat rakenneuudistus suunnitelman komissiolle 12 päivänä joulukuuta 2003 pidetyssä kokouksessa, ne eivät noudattaneet suuntaviivojen 24 kohdassa asetettua määräaika.

(278) Myöskään Belgian viranomaisten toinen perustelu, jonka mukaan komissiolle olisi toimitettu kaikki pelastamistukia koskevan päätöksen tekemiseen tarvittavat tiedot 12 päivänä elokuuta 2003 päivätyssä tiedonannossa, ei kuulu asiaan. Se, että komissio pyysi tämän jälkeen useaan otteeseen lisätietoja, nimittäin osoittaa, etteivät Belgian toimittamat tiedot olleet kattavia.

(279) Vastaukseksi Belgian viranomaisten väitteeseen siitä, ettei komissio esittänyt missään vaiheessa varauksia pelastustoimenpiteiden jatkamisesta toistaiseksi, riittää muistutus siitä, komissio esitti 13 päivänä lokakuuta 2003 ja 26 päivänä tammikuuta 2005 päivätyissä kirjeissään varoituksen, jossa komissio kiinnittää "Belgian viranomaisten huomion EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan soveltamisen keskeyttämistä koskevaan, neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/99 3 artiklan lausekkeeseen, jossa kielletään ottamasta käyttöön mitään uutta

tukea, ennen kuin komissio on tehnyt tai sen katsotaan tehneen päätöksen tällaisen tuen hyväksymisestä. Lisäksi muistutan Belgian viranomaisille, että kaikki tämän lausekkeen vastaisesti käyttöön otettu tuki saatetaan periä tuensaajalta takaisin kyseisen asetuksen 14 artiklan nojalla.”

- (280) Siispä komissio toteaa, että SNCB myönsi IFB:lle maksuvalmiustukia yli 12 kuukauden ajaksi vuoden 1999 suuntaviivojen 23 kohdan b alakohdan vastaisesti ja että Belgian viranomaiset eivät toimittaneet komissiolle rakenneuudistussuunnitelmaa kuuden kuukauden määräajassa, joka asetetaan vuoden 1999 suuntaviivojen 24 kohdassa. Siksi SNCB:n myöntämien tukien ei voida hyväksyä olevan pelastamistukea. Ne voisivat kuitenkin soveltua yhteismarkkinoille rakenneuudistustukena.

4.2.2 Rakenneuudistustukien soveltuvuus

- (281) Jälleen on ratkaistava, minkä vuoden suuntaviivoja on käytettävä. Päätöksessään menettelyn aloittamisesta (240 kohta) komissio katsoi, että jos SNCB päättää olla myöntämättä uutta tukea IFB:lle ja jos voidaan todistaa, että SNCB oli sitoutunut pääomittamaan saatavansa ennen vuoden 2004 suuntaviivojen julkaisemista, komission pitäisi tarkastella lopullista päätöstä tehdessään SNCB:n IFB:lle myöntämiä tukia vuoden 1999 suuntaviivojen pohjalta.
- (282) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että SNCB luopuisi aikomuksestaan antaa IFB:lle luontoissuorituksena omistamiaan TRW-yhtiön osakkeita ja että viranomaiset peruisivat 28 päivänä helmikuuta 2005 antamansa ilmoituksen. Siispä komissio toteaa, että SNCB päätti olla myöntämättä IFB:lle uutta tukea ja ainoastaan pääomittaa saatavansa.
- (283) On selvitettävä, sitoutuiko SNCB pääomittamaan saatavansa ennen vuoden 2004 suuntaviivojen julkaisemista. Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian viranomaiset toivat esiin, että SNCB sitoutui pääomittamaan saatavansa 7 päivänä huhtikuuta 2003, jolloin puitesopimus tehtiin, ja ettei se, että tämä sitoumus edellytti ennakkoehdon täyttymistä eli ilmoittamista komissiolle ja komission hyväksyntää, vaikuttanut heikentävästi tämän sen sitovuuteen ja lopullisuuteen. Belgian viranomaiset toivat nimittäin esiin, että jos tämä

ennakkoehto täyttyy, sillä on taannehtiva vaikutus. SNCB:n sitoumus pääomittaa saatavansa tuli siis voimaan 7 päivänä huhtikuuta 2003.

- (284) Koska kumpikin ehto täyttyi, komissio katsoi, että tapaukseen pitäisi soveltaa vuoden 1999 suuntaviivoja. Tämä päätelmä vastaa myös analyysia, joka esitettiin menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä (240 kohta), jossa komissio totesi seuraavaa:

”[...] jos SNCB päättää olla myöntämättä uutta tukea IFB:lle ja jos voidaan todistaa, että SNCB oli sitoutunut pääomittamaan saatavansa ennen vuoden 2004 suuntaviivojen julkaisemista, komission pitäisi tarkastella lopullista päätöstä tehdessään SNCB:n IFB:lle myöntämiä tukia vuoden 1999 suuntaviivojen pohjalta.”⁽⁴⁷⁾

- (285) Voidakseen saada rakenneuudistustukea yrityksen on oltava rakenneuudistuksia koskevien suuntaviivojen mukaisesti tukikelpoinen. Jotta yritys voidaan katsoa tukikelpoiseksi, sen on oltava vaikeuksissa. Tältä osin vuoden 1999 suuntaviivoissa (4 ja 5 kohta) todetaan seuraavaa:

”(4) [...] Komissio katsoo [...], että on kysymys vaikeuksissa olevasta yrityksestä, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

- (5) Yritys katsotaan näissä suuntaviivoissa tarkoitetuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi sen koosta riippumatta,

a) jos kyse on yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu, ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä pääomastaan ja yli neljännes pääomasta on menetetty viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana”.

⁽⁴⁷⁾ Päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta – Valtiontuki C 46/05, 240 kohta.

- (286) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä (225 kohta) jo todettiin, IFB:n vuoden 2002 tilinpäätöksestä ilmenee merkityn pääoman olleen 48 miljoonaa euroa ja toistuvien tappioiden ennen veroja olleen 50 miljoonaa euroa. Siispä osakepääoma oli huvennut, kun SNCB päätti huhtikuussa 2003 myöntää tukia. Koska tuolloin oli huvennut yli puolet merkitystä pääomasta ja tästä yli neljännes viimeisten kahdentoista kuukauden aikana, IFB:tä voitiin pitää suuntaviivojen 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä.
- (287) Yhtiö ei saa myöskään olla vasta perustettu. Tältä osin vuoden 1999 suuntaviivoissa (7 kohta) todetaan seuraavaa:
- ”(7) Vasta perustettu yritys ei näiden suuntaviivojen mukaan ole oikeutettu pelastamis- ja rakenneuudistustukeen, vaikka sen rahoitustilanne olisi aluksi epävarma. Tämä koskee etenkin tapauksia, joissa yritys perustetaan aikaisemmin toimineen yrityksen selvitystilan jälkeen tai ostamalla yrityksen kaikki omaisuuserät.”
- (288) Kuten tämän päätöksen 2 osassa tuodaan esiin, IFB perustettiin 1 päivänä huhtikuuta 1998 niin, että FerryBoats SA -yhtiö ja InterFerry SA -yhtiö fuusioituivat ja Edmonde Depaire SA:n ”rautatiosasto” liitettiin tähän uuteen yksikköön. Menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (218–223 kohta) komissio kysyi, oliko uusi IFB-yhtiö edelleen sama oikeushenkilö kuin jokin näistä kolmesta yhtiöstä vai oliko se uusi, vuonna 1998 perustettu yhtiö.
- (289) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian viranomaiset vahvistivat, että IFB on sama oikeushenkilö kuin vuonna 1923 perustettu FerryBoats SA. Näin ollen komissio katsoo, ettei IFB ole vuoden 1999 suuntaviivojen 7 kohdassa tarkoitettu vasta perustettu yritys.
- (290) Vuoden 1999 suuntaviivojen 3.2.2 kohdassa vahvistetaan edellytykset rakenneuudistustuen hyväksymiselle. Nämä edellytykset ovat seuraavat:
- Rakenneuudistussuunnitelman on mahdollistettava yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen kohtuullisessa ajassa.
  - Kilpailijoihin kohdistuvat haitalliset vaikutukset on pyrittävä poistamaan mahdollisimman laajasti.
  - Tuki on rajattava vähimmäismäärään, joka on ehdottomasti välttämätön rakenneuudistuksen toteuttamiseksi.
- Komission on voitava varmistua rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisesta säännöllisten ja yksityiskohtaisten raporttien avulla.
- Rakenneuudistustukia voidaan myöntää vain yhden kerran.
- #### 4.2.2.1 Rakenneuudistussuunnitelma yrityksen taloudellisen elinkelpoisuuden palauttamiseksi
- (291) Yrityksen taloudellisen elinkelpoisuuden palauttamiseen tähtäävästä rakenneuudistussuunnitelmasta todetaan vuoden 1999 suuntaviivoissa seuraavaa:
- ”(31) Edellytyksenä tuen myöntämiselle on rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, jonka komissio on vahvistanut jokaisen yksittäisen tuen osalta.
- (32) Rakenneuudistussuunnitelman, jonka toteuttamisajan on oltava mahdollisimman lyhyt, on mahdollistettava yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen kohtuullisessa ajassa yrityksen tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten perusteella. Rakenneuudistustukeen on siis yhdistettävä toteuttamiskelpoinen rakenneuudistussuunnitelma, jonka täytäntöönpanoon jäsenvaltio sitoutuu. Tämä suunnitelma on esitettävä komissiolle tarvittavan yksityiskohtaisesti täydentämällä sitä esimerkiksi markkinatutkimuksella. Elinkelpoisuuden paranemisen on perustuttava pääasiassa rakenneuudistussuunnitelman sisältämiin yrityksen sisäisiin toimenpiteisiin. Se voi perustua hintojen tai kysynnän vaihtelun kaltaisiin ulkoisiin seikkoihin, joihin yritys tuskin voi itse vaikuttaa, vain siinä tapauksessa, että markkinoiden kehittymisestä esitetty arviot ovat yleisesti hyväksytyjä. Rakenneuudistus edellyttää sellaisen toiminnan lopettamista, joka olisi rakenneuudistuksesta huolimatta edelleen tappiollista.
- (33) Rakenneuudistussuunnitelmassa on kuvailtava erityisesti yrityksen vaikeuksiin johtaneet olosuhteet. Tämä antaa mahdollisuuden arvioida, ovatko ehdotetut toimenpiteet sopivia. Suunnitelmassa otetaan huomioon kysynnän ja tarjonnan nykytilanne sekä ennakoitu kehitys merkityksellisillä tuotemerkkinoilla erilaisten suunnitelmien mukaan, jotka perustuvat optimistisiin, pessimistisiin ja niiden väliltä oleviin oletuksiin, sekä yrityksen erityiset vahvuudet ja heikkoudet. Rakenneuudistussuunnitelma mahdollistaa yrityksen rakenteen uudistamisen, jonka avulla pitkän aikavälin elinkelpoisuus ja mahdollisuus toimia omilla varoilla palautuvat.

- (34) Rakennuudistussuunnitelmassa on esitettävä yrityksen muuttamista siten, että se voi rakennuudistuksen jälkeen vastata itse kaikista kustannuksistaan, mukaan lukien kuoletuskustannukset ja rahoituskulut. Rakennuudistuksen läpikäyneen yrityksen oman pääoman tuoton on oltava riittävän korkea, jotta se voi kilpailla omin voimin.”
- (292) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään (242–247 kohta) komissio totesi, että Belgia oli toimitannut suuntaviivoissa asetetut kriteerit täyttävän rakennuudistussuunnitelman, eikä siis esittänyt epäilyksiä tämän kriteerin täyttymisestä. Menettelyn aloittamisen jälkeen asianosaiset eivät ole esittäneet komissiolle tämän päätelmän kiistäviä huomautuksia.
- (293) Komissio panee merkille, että IFB-yhtiö onnistui osoittamaan taloudellisen elinkelpoisuutensa paitsi vuonna 2003 esittämässään rakennuudistussuunnitelmassa myös tämän jälkeen saavuttamissaan tuloksissa. Näin ollen komissio katsoo, aivan kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessäänkin (271 kohta), että yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseen tähtäävää rakennuudistussuunnitelmaa koskeva kriteeri on täytetty.
- (294) Kuten tämän päätöksen 290 kohdassa on jo todettu, yrityksen taloudellisen elinkelpoisuuden palauttamiseen tähtävä rakennuudistussuunnitelma ei kuitenkaan vielä riitä, vaan on myös todistettava, ettei tuki vääristä kohtuuttomasti kilpailua.
- 4.2.2.2 Kilpailun kohtuuttoman vääristymisen estäminen
- (295) Vuoden 1999 suuntaviivoissa (35–39 kohta) todetaan kilpailun kohtuuttoman vääristymisen estämisestä seuraa-
- va:
- ”(35) Kilpailijoihin kohdistuvat haitalliset vaikutukset on pyrittävä poistamaan mahdollisimman laajasti. Muutoin tuen on katsottava olevan ristiriidassa yhteisen edun kanssa ja sen vuoksi soveltumaton yhteismarkkinoille.”
- (36) Tämä edellytys merkitsee useimmiten sitä, että rakennuudistuksen toteuttamisen jälkeen yrityksen osuutta merkityksellisillä markkinoilla rajoitetaan. Jos asian kannalta merkitykselliset markkinat ovat yhteisön ja ETA:n tasolla tarkasteltuna pienet tai jos yrityksen markkinaosuus on niillä vähäinen, kilpailun ei katsota vääristyvän kohtuuttomasti. Näin ollen on katsottava, että tätä edellytystä ei siis sovelleta yleensä pk-yrityksiin, ellei valtioneuvoston alakohtaisissa kilpailusäännöissä toisin määrätä.
- (37) Pakolliset markkinaosuuden rajoitukset tai supistukset kaikilla sellaisilla asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla, joilla yritys toimii, ovat kilpailijoiden hyväksi toteuttavia vastasuoritteita. Tällaiset vastasuoritteet on suhteutettava tuen aiheuttamiin kilpailun vääristymisiin ja etenkin yrityksen suhteelliseen painoarvoon asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla. Komissio määrittää tarvittavien vastasuoritteiden laajuuden rakennuudistussuunnitelmaan liitetyn markkinatutkimuksen ja talouden eri toimijoilta saatujen tietojen perusteella, jos asiaa koskeva menettely on jo aloitettu. Markkinaosuuden supistaminen toteutetaan rakennuudistussuunnitelman avulla ja siihen voidaan liittää ehtoja.
- (38) Vastasuoritteiden välttämättömyyttä koskevasta periaatteesta voidaan joustaa, jos markkinaosuuden supistaminen tai rajoittaminen uhkaa johtaa markkinarakenteen selvään huonontumiseen vaikuttamalla välillisesti esimerkiksi monopolin tai erittäin oligopolistisen tilanteen syntymiseen.
- (39) Edellytettävät vastasuoritteet voivat vaihdella sen mukaan, toimiiko yritys markkinoilla, joilla esiintyy ylikapasiteettia, vai ei. [...]”
- (296) Ennen kuin päätös menettelyn aloittamisesta tehtiin, Belgian viranomaiset olivat todenneet, että poistaakseen tuen haitalliset, kilpailijoihin kohdistuvat vaikutukset IFB oli toteuttanut kaksi toimenpidettä, jotka olivat
- rahdinkäsittelytoiminnan lopettaminen Ranskassa,
- Belgiassa sijaitsevan Bressoux’n terminaalin sulkeminen ja Belgiassa sijaitsevien Brysselin ja Zeebruggen terminaalien osakkuuksien myynti.
- (297) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään (252–265 kohta) komissio epäili, olivatko nämä toimenpiteet riittäviä tuen haitallisten, kilpailijoihin kohdistuvien vaikutusten poistamiseksi mahdollisimman laajasti. Nämä epäilyt koskivat kahta sektoria, joilla IFB jatkoi toimintaansa, eli Belgian rahdinkäsittelymarkkinoita sekä Belgian logistiikkamarkkinoita.
- a) **Belgian rahdinkäsittelymarkkinat**
- (298) Molemmat menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (260 kohta) mainitut toimenpiteet koskivat Belgian rahdinkäsittelymarkkinoita. Menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (262–264 kohta) komissio epäili, olivatko nämä toimenpiteet riittäviä, etenkin kun otetaan huomioon se, että TRW-yhtiö, jonka osakkeita SNCB:n oli tarkoitus luovuttaa IFB:lle, omisti huomattavia osuuksia Brysselin ja Zeebruggen terminaaleista ja että IFB oli vähemmistöosakkaana monissa belgialaisissa terminaaleissa.

- (299) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian hallitus kiisti komission epäilyt monin perustein. Ensinnäkin Belgian hallitus korosti, että IFB oli kasvanut markkinoita hitaammin (IFB kasvoi 4,1 prosenttia, kun taas Antwerpenin sataman terminaalit kasvoivat 10,7 prosenttia ja ARA:n alueen terminaalit 12 prosenttia). Komissio katsoo, että näiden lisätietojen perusteella voidaan todeta, että IFB:n asema markkinoilla heikkeni rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanon jälkeen.
- (300) Tämän jälkeen Belgia osoitti, että IFB oli pienentänyt kapasiteettiaan rahdinkäsittelymarkkinoilla vuoden 2002 ja vuoden 2005 lopun välisenä aikana 1,5 miljoonasta TEU:sta 1,1 miljoonaan TEU:hun. Komissio katsoo tämän kapasiteetin vähennyksen olevan merkittävä lieventävä toimenpide.
- (301) Lisäksi Belgia ilmoitti komissiolle, ettei IFB:lle luovutettaisi TRW:n osakkeita. Komissio pitää tätä viimeistä muutosta merkittävänä, sillä sen seurauksena Bressout suljetaan ja Brysselin ja Zeebruggen osakkuudet myydään, mikä puolestaan johtaa siihen, että IFB:n asema Belgian rahdinkäsittelymarkkinoilla heikkenee selvästi.
- (302) Näiden seikkojen perusteella ja ottaen huomioon sen, että IFB:n markkinaosuus pienenee, komissio katsoo Belgian todistaneen, että rahdinkäsittelyn alalla on toteutettu riittäviä toimenpiteitä tuen haitallisten, kilpailijoihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi mahdollisimman laajalti.
- b) Belgian logistiikkamarkkinat**
- (303) Menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (257–259 kohta) komissio pani merkille, etteivät ehdotetut toimenpiteet koske logistiikkamarkkinoita. Koska ehdotetut toimenpiteet eivät koskeneet näitä markkinoita, markkinat olivat muuttumassa ja IFB oli kyennyt lisäämään toimintaansa merkittävästi, komissio epäili, oliko Belgia rajoittanut IFB:n logistiikkatoimista kilpailijoille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia mahdollisimman laajalti.
- (304) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgian hallitus toi esiin viisi seikkaa, joilla se pyrki osoittamaan, että toisin kuin komissio väitti menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessään, IFB oli toteuttanut riittäviä toimenpiteitä rajoittaakseen kilpailun vääristymistä (ks. tarkemmat tiedot tämän päätöksen 3 osan 177–187 kohdan kuvauksesta). Nämä perusteet voidaan tiivistää seuraavasti:
- IFB:n käyttämä vaunukapasiteetti pieneni 49 prosenttia.
  - IFB:n markkinaosuus oli alle 5 prosenttia.
  - IFB kasvoi markkinoita hitaammin (IFB kasvoi 9,9 prosenttia, kun taas markkinat kasvoivat keskimäärin 12 prosenttia).
  - Kasvu johtui ennen kaikkea irtotavarakuljetuksista, jotka ovat sellaisten markkinoiden alasegmentti, joilla IFB:llä oli vain hyvin vähän toimintaa ennen vuotta 2002.
  - Rautatierahdin markkinoiden vapauttaminen vuodesta 2007 alkaen kasvattaa kilpailupaineita entisestään.
- (305) Komissio toteaa, että nämä Belgian hallituksen esittämät viisi perustetta ovat vakuuttavia. Komissio katsoo Belgian hallituksen osoittaneen ensimmäisellä perustelullaan, että IFB on pienentänyt logistiikkakapasiteettiaan vähentämällä käyttämiensä vaunujen määrää 49 prosenttia, mikä rajoittaa kyseisten toimenpiteiden aiheuttamaa kilpailun vääristymistä. Toisen perusteen osalta komissio on Belgian hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, että IFB:n markkinaosuudet ovat pienentyneet logistiikkamarkkinoilla vuoden 1999 suuntaviivojen 36 kohdassa tarkoitulla tavalla. Kolmannen perusteen osalta komissio katsoo, että Belgian esittämät tarkemmat tiedot IFB:n liikevaihdon kasvusta osoittavat, että IFB Logistics on kasvanut kilpailijoitaan hitaammin ja että merkittävin kasvu oli peräisin alasegmentistä, jossa IFB on erittäin pieni toimija. Neljännessä perusteesta komissio arvioi, että vaikka päätös avata terminaalit kilpailijoille johtui todennäköisesti myös taloudellisista syistä, se tehostaa niiden markkinoiden avaamista, joilla IFB toimii, ja voi näin rajoittaa tuen haitallisia vaikutuksia. Viidennen perusteen osalta komissio panee merkille, että IFB:n tilanne on samankaltainen kuin SNCF Fretin tilanne sikäli, että SNCF Fretin tavoin IFB toimii ”rautatieliikenteen” ja ”yhdistettyjen kuljetusten” alasegmenteissä, jotka vapautettiin täysin 1 päivänä tammikuuta 2007 ⁽⁴⁸⁾.
- (306) Komissio katsoo Belgian todistaneen, että logistiikan alalla on toteutettu riittäviä toimenpiteitä tuen haitallisten, kilpailijoihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi mahdollisimman laajalti.

⁽⁴⁸⁾ Markkinoiden täydellinen avaaminen, josta säädetään direktiivissä 91/440/EY, pantiin täytäntöön 13 päivänä joulukuuta 2005 annetulla kuninkaan asetuksella.

c) **Johtopäätös**

- (307) Komissio katsoo Belgian viranomaisten todistaneen, että molemmilla kyseessä olevilla markkinoilla on toteutettu riittäviä toimenpiteitä tuen haitallisten, kilpailijoihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi mahdollisimman laajalti.

4.2.2.3 Tuen rajaaminen vähimmäismäärään

- (308) Vuoden 1999 suuntaviivoissa (40–41 kohta) todetaan tuen rajaamisesta vähimmäismäärään seuraavaa:

”(40) Tukimäärä ja -intensiteetti on rajattava määrään, joka on ehdottomasti välttämätön rakenneuudistuksen toteuttamiseksi ottaen huomioon yrityksen, sen osakkaiden tai sen yritysryhmän käytettävissä olevat varat, johon yritys kuuluu. Tuensaajien on osallistuttava rakenneuudistussuunnitelmaan merkittäväällä määrällä omia varojaan, myös myymällä omaisuus-eriä, jotka eivät ole välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta, tai markkinaehtoisella ulkoisella rahoituksella. Kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi on vältettävä sen muotoisen tai niin suuren tuen myöntämistä, että yritys saisi liiallisia rahavaroja, joita se voisi käyttää aggressiiviseen markkinoita vääristävään toimintaan, joka ei liity rakenneuudistukseen. Tästä syystä komissio tutkii yrityksen velkojen määrän rakenneuudistuksen jälkeen, myös mahdollisesti vaateille myönnettyjen lykkäysten tai niiden alentamisen jälkeen. Se ottaa erityisesti huomioon yritystoiminnan jatkamismahdollisuudet maksukyvyttömyydestä johtuvan, kansallisen lainsäädännön mukaisen yleistäytäntöönpanomenettelyn jälkeen. Tukea ei myöskään saa käyttää sellaisten uusien investointien rahoittamiseen, jotka eivät ole tarpeen elinkelpoisuuden palauttamiseksi.

- (41) Komissiolle on aina osoitettava, että tuki on suunnattu vain yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseen eikä se mahdollista tuensaajan rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanon aikana tuotantokapasiteetin lisäämistä, paitsi jos se on tarpeen yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi eikä vääristä kilpailua.”

- (309) On siis syytä selvittää ensin, onko tuki rajattu vähimmäismäärään, ja tämän jälkeen, onko IFB osallistunut siihen itse asianmukaisella tukiosuudella.

a) **Tuen rajaaminen vähimmäismäärään**

- (310) Osoittaakseen, että tuki on rajattu ehdottoman välttämättömään vähimmäismäärään, Belgian hallitus selittää, että

pääomankorotuksen ainoana tarkoituksena on palauttaa IFB:n osakepääoma, josta tuli vuonna 2001 ja 2002 kirjattujen tappioiden seurauksena negatiivinen, takaisin tasolle, jolla yhtiöstä tulee jälleen taloudellisesti elinkelpoinen. Kuten tämän päätöksen 2 osasta ilmenee, pääomankorotuksen jälkeen IFB:n vakavaraisuusaste eli sen omien varojen ja velkojen välinen suhde on 35,6 prosenttia.

- (311) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään (268 kohta) komissio totesi, että pääomankorotus oli 20 miljoonaa euroa vähemmän kuin mitä konsultti McKinsey suositellut rakenneuudistussuunnitelmassaan. Lisäksi komissio pani merkille (268 kohta), että IFB:n suunniteltu vakavaraisuusaste alitti terminaaliryhtiöiden vakavaraisuusasteen sekä, tosin vähäisemmässä määrin, monenlaista toimintaa harjoittavien yhtiöiden vakavaraisuusasteen.

- (312) Komissio totesi kuitenkin tämän vakavaraisuusasteen ylittävän kuljetusyhtiöiden keskimääräisen kirjatun vakavaraisuusasteen. Näiden seikkojen perusteella komissio katsoi, ettei sillä ollut käytettävissään riittäviä tietoja, joiden pohjalta se voisi voinut ratkaista, oliko tuki rajattu ehdottoman välttämättömään vähimmäismäärään.

- (313) Komissio katsoo, että sen ratkaisemiseksi, rajattiinko tuki vähimmäismäärään, on selvítettävä ensin se, vastasiko Belgian-toimintaansa jatkavan IFB:n vakavaraisuusaste enintään yhtiön kilpailijoiden keskimääräistä vakavaraisuusastetta, ja tämän jälkeen se, divestoiko IFB omistuksensa Ranskassa mahdollisimman edullisin kustannuksin.

i) *Enintään kilpailijoiden keskimääräistä vakavaraisuusastetta vastaava vakavaraisuusaste*

- (314) Belgia toimitti lisätietoja vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen. Ensinnäkin Belgia toimitti laskelmat kuuden IFB:hen parhaiten verrattavissa olevan terminaaliryhtiön vakavaraisuusasteesta sekä kuuden IFB:hen parhaiten verrattavissa olevan logistiikkayhtiön vakavaraisuusasteista. Lisäksi Belgia esitti laskelman keskiarvosta, jossa painotettiin terminaaliryhtiöiden ja logistiikkayhtiöiden keskimääräisiä vakavaraisuusasteita sen mukaan, mikä näiden toimialojen suhteellinen merkitys oli IFB:lle. Laskelman tulokseksi saatiin 35,6 prosentin keskimääräinen vakavaraisuusaste, joka vastaa IFB:n vakavaraisuusastetta suunnitellun pääomankorotuksen jälkeen.

- (315) Lisäksi Belgia osoitti, että Gosselinin ja Hupacin, IFB:n kahden suurimman kilpailijan vakavaraisuusasteet olivat hyvin lähellä tätä lukua (38,9 ja 34,9 prosenttia).

(316) Belgian toimittamien lisätietojen perusteella ja sillä perusteella, että pääomankorotusta laskettiin McKinseyn joulukuussa 2003 laatiman suunnitelman mukaisesta 120 miljoonasta eurosta 95,3 miljoonaan euroon, komissio katsoo, että pääomankorotusta on rajattu ehdottoman välttämättömään määrään.

ii) *Omistusten divestointi Ranskassa mahdollisimman vähäisin kustannuksin*

(317) Komissio varmisti myös, että divestoidessaan ranskalaiset tytäryhtiönsä IFB valitsi aina edullisimman vaihtoehdon rajatakseen divestoinnista aiheutuvat kustannukset ja näin siis myös tuen vähimmäismäärään.

a) **Acimar**

(318) Acimarin oikeudellinen divestointi velkasaneerauksen keinoin maksoi 3,9 miljoonaa euroa (ks. tämän päätöksen 2 osa). Komissio toteaa Belgian osoittaneen, että toinen vaihtoehto eli yhtiön toiminnan jatkaminen olisi edellyttänyt IFB:ltä liiketoiminnan bruttotappion ("cash-drain") vuotuista rahoittamista vuoden 2005 loppuun asti, mikä olisi merkinnyt 10,8 miljoonan euron kokonaistappioita ilman minkäänlaista varmuutta siitä, saisiko yhtiö perittyä 3,9 miljoonan euron saatavat, joista velkasaneerauksessa jouduttiin luopumaan.

(319) Näin ollen komissio katsoo, että Acimarin kohdalla IFB valitsi edullisimman vaihtoehdon.

b) **NFTI-ou**

(320) NFTI-ou oli IFB:n ja Port Autonome de Dunkerquen yhdessä omistama yhtiö, joka vastasi Dunkerquen satamassa sijaitsevien terminaalien toiminnasta. IFB tarkasteli sen kohdalla kahta vaihtoehtoa: yhtiön toiminnan jatkamista sekä divestointia, jonka IFB toteuttaisi myymällä osuutensa yhtiöstä. Divestoinnista aiheutui 18,5 miljoonan euron kustannukset (ks. tarkka kuvaus tämän päätöksen 2 osasta).

(321) Belgia osoitti vastauksessaan, että toinen vaihtoehto eli toiminnan jatkaminen olisi aiheuttanut 36,2 miljoonan euron tappiot (ks. tarkka kuvaus tämän päätöksen 3 osasta).

(322) Näistä vaihtoehdoista aiheutuvien kustannusten perusteella komissio katsoo IFB:n valinneen edullisimman vaihtoehdon.

c) **IFB France**

(323) IFB France, josta myöhemmin tuli AGEP, myytiin NFTI-ou:lle 0,9 miljoonan euron hintaan (ks. tarkka kuvaus tämän päätöksen 2 osasta). On ratkaistava, olisiko IFB Francen asettaminen konkurssiin tullut IFB:lle edullisemmaksi.

(324) Aivan kuten myyntitilanteessakin IFB:n olisi täytynyt luopua saatavistaan, joita sillä oli IFB Francelta 0,8 miljoonan euron edestä. Belgian mukaan konkurssiin asettamisesta olisi kuitenkin aiheutunut lisäkuluja: IFB ei olisi saanut 0,1 miljoonan euron myyntihintaa, mikä olisi aiheuttanut sille luovutustappion, ja Ranskan sosiaalilainsäädännön nojalla IFB olisi joutunut maksamaan yhteensä 0,8 miljoonaa euroa 14 työntekijälle, jotka olisivat menettäneet työnsä konkurssiin asettamisen myötä.

(325) Komissio katsoo, ettei Belgia ole toimittanut todisteita tästä velkojen kattamista koskevasta riskistä. Siispä komissio ei voi hyväksyä tätä perustelua⁽⁴⁹⁾. Näin ollen komissio katsoo, että IFB Francen myynti maksoi vähintään yhtä paljon kuin sen liiketoiminnan jatkaminen.

(326) Siispä komissio katsoo, että IFB valitsi kahdesta vaihtoehdosta edullisemman.

d) **Dry Port Dunkerque**

(327) Dry Port Dunkerque päätettiin likvidoida, ja tätä ennen osa sen varoista eli 8,6 prosentin osuus NFTI-ou:sta myytiin. Tästä aiheutui 7,9 miljoonan euron kustannukset (ks. tarkka kuvaus tämän päätöksen 2 osasta).

(328) Jos IFB olisi valinnut toisen vaihtoehdon eli jatkanut yhtiön toimintaa, se olisi joutunut rahoittamaan yhtiön tappioista johtuvan vuotuisen bruttotappion ("cash-drain"), mikä olisi merkinnyt 2,6 miljoonan euron lisäkuluja.

(329) Siispä likvidointi oli edullisempi vaihtoehto.

e) **SSTD**

(330) Koska IFB oli tehnyt strategisen päätöksen lopettaa toimintansa Ranskan markkinoilla, päätös SSTD:n myyminen 0,2 miljoonalla eurolla (ks. tarkka kuvaus edeltä 2 osasta) oli sille edullisin vaihtoehto.

⁽⁴⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Espanja vastaan komissio 14.9.1994 antama tuomio, ns. Hytasa-tuomio, (C-278/92, C-279/92 ja C 208/92, Kok. 1999, s. I-4 103), 22 kohta, ja 22.7.1998 tehty komission päätös asiassa SDBO.

f) Johtopäätös

- (331) Komissio katsoo, että IFB divestoi omistuksensa Ranskassa mahdollisimman vähäisin kustannuksin ja että näin ollen SNCB:n myöntämä tuki, jolla rahoitettiin IFB:n jäljelle jäävän osan elinkelpoisuuden kannalta välttämätön divestointi, rajattiin vähimmäismäärään.

b) Tuensaajan oma rahoitusosuus

- (332) Vuoden 1999 suuntaviivojen 40 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Tuensaajien on osallistuttava rakenneuudistussuunnitelmaan merkittävällä määrällä omia varojaan, myös myymällä omaisuuseriä, jotka eivät ole välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta, tai markkinaehtoisella ulkoisella rahoituksella.”

- (333) Menettelyn aloittamista koskevassa kirjeessä (270 kohta) komissio huomautti, että rakenneuudistussuunnitelman perusteella näytti siltä, ettei IFB osallistunut omaan rakenneuudistukseensa merkittävällä rahoitusosuudella, ja että näin ollen komissio epäili, osallistuiko IFB riittävällä osuudella omaan rakenneuudistukseensa.
- (334) Vastauksessaan menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen Belgia kertoi yksityiskohtaisesti tekijöistä, jotka se katsoi IFB:n omaksi rahoitusosuudeksi (ks. tarkka kuvaus tämän päätöksen 3 osan 194–201 kohdasta).

- (335) Komissio arvioi Belgian selvitystä seuraavasti:

i) Rakenneuudistuksen kustannukset

- (336) Aivan aluksi komissio määrittelee rakenneuudistuksen kokonaiskustannukset, joista vähennetään tuottavuuden kasvun vaikutukset sekä käyttöpääomatarpeen pienennys.

Rakenneuudistuksen nettokustannukset	
Liiketoiminnan nettotappio	2,749
Muusta kuin varsinaisesta toiminnasta aiheutuvat kulut	0,032
Käyttöpääomatarpeen kasvu	12,998
Korvausinvestoinnit muuhun kuin rahoitusomaisuuteen	6,611
Investoinnit rahoitusomaisuuteen	1,882
Korkojen maksu muille yhtiöille kuin SNCB:lle	2,351
Rahoitusvelan takaisinmaksu	16,599
SNCB:n saatavien ja korkojen osittainen lyhentäminen	81,7
Verovelat	0,077
Yhteensä	125,56

- (337) Komissio katsoo tältä osin, että sen päätöskäytännön mukaisesti⁽⁵⁰⁾ on perusteltua ottaa huomioon yllä olevassa taulukossa olevat kustannukset Belgian esittämien kustannusten (ks. 184 kohdan taulukko) sijasta erityisesti seuraavista syistä:

— Liiketoiminnan tappio (”cash drain”): Belgia sisällytti rakenneuudistuskustannuksiin 27,916 miljoonaa euroa ”liiketoiminnan bruttotappiina”. Komissio katsoo, että sen päätöskäytännön mukaisesti⁽⁵¹⁾ rakenneuudistuskustannuksiin sisällytetään ainoastaan liiketoiminnan nettotappiot. Nämä kustannukset saadaan selville vähentämällä rakenneuudistuksen aikaisesta liiketoiminnan bruttotappiosta (27,916 miljoonaa euroa) rakenneuudistuskauden aikainen tuottavuuden kasvu (25,167 miljoonaa euroa). Siispä liiketoiminnan nettotappio on 2,749 miljoonaa euroa.

— Käyttöpääomatarpeen vaihtelut: Belgia mainitsee kohdassa ”kustannukset” ja kohdassa ”oma rahoitusosuus” käyttöpääomatarpeen vaihtelut⁽⁵²⁾. Komission päätöskäytännön mukaan⁽⁵³⁾ rakenneuudistuskustannuksissa on otettava huomioon vain käyttöpääomatarpeen nettokasvu, joka on 12,998 miljoonaa euroa⁽⁵⁴⁾.

— Yhtiön sisäiset siirrot: Belgia sisällytti rakenneuudistuskustannuksien kohtaan ”investoinnit rahoitusomaisuuteen” yhtiön sisäisiä siirtoja, jotka liittyivät yhtiön belgialaisten osakkuuksien keskittämiseen. Nämä siirrot olivat seuraavat: Haeger & Schmidt Internationalin (IFB:n kokonaan omistama saksalainen tytäryhtiö, joka kuvataan tarkemmin menettelyn aloittamista koskevan kirjeen 2 osan 47 kohdassa) omistuksessa olevat RKE:n osakkeet (belgialainen yritys, joka kuvataan tarkemmin menettelyn aloittamista koskevan kirjeen 2 osan 47 kohdassa) siirrettiin IFB:lle, joka omistaa ne tällä hetkellä suoraan eikä enää

⁽⁵⁰⁾ Ks. 5 päivänä joulukuuta 2005 tehty komission päätös asiassa C 53/03, ABX Logistics, 247 kohta.

⁽⁵¹⁾ Ks. 5 päivänä joulukuuta 2005 tehty komission päätös asiassa C 53/03, ABX Logistics, 247 kohta.

⁽⁵²⁾ Käyttöpääomatarpeen kasvut selittyvät tarpeella rahoittaa meneillään olevat työt, pienentää saatavien ja kauppavelkojen välistä eroa ja ylläpitää riittävää likviditeettiä rakenneuudistusvaiheen alussa. Käyttöpääomatarve laski kesken rakenneuudistusta ja sen lopussa: siispä vuosina 2004 ja 2005 IFB vapautti noin 2,7 miljoonaa euroa laskemalla käyttöpääomatarvettaan. Tämä oli mahdollista siksi, että IFB sai ylimääräisen 0,9 miljoonan euron summan OCHZ:n käyttöpääomaa myydessään 50 prosentin omistusosuutensa tästä yhtiöstä ja että vuonna 2004 asiakkaille myönnettyä maksuaikaa lyhennettiin vuoteen 2003 verrattuna, samalla kun toimittajille maksettiin vanhan käytännön mukaisesti.

⁽⁵³⁾ Ks. 5 päivänä joulukuuta 2005 tehty komission päätös asiassa C 53/03, ABX Logistics, 247 kohta.

⁽⁵⁴⁾ Tämä tulos saadaan seuraavalla tavalla: 7,685 miljoonaa euroa (kasvu Belgiassa) + 8,000 miljoonaa euroa (kasvu Ranskassa) – 2,687 miljoonaa euroa (lasku), ks. 3 osan 184 kohdan taulukko.

välillisesti Haeger & Schmidt Internationalin kautta. Tämän kaupan hinta oli 1,6 miljoonaa euroa, ja kauppasumma suoritettiin 0,6 miljoonan euron käteismaksulla ja leikkaamalla IFB:n saatavia Haeger & Schmidt Internationalilta 1 miljoonan euron edestä.

Komissio katsoo, ettei tätä IFB-yhtiön sisäisen siirron käsittävää kauppaa voida lukea mukaan rakenneuudistuskustannuksiin, koska tapahtuma on yhtiön talouden näkökulmasta täysin neutraali: se, että Haeger & Schmidt Internationalin tulos parani 0,6 miljoonalla eurolla, tasaa nimittäin IFB:lle aiheutuneet 0,6 miljoonan euron kulut, ja tämä näkyy konsernin konsolidoidussa tilinpäätöksessä voittojen kasvuna.

ii) SNCB:n rahoitus ja IFB:n oma rahoitusosuus

- (338) SNCB rahoittaa rakenneuudistusta 95,3 miljoonalla eurolla. Kuten 199–237 kohdasta ilmenee, tämä rahoitus on liitettävissä Belgiaan. Rahoitusta annetaan pääomittamalla luottojärjestely ja saatavat, joiden maksuaikaa on lykätty, sekä niihin liittyvät korot.
- (339) Toisin kuin vuoden 2004 suuntaviivojen 43 kohdassa vuoden 1999 suuntaviivoissa ei kielletä laskemasta yhtiön omaan rahoitusosuuteen mukaan tulevia voittoja. Komissio katsoo, että vuoden 1999 suuntaviivojen nojalla tulevat voitot voidaan katsoa omaksi rahoitusosudeksi, jos nämä tulevat voitot olivat ennakoitavissa rakenneuudistussuunnitelman laatimisajankohtana.
- (340) IFB osallistuu oman rakenneuudistuksensa rahoittamiseen ensinnäkin vuosien 2004, 2005 ja 2006 ennakoituilla voitoilla, joiden pitäisi olla yhteensä 10,5 miljoonaa euroa. Kuten edellä on jo tuotu esiin, näitä voittoja koskeva ennuste perustui tosiseikkoihin, jotka olivat IFB:n tiedossa rakenneuudistussuunnitelman laatimishetkellä ja joita olivat esimerkiksi uusien merkittävien sopimusten tekeminen, palkkakustannusten pieneneminen työvoiman vähentämisen myötä sekä rakenneuudistussuunnitelman mukaiset synergiaedut. Näin ollen komissio katsoo, että tulevat voitot olivat ennakoitavissa rakenneuudistussuunnitelman laatimisajankohtana.
- (341) IFB osallistuu rahoitukseen myös rahoitustuloillaan, jotka ovat IFB:n pankkitileille kertynyttä korkoa ja joiden kokonaismäärä on 1,4 miljoonaa euroa. Kuten edellä 187 kohdassa kuvaillaan, nämä tulevat tulot olivat ennakoitavissa rakenneuudistussuunnitelman laatimisajankohtana.
- (342) IFB osallistuu rahoitukseen 4,771 miljoonalla eurolla myymällä ”muun kuin rahoitusomaisuutensa” yksityisille yrityksille. Lukuun ottamatta sekalaisen omaisuuden myyntiä, jonka merkitys jäi suhteellisen vähäiseksi ja jonka arvo on yhteensä 0,271 miljoonaa euroa, tämä osa IFB:n rahoitusosudesta koostuu pääasiassa OCHZ-terminaaliin käytettyjen varojen divestoinnista vuonna 2004. OCHZ:n käyttämän omaisuuden yhteisomistus-

oikeudet (50 prosenttia) myytiin 4,5 miljoonan euron hintaan.

- (343) ”Rahoitusomaisuutensa” eli yksityisyriyten vähemmistö-omaisuuksien myynnistä IFB saa rakenneuudistuksen rahoittamiseen 9,287 miljoonaa euroa. Nämä tulot ovat peräisin seuraavista divestoinneista:
- Autocare Europe ja IFB France vuonna 2003,
  - GIE OCHZ, Brussels Port Invest SA ja Brussels Terminal Intermodal SA vuonna 2004, ja
  - CNC Ferry Boats Intermodal vuonna 2005.

Kuten edellä 187 kohdassa kuvaillaan, nämä tulevat tulot olivat ennakoitavissa rakenneuudistussuunnitelman laatimisajankohtana.

- (344) Komissio katsoo Belgian osoittaneen, että myymällä omaisuuttaan edellä mainituille yksityisyrityksille IFB lupasi toimintaansa ainoastaan ydinliiketoimintaansa (*core business*).
- (345) Yksityisten luottolaitosten luotoista IFB sai rakenneuudistuksen rahoittamiseen 3,3 miljoonaa euroa vuosina 2003–2006. Nämä luotot kuvataan yksityiskohtaisesti menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 75–79 kohdassa. Ne myönnettiin markkinaehdoin, eivätkä luottolaitokset saaneet takausta SNCB:ltä tai Belgian valtiolta.
- (346) Kaiken kaikkiaan IFB:n rahoitusosuus on 1,105 miljoonaa euroa, ja tämä summa on perisin satunnaisista tuloista. Nämä satunnaiset tulot vastaavat muun kuin rahoitusomaisuuden (pääasiassa EAOS-vaunujen ja terminaalin liikkuvan kaluston) myynnistä saatua myyntivoittoa.
- (347) Komissio toteaa IFB:n osallistuvan rakenneuudistuksensa rahoittamiseen 24,927 miljoonan euron rahoitusosudella. Kaikki IFB:n rahoituserät ilmenevät seuraavasta taulukosta:

Vuosien 2004–2006 voitot	10,429
Rahoitustulot	1,368
Muun kuin rahoitusomaisuuden myynti	4,771
Rahoitusomaisuuden myynti	9,287
Yksityisiltä pankeilta otetut lainat	3,300
Satunnaiset tulot	1,105
Yhteensä	30,26

Johtopäätös omasta rahoitusosuudesta

- (348) Tiivistetysti voidaan todeta, että IFB:n rakenneuudistuksen kokonaiskustannukset ovat 125,56 miljoonaa euroa ja että SNCB maksaa niistä 95,3 miljoonaa euroa eli 76 prosenttia. Tämä rahoitus johtuu Belgian valtiosta. IFB maksaa itse 24 prosenttia kustannuksista eli 30,26 miljoonaa euroa.
- (349) Tässä tapauksessa komissio muistuttaa, että vuoden 1999 suuntaviivoissa ei aseteta oman rahoitusosuuden vähimmäismäärää, vaan todetaan ainoastaan, että sen on oltava huomattava. Komissio kuitenkin katsoo – sikäli kuin vuoden 2004 uusissa suuntaviivoissa, joita ei sovelleta tässä tapauksessa, edellytetään yli 50 prosentin omaa rahoitusosuutta – että on syytä muistuttaa rakenneuudistukseen liittyvistä erityisistä vaikeuksista (Belgiassa 250 työpaikkaa riippuu suoraan rakenneuudistuksesta), siitä, kuinka paljon kapasiteettia on pienennetty (junavaunujen määrää on vähennetty 49 prosenttia ja useita terminaaleja on myyty), ja siitä, kuinka suuri merkitys yhdistetyillä kuljetuksilla, joiden alalla IFB pääasiassa toimii, on Euroopan unionin liikennepolitiikalle.
- (350) Komissio katsoo, että näissä olosuhteissa 24 prosentin rahoitusosuus on merkittävä rahoitusosuus, kun huomioidaan otetaan myös IFB:n koko ja se, että ennen rakenneuudistusta yhtiön taloudellinen tilanne oli erittäin huono.

4.2.2.4 Vuosikertomus ja tuen ainutkertaisuuden periaate (*“one time, last time”*)

- (351) Vuoden 1999 suuntaviivojen 45 ja 48 kohdassa todetaan seuraavaa:

“(45) Komission on voitava varmistua rakenneuudistus suunnitelman moitteettomasta edistymisestä jäsenvaltion sille säännöllisesti toimittamien yksityiskohdistaisten kertomusten avulla.

- (48) Jotta voitaisiin välttää vääristävän tuen myöntämistä, rakenneuudistustukea saa myöntää ainoastaan yhden kerran. Ilmoittaessaan komissiolle rakenneuudistustukea koskevasta hankkeesta jäsenvaltion on täsmennettävä, onko yritykselle jo aikaisemmin myönnetty rakenneuudistustukea mukaan luettuina tuet, jotka on myönnetty ennen näiden suuntaviivojen voimaantuloa tai joista ei ole ilmoitettu. Jos yritys on jo saanut tällaista tukea ja jos yrityksen rakenneuudistuksen toteuttamisesta tai sen toteuttamisen keskeyttämisestä on kulunut

alle 10 vuotta, komissio ei yleensä hyväksy uuden rakenneuudistustuen myöntämistä lukuun ottamatta poikkeuksellisia ja odottamattomia tilanteita, joista yritys ei itse ole vastuussa. Odottamattomalla tilanteella tarkoitetaan tapahtumia, joita ei voitua millään tavoin ennakoida rakenneuudistussuunnitelman laatimishetkellä.”

- (352) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä (271 kohta) on jo todettu, Belgian hallitus päätti toimittaa komissiolle vuosikertomuksen, jotta komissio voisi arvioida, onko rakenneuudistussuunnitelma pantu täytäntöön Belgian viranomaisten tekemien sitoumusten mukaisesti.

- (353) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä myös todetaan (271 kohta), tuen ainutkertaisuuden periaatetta (*“one time, last time”*) noudatettiin.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

- (354) Komissio toteaa, että Belgia on pannut osan kyseisistä toimista täytäntöön EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti. Näiden toimenpiteiden tutkinnasta on kuitenkin käynyt ilmi, etteivät ne ole tukea ja että muilta osin ne soveltuvat yhteismarkkinoille,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Yhteensä 95,3 miljoonan euron rahoitus, jota Belgian kansallinen rautatielaitos (SNCB) on myöntänyt InterFerryBoats SA:n Belgiassa harjoittaman toiminnan rakenneuudistusta ja InterFerryBoats SA:n Ranskassa harjoittaman toiminnan divestointia varten ja joka johtuu Belgiasta ja jonka Belgia on pannut täytäntöön, on valtion maksamaa rakenneuudistustukea ja soveltuu yhteismarkkinoille.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Belgian kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 24 päivänä huhtikuuta 2007.

Komission puolesta
Jacques BARROT
Varapuheenjohtaja

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 4 päivänä kesäkuuta 2008,

Unkarin pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten yhteydessä myöntämästä valtiontuesta C 41/05

(tiedoksiannettu numerolla K(2008) 2223)

(Ainoastaan unkarinkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2009/609/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾ ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Unkarin viranomaiset ilmoittivat 31 päivänä maaliskuuta 2004 päivätyssä ja samana päivänä kirjatussa kirjeessään komissiolle hallituksen asetuksesta 183/2002 (VIII.23.) ⁽²⁾ Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan Euroopan unioniin liittymistä koskevan sopimuksen liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun menettelyn, jäljempänä 'väliaikainen menettely', mukaisesti. Ilmoitettu hallituksen asetus koskee järjestelmää, jossa valtion omistuksessa oleva yleishyödyllinen sähkön tukkumyyjä Magyar Villamos Művek Zrt., jäljempänä 'MVM', saa korvausta sille aiheutuneista kustannuksista. Komissio on kirjannut ilmoituksen valtiontukiasiana HU 1/2004.
- (2) Unkarin viranomaiset ja komissio kävivät toimenpiteen osalta useaan otteeseen virallista kirjeenvaihtoa ⁽³⁾. Komissio sai lisäksi huomautuksia kolmansilta osapuolilta ⁽⁴⁾. Komissio havaitsi väliaikaisen menettelyn aikana, että sähkön tukkumarkkinat Unkarissa rakentuvat olennaisesti MVM:n ja eräiden sähköntuottajien välillä tehtyjen pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten, jäljempänä 'sähkönhankintasopimukset', ympärille. Tuolloin käytössä olleiden tietojen perusteella komissio epäili, että sähkön-

hankintasopimukset sisältävät sääntöjenvastaista valtiontukea.

- (3) Unkarin viranomaiset peruuttivat 13 päivänä huhtikuuta 2005 päivätyllä ja 15 päivänä huhtikuuta 2005 kirjatulla kirjeellään hallituksen asetusta 183/2002 koskevan ilmoituksensa. Toukokuun 4 päivänä 2005 komissio kirjasi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽⁵⁾, jäljempänä "menettelyasetus", mukaisesti omasta aloitteestaan valtiontukiasian (asia NN 49/05), joka koskee sähkönhankintasopimuksia.
- (4) Toukokuun 24 päivänä 2005 päivätyssä kirjeessään (D/54013) komissio pyysi Unkarin viranomaisilta lisätietoja. Unkarin viranomaisten 20 päivänä heinäkuuta 2005 päivätty vastaus kirjattiin komissiossa 25 päivänä heinäkuuta 2005. Unkarin viranomaiset toimittivat lisätietoja 28 päivänä syyskuuta 2005 päivätyssä ja 30 päivänä syyskuuta 2005 kirjatussa kirjeessään.
- (5) Komissio ilmoitti 9 päivänä marraskuuta 2005 päivätyssä kirjeessään Unkarille päätöksestään aloittaa sähkönhankintasopimusten osalta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, jäljempänä "menettelyn aloittamista koskeva päätös". Päätös julkaisiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ⁽⁶⁾.
- (6) Komissio ilmaisi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään epäilyksiä siitä, soveltuvatko sähkönhankintasopimukset yhteismarkkinoille, sekä kehotti asianomaisia esittämään huomautuksia.
- (7) Pyydettyään komissiolta lisäaikaa huomautusten esittämiseen ja saatuaan komission hyväksynnän määräajan pidentämiselle ⁽⁷⁾ Unkari esitti huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen 31 päivänä tammi-kuuta 2006. Komissio kirjasi huomautukset saapuneiksi 1 päivänä helmikuuta 2006.

⁽¹⁾ EUVL C 324, 21.12.2005, s. 12.

⁽²⁾ Hallituksen asetus 183/2002 (VIII.23.) hukkakustannusten määrittelyä ja käsittelyä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (183/2002. (VIII.23.) Korm. rendelet az átállási költségek meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól).

⁽³⁾ Unkarin viranomaisten 4 päivänä kesäkuuta 2004 päivätty ja samana päivänä kirjattu kirje sekä 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätty ja 21 päivänä lokakuuta 2004 kirjattu kirje.

⁽⁴⁾ AES-Tisza Erőmű Kft:n 21 päivänä joulukuuta 2004 päivätty kirje.

⁽⁵⁾ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽⁶⁾ EUVL C 324, 21.12.2005.

⁽⁷⁾ Joulukuun 14 päivänä 2005 esitetty pyyntö, jonka komissio hyväksyi 20 päivänä joulukuuta 2005.

- (8) Komissio vastaanotti lukuisia pyyntöjä, jotka koskivat huomautusten esittämiseksi asetetun määräajan pidentämistä, ja hyväksyi pyynnöt⁽⁸⁾. Komissio kirjasi kolmansien osapuolten esittämät huomautukset seuraavasti: MVM:n esittämät huomautukset 11 päivänä tammikuuta 2006, kolmannen osapuolen, joka haluaa pysyä nimettömänä, esittämät huomautukset 20 päivänä tammikuuta 2006, Mátra Erőmű Rt:n huomautukset 20 päivänä tammikuuta 2006 ja 6 päivänä maaliskuuta 2006, [...]n esittämät huomautukset 10 päivänä helmikuuta 2006, AES-Tisza Erőmű Kft:n huomautukset 13 ja 14 päivänä helmikuuta 2006, [...]n esittämät huomautukset 13 päivänä helmikuuta 2006, Electrabel S.A:n ja sen tytäryhtiön Dunamenti Erőmű Rt:n huomautukset 14 päivänä helmikuuta 2006, Budapesti Erőmű Rt:n huomautukset 21 päivänä helmikuuta 2006 ja Csepeli Áramtermelő Kft:n huomautukset 21 päivänä helmikuuta 2006.
- (9) Unkarin viranomaisten vahvistettua, että kolmansilta osapuolilta tämän menettelyn yhteydessä saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti⁽⁹⁾, komissio toimitti edellä mainitut huomautukset Unkarille 25 päivänä huhtikuuta 2006 päivättyssä kirjeessään.
- (10) Unkarin viranomaiset toimittivat kolmansien osapuolten esittämiä huomautuksia koskevien kommenttiansa ensimmäisen osan 28 päivänä kesäkuuta 2006 päivättyssä ja 29 päivänä kesäkuuta 2006 kirjatussa kirjeessään ja toisen osan 24 päivänä heinäkuuta 2006 päivättyssä ja 25 päivänä heinäkuuta 2006 kirjatussa kirjeessään.
- (11) Kuultuaan Unkarin energia-alalle suunnitelluista lainsäädännön muutoksista komissaari Neelie Kroes lähetti ministeri János Kóckalle 17 päivänä lokakuuta 2006 kirjeen, jossa Unkarin hallitusta kehoitettiin varmistamaan, että sähkönhankintasopimuksia ja mahdollisia korvaustoimenpiteitä koskeva uusi lainsäädäntö vastaa EU:n lainsäädäntöä.
- (12) AES-Tisza-yhtiö esitti 19 päivänä joulukuuta 2006 lisähuomautuksia ja kritisoi komission menettelyä monilta osin.
- (13) Unkarin viranomaiset vahvistivat 21 päivänä marraskuuta 2006 päivättyssä ja 23 päivänä marraskuuta 2006 kirjatussa kirjeessä ja 15 päivänä tammikuuta 2007 päivättyssä ja samana päivänä kirjatussa kirjeessä sekä 18 päivänä joulukuuta 2006 ja 8 päivänä maaliskuuta 2007 komission kanssa järjestetyissä tapaamisissa, että tarkoituksena oli muuttaa energia-alan vapauttamisen yhteydessä lainsäädäntöä ja samalla sähkön tukkumarkkinoilla vallitsevaa tilannetta.
- (14) Komissio pyysi lisätietoja 23 päivänä huhtikuuta 2007. Unkari toimitti vastauksensa 5 päivänä kesäkuuta 2007 ja lähetti täydentäviä tietoja 6 päivänä elokuuta 2007.
- (15) Toukokuun 4 päivänä 2007 Unkarin viranomaiset ilmoittivat komissiolle perustavansa työryhmän neuvottelemaan kaikkien keskeisten tuottajien kanssa sähkönhankintasopimusten purkamisesta tai sopimuksiin tehtävistä huomattavista muutoksista. Sen mukaisesti Unkarin hallitus teki 11 päivänä toukokuuta 2007 energia-alan pitkäaikaisia sopimuksia koskevan päätöksen 2080/2007 (V.11.)⁽¹⁰⁾, jolla perustettiin edellä mainittu työryhmä pääministerin kanslian alaisuuteen. Työryhmän tehtävänä oli viipymättä varmistaa, että sähkönhankintasopimukset vastaavat EU:n valtioneuvoston päätöksiä, ja huolehtia virallisten neuvottelujen aloittamisesta asianomaisten sähköntuottajien kanssa. Unkarin viranomaiset ilmoittivat kesäkuussa 2007 järjestettyjen ensimmäisten neuvottelujen tuloksista 3 päivänä heinäkuuta 2007 päivättyssä kirjeessään.
- (16) Osana markkinoiden vapauttamista 2 päivänä heinäkuuta 2007 julkaistiin uusi sähköenergialaki⁽¹¹⁾, joka tuli voimaan osittain 15 päivänä lokakuuta 2007 ja osittain 1 päivänä tammikuuta 2008. Unkarin viranomaiset antoivat komissiolle 25 päivänä heinäkuuta 2007 lähetettävänsä kirjeessä tietoja siitä, miten uudella lailla oli onnistuttu avaamaan Unkarin sähkömarkkinoita kilpailulle. Uusi laki ei kuitenkaan muuttanut MVM:n ja menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittujen sähköntuottajien välisiä sähkönhankintasopimuksia, jotka jäivät sellaisinaan voimaan.
- (17) Komissio esitti lisäkysymyksiä Unkarin viranomaisille 26 päivänä heinäkuuta 2007 päivättyssä kirjeessään.
- (18) Syyskuun 7 päivänä 2007 komissio kirjasi saapuneeksi Unkarin viranomaisten kirjeen, jossa pyydettiin lisää tuottajien kanssa käytävien neuvottelujen saattamiseksi onnistuneesti päätökseen.
- (19) Syyskuun 24 päivänä ja lokakuun 31 päivänä 2007 komissio kirjasi saapuneeksi Unkarin vastaukset kysymyksiin, joita komissio oli sille esittänyt 26 päivänä heinäkuuta 2007.
- (20) Joulukuun 14 päivänä 2007 komissio lähetti Unkarin viranomaisille asetuksen (EY) N:o 659/1999 5 artiklan 2 kohdan nojalla muistutuksen ja luetteli siinä ne kysymykset, joihin annetut vastaukset olivat edelleen puutteelliset. Unkarin viranomaiset vastasivat 16 päivänä tammikuuta 2008 päivättyllä kirjeellä.
- (21) Koska Dunamenti Erőmű ja AES-Tisza Erőmű eivät toimittaneet pyydettyjä tietoja, Unkarin viranomaiset ilmoittivat, että ne eivät pysty antamaan täydellistä vastausta komission kysymyksiin.

(8) Tammikuun 9 päivänä 2006 (Budapesti Erőmű), 16 päivänä tammikuuta 2006 (AES-Tisza, [...] (*)), 17 päivänä tammikuuta 2006 (Electrabel), 19 päivänä tammikuuta 2006 [...] ja 20 päivänä tammikuuta 2006 (Csepeli Erőmű) kirjatut pyynnöt, jotka komissio hyväksyi 13 päivänä, 18 päivänä, 20 päivänä ja 24 päivänä tammikuuta ja 27 päivänä helmikuuta 2006 lähettämässään kirjeessä.

(*) Salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot on merkitty päätöksessä merkinnällä [...].

(9) Huhtikuun 3 päivänä 2006 kirjattu kirje.

(10) 2080/2007. (V.11.) Korm. Határozat a villamos energia iparban kötött hosszú távú szerződészek rendezéséről.

(11) Vuoden 2007 laki LXXXVI.

- (22) Sen vuoksi komissio teki 15 päivänä helmikuuta 2008 tietojen antamista koskevan välipäätöksen, jossa Unkari määrättiin toimittamaan päätöksessä mainitut tiedot 15 päivän kuluessa.
- (23) Helmikuun 27 päivänä Dunamenti Erőmű lähetti komissiolle jäljennöksen vastauksesta, jonka se oli antanut Unkarin viranomaisten esittämiin kysymyksiin, ja selitti, miksi se ei pysty vastaamaan sille osoitettuihin kysymyksiin. Unkarin viranomaiset lähettivät vastauksensa 4 ja 13 päivänä maaliskuuta 2008. Dunamenti Erőműn nimenomaisesta pyynnöstä Unkarin viranomaiset liittivät vastaukseensa kirjeet, jotka Dunamenti Erőmű oli lähettänyt Unkarin valtiovarainministeriölle ja Unkarin energiavirastolle (Magyar Energia Hivatal) 14 päivänä toukokuuta 2007, 21 päivänä elokuuta 2007, 13 päivänä syyskuuta 2007, 7 päivänä joulukuuta 2007, 14 päivänä tammikuuta 2008 ja 20 päivänä helmikuuta 2008. Unkarin viranomaiset eivät olleet aikaisemmin toimittaneet kirjeiden jäljennöksiä⁽¹²⁾ komissiolle, vaan ne olivat koko menettelyn ajan sisällyttäneet keskeisinä pitämänsä tiedot komission kysymyksiin antamiinsa vastauksiin.
- (24) Unkarin viranomaisten vastauksista käy ilmi, että AES-Tisza Erőmű ei antanut minkäänlaista vastausta. Maaliskuun 10 päivänä 2008 AES-Tisza Erőmű lähetti faksilla komissaari Neelie Kroesille kirjeen, jossa se ilmoitti katsovansa, että Unkarin viranomaisilla oli jo hallussaan kaikki komission pyytämät tiedot.
- (25) Unkarin viranomaiset toimittivat komissiolle 13 päivänä maaliskuuta 2008 antamassaan vastauksessa kaikki tietojen antamista koskevan välipäätöksen III luvun 1 kohdan a–d alakohdassa esitettyihin kysymyksiin liittyvät tiedot käytössään olleiden tietojen pohjalta. Viranomaiset eivät kuitenkaan antaneet lisätietoja välipäätöksen III luvun 1 kohdan e alakohdassa esitettyyn kysymykseen, joka koski kahden edellä mainitun sähköntuottajan investointeja.
- (26) Huomattava osa niistä tiedoista, joita on vaihdettu asian HU1/2004 rekisteröinnin jälkeen, koski hukkakustannuksiin liittyvistä valtioneuvoston analyysimenetelmistä, jäljempänä 'valtioneuvoston analyysimenetelmät', annetun komission tiedonannon⁽¹³⁾ tulkintaa ja käytännön soveltamista. Tämän menettelyn yhteydessä esitettyjen asiakirjojen perusteella näytti siltä, että Unkarin viranomaiset aikovivat ottaa käyttöön hukkakustannusten korvaamista koskevan järjestelmän, jonka arviointi olisi voitu sisällyttää tähän päätökseen. Sen vuoksi komissio ja Unkarin viranomaiset kävivät koko menettelyn ajan useaan otteeseen keskusteluja siitä, millainen järjestelmän olisi tarkalleen ottaen oltava, jotta se vastaisi valtioneuvoston analyysimenetelmistä annetussa tiedonannossa esitettyjä kriteerejä.
- (27) Mahdollista tulevaa korvausmekanismia koskevista teknisistä keskusteluista huolimatta Unkarin viranomaiset eivät ole tämän päätöksen tekopäivään mennessä ilmoittaneet komissiolle Unkarin hallituksen hyväksymästä korvausmekanismista. Maaliskuun 13 päivänä 2008 päivätyssä kirjeessään Unkarin viranomaiset nimenomaan ilmoittivat, että tällä hetkellä sähköntuottajille ei ole tarkoitus korvata hukkakustannuksia. Viranomaiset kuitenkin pidättivät itsellään oikeuden myöntää korvausta tietyille sähköntuottajille myöhemmin.
- (28) Komissio pyysi 7 päivänä huhtikuuta 2008 päivätyssä kirjeessä Unkarin viranomaisia vahvistamaan eräät tiedot. Unkarin viranomaiset toimittivat pyydettyt tiedot kirjeessään 22 päivänä huhtikuuta 2008.
- (29) Unkarin viranomaiset ilmoittivat 20 päivänä toukokuuta 2008 päivätyssä kirjeessään komissiolle, että osapuolet olivat sopineet Paksi Atomerőműn kanssa tehdyn sähkönhankintasopimuksen päättyvän 31 päivänä maaliskuuta 2008. Csepeli Áramtermelő Kft:n ja Pannonpower Holding Rt:n kanssa allekirjoitettiin vastaavat sähkönhankintasopimusten päättämistä koskevat sopimukset huhtikuussa 2008, mutta sopimusten voimaantulo odotti vielä tämän päätöksen tekopäivänä osakkeenomistajien ja rahtolaitosten hyväksyntää.
- Muita asiaan liittyviä, käynnissä olevia menettelyjä**
- (30) Budapesti Erőmű Rt. valitti menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 3 päivänä maaliskuuta 2006 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen. Valitus rekisteröitiin numerolla T-80/06. Kesäkuun 6 päivänä 2006 Csepeli Áramtermelő Kft. ilmoitti tukevansa Budapesti Erőműn valitusta ja pyysi saada osallistua menettelyyn. Tuomioistuin myönsi luvan 11 päivänä maaliskuuta 2008 tekemällään päätöksellä.
- (31) Lisäksi Unkarin tasavaltaa vastaan on käynnissä kaksi välimiesmenettelyä Sijoituksia koskevien riitaisuuskien kansainvälisessä ratkaisu- ja sovittelukeskuksessa (ICSID) Washingtonissa. Menettelyjen käynnistäjiä ovat sähköntuotantoyritykset [...] SA ja [...]. Kumpikin yritys omistaa osakkeita unkarilaisissa tuotantolaitoksissa, joilla on sähkönhankintasopimukset. Menettelyt perustuvat Euroopan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen määräyksiin, jotka koskevat investointien suojaa.

2. TOIMENPITEEN KUVAUS

Sähkönhankintasopimusten tausta

- (32) Joulukuun 31 päivästä 1991 joulukuun 31 päivään 2002 Unkarin sähkömarkkinat rakentuivat yhden ostajan, Magyar Villamos Művek -yhtiön, jäljempänä 'MVM', ympärille. MVM on 99,9-prosenttisesti valtion omistuksessa oleva yritys, jonka toiminta kattaa sähköntuotannon,

⁽¹²⁾ Lukuun ottamatta 7 päivänä joulukuuta 2007 ja 14 päivänä tammikuuta 2008 päivätyjä kirjeitä.

⁽¹³⁾ Komissio antoi tiedonannon 26. heinäkuuta 2001, ja se on saatavilla komission verkkosivuilla: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html

tukkukaupan, siirron ja jälleenmyynnin. Yhden ostajan mallissa sähköntuottajat toimittivat energiaa suoraan ai-noastaan MVM:lle (ellei MVM luopunut tästä oikeudesta alueellisten sähköyhtiöiden hyväksi), ja MVM oli ainoa, jolla oli oikeus toimittaa sähköä alueellisille sähköyhti-öille. Sähköenergiaa koskevassa vuoden 1994 laissa XLVIII, jäljempänä 'ensimmäinen sähköenergialaki', MVM veloitettiin huolehtimaan Unkarin energian toimitusvarmuudesta mahdollisimman pienin kustannuksin.

- (33) Sähköenergiaa koskeva vuoden 2001 laki CX, jäljempänä 'toinen sähköenergialaki', joka korvasi ensimmäisen sähköenergialain, tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003. Lailla vahvistettiin Unkarin sähkömarkkinoiden kaksija-koinen malli, joka oli voimassa 1 päivään tammikuuta 2008 saakka. Tuolloin tuli voimaan sähköenergiaa kos-keva vuoden 2007 laki LXXXVI, jäljempänä 'kolmas sähköenergialaki', joka korvasi toisen sähköenergialain. Kak-sijakoisen mallin mukaan oli erikseen yleishyödyllinen sektori ja toisaalta kilpailusektori, ja vaatimukset täyttävät asiakkaat (joiden määrää lisättiin vähitellen) olivat oikeu-tettuja siirtymään kilpailusektorille. Yleishyödyllisellä sek-torilla MVM oli ainoa tukkumyyjä, kun taas vapaiden markkinoiden sektorille ilmaantui myös muita myyjiä. Kolmannella sähköenergialailla lakkautettiin yleishyödylli-nen sektori, mutta kotitalouksiin ja eräisiin kaupallisiin asiakkaisiin sovellettiin edelleen yleispalveluveloitetta toisen sähködirektiivin⁽¹⁴⁾ nojalla.
- (34) Ensimmäinen sähköenergialaki veloitti MVM:n kartoitta-maan maan sähköenergiatarpeen kokonaisuudessaan ja laatimaan kahden vuoden välein valtakunnallisen voimalaitosten rakennussuunnitelman. Suunnitelma oli esitet-tävä Unkarin hallitukselle ja parlamentille hyväksyntää varten.
- (35) Ensimmäisestä sähköenergialaista ja Unkarin hallituksen lausunnoista⁽¹⁵⁾ käy ilmi, että 1990-luvun puolivälissä Unkarin energiamarkkinoiden tärkeimmät tavoitteet oli-vat seuraavat: toimitusvarmuuden turvaaminen mahdolli-simman pienin kustannuksin, infrastruktuurin nykyaikais-taminen ottaen huomioon erityisesti ympäristönsuojelu-normit, sekä energia-alan välttämätön rakenneuudistus. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotettiin pitkä-aikaisia sähköhankintasopimuksia sellaisille ulkomaisille sijoittajille, jotka lupautuisivat investoimaan Unkarin voi-malaitosten rakentamiseen ja modernisoimiseen. Sähkön-hankintasopimusten allekirjoittajia olivat sähköntuottajat ja MVM.

Sähköhankintasopimukset

- (36) MVM:n ja yksittäisten voimalaitosten⁽¹⁶⁾ välillä tehdyillä sähköhankintasopimuksilla luotiin tasapainoinen tuote-valikoima, jonka ansiosta MVM kykenee täyttämään ener-gian toimitusvarmuutta koskevan veloitteensa. Sähkön-hankintasopimusten avulla MVM kykenee vastaamaan kysyntään sekä peruskuormituksen aikana (ruskoihiivoima-loiden ja ydinvoimaloiden avulla) että huippukuormituk-sen aikana (kaasulla toimivien voimalaitosten avulla).
- (37) Sähköhankintasopimusten nojalla sähköntuottajien on pidettävä tuotantolaitokset asianmukaisesti kunnossa ja toiminnassa. Lisäksi sopimusten perusteella tuotantolai-tosten kapasiteetti (MW) on varattu joko kokonaan tai lähes kokonaan MVM:lle. Kapasiteetin varaus ei riipu voi-malaitoksen todellisesta käytöstä. Varatun kapasiteetin li-säksi MVM on sähköhankintasopimusten puitteissa vel-vollinen ostamaan kultakin voimalaitokselta tietyn vä-himmäismäärän sähköä (MWh).
- (38) Eräisiin sähköhankintasopimuksiin sisältyy niin kutsut-tuja järjestelmäpalveluja⁽¹⁷⁾ silloin kun on kyse voima-laitoksista, jotka ovat teknisesti kykeneviä niitä tarjoa-maan. MVM toimittaa kyseiset palvelut verkonhaltijalle eli MAVIR:lle.
- (39) Vuosina 1995 ja 1996 tehdyt sähköhankintasopimukset (seitsemän sopimusta arvioitavana olevista kymmenestä sopimuksesta) liittyivät voimalaitosten yksityistämiseen. Kyseisten sopimusten pohjana oli mallisopimus, jonka eräs kansainvälinen asianajotoimisto laati Unkarin halli-tuksen pyynnöstä. Ennen sähköhankintasopimusten allekirjoittamista ei järjestetty tarjouskilpailua. Sen sijaan voimalaitosten yksityistämistä varten järjestettiin tarjous-kilpailu. Sähköhankintasopimukset (jotka allekirjoitettiin ennen yksityistämistä) olivat osa yksityistämispakettia. Osapuolet muuttivat yksityistämisen jälkeen jossain mää-rin osaa sopimuksista (lähinnä Mátra Erőműn, Tiszai Erőműn ja Dunamenti Erőműn kanssa tehdyt sopimuk-set).
- (40) Csepeli Áramtermelő Kft:n kanssa vuonna 1997 allekir-joitettu sähköhankintasopimus noudatteli hieman eri-laista mallia. Tämänkään sopimuksen yhteydessä ei järjes-tetty tarjouskilpailua, ja sopimus liittyi voimalaitoksen yksityistämiseen.
- (41) Újpesti Erőműtä (yksi Budapesti Erőműn kolmesta voima-laitoksesta) koskeva sähköhankintasopimus allekirjoitet-tiin Budapesti Erőműn kanssa vuonna 1997, myös ilman tarjouskilpailua.
- (42) Ainoastaan Kispesti Erőműn (Budapesti Erőműn toinen, vanheneva voimalaitos, joka uudistettiin tuohon aikaan perusteellisesti) kanssa vuonna 2001 allekirjoitettu säh-könhankintasopimus perustui tarjouskilpailuun.

⁽¹⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2003, sähkön sisämarkkinoita koskevista yh-teisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta, EUVL L 176, 15.7.2003, s. 37.

⁽¹⁵⁾ Heinäkuun 20 päivänä 2005 annettu lausunto, joka rekisteröitiin 25 päivänä heinäkuuta 2005.

⁽¹⁶⁾ Joissain tapauksissa tehtiin erilliset sähköhankintasopimukset tuo-tantolaitosten, kuten Mátra Erőmű ja Dunamenti Erőmű, eri tuo-tantoyksiköitä varten.

⁽¹⁷⁾ Esimerkiksi tasesähkö, nopea häiriöreservi ja pimeä käynnisty-s-ominaisuus (black start).

- (43) Vuosina 2000–2004 sähköhankintasopimuksilla varattu kapasiteetti kattoi noin 80 prosenttia Unkarin koko sähköntarpeesta (MW). Vuodesta 2005 tämän päätöksen tekopäivään saakka kyseinen osuus on vaihdellut 60 ja 70 prosentin välillä. Sähköhankintasopimusten irtisanomisten myötä osuuden arveltiin vähitellen pienenevän vuosien 2011 ja 2024 välillä ⁽¹⁸⁾.
- (44) Siinä vaiheessa kun Unkari liittyi EU:hun (1 päivänä toukokuuta 2004), vuosina 1995–2001 allekirjoitetuista lähes 20 sähköhankintasopimuksesta oli edelleen voimassa kymmenen.
- (45) Tämä päätös koskee vain niitä sähköhankintasopimuksia, jotka olivat voimassa 1 päivänä toukokuuta 2004. Se ei siis koske ennen kyseistä päivää päättyneitä sähköhankintasopimuksia. Vaikka osapuolet päättivät eräät sähköhankintasopimukset huhtikuussa 2008 (ks. 29 kappale edellä), tämä päätös koskee myös kyseisiä sopimuksia. Päätöksessä arvioidaan sen vuoksi, sisältävätkö kyseiset sopimukset valtiontukea, sekä tarkastellaan sopimusten soveltuvuutta yhteismarkkinoille 1 päivän toukokuuta 2004 ja sopimusten päättymispäivän (huhtikuu 2008) välisenä aikana.

Sähköhankintasopimusten puiteissa toimivat voimalliset ja sopimusten kesto

- (46) Alla olevassa taulukossa luetellaan tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvat voimalliset, joilla on olemassa sähköhankintasopimus. Taulukossa esitetty kesto viittaa sähköhankintasopimuksessa alun perin mainittuun päättymispäivään.

Taulukko 1

Sähköhankintasopimusten puiteissa toimivat sähköntuottajat, pääosakkaat ja sopimusten kesto

Sähköntuottajan nimi	Pääosakas	Sähköhankintasopimuksen puiteissa toimiva voimalaitos	Sopimuksen kesto
Budapesti Erőmű Rt.	EDF	Kelenföldi Erőmű	1996–2011
		Újpesti Erőmű	1997–2021
		Kispesti Erőmű	2001–2024
Dunamenti Erőmű Rt.	Electrabel	Dunamenti Erőműn F-lohkot	1995–2010 (allekirjoitettiin vuonna 1995, tuli voimaan vuonna 1996)
		Dunamenti Erőműn G2-lohko	1995–2015 (allekirjoitettiin vuonna 1995, tuli voimaan vuonna 1996)
Mátraí Erőmű Rt.	RWE	Mátraí Erőmű Rt.	1995–2022 (alkuperäinen kesto: vuoteen 2015 saakka; pidennettiin vuonna 2005 vuoteen 2022)
AES-Tisza Erőmű Kft.	AES	Tisza II Erőmű	1995–2016 (allekirjoitettiin vuonna 1995, tuli voimaan vuonna 1996) (...)
Csepeli Áramtermelő Kft.	ATEL	Csepeli II Erőmű	1997–2020 (allekirjoitettiin vuonna 1997, tuli voimaan vuonna 2000)
Paksi Atomerőmű Rt.	MVM	Paksi Atomerőmű	1995–2017 (*) (allekirjoitettiin vuonna 1995, tuli voimaan vuonna 1996)
Pannonpower Holding Rt.	Dalkia	Pécsi Erőmű	1995–2010 (allekirjoitettiin vuonna 1995, tuli voimaan vuonna 1996)

(*) Päättiin yhteisestä sopimuksesta maaliskuussa 2008.

⁽¹⁸⁾ Prosentti-osuudet perustuvat varattua tuotantokapasiteettia (MW) koskevaan arvioon, eivät sähkön myyntimääriin (MWh). Unkarin viranomaiset esittivät nämä luvut komissiolle kirjeessään 4 päivänä kesäkuuta 2004. Samat luvut löytyvät raportista, joka koskee Unkarin kilpailuviranomaisen tekemää tutkimusta Unkarin sähkömarkkinoista (15.5.2006).

Hinnat

- (47) Sähkön hinnan sääntelyä koskevassa hallituksen päätöksessä 1074/1995 (VIII.4.) hallitus lupasi, että 1 päivästä tammikuuta 1997 lähtien (hintasääntelyn ensimmäisen vaiheen alku) ”tukkumyynti- ja vähittäismyyntihinnoilla varmistetaan 8 prosentin pääoman tuotto sen lisäksi, että katetaan perustellut tuotantokustannukset”. Hallitus siis takasi 8 prosentin tuoton pääomalle kaikille voimalaitoksille, jotka toimivat sähkönhankintasopimusten puitteissa.
- (48) Tammikuun 1 päivästä 2001 (hintasääntelyn toisen vaiheen alku) virallisiin hintoihin sisältyi 9,8 prosentin suuruinen kokonaispääoman tuotto voimalaitoksille. Prosenttimääräinen lisäys ei välttämättä tarkoittanut tosiasiallista määrän muutosta, sillä mainittujen kahden tuottoprosentin perusteet poikkesivat toisistaan (ensimmäinen laskettiin oman pääoman, toinen taas esinearvon pohjalta). Hinnat heijastelivat inflaation vaihteluita.
- (49) Viralliset hinnat pysyivät voimalaitosten osalta voimassa 31 päivään joulukuuta 2003 saakka.
- (50) Hintasääntelyn aikana Unkarin energiavirasto arvioi kunkin voimalaitoksen kustannusrakennetta ja asetti MVM:n sähköstä maksaman hinnan siten, että sillä varmistettiin voimalaitokselle luvattu voittomarginaali.
- (51) Hintasääntelymekanismi kattoi seuraavat keskeiset kustannuserät ⁽¹⁹⁾:
- kiinteät kustannukset: poistot, vakuutus, tietyt kiinteät huolto- ja toimintakustannukset, korkokustannukset, ympäristön kunnostamisesta aiheutuvat kustannukset, verot, henkilöstökustannukset, ympäristönsuojelun kustannukset, ydinvoimalan kohdalla Unkarin ydinrahaan (Központi Nukleáris Alap) suoritettavat maksut sekä erityiset lisäkustannukset;
  - muuttuvat kustannukset: polttoainekulut.
- (52) Unkarin energiaviraston tehtävänä oli varmistaa, että kustannukset olivat todellisuudessa aiheutuneet ja että ne olivat välttämättömiä.
- (53) Viralliset hinnat korvasivat sähkönhankintasopimuksissa määritetyt hinnat.
- (54) Tammikuun 1 päivästä 2004 lähtien hinnat määriteltiin sähkönhankintasopimuksissa olevien hintakaavojen mukaan. Kaavojen sisältöä selkeytettiin MVM:n ja sähköntuottajien vuotuisissa hintaneuvotteluissa.
- (55) Sähkönhankintasopimuksissa sovellettava hintakaava on hyvin monimutkainen, mutta se perustuu samoihin periaatteisiin kuin Unkarin energiaviraston ennen tammikuuta 2004 soveltama menetelmä. Unkarin viranomaisen lausuntojen ⁽²⁰⁾ mukaan hintojen määrittelyä koskeva sähkönhankintasopimusten liite valmisteltiin edellä mainitun, sähkön hinnan sääntelyä koskevan hallituksen päätöksen 1074/1995 kaavoja ja määritelmiä hyödyntäen. (Lausunnon mukaan ”käytännössä hallituksen päätökseen sisältyvät kaavat ja määritelmät kopioitiin sopimukseen”.) Tämän seurauksena sähkönhankintasopimuksissa olevat hintojen määrittelyn periaatteet perustuvat säänneltyjä hintoja koskevan mekanismin tavoin perusteltuihin kustannuseriin.
- (56) Kukin sähkönhankintasopimus sisältää kahdenlaisia hintaelementtejä: *varatusta kapasiteetista (MW) maksettavan kapasiteettipalkkion (tai kapasiteetin käyttöön asettamisesta maksettavan palkkion)*, joka kattaa kiinteät kustannukset ja tuoton (pääomakulut), sekä *energiapalkkion*, joka kattaa muuttuvat kustannukset. Eri sähkönhankintasopimuksissa määrätään erilaisista lisäpalkkioista. Sopimuksesta riippuen lisäpalkkiot voivat olla esimerkiksi bonus-malus-tyyppisiä palkkioita, joilla kannustetaan sähköntuottajia toimimaan kustannustehokkaasti, sekä muita täydentäviä palkkioita, joita maksetaan sähköreservien ylläpidosta, ylläpidon uudelleenjärjestelystä MVM:n pyynnöstä, tuotannon lisäämisestä huippukuormituksen aikana sekä kuormituksen minimoimisesta matalan kuormituksen aikana. Kapasiteettipalkkioiden vaihtelu kausittain (vuosittain, neljännesvuosittain, kuukausittain) riippuu monista tekijöistä: toteutettujen jälkiasennushankkeiden käynnistäminen, erilaiset korkokategoriat, valuuttakurssit, inflaatioindeksit jne. Kapasiteettipalkkio tai täydentävät palkkiot kattavat myös järjestelmäpalvelut (jotka sisältyvät sähkönhankintasopimukseen). Energiapalkkiot ovat olennaisesti yhteydessä polttoainekuluihin ja tiettyjen polttoaineiden käyttöön. Niiden laskenta perustuu muuttuvien kustannusten siirtämisen (pass-through) periaatteeseen.
- (57) On huomattava, että korvattavia kustannuseriä ei välttämättä määritelty samalla tavalla ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovelletussa hintasääntelymekanismissa ja sähkönhankintasopimuksissa. Unkarin lausunnon ⁽²¹⁾ perusteella näyttää siltä, että esimerkiksi [...]lle ja Duna-menti Erőműlle sähkönhankintasopimusten nojalla maksetut kapasiteettipalkkiot olivat suuremmat kuin hintasääntelyyn perustuvat palkkiot. Syynä oli se, että kyseisissä sähkönhankintasopimuksissa huomioitiin jälkiasennukset, mikä johti suurempiin kiinteisiin kustannuksiin. Nämä korkeammat kiinteät kustannukset johtivat vähitellen (asteittain toteutettujen jälkiasennusten myötä) sähkönhankintasopimukseen perustuviin kapasiteettipalkkioihin, jotka olivat suuremmat kuin hintasääntelyn nojalla. MVM:n ja tuottajien välillä käytyjen kahdenvälisten neuvottelujen seurauksena hintasääntelyyn perustuvien hintojen ja sähkönhankintasopimuksissa määriteltyjen hintojen välillä oli muitakin eroja.

⁽¹⁹⁾ Luettelo perustuu Unkarin viranomaisten 20 päivänä lokakuuta 2004 antamiin tietoihin sekä Unkarin energiaviraston ohjeisiin, jotka koskevat kustannusarvion toteuttamista hintojen määrittämiseksi tammikuussa 2001 (A Magyar Energia Hivatal irányelve a 2001. januári ármegállapítás előkészítését célzó költség-felülvizsgálat végzéséhez).

⁽²⁰⁾ Heinäkuun 20 päivänä 2005 päivätty kirje, joka kirjattiin 25 päivänä heinäkuuta 2005.

⁽²¹⁾ Kesäkuun 28 päivänä 2006 päivätty kirje, joka kirjattiin 29 päivänä kesäkuuta 2006.

- (58) Näistä eroista huolimatta Unkarin 20 päivänä lokakuuta 2004 ja 20 päivänä heinäkuuta 2005 toimittamissa lausunnoissa kaikki sähköhankintasopimusten puitteissa toimivat voimalaitokset vahvistivat, että hintojen laskentatapa ja hintasääntelyn lakkauttamisen jälkeen sovelletut kustannuserät muistuttivat suurelta osin Unkarin energiaviraston ennen mainittua ajankohtaa soveltamia menetelmiä.
- (59) Hinnat, joita sähköhankintasopimusten nojalla sovellettiin 1 päivän tammikuuta 2004 jälkeen, pohjautuivat siis edelleenkin perusteltujen (kiinteiden ja muuttuvien) kustannusten ja tuoton laskemiseen.
- (60) Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että vaikka hintasääntely lakkasi 31 päivänä joulukuuta 2003, hintoja ei tosiasiallisesti vapautettu, sillä sähkön tukkuhinnat perustuivat edelleen sähköhankintasopimusten pohjalta sijoituksille saatavan tuoton periaatteeseen ⁽²²⁾.
- (61) Helmikuun 6 päivänä 2006 Unkarin parlamentti antoi vuoden 2006 lain XXXV ⁽²³⁾, jolla palautettiin voimaan viranomaisten harjoittama hintasääntely sähköhankintasopimusten nojalla MVM:lle myydyin sähkön osalta. Ensimmäinen uusi hinta-asetus tuli voimaan 9 päivänä joulukuuta 2006. Kyseisestä ajankohdasta lähtien virallinen hintakaava korvasi jälleen noin vuoden ajaksi (31 joulukuuta 2007 saakka) sähköhankintasopimukseen perustuvan hintakaavan.
- (62) Tammikuun 1 päivästä 2008 alkaen, markkinoiden vapauttamisen yhteydessä, kolmannella sähköenergialailla lakkautettiin säännely hintojen määrittäminen sekä yleishyödylliseen sektoriin ja vapaiden markkinoiden sektoriin perustuva kaksijakoinen malli.
- (63) Sen vuoksi 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen sähkön tuottajien MVM:lle sähköhankintasopimusten nojalla myymän sähkön hinta määriteltiin jälleen sopimuksissa olevien hintakaavojen avulla. Näiden kaavojen perusperiaatteet ovat pysyneet samoina kuin kaavoja edellisen keran sovellettaessa eli 1 päivän tammikuuta 2004 ja 8 päivän joulukuuta 2006 välisenä aikana (ks. 54–59 kappale edellä).
- (64) Sähköhankintasopimukseen perustuvan hinnoittelun pohjana on siis edelleen sijoituksille saatavan tuoton periaate.
- Varattu kapasiteetti**
- (65) Sähköhankintasopimusten nojalla niiden tuotantoyksiköiden kapasiteetti, jotka toimivat sopimusten puitteissa, on varattu joko kokonaan tai suurelta osin MVM:lle.

Taulukko 2

Unkarin kotimainen tuotantokyky ⁽²⁴⁾

(MW)

Kapasiteetti	2004	2005	2006	2007
Rakennettu tuotantokapasiteetti ⁽¹⁾	8 777	8 595	8 691	8 986
Käytettävissä oleva tuotantokapasiteetti ⁽²⁾	8 117	8 189	8 097	8 391
Käyttöön otettava tuotantokapasiteetti ⁽³⁾	7 252	7 792	7 186	7 945
Unkarin sähköjärjestelmän huippukuormitus	6 356	6 409	6 432	6 605

⁽¹⁾ Rakennettu tuotantokapasiteetti: Unkarin voimalaitoksiin asennettujen laitteistojen nimellinen tuotantokapasiteetti megawatteina. Luku voi muuttua ainoastaan laajentamisen tai purkamisen myötä.

⁽²⁾ Käytettävissä oleva tuotantokapasiteetti: voimalaitoksen todellinen käytettävissä oleva tuotantokapasiteetti ottaen huomioon pysyvästi sallittu ylikuormitus ja pysyvät tehovajaukset. Se vastaa rakennettua tuotantokapasiteettia, johon on tehty luonteeltaan pysyvät vähennykset ja lisätty sallitut ylikuormitukset.

⁽³⁾ Käyttöön otettava tuotantokapasiteetti: käytettävissä oleva tuotantokapasiteetti, josta on vähennetty huoltojen takia käytöstä poistunut kapasiteetti.

⁽²²⁾ Ks. myös raportti, joka koskee Unkarin kilpailuviranomaisen tekemää tutkimusta Unkarin sähkömarkkinoista (15.5.2006).

⁽²³⁾ Vuoden 2006 laki XXXV sähkön hinnan sääntelyä koskevien lakien muuttamisesta (A villamos energia árszabályozását érintő egyes törvények módosításáról szóló 2006. évi XXXV. törvény).

⁽²⁴⁾ Taulukossa ilmoitetut luvut perustuvat sähkötä koskevassa tilastollisessa vuosikirjassa (Villamosenergia Statisztikai Évkönyv) esitettyihin tilastotietoihin. Ks. myös Unkarin viranomaisten 21 päivänä huhtikuuta 2008 kirjattu kirje.

Taulukko 3

Sähköhankintasopimusten puitteissa toimivien voimalaitosten tuotantokapasiteetti (25)

Voimalaitos	Kapasiteetti	2004	2005	2006	2007
Kelenföld	Käyttöön otettava kapasiteetti	90,1	97,6	97,2	78,0
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti (1)	83,3	89,8	89,4	71,9
Újpest	Käyttöön otettava kapasiteetti	106,3	106,1	106,2	106,0
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	99	98,8	98,9	98,7
Kispest	Käyttöön otettava kapasiteetti	46,1	110,2	110,2	109,6
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	43	102,6	102,6	102,3
Dunamenti F	Käyttöön otettava kapasiteetti	1 020	1 020	1 020	1 020
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	928,2	923,1	923,1	923,1
Dunamenti G2	Käyttöön otettava kapasiteetti	187,6	223,1	223,1	223,7
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	178,4	212,4	212,4	213
AES-Tisza	Käyttöön otettava kapasiteetti	638,0	824,7	824,7	824,7
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	[...] (a)	[...] (b)	[...] (b)	[...] (b)
Csepeli	Käyttöön otettava kapasiteetti	348,9	331	355	349,5
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	323	307	329	324
Pannon	Käyttöön otettava kapasiteetti	25,9	25,9	25,9	25,9
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	20,1	20,1	20,1	20,1
Mátrai	Käyttöön otettava kapasiteetti	593	552	552	552
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	496	460	460	460
Paks	Käyttöön otettava kapasiteetti	1 597	1 596	1 596	1 596
	Sopimukseen perustuva kapasiteetti	1 486	1 486	1 485	1 485
Sopimusten puitteissa toimivien voimalaitosten käyttöön otettava kapasiteetti yhteensä		4 652,0	4 886,6	4 910,3	4 885,4
Sopimukseen perustuva kapasiteetti yhteensä		[...] (c)	[...] (d)	[...] (e)	[...] (f)

(1) Sopimukseen perustuva, keskimäärin käytettävissä oleva kapasiteetti.

(a) 400 ja 700 megawatin välillä (Pienin kirjaimin kirjoitetut alaviitteet eivät sisälly päätöksen viralliseen toisintoon. Sen sijaan ne ovat mukana päätöksen julkisessa toisinnossa osoittamassa eräiden salassapitovelvollisuuden alaan kuuluvien tietojen suurusluokkaa).

(b) 600 ja 900 megawatin välillä.

(c) 4 057 ja 4 357 megawatin välillä.

(d) 4 725,9 ja 5 025,9 megawatin välillä.

(e) 4 749,6 ja 5 049,6 megawatin välillä.

(f) 4 724,7 ja 5 024,7 megawatin välillä.

- (66) Edellä esitetyistä tiedoista käy selville, että arvioitavana olevalla ajanjaksolla MVM varasi sähköhankintasopimusten nojalla noin 60 prosenttia Unkarin koko käyttöön otettavasta tuotantokapasiteetista. Todellisuudessa käyttöön otettava tuotantokapasiteetti ja voimalaitosten omakäyttö huomion ottaen prosenttiluku on vielä suurempi.
- (67) Edellä olevista taulukoista käy selville myös se, että sähköhankintasopimusten nojalla MVM:lle varattu kapasiteetti kattaa kyseisten voimalaitosten käytettävissä olevan kapasiteetin kokonaan tai lähes kokonaan.

(25) Taulukossa esitetyt luvut perustuvat Unkarin viranomaisten komissiolle toimittamiin sähköhankintasopimuksiin. Ks. myös Unkarin viranomaisten 21 päivänä huhtikuuta 2008 kirjattu kirje.

- (68) MVM maksaa varatusta kapasiteetista kapasiteettipalkkion (ks. 56 kappale edellä) riippumatta voimalaitoksen tosiasiallisesta käytöstä.
- (69) Unkarin tuontikapasiteetti on 1 000–1 300 megawattia. Tuontikapasiteetista noin 600 megawattia on varattu MVM:lle muiden pitkäaikaisten sopimusten nojalla.

Myydyt määrät

- (70) Silloin kun MVM tosiasiaassa käyttää varaamaansa kapasiteettia ja ostaa voimalaitokselta sähköä, se maksaa käyttämästään sähköstä energiapalkkion (ks. 56 kappale edellä).
- (71) Sähkönhankintasopimukset takaavat kullekin voimalaitokselle tietyn vähimmäismäärän myynnin.
- (72) Unkarin kotimainen sähköntuotanto on 32–36 TWh (= 32–36 000 000 GWh) vuodessa.

Taulukko 4

Sähkönhankintasopimusten mukaisesti tuotettu sähkö ⁽²⁶⁾

		(GWh)			
Voimalaitos	Tuotettu sähkö	2004	2005	2006	2007
Budapesti (ml. Kelenföld, Újpest ja Kispest)	Sähköntuotanto yhteensä	1 228	1 510	1 643	1 742
	Omakäyttö	87	89	91	84
	Taattu vähimmäismyynti	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)	Kelenföld: (...) Újpest: (...) Kispest: (...)
	Toteutunut myynti	939	1 302	1 451	1 538
Dunamenti (*) (F + G2)	Sähköntuotanto yhteensä	4 622	3 842	3 450	4 300
	Omakäyttö	174	148	147	188
	Taattu vähimmäismyynti	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]
	Toteutunut myynti	4 232	2 888	2 495	3 296
AES-Tisza	Sähköntuotanto yhteensä	1 621	1 504	1 913	2 100
	Omakäyttö	96	97	117	116
	Taattu vähimmäismyynti	(...)	(...)	(...)	(...)
	Toteutunut myynti	1 525	1 407	1 796	1 984
Csepeli	Sähköntuotanto yhteensä	1 711	1 764	1 710	2 220
	Omakäyttö	48	49	48	53
	Taattu vähimmäismyynti	(...)	(...)	(...)	(...)
	Toteutunut myynti	1 662	1 715	1 661	2 166
Pannon (*)	Sähköntuotanto yhteensä	673	266	237	232
	Omakäyttö	116	52	34	29
	Taattu vähimmäismyynti	(...)	(...)	(...)	(...)
	Toteutunut myynti	361	206	203	203

⁽²⁶⁾ Taulukossa esitetyt luvut perustuvat Unkarin viranomaisten toimittamiin sähkönhankintasopimuksiin, Unkarin energiaviraston kotisivuilla julkaistuihin tilastotietoihin (www.eh.gov.hu) ja Unkarin viranomaisten 21 päivänä huhtikuuta 2008 kirjattuun kirjeeseen. Vuosittain tehtävissä kaupallisissa sopimuksissa taatut myyntimäärät saattavat poiketa jonkin verran sähkönhankintasopimuksissa esitetystä määrästä. Tosiasialliset myyntimäärät sisältävät kaiken kyseisten voimalaitosten myynnin MVM:lle.

Voimalaitos	Tuotettu sähkö	(GWh)			
		2004	2005	2006	2007
Mátra (*))	Sähköntuotanto yhteensä	5 688	5 698	5 621	6 170
	Omakäyttö	675	670	667	710
	Taattu vähimmäismyynti	(...)	(...)	(...)	(...)
	Toteutunut myynti	3 730	3 762	3 587	4 082
Paksi	Sähköntuotanto yhteensä	11 915	13 833	13 460	14 677
	Omakäyttö	750	821	800	848
	Taattu vähimmäismyynti	(...)	(...)	(...)	(...)
	Toteutunut myynti	11 112	13 012	12 661	13 828

(*) Yhteenlaskettua sähköntuotantoa ja omakäyttöä koskevat tiedot kattavat myös ne voimalaitosten yksiköt, jotka eivät kuulu sähköhankintasopimusten soveltamisalaan.

- (73) Taattu vähimmäismyynti tarkoittaa sitä määrää, joka MVM:n on vuosittain ostettava riippumatta markkinoiden tarpeesta. Jos MVM ei osta säädettyjä vähimmäismääriä, sen on korvattava aiheutuneet polttoainekustannukset (Dunamenti Erőműlle, Kelenföld Erőműlle, Pécs Erőműlle ja [...] Erőműlle), polttoaineen toimitusta koskevan sopimuksen nojalla kaikki tuottajalle aiheutuneet kustannukset (Csepeli Áramtermelő Kft:ille) sekä kaikki perustellut kustannukset (Kispesti Erőműlle ja Újpesti Erőműlle).

3. MENETTELYN ALOITTAMISEN PERUSTEET

3.1 Sähköhankintasopimukset

- (74) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio katsoi alustavasti, että sähköhankintasopimukset sisältävät EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea sopimuksen allekirjoittaneille sähkötuottajille.
- (75) Lisäksi komissio totesi, että sähköhankintasopimuksia on sovellettu liittymisen jälkeen liittymisasiakirjan⁽²⁷⁾ liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 alakohdan c alakohdan mukaisesti. Komissio katsoi myös, että sopimukset eivät olleet voimassa olevaa tukea, sillä ne eivät kuulu mihinkään niistä tukikategorioista, joita pidetään liittymisestä alkaen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna voimassa olevana tukena.
- (76) Ensinnäkin yksikään sähköhankintasopimus ei tullut voimaan ennen 10 päivää joulukuuta 1994. Toiseksi yksikään sähköhankintasopimus ei sisällynyt liittymisasiakirjan liitteeseen IV liitettyyn luetteloon voimassa olevista tuista. Kolmanneksi, komissiolle ei ollut ilmoitettu sähköhankintasopimuksista väliaikaisen menettelyn puitteissa.

⁽²⁷⁾ Asiakirja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu (EUVL L 236, 23.9.2003).

Valtiontuen olemassaolo

- (77) Komissio oli sitä mieltä, että sijoitukselle taattu tuotto ja sähköhankintasopimuksilla varmistetut korkeat hinnat paransivat sähköhankintasopimusten puitteissa toimivien sähköntuottajien asemaa verrattuna niihin sähköntuottajiin, jotka eivät olleet allekirjoittaneet sähköhankintasopimusta. Jälkimmäiset käsittävät myös mahdolliset markkinoiden uudet toimijat sekä sellaisilla vastaavilla toiminta-aloilla toimivat yritykset, joilla tällaisia pitkäaikaisia sopimuksia ei edes ehdotettu markkinatoimijoille. Komissio katsoi sen vuoksi alustavasti, että toimenpiteestä aiheutuu valikoivaa etua kyseisille sähköntuottajille.
- (78) Komissio totesi myös, että sähkömarkkinat oli avattu kilpailulle ja että sähkökauppaa oli käyty jäsenvaltioiden välillä ainakin sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 19 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/92/EY⁽²⁸⁾ voimaantulosta saakka. Sen vuoksi toimenpiteiden, joilla suositetaan tiettyjä yrityksiä jonkin jäsenvaltion energia-alalla, katsottiin mahdollisesti vähentävän muissa jäsenvaltioissa toimivien yritysten mahdollisuuksia viedä sähköä kyseiseen jäsenvaltioon tai suosivan sähkön tuontia kyseisestä jäsenvaltiosta muihin jäsenvaltioihin.
- (79) Komissio totesi lisäksi, että myönnetty etu on peräisin valtion varoista, koska sähköhankintasopimusten allekirjoittamisesta päätettiin osana valtion toimintapolitiikkaa, joka pantiin täytäntöön valtion omistuksessa olevan yleishyödyllisen tukkumyyjän eli MVM:n kautta. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen, jäljempänä 'yhteisöjen tuomioistuin', oikeuskäytännön mukaan siinä tapauksessa, että valtionyhtiö käyttää varojaan siten, että valtio on siitä tietoinen, varat on katsottava EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuiksi valtion varoiksi⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ EYVL L 27, 30.1.1997, s. 20.

⁽²⁹⁾ Asia C-482/99, Ranskan tasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 16.5.2002, Kok. 2002, s. I-4397.

- (80) Komissio katsoi sen vuoksi alustavasti, että sähkönhankintasopimuksissa oli kyse sähköntuottajille myönnetystä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuesta, joka katsotaan vielä liittymispäivän jälkeen sovellettavaksi liittymisasikirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 alakohdan c alakohdan mukaisesti.

Sähkönhankintasopimusten yhteensopivuus EY:n perustamissopimuksen kanssa

- (81) Komissio totesi, että sähköntuottajien saamaa valtiontukea olisi arvioitava valtiontukien analyysimenetelmien pohjalta. Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekoaikana käytettävissä olleiden asiakirjojen pohjalta komissio epäili, että sähkönhankintasopimukset eivät vastaa valtiontukien analyysimenetelmissä esitetyjä kriteereitä.
- (82) Ensinnäkin komissio epäili, että sähkönhankintasopimusten peruseriaatteen, jotka haittaavat vapaata kilpailua markkinoilla, eivät sovi yhteen analyysimenetelmien tärkeimmän tavoitteen kanssa, joka on edistää valtiontuen avulla tietyn alan vapauttamista myöntämällä riittävä korvaus tuensaajille, joiden on selviydyttävä uusista kilpailuololoista.
- (83) Toiseksi komissio epäili, että sähkönhankintasopimuksiin sisältyvä valtiontuki ei vastaisi analyysimenetelmissä esitettyjä yksityiskohtaisia kriteereitä, jotka koskevat tukikelpoisten hukkakustannusten laskemista ja riittävän korvauksen määrittämistä.

3.2 Hukkakustannuksia koskeva hallituksen asetus 183/2002 (VIII.23)

- (84) Jotta MVM voisi noudattaa sähkönhankintasopimuksissa antamia sitoumuksia ja samalla pitää yleishyödyllisen sektorin jälleenmyyntihinnat suunnilleen samalla tasolla kuin vapaiden markkinoiden hinnat, annettiin hallituksen asetus 183/2002 (VIII.23), jossa säädetään valtion tietyin edellytyksin maksamasta korvauksesta MVM:lle.
- (85) Unkarin viranomaisten alkuperäisessä ilmoituksessa (asia HU 1/2004, joka peruttiin 13 päivänä huhtikuuta 2005) katsottiin, että korvauksessa on kyse valtiontuesta MVM:lle.
- (86) Komissio kuitenkin katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, että korvaukset eivät ole valtiontukea MVM:lle, vaan hallituksen asetuksen 183/2002 (VIII.23) nojalla voimallaisille maksetut määrät ovat osa ostohintaa, jonka MVM maksaa sähkönhankintasopimusten nojalla voimallaisille, ja siten osa sähköntuottajien sopimuksista saamaa hyötyä.
- (87) Sen vuoksi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä käynnistetään muodollinen tukintamenettely ainoastaan sähkönhankintasopimusten osalta eikä hallituksen asetuksen 183/2002 (VIII.23) osalta.

4. UNKARIN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET MENETTELYN ALOITTAMISTA KOSKEVASTA PÄÄTÖKSESTÄ

- (88) Unkari ilmoitti, että sähkönhankintasopimusten yksilöllinen arviointi näyttää perustellulta, koska sopimusten tarkat ehdot vaihtelevat.
- (89) Unkari toteaa, että sen sähkömarkkinoiden vapauttaminen onnistui, jos sitä mitataan vapaille markkinoille siirtyneiden kuluttajien lukumäärällä (toisin sanoen määrä vastasi eurooppalaista keskiarvoa). Unkari katsoo, että sähkönhankintasopimukset eivät estäneet kuluttajia valitsemasta vapaita markkinoita. Sen sijaan tällainen este saattaisi muodostua Unkarin rajoitetusta rajat ylittävästä kapasiteetista ja siitä aiheutuvista korkeista hinnoista.
- (90) Lisäksi Unkari katsoo, että sähkönhankintasopimusten pitkä kesto ei sinällään merkitse kilpailuetua sähköntuottajille, sillä pitkäaikaiset sopimukset ovat yleinen käytäntö sähköalalla sekä Euroopassa että muissa maanosissa.
- (91) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainitun viitehinnan osalta Unkarin viranomaiset esittävät, että komission olisi viitehintaa määrittäessä otettava huomioon Unkarin alueelliset erityispiirteet ja polttoaineiden hintojen viimeaikainen nousu.
- (92) Unkari ilmoitti komissiolle, että 1 päivän toukokuuta 2004 (jolloin Unkari liittyi EU:hun ja sähkömarkkinat vapautettiin) jälkeen markkinoille ei ole tullut uusia toimijoita. Unkarin viranomaiset huomauttavat, että tällaiset sijoitukset ovat hyvin pitkäaikaisia, minkä vuoksi on epätodennäköistä, että mikään sijoitus olisi toiminnassa ennen vuotta 2011.
- (93) Lopuksi, vastauksena komission esittämiin epäilyihin sähkönhankintasopimusten yhteensopivuudesta analyysimenetelmien 4.6 kohdan kanssa, Unkari vahvistaa, että se ei aio myöntää valtiontukea arvioinnin kohteena olevista sähkönhankintasopimuksista hyötyvien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen.

5. ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

- (94) Sen jälkeen kun menettelyn aloittamista koskeva päätös julkaistiin (21 päivänä joulukuuta 2005), komissio vastaanotti määräjän puitteissa (useimmissa tapauksissa asianomaiset olivat pyytäneet määräjän pidentämistä, ja komissio oli suostunut tähän) huomautuksia seuraavilta asianomaisilta:

— sähköntuotantoyritykset: AES-Tisza Erőmű Kft., Budapesti Erőmű Rt., Csepeli Áramtermelő Kft., Dunamenti Erőmű Rt. ja sen pääosakas Electrabel SA, sekä Mátrai Erőmű Rt.;

- pankit, jotka olivat antaneet rahoitusta sähköntuottajille: [...] Bank, joka edustaa Csepeli Áramtermelő Kft:lle luottoa myöntäneitä kahtatoista pankkia, sekä [...] Bank, joka edustaa AES-Tisza Erőmű Kft:lle luottoa myöntäneitä yhdeksää pankkia;
- MVM sekä
- kolmas osapuoli, joka haluaa pysyä nimettömänä.

- (95) Useimmat asianomaisten komissiolle toimittamista huomautuksista pohjautuvat samankaltaiseen argumentaatioon. Tästä johtuen komissio ei selosta erikseen kunkin asianomaisen esittämiä huomautuksia, vaan huomautukset on ryhmitelty (katso 5.1–5.7 kohta jäljempänä).

5.1 Sähkönhankintasopimusten yksittäistä arviointia koskevat huomautukset

- (96) Mátraai Erőmű ja toinen, nimettömänä pysyttelevä asianomainen katsoivat, että komission olisi arvioitava sähkönhankintasopimukset yksitellen, ottaen huomioon erot sopimusten sisällössä. Muut sähköntuottajat pyysivät epäsuorasti oman sähkönhankintasopimuksensa yksilöllistä arviointia toimittamalla komissiolle yksityiskohtaisia tietoja sopimustensa erityisistä ehdoista.

5.2 Valtiontuen olemassaoloa koskevat huomautukset

Arvioinnin sopiva ajankohta

- (97) AES-Tisza Erőmű, Budapesti Erőmű, Csepeli Áramtermelő Kft. ja Dunamenti Erőmű väittävät, että valtiontuen olemassaoloa sähkönhankintasopimusten tekemisen aikaan olisi arvioitava tuolloin vallinneiden markkinaolosuhteiden pohjalta. Tämä todetaan hyvin suoraan eräissä huomautuksissa, kun taas toisissa se esitetään epäsuorasti viittaamalla sähkönhankintasopimusten tekemisen aikaan vallinneisiin olosuhteisiin valtiontuen arvioinnin yhteydessä. Tältä osin asianomaiset viittaavat tuomioistuimen oikeuskäytäntöön⁽³⁰⁾.

Taloudellisen edun puuttuminen

i) Huono viitehintaa / Ei edullisia hintoja

- (98) Kaikki sähköntuottajat väittävät, että sähkönhankintasopimuksista ei aiheudu taloudellista etua.
- (99) Ne kritisoivat komission alustavaa näkökantaa, jonka mukaan sähkönhankintasopimuksiin perustuvat hinnat ovat tuottajien markkinahintoja korkeammat.
- (100) Niiden mukaan muissa päätöksissä sovellettu ja menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittu viitehintaa 36 euroa/MWh ei ole asianmukainen tämän menettelyn yhteydessä, koska se perustuu täysin erilaisiin

maantieteellisiin ja ajallisiin olosuhteisiin. Sähköntuottajien mukaan hinnan arvioinnissa olisi otettava huomioon sähkönhankintasopimusten tekoheikellä vallinneet olosuhteet. Lisäksi tuottajat korostavat, että pitkäaikaiseen sopimukseen perustuvat hinnat ovat aina alhaisemmat kuin spot-hinnat. Lisäksi ne tuottajat, jotka tarjoavat MVM:lle sähköä pääasiassa huippukuormituksen aikana, väittävät, että niiden hintoja ei voi verrata peruskuormituksen aikana tuotetun sähkön hintoihin. Useimmat tuottajat ehdottavat, että komissio ottaisi huomioon viime vuosina olennaisesti kohonneet polttoaineiden hinnat.

- (101) Useat tuottajista ovat sitä mieltä, että niiden todellinen tuottoaste jäi alle menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittujen tuotto prosenttien.

- (102) Tuottajat korostivat myös sitä, että (toisin kuin menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetään) ne ottavat sähkönhankintasopimusten puitteissa huomattavia riskejä, jotka liittyvät ensisijaisesti tuotantoon, sääntelyyn, ympäristönsuojeluun, ylläpitoon ja verotukseen/rahoitukseen. Hintojen sääntely mainittiin sääntelyyn liittyvien riskien yhtenä tärkeänä osana. Tuottajat katsoivat myös, että tuotantokapasiteetin varaaminen suurelta osin MVM:n käyttöön on niiden kannalta epäedullista, sillä se estää tuottajia käyttämästä potentiaaliaan sähköntuotamiseen muille mahdollisille asiakkaille. Lisäksi sähkönhankintasopimuksissa määrätään selkeistä velvoitteista tuottajille; jos tuottajat eivät noudata velvoitteitaan, niille maksettavia palkkioita pienennetään tai niiltä voidaan vaatia vahingonkorvausta.

- (103) [...] ilmoitti, että yksi Unkarin sähkönhankintasopimuksesta saama etu oli luotettavat tasapainottamispalvelut, joita ainoastaan [...] ja Dunamenti Erőmű pystyivät tarjoamaan. Tämän tuottajan arvion mukaan ilman sähkönhankintasopimuksia se ei olisi tullut markkinoille eikä tarjonnut näitä palveluja.

- (104) Mátraai Erőműn mukaan sen omat hiilikaivokset ja niistä johtuvat alhaiset kaivostoiminnan kustannukset takaavat sen hintojen kilpailukykyisyyden. Se väittää, että sen hinnat ovat vielä alhaisemmat kuin MVM:n jälleenmyyntihinnat, toisin kuin muut sähkönhankintasopimuksiin perustuvat hinnat.

ii) Yksityistämisen hinta

- (105) Dunamenti Erőmű esittää, että sille ei aiheutunut minäänlaista etua sähkönhankintasopimuksesta, koska se maksoi voimalaitosten yksityistämisen yhteydessä markkinahinnan ja koska myyntihinnassa otettiin huomioon sähkönhankintasopimuksen mukaiset oikeudet ja velvollisuudet. Toisin sanoen se maksoi sähkönhankintasopimuksesta (ja siitä mahdollisesti aiheutuvasta edusta) yksityistämisen yhteydessä.

⁽³⁰⁾ Asia T-366/00, Scott SA.

iii) *Markkinataloussijoittajaperiaate*

(106) Budapesti Erőmű, AES-Tisza Erőmű, Mátrai Erőmű ja Csepeli Áramtermelő Kft. esittävät, että sähkönhankintasopimukset kuvastavat niiden tekohehkellä vallinneita markkinaolosuhteita sekä MVM:n että tuottajien kannalta. Ne katsovat, että MVM:n tilanteessa (yksi ostaja, jolla on lakisääteinen velvollisuus turvata toimitusvarmuus) mikä tahansa yksityinen toimija olisi päättänyt tehdä sähkönhankintasopimukset. Omalta osaltaan tuottajat väittävät, että niille sähkönhankintasopimuksista aiheutunut etu ei ylitä sitä tasoa, joka voitaisiin katsoa tavanomaiseksi kaupalliseksi eduksi minkä tahansa kaupallisen sopimuksen osapuolen kannalta. Sähkönhankintasopimukset vastasivat tekohehkellä tavanomaisia markkinaolosuhteita kyseisellä alalla. Lisäksi sähkönhankintasopimukset vastaavat liike-elämän tavanomaisia käytäntöjä ja ovat yleinen keino jakaa ja hallita riskejä.

(107) Sähkönhankintasopimukset olivat ainoa keino varmistaa sijoitukset, joita Unkarin energia-ala tarvitsi (erityisesti koko järjestelmän ajanmukaistamisen, ympäristönsuojelun ja toimitusvarmuuden osalta). Kun markkinataloussijoittajaperiaatetta sovelletaan, olisi kyseiset tarpeet otettava huomioon. Ainoa keino vastata tarpeisiin oli tehdä sähkönhankintasopimuksia. Asianomaiset huomauttavat, että sen mukaisesti sähkönhankintasopimuksissa asetetaan sähköntuottajille sijoituksiin ja kapasiteetin varaukseen liittyviä velvoitteita.

iv) *Yleishyödyllinen taloudellinen palvelu*

(108) Budapesti Erőmű ja Csepeli Áramtermelő Kft. väittävät, että sähkönhankintasopimukseen osallistuvat tuottajat tarjoavat yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja. Niiden mukaan sähkönhankintasopimukset ovat MVM:lle keino varmistaa toimitusvarmuus ja siten täyttää julkisen palvelun velvoite. Budapesti Erőműn mukaan asian voi nähdä myös niin, että itse asiassa sähkönhankintasopimuksessa Budapesti Erőműlle asetetaan julkisen palvelun velvoite. Kumpikin asianomainen viittaa komission 16 päivänä joulukuuta 2003 asiassa N 475/03 (Irlanti) tekemään päätökseen⁽³¹⁾, jossa komissio katsoi, että uuden sähköntuotantokapasiteetin rakentaminen toimitusvarmuuden turvaamiseksi voidaan katsoa yleishyödylliseksi taloudelliseksi palveluksi.

(109) Asianomaiset katsovat, että samoin kuin Irlannin tapauksessa, sähkönhankintasopimukseen mahdollisesti perustuva valtiontuki täyttää ne neljä kumulatiivista edellytystä,

jotka mainitaan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-280/00 antamassa tuomiossa, jäljempänä 'Altmark-tuomio'⁽³²⁾.

(110) Ensinnäkin Unkarin sähköenergialakien perusteella MVM:llä oli useita julkisen palvelun velvoitteita, kuten toimitusvarmuus mahdollisimman pienin kustannuksin, ympäristönsuojelu ja tehokkuus. MVM:n julkisen palvelun velvoitteet on siis selvästi säädetty laissa, ja sähkönhankintasopimuksissa tuottajille uskotaan tehtäväksi yleishyödyllisen taloudellisen palvelun tuottaminen.

(111) Toiseksi hintoja koskevat hallituksen asetukset ja sähkönhankintasopimusten hintakaavat määrittävät etukäteen maksettavat korvaukset. Toisin sanoin korvaukset oli mahdollista laskea objektiivisten ja avointen parametrien avulla.

(112) Kolmanneksi sähkönhankintasopimusten nojalla maksettavat korvaukset eivät ylitä tarjottujen yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen kustannuksia. Sähkönhankintasopimukset pohjautuvat tarkasti kustannuksiin, ja niiden voittomarginaalit eivät yleensä ole suuremmat kuin markkinoilla tavanomaiset tuottomarginaalit. Tämän takaa se, että kuten Budapesti Erőmű esittää, sähkönhankintasopimukset tehtiin avoimien tarjouskilpailun pohjalta. Voimalliset myytiin korkeimman hintatarjouksen ja parhaan liiketoimintasuunnitelman esittäneelle hakijalle. Tarjouskilpailun johdosta sähkönhankintasopimusten nojalla maksettava korvaus ei voi ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ja kohtuullisen voittomarginaalin varmistamiseksi.

(113) Neljänneksi, Budapesti Erőmű väittää, että sen omat sähkönhankintasopimukset tehtiin avointen tarjouskilpailujen pohjalta joko olennaisena osana yksityistämistä tai siitä riippumatta. Csepeli Áramszolgáltató Kft. puolestaan esittää, että vaikka voimallista ei valittu avoimen tarjouskilpailun pohjalta, se saa silti korvausta, joka kattaa ainoastaan kustannukset ja kohtuullisen voittomarginaalin. Hintamekanismilla varmistetaan, että tuottajille ei makseta kohtuuttomia korvauksia.

(114) Edellä esitetyn pohjalta asianomaiset toteavat, että sähkönhankintasopimukset täyttävät Altmark-tuomiossa mainitut neljä kumulatiivista edellytystä, joten niihin ei liity EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

⁽³¹⁾ EUVL C 34, 7.2.2004, s. 8.

⁽³²⁾ Asia C-280/00, Altmark trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH ja Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht, Kok. 2003, s. I-7747.

(115) Budapesti Erőmű esittää lisäksi, että vaikka sähkönhankintasopimusten ei katsottaisikaan täyttävän Altmark-tuomiossa esitettyä neljää kumulatiivista edellytystä, ne voidaan silti katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla. Asianomainen katsoo, että sähkönhankintasopimusten vaikutus Unkarin sähkömarkkinoiden väitettävään sulkeutuneisuuteen on vähäpätöinen, sillä sopimukset kattavat ainoastaan 3 prosenttia Unkarin sähkönkulutuksesta. Lisäksi sähkön tuonnin kasvattaminen ei ollut teknisistä syistä mahdollista siinä vaiheessa, kun sähkönhankintasopimukset tehtiin. Tästä johtuen asianomaisen sähkönhankintasopimuksilla ei voinut olla haitallista vaikutusta kauppaan. Asianomainen korostaa huomautuksissaan myös sähkön ja lämmön yhteistuotantoon perustuvan kaukolämmön tärkeyttä, sillä kyseinen teknologia vastaa EU:n energia- ja ympäristöpolitiikan tavoitteita.

(116) Mátrai Erőműn mukaan oli välttämätöntä varata tietty vähimmäiskapasiteetti MVM:lle energiahuollon turvaamiseksi Unkarin markkinoilla kotimaisia hiilivarantoja käyttäen. Se väittää, että sähködirektiivin⁽³³⁾ 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti valtiontuen on katsottava soveltuvan yhteismarkkinoille silloin kun sillä rahoitetaan toimitusvarmuuden turvaamiseksi sähköntuotantoa, joka tapahtuu kotimaista hiiltä hyödyntämällä.

v) Pitkästä kestosta ei etua

(117) Csepeli Áramtermelő Kft:n, Mátrai Erőműn ja Budapesti Erőműn mukaan sopimuksen pitkää kestoa ei pitäisi sinällään katsoa eduksi. Csepeli Áramtermelő Kft. esittää, että pitkäaikaisessa sopimuksessa kumpikin osapuoli maksaa pitkän keston tarjoamasta turvasta. Sähköntuottajat hyväksyvät spot-hintaa alhaisemman hinnan sekä sen, että sovittu hinta sitoo niitä spot-hintojen tasosta riippumatta. Lisäksi ne sitoutuvat varaamaan kapasiteettinsa yhdelle yritykselle sopimuksen koko voimassaolon ajan. Tämän pohjalta ne esittävät, että pitkäaikaisissa sopimuksissa on kyse taloudellisten riskien ja mahdollisuuksien tasapainottamisesta kummankin osapuolen kannalta, eikä tällaisia sopimuksia voida sen vuoksi yksiselitteisesti pitää etuna.

(118) Edellä esitettyjen väitteiden perusteella kaikki sähköntuottajat katsovat, että sähkönhankintasopimukset eivät tarjoa niille taloudellista etua, eikä sopimuksissa siksi ole kyse EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta valtiontuesta.

Valikoivuus

(119) AES-Tisza Erőmű väittää, että sähkönhankintasopimuksesta ei aiheudu valikoivaa etua. Asianomainen viittaa siihen, että sähköalalla käytetään yleisesti pitkäaikaisia

sopimuksia, joita on tehty paitsi tuottajien ja MVM:n välillä myös MVM:n ja jakeluyhtiöiden välillä sekä polttoaineen toimittajien ja sähköntuottajien välillä, samoin kuin sähkön tuonnin yhteydessä. Ensimmäisessä sähköenergiailaissa (vuodelta 1994) ja hallituksen asetuksessa 34/1995 selkeästi vaadittiin tuottajia tekemään MVM:n kanssa pitkäaikainen sähkönhankintasopimus edellytyksenä sille, että ne saisivat rakennus- ja toimiluvan. Sen vuoksi kaikilla tuottajilla oli MVM:n kanssa sopimus, ja vain uusiutuvaa energiaa käyttävät voimalaitokset ja sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokset saattoivat tehdä lyhytaikaisia sopimuksia, sillä kyseisiä tuottajia koskevat lakisääteiset takeet ovat erilaiset (esimerkiksi ostovelvoite).

Valtion varojen siirto

(120) Mátrai Erőmű esittää, että ainoa elementti, joka voidaan sähkönhankintasopimuksissa katsoa valtiontueksi, on hinta. Sähkönhankintasopimusten kestoa ja taattuja myyntimääriä ei voida katsoa valtiontueksi, sillä vaikka niistä aiheutuukin tuottajille etua, niihin ei sisälly valtion varojen siirtoa. Mátrai Erőmű katsoo, että erittäin kilpailukykyisistä hinnoista johtuen (ks. i kohta edellä) sen sähkönhankintasopimus ei sisällä lainkaan valtiontukea.

Valtion toimenpide

(121) AES-Tisza-yhtiön mukaan sähkönhankintasopimukseen perustuvista hinnoista ei päätä valtio vaan sopimusten osapuolet. AES-Tisza kritisoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitettyä arviota valtion osallisuudesta sen perusteella, että siinä käsitellään valtion osallisuutta ainoastaan sähkönhankintasopimusten tekemisessä eikä hintojen määrittelyssä, vaikka samanaikaisesti komissio väittää, että edullisista hinnoista aiheutui osapuolille epäoikeudenmukaista etua. Keskitetyn hintojen määrittelyn jälkeen (eli vuoden 2004 tammikuun jälkeen lukuun ottamatta vuotta 2007) hinnoista neuvoteltiin MVM:n ja sähköntuottajien kesken, eikä valtio osallistunut siihen lainkaan.

Kilpailun vääristyminen ja vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

(122) AES-Tisza Erőmű, Budapesti Erőmű ja Csepeli Erőmű kiistävät sähkönhankintasopimusten kilpailua vääristävät vaikutukset ja niiden mahdollisen vaikutuksen jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(123) Ensinnäkin ne katsovat, että tätä kriteeriä olisi tarkasteltava myös sähkönhankintasopimusten tekoajankohdan valossa. Tuolloin Unkari ei vielä ollut Euroopan unionin jäsen, eikä sen sähkömarkkinoita ollut vielä vapautettu. Sen vuoksi ne väittävät, että sähkönhankintasopimukset eivät voineet vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla.

⁽³³⁾ Direktiivi 2003/54/EY.

(124) Toiseksi, osapuolten mukaan jäsenvaltioiden väliseen kilpailuun ja kauppaan vaikuttavat sähkönhankintasopimusten ohella muut tekijät. Ne esittävät erityisesti, että Unkarin rajat ylittävä kapasiteetti on tärkein tekijä, joka vaikuttaa Unkarin ja muiden maiden väliseen kauppaan. Rajat ylittävä kapasiteetti on maksimaalisessa käytössä. Sähkön kauppa on toisin sanoen ilmeisesti vähäistä Unkarin rajat ylittävän kapasiteetin vähyyden eikä sähkönhankintasopimusten vuoksi. Niiden mukaan toinen jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttava tekijä on lainsäädäntö. Unkarin lainsäädännön mukaan sähköntuottajilla ei ollut missään tapauksessa lupaa myydä sähköä suoraan ulkomaille.

(125) Csepeli Erömű esittää, että sen sähkönhankintasopimuksilla ei voinut olla tosiasiallista vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska se myy sähköä vain Unkarissa.

(126) Lisäksi Csepeli Erömű väittää, että Unkarin sähkömarkkinat on vähitellen avattu kilpailulle EU:n asettamien velvoitteiden mukaisesti. Merkittävä osa kuluttajista on siirtynyt lyhyessä ajassa vapaiden markkinoiden sektorille. Sen mukaan ne syyt, jotka estävät uusia toimijoita tulemasta Unkarin sähkömarkkinoille tai laajentamasta toimintaansa näillä markkinoilla, eivät liity sähkönhankintasopimukseen vaan tuottojen epävarmuuteen. Csepeli Erömű esittää, että Unkariin on rakennettu viime vuosina voimalaitoksia vain silloin, kun valtio on jollain tavalla taannut hankkeisiin tehtyjen sijoitusten vakauden ja ennakoitavuuden pitkäaikaisten sopimusten tai ostovelvoitteiden muodossa tai kun uuden kapasiteetin käyttö on taattu vertikaalisesti integroituneeseen jakelutoimintaan perustuvalla kysynnällä. Joka tapauksessa sähkönhankintasopimukset eivät ole estäneet uusien toimijoiden tuloa markkinoille.

(127) Lisäksi esitetään, että Unkarin markkinoilla ei ole kysyntää lisäkapasiteetille. Tästä on osoituksena se seikka, että MVM:n järjestämissä sähkön huutokaupoissa suurin osa tarjolla olleesta kapasiteetista ei ole mennyt kaupaksi.

5.3 Sovellettavuus liittymisen jälkeen

(128) Budapesti Erömű on esittänyt seuraavat huomautukset:

(129) Budapesti Erömű esittää, että sähkönhankintasopimuksia ei voida pitää liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 alakohdan c alakohdan mukaisina liittymisen jälkeen sovellettavina toimenpiteitä.

(130) Asianomainen väittää, että takautumattomuuden periaatteen mukaisesti komissio ei voi tutkia ennen liittymistä lain nojalla käyttöön otettuja toimenpiteitä uudelleen liittymisen jälkeen. Koska yhteisön valtioneuvoston sääntöjä sovelletaan vasta liittymispäivästä alkaen, vain sellaiset tukitoi-

menpiteet, joilla myönnetään ylimääräistä etua liittymisen jälkeen, katsotaan liittymisen jälkeen sovellettaviksi toimenpiteiksi. Sen mukaan sähkönhankintasopimukset eivät tarjonneet minkäänlaista lisäetua liittymisen jälkeen, sillä sopimusten hintakaavat määriteltiin jo ennen liittymistä, joten valtion taloudellinen sitoumus oli kokonaisuudessaan tiedossa ennen liittymistä.

5.4 Voimassa oleva tuki

(131) Budapesti erömű, Csepeli erömű, AES-Tisza erömű ja Mátrai erömű sekä [...] Bank esittivät seuraavan väitteen:

(132) Asianomaiset katsovat, että vaikka sähkönhankintasopimusten katsottaisiinkin olevan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, tällainen valtiontuki olisi luokiteltava liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 alakohdan c alakohdan mukaiseksi voimassa olevaksi tueksi. Niiden mukaan komissio ei esittänyt toimenpiteen osalta vastaväitteitä liittymisasiakirjassa määritellyssä kolmen kuukauden määräajassa. Unkarin viranomaiset ilmoittivat toimenpiteestä 31 päivänä maaliskuuta 2004. Tietojenvaihdon jälkeen komissio ei osapuolten mukaan reagoinut Unkarin 19 päivänä lokakuuta 2004 päivättyyn kirjeeseen kolmen kuukauden kuluessa, joten mahdollisuus luokitella toimenpide uudeksi tueksi oli sen jälkeen poissuljettu.

(133) Budapesti Erömű esittää lisäksi, että ennen liittymistä myönnetyn ja liittymisen jälkeen jatkettua tuen määrittelyä joko uudeksi tueksi tai voimassa olevaksi tueksi koskevan päätöksen ei pitäisi perustua yksinomaan liittymisasiakirjan liitteeseen IV. Budapesti Erömű katsoo, että jos tällaista tukea ei katsota liittymisasiakirjan liitteen IV mukaiseksi voimassa olevaksi tueksi, sitä olisi tarkasteltava myös asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan ii-v alakohdan nojalla.

(134) Budapesti Erömű korostaa lisäksi, että neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan v alakohtaa voidaan soveltaa sähkönhankintasopimuksiin ja että sopimukset ovat siten voimassa olevaa tukea. Sen mukaan asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan v alakohdan viimeinen lause, joka koskee uutta tukea, ei ole sovellettavissa sähkönhankintasopimukseen kolmesta systä.

(135) Ensinnäkin *Alzetta Mauron* tapauksessa antamassaan tuomiossa ⁽³⁴⁾ tuomioistuimien päätti, että alun perin kilpailulta suljetuilla, vapauttamista edeltävillä markkinoilla myönnetty tuki on katsottava vapauttamisen jälkeen voimassa olevaksi tueksi. Asianomaisen mukaan tuomio perustuu suoraan EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 1 kohdan tulkintaan ja on siten etusijalla asetukseen (EY) N:o 659/1999 nähden.

⁽³⁴⁾ Yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, tuomio 15.6.2000.

- (136) Toiseksi, koska asetus (EY) N:o 659/1999 ei ollut tullut vielä voimaan siinä vaiheessa, kun sähkömarkkinat vapautettiin direktiivin 96/92/EY nojalla ja kun sähköhankintasopimukset tehtiin, sopimuksiin sovelletaan asetuksen (EY) N:o 659/1999 sijasta sääntöjä, jotka on vahvistettu *Alzetta Mauron* asiassa annettussa tuomiossa.
- (137) Kolmanneksi, vertailtaessa asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdassa esitettyjen erilaisten kategorioiden määritelmiä näyttää siltä, että 1 artiklan b kohdan v alakohta koskee ainoastaan valtiontukiohjelmia, koska siinä ei nimenomaan mainita yksittäisiä tukia.
- (138) Sen sijaan AES-Tisza Erömű esittää, että jos sähköhankintasopimukset katsotaan uudeksi tueksi, päätöksen olisi perustuttava asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan v alakohtaan.

5.5 Komissio ei voi päättää laillisesti tehtyjä yksityisoikeudellisia sopimuksia (*pacta sunt servanda*) – oikeudellinen epävarmuus

- (139) Seuraavat väitteet ovat Budapesti Eröműn ja AES-Tisza Eröműn sekä [...] Bankin esittämiä.
- (140) Asianomaiset korostavat, että ne allekirjoittivat sähköhankintasopimukset hyvässä uskossa senhetkisten markkinaolosuhteiden vallitessa. Ne hyväksyivät merkittäviä sijoitus- ja rahoitus- sopimuksia, joita luottolaitokset tukivat rahoitus- sopimusten avulla. Asianomaisten näkemyksen mukaan komission tutkimus aiheuttaa huomattavaa oikeudellista epävarmuutta, jota pitäisi välttää. AES-Tisza Erömű Kft. kyseenalaistaa komission oikeuden päättää laillisesti tehtyjä kaupallisia sopimuksia valtiontukisääntöjen nojalla ja yleisemmin EY:n perustamissopimuksen kilpailusääntöjen nojalla ⁽³⁵⁾.

5.6 Oikeasuhteisuus

- (141) AES-Tisza Erömű Kft. ilmaisi epäilyksensä siitä, onko komission vaatimus sähköhankintasopimusten päättämisestä oikeasuhteinen, ja se viittaa mahdollisuuden neuvotella sopimukset uusiksi.

5.7 Huomautukset, jotka koskevat sähköhankintasopimusten soveltuvuutta yhteismarkkinoille

- (142) Csepeli Erömű ja AES-Tisza Erömű esittävät, että sähköhankintasopimusten ei ollut tarkoitus muodostaa korvausjärjestelmää, joten ei ole asianmukaista käsitellä niitä valtiontukien analyysimenetelmien pohjalta. Siinä vaiheessa kun sähköhankintasopimukset allekirjoitettiin, ei olisi ollut mahdollista tehdä sopimuksista hukkakustannukset korvaavaa mekanismia, sillä valtiontukien analyysimenetelmät eivät olleet tuolloin olemassa. Kyseisten voimallisten sopimusten mukaan valtiontukien analyysimenetelmiä voidaan soveltaa vain sellaisessa tilanteessa, jossa sähköhankintasopimukset on ensin lakkautettu.
- (143) [...] Bank väittää Csepeli Eröműn sähköhankintasopimuksen osalta, että sopimuksen nojalla maksettu korvaus

kattaa ainoastaan ne kustannukset, jotka ovat valtiontukien analyysimenetelmien mukaisesti tukikelpoiset (eli kiinteät kustannukset, muuttuvat kustannukset ja koh- tuullinen tuotto). Sen mukaan Csepeli Eröműn sähköhankintasopimuksessa ei määrätä sellaisesta korvauksesta, joka ylittäisi tukikelpoiset hukkakustannukset.

- (144) Csepeli Erömű esittää lisäksi, että sähköhankintasopimukset täyttävät EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdassa esitetyt ehdot, sillä ne lisäävät osaltaan huomattavasti sähkön toimitusvarmuutta Unkarissa ja yleisesti ottaen edistävät Unkarin talouden kehitystä.
- (145) AES-Tisza Erömű esittää (ilman sen tarkempia peruste- lujä), että sähköhankintasopimusten olisi katsottava tur- vaavan sijoitukset perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla alueella.
- (146) Lisäksi AES-Tisza Erömű huomauttaa, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä ei selkeästi määritellä vertailuperusteena käytettyä markkinahintaa, hukkainves- toinnin käsitettä eikä niitä taloudellisia skenaarioita ja ajanjaksoja, joita on sovellettu komission arvioinnissa toi- menpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

6. UNKARIN VASTAUS ASIANOMAISTEN HUOMAU- TUKSIIN

- (147) Unkari on kommentoinut Csepeli Eröműn esittämiä huomautuksia ja todennut, että toisin kuin asianomaisten huomautusten perusteella näyttää, Csepeli Eröműn sähköhankintasopimus sisältää myös taatut vähimmäis- myyntimäärät.
- (148) Dunamenti Eröműn väitteen osalta, jonka mukaan se ei voi kieltäytyä tuotannosta MVM:n sanelemilla ehdoilla silloinkaan, jos tämä haittaisi sen myyntiä vapaille markkinoille, Unkarin viranomaiset huomauttavat, että MVM aloitti vuonna 2006 sähköhankintasopimusten päättä- misen neljän F-lohkon osalta. Sen seurauksena kyseiset lohkot olisivat voineet aloittaa kilpailun suoraan järjestel- mätalvelujen vapaille markkinoilla. Dunamenti Erömű kuitenkin kieltäytyi tästä mahdollisuudesta.
- (149) Vastauksena AES-Tisza Eröműn väitteisiin, joiden mu- kaan ilman sähköhankintasopimusta toimivat tuottajat tekivät sijoituksia lähinnä silloin, jos niille taattiin tietyt vähimmäismyyntimäärät, Unkarin viranomaiset toteavat, että merkittävät voimalliset sopimukset ja voimallisten sopimusten myyntiä sähköä vapaille markkinoilla ilman sähköhan- kintasopimuksia ja ilman taattuja vähimmäismyyntimää- riä (esimerkiksi Dunamenti Eröműn G1-lohko, Vértesi Erömű sekä Mátrai Eröműn I ja II lohko).
- (150) Unkari korostaa myös, että toisin kuin AES-Tisza Erömű väittää, sähköhankintasopimukset (hintakaavat ja taatut vähimmäismyyntimäärät) toisaalta rajoittavat myös MVM:n neuvotteluasemaa.

⁽³⁵⁾ Joulukuun 19 päivänä 2006 kirjattu kirje.

7. KOMISSION ARVIOINTI

7.1 Sääntöjenvastainen tuki

- (151) Unkarin viranomaiset eivät ilmoittaneet komissiolle sähköhankintasopimuksiin sisältyvästä tuesta valtiontukea koskevien menettelysääntöjen mukaisesti. Sen vuoksi tuki katsotaan sääntöjenvastaiseksi.

7.2 Yleinen huomautus sähköhankintasopimusten yksilöllisestä arvioinnista

- (152) Eräät asianomaiset sekä Unkarin viranomaiset ovat huomautuksissaan ehdottaneet, että sähköhankintasopimuksia olisi arvioitava yksiköllisesti, koska sopimusten tarkat ehdot vaihtelevat.

- (153) Tämä päätös koskee kaikkia MVM:n ja sähköntuottajien välillä tehtyjä sähköhankintasopimuksia, jotka olivat voimassa Unkarin liittyessä Euroopan unioniin (katso 44 ja 45 kappale edellä). Komissio katsoo, että sähköhankintasopimusten peruseräatteen ovat samantyyppiset, joten on perusteltua arvioida sopimuksia yhdessä valtiontukimenettelyn yhteydessä. Kuten seuraavasta käy ilmi, komissio on sitä mieltä, että kaikista sähköhankintasopimuksista koituu samantyyppistä keskeistä etua ja että vuosina 1995–2001, kun päätökset sopimusten allekirjoittamisesta tehtiin, noudatettiin samoja toimintatavoitteita ja sovellettiin samantyyppisiä ratkaisuja. Käytännössä kukin sähköhankintasopimus sisältää MVM:ää sitovan veloitteen, joka on voimassa sopimusten lähes koko keston ajan ja joka koskee varattua kapasiteettia ja taattua vähimmäismyymintämäärää. Lisäksi kaikissa sopimuksissa on hintamekanismi, jonka ansiosta tuottajat voivat kattaa niille aiheutuneet kiinteät ja muuttuvat kustannukset. Myös valtiontuen olemassaolon muut edellytykset muistuttavat siinä määrin toisiaan, että yhteinen arviointi on perusteltua. Sopimusten valikoivuus perustuu samoihin periaatteisiin, sopimuksiin mahdollisesti sisältyvää valtion varojen siirtoa on arvioitava suurelta osin samoin perustein kunkin sopimuksen osalta, ja sopimusten vaikutuksia kilpailuun ja kauppaan on myös arvioitava samoin taloudellisin perustein sekä ottaen huomioon muiden sopimusten olemassaolo Unkarin markkinoilla. Tämän vuoksi komissio katsoo, että sähköhankintasopimuksia on arvioitava yhdessä ja niistä on annettava yksi menettelyn päättävä päätös, jotta saadaan tarkka kuva Unkarin sähköntuotantomarkkinoista.

- (154) Tämä kattava lähestymistapa ei kuitenkaan estä komissiota ottamasta huomioon sähköntuotantosopimusten välisiä tosiasiallisia eroja. Siksi tässä päätöksessä esitellään sähköhankintasopimusten väliset erot siltä osin kuin ne ovat relevantteja päätöksen soveltamisen kannalta.

7.3 EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaolo

- (155) Komissio tarkastelee jäljempänä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen määrittelyssä sovellettavia neljää kumulatiivista kriteeriä: val-

tion varojen käyttö, taloudellinen etu, tuen valikoivuus ja vaikutus kauppaan.

Arvioinnin sopiva ajankohta

- (156) Asianomaisten huomautuksissa esitetään (useampien arviointikriteerin yhteydessä), että komission olisi otettava huomioon yksinomaan sähköhankintasopimusten allekirjoittamisen ajankohtana vallinnut tilanne ja että analyysin tulokset olisi ulotettava koskemaan sähköhankintasopimusten koko kesto. Budapesti Erőmű viittaa tässä yhteydessä komission ilmoitukseen valtiontuen sääntöjen vastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määrittämisestä ⁽³⁶⁾.

- (157) Arvioinnin sopivan ajankohdan määrittämiseksi komission olisi ensinnäkin otettava huomioon Unkarin liittymisasiakirja, menettelyasetus sekä tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

- (158) Tämän päätöksen kannalta olennainen liittymisasiakirjan liitteen IV kohta kuuluu seuraavasti:

”LIITE IV

Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 22 artiklassa

(...)

3. Kilpailupolitiikka

1. Seuraavia tukijärjestelmiä ja yksittäisiä tukia, joita pannaan täytäntöön uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymispäivää ja joita sovelletaan edelleen kyseisen ajankohdan jälkeen, pidetään liittymisestä alkaen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna voimassa olevana tukena:

- a) ennen 10 päivää joulukuuta 1994 täytäntöönpannut tukitoimenpiteet;
- b) tämän liitteen lisäyksessä luetellut tukitoimenpiteet;
- c) tukitoimenpiteet, joita uuden jäsenvaltion valtiontuen valvontaviranomainen on arvioinut ennen liittymispäivää ja jotka on todettu yhteisön säännösten mukaisiksi, ja joita komissio ei ole vastustanut sillä perusteella, että toimenpiteen soveltavuudesta yhteismarkkinoille olisi vakavia epäilyksiä, 2 kohdassa esitetyn menettelyn mukaisesti.

Kaikkia vielä liittymispäivän jälkeen sovellettavia toimenpiteitä, jotka ovat valtion tukea ja jotka eivät täytä edellä esitettyjä edellytyksiä, pidetään uutena tukena liittymisestä alkaen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan soveltamisessa.

⁽³⁶⁾ EYVL C 119, 22.5.2002, s. 22.

Edellä esitettyjä määräyksiä ei sovelleta liikenteen alalla myönnettävään tukeen eikä EY:n perustamissopimuksen liitteessä I lueteltujen tuotteiden tuotantoon, jalostukseen tai kaupan pitämiseen liittyviin toimiin lukuun ottamatta kalataloustuotteita ja niistä johdettuja tuotteita.

Edellä olevat määräykset eivät myöskään rajoita tässä asiakirjassa esitettyjen kilpailupolitiikkaa koskevien siirtymätoimenpiteiden soveltamista.”

(159) Tämän päätöksen kannalta olennainen menettelyasetuksen 1 artiklan osa kuuluu seuraavasti:

”b) ’voimassa olevalla tuella’

i)–iv) [...]

v) tukia, joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena.

c) ’uudella tuella’ kaikkia tukia, eli tukiohjelmiä ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset”.

(160) Edellä olevista määräyksistä seuraa, että toimenpiteet, jotka eivät täytäntöönpanohetkellä olleet valtiontukea, voivat tietyissä olosuhteissa *muuttua* EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Tästä näkökulmasta on epäoleennaista, luokitellaanko valtiontueksi muuttuva toimenpide voimassa olevaksi vai uudeksi tueksi.

(161) Vaikka komission täytyy arvioida toimenpiteen voimaantuloajan tilannetta, kun se tutkii valtiontuen olemassaoloa tietyssä tapauksessa, tämä ei merkitse sitä, että valtiontuen määrittelyssä käytetyn neljän kriteerin arviointi olisi rajoitettava kaikissa olosuhteissa yksinomaan tuen myöntämisaikakohtaan.

(162) Menettelyasetuksen 1 artiklan b kohdan v alakohdasta käy yksiselitteisesti ilmi, että on olemassa erityisolosuhteita, kuten yhteismarkkinoiden kehitys tai tietyn alan

vapauttaminen kilpailulle, joiden yhteydessä yhdellä tai useammalla talouden alalla tapahtuu niin merkittäviä taloudellisia ja oikeudellisia muutoksia, että toimenpide, joka ei alun perin kuulunut EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan soveltamisalaan, voi siirtyä valtiontukien valvonnan piiriin. Jos esimerkiksi tietyn talouden alan vapauttamisen yhteydessä pidetään voimassa toimenpiteet, joita ei niiden täytäntöönpanohetkellä – hyvin erilaisissa markkinaolosuhteissa – katsottu valtiontueksi, vaikka ne vapauttamisen ajankohtana täyttäisivät kaikki valtiontuen kriteerit, jatketaan tosiasiasa suurelta osin kilpailutilannetta edeltäneitä markkinaolosuhteita. Tämä taas olisi vastoin sitä tavoitetta, että lopetetaan tietyiltä markkinoilta tilanne, jossa ei ole kilpailua, eli vastoin jäsenvaltioiden päätöstä vapauttaa tietty talouden ala. Ne erityismääräykset, joiden mukaan toimenpide voi muuttua valtiontueksi, on tarkoitettu estämään sellaisten toimenpiteiden pitkittäminen, jotka eivät olleet valtiontukea aiemmissa taloudellisissa ja oikeudellisissa olosuhteissa, mutta jotka saattavat vahingoittaa markkinatoimijoiden etuja uusissa markkinaolosuhteissa ⁽³⁷⁾.

(163) Sitä, onko valtiontuki voimassa oleva vai uusi, komission on arvioitava erikseen sen jälkeen, kun se on vahvistanut valtiontuen olemassaolon.

(164) Unkarin taloudessa tapahtui valtavia muutoksia 1990-luvulla. Unkari päätti liittyä Euroopan unioniin, ja siitä tuli 1 päivänä toukokuuta 2004 täysivaltainen jäsenvaltio. Unkari oli täysin selvillä velvollisuudesta saattaa voimassa olevat toimenpiteet yhdenmukaisiksi kilpailusääntöjen kanssa yhteismarkkinoilla, joille se halusi liittyä, koska sen vuonna 1991 allekirjoittamassa Eurooppa-sopimuksessa ⁽³⁸⁾ mainitaan selväsanaisesti tämä sitoumus.

(165) Liittyessään Euroopan unioniin Unkari liittyi myös vapautetuille energian sisämarkkinoille. Liittymisasiakirjan kilpailupolitiikkaa koskevista määräyksistä ei määritellä Unkarin energiamarkkinoihin sovellettavia poikkeuksia. Sen pohjalta komissio katsoo asianomaisten esittämistä huomautuksista poiketen, että sähkönhankintasopimukset, jotka tehtiin hyvin erilaisissa taloudellisissa olosuhteissa (minkä myös asianomaiset myöntävät) ennen Unkarin liittymistä vapautetuille energian sisämarkkinoille, voivat muuttua valtiontueksi uusissa taloudellisissa ja oikeudellisissa olosuhteissa. Jotta voidaan vahvistaa tuen olemassaolo, on toimenpidettä arvioitava valtiontuen olemassaolon neljän kriteerin pohjalta uusissa taloudellisissa ja oikeudellisissa olosuhteissa.

⁽³⁷⁾ Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 15 päivänä kesäkuuta 2000 Alzetta Mauron asiassa antamassa tuomiossa, johon Budapesti Erőmű viittaa, vahvistetaan niin ikään, että toimenpidettä on arvioitava vapauttamisen jälkeisissä uusissa markkinaolosuhteissa, jos huomataan, että toimenpide, jota ei katsottu valtiontueksi ennen vapauttamista, muuttuu (voimassa olevaksi tai uudeksi) tueksi.

⁽³⁸⁾ Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Unkarin tasavallan välinen Eurooppa-sopimus allekirjoitettiin 16 päivänä joulukuuta 1991.

(166) Arvioinnin kannalta olennaista ajankohtaa olisi lisäksi tarkasteltava liittymisasiakirjan valossa. Poiketen aiemista liittymisistä jäsenvaltiot suostuivat täydentämään liittymisasiakirjaa erityismääräyksillä, joiden nojalla kaikista liittymisen jälkeen sovellettavista ja joulukuun 10 päivän 1994 jälkeen päätetyistä tukitoimenpiteistä oli ilmoitettava komissiolle, joka tutki niitä yhteisön säännösten (*acquis communautaire*) pohjalta.

(167) Useimmissa EU:hun 1 päivänä toukokuuta 2004 liityneistä maista oli historiallisista syistä johtuen vahva valtion intervention perinne. Voi kuitenkin olla myös sellaisia toimenpiteitä, jotka eivät ennen liittymistä täyttäneet valtiontuen neljää kriteeriä tuolloisten hyvin erilaisten markkinaolosuhteiden vuoksi, mutta täyttävät nämä kriteerit liittymisen jälkeisissä uusissa oikeudellisissa ja taloudellisissa olosuhteissa.

(168) Liittymisasiakirjan keskeisten artiklojen tavoitteena oli varmistaa vääristymätön kilpailu sisämarkkinoilla perustamissopimuksen voimaantulon jälkeen. Tämän seurauksena liittymisasiakirjan keskeisillä artikloilla pyritään varmistamaan, että yhteismarkkinoille soveltumattomat tukitoimenpiteet eivät liittymisen jälkeen vääristäisi kilpailua yhteismarkkinoilla. Tästä näkökulmasta on epäolennaista, täyttivätkö toimenpiteet valtiontuen kriteerit 1990-luvulla, jolloin niistä päätettiin. Sen vuoksi kriteerien pohjalta tapahtuvan tuen olemassaolon arvioinnin kannalta relevantti ajankohta on Unkarin EU:hun ja vapautetuille energian sisämarkkinoille liittymistä seurannut aika.

(169) Mikä tahansa muu lähestymistapa johtaisi tilanteeseen, jossa liittymistä ja markkinoiden vapauttamista edeltävän ajanjakson (joka useimpien uusien jäsenvaltioiden kohdalla tarkoittaa kommunistihallintoa seurannutta siirtymäkautta) taloudelliset olosuhteet voisivat jäädä voimaan vielä pitkän aikaa Euroopan unioniin liittymisen jälkeen. Näin jäsenvaltio voisi pitää edelleen voimassa toimenpiteet, joita ei katsottu valtiontueksi ennen liittymistä, niin pitkään kuin se haluaisi ja se voisi jopa pidentää niitä myös siinä tapauksessa, että ne olisivat liittymisen jälkeisissä olosuhteissa valtiontukea, koska toimenpiteet eivät kuuluisi komission valtiontukia koskevan valvonnan piiriin.

(170) Asianomaiset pyrkivät huomautuksillaan tältä osin juuri tähän päämäärään. Kaikissa asianomaisten väitteissä, jotka koskevat arvioinnin sopivaa ajankohtaa, esitetään, että arvioitaessa sähkönhankintasopimukseen liittyviä taloudellisia ja oikeudellisia seikkoja tässä valtiontukimenetelyssä olisi otettava huomioon yksinomaan sopimusten tekoajankohtana (toisin sanoen vuosina 1995–2001) vallinneet olosuhteet, ja niiden pohjalta olisi tultava siihen tulokseen, että sopimuksia ei voida pitää valtiontukena.

Asianomaiset väittävät, että markkinatalousajottajan testiä sekä kilpailun vääristymistä ja kauppaan kohdistuvia vaikutuksia koskevia kriteerejä olisi arvioitava 1990-luvun puolivälin taloudellisen tilanteen valossa ja että komission olisi otettava huomioon MVM:n silloiset velvoitteet (toimitusvarmuus) ja energia-alalla tuolloin käytössä ollut malli (yhden ostajan malli jne.). Asianomaisten mukaan näiden olosuhteiden pohjalta tehtyjen arviointien tulos pätee sähkönhankintasopimusten päättymispäivään saakka (joka on pisimpään voimassa olevan sopimuksen osalta vuonna 2024) riippumatta muutoksista, kuten Unkarin liittyminen Euroopan unioniin ja sen jälkeen tapahtunut energiamarkkinoiden välttämätön vapauttaminen.

(171) Komissio oli eri mieltä tästä argumentaatiosta. Sen mukaan päätöksen kannalta olennaisten liittymisasiakirjan artiklojen päämäärä oli nimenomaan tällaisten tilanteiden ehkäiseminen edellyttämällä valtiontukisääntöjen välitöntä soveltamista talouden toimijoihin. Liittymisasiakirjassa määrätään poikkeuksista joidenkin talouden alojen osalta (esimerkiksi liikennettä koskevat määräykset), mutta sähkömarkkinoiden toimijoille ei ole myönnetty minkäänlaisia poikkeuksia. Siksi yhteisön säännöstöä, myös direktiiviä 96/92/EY, on liittymisestä lähtien viipymättä sovellettava kaikkiin Unkarin sähkömarkkinoilla tehtyihin sopimuksiin.

(172) Arvioidessaan sähkönhankintasopimuksia komissio siis katsoo, että liittyessään EU:n vapautuneille energian sisämarkkinoille Unkari suostui soveltamaan kyseisten markkinoiden taloudellisia periaatteita omien energiamarkkinoidensa kaikkiin toimijoihin sekä kaikkiin kaupallisiin suhteisiin.

(173) Tämän vuoksi komissio tutkii, täyttikö menettelyn kohteena oleva toimenpide Unkarin liittymisajankohdasta alkaen valtiontuen olemassaolon kriteerit.

Etu

(174) Ennen kuin arvioidaan edun olemassaoloa, on hyödyllistä huomata, että useimmat sähköntuottajat myönsivät huomautuksissaan, että ilman sähkönhankintasopimukseen perustuvia takuita ne eivät olisi voineet investoida kyseisiin voimalaitoksiin. [...] Erömű Rt. väittää huomautuksissaan, että "sähkönhankintasopimukset ovat pankeille tärkeä tekijä, jonka pohjalta ne suostuvat rahoittamaan sijoitusta ja antamaan jatkuvaa ennakkorahoitusta toimintakustannuksiin. [...] [...] pyysi konsortiolta [toisin sanoen pankeilta] mielipidettä sähkönhankintasopimusten muuttamisesta [...], mutta pankit kieltäytyivät vähentämästä sekä varattuja tuotantokapasiteetteja että taattuja vähimmäismyymintimääriä" (39).

(39) Lainaus tuottajan huomautusten 3 kohdasta.

- (175) Tähän liittyen [...] (joka edustaa Csepeli Áramtermelő Kft:lle lähes [...] suuruisen lainan myöntäneitä kahtatoista pankkia) väittää, että ”pankkien mukaan sähköhankintasopimus on osa toisiinsa läheisesti liittyviä liikesopimuksia, joilla taattiin ja nykyäänkin taataan hankkeelle markkinaehdoin annettavaa rahoitusta koskeva luottosopimus. Toisin sanoen sähköhankintasopimusten muuttaminen miten tahansa koskettaisi automaattisesti myös pankkeja ja vaarantaisi siten koko Csepeli II -hankkeen, koska pankeilla on käytössään useita sopimusmekanismeja niiden taloudellisten etujen suojaamiseksi.”
- (176) [...] (joka edustaa AES-Tisza Erőmű Kft:lle lähes [...] suuruisen lainan myöntäneitä yhdeksää pankkia) väittää, että ”rahoitus perustui pääasiallisesti sähköhankintasopimukseen sekä muihin siihen liittyviin hankeasiakirjoihin (kuten polttoaineen toimitusta koskevaan sopimukseen). [...] Sähköhankintasopimukset lisäävät vakautta kysyntärisikin osalta (myydyin sähköenergian määrä ja hinnoittelu).” ”Kysynnän vakaus on määräävä tekijä [...] ja tarjoaa pankeille tarpeellisen varmuuden, jotta ne voivat antaa pitkäaikaista rahoitusta kehittymättömillä markkinoilla.”
- (177) Voidakseen arvioida edun olemassaoloa komissio suoritti ensin ennakoarvioinnin päättääkseen, millä perusteilla se toteuttaisi tutkimuksen. Jäljempänä 180–190 kappaleessa kuvaillun ennakoarvioinnin tuloksena komissio teki sen johtopäätöksen, että edun olemassaolon määrittelemiseksi on pohdittava, olisiko markkinatoimija antanut Unkarin EU:hun liittymisen ajankohtana vallinneissa olosuhteissa sähköhankintasopimuksissa asetettujen kaltaisia takuita tuottajille eli sitoutunut MVM:n tavoin 15–27 vuoden ajan (eli kyseisten omaisuuserien tyypillisesti odotettavissa olevaa elinikää tai niiden kuolettamista vastaavan ajan) ostamaan sähköhankintasopimuksissa varatun kapasiteetin (huomattava osa voimalaitoksen käytössä olevasta kapasiteetista tai useissa tapauksissa koko sen kapasiteetti) tai taatun vähimmäismäärän tuotettua sähköä hinnalla, joka kattaa voimalaitoksen kiinteät ja muuttuvat kustannukset (mukaan lukien polttoainekulut) ⁽⁴⁰⁾.
- (178) Komissio etsi toisessa vaiheessa vastausta tähän kysymykseen Euroopan sähkömarkkinoiden tavanomaisten kaupallisten käytäntöjen valossa.
- (179) Lopulta komissio arvioi lyhyesti sähköhankintasopimusten vaikutusta markkinoille sen jälkeen kun Unkari oli liittynyt Euroopan unioniin. Vaikka tämä erittely ei ole tarpeen sen määrittämiseksi, liittykö sähköhankintasopimukseen taloudellista etua, siitä on kuitenkin hyötyä, kun tarkastellaan asianomaisten yksittäisiä huomautuksia.
- 1) *Ennakoarviointi: seikat, joiden pohjalta arvioidaan edun olemassaoloa*
- (180) Menettelyn kuluessa esitetyissä huomautuksissa kolmannet osapuolet erittelivät edun olemassaoloa niiden olosuhteiden valossa, joiden vallitessa sähköhankintasopimukset allekirjoitettiin 1990-luvun puolivälissä. Ne tulivat suurin piirtein siihen tulokseen, että mainittuna ajankohtana ja sähköntuottajayhtiöiden yksityistämisen yhteydessä tavallinen markkinatoimija olisi myöntänyt tuottajille samanlaiset takuut kuin sähköhankintasopimuksissa on houkutelakseen sijoittajia ja siten varmistaakseen sähkön toimitusvarmuuden Unkarissa.
- (181) Komissio tarkasteli tämän lähestymistavan hyötyjä ja tuli siihen tulokseen, että se ei ole sopiva kahdesta syystä. Ensinnäkään siinä ei oteta huomioon arvioitavana olevan toimenpiteen tosiasiallisia tuensaajia. Toiseksi siinä ei oteta huomioon sopivaa ajankohtaa, kun arvioidaan edun olemassaoloa.
- Potentiaalisen edun saajat**
- (182) Dunamenti Erőmű Rt. väittää, että se ei saanut etua sähköhankintasopimuksestaan, koska se maksoi markkinahinnan voimalaitostensa yksityistämisestä ja koska hankintahinnassa otettiin huomioon sähköhankintasopimuksen mukaiset oikeudet ja velvollisuudet. Toisin sanoen mikäli sähköhankintasopimuksesta olisi koitunut etua, se olisi maksanut edusta osana yksityistämisen hintaa.
- (183) Komissio on sitä mieltä, että nämä väitteet eivät päde tässä asiassa. Menettelyn kohteena olevan tuen saajia ovat yksityistetyt voimalaitokset (niiden voimalaitosten osalta, jotka todella yksityistettiin) eivätkä niiden osakkaat. Voimalaitosten yksityistäminen tapahtui omistussuhteiden hankintaa koskevien sopimusten kautta.
- (184) Yhteisöjen tuomioistuin on tutkinut, miten omistussuhteiden hankintaa koskevien sopimusten johdosta tapahtunut muutos yhtiön omistussuhteissa vaikuttaa yhtiölle myönnetyn sääntöjenvastaisen tuen olemassaoloon ja tuensaajaan. Yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion mukaan sääntöjenvastainen tuki pysyy edelleen tukea saaneella yhtiöllä omistussuhteissa tapahtuneesta muutoksesta huolimatta ⁽⁴¹⁾. Osakkeiden siirto markkinahintaan takaa vain sen, että ostaja ei saa valtiontukea. Tämä ei kuitenkaan vaikuta siihen, onko tukea saaneen voimalaitoksen toiminnalle koitunut taloudellista etua.
- (185) Menettelyn kohteena olevan tuen saajia ovat voimalaitoksia käynnissä pitävät unkarilaiset yhtiöt, jotka allekirjoittivat sähköhankintasopimukset, eivätkä voimalaitosten osakkaat. Lisäksi muutokset voimalaitosten omistussuhteissa tapahtuivat ennen ajankohtaa, josta alkaen

⁽⁴⁰⁾ Riippumatta siitä, perustuuko hinta sähköhankintasopimusten hintamekanismiin vai hinnoittelua koskeviin asetuksiin, sillä kumpikin hintasääntö perustuu samankaltaisiin periaatteisiin.

⁽⁴¹⁾ Yhdistetyt asiat C-328/99 ja C-399/00, Italia ja SIM 2 Multimedia SpA v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 2003, s. I-4035, 83 kohta.

valtiontuen olemassaoloa arvioidaan, eikä niillä ole merkitystä arviotaessa voimalaitoksia käynnissä pitävillä yhtiöille myönnetyn valtiontuen olemassaoloa. Sähkönhankintasopimukset allekirjoittaneet yhtiöt toisin sanoen hyötyivät sopimuksiin sisältyvistä eduista omistussuhteistaan riippumatta.

Edun olemassaolon arvioinnissa huomioon otettava ajankohta

- (186) Komissio on selvillä siitä, että 1990-luvulla Unkarin markkinaolosuhteissa sähkönhankintasopimusten peruseriaate eli sijoituksille saatavan tuoton takaaminen oli olennainen edellytys sille, että tarpeelliset sijoitukset voitiin toteuttaa.
- (187) Se tosiasia, että sähköntuotannon erityispiirteiden ja Unkarin silloisen poliittisen ja taloudellisen tilanteen takia valtion oli yleisen edun vuoksi puututtava asiaan ja että parhaalta ratkaisulta vaikutti sähkönhankintasopimusten tekeminen useiden tuottajien kanssa, ei ole mitenkään ristiriidassa sen kanssa, että sähkönhankintasopimukset takaavat tuottajille etua.
- (188) Useimmat tuottajista ovat sitä mieltä, että sähkönhankintasopimuksista ei aiheudu niille etua, koska sopimukset vastaavat minkä tahansa markkinatoimijan tavanomaista toimintaa sekä MVM:n että tuottajien osalta. Ne väittävät, että mikä tahansa MVM:n tilanteessa (sähkön toimitusvarmuuden turvaamisesta lain nojalla vastuussa oleva yksi ostaja) oleva yksityinen toimija olisi päättänyt tehdä sähkönhankintasopimukset ja että niistä aiheutuva taloudellinen etu ei ylitä sitä, mikä oli 1990-luvulla Unkarin kehittymättömien energiemarkkinoiden puitteissa osapuolten saama tavanomainen kaupallinen etu. Tämän lisäksi toimiluvan saadakseen tuottajien oli lain mukaan tehtävä sopimus MVM:n kanssa. Tuottajat korostavat, että yksityissijoittajan periaatteen pohjalta komission olisi otettava huomioon sähkönhankintasopimusten tekohtekellä voimassa olleet oikeudelliset velvoitteet ja taloudelliset realiteetit.
- (189) Yksityisen sijoittajan periaatetta koskevien asianomaisten huomautusten osalta komissio viittaa niihin tämän päätöksen johdanto-osan kappaleisiin, joissa määritellään, mitkä ajankohdat on otettava huomioon arviotaessa sähkönhankintasopimukseen sisältyvän valtiontuen olemassaoloa. Komissio toistaa, ettei se aseta kyseenalaiseksi sitä, että sähkönhankintasopimusten tekeminen oli välttämätöntä senhetkiset olosuhteet huomioon ottaen. Kuten edellä on esitetty, tämä ei kuitenkaan millään tapaa tarkoita sitä, että sähkönhankintasopimukseen ei liittynyt etua tuottajille. Itse asiassa asianomaiset esittävät ainoastaan, että sopimukset vastaavat niiden tekohtekellä vallinneita markkinaolosuhteita. Yksikään asianomaisista ei silti väitä, että ne vastaisivat myös sisämarkkinoiden tämänhetkisiä olosuhteita.

Ennakoarvioinnin päätelmät

- (190) Komissio arvioi, että sähkönhankintasopimuksiin perustuvan edun olemassaoloa arviotaessa täytyy tutkia, olisiko markkinatoimija myöntänyt Unkarin Euroopan unioniin liittymisen aikaan vallinneissa olosuhteissa tuottajille vastaavia takuita kuin sähkönhankintasopimukseen sisältyy, kuten 177 kappaleessa esitetään.
- 2) *Arvio sähköntuottajille aiheutuneesta edusta Unkarin liityessä Euroopan unioniin*
- (191) Voidakseen ratkaista edellisessä kappaleessa esitetyn kysymyksen komissio määrittä Euroopan sähkömarkkinoiden kaupallisten toimijoiden keskeiset käytännöt, joilla on merkitystä tähän arvioinnin kannalta, ja arvioi, ovatko sähkönhankintasopimukset yhteensopivia näiden käytäntöjen kanssa vai antavatko ne tuottajille sellaisia takuita, joita yksinomaan kaupalliselta pohjalta toimiva ostaja ei hyväksyisi.
- (192) Alustavasti voidaan todeta, että sähkömarkkinat jakautuvat perinteisesti neljään eri osa-alueeseen: i) tuotanto/maahantuonti ja tukkumyynti, ii) välitys/jakelu, iii) jälleenmyynti, ja iv) tasapainottamispalvelut. Koska MVM ostaa sähköä kotimaisilta tuottajilta, tuo maahan sähköä ja myy sen alueellisille sähköyhtiöille ja kaupallisille toimittajille (jälleenmyyntimarkkinoiden toimittajat), sähkönhankintasopimusten arvioinnin kannalta merkitykselliset markkinat ovat ensimmäiseen ja neljanteen kategoriaan kuuluvat markkinat. Lisäksi MVM tarjoaa varattua kapasiteettia siirtoverkonhaltijalle varmistaakseen järjestelmän tasapainon.
- (193) Unkarin jälleenmyyntimarkkinat jakautuivat tarkastelun kohteena olevalla ajanjaksolla kahteen osa-alueeseen: i) yleishyödyllinen sektori, jolla alueelliset sähköyhtiöt tarjoavat sähköä säänneltyin hinnoin asiakkaille, jotka eivät täytä vaatimuksia, sekä niille vaatimukset täyttävälle asiakkaille, jotka eivät hyödynnä oikeuttaan käyttää kilpailusektoria; ja ii) vapaat markkinat, missä kaupalliset toimijat tarjoavat sähköä vaatimukset täyttävälle asiakkaille markkinamekanismien mukaisesti muotoutunein hinnoin. Kolmannen sähköenergiain myötä toteutettu järjestelmä rajoittaa yleishyödyllisen sektorin kotitalouksiin ja kaupallisiin asiakkaisiin, joihin sovelletaan yleispuvelvelvoitetta.
- (194) Tarkastelun kohteena olevana ajankohtana MVM toimitti sähköä sekä alueellisille sähköyhtiöille (yleishyödyllisen sektorin toimijoille) että vapaiden markkinoiden toimijoille. Kuten 221–231 kappaleessa esitetään, MVM:n myynti vapaiden markkinoiden toimijoille koski kuitenkin pelkästään luopumista sähkönhankintasopimusten puitteissa ostetusta ja yleishyödylliseltä sektorilta käyttämättä jääneestä ylimäärästä. Tällainen myynti ei ollut itsenäistä liiketoimintaa vaan pikemminkin sähkönhankintasopimusten seurauksena. Tästä johtuen edun olemassaoloa on arvioitava MVM:lle asetetun ensisijaisen tavoitteen pohjalta, joka oli toimittaa alueellisille sähköyhtiöille

riittävästi sähköä yleishyödyllisen sektorin tarpeiden täyttämiseksi. Toisin sanoen on tarkasteltava, olisiko yksinomaan kaupalliselta pohjalta toimiva markkinatoimija, jonka olisi pitänyt toimittaa alueellisille sähköyhtiöille riittävästi sähköä, ilman sähkönhankintasopimuksia tarjonnut samanlaiset takuut kuin sopimukseen sisältyy. Arviointi on suoritettava kilpailuperiaatteiden mukaan toimivien tukkumarkkinoiden perusteella. Seuraavissa kappaleissa esitetään ensin katsaus tämän arvioinnin kannalta olennaisiin, tyyppillisiin kaupallisiin käytäntöihin ja toiseksi vertaillaan sähkönhankintasopimuksia mainittuihin käytäntöihin. Lopuksi komissio analysoi vertailun valossa sähkönhankintasopimusten seurauksia, joihin viranomaiset olisivat voineet varautua Unkarin liittyessä Euroopan unioniin, sekä arvioi, olisivatko viranomaiset voineet odottaa toisenlaisten sopimusten tarjoavan paremman tasapainon edullisten ja epäsuotuisien seurausten välillä.

2. a) Lyhyt kuvaus Euroopan sähkömarkkinoiden kaupallisista käytännöistä, joilla on merkitystä sähkönhankintasopimukseen perustuvan edun olemassaoloa koskevan arvioinnin kannalta

- (195) Euroopan sähkömarkkinoita koskevassa alakohtaisessa tutkinnassaan⁽⁴²⁾ komissio tarkasteli yksityiskohtaisesti sähkön kaupan edellytyksiä Euroopan tukkumarkkinoilla.
- (196) Sähköenergiasta voidaan käydä kauppaa toimitusajasta riippuen joko spot-markkinoilla tai termiinimarkkinoilla. Spot-markkinoilla sähköä kaupataan vuorokausi ennen kuin sähkö tosiasiallisesti toimitetaan. Sähkön myynti spot-markkinoilla tapahtuu joka tapauksessa aina rajahinnoilla, jotka takaavat yksinomaan lyhytaikaisten rajakustannusten korvaamisen⁽⁴³⁾.
- (197) Termiinimarkkinoilla myydään sähköenergiaa, joka toimitetaan myöhemmin. Termiinimarkkinoilla myytävät tuotteet voivat olla viikon, kuukauden, neljännesvuoden tai vuoden mittaisia. Spot- ja termiinimarkkinoiden tuotteilla voidaan käydä kauppaa sähköpörsseissä ja OTC-markkinoilla.
- noilla. Tuotteiden jatkuvan arbitraasin seurauksena samankaltaisten tuotteiden hinnat lähestyvät toisiaan sähköpörsseissä ja OTC-markkinoilla. Tästä syystä sähköpörsstit määrittelevät yleensä viitehinnat kaikille spot- ja termiinimarkkinoiden tuotteille ja siten koko tukkumarkkinoille.
- (198) Termiinituotteiden hinta perustuu lisäksi markkinatoimijoiden odotuksiin hintojen tulevasta kehityksestä spot-markkinoilla. Markkinatoimijat tekevät termiinisopimuksia, koska he asettavat hintavarmuuden etusijalle tuleviin ennakoimattomiin spot-hintoihin nähden, ja näin myös termiinituotteiden hintoihin sisältyy riskielementti. Käytännössä termiinituotteiden hinnat sisältävät keskeisen elementin, joka heijastelee markkinatoimijoiden odotuksia spot-hintojen kehityksestä, sekä – riippuen siitä, antavatko markkinatoimijat suuren arvon hintavarmuudelle – riskipreemion tai alennuksen, tosin käytännössä yleensä on kyse preemiosta. Spot-hinnat toimivat tästä johtuen eräänlaisina viitearvoina kaikille sähköhinnoille. Jos on olemassa spot-pörssi, sen hintoja voidaan pitää koko markkinoiden kannalta viitearvoina. Useimmilla tukkumarkkinoilla ostajat pyrkivät yleensä kattamaan suurimman osan tarpeistaan termiinisopimuksilla tietääkseen ennalta omat kustannuksensa. Muut kuin termiinisopimuksilla katetut tarpeet täytetään ostoilla spot-markkinoilla.
- (199) Sähkömarkkinoiden tutkinta osoitti, että standardoitujen energiapörskien ja OTC-markkinoiden lisäksi on myös yksittäistä kahdenvälistä kauppaa. Tällaiset sopimukset voivat olla hyvin erilaisia toimitettavien tuotteiden tai palveluiden osalta, eikä hinnoista yleensä ilmoiteta. Toisaalta markkinoiden kilpailun johdosta standardoidut energiapörsstit ja OTC-markkinoilla tapahtuva kauppa vaikuttavat kuitenkin väistämättä myös näihin sopimuksiin, sillä tuottaja tai maahantuojia ei hyväksyisi sellaista kahdenvälistä kauppaa, jonka ehdot olisivat selvästi huonommat kuin standardoidussa spot- tai termiinisopimuksessa. Toisin sanoen Euroopan tukkumarkkinoilla standardoidut spot- tai termiinisopimukset muodostavat sopivan vertailupohjan, josta käsin voidaan arvioida, aiheutuuko sähkönhankintasopimuksista tuottajille etua.
- (200) Termiinimarkkinoilla pisin toimitusaika on yksi vuosi. Lisäksi sopimuksen tekemisen ja tosiasiallisen toimitusajan alkamisen väliset ajanjaksot ovat pisimmillään seuraavat: 4 vuotta (NordPool, Pohjoismaat), 3 vuotta (Powernext, Ranska), 5 vuotta (UKPX, Iso-Britannia) ja 6 vuotta (EEX, Saksa). Tietyissä pörsseissä, kuten OMELEspanjassa, ei tehdä lainkaan termiinisopimuksia.

⁽⁴²⁾ Komissio käynnisti kesäkuussa 2005 Euroopan kaasun- ja sähkömarkkinoiden toimintaa koskevan tutkinnan. Tässä päätöksessä käytetään tietolähteenä 10 päivänä tammikuuta 2007 annettua energialan tutkinnan loppuraporttia, jossa kuvataan Euroopan sähkömarkkinoilla havaittavissa olevia keskeisiä kaupallisia trendejä ja käytäntöjä, jotka olivat näkyvissä jo Unkarin liittyessä Euroopan unioniin 1 päivänä toukokuuta 2004. Raportti on saatavilla seuraavassa internetosoitteessa: http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁴³⁾ Lyhytaikaiset rajakustannukset ovat niitä kuluja, jotka tuottaja voi välttää, jos se päättää lopettaa sähköntuotannon lyhyellä aikavälillä. Nämä kustannukset vastaavat suurin piirtein muuttuvia kustannuksia, koska kumpaankin vaikuttavat ensisijaisesti polttoainekulut.

Standardoitu termiinisolimus velvoittaa toimittajaa tarjoamaan ennalta sovittuun hintaan tietyn määrän sähköä enintään yhden vuoden ajan alkaen viimeistään kuuden vuoden kuluttua sopimuksen tekemisestä. Mainitut kestot ovat lyhyemmät kuin minkä tahansa voimalaitoksen tavanomainen kuoletus- tai toiminta-aika. Tästä johtuen tuottajat eivät tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ole selvillä hinnoista ja myyntimääristä voimalaitoksen tuotantolaitteiden kuoletus- ja toiminta-aikana, jos suurin osa niiden tuottamasta sähköstä myydään termiinisolimusten nojalla. Lisäksi, koska hinnat määritellään etukäteen, tuottajien on otettava riski, että niiden kulut ylittävät sovitut hinnat. Tämä riski on merkittävä erityisesti polttoainekulujen vaihteluiden takia. Useimpien tuotantotekniikoiden osalta polttoainekulut ovat merkittävin muuttuvien kustannusten osatekijä. Lisäksi tuottajiin kohdistuu kilpailupaineita, koska termiinisolimukset on uusittava useaan otteeseen tuotantolaitteiden toiminta-aikana, ja tarjoukset täytyy tämän myötä mukauttaa muuttuviin kilpailuedellytyksiin.

(201) Myös tukkumarkkinoilla on sopimuksia, joihin liittyy tuotantokapasiteetin varaamista niin sanottujen nosto-oikeuksien (*drawing rights*) muodossa. Sen vuoksi on mielenkiintoista vertailla näitä sopimuksia sähköhankintasopimusten kanssa. Nosto-oikeudet tarkoittavat sitä, että varataan osa tietyn voimalaitoksen tuotantokapasiteetista yleensä voimalaitoksen odotetuksi toiminta-ajaksi ja maksetaan voimalaitoksen operaattorille kapasiteettipalkkio, joka vastaa varatun kapasiteetin osuutta pääomasta ja kiinteistä kustannuksista. Voimalaitoksen operaattori vastaa teknisistä riskeistä. Nosto-oikeuksien omistaja voi päättää varatun kapasiteetin käytöstä ja maksaa varatun kapasiteetin avulla tuotettuun sähköön liittyvistä muuttuvista kustannuksista sopivan hinnan voimalaitoksen operaattorille.

(202) Sähköhankintasopimukseen perustuvan edun olemassaolon jatkoarvioinnin kannalta on hyödyllistä ottaa huomioon myös suuryritysten tai teollisuuden loppukuluttajien tilanne, vaikka nämä eivät toimikaan tukkumarkkinoilla vaan jälleenmyyntimarkkinoilla (myyntiketjun seuraavalla tasolla). Koska tuottajat toimittavat toisinaan sähköä suoraan suuryrityksille tai teollisuuden suurkuluttajille, on vertailu sähköhankintasopimusten kanssa paikallaan.

(203) Sähkömarkkinoiden tutkinta osoitti, että sähköntoimittajat tekevät usein suuryritysten tai teollisuuden suurkuluttajien kanssa sopimuksia, joissa hinnat on määritetty kiinteiksi. Näiden sopimusten kesto on tavallisesti rajoitettu yhteen tai kahteen vuoteen. Yleensä toimitusaikataulu määräytyy aiemman kulutuksen pohjalta. Hinta johdetaan termiinimarkkinoiden tukkuhinnoista, ja se sisältää myös muita kustannuselementtejä, kuten verkon tasapainottamisesta aiheutuvat kulut tai toimittajan tuotto-marginaali. Toimitusaikataulusta poikkeaminen johtaa ns. "ota tai maksa" -lausekkeen soveltamiseen. Sen mu-

kaan ostajan on joko ostettava ylimääräinen sähkö tai maksettava ylimääräinen lisämaksu. Tältä osin voidaan katsoa, että tällaiset sopimukset perustuvat taatun vähimmäismyymtimäärän ja kapasiteetin varaamisen yhdistämiseen⁽⁴⁴⁾.

(204) Sähköhankintasopimukseen perustuvan edun arvioinnissa on otettava huomioon myös toinen sopimustyyppi, nimittäin sopimukset, jotka on tehty tasapainottamispalvelujen tarjoamiseksi siirtoverkonhaltijalle (*transmission system operator, TSO*). Koska sähköä ei ole mahdollista varastoida, kysynnän ja tarjonnan on vastattava toisiaan kaikkina ajankohtina. Jos kysyntä tai tarjonta poikkeaa aiemmin ilmoitetusta ja sähköntuotantoa on lisättävä, siirtoverkonhaltijan on pyydettävä tiettyjä tuottajia kasvattamaan tuotantoaan lyhyen ajan sisällä. Sen varmistamiseksi, että käytössä olisi tällaisten tilanteiden varalta tarpeellinen tuotantokapasiteetti, siirtoverkonhaltijat varaavat osan sellaisten tuotantoyksiköiden kapasiteetista, jotka kykenevät lyhyessä ajassa muuttamaan tuotantotasoaan. Ottaen huomioon, ettei Unkarissa ole pumppuvoimalaitosta, maakaasuvoimaloilla on parhaat tekniset edellytykset näiden palveluiden tarjoamiseen.

(205) Sähkömarkkinoiden tutkintaan sisältyi yleiskatsaus eurooppalaisten siirtoverkonhaltijoiden käytänteistä tasapainottamispalvelujen tarjoamista koskevien kapasiteetinvaraussovimusten yhteydessä. Yleiskatsauksesta käy ilmi, että kapasiteettia varataan tarjousten avulla. Tavanomainen kesto on yksi vuosi, mikä takaa sopivan joustavuuden siirtoverkonhaltijoille, jotta ne voivat mukauttaa varatun kapasiteetin määrän tosiasiallisiin tarpeisiin. Yleensä sopimuksissa määritellään pyydettyjen palveluiden tekniset vaatimukset, varattu kapasiteetti ja hinta, joka voi olla joko tuotetun sähkön hinta tai sekä sähkön että kapasiteetin hinta.

2.b) Sähköhankintasopimusten vertailu tavanomaisten kaupallisten käytäntöjen kanssa

(206) Komissio vertaili keskenään sähköhankintasopimukseen sisältyviä ostovelvoitteita sekä tavanomaisten termiini- ja spot-sopimusten, nosto-oikeuksia käsittävien sopimusten, suurten loppukäyttäjien tekemien pitkäaikaisten sopimusten sekä tuottajien ja siirtoverkonhaltijoiden välillä tasapainottamispalveluista tehtyjen sopimusten keskeisiä ominaisuuksia.

Tavanomaiset spot- ja termiinisolimukset

(207) Edellä 195–200 kappaleissa esitetystä seuraa, että pitkäaikaisen sähköntuotantokapasiteetin varaamisen, taatun vähimmäismyymtimäärän ja muuttuvat, kiinteät ja pääomakustannukset kattavien hintojenmääritysmekanismien soveltaminen yhtä aikaa ei vastaa Euroopan tukkumarkkinoilla tavanomaisia sopimuksia ja että mainitut käytännöt suojaavat tuottajia riskeiltä paremmin kuin termiini- ja spot-sopimukset.

⁽⁴⁴⁾ Sen, että sähköntoimittaja sitoutuu toimittamaan sopimuksessa määritellyn määrän, voidaan katsoa vastaavan kapasiteetin varaimista.

- (208) Sähkön kauppaa spot-pörssiä perustuu aina rajahintoihin, jotka takaavat yksinomaan lyhytaikaisten rajakustannusten – ei kaikkien kiinteiden tai pääomakustannusten – kattamisen. Lisäksi spot-markkinoilla sähköntuottajalla ei ole varmuutta sen tuotantokapasiteetin käyttöasteesta. Tämä riski on paljon suurempi kuin useimmilla tuotannonaloilla, koska sähköä on mahdollista varastoida taloudellisesti. Kyseessä on sähkömarkkinoiden ominaispiirre. Jos tietynä aikana tarjotaan riittävästi sähköä kysynnän kattamiseen hinnalla, joka on tietyn sähköntuottajan yhden sähköntuotantoyksikön hintoja alhaisempi, kyseistä tuotantoyksikköä ei käynnistetä, toisin sanoen kyseisenä ajankohtana sen tuotantokapasiteetti jää käyttämättä.
- (209) Tästä johtuen spot-markkinoiden myyntiin liittyy erittäin suuri epävarmuus kiinteiden ja pääomakustannusten takaisin saamisesta sekä tuotantokapasiteetin käyttöasteesta.
- (210) Termiinimarkkinat, joiden hinnat perustuvat spot-hintoihin, eivät nekään tarjoa tuottajille takuita siitä, että niiden myynti korvaisi kaikki kiinteät ja pääomakulut, sillä hinnat on määritelty etukäteen. Jos polttoainekustannukset nousevat toimitusaikana yli odotusten, sähköntuotannon kulut saattavat ylittää aiemmin sovitut hinnat. Termiinimarkkinoilla tuotantokapasiteetin käyttöön liittyvä epävarmuus on pidemmästä aikavälisestä johtuen vähäisempi kuin spot-markkinoilla. Vaikka tuottaja pystyisi myymään suurimman osan tuottamastaan sähköstä termiinisolupimusten avulla, se on selvillä tuotantoyksiköidensä käyttöasteesta vain lyhyen ajan verrattuna niiden koko toiminta-aikaan.
- (211) Asianomaiset korostavat, että tuottajat ottavat sähkönhankintasolupimusten myötä huomattavia riskejä erityisesti rakentamiseen, sääntelyyn, ympäristönsuojeluun, kunnossapitoon ja verotukseen/rahoitukseen liittyen. Komissio myöntää, että sähkönhankintasolupimukset eivät poista kaikkia voimalaitosten toimintaan liittyviä riskejä. Tuottajien huomautuksissa luetellut riskit jäävät varmasti heidän itsensä harteille. Kyseiset riskit vastaavat kuitenkin niitä tavanomaisia riskejä, jotka minkä tahansa markkinoimijan on sähköntuotantomarkkinoilla otettava, mukaan lukien riskit, joita liittyy myyntiin standardoiduilla spot- tai termiinimarkkinoilla. Sähköntuotannon kustannusten ja erityisesti polttoainekulujen heilahteluihin liittyvät kaupalliset riskit, loppukäyttäjien maksamien sähkönhintojen muutoksiin liittyvät riskit sekä loppukäyttäjien sähkön kysynnän vaihteluihin liittyvät riskit jäävät kuitenkin MVM:n kannettaviksi sähkönhankintasolupimusten soveltamisalaan kuuluvien tuotantolaitteiden (lähes) koko toiminta-aikana.
- (212) Asianomaiset väittivät huomautuksissaan myös, että kapasiteetin varaaminen MVM:n käyttöön on niiden kannalta haitallista, koska ne eivät voi käyttää kyseistä kapasiteettiaan muihin tarkoituksiin kuin myyntiin MVM:lle. Taatun vähimmäismyymintämäärän järjestelmä kuitenkin suurelta osin vähentää kyseisen rajoituksen haittoja. Taatun vähimmäismyymintämäärän järjestelmä voidaan katsoa

tuottajille annetuksi takuiksi siitä, että jos MVM ei hyödynnä varaamaansa kapasiteettia, tuottajat voivat käyttää kapasiteettiaan sähköntuotantoon ja myyntiin. Kuten alla oleva taulukko osoittaa, vähimmäismyymintämäärän takuu merkitsi tosiasiallisesti sitä, että varatun kapasiteetin käyttöaste ylitti Unkarin käytössä olevan kokonaiskapasiteetin keskimääräisen käyttöasteen.

Taulukko 5

Taattu vähimmäismyymintämäärä ja varattu kapasiteetti

	2004	2005	2006
Taattu vähimmäismyymintämäärä (GWh)	23 234	23 528	23 516
Varattu kapasiteetti (MW)	4 242	4 460,8	4 481
Taatun vähimmäismäärän ja varatun kapasiteetin suhde (vuotuinen käyttötuntimäärä)	5 477	5 275	5 248
Unkarin sähköntuotannon ja käyttöön otettavan tuotantokapasiteetin suhde (vuotuinen käyttötuntimäärä)	4 272	4 225	4 601

- (213) Sen vuoksi spot- ja termiinisolupimuksiin liittyy tuottajien kannalta paljon enemmän riskejä kuin sähkönhankintasolupimuksiin. Jälkimmäiset nimittäin tarjoavat varmuutta sekä kiinteiden ja pääomakustannusten korvaamisen että tuotantokapasiteetin käyttöasteen osalta.

Nosto-oikeudet

- (214) Nosto-oikeuksien osalta tärkein ero sähkönhankintasolupimuksiin verrattuna on se, että nosto-oikeuksiin ei yleensä liity taattua vähimmäismyymintämäärää. Nosto-oikeuksien omistaja kantaa varatun kapasiteetin avulla tuotetun energian myyntiin liittyvät kaupalliset riskit. Toisaalta se voi kuitenkin olla varma, että se pystyy myymään koko energian hinnalla, joka kattaa ainakin muuttuvat kustannukset, koska se voi myös päättää olla tuottamatta energiaa, jos hinnat laskevat alle muuttuvien kustannusten. Sähkönhankintasolupimukset eivät tarjoa tätä varmuutta MVM:lle, koska sillä on velvollisuus ostaa tietty vähimmäismäärä sähkön tuottajien eduksi.

Suurkuluttajien tekemät pitkäaikaiset ostosolupimukset

- (215) Suurkuluttajien tekemien pitkäaikaisten ostosolupimusten osalta on täysin selvää, että solupimukset ovat paljon edullisempia ostajille kuin sähkönhankintasolupimukset ovat MVM:lle, koska yleensä solupimusten koko voimassaoloajaksi määritetty hinta ei tavallisesti ole sidottu polttoaineen hinnan tapaisiin parametreihin, joiden kehitystä solupimusten voimassaoloaikana ei voida ennustaa etukäteen. Toiseksi solupimusta ei ole muotoiltu niin, että se kattaisi kiinteät ja pääomakustannukset, koska se riippuu tukkimarkkinoiden hintanoteerauksista. Itse asiassa ostajien kannattaa tehdä pitkäaikainen solupimus vain, jos

sopimukset takaavat jonkinlaisen suojan sähkömarkkinoiden hintavaihteluita ja erityisesti polttoaineiden kustannuksista aiheutuvia muutoksia vastaan. Sen vuoksi ostajalle aiheutuu taloudellista etua tällaisesta pitkäaikaisesta sopimuksesta vain, jos myyjä tarjoutuu kattamaan osan polttoaineen hintaheilahteluihin liittyvästä riskistä tai jos tuotantotekniikalla voidaan taata vakaat polttoainekulut, kuten vesivoimaloiden ja eräin ehdoin atomivoimaloiden kohdalla. Lisäksi sopimukset tehdään yleensä paljon lyhyemmäksi ajaksi kuin sähkönhankintasopimukset, joten ostajalla on mahdollisuus vaihtaa toimittajaa, jos kilpailijat tarjoavat edullisempia hintoja. Saadakseen mahdollisimman alhaisen hinnan ostajat usein kilpailuttavat tarjoukset.

Tasapainottamispalveluja koskevat sopimukset

(216) Tasapainottamispalveluja koskevat sopimukset ovat relevantteja edun olemassaolon arvioinnin kannalta, koska MVM ohjaa pienen osan sähkönhankintasopimusten nojalla varatusta kapasiteetista tasapainottamispalvelujen toimittamiseen siirtoverkonhaltijalle⁽⁴⁵⁾. Käytännössä MVM myy vuosittain kapasiteettia siirtoverkonhaltijalle pakettina ja käyttää osan sähkönhankintasopimuksilla varatusta kapasiteetista tähän tarkoitukseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tuottajat eivät itse joudu sietämään sitä riskiä, joka liittyy vuotuisiin tarjouskilpailuihin⁽⁴⁶⁾ ja epävarmuuteen niiden tuottaman sähkön määrästä. Tuottajien näkökulmasta tasapainottamispalvelujen toimittamista koskevat sopimusehdot vastaavat sähkönhankintasopimusten ehtoja. Kuten 204 kappaleessa kuitenkin osoitettiin, sähkönhankintasopimusten tarkkoja ehtoja, erityisesti pitkää kestoa ja taatun vähimmäismyymäärän vahvistamista, ei voida perustella kaupallisin syin edes tasapainottamispalvelujen kohdalla. Komissio myöntää todeksi asianomaisten väitteen, että vain harva tuotantoyksikkö Unkarissa pystyy toimittamaan tarpeellisia tasapainottamispalveluja siirtoverkonhaltijalle. Komissio kuitenkin katsoo, että myös näissä olosuhteissa sähkönhankintasopimusten tarjoamat ehdot ylittävät sen, mitä siirtoverkonhaltija voi pitää hyväksyttävänä kaupallisin perustein.

Sähkönhankintasopimusten ja tavanomaisten kaupallisten käytäntöjen välisen vertailun tulos

(217) Tämä vertailu osoittaa, että sähkönhankintasopimukset tarjoavat sisältönsä puolesta tuottajille paremmat takuut kuin tavanomaiset kaupalliset sopimukset. Tuottajat ovat toisin sanoen edullisemmassa asemassa sähkönhankinta-

sopimusten ansiosta kuin ne olisivat vapailla markkinoilla ilman sopimuksia. Jotta edun olemassaoloa koskeva arviointi voidaan saattaa päätökseen, on tarkasteltava niitä edullisia ja epäedullisia vaikutuksia, joihin Unkarin viranomaiset saattoivat sähkönhankintasopimusten osalta varautua maan liittyessä Euroopan unioniin. On myös tarkasteltava, olisivatko ne voineet saada aikaan paremman tasapainon edullisten ja epäedullisten vaikutusten välille soveltamalla muita, tavanomaisiin kaupallisiin käytäntöihin perustuvia lähestymistapoja.

2.c) Euroopan sähkömarkkinoiden tavanomaisten kaupallisten käytäntöjen kanssa tehdyn vertailun pohjalta viranomaisten ennakoitavissa olleet sähkönhankintasopimusten seuraukset

(218) Sähkönhankintasopimusten puitteissa viranomaiset saattoivat odottaa, että MVM saisi riittävästi energiaa täyttääkseen yleishyödyllisen sektorin tarpeet pitkällä aikavälillä.

(219) Viranomaisilla ei kuitenkaan ollut varmuutta siitä, millaisia hintoja MVM:n pitäisi samalla aikavälillä maksaa, koska sähkönhankintasopimukset eivät suojaa hintaheilahteluilta, erityisesti polttoaineen hintojen heilahteluilta.

(220) Tämän lisäksi pitkäaikainen kapasiteetin varaaminen ja siihen liittyvä taattu vähimmäismyymäärä estävät viranomaisia hyödyntämästä muiden tuottajien tai maahan tuojien tarjoamia edullisempia hintoja. Sähkönhankintasopimukseen perustuva kapasiteetti ja taattu vähimmäismyymäärä, MVM:n tekemät pitkäaikaiset sopimukset ja MVM:n pakollisen ostojärjestelmän⁽⁴⁷⁾ puitteissa ostamat määrät riittivät kattamaan sen tarpeet. Näin MVM ei pystynyt monipuolistamaan tarjontaansa, vaikka käytössä oli vaihtoehtoista tuotantokapasiteettia. Vuonna 2004 markkinoilla oli useita sähköntuottajia, joilla ei ollut pitkäaikaista sähkönostosopimusta. Kahden voimalaitoksen sähkönhankintasopimukset, jotka koskivat yhteensä 470 megawatin rakennettua kapasiteettia, päättyivät vuoden 2003 lopussa. Tämä lisäsi merkittävästi sähkönhankintasopimusten ulkopuolella tarjolla olevaa kapasiteettia. Sen lisäksi noin 700 megawatin tuontikapasiteetti ei kuulu minkään pitkäaikaisen sopimuksen piiriin. Jos varatun kapasiteetin ja taatun vähimmäismyymäärän järjestelmä ei olisi sitonut MVM:ää, se olisi voinut käyttää tuontisähköä.

⁽⁴⁵⁾ Vuonna 2005 luku oli 15 prosenttia kaikesta sopimukseen perustuvasta kapasiteetista.

⁽⁴⁶⁾ Vuosittaisten tarjouskilpailujen takia siirtoverkonhaltijalle tarjottu kapasiteetti ja maksettu hinta vaihtelevat vuosittain tai voivat laskea, jos siirtoverkonhaltijan tarpeet vähenevät ja/tai jos muut toimittajat tarjoavat alhaisempia hintoja tai suurempia määriä.

⁽⁴⁷⁾ Unkarin lainsäädännössä veloitetaan MVM ja alueelliset sähköyhtiöt ostamaan säännellyin hinnoin sähkö, joka on tuotettu yhteistuotannolla tai jätteistä tai uusiutuvista energianlähteistä.

(221) Kuten seuraavissa kappaleissa osoitetaan, vuosina 2003 ja 2004 Unkarin liittymässä Euroopan unioniin oli selvää, että yhden ostajan mallin puitteissa suunniteltu järjestelmä, joka perustui varattuun kapasiteettiin ja taattuun vähimmäismyymintimäärään ja jossa kaikki Unkarissa käytetty sähkö kulki MVM:n kautta, piti sisällään riskin, että MVM:n olisi sopimusten nojalla ostettava enemmän energiaa kuin se tarvitsi.

(222) Tältä osin tärkeä huomioon otettava tekijä on sähkömarkkinoiden osittainen avaaminen kilpailulle vuonna 2003. Unkarin parlamentti hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 2001 toisen sähköenergialain, jonka myötä suurkuluttajat (ne, joiden vuotuinen kulutus ylitti 6,5 GW) muuttuivat "vaatimukset täyttäväksi asiakkaiksi" ja saivat valita oman sähköntoimittajansa. Tämä 1 päivänä tammikuuta 2003 voimaan tullut säädös johti siihen, että aiemman yleishyödyllisen sektorin rinnalle luotiin vapaat markkinat, joilla hinnat määräytyivät kysynnän ja tarjonnan perusteella. Kuten arvata saattaa, MVM:n alueellisille sähköyhtiöille yleishyödyllisen sektorin kysynnän täyttämiseksi toimittaman sähkön määrä väheni. Seuraava taulukko osoittaa, että vapailla markkinoilla myydyt määrät nousivat jatkuvasti vuosina 2003–2006, ja vastaavasti alueellisten sähköyhtiöiden kautta yleishyödyllisellä sektorilla myyty määrä väheni.

Taulukko 6

Myynti vähittäismarkkinoilla (yleishyödyllinen sektori ja vapaa sektori)

	(GWh)			
	2003	2004	2005	2006
Kokonaiskulutus	33 584	33 836	34 596	35 223
Myynti vapaalla sektorilla	3 883	7 212	11 685	13 057
Myynti yleishyödyllisellä sektorilla	29 701	26 624	22 911	22 166

Lähde: Unkarin sähköjärjestelmää koskevat tilastotiedot, vuosi 2006⁽¹⁾
⁽¹⁾ Ks. esimerkiksi <http://www.mvm.hu>

(223) Vuosien 2003 ja 2006 välillä yleishyödyllisellä sektorilla myydyin sähkön määrä, joka vastaa MVM:n todellisia ostotarpeita, väheni 25 prosentilla. MVM:n tarpeiden väheneminen oli suurelta osin ennakoitavissa siinä vaiheessa, kun Unkari liittyi Euroopan unioniin, erityisesti yleishyödyllisen sektorin virallisten hintojen (kuluttajien alueellisille sähköyhtiöille maksamat hinnat) ja vapaalla sektorilla vuosina 2003 ja 2004 maksettujen hintojen välisen merkittävän eron pohjalta.

Taulukko 7

Yleishyödyllisen sektorin ja vapaan sektorin hintojen erot vähittäismarkkinoilla vuosina 2003 ja 2004

	(HUF/kWh)	
	2003	2004
Keskimääräinen hinta vapailla markkinoilla	11,1	12,7
Keskimääräinen hinta yleishyödyllisellä sektorilla ⁽¹⁾	19	21,1

Lähde: Unkarin sähköjärjestelmää koskevat tilastotiedot, vuosi 2006
⁽¹⁾ Hinta perustuu kulutuksen määrästä riippuviin säännelyihin tariffihin.

(224) Vapaiden markkinoiden hinnat kannustivat vaatimukset täyttäviä asiakkaita hyödyntämään oikeuksiaan. Lisäksi vuosina 2003 ja 2004 oli niin ikään yleisesti tunnettua, että Unkarin liittyminen Euroopan unioniin johtaisi toisen sähködirektiivin⁽⁴⁸⁾ voimaantuloon. Sen seurauksena 1 päivästä heinäkuuta 2007 kaikki kuluttajat muuttuisivat vaatimukset täyttäväksi asiakkaiksi, mikä vähentäisi edelleen MVM:n tarpeita sähkönhankintasopimusten jäljellä olevaa kestoa huomattavasti lyhyemmällä aikavälillä.

(225) Sen vuoksi vuosina 2003 ja 2004 oli selvää, että yhden ostajan mallin puitteissa (jolloin kaikki Unkarin markkinoilla tarvittu sähkö kulki MVM:n kautta) luodut sähkönhankintasopimukset eivät pelkästään estäneet MVM:ää monipuolistamasta tarjontaansa ja tarjoamasta edullisempia hintoja sähköntoimittajien välistä kilpailua hyödyntämällä, vaan todennäköisesti myös velvoittivat MVM:n ostamaan enemmän sähköä kuin se tosiasiaa tarvitsi.

(226) Viranomaiset olivat itse asiassa varautuneet tähän riskiin. Vuonna 2002 Unkarin hallitus antoi asetuksen⁽⁴⁹⁾, jossa MVM:ää veloitettiin käynnistämään kaikkien tuottajien kanssa neuvottelut sähkönhankintasopimusten muuttamiseksi varatun kapasiteetin määrän osalta. Vaikka asetuksessa ei määrätty lakkauttamaan sähkönhankintasopimuksia, se osoittaa selvästi, että vähittäismarkkinoiden asteittaisen vapautumisen takia sähkönhankintasopimusten puitteissa varatun kapasiteetin määrä (ja tästä johtuen taattu vähimmäismyymintimäärä) oli liian suuri. Lisäksi asetuksessa annettiin MVM:lle mahdollisuus myydä säännelty sektorin tarpeet ylittävä kapasiteetti ja energia seuraavien kolmen myyntimekanismin avulla, jos tuottajien kanssa käydyt neuvottelut eivät johtaisi tulokseen: kapasiteetin huutokauppa, kapasiteettia koskevat tarjouskilpailut ja myynti Internetissä virtuaalisella kauppapaikalla ("Piactér"). Vaikka nämä kolme mekanismia ovat muodoltaan erilaisia, jokaisen olennainen sisältö on se, että

⁽⁴⁸⁾ Direktiivi 2003/54/EY.

⁽⁴⁹⁾ Hallituksen asetus 183/2002.

MVM tarjoaa monenlaisten termiinituotteiden muodossa myyntiin vapailla markkinoilla sen ylimääräisen energian, jota se ei tarvitse yleishyödyllistä sektoria varten, mutta joka sen on ostettava sähkönhankintasopimusten ehtojen mukaisesti.

- (227) Seuraavassa taulukossa esitetään tiedot MVM:n toteuttamista kolmesta ensimmäisestä huutokaupasta. Niistä käy ilmi, että hinnat, jotka MVM sai myyntimekanismien avulla myymästään energiasta, ovat olennaisesti alhaisemmat kuin samasta energiasta sähkönhankintasopimusten puitteissa maksetut hinnat.

Taulukko 8

MVM:n kolme ensimmäistä huutokauppaa

	Ensimmäinen huutokauppa, kesäkuu 2003	Toinen huutokauppa, joulukuu 2003	Kolmas huutokauppa, kesäkuu 2004
Peruskuormitustuotteet			
Myydyn sähkön määrä (GWh)	375	240	133
Huutokaupan myyntihinnat (HUF/KWh)	8,02	9,5	8,4
Matalan kuormituksen tuotteet			
Myydyn sähkön määrä (GWh)		259	421
Huutokaupan myyntihinta		5,6	3,5
Sähkönhankintasopimusten keskimääräiset vuotuiset hinnat			
	2003	2004	
	11,3	11,7	

- (228) Unkarin lainsäädännössä oli nimenomaan varauduttu tähän, ja siinä säädettiin Unkarin valtion MVM:lle maksamasta korvauksesta, joka koskee kapasiteetti huutokaupassa myydyistä määristä maksetun hinnan ja markkinoilla saadun myyntihinnan välistä erotusta. MVM:lle maksettu korvaus oli 3,8 miljardia forinttia vuonna 2003⁽⁵⁰⁾. MVM:n vuotta 2004 koskevan vuosikertomuksen mukaan korvaus kasvoi 2,4 miljardilla forintilla vuonna 2004.

- (229) Viranomaisten näkökulmasta on itsestään selvää, että järjestelmää ei voida perustella kaupallisilla syillä, sillä käytännössä on kyse siitä, että tuetaan tuottajien myyntiä vapaiden markkinoiden sektorille.

- (230) Seuraavassa taulukossa esitetään Unkarin 24 päivänä syyskuuta 2007 ja 21 päivänä huhtikuuta 2008 toimitamien tietojen pohjalta sen energian kokonaismäärä, jonka MVM on myynyt myyntimekanismien avulla vuosien 2003 ja 2004 välillä.

⁽⁵⁰⁾ Ks. Unkarin viranomaisten 4 päivänä kesäkuuta 2004 päivätty kirje.

Taulukko 9

MVM:n myyntimekanismien kautta myymät määrät

(TWh)

Vuosi	2003	2004	2005	2006
MVM:n kokonaismyynti myyntimekanismien kautta ⁽¹⁾	0,6	1,9	6,5	6,5

⁽¹⁾ Kapasiteetti huutokaupat, kapasiteettia koskevat tarjouskilpailut ja MVM:n kauppapaikka.

- (231) On itsestään selvää, että tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ostajat eivät tee sellaisia sopimuksia, joihin liittyy huomattava riski siitä, että niiden on pakko ostaa enemmän sähköä kuin ne tarvitsevat ja että niille aiheutuu huomattavia tappioita energian jälleenmyynnistä. Periaatteessa tällainen riski sisältyy myös suurten loppukäyttäjien tekemiin termiinisopimuksiin ja pitkäaikaisiin sopimuksiin, mutta se on huomattavasti pienempi.

- (232) Termiinisopimusten kesto on huomattavasti lyhyempi kuin sähkönhankintasopimusten. Tällaisten ajanjaksojen ansiosta ostaja voi paljon paremmin ennakoida tarpeitaan kuin 15–27 vuoden mittaisella ajanjaksolla. Lisäksi ostajat pyrkivät yleensä kattamaan vain osan odotettavissa olevista tarpeistaan termiinisopimuksilla, ja ne hankkivat tarvitsemansa lisämäärät spot-markkinoilta.

- (233) Suurten loppukäyttäjien tekemiin pitkäaikaisiin sopimuksiin liittyvä riski liian suurista ostoista on pieni, sillä sopimusten kesto on rajallinen ja sopimuksia tekevien suurten teollisuuden ja liike-elämän loppukäyttäjien kulu on yleensä vakaata ja ennalta arvattavaa, toisin kuin MVM:n kohdalla edellä mainituista syistä.

- (234) Lisäksi on huomattava, että loppukäyttäjien tekemien termiinisopimusten ja pitkäaikaisien sopimusten puitteissa ostajat sitoutuvat ostamaan tietyn määrän sähköä useita kuukausia tai vuosia ennen sähkön tosiasiallista toimittamista, koska sopimukset suojaavat ostajia hintojen heilahteluilta. Sähkönhankintasopimuksiin ei liity tällaista etua, koska niiden hinnat kattavat muuttuvat kustannukset, jotka saattavat kasvaa odottamattomassa määrin polttoaineiden hinnoissa tapahtuvien muutosten takia.

Valtiontuen olemassaoloa koskevat päätelmät

- (235) Komissio tuli siihen lopputulokseen, että viranomaisten sähkönhankintasopimuksista saamat edut eivät tarjoa sellaista suojaa sähkönhintojen muutoksilta, jota tavanomaiset markkinatoimijat odottavat pitkäaikaisilta sopimuksilta. Lisäksi niihin liittyy huomattava riski siitä, että valtion on pakko ostaa suurempia määriä energiaa kuin todellisuudessa tarvitaan sekä kärsiä tappioita ylimääräisen energian myynnin yhteydessä. Unkarin liittyessä Euroopan unioniin nämä riskit olivat Unkarin

viranomaisten tiedossa. Sähkönhankintasopimusten ja Euroopan sähkömarkkinoilla tavanomaisten kaupallisten käytäntöjen vertailu osoittaa, että yksinomaan liiketaloudelliselta pohjalta toimiva ostaja ei olisi hyväksynyt tällaisia haittoja, vaan olisi kaupallisten käytäntöjen mukaisesti noudattanut toisenlaista ostostrategiaa ja tehnyt toisenlaisen sopimuksen.

- (236) Komissio tuli edellä mainituista syistä siihen tulokseen, että sähkönhankintasopimusten tärkeimmät ehdot antavat tuottajille etua, joka on tavanomaista kaupallista etua suurempi. Tältä osin on korostettava, että sähkönhankintasopimusten tärkeimpiä periaatteita (kapasiteetin varaaaminen pitkällä aikavälillä, taattu vähimmäismyymintimäärä sekä kapasiteetti- ja energiapalkkioihin perustuvat hintamekanismit, joilla katetaan kiinteät ja muuttuvat kustannukset ja pääomakulut) ei voida erottaa toisistaan tai arvioida erikseen. Edun olemassaolo perustuu näiden osatekijöiden soveltamiseen yhdessä. Kuten edellä on esitetty, sähkönhankintasopimusten pitkä voimassaoloaika myötävaikuttaa huomattavasti edun olemassaoloon.

3) Sähkönhankintasopimusten vaikutus markkinoihin Unkarin liittyttä Euroopan unioniin

- (237) Asianomaiset väittävät huomautuksissaan, että sähkönhankintasopimusten nojalla sovelletut hinnat eivät ylitä tukkumarkkinoiden hintoja. Erityisesti Mátra Erőmű Rt. korostaa, että sen omista hiilikaivoista johtuen sen kairotoiminnan kustannukset ovat alhaiset ja sen hinnat kilpailukykyiset. Sen vuoksi asianomaiset katsovat, että niille ei ole aiheutunut etua.

- (238) Komissio ei ole yhtä mieltä tämän väitteen kanssa.

- (239) Ensinnäkin, kuten edellä tässä päätöksessä esitetään yksityiskohtaisesti, sähkönhankintasopimusten nojalla tosiasiallisesti maksettu hinta on vain yksi sopimusten seurauksista, mutta se ei ole olennainen osa sopimukseen perustuvaa etua. Myös pankkien edellä esittämät huomautukset (ks. erityisesti 175 ja 176 kappale) vahvistavat, että kaikki sellaiset sähkönhankintasopimusten osatekijät, jotka takaavat tuotantoyksiköille tuottoa sijoituksista ja suojaavat tuottajia toimintaan liittyviltä kaupallisilta riskeiltä, muodostavat yhdessä sopimukseen perustuvan edun olennaisen osan.

- (240) Toiseksi, hintaero markkinahintoihin verrattuna riippuu useista markkinoiden kehitykseen liittyvistä tekijöistä, jotka eivät riipu sähkönhankintasopimusten sisällöstä ja joita voidaan arvioida yksinomaan jälkikäteen. Sähkönhankintasopimukseen perustuvat hinnat ovat tietynä ajankohtana määriteltäviä yksikköhintoja, joissa ei oteta huomioon sähkönhankintasopimusten muista elementeistä aiheutuvia etuja, kuten sitä kapasiteettia tai niitä määriä, jotka tuottajat olisivat voineet myydä, jos niiden myynti riippuisi markkinoiden kysynnästä. Kuten edellä on esitetty, komissio katsoo, että kaikista arvioinnin kohteena olevista sähkönhankintasopimuksista aiheutuu tuottajille

taloudellista etua riippumatta siitä, johtavatko sopimukset tietynä ajankohtana markkinahintoja korkeampiin hintoihin vai eivät.

- (241) Täydentääkseen saamiinsa huomautuksiin antamiaan vastauksia ja ymmärtääkseen tältä osin paremmin sähkönhankintasopimusten seurauksia komissio kuitenkin vertaili käytännössä sovellettuja sähkönhankintasopimusten hintoja sillä tukkumarkkinoiden osalla toteutuneisiin hintoihin, jotka eivät kuuluneet sähkönhankintasopimusten soveltamisalaan.

- (242) Komissio ei ota vertailussa huomioon vuoden 2007 hintoja, sillä kyseisenä vuonna (tarkemmin sanoen 9 päivän joulukuuta 2006 ja 31 päivän joulukuuta 2007 välisenä aikana) viralliset hinnat korvasivat sähkönhankintasopimukseen perustuvat hinnat. Sen vuoksi sovelletut hinnat eivät välttämättä kuvasta niitä täsmällisiä hintoja, jotka olisi saatu soveltamalla sähkönhankintasopimusten hintakaavoja.

- (243) Sen vuoksi komissio vertasi sähkönhankintasopimusten nojalla sovellettuja hintoja vapaiden markkinoiden hintoihin vuosina 2004–2006.

Taulukko 10

Sähkönhankintasopimusten puitteissa MVM:lle myydyin sähkön keskimääräinen hinta⁽⁵¹⁾

	HUF/kWh		
Sähkönhankintasopimusten puitteissa toimiva voimalaitos	2004	2005	2006
Dunamenti Erőműn F-lohkot	(...)	(...)	(...)
Dunamenti Erőműn G2-lohko	(...)	(...)	(...)
Tisza II. Erőmű	(...)	(...)	(...)
Pécsi Erőmű	(...)	(...)	(...)
Csepel II. Erőmű	(...)	(...)	(...)
Kelenföldi Erőmű	(...)	(...)	(...)
Újpesti Erőmű	(...)	(...)	(...)
Kispesti Erőmű	(...)	(...)	(...)
Mátra Erőmű	(...)	(...)	(...)
Paksi Atomerőmű	(...)	(...)	(...)

⁽⁵¹⁾ Taulukossa esitetyt luvut perustuvat Unkarin viranomaisten kirjisiin, jotka on kirjattu 24 päivänä syyskuuta 2007 ja 16 päivänä tammikuuta 2008. Vuotta 2006 koskevat luvut, jotka sisältyvät näihin kahteen tiedotustarkoituksessa lähetettyyn kirjeeseen, poikkeavat hieman toisistaan (alle 5 %). Sen vuoksi tämä päätös perustuu tuoreimpiin tietoihin (16 päivänä tammikuuta 2008 päivätty kirje).

Taulukko 11

Kotimaisten tuottajien sähköhankintasopimusten ulkopuolella vapailla markkinoilla myymän sähkön määrä ja keskimääräinen hinta ⁽⁵²⁾

Voimalaitos	2004		2005		2006	
	Määrä (MWh)	Hinta (HUF/kWh)	Määrä (MWh)	Hinta (HUF/kWh)	Määrä (MWh)	Hinta (HUF/kWh)
Mátra Erőmű ([...] lohko)	989 097	8,15	972 813	8,33	1 082 699	9,26
Vértesi Erőmű	157 701	8,02	942 999	8,79	1 213 622	10,51
Dunamenti Erőmű [...] lohko	215 647	8,57	805 381	9,85	814 702	13,29
EMA	133 439	11,07	129 252	11,83	101 607	12,92
AES Borsodi Erőmű	(...)	(...)	18 301	11,25	n.a. (*)	
AES Tiszapalkonyai Erőmű	364 869	12,76	86 673	9,87	119 218	14,27

(*) Myyty määrä on pienempi kuin 1 000 MWh. Komissio katsoo, että näin vähäistä määrää vastaavat hinnat eivät muodosta sopivaa vertailupohjaa sähköhankintasopimusten hintojen kanssa tehtävään vertailuun.

Taulukko 12

MVM:n ostaman tuontisähkön määrä ja keskimääräinen hinta ⁽⁵³⁾

Tuonti	2004		2005		2006	
	Määrä (MWh)	Hinta (HUF/ kWh)	Määrä (MWh)	Hinta (HUF/ kWh)	Määrä (MWh)	Hinta (HUF/ kWh)
Ukrainasta Slovakian kautta ([...] (*))	1 715 200	[...] (**)	1 525 600	[...] (**)	1 311 400	[...] (**)
Sveitsistä Slovakian kautta ([...] (*))	1 768 100	[...] (**)	1 761 700	[...] (**)	1 709 200	[...] (**)
Sveitsi ([...] (*))	631 700	[...] (**)	629 500	[...] (**)	626 200	[...] (**)

(*) Tuontikumppanin nimi.

(**) Taulukossa esitetyn tuontisähkön painotettu keskimääräinen hinta oli 9,14 Unkarin forinttia/kWh vuonna 2004, 10,41 Unkarin forinttia/kWh vuonna 2005 ja 11,49 Unkarin forinttia/kWh vuonna 2006.

(244) Vuodesta 2003 lähtien MVM on toisen sähköenergianlain ⁽⁵⁴⁾ mukaisesti tarjonnut ylimääräisen energian (toisin sanoen sen energian, jota se ei tarvitse yleishyödyllistä sektoria varten) kilpailumarkkinoille jäljempänä kuvattujen myyntimekanismien avulla: i) yleishyödyllisen sektorin tuotantokapasiteetin huutokaupat, ii) kapasiteettia koskevat tarjouskilpailut sekä iii) virtuaalinen kauppapaikka ("Pi-actér"). Seuraavassa taulukossa esitetään näiden myyntimekanismien avulla toteutuneita keskimääräisiä hintoja:

⁽⁵²⁾ Tiedot perustuvat Unkarin viranomaisten kirjeeseen, joka on kirjattu 24 päivänä syyskuuta 2007. Vuosina 2005 ja 2006 myös E.ON DKCE myi sähköä vapailla markkinoilla. Unkarin viranomaisten 22 päivänä huhtikuuta 2008 kirjatussa kirjeessä annettujen tietojen mukaan sen myymät määrät olivat kuitenkin niin vähäisiä, että Unkarin viranomaisilla ei ole niitä vastaavia hintatietoja.

⁽⁵³⁾ Tiedot perustuvat Unkarin viranomaisten kirjeisiin, jotka on kirjattu 24 päivänä syyskuuta 2007 ja 16 päivänä tammikuuta 2008. Näihin kahteen tiedotustarkoituksessa lähetettyyn kirjeeseen perustuvat luvut poikkeavat hieman toisistaan (alle 2 %). Sen vuoksi tämä päätös perustuu tuoreimpiin tietoihin (16 päivänä tammikuuta 2008 päivätty kirje). MVM:n tuonti perustuu myös pitkäaikaisiin sopimuksiin. Nämä sopimukset eivät kuulu tämän menettelyn piiriin.

⁽⁵⁴⁾ Ks. johdanto-osan 32 kappale.

Taulukko 13

MVM:n kapasiteetti huutokauppojen, tarjouskilpailujen ja virtuaalisen kauppapaikan puitteissa toteuttamat keskimääräiset hinnat⁽⁵⁵⁾

Huutokaupatun tuotteen toimitusvuosi (*)	Painotettu keskimääräinen hinta kapasiteetin huutokaupassa (HUF/kWh)	Tarjouskilpailu ja kauppapaikalla myynnin vuosi	Keskimääräinen hinta tarjouskilpailussa ja kauppapaikalla (HUF/kWh)
2004	4,7	2004	6,5
Huutokauppa 17.6.2002	Matala kuormitus: 3,48 Peruskuormitus: 8,4		
2005	5,4	2005	8,1
Huutokauppa 9.12.2004	Matala kuormitus: 4,54 Peruskuormitus: 8,32		
Huutokauppa 10.6.2005	Matala kuormitus: 4,6 Peruskuormitus: 8,5		
Huutokauppa 21.7.2005	Matala kuormitus: 9,3 Huippukuormitus: 10,42		
2006	9,9	2006	9,1
Huutokauppa 9.11.2005	Matala kuormitus: 6,02 Peruskuormitus: 9,74 Huippukuormitus: 11,76		
Huutokauppa 31.5.2006	Matala kuormitus: 11,33		

(*) Myydyt määrät vaihtelevat 25 000:n ja 2 000 000 MWh:n välillä tuotetyypistä riippuen (matala kuormitus/peruskuormitus/huippukuormitus).

(245) Yllä olevista luvuista ilmenee, että Unkarissa kilpailusektorilla vuonna 2004 tukkukaupassa myydyistä sähköstä keskimäärin maksetut hinnat vaihtelivat 4,7:n ja 12,76 Unkarin forintin välillä kilowattitunnilta. Sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivista tuottajista Paksi Atoerömű ja Mátraí Erömű myivät sähköä MVM:lle tällä hinnalla. Dunamenti Eröműn [...] lohko myi sähkönhankintasopimuksen puitteissa sähköä [...] forintilla kilowattitunnilta; kyseinen hinta vastasi korkeinta vapaiden markkinoiden hintaa ([...]). Kaikki muut tuottajat laskuttivat MVM:ltä keskimäärin 13,86–25,46 forintia kilowattitunnilta. Nämä hinnat ovat 10–100 prosenttia korkeammat kuin korkein vapailla markkinoilla toteutunut hinta.

(246) Vuonna 2005 arvioinnin kohteena olevien sähkönhankintasopimusten ulkopuolella toteutuneen myynnin hinnat olivat 5,4–12,91 HUF/kWh. Sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivista tuottajista vain Paksi Erömű ja Mátraí Erömű myivät sähköä sopimusten pohjalta tähän hintaan. Kaikki muut tuottajat laskuttivat sähkönhankintasopimusten nojalla myymästään sähköstä keskimäärin 13,99–25,64 HUF/kWh. Nämä hinnat ovat 10–100 prosenttia korkeammat kuin korkein vapailla markkinoilla toteutunut hinta.

(247) Vuonna 2006 kyseisten sähkönhankintasopimusten ulkopuoliset myyntihinnat olivat 9,1–14,27 HUF/kWh. Sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivista tuottajista vain Paksi Erömű ja Mátraí Erömű myivät sähköä sopimusten pohjalta tähän hintaan (Paksi Eröműn kohdalla myyntihinta oli itse asiassa halvempi kuin halvin vapaiden markkinoiden hinta). Kaikki muut tuottajat laskuttivat sähkönhankintasopimusten nojalla myymästään sähköstä keskimäärin 16,67–33,49 HUF/kWh. Nämä hinnat ovat 15–135 prosenttia korkeammat kuin korkein vapailla markkinoilla toteutunut hinta.

(248) Edellä esitetyt laskelmat perustuvat keskimääräisiin hintoihin, toisin sanoen niissä ei ole eroteltu matalaan kuormitukseen, peruskuormitukseen tai huippukuormitukseen perustuvia hintoja. Ne tuottajat, jotka myyvät enimmäkseen huippukuormitustuotteita ilman sähkönhankintasopimuksia⁽⁵⁶⁾, ovat sitä mieltä, että niiden hintoja ei voida verrata peruskuormitushintoihin. Komissio myöntää, että huippukuormituksen aikana tarjottavan sähkön hinnat ovat yleensä suuremmat kuin peruskuormituksen aikana tarjottavan sähkön. Kun näitä hintoja verrataan vapaiden markkinoiden myyntiin (esimerkiksi MVM:n järjestämissä sähkön huutokaupoissa), huippukuormituskauden tuotteiden keskimääräiset hinnat ovat noin 10–30 prosenttia suuremmat kuin peruskuormituskauden tuotteiden hinnat.

⁽⁵⁶⁾ Unkarin viranomaisten mukaan tällä hetkellä sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivat tuottajat voisivat ilman sopimuksia saada maksimaalisen tuoton seuraavin keinoin: Paksi Erömű ja Pécsi Erömű myisivät koko tuotantonsa peruskuormituksen aikana tarjottavien tuotteiden muodossa, Mátraí Erömű, Dunamenti Eröműn G2-lohko, Kelenföldi Erömű, Újpesti Erömű ja Kispesti Erömű myisivät noin 50 prosenttia tuottamastaan sähköstä peruskuormituksen aikana ja 50 prosenttia huippukuormituksen aikana tarjottavien tuotteiden muodossa, kun taas Csepeli Erömű, Dunamenti Eröműn F-lohko ja Tisza II. Erömű myisivät etupäässä (noin 70 %) huippukuormituksen aikana toimitettavaa sähköä.

⁽⁵⁵⁾ Keskimääräiset hinnat tarkoittavat ohjeellisia painotettuja hintoja.

- (249) Kun verrataan Csepeli Erőműn, Dunamenti Erőműn F-lohkon ja [...]n huippukuormituskauden hintoja kapasiteetin huutokaupoissa toteutuneisiin hintoihin, käy selvästi ilmi, että niiden hinnat olivat suuremmat kuin huutokaupoissa kolmena vuonna mistä tahansa huippukuormituksen aikana tarjottavasta tuotteesta maksettu hinta. Lisäksi eräät taulukossa 11 luetelluista, vapailla markkinoilla ilman sähkönhankintasopimusta sähköä myyvistä tuottajista (kuten EMA erőmű) myyvät pääasiassa huippukuormituksen aikana tarjottavia tuotteita.
- (250) Edellä esitetystä vertailusta käy ilmi, että Paksi Erőműtá ja Mátraí Erőműtá lukuun ottamatta sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivat tuottajat perivät sopimusten nojalla vuosina 2004–2006 hintoja, jotka itse asiassa ylittivät korkeimmat vapaiden markkinoiden hinnat.
- (251) Sen vuoksi komissio ei yhdy asianomaisten näkemykseen, että niiden sähkönhankintasopimusten mukaiset hinnat eivät ylittäneet vapaiden markkinoiden hintoja.
- (252) Edellä olevasta taulukosta ilmenee Mátraí Erőműn ja Paksi Erőműn osalta, että niiden hinnat jäivät vapailla markkinoilla toteutuneiden korkeimpien hintojen alapuolelle. Mátraí Erőműn hinnat vastasivat vapaiden markkinoiden hinta-asteikon yläpäättä. Vaikka sen hinnat todennäköisesti ovat kilpailukykyisempiä kuin useimpien muiden sähkönhankintasopimusten hinnat, komissio ei voi sulkea pois mahdollisuutta, että voimalaitos olisi voinut saavuttaa vähintäänkin samat hinnat myös ilman sähkönhankintasopimusta. Tältä osin komissio huomauttaa, että ilman sähkönhankintasopimusta toimivien Mátraí Erőműn lohkojen myyntihinnat jäivät huomattavasti alle sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivien lohkojen myyntihintojen.
- (253) Komissio on selvillä siitä, että vapaiden markkinoiden sektorilla (ilman sähkönhankintasopimuksia) toteutuneiden hintojen ei voida katsoa vastaavan tarkasti niitä markkinahintoja, jotka tuottajat olisivat saaneet ilman sähkönhankintasopimuksia, jos sopimuksia ei olisi ollut olemassa kyseisenä ajankohtana. Sähkönhankintasopimukset, jotka kattavat suunnilleen 60 prosenttia tuotantomarkkinoista, vaikuttavat epäilemättä hintoihin koko markkinoilla. Tämä vertailu antaa kuitenkin jonkinlaisen käsityksen sähkönhankintasopimuksiin perustuvien hintojen ja sopimusten ulkopuolella tosiasiallisesti toteutuneiden hintojen välisestä erosta ja sen suuruusluokasta.
- Yleishyödylliset taloudelliset palvelut**
- (254) Budapesti Erőmű ja Csepeli Áramtermelő Kft. väittävät, että sähkönhankintasopimuksissa on kyse sähkön toimitusvarmuuden takaamiseksi toteutettavista yleishyödyllisistä taloudellisista palveluista. Niiden mukaan sähkönhankintasopimukset täyttävät *Altmark*-tuomiossa esitetyt kriteerit, joten sopimuksissa ei olisi kyse EY:n perustamis-
- sopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta valtiontuesta.
- (255) Komissio on tutkinut näitä väitteitä eikä ole samaa mieltä seuraavista syistä.
- (256) Yhteisön lainsäädännön mukaan jäsenvaltioilla on tiettyjä vapauksia niiden määritellessä, mitkä palvelut ovat yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja. Jäsenvaltiolla on oikeus itse määrittellä yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen soveltamisala yhteisön lainsäädännön asettamissa rajoissa. Tukitoimenpiteiden tuensaajat eivät voi määrittellä omia palvelujaan yleishyödyllisiksi palveluiksi.
- (257) Unkarin viranomaiset eivät kuitenkaan ole väittäneet missään menettelyn vaiheessa, että yksikään tuottaja tarjoaisi yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja, eivätkä viranomaiset ole tukeneet tuottajien sen suuntaisia väitteitä.
- (258) Komissio katsoo lisäksi, että sähkönhankintasopimukset eivät täytä kaikkia *Altmark*-tuomiossa esitettyjä kriteerejä.
- (259) Ensinnäkin *Altmark*-tuomion mukaan tukea saavan yhtiön on tarjottava yleishyödyllisiä palveluja, ja jäsenvaltion on selvästi määriteltävä palvelun tarjoamiseen liittyvät velvollisuudet.
- (260) Tarkastelun kohteena olevalla ajanjaksolla voimassa olleen Unkarin lainsäädännön mukaan MVM:n oli huolehdittava toimitusvarmuudesta. Tässä oli kuitenkin kyse yleisestä velvollisuudesta eli silloisen yhden ostajan oli varmistettava kokonaisuutensa kattavat energiaressurssit; toisaalta yhdellekään erikseen nimetylle tuottajalle ei annettu tehtäväksi tarjota selkeästi määriteltyä yleishyödyllistä taloudellista palvelua.
- (261) Toimitusvarmuuden turvaamista koskeva tavoite on hyvin yleisluonteinen. Tietyissä määrin voitaisiin sanoa, että mikä tahansa sähköalalla toimiva tuottaja edistää tavoitteen saavuttamista. Asianomaiset eivät ole esittäneet Unkarin viranomaisilta peräisin olevaa virallista asiakirjaa, jossa selkeästi määriteltäisiin yleishyödyllinen taloudellinen palvelu ja annettaisiin kyseisen palvelun tarjoaminen tietyn (yhden tai useamman) tuottajan tehtäväksi.
- (262) Tässä suhteessa sähkönhankintasopimukset ovat samantaisia: niissä määritellään osapuolten velvollisuudet mutta ei tiettyä yleishyödyllistä palvelua. Se, että kaikkien kymmenen sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivan voimalaitoksen oli varattava kapasiteettinsa MVM:n käyttöön, ei tarkoita, että niille on asetettu julkisen palvelun velvoite. Kuten edellä todettiin, tällainen lähestymistapa johtaisi siihen johtopäätökseen, että koko energiantuotantoala täyttää yleishyödyllisen taloudellisen palvelun kriteerit. Tämä on selkeästi ristiriidassa yhteisön lainsäädännön ja oikeuskäytännön tarkoituksien kanssa.

- (263) Tässä tapauksessa väitettyjä julkisen palvelun velvoitteita ei ole määritelty täsmällisesti, eikä yhtäkään tuottajaa ole velvoitettu noudattamaan täsmällisesti määriteltyä julkisen palvelun velvoitetta.
- (264) Asianomaiset korostavat, että sähkönhankintasopimukset ovat asiakirjoja, joissa tuottajille annetaan tehtäväksi tarjota yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja. Sähkönhankintasopimuksissa ei kuitenkaan erikseen määritellä yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja eikä viitata tällaisiin velvoitteisiin eikä säännöksiin, joiden nojalla valtio voisi antaa yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen tarjoamisen jonkin toisen tahon tehtäväksi.
- (265) Komissio on katsonut tähän saakka päätöksissään⁽⁵⁷⁾, että toimitusvarmuuden turvaaminen voitaisiin katsoa yleishyödylliseksi taloudelliseksi palveluksi ottaen huomioon direktiivin 96/92/EY 8 artiklan 4 kohdassa asetetut rajoitukset (jotka vastaavat direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 4 kohtaa) eli edellyttäen, että kyseiset tuottajat käyttävät energian tuotantoon ensisijaisesti kotimaisia primaarienergian lähteitä ja että energian kokonaismäärä ei minään kalenterivuonna ylitä 15:tä prosenttia kaikesta primaarienergiasta, joka tarvitaan kyseisessä jäsenvaltiossa käytetyn sähkön tuottamiseen.
- (266) Mátraí Erőmű Rt. oli tuottajista ainoa, joka ilmoitti käyttävänsä kotimaista primaarienergiaa. Muut tuottajat eivät ilmoittaneet vastaavaa. Mátraí Erőmű Rt. ei kuitenkaan esittänyt virallista asiakirjaa, josta olisi käynyt ilmi, että Unkarin valtio on asettanut sille julkisen palvelun velvoitteen.
- (267) Komissio torjuu edellä esitetyn perusteella sen väitteen, että sähkönhankintasopimuksissa asetettaisiin julkisen palvelun velvoite energian toimitusvarmuuden osalta.
- (268) Toiseksi, korvauksen laskemiseen käytettävät parametrit olisi pitänyt määritellä etukäteen puolueettomasti ja avoimesti, eikä korvaus saisi ylittää sitä, mikä on tarpeen kattamaan julkisen palvelun velvoitteesta aiheutuvat kulut kokonaan tai osittain, ottaen huomioon velvoitteen täyttämistä aiheutuva tuotto ja kohtuullinen voittomarginaali⁽⁵⁸⁾.
- (269) Koska tarjottavia yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja ei ole määritelty selkeästi ja erityisesti koska tarjottavia palveluja ei ole selvästi erotettu voimalaitoksen tavanomaisesta liiketoiminnasta, on mahdotonta määrittää korvauksen laskennassa tarvittavat parametrit ja/tai arvioida, ylittääkö korvaus sen, mikä on tarpeen kattamaan velvoitteiden toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Ei ole
- edes mahdollista määrittää tarkasti, mistä korvauksessa on kyse.
- (270) Sähkönhankintasopimusten mukaisten hintojen laskeminen tiettyjen parametrien pohjalta ei vastaa yleishyödyllisestä taloudellisesta palvelusta maksettavan korvauksen laskemista tiettyjen tarkkojen parametrien pohjalta, koska hintaa ei voida rinnastaa korvaukseen. Myös se, että hinta kattaa yksinomaan sähköntuotannon kustannukset sekä tuottomarginaalin, ei tarkoita, etteikö hintaan voisi sisältyä ylimääräistä korvausta, sillä suuri osa sähköntuotannon kustannuksista saattaa olla sähköntuottajien tavanomaisia kuluja eikä yleishyödyllisistä taloudellisista palveluista aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia.
- (271) Kolmanneksi, jos julkisen palvelun velvoitteesta huolehtivaa yhtiötä ei ole valittu avoimessa tarjouspyyntömenettelyssä, tarpeellisen korvauksen määrä on arvioitava analysoimalla niitä kustannuksia, joita tällaisen velvoitteen noudattamisesta aiheutuisi tavanomaiselle, hyvin hoidetulle ja velvoitteen kannalta asianmukaisia tuotantomenetelmiä soveltavalle yritykselle, ottaen huomioon velvoitteen täyttämistä aiheutuva tuotto ja kohtuullinen voittomarginaali.
- (272) Kymmenestä sähkönhankintasopimuksesta yhdeksän allekirjoitettiin ilman tarjouskilpailua. Myöskään Kispesti Erőműn osalta järjestetyssä tarjouskilpailussa ei määritelty erityistä yleishyödyllisiin taloudellisiin palveluihin liittyvää tavoitetta. Sen vuoksi on vaikea arvioida, mikä osuus voimalaitoksen toiminnasta vastaisi yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja ja millainen korvaus ei ylittäisi sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.
- (273) Unkarin viranomaiset ja asianomaiset eivät myöskään ole esittäneet analyysia kyseisten tuottajien kustannuksista tukeakseen väitettä, että kustannukset vastaavat tavanomaisen yrityksen kuluja.
- (274) Lopuksi komissio toteaa, että Kispesti Erőműtä lukuun ottamatta kaikki arvioitavana olleet sähkönhankintasopimukset allekirjoitettiin ilman tarjouskilpailua.
- (275) Sen vuoksi sähkönhankintasopimukset eivät täytä *Altmark*-tuomiossa esitettyjä kriteerejä.
- (276) Asianomaiset esittävät, että EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohtaa voitaisiin soveltaa sähkönhankintasopimukseen, vaikka ne eivät täyttäisikään *Altmark*-tuomion kriteerejä. Toimenpiteen soveltuvuutta EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan kanssa arvioidaan tämän päätöksen 7.7 kohdassa.

⁽⁵⁷⁾ Ks. komission päätökset asioissa N 34/99 (EYVL C 5, 8.1.2002, s. 2), NN 49/99 (EYVL C 268, 22.9.2001, s. 7), N 6/A/2001 (EYVL C 77, 28.3.2002, s. 25) ja C 7/2005 (ei vielä julkaistu EUVL:ssä).

⁽⁵⁸⁾ Nämä ovat itse asiassa *Altmark*-tuomion toinen ja kolmas kriteeri.

Valikoivuus

- (277) Sähköhankintasopimukset tehtiin tiettyä talouden alaa edustavien yritysten kanssa. Edellä olevassa taulukossa 1 luetellaan ne yritykset, joilla oli sähköhankintasopimus.
- (278) AES-Tisza Erőmű Kft:n mukaan sähköhankintasopimukset eivät ole valikoivia, sillä pitkäaikaisia sopimuksia on tehty sähköalalla yleisesti: MVM:n ja tuottajien välillä, MVM:n ja sähköyhtiöiden välillä sekä sähköntuonnin osalta. Se väittää, että Unkarin tuolloisten säädösten takia kaikilla tuottajilla oli sopimus MVM:n kanssa, ja ainoastaan uusiutuvaa energiaa tuottavilla laitoksilla ja sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksilla oli lyhytaikaisempia sopimuksia.
- (279) Unkarin viranomaiset toteavat asianomaisten huomautuksia koskevissa kommentteissaan, että monet suuret voimalaitokset ja voimalaitosten lohkot myyvät sähköä vapailla markkinoilla ilman sähköhankintasopimuksia ja taattua vähimmäismyymintämäärää (esimerkiksi Dunamenti Erőműn G1-lohko, Vértesi Erőmű sekä Mátrai Erőműn I ja II lohko).
- (280) On totta, että moni huomattava voimalaitos tai voimalaitoksen lohko toimii ilman sähköhankintasopimusta (ks. Unkarin viranomaisten esimerkit edellä). AES-Tisza Erőmű Kft:llä on kaksi voimalaitosta, jotka toimivat ilman sähköhankintasopimusta.
- (281) Komissio huomauttaa, että vaikka tukea ei yksiselitteisesti osoitettu yhdelle tai useammalle ennalta määritellylle tuensaajalle, vaan tuensaajat valitaan tiettyjen objektiivisten kriteerien perusteella, tämä ei välttämättä tarkoita, että kyseisestä toimenpiteestä ei aiheudu valikoivaa etua tuensaajille. Tuensaajien määrittelyssä käytetty menetelmä ei vaikuta siihen, katsotaanko toimenpide valtiontueksi ⁽⁵⁹⁾.
- (282) Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sellaisenkin toimenpiteen, joka suosisi kokonaista talouden alaa muiden vastaavassa asemassa olevien alojen kustannuksella, olisi katsottava tuottavan valikoivaa etua kyseiselle alalle ⁽⁶⁰⁾.
- (283) Edellä esitetyn pohjalta komissio katsoo, että sähköhankintasopimuksissa on kyse valikoivasta toimenpiteestä.

Valtion varat ja valtion toimenpide

- (284) Komission olisi arvioitava, liittyykö sähköhankintasopimuksiin valtion varojen siirtoa.

⁽⁵⁹⁾ Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 29 päivänä syyskuuta 2000 antama tuomio asiassa T-55/99, CETM v. Euroopan yhteisöjen komissio, 40 ja 52 kohta.

⁽⁶⁰⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen 14 päivänä heinäkuuta 1983 antama tuomio asiassa 203/82, Euroopan yhteisöjen komissio v. Italian tasavalta, 4 kohta.
Yhteisöjen tuomioistuimen 2 päivänä heinäkuuta 1973 antama tuomio asiassa 173/73, Italian tasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, 18 kohta.

- (285) Kaikkien arvioitavana olevien sähköhankintasopimusten peruseriaate on MVM:lle asetettu velvoite ostaa 15–27 vuoden ajan tietty määrä tuotantokapasiteettia ja tietty vähimmäismäärä tuotettua energiaa hinnalla, joka kattaa voimalaitoksen kiinteät ja muuttuvat kustannukset. Talouden näkökulmasta ostovelvoite luo MVM:lle pysyvän veloitteen maksaa sähköntuottajille koko sopimuksen voimassaolon ajan tietty hinta tietystä kapasiteetista (kapasiteettipalkkio) ja tietystä määrästä energiaa (energia-palkkio). Sähköhankintasopimuksissa asetetaan MVM:lle myös muita taloudellisia veloitteita, joita on kuvattu edellä 2 luvussa. Tämä jatkuva varojen siirto tuottajille ja mainittujen palkkioiden maksaminen ovat olennainen osa kaikkia sähköhankintasopimuksia ja voimassa sopimusten koko keston ajan. Tästä luonnollisesti seuraa, että mitä pidempään sähköhankintasopimus on voimassa, sitä enemmän varoja siirretään.

- (286) Määrittääkseen, ovatko MVM:n tuottajille siirtämät varat valtion varoja, komissio on arvioinut toimenpidettä erityisesti seuraavista näkökulmista:

Valtion varojen käyttö – PreussenElektra-tuomio ⁽⁶¹⁾

- (287) PreussenElektran asiassa antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuimen tarkasteli mekanismia, jossa valtio velvoitti yksityiset yritykset ostamaan energiaa tietyiltä sähköntuottajilta valtion määrittämään, markkinahintaa korkeampaan hintaan. Komissio katsoo, että tällaisessa tapauksessa ei ole kyse valtion varojen käytöstä, joten siihen ei liity valtiontukea.
- (288) Komissio katsoo, että Unkarin järjestelmä eroaa merkittävästi yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa tarkastelemasta järjestelmästä, ensisijaisesti ostovelvoitteen alaisten yritysten omistussuhteissa esiintyvien erojen vuoksi.
- (289) PreussenElektran tapauksessa yritys, jolle valtio asetti ostovelvoitteen, oli yksityisomistuksessa, kun taas MVM on valtion kokonaan omistama yhtiö. Tästä johtuen käytetyt varat ovat valtionyhtiön omistamia ja valvomia varoja.

- (290) Kun PreussenElektran tapauksessa jäljitettiin varojen kulkua tuensaajalta takaisin niiden alkulähteeseen, kävi ilmi, että varat eivät missään vaiheessa olleet valtion suorassa tai epäsuorassa valvonnassa. Sen sijaan tässä tapauksessa varat ovat valtion valvonnassa, koska jäljitettäessä varoja takaisin niiden alkulähteelle päädytään valtionyhtiöön.

⁽⁶¹⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen 13 päivänä maaliskuuta 2001 antama tuomio asiassa C-379/98.

Valtion toimenpide: Stardust-tuomio ⁽⁶²⁾

- (291) Komissio katsoo edelleen, että MVM:n toiminta oli Unkarin valtion tiedossa. On lisättävä, että Unkarin viranomaiset eivät ole tämän menettelyn yhteydessä missään vaiheessa väittäneet, että sähkönhankintasopimuksissa ei olisi kyse valtion toimenpiteestä eikä siten valtion varojen siirrosta.
- (292) Sähkönhankintasopimusten peruseriaate, jonka mukaan MVM:n on ostettava sähköä kyseisten voimalaitosten elinkelpoisuuden takaamiseksi, on katsottava Unkarin valtion toimenpiteeksi. Koska tämä sähkönhankintasopimusten koko keston ajan voimassa oleva keskeinen periaate laadittiin siinä vaiheessa, kun sopimukset tehtiin, komission on tarkasteltava sähkönhankintasopimusten allekirjoittamisen olosuhteita (eli tämän keskeisen periaatteen laatimista koskeneita olosuhteita) selvittääkseen, onko siinä kyse Unkarin valtion toimenpiteestä.
- (293) Arvioidessaan valtion toimenpiteen olemassaoloa komissio otti huomioon erityisesti seuraavat seikat:
- (294) Sähkönhankintasopimusten tekohetkellä MVM oli ensimmäisen sähköenergiain nojalla velvollinen turvaamaan Unkarin toimitusvarmuuden mahdollisimman alhaisin kustannuksin.
- (295) Sama sähköenergiain velvoitti MVM:ää kartoittamaan maan sähköntarpeet ja sen pohjalta käynnistämään tuotantokapasiteetin tarvittavan laajentamisen. MVM:n oli laadittava valtakunnallinen voimalaitosten rakennussuunnitelma, joka oli esitettävä Unkarin hallitukselle ja parlamentille hyväksyntää varten.
- (296) Unkarin hallitus ja kaikki asianomaiset katsoivat huomautuksissaan, että sähkönhankintasopimukset olivat tekohetkellä Unkarin hallituksen valitsema keino turvata toimitusvarmuus ja muut hallituksen tavoitteet, kuten energia-alan nykyaikaistaminen erityisesti ympäristönsuojelunormien kannalta sekä alan tarpeellinen rakennemuutos ⁽⁶³⁾. Kuten Csepeli Áramtermelő Kft. esittää huomautuksissaan, ”sähkönhankintasopimuksia on arvioidava sen mukaan, mistä niissä on kyse: ne olivat olennainen osa Unkarin valtion pyrkimystä rakentaa MVM:n avulla monipuolinen tuotantosalkku siinä vaiheessa, kun valtiolla ei ollut taloudellisia keinoja toteuttaa sitä itse” ⁽⁶⁴⁾.
- (297) Unkarin viranomaiset ilmoittivat komissiolle ⁽⁶⁵⁾, että sähkönhankintasopimusten allekirjoittamista oli ruvettu valmistelemaan voimalaitosten yksityistämisen yhteydessä hallituksen asetuksen 1114/1994 (XII.7.) pohjalta. Sähkönhankintasopimusten laatimiselle ja voimalaitosten yksityistämiseksi oli ominaista tiivis yhteistyö Unkarin energiaviraston (sääntelyelin), Unkarin kauppaja teollisuusministeriön, valtionvarainministeriön, Unkarin valtion kiinteistöviraston (*Állami Vagyongynökség Rt.*, yksityistämistä vastaava hallituksen elin), MVM:n ja useiden kansainvälisten konsulttien kesken.
- (298) Tässä yhteydessä perustettiin työryhmä, jossa edellä mainitut tahot olivat edustettuina ja joka antoi ohjeet muun muassa sähkönhankintasopimusten ja hinnoittelumenetelmien laatimista varten.
- (299) Unkarin hallituksen pyynnöstä kansainvälinen asianajajatoimisto laati sähkönhankintasopimuksia varten mallisopimuksen. Unkarin viranomaiset vahvistivat, että sähkönhankintasopimukset perustuivat tähän mallisopimukseen. Lisäksi ne vahvistivat, että sähkönhankintasopimusten hintamekanismit perustuivat sähkön hinnan sääntelyä koskevaan hallituksen päätökseen 1074/1995 (VIII.4.). Päätöksessä esitettiin yksityiskohtaiset säännöt säänneltyjen sähkönhintojen laskemiseksi. Käytännössä hallituksen päätökseen sisältyvät kaavat ja määritelmät kopioitiin sopimuksiin ⁽⁶⁶⁾.
- (300) Päätöksen sähkönhankintasopimusten allekirjoittamisesta teki MVM:n johtokunta sekä yksityistämisen puitteissa että sen jälkeen. Johtokunnan jäsenet valitsee MVM:n yleiskokous. Unkarin viranomaisilta saatujen tietojen mukaan ⁽⁶⁷⁾, ”koska valtio omistaa yli 99 prosenttia MVM:stä, johtokunnan jäsenten ehdokkaaksi asettaminen, valinta ja erottaminen tapahtuvat yksinomaan valtion toimien pohjalta”.
- (301) Ensimmäisen sähköenergiain täytäntöönpanoa koskevan hallituksen asetuksen 34/1995 (IV.5.) nojalla MVM:n oli järjestettävä tarjouskilpailu 90 päivän kuluessa voimalaitosten rakennussuunnitelman hyväksymisestä.
- (302) Kispesti Erőmű Rt:n sähkönhankintasopimus allekirjoitettiin seuraavassa kuvatun oikeudellisen menettelyn mukaisesti järjestetyn tarjouskilpailun pohjalta:
- (303) Asiasta vastaava ministeriö ja Unkarin energiavirasto julkaisivat vuonna 1997 yhteiset suuntaviivat voimalaitoksen rakentamista koskevasta lupamenettelystä ja tarjouskilpailun yleisistä säännöistä.

⁽⁶²⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen 16 päivänä toukokuuta 2002 antama tuomio asiassa C-482/99.

⁽⁶³⁾ Ks. esimerkiksi Unkarin viranomaisten 25 päivänä heinäkuuta 2005 kirjattu kirje.

⁽⁶⁴⁾ Huomautusten sivu 5.

⁽⁶⁵⁾ Heinäkuun 25 päivänä 2005 kirjattu kirje.

⁽⁶⁶⁾ ”A szerződés mintegy áttemelte a Kormányhatározatban szereplő képleteket, meghatározásokat.” Unkarin viranomaisten 25 päivänä heinäkuuta 2005 kirjattu kirje.

⁽⁶⁷⁾ Lainaus 20 päivänä heinäkuuta 2005 päivätystä ja 25 päivänä heinäkuuta 2005 kirjatusta kirjeestä.

- (304) Yhteisissä suuntaviivoissa esitetään tärkeimmät syyt siihen, miksi alan omistusrakennetta on muutettava ja maahan on luotava uutta sähköntuotantokapasiteettia. Siinä määritellään selkeästi seuraavat tavoitteet: toimitusvarmuus mahdollisimman alhaisin kustannuksin, infrastruktuurin nykyaikaistaminen ympäristönsuojelunormien täyttämiseksi, ensisijaisten energianlähteiden monipuolistaminen sekä tarpeelliset resurssit sisältävän, joustavamman ja Länsi-Euroopan sähköverkostojen kanssa yhteentoimivan voimalaitosverkon perustaminen. Lisäksi suuntaviivoissa korostetaan, että tulevan voimalaitosverkon ylläpitämisen ”on mahdollistettava kannattava toiminta ja ylläpito ja että hintojen kehityksen on vastattava lainsäädäntöä” ⁽⁶⁸⁾.
- (305) Ministeriön ja Unkarin energiaviraston yhteisten suuntaviivojen 2 kohdassa mainitaan myös, että toteuttamalla edellä mainitut tavoitteet voidaan saada aikaan ”ympäristönsuojelua koskevien säännösten mukainen moderni sähköverkosto, joka takaa eurooppalaisen yhteistyön, perusteltujen sijoitusten ja tehokkaasti toimiville lisenssin haltijoille aiheutuneiden kulujen korvaamisen sekä pitkäaikaisen toiminnan kannalta tarpeellisen tuoton takaavat hinnat. Edellä mainitut tavoitteet on saavutettava siten, että varmistetaan ... ensisijainen energiahuolto, tuetaan sijoittamista suunnittelevien toimijoiden luottamusta sijoitusten ja niistä saatavan tuoton varmuuteen, ... ja turvataan hallituksen esittämien suunnitelmien toteuttaminen.”
- (306) Yhteisissä suuntaviivoissa määritellään lisäksi sähköntuotantokapasiteetin luomista koskeva kilpailumenettely.
- (307) Lopullisen ehdotuksen tarjouskilpailun voittajasta teki ensisijainen arviointikomitea. Sen jäseniä olivat talousministeriön, ympäristöministeriön, Unkarin energiaviraston, MVM:n ja ERSTE Bankin edustajat. Lopullisen päätöksen teki MVM:n johtokunta. Yhteisten suuntaviivojen mukaan tarjouskilpailun viralliset tulokset oli tarkoitus julkaista (yksinomaan) ministeriön virallisessa lehdessä.
- (308) Toinen sähköenergialaki laadittiin sähkönhankintasopimusten olemassaolon pohjalta. Laki oli tärkein Unkarin energiamarkkinoiden toimintaa ohjaavan oikeudellisen kehityksen osa arvioitavana olevalla ajanjaksolla, ja siinä viitataan useissa kohdin MVM:n pitkäaikaisiin ostositoumuksiin.
- (309) Hukkakustannuksia koskevan hallituksen asetuksen 183/2002 (VIII.23.) 5 pykälän 2 momentissa säädetään MVM:lle asetetusta velvoitteesta käynnistää neuvottelut sähkönhankintasopimusten uudistamisesta varatun kapasiteetin määrän vähentämiseksi. Hallituksen asetus siis velvoittaa MVM:ää ehdottamaan sähkönhankintasopimusten muuttamista.
- (310) AES-Tisza Erőmű Kft. väitti huomautuksissaan, että valtio ei vaikuttanut sähkönhankintasopimusten hintoihin hin-
- tasääntelyvaiheen jälkeen (eli 1 päivän tammikuuta 2004 jälkeen, lukuun ottamatta vuonna 2007 uudelleen käyttöön otettua hintasääntelyä), vaan hinnat muotoutuivat voimalaitosten ja MVM:n välisissä neuvotteluissa.
- (311) Komissio myöntää, että tuensaajille siirrettyjen varojen tarkka määrä ei riipu yksinomaan sähkönhankintasopimuksissa olevista, valtion määrittelemistä lausekkeista, vaan myös MVM:n ja tuottajien välillä säännöllisesti käydyistä kahdenvälisistä neuvotteluista. Sähkönhankintasopimukset tarjosivat tosiasiassa osapuolille tiettyä liikku- mavaaraa neuvotella MVM:n ostaman sähkön määrästä sekä eräistä hintojen osatekijöistä, erityisesti kapasiteetti- palkkion laskentatavasta, joka riippui useista tekijöistä ja jota oli muutettava säännöllisesti, kuten 356 kappaleessa kuvataan. Toisaalta ostettavia määriä koskevat neuvotte- lut eivät koskaan voi johtaa siihen, että määrät olisivat alhaisemmat kuin sähkönhankintasopimuksissa sovit- tu taattu vähimmäismyymintämäärä. Vastaavasti hintoja koske- via neuvotteluja voidaan käydä ainoastaan sähkönhankin- tasopimuksiin sisältyvien hintamekanismien puitteissa, ja mekanismit puolestaan ovat valtion määrittelemiä. Toisin sanoen hintaneuvotteluissa ei kyseenalaistettu perustellut kustannukset ja voimalaitoksen toiminnan kannalta tar- peellisen tuottotason kattavan ostovelvoitteen periaatetta.
- (312) Lisäksi myös se, että sähkönhankintasopimuksissa mää- rätään voimalaitosten kapasiteetin suurimman osan va- raamisesta ja kapasiteetista maksettavista palkkioista, on itsessään valtion varojen siirtoa tuensaajille riippumatta MVM:n ja tuottajien välillä ajoittain käytävistä neuvotte- luista.
- (313) Kaikki asianomaiset katsoivat huomautuksissaan ⁽⁶⁹⁾, että sähkönhankintasopimusten nojalla 1 päivän tammikuuta 2004 jälkeen sovelletut keskeiset kaavat ja määritelmät vastasivat hintasääntelyn keskeisiä sääntöjä. [...] ⁽⁷⁰⁾ Erőmű Rt. itse esittää sekä edellä mainituissa huomautuk- sissaan että menettelyn käynnistämistä koskevaan päätök- seen antamisessaan kommentoimalla, että hintaneuvotteluissa ”selkeytettiin” hintakaavojen soveltamista ja ”tulkittiin” niiden sisältöä (*). Se myöntää, että sähkönhankintasopi- mukset ovat aina perustuneet kustannuksiin ja niillä on katettu perustellut kustannukset ja että alusta alkaen so- pimuksissa on otettu suurelta osin huomioon hintasään- telyä koskevissa asetuksissa sovellettu hintojen laskenta- menetelmä.
- (314) [...] Erőmű Rt. esittää lisäksi, että sähkönhankintasopi- muksiin vuonna [...] tehtyyn muutokseen perustuva hin- takaava on peräisin hallituksen asetuksista: ”vuoden [...] muutoksessa kapasiteetin käyttöön asettamisesta makset- tavan palkkion laskentakaava (liitteessä [...] oleva luettelo [...]) vastaa sitä, mitä asetuksissa säädetään tuottajille käyttöön asettamisesta maksettavan palkkion ja energia- palkkion enimmäismäärästä” (alaviitteissä viitataan teolli- suus-, kauppa- ja matkailuministeriön (IKIM) asetukseen

⁽⁶⁸⁾ Yhteisten suuntaviivojen teksti on toimitettu komissiolle alun perin vain englanniksi.

⁽⁶⁹⁾ Unkarin viranomaiset ovat toimittaneet kirjeen komissiolle 20 päivänä lokakuuta 2004 ja Dunamenti Erőmű Rt:n osalta 25 päivänä heinäkuuta 2005.

⁽⁷⁰⁾ [...]n lausunnon liite 3.

(*) Sähkontuottajan nimi.

55/1996/IKIM ja talousministeriön (GM) asetukseen 46/2000/GM sekä ennen 1 päivää tammikuuta 2004 viimeksi sovellettuun oikeussääntöön eli talousministeriön asetukseen 60/2002/GKM).

- (315) Edellä esitetystä käy ilmi, että hintaneuvottelut sen enempää kuin sähkönhankintasopimuksiin tehdyt muutoksetkaan eivät vaikuttaneet sopimusten peruseriaatteisiin, jotka oli laadittu edellä kuvatuissa olosuhteissa sopimusten tekohetkellä. Sähkönhankintasopimusten perustan muodostaa edelleen ostovelvoite, jolla varmistetaan sijoituksille tuotto.
- (316) Edellä esitetyn pohjalta on selvää, että MVM:n velvoite ostaa sähköä tuottajilta siten, että perustellut kiinteät ja muuttuvat kustannukset katetaan, voidaan katsoa Unkarin valtion toimenpiteeksi.
- (317) Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpide ei ole valtiontukea vain silloin kun yrityksille koituu etua valtion varojen välittömästä ja varmasta siirrosta, vaan myös silloin kun edun myöntäminen voi johtaa tulevaisuudessa, tiettyjen edellytysten täytyessä, siihen, että valtiolle aiheutuu ylimääräistä taloudellista rasitusta, jota ei olisi aiheutunut ilman kyseisen edun myöntämistä⁽⁷¹⁾. Vuonna 2004 oli selvää, että MVM joutuisi ottamaan vastuulleen ylimääräisen taloudellisen rasituksen siinä todennäköisessä tapauksessa, että sähkönhankintasopimusten ulkopuoliset tuottajat ja maahantuojat tarjoaisivat halvempia hintoja kuin sähkönhankintasopimuksissa on määritetty, sillä tällaiset tarjoukset kannustaisivat MVM:ää muuttamaan tarjontaansa ja sen vuoksi vähentämään sähkönhankintasopimusten puiteissa toimivilta sähköntuottajilta ostamia määriä tai laskemaan hintoja. Sähkönhankintasopimuksiin perustuvien velvoitteiden vuoksi MVM ei kuitenkaan voi tehdä tällaisia päätöksiä, koska, kuten edellä on esitetty, se ei voi vähentää sähkönhankintasopimusten puiteissa toimivilta tuottajilta ostamansa sähkön määrää tiettyä vähimmäistasoa alemmas (taattu vähimmäismyymimäärä) eikä se voi neuvotella hinnoista kilpailevien tuottajien tekemien hintatarjousten pohjalta vaan ainoastaan sähkönhankintasopimuksissa olevan, kustannuksiin perustuvan hintamekanismin puiteissa. Komissio katsoo tämän seikan ja edellä 315 ja 316 kappaleessa esitetyn johtopäätöksen pohjalta, että sähkönhankintasopimukset täyttävät 1 päivästä toukokuuta 2004 lähtien valtion varojen siirtoa koskeva ehdon niin kauan kuin sopimukset ovat voimassa riippumatta tosiasiallisista markkinaolosuhteista, sillä sähkönhankintasopimusten takia MVM ei voi hyödyntää valinnanmahdollisuuksiaan vähentääkseen tarvitsemansa sähkön hankintaan käytettävien varojen määrää mahdollisimman paljon.
- (318) Edellä esitetystä seuraa, että sähkönhankintasopimukset johtavat valtion varojen siirtoon.

⁽⁷¹⁾ Ks. erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 13. kesäkuuta 2000 antama tuomio yhdistetyissä asioissa T-204/97 ja T-290/97, EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 2000, s. II-2267.

Kilpailun vääristyminen ja vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

- (319) Sähkömarkkinat on avattu kilpailulle ja sähköä on kaupattu jäsenvaltioiden välillä erityisesti sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 19 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/92/EY⁽⁷²⁾ voimaantulosta lähtien.
- (320) Sen vuoksi toimenpiteet, joilla suositetaan energia-alan yrityksiä yhdessä jäsenvaltiossa, voivat haitata muiden jäsenvaltioiden yritysten mahdollisuuksia viedä sähköä kyseiseen valtioon tai voivat suosia sähkön vientiä kyseisestä jäsenvaltiosta muihin jäsenvaltioihin. Tämä koskee erityisesti Unkaria, sillä johtuen maan keskeisestä sijainnista Euroopassa sen verkko liittyy tai voidaan helposti liittää useiden nykyisten tai tulevien jäsenvaltioiden verkkoihin.
- (321) Unkari sijaitsee keskellä Eurooppaa, ja sen seitsemästä naapurivaltiosta neljä kuuluu Euroopan unioniin. Unkarilla on yhteenliitännät EU:n jäsenvaltioista Slovakian, Itävallan ja Romanian kanssa. Vuonna 2004 Unkari toi maahan sähköä lähes 14 000 gigawattituntia ja vei maasta 6 300 gigawattituntia. Vuodesta 2005 lähtien maahantuonti kasvoi yli 15 000 gigawattituntiin ja vienti 8 000–10 000 gigawattituntiin.
- (322) Unkarin liittyttyä EU:hun noin 60 prosenttia Unkarin tuotantokapasiteetista kuului sähkönhankintasopimusten soveltamisalaan. Sopimukset päättyvät vuoden 2010 lopun ja vuoden 2024 lopun välillä. Edellä kuvatut MVM:n ostovelvoitteen ehdot ovat voimassa sellaisinaan sopimusten päättymiseen saakka.
- (323) Unkarin markkinoiden avautumisen ensimmäinen vaihe käynnistyi 1 päivänä heinäkuuta 2004, jolloin kaikki muut asiakkaat kuin kotitaloudet saivat luvan siirtyä vapaille markkinoille. Yleinen sektori lakkautettiin 1 päivänä tammikuuta 2008, ja sen myötä kaikista kuluttajista tuli "vaatimukset täyttäviä asiakkaita".
- (324) Huolimatta markkinoiden vapautumisesta huomattava osa vaatimukset täyttävistä asiakkaista ei siirtynyt vapaille markkinoille. Unkarin sähkömarkkinoista tehtyä tutkimusta koskevassa Unkarin kilpailuviranomaisen raportissa⁽⁷³⁾ todetaan nimenomaan, että sähkönhankintasopimusten nojalla varatun suuren kapasiteetin johdosta vapaille markkinoilla ei ole riittävästi kapasiteettia, mikä vaikeuttaa huomattavasti asiakkaiden siirtymistä vapaille markkinoille. Sähkönhankintasopimuksilla noin 60 prosenttia Unkarin tuotantokapasiteetista oli varattu yleishyödylliselle sektorille ja yksinomaan MVM:n käyttöön, ja vapaa kilpailu uusista asiakkaista oli tosiasiasa mahdollista vain jäljelle jäävän kapasiteetin osalta.

⁽⁷²⁾ EYVL L 27, 30.1.1997, s. 20.

⁽⁷³⁾ Julkaistu 15 päivänä toukokuuta 2006.

- (325) Varattu kapasiteetti eli pitkällä aikavälillä taatut määrät muodostavat esteen myös uusien tuottajien tulolle tukku-markkinoille, sillä 60 prosenttia kokonaiskapasiteetista on sidottu yhteen (valtion omistuksessa olevaan) yhtiöön, jolla on ostotakuu.
- (326) Tältä osin komissio otti huomioon myös Unkarin kilpailuviranomaisen tutkimuksen tulokset, sillä tutkimuksessa todetaan yksiselitteisesti, että sähkönhankintasopimukset johtavat markkinoiden sulkeutumiseen, sillä ne rajoittavat käytännössä vaatimukset täyttävien asiakkaiden mahdollisuutta siirtyä vapaille markkinoille ja estävät potentiaalisten tukkumyyjien markkinoillepääsyn⁽⁷⁴⁾.
- (327) Sähkönhankintasopimusten ulkopuolella käytettävissä olevan kapasiteetin niukkuus johtaa lisäksi hintojen nousuun kilpailumarkkinoilla. Sähkönhankintasopimusten puitteissa varattu huomattava kapasiteetti ja varatun sähkön määrä vaikuttavat myös vapaiden markkinoiden hintoihin.
- (328) Energiatalouden alueellisen tutkimuskeskuksen (*Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont*) tekemässä kvantitatiivisessa tutkimuksessa⁽⁷⁵⁾ sähkönhankintasopimusten vaikutuksista sähkön hintoihin Unkarin tukkumarkkinoilla todetaan, että sähkönhankintasopimukset johtavat tukku-markkinoilla korkeampiin hintoihin kuin ne, jotka voitaisiin saavuttaa ilman sopimuksia. Yleisesti ottaen tutkimuksessa todetaan myös, että sähkönhankintasopimukset ovat yksi keskeisistä tekijöistä, joiden takia markkinoiden rakenne ”on yhteensopimaton vapaaseen kilpailuun perustuvien markkinoiden toimintaperiaatteiden kanssa”⁽⁷⁶⁾. Tutkimuksessa itse asiassa ehdotetaan, että sähkönhankintasopimukset olisi purettava, jotta sähkön tukkumarkkinoilla Unkarissa saataisiin aikaan vapaata kilpailua.
- (329) Komissio arvioi sähkömarkkinoita koskevassa tutkimuksessa⁽⁷⁷⁾ sähkönhankintasopimusten vaikutuksia kilpailuun ja kaupankäyntiin. Komissio toteaa raporttinsa 467–473 kohdassa seuraavaa: ”Pitkäaikaiset sähkönhankintasopimukset saattavat myös vaikuttaa niihin määriin, joilla käydään kauppaa säännöllisesti tukkumarkkinoilla.” Puolan sähkönhankintasopimusten osalta raportissa esitetään, että ”ne saattavat muodostaa merkittävän esteen Puolan tukkumarkkinoiden kehitymiselle”. Lisäksi komissio toteaa seuraavaa: ”Tilanne on samankaltainen Unkarissa, jossa Magyar Villamos Művek (MVM) on yleishyödyllisen sektorin tukkukauppias ja ostaa pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten nojalla sähköä, jonka se myy alueellisille jälleenmyyjille. Unkarin sähkönhankintasopimukset kattavat valtaosan maan energiatarpeista, ja niillä saattaa olla samanlaisia tai jopa suurempia vaikutuksia tukkumarkkinoihin kuin ne, joita on edellä kuvattu Puolan tukkumarkkinoiden yhteydessä.”
- (330) Kaikissa edellä mainituissa tutkimuksissa todetaan, että sähkönhankintasopimukset vääristävät kilpailua ja saattavat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (331) Asianomaisten mukaan ei pidä paikkaansa, että käytettävissä olevan vapaan kapasiteetin niukkuus johtaisi kilpailun vääristymiseen, sillä MVM:n järjestämät kapasiteetti-huutokaupat osoittavat, että yritys ei pystynyt edes myymään kaikkia tarjoamiaan sähkötuotteita.
- (332) Tarjottujen määrien ja onnistuneesti huutokaupattujen tuotteiden vertailu⁽⁷⁸⁾ osoittaa kuitenkin, että MVM myi kaikki tarjoamansa tuotteet lähes jokaisessa huutokaupassa. Useimmissa tapauksissa MVM:n oli myytävä myös 10 prosentin lisäkiintiö, jota se voi lain mukaan tarjota.
- (333) Asianomaisten huomautuksissa korostettiin myös, että useat muut tekijät vaikuttivat kauppaan ja vapaan kilpailun kehittymiseen sähkön tukkumarkkinoilla Unkarissa. Komissio on tietysti yhtä mieltä siitä, että sähkönhankintasopimukset eivät ole ainoa kilpailuun ja kauppaan vaikuttava tekijä. Kaikissa edellä mainituissa tutkimuksissa mainitaan myös useita muita tekijöitä (lainsäädäntö, rajat ylittävän kapasiteetin vähäinen saatavuus, kansainvälisten energiemarkkinoiden hintakehitys jne.), jotka vaikuttavat markkinoiden avautumiseen ja tosiasialliseen hintatasoon. Sen sijaan kaikissa komissiolle tämän menettelyn puitteissa toimitetuissa ja muuten komission saatavilla olevissa tutkimuksissa – AES-Tisza Erőmű Kft:n tilaamaa ja komissiolle toimittamaa tutkimusta⁽⁷⁹⁾ lukuun ottamatta – todetaan selvästi, että sähkönhankintasopimukset vaikuttavat merkittävästi kilpailuun ja kauppaan.
- (334) Sähkönhankintasopimuksissa määrätty varattu kapasiteetti, taattu vähimmäismyymintämäärä ja hinnoittelumekanismi suojaavat sähköntuottajia koko sopimusten keston ajan voimallisten toimintaan liittyviltä kaupallisilta riskeiltä. Kuten edellä 211 kappaleessa todetaan, nämä riskit liittyvät sähkön tuotantokustannusten ja erityisesti polttoainekulujen vaihteluihin, loppukäyttäjien maksamien sähkönhintojen vaihteluihin sekä loppukäyttäjien sähköntarpeen muutoksiin. Koska nämä ovat sellaisia tavantomaisia riskejä, joita sähkönhankintasopimusten ulkopuolella toimivien sähköntuottajien on siedettävä, sopimukset estävät tasapuoliset toimintaedellytykset tuottajien välillä ja vääristävät kannattavuuteen perustavaa kilpailua.

⁽⁷⁴⁾ Raportin päätelmien (Összefoglalás) 24 kohta.

⁽⁷⁵⁾ Julkaistu marraskuussa 2006. Tutkimuksen alkuperäinen nimi on ”A hosszú távú áramvásárlási szerződészek megszüntetésének hatása a villamos energia nagykereskedelmi árára” (Pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten poistamisen vaikutus sähkön tukkumarkkinahintoihin).

⁽⁷⁶⁾ Lainaus tutkimuksen 2 kohdasta: ”összegegyztethetetlen a versenyipiaci működés elveivel”.

⁽⁷⁷⁾ 10.1.2007; http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁷⁸⁾ Tiedot löytyvät Unkarin energiaviraston kotisivuilta: www.eh.gov.hu

⁽⁷⁹⁾ Tri Theon van Dijkjin tutkimus, maaliskuu 2006.

- (335) Komissio toteaa myös, että sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivat voimalaitokset kuuluvat suuriin kansainvälisiin yrityksiin, jotka toimivat myös lukuisissa muissa jäsenvaltioissa. Toimenpiteet, joista aiheutuu kilpailuetua kyseisille yrityksille, vaikuttavat väistämättä kauppaan ja saattavat siten vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla.
- (336) Useimmat asianomaisista arvioivat sähkönhankintasopimusten vaikutusta kauppaan ja kilpailun vääristymiseen niiden markkinaolosuhteiden pohjalta, jotka vallitsivat sopimusten tekohetkellä tai joka tapauksessa ennen Unkarin liittymistä Euroopan unioniin. Komissio ei voi hyväksyä tällaista lähestymistapaa ja viittaa siltä osin 156–172 kappaleeseen.
- (337) Eräät asianomaiset väittävät myös, että niiden omat sähkönhankintasopimukset eivät erikseen tutkittuina vaikuttaneet kauppaan, sillä niiden oman voimalaitoksen tuotantokapasiteetti on vähäinen verrattuna koko maan tuotantokapasiteettiin. Koska kaikkien sähkönhankintasopimusten peruseriaate on sama (velvollisuus ostaa tietty vähimmäismäärä tuotettua sähköä, tuotantokapasiteetin varaaminen, perustellut kiinteät ja muuttuvat kustannukset kattavan hinnan soveltaminen 15–27 vuoden ajan), jokainen sopimus vaikuttaa markkinoihin. Samalla kymmenen sähkönhankintasopimuksen yhtäaikaisten soveltaminen Unkarin markkinoilla luonnollisesti moninkertaistaa vaikutukset. Mitä suurempi osa tuotantokapasiteetista kuuluu sähkönhankintasopimusten soveltamisalaan, sitä suurempi on sopimusten vaikutus.
- (338) Tämän vuoksi komissio katsoo, että sähkönhankintasopimusten edellä mainituilla ehdoilla on vaikutusta kauppaan ja sopimukset saattavat vääristää kilpailua.
- (339) Komissio ilmaisi menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 3.1 kohdassa epäilynsä siitä, onko Paksi Atomerőmőn sähkönhankintasopimuksessa kyse valtiontuesta, sillä sen peruseriaatteet poikkeavat muista sähkönhankintasopimuksista. Tutkimustensa päätteeksi komissio kuitenkin katsoo, että edellä esitetty valtiontukikriteerin arviointi koskee yhtä lailla Paksi Atomerőmőn sähkönhankintasopimusta, koska sen keskeiset ehdot ovat yhdensuuntaiset muiden sähkönhankintasopimusten kanssa. Paksi Atomerőmőn sähkönhankintasopimuksen keskeisiä erityispiirteitä on selostettu edellä keskeisten kriteerien arvioinnin yhteydessä.
- (340) Edellä esitetyn arvioinnin pohjalta komissio katsoo, että sähkönhankintasopimuksissa määrätyn ostovelvoitteen keskeiset ehdot, kuten kapasiteetin varaaminen MVM:lle ja taattu vähimmäismyymintimäärä sellaisiin ehdoin, että varmistetaan voimalaitoksen tekemille sijoituksille tuotto ja näin suojataan niitä toimintaan liittyviltä kaupallisilta riskeiltä, voidaan katsoa EY:n perustamisopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Valtiontuki perustuu seuraavien seikkojen yhtäaikaiseen sovel-

tamiseen: kapasiteetin varaaminen, taattu vähimmäismyymintimäärä, kapasiteetti- ja energiapalkkioihin perustuva hintamekanismi, jolla katetaan kiinteät ja muuttuvat kustannukset ja pääomakulut, sekä markkinoiden tavantomaista käytäntöä pidempi sopimusten voimassaoloaika.

7.4 Sähkönhankintasopimusten sovellettavuus liittymisen jälkeen

- (341) Asianomaiset esittävät, että taannehtivuuskiellon mukaisesti komissio ei saa tarkastaa toimenpiteitä, jotka on toteutettu ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti, uudestaan liittymisen jälkeen.
- (342) Komissio ei ole samaa mieltä asianomaisten kanssa. Liittymishetkellä kaikkiin toimenpiteisiin ruvetaan soveltaamaan yhteisön säännöstöä riippumatta siitä, olivatko ne ennen liittymistä voimassa olleiden kansallisten oikeussääntöjen mukaisia. Liittymisasiakirjan liitteessä IV esitettyjä valtiontukitoimenpiteitä koskevia erityissääntöjä sovelletaan tukitoimenpiteisiin myös siinä tapauksessa, että ne on hyväksytty ennen liittymistä voimassa olleiden kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti.
- (343) Liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 alakohdassa määritellään ainoastaan seuraavat kolme toimenpidekategoriaa voimassa olevaksi tueksi: i) ennen 10 päivää joulukuuta 1994 täytäntöönpannut tukitoimenpiteet; ii) liittymisasiakirjan liitteen IV lisäyksessä luetellut tukitoimenpiteet, jotka komissio on tutkinut; sekä iii) toimenpiteet, jotka komissio on hyväksynyt väliaikaisen menettelyn puitteissa. Kaikkia vielä liittymispäivän jälkeen sovellettavia toimenpiteitä, jotka ovat valtion tukea ja jotka eivät kuulu johonkin edellä esitetystä kolmesta kategoriasta, pidetään uutena tukena liittymisestä alkaen. Toisin sanoen komissiolla on täydet valtuudet kieltää nämä toimenpiteet, jos ne eivät sovellu sisämarkkinoille. Valtiontukisääntöjen soveltaminen liittymisen jälkeen sovellettavien toimenpiteiden tuleviin vaikutuksiin ei tarkoita EY:n valtiontukisääntöjen takautuvaa soveltamista, ja joka tapauksessa se on perusteltua liittymisasiakirjan nojalla.
- (344) Liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 2 alakohdassa määritellään "väliaikainen menettely". Siinä säädetään uusissa jäsenvaltioissa ennen liittymistä voimaan tulleiden ja liittymisen jälkeen sovellettavien tukiohjelmien ja yksittäisten tukitoimenpiteiden arvioinnissa sovellettavista säännöistä.
- (345) Asianomaiset esittävät, että koska yhteisön valtiontukisääntöjä sovelletaan vasta liittymispäivästä lähtien, vain sellaiset toimenpiteet, joista aiheutuu ylimääräistä etua liittymisen jälkeen, voidaan määritellä liittymisen jälkeen sovellettaviksi. Niiden mukaan sähkönhankintasopimuksista ei aiheudu liittymisen jälkeen ylimääräistä etua, sillä hintakaavat oli määritelty jo ennen liittymistä ja näin ollen valtion taloudellinen sitoumus oli kokonaan tiedossa jo ennen liittymistä.

(346) Komissio esittää seuraavat huomiot. Sähköhankintasopimukset erääntyvät vuosien 2010 ja 2024 välisenä aikana eli liittymisen jälkeen. Komissio on katsonut vain erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa, että liittymisen jälkeen edelleen voimassa oleva tukitoimenpide ei ole liittymisasiakirjassa tarkoitettua vielä liittymispäivän jälkeen sovellettavaa tukea. Kuten kaikkia lainsäädännön poikkeuksia, tätäkin olisi tulkittava tiukasti, jotta ei poisteta komission valtiontukivalvonnan piiristä sellaisia toimenpiteitä, jotka sinne liittymissopimuksen allekirjoittajien mukaan kuuluvat.

(347) Tältä osin komissio on tähän saakka käytännössä katsonut ⁽⁸⁰⁾, että sellaiset tukitoimenpiteet, joiden osalta valtion taloudellinen sitoumus on ollut tarkasti tiedossa ennen liittymistä, eivät ole liittymisasiakirjan liitteessä IV tarkoitettua liittymisen jälkeen sovellettavaa tukea.

”Valtion taloudellisen sitoumuksen tarkka suuruus”

(348) Sähköhankintasopimuksissa ei määritellä valtion taloudellisen sitoumuksen enimmäismäärää, eikä sitä olisi ollut mahdollista laskeakaan ennen liittymistä sopimusten koko voimassaoloajalle.

(349) Päinvastoin sähköhankintasopimukseen perustuva valtion taloudellinen vastuu riippuu sellaisista parametreista, joiden tuleva kehitys ei ollut tiedossa liittymishetkellä. Sähköhankintasopimuksissa annettiin tuottajille suojaa sellaisten kulujen vaihteluilta, jotka eivät perustuneet ennen liittymistä tapahtuneisiin seikkoihin vaan tuleviin tapahtumiin, joten ne eivät olleet tiedossa liittymishetkellä.

(350) Erityisesti seuraavat seikat osoittavat, että sähköhankintasopimukseen perustuva valtion taloudellinen sitoumus ei ollut tiedossa liittymishetkellä ja että sopimuksissa määrätään valtiota koskevista velvoitteista, jotka ovat voimassa myös liittymisen jälkeen.

(351) Yksittäisissä sähköhankintasopimuksissa ei ensinnäkään määritellä täsmällistä hintaa, jolla tuottajat myyvät sähköä MVM:lle. Hinnat lasketaan käyttäen kaavoja, jotka koostuvat useista ennalta arvioimattomalla tavalla muuttuvista parametreista.

(352) Sähköhankintasopimusten hintakaavat sisältävät kapasiteetin käyttöön asettamisesta maksettavan palkkion (eli kapasiteettipalkkion) ja energiapalkkion sekä muita täydentäviä, tuottajakohtaisia palkkioita.

(353) Kaavoissa määritellään pelkästään hyväksyttävät kustannukset ja palkkiot kunkin palkkiokategorian osalta sekä kunkin palkkiokategorian painoarvo hinnassa.

(354) Tuottajat ja MVM myönsivät huomautuksissaan, että tiettyjen palkkiokategorioiden täsmällistä sisältöä on täytynyt selkeyttää neuvotteluissa MVM:n kanssa.

(355) Useat sähköhankintasopimuksissa mainituista kustannuskategorioista ovat muuttuvia, eivätkä ne voineet olla täsmällisesti tiedossa ennen liittymistä. Esimerkiksi:

(356) *Kapasiteettipalkkio*

Tässä palkkiokategoriassa otetaan huomioon sekä taattu kapasiteetti että MVM:n tosiasiaassa käyttämä kapasiteetti. Se riippuu muun muassa vuotuisista, kuukausittaisista ja viikoittaisista suunnitelmista. Jokaisessa sähköhankintasopimuksessa on viittauksia säännöllistä suunnittelua koskeviin sääntöihin, ja täsmällinen loppuhinta riippuu kussakin sopimuksessa vuosittaisista, kuukausittaisista ja viikoittaisista suunnitelmista. Näitä kustannuskategorioita ei tietenkään voida määritellä tarkasti etukäteen. Osapuolet voivat esimerkiksi päättää suunnitelmissaan ylikapasiteetista tietyllä ajanjaksolla. MVM:n maksama kokonais hinta riippuu luonnollisesti myös muista sähkön kysyntään vaikuttavista tekijöistä, kuten säästä.

Myös Unkarin forintin valuuttakurssi vaikuttaa tähän kustannuskategoriaan.

(357) *Energiapalkkio*

Tähän kustannuskategorian vaikuttavat ensisijaisesti polttoainekulut. Niiden vaihtelu puolestaan riippuu markkinasäännöistä, joihin osapuolet eivät voi vaikuttaa. Sähköhankintasopimuksissa ei määritellä minkäänlaista ylärajaa polttoaineiden tulevasta hinnankorotuksesta riippuville kustannuksille.

Tietyllä ajanjaksolla maksettavien energiapalkkioiden suuruus riippuu luonnollisesti myös MVM:lle myydyin energian määrästä. Tämä taas voidaan laskea vain jälkikäteen.

(358) *Täydentävät palkkiot (tarvittaessa)*

Eräissä sähköhankintasopimuksissa määrätään täydentävästä palkkiosta, jota maksetaan varatusta mutta käyttämättä jääneestä kapasiteetista. Palkkion täsmällistä suuruutta ei luonnollisesti voida määritellä etukäteen.

(359) Useimmissa sähköhankintasopimuksissa määrätään bonus-malus-palkkioista, joita maksetaan tuottajille, jos ne huippukuormituskaudella tarjoavat enemmän kapasiteettia tai tuottavat enemmän sähköä kuin sopimuksissa määrätään. Sen sijaan tuottaja, joka toimittaa vähemmän kapasiteettia kuin sähköhankintasopimuksessa ja vuotuisissa/kuukausittaisissa suunnitelmissa määrätään, saa tuotteistaan pienemmän hinnan.

(360) Nämä laskelmat samoin kuin edellä luetellut esimerkit perustuvat kausittaisiin toimintasuunnitelmiin ja riippuvat myös tuottajien omasta toiminnasta. Niitä ei voida mitenkään määritellä etukäteen.

⁽⁸⁰⁾ Ks. esimerkiksi komission valtiontukipäätös, tehty 28 päivänä tammikuuta 2004, asiassa CZ 14/03 – Tšekin tasavalta ”Česka spořitelna, a.s.”.

- (361) Edellä esitetystä käy ilmi, että 15–27 vuotta voimassa olevan sähkönostosopimuksen täsmällisen loppuhinnan määrittäminen on teknisesti mahdotonta. Täsmällinen hinta riippuu kausittaisista tuotantosuunnitelmista, sähkönsäätöjärjestelmästä, sopimuspuolten toiminnasta, polttoaineiden hinnoista jne.
- (362) Vaikka kaikki näistä väitteistä eivät koske kaikkia sähkönhankintasopimuksia (koska hyväksyttävien kustannusten kategoriat poikkeavat tiettyssä määrin toisistaan yksittäisissä sopimuksissa), kaikki sopimukset sisältävät kuitenkin sellaisia hintaelementtejä, joita on mahdoton määrittää täsmällisesti etukäteen.
- (363) Sen vuoksi komissio katsoo, että hintakaavojen olemassaolo ei rajoita riittävästi valtion taloudellista sitoumusta. Koska kaavat sisältävät useita muuttuvia parametreja, on valtion taloudellisen sitoumuksen suuruutta mahdoton arvioida riittävän täsmällisesti.
- (364) Lisäksi on otettava huomioon, että sähkönhankintasopimuksiin perustuva MVM:n taloudellinen sitoumus riippuu suurelta osin kysynnästä. Taloudellinen sitoumus nimitäin vastaa sähkönhankintasopimuksiin perustuvan hankintahinnan ja MVM:n myymästään energiasta saaman voiton erotusta. Toisaalta sitä hintaa, jolla MVM myy sähköä, ei voida määrittää etukäteen. Se riippuu tuloista, jotka MVM hankkii alueellisten sähköyhtiöiden kanssa tekemiensä sopimusten puitteissa tapahtuvasta myynnistä, huutokauppojen ja tarjouskilpailujen tuloksesta sekä virtuaalisella kauppapaikalla ("Piacté") toteutuneesta myynnistä. Näihin hintoihin vaikuttaa myös kausittainen virallinen hintasäätely ja markkinoiden kysynnän heilahtelu. Tämä lisää sähkönhankintasopimuksiin perustuvaa valtion taloudellisen sitoumuksen ennakoimattomuutta. Lisäksi on mahdollista, että sähkönhankintasopimuksissa taattu vähimmäismyymintämäärä ylittää yhä useammin MVM:n tosiasialliset tarpeet, erityisesti vuoden 2008 tammikuussa toteutuneen energiamarkkinoiden täydellisen vapauttamisen seurauksena. Sähkönsäätely puolestaan voi kasvattaa edelleen odottamattomia kuluja ja siten sähkönhankintasopimuksiin perustuvan valtion taloudellisen sitoumuksen ennakoimattomuutta.
- (365) Sen vuoksi maksuissa, jotka MVM on suorittanut sähköntuottajille liittymisen jälkeen, ei ole kyse pelkästään ennen liittymistä sovitun kiinteän enimmäismäärän puitteissa tehdyistä osamaksuista.
- (366) Tästä seuraa, että tässä päätöksessä arvioidut sähkönhankintasopimukset ovat liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 3 kohdassa tarkoitettuja liittymisen jälkeen sovellettavia toimenpiteitä.

7.5 Sähkönhankintasopimukset: "uutta tukea" eikä "voimassa olevaa tukea"

- (367) Liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 3 kohdassa todetaan seuraavaan: "Jos komissio ei kolmen kuukauden kuluessa kaikkien toimenpidettä koskevien tietojen vastaanottamisesta tai siitä, kun se on vastaanottanut uuden jäsenvaltion lausunnon, jossa se ilmoittaa komissiolle pitävänsä annettuja tietoja täydellisinä koska pyydettyjä lisätietoja ei ole saatavilla tai ne on jo annettu, vastusta kyseistä voimassa olevaa tukitoimenpidettä sen perusteella, että toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille olisi vakavia epäilyksiä, komission katsotaan olleen vastustamatta toimenpidettä."
- (368) Tämän kohdan pohjalta eräät asianomaiset ovat esittäneet, että komissio laiminlöi kolmen kuukauden määräajan Unkarin 31 päivänä maaliskuuta 2004 tekemän ilmoituksen jälkeen ja siten vaikenemalla hyväksyi toimenpiteet väliaikaisen menettelyn puitteissa.
- (369) Tältä osin komissio huomauttaa, että väliaikaisen menettelyn puitteissa 31 päivänä maaliskuuta 2004 tehdyn ilmoituksen aiheena oli MVM:lle myönnettyjä korvauksia koskeva asetus eivätkä sähkönhankintasopimukset. Unkari peruutti ilmoituksen, ja komissio käynnisti myöhemmin sähkönhankintasopimuksia koskevan tutkimuksen NN-asianumerolla (ks. 1 luku edellä).
- (370) Olisi myös huomattava, kuten alla esitetty taulukko osoittaa, että komissio ei laiminlyönyt asianomaisten mainitsemia kolmen kuukauden määräaika:

Tapahtuma	Päivämäärä	Tietojen saamisesta kulunut aika
Unkarin ilmoitus	31.3.2004	
Komission kysymykset	29.4.2004	29 päivää
Unkarin vastaukset	4.6.2004	
Komission kysymykset	10.8.2004	2 kuukautta ja 6 päivää
Unkarin vastaukset	21.10.2004	
Komission kysymykset	17.1.2005	2 kuukautta ja 27 päivää
Unkarin vastaukset	7.4.2005	
Unkari peruutti ilmoituksensa	15.4.2005	8 päivää

- (371) Edellä lueteltujen kirjallisten yhteydenottojen ohella komissio ja Unkarin viranomaiset järjestivät tapaamisen 15 päivänä heinäkuuta 2004, 30 päivänä marraskuuta 2004 ja 12 päivänä tammikuuta 2005.

- (372) Tämän menettelyn osalta komissio arvioi jäljempänä, sisältävätkö sähkönhankintasopimukset voimassa olevaa vai uutta tukea liittymisasiakirjan säännösten tai menettelyasetuksen mukaisesti.
- (373) Liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan mukaan kaikkia ennen liittymistä voimaan tulleita ja vielä liittymispäivän jälkeen sovellettavia tukitoimenpiteitä, jotka eivät kuulu johonkin edellä luetelluista voimassa olevan tuen kategorioista, pidetään liittymisestä alkaen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna uutena tukena.
- (374) Tässä päätöksessä käsitellyt sähkönhankintasopimukset tulivat voimaan vuosien 1995 ja 2001 välillä, toisin sanoen ennen kuin Unkari liittyi EU:hun 1 päivänä toukokuuta 2004. Tämä päätös koskee vain niitä sähkönhankintasopimuksia, jotka olivat voimassa liittymispäivänä. Se ei koske niitä sähkönhankintasopimuksia, jotka päättyivät ennen liittymispäivää. Kaikista edellä 7.4 kohdassa esitetyistä syistä johtuen toimenpide katsotaan liittymisasiakirjassa tarkoitetuksi liittymisen jälkeen sovellettavaksi toimenpiteeksi.
- (375) Liittymisasiakirjassa mainitaan seuraavat kolme voimassa olevan tuen kategoriala:
- ennen 10 päivää joulukuuta 1994 täytäntöönpannut tukitoimenpiteet
- Kaikki sähkönhankintasopimukset allekirjoitettiin ja ne tulivat voimaan 10 päivän joulukuuta 1994 jälkeen.
- liittymisasiakirjaan liitettyssä lisäyksessä luetellut tukitoimenpiteet
- Sähkönhankintasopimuksia yleensä tai yksittäisiä sähkönhankintasopimuksia ei mainita liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 1 alakohdan b alakohdassa tarkoitettuna lisäyksessä, joka käsittää luettelon voimassa olevista tukitoimenpiteistä.
- tukitoimenpiteet, joita uuden jäsenvaltion valtiontuen valvontaviranomainen on arvioinut ennen liittymispäivää ja jotka on todettu yhteisön säännösten mukaisiksi, ja joita komissio ei ole vastustanut sillä perusteella, että toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille olisi vakavia epäilyksiä, liittymisasiakirjassa esitetyn ns. väliaikaisen menettelyn mukaisesti (vrt. liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 3 kohdan 2 alakohta).
- Yhtään sähkönhankintasopimusta ei ilmoitettu komissiolle väliaikaisen menettelyn puitteissa.
- (376) Koska sähkönhankintasopimukset eivät kuulu mihinkään liittymisasiakirjassa luetelluista voimassa olevan tuen kategorioista, ne on katsottava liittymisestä alkaen uudeksi tueksi.
- (377) Komissio huomauttaa, että luokittelu vastaa menettelyasetuksen 1 artiklan b alakohdan v alakohdan viimeistä lausetta. Siinä säädetään, että jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä (tässä tapauksessa energiamarkkinoiden vapautuminen direktiivin 96/92/EY nojalla, joka tuli voimaan Unkarissa maan liityttyessä Euroopan unioniin), näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena eli ne on katsottava uudeksi tueksi.
- (378) Budapesti Erőműn mukaan menettelyasetuksen 1 artiklan b alakohdan v alakohdan viimeistä lausetta ei voida soveltaa tässä tapauksessa. Se viittaa *Alzetta Mauron* asiassa annettuun tuomioon⁽⁸¹⁾ väittäen, että tuet, joita on myönnetty ennen vapauttamista kilpailulta suljetuilla markkinoilla, on katsottava markkinoiden vapautumisesta alkaen voimassa olevaksi tueksi.
- (379) Komissio ei voi hyväksyä tätä väitettä. Kuten jo edellä todettiin, komission näkökulmasta liittymisasiakirjan valtiontukimääräysten tarkoituksena oli nimenomaan varmistaa, että komissio tutkii uudelleen kaikki sellaiset toimenpiteet, jotka saattavat vääristää jäsenvaltioiden välistä kilpailua liittymisen jälkeen. Toisin kuin ennen 1 päivää toukokuuta 2004 edeltävissä liittymissopimuksissa, 1 päivänä toukokuuta 2004 voimaan tullessa liittymisasiakirjassa pyritään rajoittamaan voimassa olevat tukitoimenpiteet edellä mainittuihin kolmeen ryhmään. *Alzetta Mauron* asiassa annettu tuomio ei koske liittymisasiakirjan soveltamisalaan kuuluvia toimenpiteitä, joten sitä ei voida soveltaa arvioitavana oleviin sähkönhankintasopimuksiin. Lisäksi *Alzetta Mauron* asiassa annettu tuomio koskee tilannetta, ennen kuin asetus (EY) N:o 659/1999 tuli voimaan.
- (380) Budapesti Erőmű väittää myös, että 1 artiklan b alakohdan v alakohta ei voida soveltaa yksittäisiin tukitoimenpiteisiin, ”koska siinä ei mainita erikseen yksittäisiä tukitoimenpiteitä”. Komissio ei voi hyväksyä tätä väitettä. Ei ole mitään syytä, minkä takia viittaukset ”tukeen” tai ”tiettyihin toimenpiteisiin” eivät koskisi yhtä lailla yksittäisiä tukia ja tukiohjelmia. Asetuksen (EY) N:o 659/1999 4 artiklassa puhutaan johdonmukaisesti ilmoitetuista ”toimenpiteistä”. Komissio kuitenkin olettaa, että asianomainen ei väitä, että 4 artikla määrittelee yksinomaan ilmoitettujen tukiohjelmien alustavaa tutkintaa.
- (381) Sen vuoksi komissio katsoo liittymisasiakirjan ja menettelyasetuksen pohjalta, että sähkönhankintasopimukset ovat uutta tukea.

⁽⁸¹⁾ Ks. alaviite 32.

7.6 Komissio ei voi päättää laillisesti tehtyjä yksityisoikeudellisia sopimuksia (*pacta sunt servanda*) – oikeudellinen epävarmuus – oikeasuhteisuus

- (382) Komissio haluaa ottaa kantaa asianomaisten huomautuksiin, joiden mukaan komissio ei voi päättää yksityisoikeudellisia sopimuksia, sillä asianomaisten mukaan tämä olisi vastoin EY:n perustamissopimuksen valtioneuvoston koskevia määräyksiä ja loukkaisi oikeusvarmuuden ja oikeasuhteisuuden periaatteita.
- (383) Komissio torjuu tämän väitteen. Valtiontukinäkökulmasta tuen muodolla (sähkönhankintasopimusten kohdalla yksityisoikeudellinen sopimus) ei ole merkitystä, sillä komission tutkimuksessa olennaista on pelkäämistään toimenpiteen vaikutus. Jos yksityisoikeudellisen sopimuksen ehtojen seurauksena jokin osapuolista saa sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtioneuvoston tukea, jäsenvaltion on lakkautettava kyseiset ehdot. Komission on määrättävä jäsenvaltio lakkauttamaan sääntöjenvastainen ja yhteismarkkinoille soveltumaton valtioneuvoston tuki myös siinä tapauksessa, että tuki on niin olennainen osa sopimusta, että sen lakkauttaminen vaikuttaa koko sopimuksen pätevyyteen.
- (384) Komissio esittää oikeusvarmuuden osalta seuraavat huomiot. Eurooppa-sopimus yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista, jolla valmisteltiin Unkarin liittymistä EU:hun, allekirjoitettiin 16 päivänä joulukuuta 1991 ja se tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 1994 eli ennen kuin sähkönhankintasopimukset tehtiin. Unkari esitti liittymishakemuksensa virallisesti 31 päivänä maaliskuuta 1994. Silloin kun osapuolet tekivät sähkönhankintasopimukset (vuosina 1995–2001), Unkari oli Eurooppa-sopimuksen 62 artiklan mukaisesti jo velvollinen saattamaan kilpailulainsäädäntönsä vastaamaan EY:n perustamissopimusta. Oli myös selvää, että sähkönhankintasopimukset allekirjoitettiin niin pitkäksi ajaksi, että ne eivät päättyisi ennen Unkarin liittymistä Euroopan unioniin.
- (385) Unkarin tasavalta allekirjoitti liittymissopimuksen⁽⁸²⁾ 16 päivänä huhtikuuta 2003. Liittymissopimus tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 2004. Alkuperäisten perustamissopimusten määräykset ja sekundaarilainsäädännön säännökset sitoivat Unkaria liittymisasiakirjan 2 artiklan nojalla liittymisestä alkaen. Yhteisön säännöstöä sovelletaan siis uusissa jäsenvaltioissa kaikkiin sopimuksiin, ja kaikki poikkeukset valtioneuvoston sääntöihin perustuvat yksinomaan liittymisasiakirjaan. Liittymissopimukseen liitettyssä liittymisasiakirjassa ja sen liitteissä ei määrätä valtioneuvoston

töjä koskevista poikkeuksista, joiden nojalla sähkönhankintasopimukset tai energia-ala yleensä vapautettaisiin EU:n valtioneuvoston sääntöjen suorasta soveltamisesta.

- (386) Komission on siis sovellettava EU:n kilpailulainsäädäntöä Unkariin samalla tavalla kuin sitä sovelletaan kaikkien muiden jäsenvaltioiden energia-aloihin. Asianomaisten näkemyksistä poiketen komissio katsoo, että itse asiassa valtioneuvoston sääntöjen soveltamatta jättäminen sähkönhankintasopimukseen johtaisi oikeudelliseen epävarmuuteen energian sisämarkkinoilla. Uuden jäsenvaltion liittyminen EU:hun voi johtaa tilanteeseen, jossa ennen liittymistä kansallisen lainsäädännön nojalla hyväksytyt toimenpiteet voidaan katsoa liittymisestä lähtien valtioneuvoston tukiin ja kuuluu siten komission valtioneuvoston valvontaan piiriin.
- (387) Komissio ei löytänyt asianomaisten huomautuksista perusteluita sille, miksi tämä menettely olisi vastoin oikeusvarmuuden periaatetta.

7.7 Soveltuvuuden arviointi

- (388) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa todetaan yleisesti, että valtioneuvoston tuki ei sovellu yhteismarkkinoille.
- (389) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätään poikkeuksista EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa esitettyyn yleiseen sääntöön valtioneuvoston soveltumattomuudesta yhteismarkkinoille.
- (390) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan poikkeuksia ei voida soveltaa tässä tapauksessa, koska kyseessä ei ole sosiaalinen tuki, tukea ei ole myönnetty yksittäisille kuluttajille, tuella ei ole tarkoitettu korvata luonnonmullistusten tai poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamia vahinkoja, eikä kyseessä ole taloudellinen tuki Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako olisi vaikuttanut.
- (391) Muista poikkeuksista määrätään EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdassa.
- (392) Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätään, että yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää ”tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueille, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma”. Liittymishetkellä koko Unkari voitiin katsoa tällaiseksi alueeksi, ja useimmat maan alueista voivat edelleen saada tällaista tukea⁽⁸³⁾.

⁽⁸²⁾ EUVL L 236, 23.9.2003.

⁽⁸³⁾ Komission 13 päivänä syyskuuta 2006 hyväksymä ja EUVL:ssä (EUVL C 256, 24.10.2006, s. 7) julkaistu Unkarin aluetukikartta.

- (393) Komissio antoi tällaisten tukien arviointia koskevat suuntaviivat. Unkarin liittyessä EU:hun voimassa olivat alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat⁽⁸⁴⁾, jäljempänä 'aiemmat aluetuen suuntaviivat'. Näitä suuntaviivoja sovellettiin aluetukien arviointiin myös EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan pohjalta. Komissio on antanut uudet alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat⁽⁸⁵⁾, jäljempänä 'uudet aluetuen suuntaviivat', joita sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2007.
- (394) Kumpienkin aluetuen suuntaviivojen mukaan periaatteessa voidaan hyväksyä vain investointikustannusten kattamiseen tarkoitettu valtiontuki⁽⁸⁶⁾. Molempien suuntaviivojen mukaan:
- (395) "Yrityksen juoksevien kustannusten alentamiseen tarkoitettujen aluetuet (toimintatuet) ovat periaatteessa kiellettyjä. Poikkeuksellisesti tämäntyyppisiä tukia voidaan kuitenkin sallia alueilla, joihin sovelletaan 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeusta edellyttäen, että tuki edistää alueellista kehitystä, myöntäminen on perusteltua tuen laadun vuoksi ja että tuen taso on suhteessa niihin haittoihin, joita sillä pyritään lievittämään. Jäsenvaltion on osoitettava haittojen olemassaolo ja niiden suuruus"⁽⁸⁷⁾.
- (396) Tukea ei voida pitää investointitukena. Molemmissa aluetuen suuntaviivoissa määritellään investointituet luettelamalla potentiaaliset tukikelpoiset kustannukset. Sähkönhankintasopimuksiin perustuvat maksut kattavat selvästi myös muita kustannuksia. Silmiinpistävin esimerkki on se, että sähkönhankintasopimukset kattavat voimalaitosten toimintaan liittyvät polttoainekustannukset. Sähkönhankintasopimukset kattavat myös työvoimakulut. Nämä eivät luonnollisesti ole investointituen tukikelpoisia kustannuksia. Päinvastoin ne ovat toimijan juoksevia kustannuksia ja siksi ne on luokiteltava molempien aluetuen suuntaviivojen nojalla toimintakustannuksiksi.
- (397) Toimintatuen osalta Unkarin viranomaiset ja asianomaiset eivät esittäneet konkreettisiin alueisiin liittyviä alueellisia haittoja, joita sähkönhankintasopimuksilla pyrittäisiin lievittämään, eivätkä osoittaneet tuen oikeasuhteisuutta haittoihin nähden.
- (398) Lisäksi molemmissa aluetuen suuntaviivoissa esitetään, että toimintatukea olisi joka tapauksessa vähennettävä asteittain ja sen kesto olisi rajoitettava. Sähkönhankintasopimusten nojalla tarjottu tuki ei vähene asteittain, ja lisäksi 15–27 vuoden kesto ylittää reippaasti molemmissa suuntaviivoissa sallitun keston. Sähkönhankintasopimuksia ei myöskään voida luokitella mihinkään aluetuen suuntaviivoissa mainituista poikkeuksista, eivätkä Unkarin viranomaiset tai asianomaiset ole tällaista väittäneet.
- (399) Edellä esitetyn pohjalta komissio toteaa, että tuki ei täytä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätyn poikkeuksen ehtoja.
- (400) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdassa todetaan, että yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää "tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen".
- (401) Komissio huomauttaa, että kyseisellä tuella ei pyritä mitenkään edistämään Euroopan yhteistä etua koskevaa tärkeää hanketta.
- (402) Komissio ei myöskään löytänyt viitteitä siitä, että tuella pyrittäisiin poistamaan Unkarin taloudessa oleva vakava häiriö. Komissio myöntää, että sähkö on tärkeä tuote jokaisen jäsenvaltion taloudelle ja että Unkarin energia-ala oli 1990-luvulla uudistuksen tarpeessa.
- (403) Komissio kuitenkin katsoo, että "jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön" käsite viittaa paljon vakavampiin tapauksiin eikä sitä voida soveltaa tavanomaista sähköntoimitusta koskeviin sopimuksiin. Lisäksi komissio huomauttaa, että edellä mainittuun käsitteeseen liittyy tietynasteinen kiireellisyys, joka puuttuu sähkönhankintasopimuksista.
- (404) Unkarin viranomaiset ja asianomaiset eivät myöskään ole väittäneet, että sähkönhankintasopimukset olisivat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisia.
- (405) Tämän pohjalta komissio katsoo, että tuki ei täytä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrätyn poikkeuksen ehtoja.
- (406) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa todetaan, että tuki kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen voidaan katsoa EY:n perustamissopimuksen mukaiseksi, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä yhteisössä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Tätä kohtaa ei selvästikään voida soveltaa sähkönhankintasopimuksiin.
- (407) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa sallitaan tuki tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Komissio on laatinut useita suuntaviivoja ja tiedonantoja, joissa määritellään, miten tässä artikkelissa määrättyä poikkeusta on sovellettava.

⁽⁸⁴⁾ EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9.

⁽⁸⁵⁾ EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13.

⁽⁸⁶⁾ Aiempien aluetuen suuntaviivojen 4.15 kohta ja uusien aluetuen suuntaviivojen 5 kohta.

⁽⁸⁷⁾ Lainaus on uusien aluetuen suuntaviivojen 5 kohdasta.

- (408) Edellä 393–398 kappaleessa esitetään, että sähkönhankintasopimukset ovat ristiriidassa sekä aiempien että uusien aluetuen suuntaviivojen kanssa.
- (409) Komissio huomauttaa, että yhteisön suuntaviivoissa valtiotuesta ympäristönsuojelulle⁽⁸⁸⁾, joita sovellettiin Unkarin liittyessä Euroopan unioniin, sallitaan aluetuen suuntaviivojen tapaan ensisijaisesti investointituet. Toimintatuki rajoittuu tiettyjen tavoitteiden edistämiseen tarkoitettuun tukeen. Näistä ensimmäinen on tuki jätehuoltoon ja energiansäästöön (E.3.1 kohta), jota voidaan myöntää enintään 5 vuoden ajan. Toinen on veronhuojennuksina tai verovapautuksina myönnettävä tuki (E.3.2 kohta). Kolmas on uusiutuvan energian hyväksi myönnettävä tuki (E.3.3 kohta). Mitään näistä määräyksistä ei luonnollisestikaan voida soveltaa tässä tapauksessa.
- (410) Neljäs ja viimeinen sallittu toimintatuen laji on tuki sähkön ja lämmön yhteistuotantoon (E.3.4 kohta). Eräät kyseisistä tuottajista tuottavat sähköä ja lämpöä. Sähkönhankintasopimukset eivät kuitenkaan täytä ympäristönsuojelulle myönnettävää valtiontukea koskevien suuntaviivojen 66 kohdassa määriteltyjä ehtoja eivätkä siten 58–65 kohdassa esitettyjä edellytyksiä. Yksi 66 kohdassa tarkoitetuista ehdoista koskee sitä, että tukitoimenpide edistää ympäristönsuojelua, koska energian muuntamisen hyötysuhde on poikkeuksellisen korkea, koska toimenpide mahdollistaa energiankulutuksen vähentämisen tai tuotantoprosessi aiheuttaa vähemmän vahinkoa ympäristölle. Komission käytettävissä olevien tietojen perusteella tämä edellytys ei täyty.
- (411) Jäsenvaltiot voivat hyödyntää seuraavia kolmea vaihtoehtoa myöntääkseen toimintatukea sähkön ja lämmön yhteistuotantoon:
- vaihtoehto 1: tuki, joka kompensoi lämmön ja sähkön yhteistuotannon kustannusten ja tuotetun energian markkinahinnan välisen erotuksen;
  - vaihtoehto 2: markkinamekanismit, kuten vihreät sertifikaatit tai tarjouskilpailumenettelyt;
  - vaihtoehto 3: tuki, joka kompensoi vältetyt ulkoiset kustannukset eli sellaiset ympäristönsuojelukustannukset, joita yhteiskunnalle aiheutuisi, jos samaa energiamäärää ei tuotettaisi sähkön ja lämmön yhteistuotannolla;
  - vaihtoehto 4: enintään 5 vuodeksi myönnetty tuki, jonka määrä joko vähenee asteittain tai on enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.
- (412) On ilmeistä, että sähkönhankintasopimukset eivät täytä vaihtoehdon 2 ja vaihtoehdon 3 ehtoja. Myöskään vaihtoehdon 1 ehdot eivät täyty, sillä tuen määrää laskettaessa ei ole otettu huomioon tuotetun energian markkinahintaa. Tietyn sähkönhankintasopimuksen puiteissa annetun tuen kokonaismäärä ei riipu muiden sähköntuottajien tarjoamista hinnoista vaan yksinomaan kyseisen tuottajan investointi- ja toimintakustannuksista.
- (413) Lisäksi Unkari sen enempiä kuin kyseiset tuottajatkaan eivät ole perustelleet sopimusten soveltuvuutta näiden artiklojen nojalla eivätkä osoittaneet, että voimalliset täyttävissä olevat ehdot, jotka sähkön ja lämmön yhteistuotantoon myönnettävälle tuelle on asetettu ympäristönsuojelulle myönnettävää valtiontukea koskevissa suuntaviivoissa.
- (414) Komissio antoi 23 päivänä tammikuuta 2008 uudet yhteisön suuntaviivat valtiotuesta ympäristönsuojelulle⁽⁸⁹⁾. Myös uusissa suuntaviivoissa sallitaan toimintatuki ainoastaan silloin, kun on kyse energian säästöstä, uusiutuvien energianlähteiden käytöstä ja veronhuojennuksista ja verovapautuksista. Kuten edellä mainittiin, mitään näistä ei voi soveltaa sähkönhankintasopimuksiin.
- (415) Sähkön ja lämmön yhteistuotannon osalta jäsenvaltiot voivat valita seuraavista kolmesta vaihtoehdosta tukea myöntäessään:
- vaihtoehto 1: tuki, joka kompensoi lämmön ja sähkön yhteistuotannon kustannusten ja tuotetun energian markkinahinnan välisen erotuksen;
  - vaihtoehto 2: markkinamekanismit, kuten vihreät sertifikaatit tai tarjouskilpailumenettelyt;
  - vaihtoehto 3: enintään 5 vuodeksi myönnetty tuki, jonka määrä joko vähenee asteittain tai on enintään 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.
- Sähkönhankintasopimukset eivät täytä mitään edellä esitettyjen vaihtoehtojen kriteereistä. Unkarin viranomaiset ja sähköntuottajat eivät ole esittäneet mitään todisteita siitä, että sopimukset täyttävissä olevat ympäristönsuojelulle myönnettävää valtiontukea koskevien uusien suuntaviivojen kriteerit.
- (416) Kaikista komission antamista suuntaviivoista ja tiedonannoista, joissa määritellään perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa esitetyn poikkeuksen soveltaminen, voidaan tässä tapauksessa soveltaa ainoastaan valtiontukien analyysimenetelmiä (ks. 26 kappale edellä).

⁽⁸⁸⁾ Yhteisön suuntaviivat valtiotuesta ympäristönsuojelulle (EYVL C 37, 3.2.2001, s. 3).

⁽⁸⁹⁾ EUVL C 82, 1.4.2008, s. 1.

- (417) Analyysimenetelmät koskevat sellaisille vakiintuneille yrityksille myönnettyjä tukia, jotka ovat investoineet voimaitoksiin ennen sähköalan vapauttamista ja joilla saattaa olla vaikeuksia saada investointikustannuksensa takaisin vapautetuilla markkinoilla. Valtiontukien analyysimenetelmät muodostavat sen vuoksi asianmukaisen perustan sähkönhankintasopimusten yhteismarkkinoille soveltuvuuden arvioinnille, koska eräs sopimusten keskeisistä piirteistä on antaa tietyille yrityksille, jotka ovat sijoittaneet sähköntuotantolaitteistoon ennen sähköalan vapauttamista, mahdollisuus hyötyä jatkossakin taatuista tuloista ja sijoituksille saatavasta tuotosta.
- (418) Komissio huomauttaa, että Unkarin viranomaiset sen enempää kuin kyseiset tuottajatkaan eivät ole väittäneet huomautuksissaan, että sähkönhankintasopimukset täytäsivät valtiontukien analyysimenetelmissä esitetyt kriteerit. Itse asiassa useimmat tuottajat katsovat, että sähkönhankintasopimukset ovat paljon ennen valtiontukien analyysimenetelmiä tehtyjä kaupallisia sopimuksia, eivätkä korvausmekanismeja koskevat kriteerit yksinkertaisesti sovellu kyseisten sopimusten arvioimiseen.
- (419) Valtiontukien analyysimenetelmillä pyritään ensisijaisesti edistämään energia-alan siirtymistä vapaille markkinoille tukemalla vakiintuneiden sähköalan yritysten sopeutumista kilpailun avaamiseen ⁽⁹⁰⁾.
- (420) Valtiontukien analyysimenetelmissä esitellään ne periaatteet, joita komissio soveltaa arvioidessaan tukitoimenpiteitä, joilla pyritään kompensoimaan sellaisista sitoumuksista tai takeista aiheutuvat kustannukset, joita ei ehkä voida täyttää sähkömarkkinoiden vapauttamisen johdosta. Analyysimenetelmissä näihin sitoumuksiin tai takeisiin viitataan "hukkakustannuksina", ja ne voivat olla useassa muodossa, esimerkiksi sijoitukset, joiden yhteydessä on annettu joko epäsuora tai suora myyntitakuu.
- (421) Koska sähkönhankintasopimuksissa on kyse ennen markkinoiden vapauttamista annetusta nimenomaisesta myyntitakuusta, sopimusten puitteissa toimivat voimallitokset kuuluvat valtiontukien analyysimenetelmien soveltamisalaan.
- (422) Komissio kuitenkin toteaa, että sähkönhankintasopimusten keskeisten periaatteiden useat osatekijät eivät täytä valtiontukien analyysimenetelmien 4 luvussa määriteltyjä ehtoja. Ensinnäkään ne eivät täytä valtiontukien analyysimenetelmien 4.2 kohdassa määriteltyä ehtoa, jonka mukaan tuen maksamisessa on otettava huomioon kilpailun todellinen tuleva kehitys. Sähkönhankintasopimusten hintamekanismit on määritetty niin, että niissä otetaan huomioon ainoastaan tietyt kyseisen voimallitoksen parametrit. Sen sijaan kilpailevien tuottajien tarjoamia hintoja tai niiden tuotantokapasiteettia ei tarvitse ottaa huomioon.
- (423) Valtiontukien analyysimenetelmien 4.9 kohdan mukaisesti komissiolla on vakavia epäilyksiä silloin kun tuen määrää ei ole tarkoitus mukauttaa siten, että hukkakustannusten arviointia ja niiden todellisen kehityksen tarkastelua varten alun perin valittujen taloutta ja markkinoita koskevien oletusten väliset erot voitaisiin ottaa asianmukaisesti huomioon. Sähkönhankintasopimukset kuuluvat tähän tuen ryhmään, koska tukitoimenpidettä suunniteltaessa ei otettu huomioon markkinoita koskevia oletuksia. Lisäksi se, että sähkömarkkinoiden vähittäisestä avautumisesta huolimatta sähkönhankintasopimusten keskeiset määräykset ovat pysyneet samoina ja että MVM:n on ostettava energiaa enemmän kuin se tarvitsee ja myytävä ylijäämä vapailta markkinoilla, osoittaa selvästi, että sähkönhankintasopimuksissa ei oteta huomioon markkinoiden todellista kehitystä.
- (424) Lisäksi, kuten edellä 3 luvussa osoitettiin, eräs tärkeimmistä sähköntuottajille sähkönhankintasopimuksista aiheutuvista eduista on se, että MVM:n on ostettava taattu määrä kiinteää kapasiteettia ja tietty määrä sähköä kiinteät ja muuttuvat kustannukset sekä pääomakulut kattavaan hintaa koko sopimuksen keston ajan, joka vastaa suurin piirtein kyseisten omaisuuserien toiminta-aikaa tai kuoletusaikaa. Sen vuoksi sähkönhankintasopimuksista johtuu, että yhden osapuolen on ostettava sähkönsä toiselta osapuolelta riippumatta kilpailijoiden tekemien tarjousten todellisesta kehityksestä.
- (425) Moni jäsenvaltio on ottanut käyttöön kompensointimekanismeja, joissa tuen enimmäismäärä määritetään etukäteen analysoimalla tulevia kilpailumarkkinoita ja erityisesti tarjonnan ja kysynnän vaihteluun perustuvia tulevia markkinahintoja. Jos kyseisten tuottajien tosiasialliset tulot osoittautuvat arvioitua suuremmiksi, tuen tosiasiallinen määrä lasketaan uudelleen ja enimmäismäärä määritellään pienemmäksi. Sen vuoksi kompensoation vaikutus markkinoihin rajoitetaan mahdollisimman pieneksi erityisesti siksi, että se ei takaa tuensaajille tuotannon ja myynnin vähimmäistasoa.
- (426) Tältä osin sähkönhankintasopimukset itse asiassa muodostavat esteen todellisen kilpailun kehittymiselle huomattavassa osassa sähköntuotantomarkkinoita sen sijaan, että ne edistäisivät siirtymistä kilpailumarkkinoille. Tuen maksamista koskevien määräysten nojalla ei ole mahdollista ottaa huomioon kilpailun tulevaa kehitystä, eikä tuen määrä riipu todellisen kilpailun käynnistymisestä.
- (427) Sen vuoksi kyseiset määräykset ovat valtiontukien analyysimenetelmien 5 luvussa esitettyjen periaatteiden vastaisia, sillä niissä todetaan, että rahoitusjärjestelyt eivät saa olla ristiriidassa yhteisön edun ja erityisesti kilpailun kanssa. Samoin 5 luvussa todetaan, että rahoitusjärjestelyt eivät saa estää markkinoiden ulkopuolelta tulevia yrityksiä tai uusia yrityksiä pääsemästä kansallisille tai alueellisille markkinoille. Kuten muun muassa 220 kappaleessa todettiin, kapasiteetin varaamiseen ja kapasiteettipalkkioihin perustuva järjestelmä estää MVM:ää eli tukkimarkkinoiden suurinta ostajaa tekemästä sopimuksia muiden

⁽⁹⁰⁾ Ks. valtiontukien analyysimenetelmien johdanto.

tuottajien kuin niiden kanssa, joilla on sähköhankintasopimukset. Lisäksi markkinoiden avaaminen ja sähköhankintasopimusten ehdot pakottavat MVM:n ostamaan enemmän sähköä kuin se tarvitsee ja myymään ylijäämän vapailla markkinoilla erilaisten myyntimekanismien avulla. Tämä itsessään estää uusien toimijoiden tulon tukkumarkkinoille. Komissio toteaa lopuksi, että sähköhankintasopimukset vääristävät kilpailua sähkön tukkumarkkinoilla Unkarissa ajanjaksolla, jonka pituus ylittää huomattavasti kilpailumarkkinoille siirtymiseen tarvittavan kohtuullisen siirtymäajan.

- (428) Sähköhankintasopimusten perussäännöt eivät täytä valtiontukien analyysimenetelmien 4.5 kohdassa tarkoitettuja kriteereitä, koska sopimuksissa ei määritellä etukäteen tuottajille 1 päivän toukokuuta 2004 ja sähköhankintasopimusten päättymispäivän välisenä aikana maksettavan tuen enimmäismäärää.
- (429) Lisäksi valtiontukien analyysimenetelmien 4.8 kohdassa todetaan, että komissio suhtautuu erittäin varauksellisesti sellaisiin tukiin, joiden tarkoituksena on säilyttää tulot kokonaan tai osittain direktiivin 96/92/EY voimaantuloa⁽⁹¹⁾ edeltävällä tasolla ottamatta yksityiskohtaisesti huomioon niitä tukikelpoisia hukkakustannuksia, jotka kilpailun aikaansaaminen saattaa aiheuttaa.
- (430) Sähköhankintasopimukset pidettiin voimassa Unkarin liittyessä Euroopan unioniin juuri sen takia, että säilytetäisiin kyseisten sähköntuottajien tulot suurelta osin direktiivin 96/92/EY voimaantuloa edeltävällä tasolla. Lisäksi sähköhankintasopimusten puitteissa toimivat voimalliset muodostavat hyvin merkittävän osan markkinoista hyvin pitkän aikaa, ja sopimusten kesto ylittää huomattavasti markkinaolosuhteisiin sopeutumiseksi tarvittavan kohtuullisen siirtymäajan.
- (431) Komissio ei myöskään voi erottaa sähköhankintasopimusten keskeisistä piirteistä tiettyjä osatekijöitä, jotka voitaisiin katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi valtiontukien analyysimenetelmien nojalla. Erityisesti sähköhankintasopimusten keston lyhentäminen ei riittäisi tekemään sopimuksista yhteismarkkinoille soveltuvia, koska sopimusten rahoitusmenetelmä, joka perustuu varattuun kapasiteettiin ja taattuihin vähimmäismyymintimäriin, estäisi edelleen todellisen kilpailun kehittymisen. Lisäksi hintamekanismit olisivat edelleen ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että edistetään sellaisten todellisten kilpailumarkkinoiden syntyä, joilla hinnat muotoutuvat kysynnän ja tarjonnan vuorovaikutuksen pohjalta.
- (432) Edellä esitetyn pohjalta komissio toteaa, että sähköhankintasopimukset ovat ristiriidassa valtiontukien analyysimenetelmissä esitettyjen kriteerien kanssa.

⁽⁹¹⁾ Sähkömarkkinoiden vapauttamisen ajankohta eli Unkarin kohdalla 1 päivä toukokuuta 2004.

- (433) Eräät asianomaiset väittävät, että EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohtaa voitaisiin soveltaa sähköhankintasopimuksiin myös siinä tapauksessa, että ne eivät muuten vastaa *Altmark*-tuomiossa esitettyjä kriteerejä.
- (434) Komissio toteaa, että 255–275 kappaleessa esitettyjen *Altmark*-tuomion kriteerejä koskevien perustelujen pohjalta on katsottava myös, että 86 artiklan 2 kohtaa ei voida soveltaa sähköhankintasopimuksiin.
- (435) Perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohtaa voidaan soveltaa ainoastaan yrityksiin, jotka tarjoavat selkeästi määriteltäviä yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja. Tämä kriteeri ei kuitenkaan täyty tässä tapauksessa, kuten 256–267 kappaleessa on osoitettu. Lisäksi yleishyödyllisistä taloudellisista palveluista maksettavan korvauksen on oltava oikeassa suhteessa palvelujen tuottajalle aiheutuneisiin ylimääräisiin kustannuksiin. Toisin sanoen yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen soveltamisala on voitava määritellä, ennen kuin voidaan laskea niistä aiheutuvat kustannukset. Tämä ei pidä paikkaansa tässä tapauksessa, kuten 268–270 kappaleessa on todettu.
- (436) Arvioitavana oleva tuki voidaan siis katsoa yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi.

7.8 Takaisinperintä

- (437) EY:n perustamissopimuksen ja yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on valtuudet päättää, että valtion on lakkautettava yhteismarkkinoille soveltumaton tuki tai muutettava sitä⁽⁹²⁾. Lisäksi tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että valtiolle asetettu velvollisuus lakkauttaa tuki, jota komissio pitää yhteismarkkinoille soveltumattomana, perustuu pyrkimykseen palauttaa voimaan aiempi tilanne⁽⁹³⁾. Tältä osin tuomioistuin on todennut, että tavoite saavutetaan silloin kun tuensaajat palauttavat sääntöjenvastaisen tuen osalta maksetut määrät ja näin luopuvat eduista, joita niillä on ollut kilpailijoihin nähden, jolloin tukien maksamista edeltänyt tilanne palautuu ennalleen⁽⁹⁴⁾.
- (438) Mainitun oikeuskäytännön mukaisesti asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklassa säädetään, että sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

⁽⁹²⁾ Asia C-70/72, komissio v. Saksa, Kok. 1973, s. 00813, 13 kohta.

⁽⁹³⁾ Yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanja v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 1994, s. I-4103, 75 kohta.

⁽⁹⁴⁾ Asia C-75/97, Belgian kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 1999, s. I-03671, 64 ja 65 kohta.

- (439) Eräät asianomaiset väittävät, että yksityisoikeudellisten sopimusten lakkauttaminen komission päätöksellä on vastoin oikeusvarmuuden periaatetta, koska sähkönhankintasopimukset ovat yksityisoikeudellisia sopimuksia, jotka tuottajat ovat tehneet hyvässä uskossa silloisten markkinaolosuhteiden vallitessa. Ne väittävät myös, että tällainen päätös olisi vastoin oikeasuhteisuuden periaatetta. Komissio torjuu nämä väitteet edellä 382–387 kappaleessa esitetyistä syistä.
- (440) Tuomioistuin on todennut oikeasuhteisuuden osalta, että aikaisemman tilanteen ennalleen palauttamiseksi suoritettua lainvastaisesti myönnetyn valtion tuen takaisin perimistä ei lähtökohtaisesti voida pitää suhteettomana toimenpiteenä perustamissopimuksessa olevien valtion tukia koskevien määräysten tavoitteet huomioon ottaen ⁽⁹⁵⁾.
- (441) Komissio katsoo sen vuoksi, että on olemassa riittävät perustelut periä takaisin sähkönhankintasopimusten puitteissa myönnetty tuki kilpailuedellytysten palauttamiseksi.

Takaisin perittävän tuen laskeminen

- (442) Edellä 176–236 kappaleessa on osoitettu, että sähkönhankintasopimuksista aiheutuva etu ylittää selvästi sopimusten hintojen sekä markkinoilla ilman sopimuksia saatavuttavien hintojen välisen positiivisen erotuksen.
- (443) Komissio on kuitenkin sitä mieltä, että MVM:n pitkäaikaisten ostovelvoitteiden kaikkien edellä 174–236 kappaleessa kuvattujen ehtojen kokonaisarvoa ei voida laskea tarkasti 1 päivän toukokuuta 2004 ja sopimusten päättymisen väliselle ajalle. Sen vuoksi määrätessään sääntöjenvastaisen tuen takaisinperinnästä komissio rajoittaa takaisinperinnän sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivien voimalaitosten tulojen ja samojen voimalaitosten niiden tulojen väliseen erotukseen, jotka voimalaitokset olisivat voineet samalla ajanjaksolla saada markkinoilta ilman sähkönhankintasopimuksia.
- (444) Komissio on selvillä siitä, että tuensaajille myönnetyn ja takaisin perittävän valtiontuen tarkka määrä on varsin vaikea laskea, sillä se riippuu siitä, miten suuret määrät energiaa Unkarin tukumarkkinoilla olisi tuotettu ja myyty ja millaiseen hintaan 1 päivän toukokuuta 2004 ja sähkönhankintasopimusten päättymispäivän välisenä aikana, jos yksikään sopimuksista ei olisi ollut voimassa.

Koska sähkönhankintasopimukset kattavat suurimman osan Unkarin tuotantokapasiteetista, markkinat olisivat muotoutuneet hyvin erilaisiksi ns. vaihtoehtoisen skenaarion ⁽⁹⁶⁾ toteutuessa.

- (445) Sähkön erityispiirre on se, että tuotettua sähköä ei voida varastoida taloudellisesti. Jotta voidaan varmistaa sähköverkon vakaus, on sähkön tarjonnan ja kysynnän oltava aina tasapainossa. Sen vuoksi sähköntuottajien ja maahantuojien tukumarkkinoilla tietyllä ajanjaksolla myymän energian määrä ja siitä saatava hinta eivät riipu ostajien kyseisellä ajanjaksolla tarvitseman energian kokonaisuudesta, vaan tietynä ajankohtana tarvittun energian määrästä ⁽⁹⁷⁾. Lisäksi sähkön tarve vaihtelee huomattavasti vuorokaudenajan ja sesongin mukaan, joten kysynnän täyttämiseen kunakin ajankohtana tarvittava tuotanto- ja tuontikapasiteetti vaihtelevat myös. Eräät sähköntuotantoyksiköt tuottavatkin energiaa ainoastaan silloin kun kysyntä on erityisen suurta ⁽⁹⁸⁾. Sen vuoksi markkinoiden toimintaa ei voida arvioida täsmällisesti komission käytössä olevien vuotuista kulutusta, tuotantoa ja hintoja koskevien tietojen pohjalta.

- (446) Tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhdessäkään yhteisön oikeuden säännöksessä ei edellytetä, että komissio vahvistaisi palautettavan tuen tarkkan määrän määrätessään yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen palauttamisesta. Riittää, että komission päätökseen sisältyy seikat, joiden avulla sen adressaatti voi itse määrittellä tämän määrän ilman kohtuuttomia vaikeuksia ⁽⁹⁹⁾.
- (447) Komissio antaa sen vuoksi ohjeet siitä, kuinka takaisin perittävä määrä on laskettava. Kuten aiemmin mainittiin, sähkönhankintasopimukset kattavat niin merkittävän osan Unkarin tuotantomarkkinoista, että ilman niitä hinnat olisivat varmasti muotoutuneet erilaisiksi verrattuna kilpailusektorin tosiasiallisiin hintoihin. Toisin sanoen se hinta, jonka tuottajat olisivat voineet saavuttaa

⁽⁹⁵⁾ Asia C-75/97, Belgian kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 1999, s. I-03671, 68 kohta, asia C-142/87, Belgian kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 1990, s. I-00959, 66 kohta, ja yhdistetyt asiat C-278/92–C-280/92, Espanjan kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 1994, s. I-04103, 75 kohta.

⁽⁹⁶⁾ 'Vaihtoehtoisella skenaariolla' tarkoitetaan kuvitteellista tilannetta, jossa yksikään sähkönhankintasopimus ei olisi ollut voimassa 1 päivän toukokuuta 2004 ja sopimusten päättymispäivän välisenä aikana. "Todellinen skenaario" vastaa sähkönhankintasopimusten voimassaoloon perustuvaa todellista tilannetta.

⁽⁹⁷⁾ Tämä parametri ilmaistaan megawatteina, ja yleensä sitä kutsutaan järjestelmän kuormitukseksi.

⁽⁹⁸⁾ Yleensä suuren kysynnän kausia kutsutaan "huippukuormitukseksi" ja tavanomaisen kysynnän kausia "peruskuormitukseksi".

⁽⁹⁹⁾ Ks. erityisesti asia C-480/98, Espanjan kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, Kok. 2000, s. I-8717, 25 kohta, sekä asia C-415/03, Euroopan yhteisöjen komissio v. Kreikan tasavalta, Kok. 2005, s. I-3875, 39 kohta.

ilman sähkönhankintasopimuksia, voidaan laskea toteuttamalla markkinoiden simulaatio, jossa analysoidaan sähkön tukkumarkkinoiden toimintaa vaihtoehtoisen skenaarion pohjalta. Simulaation avulla pyritään arvioimaan, millaisiksi myynti ja hinnat olisivat muotoutuneet vaihtoehtoisessa skenaariossa. Tämän pohjalta voidaan laatia luotettavat arvot rahamääristä, jotka MVM:n olisi pitänyt maksaa kyseisille tuottajille vaihtoehtoisen skenaarion mukaisesti ostetusta energiasta. Simulaation on täytettävä seuraavissa kappaleissa esitetyt ehdot.

- (448) Ensinnäkin, koska sähkön kysynnän hintajousto on hyvin alhainen, simulaatio on toteutettava sen oletuksen pohjalta, että vaihtoehtoisen skenaarion mukainen järjestelmän kuormitus vastaisi jokaisena ajankohtana tuolloin tosiasiallisesti mitattua kuormitusta.
- (449) Toiseksi, kuten 196 kappaleessa todettiin, suurin osa sähköstä myydään spot- tai termiiniosopimusten perusteella. Sähkömarkkinoiden tutkinta osoitti, että termiinihinnat riippuvat spot-markkinoiden hintojen muotoutumista koskevista yksittäisistä odotuksista. Toisin kuin spot-markkinoilla, joilla yleisen talousteorian mukaan hinta vastaa täydellisissä kilpailuolosuhteissa kunakin ajankohdana kaikkien kysynnän täyttämiseen tarvittavien tuotantoyksiköiden suurimpia lyhytaikaisia rajakustannuksia⁽¹⁰⁰⁾, termiinimarkkinoilla ei ole selvää vertailuhintatasoa, joka voitaisiin määrittää yleisen talousteorian pohjalta. Ei ole myöskään mahdollista simuloida niiden strategioiden vaikutusta, joita myyjät ja ostajat ovat kehittäneet tehdäkseen valintoja spot- ja termiiniosopimusten välillä. Tästä on osoituksena se, että tilanteet tukkumarkkinoilla kautta Euroopan vaihtelevat huomattavasti. Sähkömarkkinoiden tutkinta osoitti, että spot-tuotteiden muodossa kaupatun energian osuus koko kansallisesta sähkönkulutuksesta vaihtelee huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen⁽¹⁰¹⁾.
- (450) Kuten 198 kappaleessa todettiin, spot-hinnat ja erityisesti spot-pörseissä havaitut hinnat toimivat yleensä viitehintoina koko tukkumarkkinoille, myös termiinituotteille. Sen vuoksi komissio katsoo, että takaisin perittävän tuen määrittämiseksi toteutettavassa tukkumarkkinoiden simulaatiossa olisi lähdeittävä siitä oletuksesta, että kaikki sähkö myydään spot-sopimusten perusteella, lukuun ottamatta 453–456 kappaleessa mainittuja erityistapauksia.
- (451) Simulaatio olisi toteutettava kyseisten tuotantoyksiköiden lyhytaikaisten rajakustannusten pohjalta. Simulaatiossa olisi sen vuoksi otettava huomioon kaikkia 1 päivän tou-

⁽¹⁰⁰⁾ Täydellisissä kilpailuolosuhteissa kysynnän täyttävät ne tuotantoyksiköt, joiden lyhytaikaiset rajakustannukset ovat alhaisimmat ja jotka pystyvät toimittamaan verkolle kaiken kysynnän täyttämiseksi tarvittavan sähkön. Voimalaitosten yksiköt voidaan laittaa tärkeysjärjestykseen lyhytaikaisten rajakustannusten perusteella. Tuotantoyksiköiden pääsy markkinoille kunakin ajankohtana riippuu niiden asemasta tässä tärkeysjärjestyksessä, järjestelmän kuormituksesta ja tärkeysjärjestyksessä korkeammalla olevien tuotantoyksiköiden tuottaman sähkön määrästä.

⁽¹⁰¹⁾ Tämä luku on esimerkiksi Ranskassa 5 prosenttia, Yhdistyneessä kuningaskunnassa 11 prosenttia, Italiassa 44 prosenttia ja Espanjassa 84 prosenttia.

kokuuta 2004 ja sähkönhankintasopimusten tosiasiallisen päättymispäivän välisenä aikana Unkarissa toimivia sähköntuotantoyksiköitä⁽¹⁰²⁾ koskevat keskeiset tiedot, jotka koskevat erityisesti rakennettua kapasiteettia, termistä hyötysuhdetta, polttoainekustannuksia ja muita muuttuvien kustannusten osatekijöitä sekä suunniteltuja ja pakollisia käyttökeskeytyksiä. Lisäksi simulaatiota toteutettaessa olisi otettava huomioon perusoletus, että simuloituilla spot-markkinoilla on kunakin ajankohtana olemassa vain yksi hinta, joka muodostuu tarjonnan ja kysynnän mekanismien perusteella. Tämä hinta muuttuu kausittain kysynnän ja muuttuvien kustannusten vaihtelun seurauksena.

- (452) Lisäksi simulaatiossa olisi otettava huomioon, että vaihtoehtoisessa skenaariossa MVM:llä ei ole velvollisuutta ostaa enemmän energiaa kuin mitä se tarvitsee täyttääkseen yleishyödyllisen sektorin tarpeet⁽¹⁰³⁾. Sen vuoksi edellä 226 kappaleessa esitetyt myyntimekanismit eivät sisälly vaihtoehtoiseen skenaarioon, ja MVM tarvitsee vain sen verran energiaa, että se kykenee täyttämään yleishyödyllisen sektorin kysynnän.
- (453) Simulaatiossa olisi lisäksi otettava huomioon eräät yksittäiset, asianmukaisesti perustellut tilanteet, jotka saattavat poiketa koko simulaation perustana käytetystä rajakustannusten periaatteesta. Esimerkiksi sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokset saattavat joutua tällaisiin tilanteisiin. Sopimuksessa tai lainsäädännössä määritellystä lämmöntuotantovelvoitteesta riippuen nämä yksiköt saattavat joutua myymään sähköä hintaan, joka ei kata niiden lyhytaikaisia rajakustannuksia.
- (454) Myös sellaiset tuotantoyksiköt voivat joutua tällaiseen tilanteeseen, jotka saavat valtiolta tukea sen perusteella, että ne hyödyntävät ympäristöä säästävää teknologiaa. Näin on Unkarissa, jonka lainsäädännössä velvoitetaan MVM ja alueelliset sähköyhtiöt ostamaan tietty määrä sähkön ja lämmön yhteistuotannolla tai jätteistä tai uusiutuvista energianlähteistä tuotettua sähköä hinnoilla, jotka ovat yleensä tukkumarkkinoiden kilpailusektorilla noudatettuja hintoja korkeammat. Simulaatiossa on otettava huomioon, että tämä ostovelvoite sisältyy myös vaihtoehtoiseen skenaarioon. Siksi voidaan katsoa, että MVM:n ostovelvoitteen nojalla ostaman energian määrä ja siitä maksettu hinta vastaavat sitä määrää ja hintaa, jotka olivat havaittavissa todellisen skenaarion mukaisesti⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰²⁾ Riippumatta siitä, toimiiko tuotantoyksikkö sähkönhankintasopimuksen puitteissa vai ei.

⁽¹⁰³⁾ Ottaen asianmukaisesti huomioon siirto- ja jakelujärjestelmästä aiheutuvat häviöt.

⁽¹⁰⁴⁾ Todellinen skenaario vastaa markkinoiden tosiasiallista kehitystä 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen sähkönhankintasopimusten ollessa voimassa.

- (455) Simulaation yhteydessä on otettava huomioon myös se, että tiettyä osuutta fyysisesti käytettävissä olevasta tuotantokapasiteetista ei voida käyttää sähköntarjontaan tukku-markkinoilla, koska se on varattu tasapainottamispalvelujen tarjoamiseen siirtoverkonhaltijalle. Todellisen skenaarion mukaan sekä sähkönhankintasopimusten puitteissa toimivat että muut tuottajat tarjosivat tasapainottamispalveluita. Simulaatio olisi toteutettava sen oletuksen pohjalta, että vaihtoehdoisessa skenaariossa siirtoverkonhaltijoille tarjottaviin tasapainottamispalveluihin varattu kapasiteetti, tämän kapasiteetin avulla tuotettu energia ja siitä saatu hinta vastaavat todellista skenaariota.
- (456) Vaihtoehdoisessa skenaariossa maahan tuodun ja maasta viedyn sähkön määrät ja niistä saadut hinnat saattavat erota todellisesta skenaariosta. Ei ole kuitenkaan mahdollista täsmällisesti määrittellä tätä vaikutusta ulottamatta simulaatiota myös sähköä vievien ja tuovien maiden markkinoihin, koska markkinatoimijoiden päätökset viedä energiaa maasta toiseen riippuvat kyseisten maiden markkinaolosuhteista. Koska Unkariin tuodun ja Unkarista viedyn sähkön määrät ovat pieniä verrattuna kotimaiseen tuotantoon ja kulutukseen ja koska kolmannes tuonnista perustuu pitkäaikaisiin sopimuksiin⁽¹⁰⁵⁾, komissio katsoo, että simulaation soveltamisalan laajentaminen vaatisi kohtuuttomia ponnistuksia. Unkari voi siis katsoa, että vaihtoehdoisessa skenaariossa maahan tuodut ja maasta viedyt määrät ja niitä vastaavat hinnat olisivat samat kuin todellisessa skenaariossa.
- (457) Komissio on selvillä siitä, että eräät tuottajat, joilla ei ollut sähkönhankintasopimusta MVM:n kanssa, ovat tehneet muiden asiakkaiden kanssa pitkäaikaisia tai keskipitkiä sopimuksia. Komissio kuitenkin katsoo, että tällaisia sopimuksia ei tarvitse ottaa huomioon simulaatiossa, koska sähkönhankintasopimusten lakkauttaminen vaihtoehdoisen skenaarion perusoletuksen mukaisesti 1 päivänä toulukuuta 2004 tai aikaisemmin olisi väistämättä muuttanut kaikkien tuottajien liiketoimintastrategioita ottaen huomioon sähkönhankintasopimusten puitteissa varatun rakennetun kapasiteetin suuri määrä. Kuten edellä 449 kappaleessa osoitettiin, spot- ja termiinituotteiden muodossa myydyn sähkön osuutta ei ole mahdollista arvioida. Siksi on perusteltua olettaa, että kaikki tuottajat myisivät kaiken tuotantonsa spot-tuotteina, ellei jokin 453–456 kappaleessa mainituista tilanteista koske niitä.
- (458) Sähkön tukku-markkinoita voidaan simuloida parhaiten tuntiperusteisesti eli ottaen huomioon kaikki yhtä tiettyä tuntia koskevat parametrit. Komissio kuitenkin hyväksyy
- sen, että simulaatio rajoitetaan koskemaan edustavista ajankohdista koostuvaa otosta ja että näitä ajankohtia koskevien simulaatioiden tulokset johdetaan koskemaan koko arvioitavana olevaa ajanjaksoa.
- (459) Simulaatiosta olisi saatava luotettavat arviot sitä, miten paljon energiaa kukin tuotantoyksikkö on vaihtoehdoisen skenaarion mukaan myynyt ja millainen hinta energiasta on saatu. Yleishyödyllisen sektorin loppukäyttäjien ja kaikkien loppukäyttäjien kokonaiskulutusta koskevien aiempien tietojen pohjalta olisi tehtävä arvio MVM:n yleishyödyllisen sektorin tarpeiden täyttämiseksi tarvitseman sähkön⁽¹⁰⁶⁾ ja tukku-markkinoille tiettyinä ajankohdina toimitettavan sähkön kokonaismäärän välisestä suhteesta todellisen skenaarion mukaan.
- (460) Tämän suhdeluvun avulla olisi arvioitava ne sähkön määrät, jotka kukin tuottaja olisi vaihtoehdoisessa skenaariossa myynyt MVM:lle tiettyinä ajankohdina. Näiden arvioiden pohjalta olisi määritettävä, millaisen summan MVM olisi koko arvioitavana olevalla ajanjaksolla⁽¹⁰⁷⁾ maksanut vaihtoehdoisen skenaarion mukaan kullekin tuottajalle siitä energiasta, joka tarvittiin yleishyödyllisen sektorin tarpeiden täyttämiseksi.
- (461) Laskettaessa takaisin perittävää määrää on lopuksi otettava huomioon, että todellisessa skenaariossa tuottajat eivät myyneet kaikkea sähkönhankintasopimusten pohjalta toimivien tuotantolohkojen tuottamaa sähköä MVM:lle, vaan käyttivät vapaan kapasiteettinsa myydäkseen sähköä muille asiakkaille. Takaisin perittävä määrä on laskettava jokaisen yksittäisen voimalaitoksen lohkon osalta vuosittain sen erotuksen mukaan, joka muodostuu todellisen skenaarion mukaan sähkönhankintasopimusten puitteissa MVM:lle myydystä energiasta saatujen tulojen⁽¹⁰⁸⁾ ja niiden summien välille, jotka MVM olisi vaihtoehdoisen skenaarion mukaan maksanut, edellä esitettyjen periaatteiden mukaan laskettuna.
- (462) Komissio kuitenkin myöntää, että vaihtoehdoisessa skenaariossa kyseiset tuottajat olisivat saaneet muilta asiakailta kuin MVM:ltä suuremmat tulot kuin mitä ne saivat kyseisiltä asiakailta todellisen skenaarion mukaan. Tämä johtuu erityisesti siitä, että vaihtoehdoisessa skenaariossa MVM:lle ei ole varattu kapasiteettia, joten tuottajilla

⁽¹⁰⁵⁾ Sopimukset olisivat jääneet voimaan myös vaihtoehdoisessa skenaariossa.

⁽¹⁰⁶⁾ Tämä määrä vastaa yleishyödyllisen sektorin kuluttajien tosiasiallisesti käyttämää sähköä, johon on lisätty siirto- ja jakelujärjestelmästä aiheutuvia häviöitä vastaava määrä.

⁽¹⁰⁷⁾ Toukokuun 1 päivän 2004 ja sähkönhankintasopimusten tosiasiallisen päättymisen välinen aika.

⁽¹⁰⁸⁾ Tulot on laskettava MVM:n tosiasiallisesti maksamien hintojen pohjalta. Laskennassa olisi huomioitava säännellyt hinnat ajanjaksolla, jolloin kyseiset hinnat korvasivat sähkönhankintasopimusten hintakaavat (9 päivän joulukuuta 2006 ja 31 päivän joulukuuta 2007 välillä).

on suuremmat mahdollisuudet myydä tuottamaansa sähköä muillekin asiakkaille kuin MVM:lle. Sen vuoksi Unkari voi vähentää edellä 461 kappaleen mukaisesti laske- tuista summista sen erotuksen, joka muodostuu vaihto- ehtoisen skenaarion mukaan tuottajien muilta kuin MVM:ltä saamien tulojen ja todellisessa skenaariossa muilta kuin MVM:ltä saamien tulojen välille, jos tämä erotus on positiivinen.

- (463) Myös asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklan 2 kohdan nojalla perittävä korko on laskettava vuosittain.
- (464) Jotta komissio voisi arvioida Unkarin toteuttaman simulaation tarkkuutta ja luotettavuutta, Unkarin viranomais- ten olisi annettava yksityiskohtainen kuvaus laskennassa sovelletuista menetelmistä ja simulaatiossa käytetyistä tie- doista.
- (465) Komission tietojen mukaan on olemassa sopivia välineitä, joiden avulla simulaatio voidaan toteuttaa. Komissio on itse asiassa käyttänyt tällaista välinettä sähkömarkkinoiden tutkinnan yhteydessä arvioidessaan tukkimarkkinoiden rakennetta ja toimintaa kuudella eurooppalaisella markkina-alueella⁽¹⁰⁹⁾. Myös useat sähkötuottajat ja kauppiat käyttävät tällaisia välineitä tehdäkseen pitkä- aikaisia sähkön ennusteita, laatiakseen resurssien käyttöä koskevia suunnitelmia ja optimoidakseen tuotannon hyö- dyntämisen. Lisäksi kuten edellä on esitetty, komissio on valmis hyväksymään tietyt yksinkertaistukset, erityisesti edustavista ajankohdista koostuvan otoksen soveltamisen tuntipohjaisen simulaation sijasta. Sen vuoksi, EY:n perustamissopimuksen 10 artiklassa määrätyn lojaalin yh- teistyön periaatteen mukaisesti Unkarin on toteutettava simulaatio edellä esitettyjä periaatteita noudattaen ja sen perusteella laskettava takaisin perittävän tuen määrä koh- tuullisessa ajassa.

Päätöksen täytäntöönpano

- (466) Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että jos jäsenvaltio koh- taa ennalta arvaamattomia ja odottamattomia vaikeuksia tai jos se havaitsee sellaisia seurauksia, joita komissio ei ollut ottanut huomioon, se voi saattaa nämä ongelmat komission arvioitaviksi ja ehdottaa sopivia muutoksia. Komission ja jäsenvaltion on tällaisessa tilanteessa oltava vaikeuksien voittamiseksi vilpittömässä mielessä yhteis- työssä ja noudatettava täysin EY:n perustamissopimuksen määräyksiä⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Kyseiset maat olivat Belgia, Ranska, Saksa, Italia, Alankomaat, Es- panja ja Yhdistynyt kuningaskunta, joiden tukkimarkkinat ovat Euroopan suurimpia.

⁽¹¹⁰⁾ Ks. asia C-94/87, Euroopan yhteisöjen komissio v. Saksan liittota- savalta, Kok. 1989, s. 175, 9 kohta, sekä asia C-348/93, Euroopan yhteisöjen komissio v. Italian tasavalta, Kok. 1995, s. 673, 17 kohta.

- (467) Sen vuoksi komissio kehottaa Unkaria ilmoittamaan ko- missiolle kaikista ongelmista, joita sillä saattaa olla tämän päätöksen täytäntöönpanossa.

8. PÄÄTELMÄT

- (468) Komissio katsoo, että sähköntuottajat saavat sähkönhan- kintasopimusten myötä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sääntöjenvastaista val- tiontukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.
- (469) Kuten edellä 7.3 kohdassa on esitetty, sähkönhankintaso- pimuksiin sisältyvä valtiontuki perustuu MVM:lle asetet- tuun veloitteeseen ostaa tietty kapasiteetti ja tietty vä- himmäismäärä sähköä hintaan, joka kattaa pääomakus- tannukset sekä kiinteät ja muuttuvat kustannukset, huo- mattavan osan tuotantoyksiköiden toiminta-ajasta käsit- tävällä ajanjaksolla siten, että tehdyille sijoituksille taataan tuotto.
- (470) Koska tämä valtiontuki on ristiriidassa EY:n perustamis- sopimuksen kanssa, se on lakkautettava,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Magyar Villamos Művek Rt:n sekä Budapesti Erőmű Rt:n, Dunamenti Erőmű Rt:n, Mátrai Erőmű Rt:n, AES-Tisza Erőmű Kft:n, Csepeli Áramtermelő Kft:n, Paksi Atomerőmű Rt:n ja Pécsi Erőmű Rt:n (alkuperäisen sähköhankintasopimuksen alle- kirjoittaja ja Pannon Hőerőmű Rt:n edeltäjä)⁽¹¹¹⁾ välillä teh- dyissä pitkäaikaisissa sähkönhankintasopimuksissa määritelty os- tovelvollisuus on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea sähköntuottajille.

2. Edellä 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki ei so- vellu yhteismarkkinoille.

3. Unkarin on lopetettava 1 kohdassa tarkoitettujen valtiontuen myöntämisen kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta.

2 artikla

1. Unkarin on perittävä 1 artiklassa tarkoitettu tuki takaisin tuensaajilta.

2. Takaisin perittävästä tuesta on maksettava korkoa siitä lähtien, kun tuki saatettiin tuensaajan käyttöön, sen tosiasialli- seen takaisinperintään asti.

⁽¹¹¹⁾ Mainitut yritysten nimet vastaavat sähkönhankintasopimusten alle- kirjoitusketkellä käytettyjä nimiä.

3. Korolle on laskettava korkoa komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ⁽¹¹²⁾, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 271/2008 ⁽¹¹³⁾, V luvun säännösten mukaisesti.

3 artikla

1. Unkarin on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta komissiolle tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi, ja erityisesti toimista, joiden tarkoituksena on toteuttaa tukkumarkkinoita koskeva asianmukainen simulaatio takaisin perittävien määrien laskemiseksi, yksityiskohtaisista menetelmistä, joita on tarkoitus soveltaa, sekä tarkka kuvaus tiedoista, joita on tarkoitus hyödyntää simulaatiossa.

2. Unkarin on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes 1 artiklassa tarkoitettun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Unkarin on annettava välittömästi komission pyynnöstä tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on annettava myös yksityiskohtaisia tietoja tuensaajilta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

4 artikla

1. Unkarin on laskettava takaisin perittävän tuen tarkka määrä toteuttamalla sähkön tukkumarkkinoiden asianmukainen simulaatio sellaisena kuin markkinat olisivat olleet ilman

1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sähkönhankintasopimusten voimassaoloa 1 päivästä toukokuuta 2004 lähtien.

2. Kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta Unkarin on laskettava takaisin perittävät määrät 1 kohdassa tarkoitettun menetelmän avulla ja esitettävä komissiolle kaikki simulaatiota koskevat keskeiset tiedot, erityisesti sen tulokset, yksityiskohtainen kuvaus käytetyistä menetelmistä ja simulaation toteuttamisessa käytetyt tiedot.

5 artikla

Unkarin on huolehdittava siitä, että 1 artiklassa tarkoitettun tuen takaisinperintä toteutetaan kymmenen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Unkarin tasavallalle.

Tehty Brysselissä 4 päivänä kesäkuuta 2008.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen

⁽¹¹²⁾ EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1.

⁽¹¹³⁾ EUVL L 82, 25.3.2008, s. 1.

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 2 päivänä heinäkuuta 2008,
toimenpiteistä C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 ja CP 133/05), jotka Kreikka on toteuttanut Hellenic Shipyardsin hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla K(2008) 3118)

(Vain kreikankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2009/610/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti pyytänyt asianosaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾ ja ottaa huomioon näiden esittämät huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Kreikan viranomaiset toimittivat komissiolle 9 päivänä syyskuuta 2003 päivätyllä kirjeellä Hellenic Shipyards SA:n, jäljempänä 'HSY', hakemuksen, joka koski muutosten tekemistä rakennuudistukseen liittyvään investointisuunnitelmaan, jota varten annettu tuki oli hyväksytty asiassa N 401/97 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyllä komission päätöksellä ⁽²⁾, jäljempänä 'päätös N 401/97'. Marraskuussa 2002 päivätyn muutetun suunnitelman mukaan HSY pyysi Kreikan viranomaisilta lupaa (joka sille myönnettiin) panna investointisuunnitelma täytäntöön 30 päivään kesäkuuta 2004 mennessä. Lisäksi muutetun suunnitelman mukaan komission vuonna 1997 hyväksymää tukea ei ollut vielä maksettu HSY:lle.
- (2) Kreikan viranomaiset selittivät 31 päivänä lokakuuta 2003 päivätyssä kirjeessä, että muutettu suunnitelma toimitettiin komissiolle tiedoksi, eikä sitä ollut tarkoitettu ilmoitukseksi.
- (3) Komissio pyysi 18 päivänä marraskuuta 2003 päivätyllä kirjeellä Kreikan viranomaisia selvittämään, aikoivatko ne myöntää tai maksaa HSY:lle tukea muutettua investointisuunnitelmaa varten. Samassa kirjeessä komissio muistutti Kreikan viranomaisille, että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽³⁾, jäljempänä 'asetus (EY) N:o 659/1999', mukaisesti tuesta olisi tällöin ilmoitettava komissiolle eikä sitä saisi panna täytäntöön ennen kuin komissio oli tehnyt asiasta virallisen päätöksen.

- (4) Kreikan viranomaiset ilmoittivat 16 päivänä tammikuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, että tuki, jota ne aikoivat myöntää, oli voimassa olevaa tukea, joka kuului komission vuonna 1997 tekemän hyväksymispäätöksen soveltamisalaan, ja että Kreikan viranomaisilla oli toimivalta hyväksyä rakennuudistussuunnitelmaan muutoksia, myös sellaisia, jotka koskivat suunnitelman täytäntöönpanoaikataulun pidentämistä.
- (5) Komissio ilmoitti Kreikan viranomaisille 20 päivänä helmikuuta 2004 päivätyssä kirjeessä epäilevänsä edellä esitettyjen väitteiden paikkansa pitävyyttä.
- (6) Kreikan viranomaiset ilmoittivat 27 päivänä helmikuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, ettei HSY:lle ollut siihen mennessä myönnetty tukea.
- (7) Komissio aloitti 20 päivänä huhtikuuta 2004 tehdyllä päätöksellä K(2004) 1359 ⁽⁴⁾, jäljempänä 'aloituspäätös', perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, joka koski päätöksellä N 401/97 hyväksytyllä investointituella osittain rahoitettuun investointisuunnitelmaan tehtyjä muutoksia. Aloituspäätöksessä todettiin myös, että valtion omistama Kreikan teollisuus- ja kehityspankki, jäljempänä 'ETVA', oli myöntänyt useita lainoja ja takauksia HSY:lle ja etteivät Kreikan viranomaiset olleet toimittaneet vuotuisia kertomuksia, niin kuin niiden olisi pitänyt tehdä.
- (8) Pyydettyään ja saatuaan useita kertoja lisäaikaa huomautusten esittämistä varten Kreikka toimitti aloituspäätöstä koskevat huomautuksensa 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätyssä kirjeessä.
- (9) Menettelyn aloittamisesta tehty komission päätös julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽⁵⁾. Komissio kehotti asianosaisia esittämään huomautuksensa toimenpiteestä.
- (10) Pyydettyään ja saatuaan useita kertoja lisäaikaa huomautusten esittämistä varten HSY toimitti aloituspäätöstä koskevat huomautuksensa 18 päivänä lokakuuta 2004 päivätyssä kirjeessä. Nämä huomautukset ovat samoja kuin Kreikan 20 päivänä lokakuuta 2004 toimittamat huomautukset. Elefsis, HSY:n kreikkalainen kilpailija, toimitti huomautuksensa 10 päivänä syyskuuta 2004 päivätyssä kirjeessä. Nämä huomautukset lähetettiin Kreikalle 16 päivänä joulukuuta 2004 ja 23 päivänä joulukuuta 2004 päivätyissä kirjeissä; Kreikka vastasi näihin kirjeisiin

- 20 päivänä tammikuuta 2005 ja 26 päivänä tammikuuta 2005 päivätyillä kirjeillä. Komissio lähetti 29 päivänä maaliskuuta 2005 päivätyllä kirjeellä Elefsisin lisähuomautukset Kreikalle, joka vastasi niihin 23 päivänä toukokuuta 2005 päivätyllä kirjeellä.
- (11) Komissio on saanut vuodesta 2002 lähtien kantelukirjeitä Elefsisiltä, joka väittää HSY:n saaneen useita kertoja sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea ja käyttäneen väärin komission hyväksymää tukea. Nämä kirjeet on päivätty 23 päivänä toukokuuta 2002, 28 päivänä toukokuuta 2002, 14 päivänä elokuuta 2002, 24 päivänä huhtikuuta 2003, 3 päivänä helmikuuta 2004, 4 päivänä maaliskuuta 2004, 30 päivänä kesäkuuta 2004, 8 päivänä huhtikuuta 2005, 27 päivänä huhtikuuta 2005, 24 päivänä toukokuuta 2005, 10 päivänä kesäkuuta 2005, 15 päivänä heinäkuuta 2005, 28 päivänä heinäkuuta 2005, 13 päivänä syyskuuta 2005, 16 päivänä syyskuuta 2005, 21 päivänä lokakuuta 2005, 12 päivänä joulukuuta 2005, 23 päivänä joulukuuta 2005, 6 päivänä tammikuuta 2006, 10 päivänä tammikuuta 2006, 12 päivänä tammikuuta 2006, 18 päivänä tammikuuta 2006, 23 päivänä tammikuuta 2006, 3 päivänä helmikuuta 2006, 9 päivänä helmikuuta 2006, 23 päivänä maaliskuuta 2006, 28 päivänä maaliskuuta 2006, 6 päivänä huhtikuuta 2006, 20 päivänä huhtikuuta 2006, 24 päivänä toukokuuta 2006 ja 2 päivänä kesäkuuta 2006. Komissio lähetti kantelijalle kirjeet 27 päivänä kesäkuuta 2002, 22 päivänä heinäkuuta 2004 ja 12 päivänä elokuuta 2005.
- (12) Kantelut kirjattiin viitenumeroilla CP 71/02 ja CP 133/05.
- (13) Komissio pyysi Kreikalta tietoja kirjeissä, jotka oli päivätty 30 päivänä tammikuuta 2003, 30 päivänä heinäkuuta 2004, 2 päivänä toukokuuta 2005, 24 päivänä toukokuuta 2005, 24 päivänä maaliskuuta 2006, 24 päivänä toukokuuta 2006 ja 29 päivänä toukokuuta 2006. Kreikka vastasi kirjeillä, jotka oli päivätty 31 päivänä maaliskuuta 2003, 21 päivänä lokakuuta 2004, 17 päivänä joulukuuta 2004, 20 päivänä kesäkuuta 2005, 25 päivänä huhtikuuta 2006, 30 päivänä toukokuuta 2006 ja 1 päivänä kesäkuuta 2006.
- (14) Komissio tapasi Kreikan viranomaiset 22 päivänä maaliskuuta 2006 (tuolloin Kreikan viranomaisten mukana olivat HSY:n ja Piraeus-pankin edustajat, ja ne toimittivat komissiolle joitakin täydentäviä asiakirjoja); kantelijan 10 päivänä tammikuuta 2003, 14 päivänä tammikuuta 2005, 10 päivänä maaliskuuta 2005, 20 päivänä toukokuuta 2005, 19 päivänä lokakuuta 2005, 8 päivänä marraskuuta 2005 ja 23 päivänä maaliskuuta 2006; ja Thyssen Krupp Marine Systems AG:n, jäljempänä 'TKMS', 21 päivänä maaliskuuta 2006.
- (15) Komissio päätti laajentaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä 4 päivänä heinäkuuta 2006 tehdyllä päätöksellä K(2006) 2983 ⁽⁶⁾, jäljempänä 'laajentamispäätös', koskemaan useita muita HSY:n hyväksi toteutettuja toimenpiteitä. Lisäksi laajentamispäätöksessä todettiin, että monet ilmoittamatta jätetyt toimenpiteet joko kuuluvat perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan tai eivät ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (16) Menettelyn laajentaminen asiassa C 16/04 tehtiin rajoittamatta mitenkään muita mahdollisia meneillään olevia tai tulevia valtiontukea koskevia menettelyjä HSY:n osalta, erityisesti menettelyä C 40/02.
- (17) Pyydettyään ja saatuaan lisäaikaa vastaamista varten Kreikka vastasi laajentamispäätökseen 5 päivänä lokakuuta 2006 päivätyllä kirjeellä.
- (18) Komission päätös menettelyn laajentamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* (7). Komissio kehotti asianosaisia esittämään huomautuksensa toimenpiteistä.
- (19) Komissio sai huomautuksia seuraavassa luetelluilta asianosaisilta. HSY esitti huomautuksensa 30 päivänä lokakuuta 2006 päivätyllä kirjeellä. Greek Naval Shipyard Holding, jäljempänä 'GNSH', ja TKMS esittivät huomautuksensa yhteisesti 30 päivänä lokakuuta 2006 päivätyllä kirjeellä. Piraeus-pankki esitti huomautuksensa 27 päivänä lokakuuta 2006 päivätyllä kirjeellä ja – komission kanssa 15 päivänä marraskuuta 2007 pidetyn tapaamisen jälkeen – 27 päivänä joulukuuta 2006 päivätyllä kirjeellä. Pyydettyään ja saatuaan lisäaikaa vastaamista varten Elefsis esitti huomautuksensa 17 päivänä marraskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä.
- (20) Komissio välitti nämä huomautukset 22 päivänä helmikuuta 2007 päivätyllä kirjeellä Kreikalle, joka esitti niistä huomautuksensa 7 päivänä maaliskuuta 2007 ja 19 päivänä maaliskuuta 2007 päivätyissä kirjeissä. Komissio lähetti Kreikalle 27 päivänä huhtikuuta 2007 päivätyssä kirjeessä kolmansien osapuolten huomautusten liitteet, jotka olivat jääneet pois 22 päivänä helmikuuta 2007 päivätyistä kirjeistä. Lisäksi komissio esitti 27 päivänä huhtikuuta 2007 päivätyssä kirjeessä useita kysymyksiä Kreikalle, joka vastasi niihin 29 päivänä kesäkuuta 2007 päivätyllä kirjeellä. Komissio esitti 23 päivänä elokuuta 2007 päivätyssä kirjeessä kysymyksiä HSY:lle, joka vastasi niihin 9 päivänä lokakuuta 2007 päivätyllä kirjeellä. Komissio pyysi Kreikalta lisätietoja 13 päivänä marraskuuta 2007 päivätyllä kirjeellä ja välitti sille samalla 9 päivänä lokakuuta 2007 päivätyt HSY:n vastaukset. Kreikka vastasi 4 päivänä joulukuuta 2007 ja 14 päivänä joulukuuta 2007 päivätyillä kirjeillä. Komissio tapasi Kreikan viranomaiset 16 päivänä lokakuuta 2007 ja 21 päivänä tammikuuta 2008. Komissio lähetti Kreikalle 12 päivänä helmikuuta 2008 lisäkysymyksiä, joihin Kreikka vastasi 3 päivänä maaliskuuta 2008 päivätyllä kirjeellä.
- (21) Komission, TKMS/GNSH:n ja HSY:n lakimiehen välillä pidettiin tapaaminen 8 päivänä toukokuuta 2007. TKMS/GNSH esitti lisähuomautuksia 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivätyssä kirjeessä. Komissio välitti tämän kirjeen 11 päivänä syyskuuta 2007 Kreikalle, joka esitti huomautuksensa 11 päivänä lokakuuta 2007 päivätyllä kirjeellä. Komission ja samojen henkilöiden välillä 9 päivänä tammikuuta 2008 pidetyn toisen tapaamisen jälkeen TKMS/GNSH esitti vielä lisää huomautuksia 18 päivänä tammikuuta 2008 päivätyssä kirjeessä, joka välitettiin Kreikan viranomaisille 12 päivänä helmikuuta 2008 päivätyllä kirjeellä.

- (22) Komissio tapasi Elefsisin 15 päivänä maaliskuuta 2007 ja 7 päivänä elokuuta 2007. Jälkimmäisen tapaamisen jälkeen Elefsis esitti lisähuomautuksia 8 päivänä marraskuuta 2007 päivätyssä kirjeessä, joka toimitettiin Kreikalle 17 päivänä tammikuuta 2008 päivätyllä kirjeellä. Kreikka esitti niistä huomautuksensa 15 päivänä helmikuuta 2008 päivätyssä kirjeessä.
- (23) Piraeus-pankki esitti lisähuomautuksia 22 päivänä lokakuuta 2007 päivätyssä kirjeessä, joka välitettiin Kreikalle 13 päivänä marraskuuta 2007 päivätyllä kirjeellä. Piraeus-pankki pyysi 12 päivänä helmikuuta 2008 saada tavata komission vielä kerran. Tapaaminen pidettiin 5 päivänä maaliskuuta 2008.
- (24) Asetuksen (EY) N:o 659/1999 6 artiklan mukaan jäsenvaltioilla ja muilla asianomaisilla osapuolilla on yksi kuukausi aikaa esittää huomautuksensa ja "asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi jatkaa asetettua määräaika". Käsiteltävänä olevassa tapauksessa osapuolet jatkoivat huomautusten esittämistä (ja komission kanssa pidettävien tapaamisten pyytämistä) kyseisen määräajan umpeutumisen jälkeen. Alun perin komissio välitti kyseiset huomautukset Kreikalle kommentoitavaksi ja antoi näin Kreikan ymmärtää hyväksyneensä nämä yhden kuukauden määräajan umpeuduttua toimitetut huomautukset. Alun perin komissio hyväksyi asianosaisten esittämät tapaamispyynnöt ja suostui tapaamisten aikana asianosaisten esittämiin pyyntöihin saada toimittaa lisätietoja tapaamisen aikana keskustelluista asioista. Komissio ei kuitenkaan missään vaiheessa ilmoittanut asianosaisille, että muitakin yhden kuukauden määräajan umpeutumisen jälkeen toimitettuja huomautuksia hyväksyttäisiin. Komissio ei etenäkään missään vaiheessa ilmoittanut asianosaisille, että nämä voisivat esittää huomautuksia loputtomiin tai että komissio ilmoittaisi näille, milloin lopettaisi huomautusten hyväksymisen.
- (25) Komissio katsoo, että säädetyt määräajan jatkaminen yli yhden kuukauden oli perusteltua käsiteltävänä olevassa tapauksessa, sillä laajentamispäätös kattoi lukuisia toimenpiteitä. Lisäksi monien toimenpiteiden arviointi edellytti monimutkaista oikeudellista analyysia ja tosiseikkojen selvittämistä jopa kymmenen vuoden takaa.
- (26) Osa asianosaisista jatkoi kuitenkin huomautusten esittämistä komissiolle yli vuoden laajentamispäätöksen julkaisemisesta. Jos komissio ei olisi päättänyt jättää ottamatta huomioon tietyn päivämäärän jälkeen toimitettuja huomautuksia, huomautusten jatkuva esittäminen olisi estänyt komissiota tekemästä lopullista päätöstä kohtuullisen ajan kuluessa⁽⁸⁾. Lisäksi jotkin osapuolet esittivät joissakin kirjeissä uudelleen huomautuksia asioista, joista ne olivat esittäneet huomautuksia jo aiemmin, tuomatta kui-

tenkaan ilmi uusia tosiseikkoja. Tähän tarkoitukseen ei huomautusten esittämiselle asetettua määräaikaakaan voida pidentää.

- (27) Näin ollen komissio päätti, että myöhemmin kuin 5 päivänä maaliskuuta 2008 (jolloin komissio sai 3 päivänä maaliskuuta 2008 päivätyn nelisivuisen kirjeen, jolla Kreikka vastasi 12 päivänä helmikuuta 2008 päivättyyn komission kirjeeseen) saapuneet huomautukset katsottaisiin esitetyiksi huomautusten esittämiselle asetetun määräajan umpeutumisen jälkeen. Tämä koskee 7 päivänä maaliskuuta 2008, 24 päivänä huhtikuuta 2008 ja 2 päivänä kesäkuuta 2008⁽⁹⁾ päivätyitä Elefsisin kirjeitä ja 2 päivänä huhtikuuta 2008 päivätyitä GNSH/TKMS:n kirjeitä. Näitä kirjeitä ei siis lähetetty Kreikalle huomautusten esittämistä varten eikä niitä otettu huomioon tässä päätöksessä.

2. AIEMMAT KOMISSION JA NEUVOSTON PÄÄTÖKSET

- (28) HSY on suurimpia itäisen Välimeren telakoita. Se sijaitsee Skaramangassa Attikassa, Ateenasta länteen. HSY:n perusti Kreikan laivasto vuonna 1939, ja vuonna 1957 sen osti Niarchos-ryhmä. Ensimmäistä öljykriisiä seurannut laivanrakennusalan pitkittynyt kriisi heikensi HSY:n toimintaa. Huhtikuussa 1985 tilanne oli niin vaikea, että yritys lopetti toimintansa ja se asetettiin selvitystilaan. Syyskuussa 1985 valtion omistama ETVA-pankki osti yhtiön. Toiminta käynnistyi myynnin jälkeen uudelleen. Yrityksen toiminta oli kuitenkin liian vähäistä telakan suureen kokoon ja työntekijöiden suureen määrään verrattuna⁽¹⁰⁾.
- (29) Vuonna 1990 neuvosto antoi laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa neuvoston direktiivissä 90/684/ETY, jäljempänä 'direktiivi 90/684/ETY',⁽¹¹⁾ Kreikkaa koskevan erityissäännöksen, jolla sallittiin rakenneuudistukseen tarkoitettu toimintatuki useiden telakoiden yksityistämisen yhteydessä.
- (30) Vuonna 1992 HSY asetettiin selvitystilaan taloudellisten velvoitteiden ja kertyneiden tappioiden vuoksi. Marraskuussa 1993 kahden epäonnistuneen HSY:n myyntiyrityksen jälkeen selvitystila peruttiin. Koska Kreikan hallitus antoi lupauksen, jonka mukaan kaikki sen julkiset telakat yksityistettäisiin 31 päivään maaliskuuta 1993 mennessä, komissio hyväksyi 23 päivänä joulukuuta 1992⁽¹²⁾ HSY:n hyväksi tehtävän velanpoiston. Kreikan hallitus ei noudattanut maaliskuun 1993 määräaika, joten komissio aloitti 10 päivänä maaliskuuta 1994 menettelyn (C 10/94) hyväksytyt tuen väärinkäytöstä⁽¹³⁾. Komissio päätti⁽¹⁴⁾ 26 päivänä heinäkuuta 1995 lopettaa menettelyn tekemällä hylkäävän päätöksen HSY:n hyväksi annetusta tuesta. Kreikan hallitus väitti, että telakan myynti oli lähellä, ja sen pyynnöstä komissio päätti kuitenkin lykätä päätöksestä ilmoittamista. Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että 49 prosenttia HSY:n osakkeista oli

myyty sen työntekijöille ja että Kreikka käyttää direktiivin 90/684/EY 10 artiklan 3 kohdan mukaisen mahdollisuutensa säilyttää enemmistöosakkuus yhdessä telakoistaan maanpuolustusedun perusteella. Komissio kumosi 31 päivänä lokakuuta 1995 HSY:tä koskevan lopullisen hylkäävän päätöksen⁽¹⁵⁾. Tällä välin velan määrä kasvoi eikä rakenneuudistuksia tehty. Näin ollen komissio laajensi 8 päivänä tammikuuta 1997 asiassa C 10/94⁽¹⁶⁾ aloitettua menettelyä. Tämän jälkeen eli 2 päivänä kesäkuuta 1997 annettiin myös HSY:hyn sovellettava tietyille rakenneuudistuksen alaisille telakoille myönnettävää tukea koskeva neuvoston asetus (EY) N:o 1013/97⁽¹⁷⁾, jäljempänä 'neuvoston asetus (EY) N:o 1013/97'.

- (31) Komissio hyväksyi HSY:lle myönnettävän tuen 15 päivänä heinäkuuta 1997 tekemällä kaksi erillistä päätöstä:

— ensimmäisellä päätöksellä⁽¹⁸⁾, jäljempänä 'päätös C 10/94', komissio päätti vuonna 1994 aloitetun menettelyn C 10/94 hyväksymällä 54,5 miljardin Kreikan drakman (160 miljoonan euron) suuruisen velkojen poiston neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/97 mukaisesti;

— päätöksellä N 401/97 komissio hyväksyi Kreikan viranomaisten 20 päivänä kesäkuuta 1997 tekemän ilmoituksen perusteella 7,8 miljardin Kreikan drakman (22,9 miljoonan euron) suuruisen avustuksen 15,6 miljardin Kreikan drakman (45,9 miljoonan euron) arvoiseen investointiohjelmaan telakan rakenneuudistuksen toteuttamiseksi.

- (32) Vuonna 2001 hallitus päätti yksityistää HSY:n kokonaan. Kreikan valtio aloitti avoimen tarjouskilpailun, jota varten laadittiin tarjouskilpailuasiakirjat. ETVA ja HSY:n työntekijät myivät 31 päivänä toukokuuta 2002 HSY:n osakkeensa konsortiolle, johon kuuluivat HDW ja Ferrostaal⁽¹⁹⁾, jäljempänä "HDW/Ferrostaal". Konsortio perusti GNSH:n hoitamaan konsortion omistusoittaa HSY:ssä. HDW ja Ferrostaal omistivat yhtä suuret osuudet GNSH:sta. ThyssenKrupp hankki määräysvallan HDW:ssä tammikuussa 2005⁽²⁰⁾ ja osti Ferrostaalin osuuden GNSH:ssa marraskuussa 2005⁽²¹⁾. Vuoden 2005 lopusta lähtien HSY on näin ollen ollut 100-prosenttisesti ThyssenKruppin omistuksessa ja määräysvallassa. GNSH:ta ja ENAE:ta hoitaa TKMS, joka on ThyssenKruppin osa ja erikoistunut sota-alusjärjestelmiin ja erikoiskäyttöön tarkoitettuihin kauppaluksiin.

- (33) HSY:n myyntiä koskevan tarjouskilpailun yhteydessä Kreikan valtio antoi elokuussa 2001 lain N:o 2941/2001, johon sisältyi useita toimenpiteitä HSY:n myynnin edistämiseksi. Ensinnäkin laissa annettiin työntekijöille kannustimia, jotta nämä jättäisivät yhtiön vapaaehtoisesti.

Toiseksi Kreikan valtio otti vastuulleen osan HSY:n kertakorvauksena maksettavien eläkkeiden kustannuksista. Kolmanneksi lain ansiosta HSY voisi hyödyntää monia verottomia varauksia, jos niillä tasattaisiin aiempien vuosien tappioita. Neljänneksi laissa oli säännös korvauksista työntekijöille, jotka olivat HSY:n osakkaita ennen yksityistämistä. Tarkemmin sanottuna Kreikan valtio korvautti työntekijöille summat, joita nämä olivat sijoittaneet HSY:hyn edellisinä vuosina toteutettujen pääomankorotusten yhteydessä. Komissio teki 5 päivänä kesäkuuta 2002 kaksiosaisen päätöksen, jäljempänä 'päätös N 513/01'⁽²²⁾, joka koski useita laissa N:o 2941/2001 säädettyjä toimenpiteitä, joista Kreikka oli ilmoittanut vuonna 2001 (ilmoitus oli kirjattu viitenumerolla N 513/01). Komissio päätti hyväksyä HSY:lle annettavan 29,5 miljoonan euron suuruisen sulkemistuen ja aloittaa (asiassa C 40/2002) EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn toimenpiteistä, joilla (1) valtio maksaa osan HSY:n työntekijöille kertakorvauksena maksettavan eläkkeen kustannuksista ja (2) joilla osa taseen varauksista siirretään maksamatta lakimääräistä 10 prosentin veroa. Lopullinen päätös tehtiin 20 päivänä lokakuuta 2004⁽²³⁾, jäljempänä 'päätös C 40/02', ja sen mukaan kyseiset kaksi toimenpidettä ovat yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, joka on näin ollen perittävä takaisin.

3. ARVIO HORISONTAALISISTA SEIKOISTA

- (34) Tämä päätös koskee kuuttatoista toimenpidettä. Ennen niiden arvioimista yksi kerrallaan komission on selvennettävä muutamia keskeisiä seikkoja, jotka ovat oleellisia useita näitä toimenpiteitä arvioitaessa.

3.1 Horisontaalinen seikka nro 1: Luottokelpoisuus ja rahoitusmarkkinoille pääsy vuosina 1997–2002

- (35) Arvioitaessa suurinta osaa toimenpiteistä, joita tämä päätös koskee, on välttämätöntä määrittää, mikä oli HSY:n talous- ja rahoitustilanne vuosina 1997–2002, ja selvittää, oliko kohtuullista odottaa yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautuvan. Lisäksi on selvitettävä, olisiko markkinataloussijoittaja suostunut näissä olosuhteissa myöntämään HSY:lle vastaavat lainat ja takaukset kuin valtio ja valtion omistama ETVA-pankki. ETVA oli ainoa rahoituslaitos, joka antoi HSY:lle rahoitusta kyseisenä aikana.
- (36) Komissio aloittaa arvioimalla tilannetta vuonna 1997 ja jatkaa arvioimalla tilanteen kehittymistä vuoteen 2002.

3.1.1 Tilanne vuonna 1997

- (37) Arvioinnin alkajaisiksi on selvitettävä, onko komissio jo ottanut kantaa tähän seikkaan aiemmissä päätöksissä. Ensiksi komissio palauttaa mielin, että päätöksessä N 401/97 ja päätöksessä C 10/94, jotka komissio teki 15 päivänä heinäkuuta 1997, komissio ei epäillyt Kreikan

toimittaman liiketoimintasuunnitelman asianmukaisuutta. Näin komissio myönsi epäsuorasti, että HSY:n elinkelpoisuus voitaisiin palauttaa toteuttamalla tämä suunnitelma. Toiseksi päätöksen N 401/97 selittävässä osassa todetaan, että telakka rahoittaa osan rakenneuudistussuunnitelmasta 4,67 miljardin Kreikan drakman suuruisilla markkinaehtoisilla pankkilainoilla ilman valtion takausta. Komissio ei epäillyt tällaisen rahoituksen toteutettavuutta, joten näin komissio myönsi yrityksen olevan sellaisessa asemassa, että se voisi saada lainaa markkinoilta ainakin kyseisen määrän. Jos komissio olisi ollut sitä mieltä, ettei telakka olisi voinut saada lainaa vähintään 4,67 miljardia Kreikan drakmaa, sen olisi pitänyt todeta rakenneuudistussuunnitelma toteuttamiskelvottomaksi ja kieltää suurimääräiset rakenneuudistustuet (sekä investointituet). Näin ollen komissio ei voi kiistää näitä aiempia arvioita tässä päätöksessä.

- (38) Mainittuja arvioita kiistämättä komissio palauttaa kuitenkin mieliin, miten heikko telakan tilanne oli vuosina 1996–1997.
- (39) Ensinnäkin fyysisen infrastruktuurin osalta päätöksessä N 401/97 todettiin, että telakalla käytetyt laitteistot olivat vanhoja ja vanhentuneita ja että investointisuunnitelma oli ensimmäinen telakan rakentamisen jälkeen (24). Lisäksi päätöksessä C 10/94 todettiin, että infrastruktuurin uudistaminen oli välttämätöntä kilpailukyvyyn ja elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Elinkelpoisuuden palaaminen edellytti siis investointisuunnitelman nopeaa täytäntöönpanoa.
- (40) Toiseksi HSY:n liiketoiminnan ja sen tilauskannan osalta Kreikan viranomaiset tunnustivat itse, että ”investointisuunnitelman esittämisen aikoihin yritys ei ollut allekirjoittanut laivanrakennussopimuksia, telakan toiminnan

tulevaisuus näytti erittäin epävarmalta, selkeää liiketoimintastrategiaa ei ollut ja investoinnit olivat vähäisiä. Ainoa varteenotettava toiminta oli MEKO-tyypin fregattien viimeistely Kreikan laivastolle” (25). Koska laivanrakennustilauksia ei ollut ja koska telakka tarvitsi riittävästi laivanrakennustoimintaa ollakseen elinkelpoinen tulevina vuosina, komission mielestä elinkelpoisuuden palaaminen edellytti sitä, että tuottavia siviili- tai sotilasalusten rakentamissopimuksia saataisiin allekirjoitettua (tehtyä) pikaisesti.

- (41) Kolmanneksi HSY:n taloustilanne näkyy taulukkoon 1 kootuista keskeisistä kirjanpiti tiedoista. Yrityksen maksuvalmiudesta vuonna 1997 voidaan panna merkille, että yrityksellä oli paljon pääomaa (26). Tilanne oli kuitenkin hyvä yksinomaan siitä syystä, että valtio toteutti vuonna 1996 laajamittaiset velkojen poistot. Valtio antoi anteeksi 54,52 miljardin Kreikan drakman (160 miljoonan euron) edestä siviilialan toimintaan liittyviä velkoja – poisto hyväksyttiin päätöksellä C 10/94 – ja 46,35 miljardin Kreikan drakman (136 miljoonan euron) edestä sotilalalan toimintaan liittyviä velkoja. Näennäisesti terveellä pohjalla olevalta 31 päivänä joulukuuta 1996 näyttänyt tase oli jokseenkin ”keinotekoinen”, eikä se etenäkään osoittanut, että telakka olisi palauttanut kilpailukykyä ja että edellisten 20 vuoden aikaisten vaikeiden ongelmien syyt olisi ratkaistu. Jos rakenneuudistussuunnitelmaa ei pantaisi täytäntöön kokonaan, telakka tekisi todennäköisesti tappiota, joka nakertaisi nopeasti kyseiset omat varat (nettopääoman). On syytä muistaa, että HSY oli asetettu selviytystilaan kahdesti kahdentoista edellisen vuoden aikana. Näin ollen tämä hyvä pääomatilanne ei olisi riittänyt vakuuttamaan pankkia myöntämään lainaa HSY:lle tavallisella korolla eli korolla, joka peritään vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevilta yrityksiltä.

Taulukko 1

HSY:n liikevaihto, voitto ja nettopääoma tilikausina 1997–2005

(miljoonaa euroa)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 (1)	2004	2005
Osake-pääoma	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Netto-pääoma	82	88	54	17	- 4	- 78	- 83	- 111	- 182
Liikevaihto	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Voitto	7	1	- 36	- 42	- 21	- 115	- 1	- 45	- 71

(1) Vuonna 2003 tilikausi oli 1.1.2003–30.9.2003.

(42) Näin ollen komissio katsoo, että vuonna 1997 telakka oli edelleen vaikeuksissa eikä vielä kilpailukykyinen mutta elinkelpoisuuden palautuminen olisi odotettavissa, jos investointisuunnitelma toteutettaisiin kokonaan ja ajallaan ja jos telakka onnistuisi tekemään nopeasti tuottavia laivanrakennussopimuksia. Koska elinkelpoisuuden palautuminen riippui näistä kahdesta epävarmasta seikasta, lainan myöntämiseen HSY:lle vuonna 1997 ja sitä seuraavina vuosina sisältyi ”erityinen riski”. Yksityinen pankki olisi myöntänyt lainaa tai takauksia HSY:lle mutta hintaan, joka vastasi huomattavaa riskiä. Viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmästä annetun komission tiedonannon ⁽²⁷⁾ mukaan tilanteessa, jossa on ”erityinen riski”, asianmukainen viitekorko, jonka perusteella valtiontuki todetaan ja sen määrä määritetään, on Kreikan viitekorko (eli athibor korotettuna 300 peruspisteellä 31 päivään joulukuuta 2000 ja 1 päivästä tammikuuta 2001 viiden vuoden euromääräinen swap-korko korotettuna 75 peruspisteellä) korotettuna vähintään 400 peruspisteen riskipremiolla (eli athibor korotettuna vähintään 700 peruspisteellä 31 päivään joulukuuta 2000 ja 1 päivästä tammikuuta 2001 viiden vuoden euromääräinen swap-korko korotettuna vähintään 475 peruspisteellä). Lainantakauksissa komissio arvioi saman menetelmän perusteella, onko kyseessä valtiotuki, vertaamalla taatun lainan kokonaiskuluja (eli HSY:n pankille maksamaa korkoa sekä HSY:n takaajalle maksamaa takauspalkkiota) kuluihin, jotka HSY olisi joutunut maksamaan, mikäli se olisi ottanut lainan markkinoilta (eli Kreikan viitekorko korotettuna vähintään 400 peruspisteellä).

3.1.2 Tilanteen kehittyminen vuodesta 1997

(43) Kuten jäljempänä selitetään, komissio ei voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että HSY pystyi edelleen 30 päivään kesäkuuta 1999 saamaan lainaa markkinoilta edellisessä jaksossa määritetyllä korolla ⁽²⁸⁾.

(44) HSY teki hieman voittoa tilikautena 1997 ja 1998 ⁽²⁹⁾. Näiden kahden vuoden aikana se ei kuitenkaan onnistunut tekemään yhtään laivanrakennussopimusta ⁽³⁰⁾ – ei sotilas- eikä siviilialuksista – mikä olisi kuitenkin ollut välttämätöntä, jotta seuraaville vuosille olisi taattu riittävästi toimintaa ja olisi vältetty tappiot. Ensimmäinen laivanrakennussopimus, jonka telakka onnistui tekemään, koski kahden matkustajalautan rakentamista Strintzisille. Sopimus allekirjoitettiin vasta vuoden 1999 alussa ⁽³¹⁾. Lisäksi jo alusta alkaen oli tiedossa, että kauppahinta oli liian alhainen kattaakseen kaikki kustannukset ja että sopimuksesta aiheutuisi näin ollen tappiota ⁽³²⁾. Heinäkuussa 1999 Kreikan laivasto tilasi HSY:ltä ja HDW:ltä kolme sukellusvenettä. Kolmen sukellusveneen rakenta-

misen oli määrä kestää lähes kymmenen vuotta, ja sopimuksen kokonaisarvo oli noin 350 miljardia Kreikan drakmaa (miljardi euroa), josta kolme neljänestä meni HDW:lle, joka toimittaisi koneiston, painekomponentit ja herkat elektroniset järjestelmät. Lisäksi ensimmäinen sukellusvene rakennettaisiin HDW:n telakalla Kielissä ⁽³³⁾. Hankkeesta ei näin ollen seuraisi paljoakaan toimintaa eikä tuloja HSY:lle ensimmäisinä vuosina ⁽³⁴⁾.

(45) Laajan ja tuottoisan tilauskannan kokoaminen ei onnistunut vuosina 1997, 1998 eikä vuoden 1999 ensimmäinä kuukausina, joten telakan tilannetta arvioitaessa yrityksen johdolle ja mahdollisille sijoittajille on täytynyt valjeta viimeistään vuoden 1999 ensimmäisinä kuukausina, ettei telakalla olisi riittävästi toimintaa vuosina 1999 ja 2000 kattamaan kustannukset ja että kyseisinä vuosina telakka tekisi suuret tappiot, mikä kutistaisi sen nettopääoman hyvin pieneksi ⁽³⁵⁾. Näissä olosuhteissa elinkelpoisuuden palautuminen ei olisi enää odotettavissa ⁽³⁶⁾. Toisijaisena seikkana komissio huomauttaa, että investointisuunnitelman täytäntöönpano koskevasta Kreikan viranomaisten ensimmäisestä kertomuksesta kävi ilmi, että 30 päivään kesäkuuta 1999 mennessä vain pieni osa suunnitelmasta oli toteutettu. Liiketoiminnallisten takaiskujen ohella laitteistojen uudistaminen eteni siis hitaasti ⁽³⁷⁾. Komissio panee vielä merkille, että näköpiirissä olleet rahoitusvaikeudet aiheuttivat riitaa telakan riippumattoman johtoryhmän (Brown & Root, joka nimettiin tehtävään syyskuussa 1996) ja työntekijöiden/osakkaiden välillä. Johto vaati erityisesti, että työvoimaa olisi vähennettävä lisää toiminnan vähyyden vuoksi. Työntekijöiden yhdistyksen johtajat vastustivat tällaista uudistusta ja onnistuivat erottamaan johtoryhmän ⁽³⁸⁾. Tällainen tapaus, jossa yrityksen johdon jatkumo keskeytyi ja joka osoittaa, miten vaikea telakalla oli toteuttaa riittäviä uudistuksia, on lisätekiä, jonka perusteella markkinataloussijoittaja olisi pidättynyt lainaamasta rahaa HSY:lle.

(46) Edellisen perusteella komissio toteaa, että 30 päivästä kesäkuuta 1999 lähtien ei ollut enää kohtuullista odottaa elinkelpoisuuden palautuvan. Tämän vuoksi komissio katsoo, että kyseisestä päivämäärästä lähtien yksikään pankki ei olisi suostunut myöntämään telakalle lainaa edes korkealla korolla eikä yksikään pankki olisi suostunut myöntämään takausta, vaikka takauspalkki olisi ollut suuri. Koska HSY ei olisi saanut lainaa eikä takausta markkinoilta, 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen myönnetty laina tai takaus katsotaan automaattisesti tueksi. Jos

tuki katsottaisiin yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja se olisi edelleen voimassa, takaus olisi päätettävä välittömästi ja laina olisi maksettava välittömästi takaisin. Kesäkuun 30 päivän 1999 jälkeen myönnetyn lainan takaisinmaksu lainasopimuksen normaalin takaisinmaksuaika- taulun mukaisesti tai tämän päätöksen perusteella ei kuitenkaan riitä palauttamaan alkuperäistä tilannetta, sillä takaisinmaksupäivään saakka HSY:llä on ollut käytössään varoja, joita se ei olisi tavallisesti saanut markkinoilta. Alkuperäisen tilanteen palauttamiseksi myös tämä etu, jonka määrä on vain arvioitavissa käyttämällä erittäin riskialttiin lainan korkoa, olisi siis perittävä takaisin. Näin ollen komission on syytä määrätä perittäväksi takaisin HSY:n todellisuudessa maksaman koron ja erittäin suuren riskin sisältävän lainan teoreettisesti asianmukaisen koron välinen erotus ajanjaksolta, joka alkaa lainan maksamisesta HSY:lle ja päättyy HSY:n lainan takaisinmaksuun. Jälkimmäisen koron määrittämiseksi komissio huomauttaa, että viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmästä annetun komission tiedonannon mukaan riskipremio voi olla yli 400 peruspistettä viitekorkoa korkeampi, "jos mikään yksityinen pankki ei myöntäisi kyseessä olevaa lainaa", kuten tässä tapauksessa. Komissio on katsonut useissa päätöksissä, että 600 peruspistettä viitekorkoa korkeampi preemio on asianmukainen vähimmäispreemio, joka vastaa tilannetta, jossa riski on suuri⁽³⁹⁾. Komission mielestä tämä on vähimmäismäärä lainoille nyt käsiteltävänä olevassa tilanteessa. Kesäkuun 30 päivän 1999 jälkeen myönnettyissä valtiontakauksissa komissio käyttää samaa menetelmää: ajanjaksolta, joka alkaa taatun lainan maksamisesta ja päättyy takauksen päättymiseen – riippumatta siitä, noudatetaanko takaus- sopimuksen mukaista normaalia aikataulua vai tätä päätöstä – komissio määrää perittäväksi takaisin taatun lainan kulujen (pankille maksetut korot ja maksettu takaus- palkkio) ja 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viiteko- ron välisen erotuksen.

- (47) Tukeakseen väitettään, jonka mukaan yksityinen pankki olisi voinut myöntää lainat ja takaukset samoin ehdoin kuin valtio ja ETVA, HSY toimitti ensimmäisen Deloitteen raportin⁽⁴⁰⁾. Raportin 5 kohdassa Deloitte analysoi HSY:n luottokelpoisuutta vuonna 1999 ja sitä seuraavina vuosina. Se toteaa, että "yhtiö olisi voinut vaihtoehtoisesti saada lainaa tai takaussopimuksia toiselta rahoituslaitok- selta, jolla ei ole sidoksia yhtiöön (muuta suhteita tavan- omaisen liiketoimintayhteistyön ohella), tarkasteltavana olevalla jaksolla"⁽⁴¹⁾. Komissio panee merkille, ettei rap- ortissa selitetä, miten tämä toteamus sopii siihen, että HSY:n yritykset saada rahoitusta muista rahoituslaitok- sista olivat epäonnistuneet⁽⁴²⁾. Lisäksi komissio panee merkille, että analyysissa on useita virheitä⁽⁴³⁾, jotka vää- ristävät lopputulosta huomattavasti.

3.1.3 Ryhmänsäisten liiketoimien analysointi

- (48) Kaikki tässä menettelyssä tarkasteltavana olevat lainat ja takaukset on myöntänyt joko ETVA tai valtio. Kreikan

viranomaiset väittävät, että koska ETVA ja Kreikan valtio (ETVA:n kautta) olivat HSY:n osakkaita, lainat ja takauk- set voitaisiin katsoa ryhmänsäisiksi liiketoimiksi. Tältä osin Kreikka esittää kaksi väitettä:

- Ensinnäkin on tavallista, että emoyhtiö antaa tytäryhtiölleen lainaa edullisin ehdoin. Tytäryhtiölle annettu etu lisää emoyhtiön hallussa olevien osakkeiden ar- voa. Vaikka komissio siis katsoisi, että ETVA ja valtio myönsivät lainaa ja takauksia markkinahintoja hal- vemmalla, markkinataloussijoittaja olisi vastaavissa olosuhteissa hyväksynyt kyseisen menettelyn. Kyseiset lainat ja takaukset eivät siis ole tukea.
- Toiseksi on tavallista, että emoyhtiö antaa lainaa vai- keuksissa olevalle tytäryhtiölleen. Lainan tarkoituk- sena on säilyttää emoyhtiön hallussa olevien osakkei- den arvo. Vaikka komissio siis katsoisi, ettei yksityi- nen pankki olisi antanut HSY:lle lainaa tietynä aikana telakan huonon tilanteen takia, ETVA:n ja valtion myöntämät lainat ja takaukset olisivat kuitenkin yk- sityisen sijoittajan hyväksyttävissä vastaavissa olosuh- teissa. Kyseiset lainat ja takaukset eivät siis ole tukea.

- (49) Komission mielestä Kreikan toteamukset eivät pidä paik- kaansa.

- (50) Ensiksi komissio panee merkille seuraavat kaksi seikkaa. Ensimmäisessä tapauksessa markkinataloussijoittaja ei olisi saattanut itseään ETVA:n tilanteeseen. On syytä muistaa, että esimerkiksi kun ETVA osti HSY:n vuonna 1985, se oli kehityspankki ja toimi hallituksen käskystä, jotta vältyttäisiin Kreikan talouden kannalta hyvin tärkeän yhtiön lakkauttamiselta⁽⁴⁴⁾. Jotta HSY pysyisi toimintaky- kyisenä, ETVA siirsi sille vuonna 1986 pääomaa, jonka komissio katsoi tueksi⁽⁴⁵⁾. Vuonna 1995 ETVA säilytti "51 prosenttia enemmistöomistuksen" HSY:ssä, koska

Kreikka väitti sen olevan aiheellista ”maanpuolustusedun perusteella” direktiivin 90/684/ETY 10 artiklan mukaisesti. Toisesta tapauksesta komissio huomauttaa, että kun kaikki valtion HSY:n hyväksi toteuttamat toimenpiteet (mukaan luettuina ETVA:n toteuttamat toimenpiteet, sillä kuten myöhemmin tässä päätöksessä osoitetaan, ne johtuvat valtiosta) otetaan huomioon – etenkin HSY:lle myönnetty toistuvat ja mittavat valtiontuet vuoteen 2002 asti – näyttää selvältä, että kyseisellä ajanjaksolla vuoteen 2002 valtio ei ole toiminut markkinataloussijoittajan tavoin. Valtio on antanut jatkuvasti huomattavan suurta rahoitustukea, joka on ollut välttämätöntä HSY:n pitämiseksi toimintakykyisenä, ja tämä on käynyt erittäin kalliiksi. Näin ollen koska valtio joutui (ETVA:n kautta) tilanteeseen, jossa se oli HSY:n osakas vain siksi, että se toimi julkisena viranomaisena, joka halusi säilyttää HSY:n toiminnassa hinnalla millä hyvänsä, ja koska se ei toiminut kertaakaan kuten markkinataloussijoittaja, joka tavoittelee tuottoa HSY:n osakkuudestaan, ei ole uskottavaa väittää, että ETVA ja valtio toimivat tavalla, jonka markkinataloussijoittaja olisi hyväksynyt siksi, että HSY:lle myönnetystä rahoituksesta (lainoista ja takauksista) peritty liian pieni korko (tai takauspalkkio) korvautuisi HSY:n osakkeen arvonnousulla. Koska valtio (ja ETVA) eivät toimineet koskaan voittoa tavoittelevan sijoittajan tavoin vaan päinvastoin suostuivat pitämään HSY:n toiminnassa, vaikka se koitui kalliiksi, Kreikan ja HSY:n olisi pitänyt esittää väitteensä tueksi vähintään yksityiskohtainen analyysi, josta käy ilmi, että HSY:n osakkaana valtio ja ETVA pystyivät todella odottamaan pääomavoittoa (osakkeiden arvon nousemista), joka olisi ”menetettyjä tuloja” (liian pientä korkoa tai liian pientä takauspalkkiota) suurempi. Koska tällaista analyysia ei esitetty ja koska HSY ja Kreikka esittivät kyseenalaisen ja hypoteettisen lausuntonsa ilman minkäänlaisia todisteita, komissio hylkää asiaa enempää tutkimatta väitteen, jonka mukaan valtio (ja ETVA) toimivat markkinataloussijoittajan tavoin, sillä edullisin ehdoin myönnetty rahoitus nostaisi HSY:n osakkeiden arvoa riittävästi korvatakseen ”menetettyt tulot”.

(51) Toiseksi vaikka edellä esitetty päätelmä hylättäisiin ja ryhmänsäisten liiketoimien näkökohtaa (HSY:n osakkeiden arvon mahdollista nousua) olisi arvioitava, on paljon todisteita siitä, ettei 51 prosentin osuuden HSY:ssä omistava markkinataloussijoittaja olisi hyväksynyt ETVA:n toteuttamia liiketoimia.

(52) Vuoden 1995 lopussa 49 prosenttia HSY:n omistuksesta siirrettiin HSY:n työntekijöille. Tuolloin päätettiin hinta, jonka työntekijät maksaisivat 49 prosentin osuudesta. Niinpä seuraavina vuosina ETVA:n ja valtion antaessa

HSY:lle rahoitusta edullisempaan hintaan kuin yksityinen pankki (jolla ei ole sidoksia yritykseen) tästä säästöstä (pienemmän koron maksamisesta) seuranneesta HSY:n osakkeiden arvonnoususta 49 prosenttia hyödytti muita HSY:n osakkaita. Vain 51 prosenttia ETVA:n ja valtion HSY:lle myöntämästä edusta (pienemmän koron ja takauspalkkion perimisestä) palasi niille HSY:n arvonnousuna. Markkinataloussijoittaja ei olisi suostunut antamaan moista lahjaa muille HSY:n osakkaille. Välttääkseen häviämistä rahaa muiden osakkaiden hyväksi markkinataloussijoittaja olisi perinyt vastaavaa korkoa kuin yksityinen pankki (jolla ei ole sidoksia yritykseen). Kreikan viranomaisten ensimmäinen väite on näin ollen perusteeton.

(53) Sama päätelmä pätee ajanjaksoon 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen, jolloin yksityinen pankki ei olisi antanut rahoitusta HSY:lle, sillä konkurssiriski oli liian suuri. Järkevä sijoittaja, joka omistaa vain 51 prosenttia yrityksestä, olisi ainakin pyytänyt muita osakkaita antamaan rahoitusta suhteessa niiden omistusosuuksiin HSY:ssä. Jos muilla osakkailta ei olisi ollut varaa antaa rahoitusta, järkevä sijoittaja olisi ainakin neuvotellut siitä, että sille annettaisiin suurempi omistusosuus HSY:stä sen HSY:lle antaman rahoituksen vastineeksi. Huomattavan suuren rahoituksen antaminen HSY:lle ilman muiden osakkaiden osallistumista rahoitukseen tai muilta osakkailta saatuja myönnytyksiä on omien rahojen riskeeraamista toisen omistuksessa olevien osakkeiden arvon pelastamiseksi. Markkinataloussijoittaja ei olisi vastaavissa olosuhteissa suostunut antamaan moista lahjaa muille osakkaille⁽⁴⁶⁾. Kreikan viranomaisten toinen väite on näin ollen hylättävä.

3.2 Horisontaalinen seikka nro 2: ETVA:n toiminnan katsominen valtiosta johtuvaksi

(54) Valtio ei myöntänyt suoraan kaikkia tässä päätöksessä arvioituja kuuttatoista toimenpidettä. Useita niistä myönsi valtion omistama ETVA-pankki. Koska Kreikka, HSY ja TKMS/GNSH kiistävät toimenpiteiden johtuneen valtiosta kun taas Elefsis ja Piraeus-pankki vahvistavat sen, asia on tutkittava.

(55) ETVA myönsi toimenpiteet vuosina 1996–2002. Oikeuskäytännön mukaisesti tällaiset toimenpiteet voivat olla EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea vain, jos ETVA oli valtion määräysvallassa ja jos viranomaiset olivat ”tavalla tai toisella olleet osallisia siihen, että kyseisistä toimenpiteistä päätettiin”⁽⁴⁷⁾.

- (56) ETVA, jonka kirjainlyhenne tarkoittaa Kreikan teollisuus- ja kehityspankkia, perustettiin vuonna 1964 kolmen organisaation (teollisuus- ja kehityslaitoksen, talouskehityksen rahoituslaitoksen ja matkailuluottolaitoksen) yhdistyessä. Siitä tehtiin yhtiö lailla N:o 1369/1973. Vuodesta 1973 se on siis toiminut valtion omistamana pankkina. Kreikan mukaan ⁽⁴⁸⁾ ”ETVA:n yhtiöjärjestyksessä mainittu kehityspankkina toimimisen päätarkoitus oli maan kehityksen edistäminen rahoittamalla Kreikan talouden tuotantoa (matkailua, teollisuustuotantoa ja muita vastavia)”. ETVA oli Kreikan ainoa kehityspankki. ETVA pyrki siis hoitamaan tärkeää tehtävää maan talous- ja aluekehityksessä rahoittamalla yrityksiä, kehittämällä maan alueellista infrastruktuuria, antamalla riskipääomarahoitusta ja osallistumalla Kreikan talouden kannalta strategisen tärkeisiin hankkeisiin. Vuonna 1995 tästä toiminnasta johtuvien talousvaikeuksien vuoksi Kreikan hallitus piti ensisijaisena pankin pääomistusta, rakenneuudistusta ja uudistamista. Nämä toteutettiin lain N:o 2359/95 mukaisen viisivuotisen ohjelman pohjalta. Hallitus antoi 427 miljardin Kreikan drakman suuruisen pääoman, minkä lisäksi rakenneuudistuksen tavoitteena oli toteuttaa uusi strategia, muuttaa organisaatorakennetta ja kehittää nykypäivän kilpailuedellytyksiä vastaavat liiketoimintamenettelyt. Näin ollen ”kehitystoimintansa lisäksi ETVA alkoi tarjota kaupallisia pankkipalveluja etenkin vuodesta 1997 lähtien.” ⁽⁴⁹⁾
- (57) Vuonna 1999 valtio, joka omisti 100 prosenttia ETVA:n osakkeista, päätti toteuttaa pankin listautumisen Ateenan pörssiin ja antoi tarjolle 24 prosenttia sen osakepääomasta. Valtio päätti yksityistää pankkia lisää ja vähensi valtion osuuden alle 50 prosenttiin. Tarjouskilpailu käytiin ja Piraeus-pankki valittiin. ETVA:n pääomasta siirrettiin 57,7 prosentin osuus Piraeus-pankille 20 päivänä maaliskuuta 2002 ⁽⁵⁰⁾.
- (58) Valtion mahdollisuudesta käyttää määräysvaltaa ETVA:ssa komissio panee merkille, että vuoden 1999 loppuun Kreikan valtio omisti ETVA:n kokonaan. Valtiolla oli osake-enemmistö siihen saakka, kunnes osake-enemmistö siirtyi Piraeus-pankille 20 päivänä maaliskuuta 2002. Valtio pystyi siis käyttämään määräysvaltaa ETVA:ssa ainakin 20 päivään maaliskuuta 2002. Tämäkin osoittaa, että valtion varoja käytettiin ETVA:n toteuttamissa toimenpiteissä.
- (59) Komissio huomauttaa seuraavaa valtion osallisuudesta eri toimenpiteistä tehtävissä päätöksissä:
- Ensinnäkin komissio panee merkille, ettei ETVA:n johto tehnyt itsenäisesti kolmea tärkeintä päätöstä ETVA:n omistussuudesta HSY:ssä: nämä päätökset teki hallitus ja ETVA pani ne täytäntöön. Hallitus päätti, että ETVA ostaisi vararikossa olevan HSY:n vuonna 1985 ⁽⁵¹⁾. ETVA vain pani valtion päätöksen täytäntöön ja siirsi nopeasti paljon pääomaa HSY:hyn, minkä komissio katsoi valtioneuoksi ⁽⁵²⁾. Tämä osoittaa, että ETVA:n ja HSY:n välinen suhde on ollut alusta alkaen työllisyyden ja toimintansa puolesta Kreikan hallitukselle tärkeän yrityksen hyväksi myönnettävää valtion tukea. Toinen suuri päätös oli myydä ETVA:n 49 prosentin osuus HSY:n pääomasta työntekijöille, mistä päätettiin lailla N:o 2367/1995 ⁽⁵³⁾. Lisäksi samassa laissa edellytettiin HSY:ltä merkittäviä rakenneuudistustoimenpiteitä ⁽⁵⁴⁾ (ja myönnettiin hyvin suuria tukisummia telakalle). Kolmas merkittävä päätös oli HSY:n yksityistäminen vuosina 2001–2002 (ETVA:n oli myytävä jäljellä oleva 51 prosentin omistusosuus HSY:stä). Yksityistämisestä päätettiin asiasta vastaavan ministerien välisen yksityistämiskomitean päätöksellä N:o 14/3–1–2001 ja se toteutettiin Kreikan yksityistämislain N:o 2000/91 mukaisesti. Asia toistettiin useita kertoja tarjouskilpailuasiakirjoissa, jotka Alpha Finance – valtion ja myyjien (ETVA:n ja työntekijöiden) puolesta HSY:n myyntijärjestelyistä vastannut pankki – toimitti asiasta kiinnostuneille sijoittajille ja tarjouksentekijöille. Huhtikuun 2 päivänä 2001 päivätyissä tarjouskilpailuasiakirjoissa ilmoitettiin lisäksi, että valtio valitsee parhaan tarjouksen myyjien kanssa. Näin ollen ETVA:n omistussuutta HSY:ssä koskevat kolme tärkeää päätöstä teki valtio.
  - Tämän kolmessa tilanteessa tapahtuneen suoran osallistumisen lisäksi valtio myönsi hyvin suuria summia tukea vuosina 1995–2002. Valtio poisti siviilialan toimintaan liittyviä velkoja 54,52 miljardin Kreikan drakman (160 miljoonan euron) edestä – poisto hyväksyttiin päätöksessä C 10/94 – ja sotilasalan toimintaan liittyviä velkoja 46,35 miljardin Kreikan drakman (136 miljoonan euron) edestä. Kuten päätöksessä N 401/97 todettiin, valtio aikoi myöntää myös 7,8 miljardin Kreikan drakman (22,9 miljoonan euron) suuruisen investointituen. Tarjouskilpailumenettelyn aikana vuonna 2001 Kreikan valtio sääteli lain N:o 2941/2001, johon sisältyi huomattava rahoitustuki HSY:n yksityistämisen edistämiseksi (katso tämän päätöksen johdanto-osan 33 kappale). Kuten komissio totesi päätöksessä N 513/01, valtio sitoutui

esimerkiksi maksamaan 118 miljoonaa euroa kannustimina, joilla tuettaisiin yhtiöstä vapaaehtoisesti lähteviä työntekijöitä. Myöntämällä toistuvasti huomattavaa tukea hallitus ilmaisi selkeästi pitävänsä HSY:n selviytymistä poliittisesti hyvin tärkeänä ⁽⁵⁵⁾.

— Komissio huomauttaa vielä, että valtio teki kyseisinä vuosina HSY:n kanssa strategisia maanpuolustusalan sopimuksia, jollainen oli esimerkiksi mainittujen sukellusveneidän rakentamista koskeva sopimus. Näin ollen valtion oli suoraan oman etunsa mukaista valvoa HSY:n toimintaa ja varmistaa telakan toiminnan jatkuminen.

(60) Päätämällä ETVA:n omistussuuden koosta HSY:ssä, antamalla toistuvasti huomattavaa rahoitustukea HSY:lle ja tekemällä Kreikan turvallisuuden kannalta erittäin merkittäviä maanpuolustusalan sopimuksia HSY:n kanssa Kreikan hallitus ilmaisi hyvin selkeästi pitävänsä HSY:n toimintaa erittäin tärkeänä ja seuraavansa telakan tilannetta tarkkaan. Yleiseltä kannalta katsottuna komissio on sitä mieltä, että maaliskuussa 2002 tapahtuneeseen ETVA:n yksityistämiseen saakka on kiistatta selvää, että ETVA:n toiminta johtui valtiosta. Kyseisissä olosuhteissa ETVA:n johdon oli itse asiassa mahdotonta harjoittaa HSY:tä kohtaan sellaista luotonantopolitiikkaa, joka ei olisi ollut hallituksen omaksuman vankan tuen politiikan mukaista. ETVA:n olisi eritoten ollut mahdotonta tehdä päätöstä, josta olisi aiheutunut talousvaikeuksia HSY:lle. ETVA ei esimerkiksi olisi voinut periä korkeaa korkoa (isoa "marginaalia" pankkien välisen koron lisäksi) HSY:lle myönnettävistä lainoista, sillä tämä olisi heikentänyt HSY:n taloutta, mitä hallituksen olisi ollut poliittisesti mahdoton hyväksyä. ETVA ei vastaavasti olisi voinut kieltäytyä myöntämästä lainaa, jota HSY pyytäisi toimintansa rahoittamiseen ⁽⁵⁶⁾. ETVA:lla ei siis ollut muuta mahdollisuutta kuin noudattaa valtion omaksumaa vahvan ja jatkuvan tuen politiikkaa HSY:tä kohtaan. Niinpä komissio toteaa, että kaikki ETVA:n HSY:n hyväksi toteuttamat toimenpiteet (lainat, takaukset, pääomankorotukset ja muut vastaavat) johtuivat automaattisesti valtiosta eikä lisätodisteita valtion osallisuudesta tilanteisiin, joissa ETVA teki päätökset kustakin toimenpiteestä, ole välttämättöntä esittää. Näin ollen komissio katsoo, että ETVA:n toteuttamat toimenpiteet johtuivat valtiosta.

(61) Toissijaisena seikkana komissio huomauttaa myös seuraavista näkökohdista, jotka vahvistavat, että ETVA:n toiminta johtui valtiosta.

(62) Ensiksi vuonna 1995 ETVA myi vain 49 prosenttia – ei siis sataa prosenttia – HSY:n osakkeista työntekijöille. "Kreikka vetosi laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta annetun direktiivin 10 artiklassa tarkoitettuihin maanpuolustusetuihinsa perustellakseen sitä, että valtio piti edelleen 51 prosentin osuuden telakasta." Neuvoston direktiivin 90/684/ETY 10 artiklan 3 kohdassa todella säädetään, että "huolimatta 2 kohdassa tarkoitettua velvoitetta luovuttaa telakka myytessä, Kreikan hallituksella on lupa pitää hallussaan 51 prosentin enemmistöosakkuus yhteen telakkaan, jos päätöksen perustelu on maanpuolustusedun mukainen" ⁽⁵⁷⁾. Tämä osoittaa, että ETVA:n 51 prosentin osuus HSY:ssä oli tarkoitettu antamaan valtiolle mahdollisuus käyttää määräysvaltaa HSY:ssä turvatakseen Kreikan maanpuolustusedun. On selvää, että tällöin ETVA:n johto ei voinut rakentaa suhdettaan HSY:hyn kaupallisin ehdoin. Yksikään päätös, joka koski rahoituksen antamista HSY:lle ja rahoituksen ehtoja, ei voisi olla Kreikan maanpuolustusedun vastainen. Komissio ei etenkään näe, miten ETVA:n johto olisi voinut kieltäytyä myöntämästä lainaa HSY:lle tai periä rahoituksesta korkeampaa korkoa. Lisäksi jos Kreikan tavoitteena oli maanpuolustusedun turvaaminen, voidaan olettaa, että hallitus valvoi itse asiassa suoraan kaikkia HSY:n johdon merkittäviä päätöksiä sekä kaikkia ETVA:n päätöksiä, jotka koskivat HSY:lle annettua rahoitusta.

(63) Toiseksi valtio oli määrittänyt ETVA:n toimeksiannoksi "kehityspankkina" toimimisen, joten voidaan todeta, että kaikki toiminta, jota ETVA toteutti kyseisen toimeksiannon nojalla, johtui valtiosta. Samoin oikeuskäytännön mukaan kun arvioidaan yrityksen toteuttamien toimenpiteiden johtumista valtiosta, oleellista saattaa olla "yrityksen toiminnan luonne, toiminnan harjoittaminen markkinoilla yksityisten toimijoiden kanssa tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa" ⁽⁵⁸⁾. Tältä osin Kreikan viranomaiset myönsivät, että "ETVA on toiminut perustamisestaan lähtien toisin kuin tavallinen liikepankki erityisenä kehitysluottolaitoksena, jolla on ollut pääasiassa pitkäaikaisten luottojen alalla ratkaiseva asema maan talous- ja aluekehityksessä" ⁽⁵⁹⁾. Tältä osin komissio muistuttaa, että ETVA osti HSY:n vuonna 1985. ETVA:n toiminta HSY:ssä kuului näin ollen sen "kehityspankkina" toimimista koskevaan toimeksiantoon eikä sen kaupalliseen toimintaan, joka alkoi vasta vuonna 1997. Koska ETVA oli siihen asti tukenut HSY:tä "kehityspankin" toimeksiantonsa mukaisesti, ETVA ei voinut yhtäkkiä vuodesta 1997 alkaen lopettaa HSY:n pyytämien lainojen ja takausten antamista ja antaa telakan ajautua konkurssiin. Tältä osin komissio muistuttaa, että 1990-luvun jälkipuoliskolla ETVA:lla on ollut lupa harjoittaa kaupallista liiketoimintaa kehitystoimintansa ohella, ei kehitystoimintansa sijasta, eli kehitystoimintaa oli jatkettava.

- (64) Kolmanneksi oikeuskäytännön mukaan ”yrityksen oikeudellinen asema, se, sovelletaanko yritykseen julkisoikeutta vai yksityisoikeudellisia yhtiöoikeutta koskevia säännöksiä”⁽⁶⁰⁾ voi olla oleellista osoitettaessa toimenpiteen johtumista valtiosta. ETVA:n päätavoite valtion omistamana kehityspankkina oli edistää maan kehitystä rahoittamalla Kreikan taloutta, joten siihen ei sovellettu pankkidirektiivejä⁽⁶¹⁾. Vasta kun ETVA:n osakkeet listattiin Ateenan pörssiin 12 päivänä tammikuuta 2000, siihen voitiin alkaa soveltaa tavanomaisia liikepankkeihin sovellettavia valvontasääntöjä.
- (65) Neljänneksi komissio huomauttaa, että vuosina 1996–2002 valtio kiinnitti erityisen paljon huomiota ETVA:n toimiiin. Valtio antoi lain N:o 2359/95 ETVA:n rakenneuudistuksesta ja käytti hankkeeseen miljardeja drakmoja. Vuonna 1999 se päätti listata osan pääomasta Ateenan pörssiin. Vuosi myöhemmin se päätti yksityistää enemmistön ETVA:n pääomasta. Yksityistäminen saatiin päätökseen vuonna 2002. Tämä osoittaa, että vuosina 1996–2002 valtio oli erittäin kiinnostunut ETVA:n toimista. HSY:lle annetut lainat ja takaukset olivat niin suuria⁽⁶²⁾, ettei myöntöpäätöksiä olisi voitu tehdä ETVA:n johdossa ilman ETVA:n ainoan osakkaan suostumusta tai suoraa määräystä.
- (66) Edellisissä kappaleissa komissio osoitti, että ennen kuin ETVA myytiin Piraeus-pankille maaliskuussa 2002, valtion varoja liittyi kaikkiin ETVA:n toteuttamiin toimenpiteisiin ja kaikki ETVA:n HSY:n hyväksi toteuttamat toimenpiteet johtuivat valtiosta. Komissio ei sen vuoksi enää perustele näitä kahta seikkaa arvioidessaan yksitellen joikaista ETVA:n toteuttamaa toimenpidettä.
- (67) Komissio käsittelee näitä kahta seikkaa vain arvioidessaan toimenpidettä E18c, koska osa asianosaisista väittää ETVA:n myöntäneen kyseisen toimenpiteen vasta toukuussa 2002 eli sen jälkeen, kun ETVA oli myyty Piraeus-pankille.
- 3.3 Horisontaalinen seikka nro 3: tukitoimenpiteet, joilla rahoitettiin osittain HSY:n sotilasalan toimintaa**
- (68) Laajentamispäätökseen vastatessaan Kreikka väitti, että useilla komission tutkimilla toimenpiteillä oli tuettu telakan sotilasalan toimintaa. Kreikka siis väittää, että ne kuuluvat perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan eikä niitä voi näin ollen arvioida – eikä etenkin perä takaisin – valtioneuvoston päätösten mukaisesti.
- (69) Komission on näin ollen arvioitava, kuuluvatko jotkin toimenpiteet osittain tai kokonaan perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan.
- (70) Yksikään menettelyn osapuolista ei kiistä sitä, että HSY:llä on sekä siviilialan että sotilasalan toimintaa. Viidentoista viime vuoden ajan pääasiallista siviilialan toimintaa on ollut siviilialusten korjaaminen. Lisäksi HSY on rakentanut rautatiekalustoa ja siviilialusten runkoja. HSY:n sotilasalan toimintaan on kuulunut sota-alusten ja sukellusveneidien korjaaminen ja rakentaminen Kreikan laivastolle.
- (71) Komissio muistuttaa, että laajentamispäätöksessä eriteltiin jo toimenpiteet, joilla on tuettu yksinomaan telakan sotilasalan toimintaa. Laajentamispäätöksen mukaan nämä toimenpiteet kuuluvat kokonaan perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan eikä niihin sovelleta valtioneuvoston päätöksiä. Laajentamispäätöstä ei ole riitautettu tuomioistuimissa.
- (72) Osa tässä päätöksessä tarkasteltavana olevista valtion antamista tuista ei myönnetty mitään erityistä toimintaa varten, eli niitä ei varattu tietyn hankkeen rahoittamiseen. Komission on näin ollen selvitettävä, missä määrin nämä valtion antamat tuet hyödyttivät sotilasalan toimintaa ja missä määrin siviilialan toimintaa. Laskemista hankaloittaa se, ettei HSY pitänyt erillisiä kirjanpitoja siviilialan ja sotilasalan toiminnasta. Tässä tilanteessa komissio tekee analyysinsä kummankin toiminnan suhteellisen koon perusteella. Sen on näin ollen arvioitava kummankin toiminnan suhteellista painoarvoa. Komissio huomauttaa, että kaikkia valtion HSY:lle antamia tukia (rahoitus tai pääomankorotus, jota ei ole kohdennettu minkään tietyn toiminnan rahoitukseen) on käytetty samalla kattamaan sekä aiempia tappioita (eli aiemmista sopimuksista aiheutuneita tappioita) että rahoittamaan telakan tulevaa toimintaa. Selvitettäessä, missä määrin valtion antama tietty tuki on hyödyttänyt siviilialan toimintaa ja missä määrin sotilasalan toimintaa, analyysia ei pidä komission mielestä näin ollen rajoittaa siviilialan ja sotilasalan toiminnan jakautumiseen (eli kummankin toiminnan suhteelliseen painoarvoon) sinä vuonna, jona tuki on annettu, vaan on laskettava näiden kahden toiminnan keskimääräinen jakautuminen riittävän pitkältä aikaväliltä. Näiden kahden toiminnan suhteellinen painoarvo vaihtelee myös suuresti vuodesta toiseen, minkä vuoksi useammalta vuodelta lasketun keskiarvon käyttö on aiheellista. Yksittäinen vuosi ei välttämättä vastaa näiden kahden toiminnan keskimääräistä jakautumista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

(73) Sääntöjenvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi päätöksessä C 40/02 todetun valtiontuen takaisinperintämenettelyn yhteydessä Kreikka esitti, että HSY:n toiminnasta 25 prosenttia oli siviilialan ja 75 prosenttia sotilasalan toimintaa. Väitteensä tueksi Kreikka toimitti tietoja työtunneista ja molempien toimintojen liikevaihdosta (myynnin arvosta) vuosina 1997–2005⁽⁶³⁾. Tässä päätöksessä käsitellyssä menettelyssä Kreikka ei ole kiistänyt näitä lukuja. Lisäksi komissio hyväksyi jo jaon 25 prosenttia siviilialan toimintaa – 75 prosenttia sotilasalan toimintaa päätöksessä N 513/01, jota ei ole riitautettu tuomioistuimessa. Edellisen perusteella komissio katsoo, että siviilialan toiminnan osuus on 25 prosenttia HSY:n toiminnasta ja sotilasalan toiminnan osuus 75 prosenttia.

(74) HSY:n sotilasalan toiminnan osalta komissio on hyväksynyt johdonmukaisesti aiemmissä päätöksissään, ettei sotilasalan toimintaa varten myönnettyyn tukeen sovelleta valtiontukisääntöjä⁽⁶⁴⁾. Komissio toisti tämän arvon laajentamispäätöksen 86–90 kappaleessa. Koska tässä päätöksessä tarkasteltavina olevat toimenpiteet myönnettiin HSY:lle (koko HSY:lle) samalla ajanjaksolla, joka oli edellä mainituissa aiemmissä päätöksissä tarkastelun kohteena, on todettava, että se osa näistä toimenpiteistä, jolla on tuettu HSY:n sotilasalan toimintaa, kuuluu samoin perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, eikä siihen sovelleta valtiontukisääntöjä.

(75) Arvioidessaan jokaista toimenpidettä yksitellen komissio selvittää, onko toimenpiteellä tuettu yksinomaan HSY:n siviilialan toimintaa vai onko se myönnetty HSY:lle varaamatta sitä mihinkään erityiseen tarkoitukseen⁽⁶⁵⁾:

— Jos vain siviilialan toimintaa on tuettu, komissio katsoo, ettei perustamissopimuksen 296 artiklaa sovelleta, vaan koko toimenpide voidaan arvioida perustamissopimuksen 87 artiklan mukaisesti.

— Jos tuen kohteena on ollut koko HSY, komissio katsoo, että koska 75 prosenttia telakan toiminnasta liittyy sotilasalan tuotantoon, 75 prosenttia valtion antamasta tuesta on hyödyttänyt sotilasalan toimintaa ja kuuluu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Loput 25 prosenttia tuesta voidaan arvioida valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4. TOIMENPITEET: KUVAUS, MENETTELYN ALOITAMISEN PERUSTEET, SAAPUNEET HUOMAUTUKSET, ARVIO JA PÄÄTELMÄT

(76) Komissio panee merkille, että Kreikan ja kolmansien osapuolien esittämät huomautukset kattavat laajan kirjon

väitteitä. Esimerkiksi kantelija Elefsis on väittänyt lukuisissa komissiolle esittämässään huomautuksissa, että on monia perusteita, joiden nojalla toimenpiteet on syytä katsoa yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tueksi. Vastaavasti Kreikka, HSY ja TKMS/GNSH ovat väittäneet komissiolle esittämässään useissa huomautuksissa, että on monia perusteita, joiden nojalla toimenpiteiden voitaisiin katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille.

(77) Perustamissopimuksen 253 artiklan mukaan komission päätökset perustellaan. Komissiolla ei kuitenkaan ole velvollisuutta vastata jokaiseen asianosaisten esittämään väitteeseen. Näin ollen tässä päätöksessä käsitellään varsinaisesti vain asianosaisten esittämiä pääkohtia. Päätöksessä ei käsitellä etenäkään niitä asianosaisten esittämiä perusteita, jotka eivät selvästikään sovi yhteen tosiseikkojen kanssa tai ovat vastoin saman osapuolen toisissa huomautuksissa esittämiä seikkoja tai jotka voidaan selvästi hylätä tosiseikkojen ja tässä päätöksessä esitetyn arvon perusteella.

(78) Tämä tutkimus kattaa huomattavan määrän toimenpiteitä, joten on tärkeää numeroida toimenpiteet lukemisen helpottamiseksi ja sekaannusten välttämiseksi. Aloituspäätöksen neljä toimenpidettä nimetään viitenumeroin P1–P4. Laajentamispäätöksen kaksitoista toimenpidettä säilyttävät samat numerot, jotka niille on annettu kyseisessä päätöksessä, ja numeron eteen merkitään E-kirjain.

4.1 Vuonna 1997 hyväksytyin investointituen väärinkäyttö (toimenpide P1)

4.1.1 Kuvaus toimenpiteestä

(79) Komissio antoi päätöksellä N 401/97 luvan 7,8 miljardin Kreikan drakman (22,9 miljoonan euron) suuruiselle investointituella, josta Kreikka oli ilmoittanut 20 päivänä kesäkuuta 1997. Kyseisessä päätöksessä arvioitiin tukea neuvoston direktiivin 90/684/ETY III osastoon ”Rakennemuutostuet” kuuluvan 6 artiklan ”Investointituet” perusteella, jonka mukaan ”Investointitukia [...] ei voida myöntää [...] elleivät ne kuulu rakennemuutosuunnitelmaan, jonka seurauksena telakan laivanrakennustuotantokyky ei kasva [...]. Tukia ei voida myöntää korjaustelakoille, elleivät ne ole sidoksissa rakennemuutosuunnitelmaan, joka johtaa [...] yleisen laivankorjaustuotantokyvyn vähenemiseen”. Päätöksen N 401/97 mukaan liiketoimintasuunnitelma oli laadittu telakan kilpailukyvyyn palauttamiseksi tuottavuuden lisäämisen ja uudistusten

avulla. Suunnitelman ensimmäinen pilari oli laajamittainen työvoiman rakenneuudistus ja vähentäminen. Työntekijöiden määrä supistettaisiin 2 000:een vuoden 1997 loppuun mennessä, ja käyttöön otettaisiin joustavampia työmenetelmiä. Päätöksen N 401/97 mukaan suurin osa työvoiman vähentämisestä oli jo suoritettu, kun päätös tehtiin, mikä lisäisi tuottavuutta. Rakenneuudistussuunnitelman toinen pilari oli investointiohjelma, jonka tavoitteena oli korvata vanha ja vanhentunut laitteisto uudella nykyaikaisella tekniikalla. Päätöksessä todetaan, että suunnitelman mukaan telakan elinkelpoisuus palaisi liiketoimintasuunnitelman toteuttamisen loppuun eli vuoteen 2000 mennessä. Investointiohjelman kokonaiskustannuksiksi arvioitiin 15,62 miljardia Kreikan drakmaa (45,9 miljoonaa euroa). Päätöksen kuvailevassa osassa todetaan, että ohjelma rahoitetaan seuraavasti: 7,81 miljardin Kreikan drakman (22,9 miljoonan euron) suuruinen valtiontuki, 3,13 miljardin Kreikan drakman (9,2 miljoonan euron) suuruinen osakepääoman korotus ja 4,67 miljardin Kreikan drakman (13,7 miljoonan euron) pankkilainat. Pääomakorotus tehdään samassa suhteessa pääoman jakautumisen kanssa, eli ETVA:n osuus on 51 prosenttia ja HSY:n työntekijöiden 49 prosenttia. Lisäksi päätöksessä todetaan, että pankkilainat otettaisiin normaalein markkinaehdoin ilman valtion takausta. Arviossaan komissio panee merkille, että rakenneuudistussuunnitelman mukaan laivanrakennustuotantokyky ei kasva ja laivankorjauskyky vähenee. Lisäksi komissio huomauttaa, ettei tuen intensiteetti (50 prosenttia) ylitä Kreikan aluetuille sallittua enimmäisintensiteettiä. Intensiteetti on perusteltu myös kyseisten rakenneuudistusten laajuuden vuoksi.

4.1.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (80) Kreikan ja komission välistä kirjeenvaihtoa menettelyn aloittamista edeltävältä ajalta on kuvattu tämän päätöksen 1 luvussa "Menettely".
- (81) Aloituspäätöksessä komissio ilmoitti epäilevänsä, että päätöksellä N 401/97 hyväksytyä investointitukea on ehkä käytetty väärin. Ensinnäkin komissio pani merkille, että investointisuunnitelma oli pantu täytäntöön vain osittain ja viivästyksistä huomattavia. Kreikan viranomaiset pidensivät investointisuunnitelman täytäntöönpanon määräaikaan 31 päivästä joulukuuta 1999 useita kertoja komissiota kuulematta. Toiseksi vaikka päätöksen N 401/97 mukaan investointiohjelma rahoitetaan pankkilainoilla, jotka otetaan tavanomaisin markkinaehdoin ilman valtion takausta, yritys näyttää saaneen valtion omistamalta pankilta lainoja, joiden korko ei vastaa markkinoilla perittäviä korkoja, ja yhdellä lainoista vaikuttaa olevan valtion takaus. Kolmanneksi Kreikan viranomaiset eivät lähettäneet vuosikertomusta suunnitelman täytäntöönpanosta, kuten päätöksessä N 401/97 edellytettiin.

Näiden kolmen päätöstä N 401/97 rikkovan seikan vuoksi vaikuttaa siltä, että tukea käytettiin väärin.

4.1.3 Asianosaisten huomautukset

- (82) Elefsis korostaa, että viivästyksen perusteeksi esitetty maanjäristys tapahtui vasta syyskuussa 1999. Tämä oli neljä kuukautta ennen investointisuunnitelman täytäntöönpanon määräaikaan, 31 päivää joulukuuta 1999. Vuoden 1999 loppuun mennessä HSY oli toteuttanut vain pienen osan investointisuunnitelmasta. Tämä osoittaa, että HSY oli viivästynyt huomattavasti suunnitelman täytäntöönpanossa jo ennen maanjäristystä eikä HSY olisi saanut toteutettua investointiohjelmaa ajallaan, vaikkei maanjäristystä olisi tapahtunut. Vastaavasti viivästyksen perusteeksi esitetty HSY:n yksityistäminen tapahtui reilusti vuoden 1999 päättymisen jälkeen, joten sillä ei voinut perustella sitä, ettei HSY noudattanut päätöstä N 401/97. Elefsis väittää vielä, että koska HSY sai valtion takaaman lainan sekä markkinaehtoja suotuisammin ehdoin myönnettyjä lainoja, se on rikkonut päätöksessä N 401/97 asetettuja ehtoja. Näin ollen tämä ylimääräinen tuki sekä investointituki olisi perittävä takaisin.
- (83) HSY toimitti samat huomautukset kuin Kreikka, ja ne esitetään lyhyesti seuraavassa jaksossa.

4.1.4 Kreikan huomautukset

- (84) Kreikan viranomaiset vahvistivat 20 päivänä lokakuuta 2004 päivättyssä kirjeessään asettaneensa investointisuunnitelman loppuun saattamisen määräpäiväksi alun perin 31 päivän joulukuuta 1999. Ne tekivät joulukuussa 1999 suunnitelman täytäntöönpanoa koskevat ensimmäiset tarkastukset, jotka koskivat HSY:n kuluja 30 päivään kesäkuuta 1999 mennessä. Selvisi, että kuluja oli 2,7 miljardia Kreikan drakmaa (8,1 miljoonaa euroa), eli 17,7 prosenttia investointiohjelman kokonaiskuluista. Kreikan viranomaiset pidensivät 27 päivänä kesäkuuta 2001 määräaikaan 31 päivään joulukuuta 2001 investointien loppuunsaattamiseksi, sillä 7 päivänä syyskuuta 1999 ollut maanjäristys oli vahingoittanut telakkaa ja viivästyttänyt investointisuunnitelman täytäntöönpanoa. Joulukuun 28 päivänä 2001 tehdyllä päätöksellä Kreikan viranomaiset pidensivät määräaikaan toisen kerran 30 päivään kesäkuuta 2002, sillä tammikuussa 2001 alkanut (ja lopulta 31 päivänä toukokuuta 2002 päättynyt) yksityistämisprosessi edellytti investointisuunnitelman täytäntöönpanon keskeyttämistä. Kun Kreikan viranomaiset suorittivat toisen tarkastuksen toukokuussa 2002, ne totesivat, että HSY:n kulut 31 päivään joulukuuta 2001 mennessä olivat 9,8 miljardia Kreikan drakmaa (28,9 miljoonaa euroa) eli 63 prosenttia investointien kokonaismenoista. Määräaika pidennettiin jälleen 14 päivään kesäkuuta 2002 tehdyllä päätöksellä 30 päivään kesäkuuta 2004. Heinäkuun 23 päivänä 2003 tehdyllä päätöksellä viranomaiset

hyväksyivät investointisuunnitelman muutoksen. Tällöin yritys pyysi, että osa toisen tarkastuksen yhteydessä todennetuista investointimenoista poistettaisiin. Kyseiset menot olivat ennakkomaksuja, jotka koskivat sellaisia investointeja, jotka yritys oli päättänyt jättää pois investointisuunnitelmasta. Näin ollen toisen tarkastuksen jälkeen todennettujen menojen kokonaismäärä väheni 23,3 miljoonaan euroon eli 50,75 prosenttiin kokonaismenoista. Telakka pyysi 30 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyllä kirjeellä määräajan pidentämistä jälleen 31 päivään joulukuuta 2004. Investointitukea ei ole tähän päivään mennessä maksettu telakalle.

(85) Kreikan viranomaiset väittivät, että määräajan pidennyksiä myöntäessään ne uskoivat vilpittömästi toimivansa komission hyväksymispäätöksen sallimissa rajoissa ja että kyse on voimassa olevasta tuesta, josta ei tarvitse tehdä uutta ilmoitusta. Niiden mielestä olisi ollut epärealistista jättää antamatta mahdollisuutta pidentää niin suuren ja laaja-alaisen investointisuunnitelman määräaika, etenkin kun oli kyse telakasta, jolla ei ollut kokemusta tällaisen suunnitelman täytäntöönpanosta, minkä komissiokin oli myöntänyt hyväksymispäätöksessään. Lisäksi ne väittivät ilmoittaneensa komissiolle määräajan pidentämisestä marraskuussa 2002. Niiden vuonna 2003 hyväksymä investointisuunnitelman muutos ei muuttanut hyväksytytuen luonnetta, sisältöä eikä tarkoitusta. Muutoksen tarkoituksena oli vain sovittaa suunnitelman sisältö vastaamaan uusia olosuhteita: telakan yksityistämistä, odottamattomia uusia sopimuksia (sukellusveneet), vuoden 1999 maanjäristystä ja tekniikan kehittymistä. Kreikan viranomaiset eivät myöskään nähneet, miten määräajan pidennykset voisivat vaikuttaa tuen sisältöön ja sitä kautta sen soveltuvuuteen yhteismarkkinoille. Ne väittivät vielä, että komission olisi arvioitava investointisuunnitelman määräajan pidennyksen soveltuvuus yhteismarkkinoille valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen⁽⁶⁶⁾, jäljempänä 'pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevat vuoden 1999 suuntaviivat', 52 kohdan perusteella. Tässä tapauksessa tuki olisi katsottava soveltuvaksi yhteismarkkinoille, sillä tarkistetun suunnitelman mukaan elinkelpoisuus palaisi kohtuullisen ajan kuluessa eli ennen 30 päivää kesäkuuta 2004. Kreikan viranomaiset väittivät erityisesti, ettei viivästys johtunut yrityksestä vaan ylivoimaisista esteistä (vuoden 1999 maanjäristys ja yrityksen yksityistäminen). Tuen ainutkertaisuuden periaatetta ei rikottu, sillä tukea annettiin voimassa olevan rakenneuudistussuunnitelman muutoksen yhteydessä.

(86) Kreikan mielestä investointisuunnitelman täytäntöönpanoa koskevien vuosikertomusten toimittamatta jättämi-

sellä ei ollut niin paljoa merkitystä, että se estäisi suunnitelman muuttamisen.

4.1.5 Arviointi

4.1.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

(87) Ennen kuin arvioidaan yhteismarkkinoille soveltuvuutta perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan perusteella on tarkasteltava perustamissopimuksen 296 artiklan sovellettavuutta. Tältä osin komissio panee merkille seuraavat seikat. Ensinnäkin Kreikka ilmoitti investointituesta vuonna 1997 perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Ilmoittamalla tuesta Kreikka myönsi, että investointisuunnitelma liittyi pääasiassa HSY:n siviilialan toimintaan (eli alusten korjaukseen ja rakentamiseen), sillä jos suunnitelma olisi liittynyt sotilasalan toimintaan ja jos se olisi ollut tärkeä kansalliselle turvallisuudelle, Kreikka olisi voinut vedota tuolloin perustamissopimuksen 296 artiklaan eikä sen olisi tarvinnut ilmoittaa tästä investointituesta⁽⁶⁷⁾. Kreikka ei myöskään kiistänyt hyväksymispäätöstä, jossa komissio arvioi ilmoitetun tuen valtiontukisääntöjen mukaisesti. Kreikka ei myöskään vedonnut 296 artiklaan vastatessaan aloituspäätökseen. Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, ettei investointisuunnitelma vaikuttanut Kreikan turvallisuusetuihin ja että kaikki investointisuunnitelmaa varten annettava tuki voidaan käsitellä perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklassa määrättyjen valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4.1.5.2 Tuen väärinkäyttö

(88) Jokaista aloituspäätöksessä esitettyä kolmea epäilystä arvioidaan vuorollaan.

(89) Komissio katsoo, että markkinaehdoin ja ilman valtion takausta otettavia lainoja koskevan edellytyksen rikkominen vaikuttaa kyseisten toimenpiteiden soveltuvuuteen yhteismarkkinoille muttei investointituen soveltuvuuteen. Tällaisen edellytyksen tarkoituksena on välttää lisätuen myöntäminen investointiohjelmalle (eli välttää tuen kertyminen yli päätöksessä N 401/97 asetetun tuki-intensiteetin). Kuten jäljempänä tässä päätöksessä selitetään, komissio katsoo joka tapauksessa muiden oikeudellisten perusteiden nojalla, että HSY:lle annettu valtion takaus on

yhteismarkkinoille soveltumaton tukea, joka on perittävä takaisin. Komissio katsoo samoin, että lainoihin sisältyvä tuki on perittävä takaisin. Koska tuki peritään takaisin, alkuperäinen tilanne palautetaan eivätkä HSY:n rahoituskulut jää markkinaehtoisia kuluja pienemmiksi. Takaisinperinnällä täytetään siis päätöksessä N 401/97 asetetun edellytyksen tavoite, eli vältetään antamasta lisätukea myöntämällä HSY:lle rahoitusta markkinahinnat alittavin hinnoin. Komissio hylkää näin ollen Elefsisin edellä mainitun vaatimuksen, jonka mukaan sekä lainoihin sisältyvä tuki ja takaus että päätöksellä N 401/97 hyväksytty investointituki olisi perittävä takaisin.

(90) Komission mielestä aloituspäätöksen mukaisten vuosikertomusten laiminlyönti ei sinällään ole tuen väärinkäyttöä. Se ei muuta tuen ominaisuuksia, tuen vaikutusta eikä investointiohjelman ominaisuuksia. Koska Kreikka ei kuitenkaan ole toimittanut kyseisiä tietoja ajallaan eikä ilmoittanut komissiolle viivästyksistä niiden aiheutuessa, komissio ei ole voinut tehdä päätöstä näistä seikoista asianmukaisella hetkellä. Näin ollen kertomusten toimittamatta jättäminen siirtää todistustaakan Kreikalle: Kreikan on osoitettava, että komissio olisi hyväksynyt investointiohjelman täytäntöönpanolle asetetun määräajan peräkkäiset pidennykset.

(91) Investointiohjelman viivästynyt täytäntöönpano oli tärkein aloituspäätöksessä esitetty epäily, ja sen osalta komissio antoi tullut seuraavaan tulokseen. Komissio antoi päätöksellä N 401/97 luvan tukea investointeja, jotka kuuluivat direktiivin 90/684/ETY III luvussa ”Rakennemuutostuet” edellytetyyn rakennemuutos suunnitelmaan. Kuten päätökseen N 401/97 sisältyvässä liiketoimintasuunnitelman kuvauksessa todetaan, investointisuunnitelma ei itse asiassa liittynyt vain rakennemuutoksiin: investointisuunnitelma oli yksi rakennemuutosten kahdesta pilarista, sillä telakka ei ollut investoinut aiempina vuosina lainkaan ja sen oli korvattava ”vanha ja vanhentunut laitteisto uudella tekniikalla” palauttaakseen kilpailukykyä. Lokakuun 20 päivänä 2004 päivätyn kirjeen 2.1 kohdassa Kreikan viranomaiset vahvistivat, että investointiohjelman tavoitteena oli HSY:n kilpailukykyyn palauttaminen tuottavuutta parantamalla ja telakkaa modernisoimalla, jotta yrityksestä tulisi kilpailukykyinen sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Kreikka vahvisti myös, että tarkoituksena oli korvata vanhentunut ja käyttämätön laitteisto uudella modernilla tekniikalla. Näin ollen sekä päätöksen N 401/97 että Kreikan kirjeiden perusteella vaikutti siltä, että investointiohjelmalla oli ratkaiseva asema rakennemuutossuunnitelmassa ja elinkelpoisuuden palauttamisessa⁽⁶⁸⁾. Koska investointiohjelma ”kuului rakennemuutossuunnitelmaan” ja oli ratkaiseva elinkelpoisuuden palauttamisen kannalta, sen täytäntöönpano ei tietenkään saisi viivästyä merkittävästi. Itse asi-

assa sen täytäntöönpanolla oli kiire, jotta elinkelpoisuus voisi palautua. Komissio hyväksyi siis tuen, jolla tuettaisiin tietyn ajan kuluessa täytäntöön pantavaa investointiohjelmaa; se ei antanut lupaa tuelle, jolla tuettaisiin mitä tahansa myöhemmin toteutettavaa investointihanketta.

(92) Päätökseen N 401/97 ei sisällynyt tarkkaa suunnitelmaa investointiohjelman täytäntöönpanon aikataulusta. Päätöksessä N 401/97 todetaan vain telakan elinkelpoisuuden palautuvan liiketoimintasuunnitelman päättyessä vuonna 2000. Lokakuun 20 päivänä 2004 päivätystä kirjeessään Kreikan viranomaiset ilmoittivat, että joulukuussa 2007 tuen myöntämisestä tehdyn ministerin päätöksen mukaan investointiohjelma oli saatava päätökseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999⁽⁶⁹⁾. Päivämäärää ei kuitenkaan mainita päätöksessä N 401/97. Komissio toteaa, että päätöksen N 401/97 mukaan investointiohjelma oli saatava päätökseen viimeistään vuoden 2000 lopussa.

(93) Edellisen perusteella komissio toteaa, että 31 päiväksi joulukuuta 2000 asetetun määräajan noudattaminen oli tärkeää, jotta rakennemuutossuunnitelma varmasti onnistuisi. Lisäksi paljon vuotta 2000 myöhemmin tehtyjen investointien ei voitaisi katsoa kuuluvan päätöksessä N 401/97 kuvattuun rakennemuutossuunnitelmaan direktiivissä 90/684/ETY edellytetyllä tavalla.

(94) Arvioituaan päätöstä N 401/97 tällä tavoin komission on selvitettävä, olisiko se myöntänyt investointien toteuttamiselle asetetun määräajan pidennyksen, jos Kreikka olisi sitä pyytänyt ja ilmoittanut komissiolle asianmukaisesti viivästyksistä. Syyskuussa 1999 maanjäristys vahingoitti osittain seuraavia telakan osia: seiniä, kattoa, ikkunoita, kolmen rakennuksen rakenteita, putkistoja, sähköverkkoja, laitureita ja nosturinkiskoja. Kreikka väitti, että maanjäristys pakotti telakan keskeyttämään investointisuunnitelman ja keskittymään vahinkojen korjaamiseen.

(95) Perustellen viivästyä maanjäristyksellä telakka pyysi marraskuussa 2000 ensimmäistä määräajan pidennystä investointiohjelman loppuun saattamiseksi 31 päivään joulukuuta 2001 mennessä. Kysymys kuuluu, olisiko komissio hyväksynyt pyynnön, jos se olisi sille esitetty. Komissio huomauttaa, että jos se olisi soveltanut pelastamis- ja rakennemuutostukea koskevien vuoden 1999 suunta- viivojen 52 kohtaa, se ei olisi hyväksynyt ensimmäistä

pidennystä, sillä vuonna 1997 hyväksytty rakenneuudistus suunnitelma ei enää selvästikään riittänyt palauttamaan elinkelpoisuutta marraskuussa 2000 vallitsevassa tilanteessa eikä toista rakenneuudistus suunnitelmaa, jolla olisi taattu elinkelpoisuuden palauttaminen, ollut tuolloin saatavilla. Komissio kuitenkin epäilee, ettei olisi soveltanut pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien vuoden 1999 suuntaviivojen 52 kohtaa, koska tukea ei ollut myönnetty näiden suuntaviivojen perusteella, koska suunnitelman sisältöön ei ollut tehty muutosta vaan ainoastaan investointien loppuun saattaminen oli viivästynyt ja koska päätöksestä N 401/97 ja direktiivistä 90/684/ETY puuttuivat selkeät säännökset investointien loppuun saattamista koskevan määräajan muuttamisesta. Lisäksi koska vakava maanjäristys on poikkeuksellinen tapahtuma, johon telakka ja Kreikan viranomaiset eivät voi vaikuttaa ja joka ei liity talouteen eikä liiketoimintaan, komissio olisi todennäköisesti katsonut, että sillä voidaan perustella muutamien kuukausien viivästys. Lisäksi investointisuunnitelman täytäntöönpano on hankalaa ja voi viedä joitakin ylimääräisiä kuukausia. Vaikka yksi vuosi on pitkä viive, on siis kohtuullista katsoa, että komissio olisi voinut hyväksyä pidennyksen.

- (96) Kreikka ja HSY perustelivat Kreikan viranomaisten myöntämää toista pidennystä telakan yksityistämisen, jonka ajaksi investointisuunnitelma keskeytettiin (70). Toisin sanoen investointiohjelman täytäntöönpano viivästyi siksi, että tehtiin tietoinen päätös täytäntöönpanon keskeyttämisestä. Komissio ei voi tietenkään hyväksyä investointiohjelman täytäntöönpanoajan pidennystä, jos täytäntöönpano päätetään tietoisesti keskeyttää useiden vuosineljännesten ajaksi. Kuten edellä todettiin, rakenneuudistus suunnitelman täytäntöönpanolle asetetun aikataulun noudattaminen oli hyvin tärkeää. Komissio hyväksyi tuen tietynä aikana täytäntöön pantavaa tiettyä rakenneuudistus suunnitelmaa varten. Toissijaisena seikkana komissio huomauttaa, että jos 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeisiä pidennyksiä olisi hyväksytty, rakenneuudistusten toteutusaika olisi venynyt niin pitkäksi, ettei kyseisen päivämäärän jälkeen tehtyjen investointien voitaisi katsoa kuuluvan – direktiivissä 90/684/ETY tarkoitetulla tavalla – jo vuonna 1996 alkaneisiin rakenneuudistuksiin. Vuonna 1997 hyväksytty rakenneuudistus suunnitelma ei riittänyt enää ratkaisemaan telakan vaikeaa taloustilannetta vuoden 2001 jälkeen. Lisäksi vuosina 2001–2002 toteutettiin huomattavia rakenneuudistustoimenpiteitä, jotka olivat uusia eivätkä sisältyneet päätöksessä N 401/97 tarkoitettuun rakenneuudistus suunnitelmaan (esimerkiksi työvoimaa vähennettiin lisää). Edellä esitetyn perusteella

komissio katsoo, ettei se olisi hyväksynyt investointiajan pidentämistä 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen.

- (97) Näin ollen komissio katsoo, että kaikki tuki, joka on käytetty 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen aiheutuneisiin investointimenoihin, jää päätöksen N 401/97 soveltamisalan ulkopuolelle.
- (98) Kreikka väitti, että vaikka komissio tulisi siihen tulokseen, ettei osa investointimenoihin myönnetystä tuesta kuulu päätöksen N 401/97 soveltamisalaan, tällaisen tuen olisi kuitenkin katsottava soveltuvan yhteismarkkinoille rakenneuudistustukena pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien vuoden 1999 suuntaviivojen perusteella. Komission on näin ollen tutkittava, voidaanko 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen aiheutuneisiin HSY:n investointimenoihin annetun tuen katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille. Komissio huomauttaa, että HSY oli ilman muuta katsottava vaikeuksissa olevaksi yritykseksi 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen. Esimerkiksi edellisiltä tilikausilta kertyneet tappiot olivat niin suuret, että nettopääoma oli negatiivinen. Kaikki yrityksille myönnetty tuki ja etenkin vanhentuneen laitteiston uusimiseen tarkoitettu tuki olisi siis pitänyt katsoa rakenneuudistustueksi. Komissio on kuitenkin sitä mieltä, ettei yritys täyttänyt pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevilla vuoden 1999 suuntaviivoissa asetettuja tuen saannin edellytyksiä. Esimerkiksi suuntaviivojen 48 kohdassa asetettua ainutkertaisuuden periaatetta rikottiin, sillä Kreikka oli jo myöntänyt HSY:lle rakenneuudistustukea joulukuussa 1997 tehdyllä ministerin päätöksellä. Päätöksellä N 401/97 hyväksytty investointituki oli itse asiassa rakenneuudistustukea direktiivin 90/684/ETY ja myös päätöksen N 401/97 mukaisesti. Pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien vuoden 1999 suuntaviivojen 48 kohdassa sallitaan poikkeaminen ainutkertaisuuden periaatteesta ”poikkeuksellisissa ja odottamattomissa tilanteissa”. Komissio ei käsitä, millä poikkeuksellisella ja odottamattomalla tilanteella voitaisiin perustella 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen aiheutuneisiin investointimenoihin myönnettyä rakenneuudistustukea. Kuten edellä todettiin, syyskuussa 1999 tapahtuneella maanjäristyksellä voidaan perustella investointisuunnitelman täytäntöönpanon pieni viivästyminen. Se ei ole kuitenkaan syy siihen, että investointisuunnitelman täytäntöönpano viivästyi 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen. Suunnitelman keskeyttäminen yksityistämisen ajaksi ei sovi poikkeuksellisten ja odottamattomien

tilanteiden määritelmään. Kreikka väittää, ettei tuen ainutkertaisuuden periaatetta olisi rikottu, sillä tukea annettaisiin osana olemassa olevaa muutettua rakenneuudistus-suunnitelmaa. Kuten edellä on selitetty kattavasti, komission mielestä 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen toteutetut investoinnit eivät kuulu päätöksessä N 401/97 tarkoitettuun investointiohjelmaan. Lisäksi pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien vuoden 1999 suuntaviivojen 52 kohdassa todetaan, että ”tarkistetun suunnitelman on palautettava elinkelpoisuus kohtuullisessa ajassa”. Alkuperäisen suunnitelman mukaan telakan elinkelpoisuus olisi palautunut vuoteen 2000 mennessä. Komissio katsoo näin ollen, että suunniteltu elinkelpoisuuden palautuminen kesäkuussa 2004 oli alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna liian pitkä viive eikä enää kohtuullisessa ajassa tapahtuva. Komissio huomauttaa vielä, että rakenneuudistustajan näin pitkän pidentämisen hyväksyminen olisi ainutkertaisuuden periaatteen kiertämistä.

- (99) Näin ollen komissio katsoo, että 31 päivään joulukuuta 2001 mennessä aiheutuneet ja päätöksessä N 401/97 tarkoitettuun investointiohjelmaan liittyvät investointimenot voidaan katsoa kuuluvaksi päätöksen N 401/97 piiriin. Mikään muu tuki ei kuulu päätöksen N 401/97 soveltamisalaan. Lisäksi kaikki muu tuki, jota on annettu HSY:n muihin investointimenoihin, on yhteismarkkinoille soveltumatonta. Koska Kreikka on ilmoittanut, ettei investointitukia ole vielä maksettu HSY:lle, HSY:ltä ei tarvitse periä tukia takaisin.

4.2 Vuonna 1999 myönnetty 4,67 miljardin Kreikan drakman (13,72 miljoonan euron) suuruinen valtion takaama laina (toimenpide P2)

4.2.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (100) Kreikka esitti, että ETVA myönsi kyseessä olevan kahdeksanvuotisen, 4,67 miljardin Kreikan drakman (13,72 miljoonan euron) lainan investointiohjelman rahoittamista varten⁽⁷¹⁾. Hallitus myönsi 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyllä päätöksellä takauksen ja veloitti 100 peruspisteen suuruisen vuotuisen takauspalkkion. Lainasopimus tehtiin 29 päivänä joulukuuta 1999, ja HSY:lle maksettiin peräkkäisinä osuuksina kyseisestä päivämäärästä 26 päivään lokakuuta 2000 yhteensä 12,76 miljoonaa euroa⁽⁷²⁾. Korkona oli athibor (euribor 1 päivästä tammikuuta 2001) korotettuna 25 peruspisteellä. Toukokuun 31 päivänä 2002 valtion takausta ja lainaa pidennettiin 30 päivään kesäkuuta 2009 ja korkoa nostettiin 100 peruspistettä. Ensimmäinen pääomalyhennys maksettiin joulukuussa 2003.

4.2.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (101) Aloituspäätöksen mukaan valtion takaus saattoi olla valtiontukea, jonka soveltuvuutta yhteismarkkinoille on syytä epäillä. Lisäksi riippumatta siitä, onko kyse tuesta vai ei, päätöksen N 401/97 mukaan investointiohjelman rahoittamista varten otettaisiin pankkilainoja tavanomaisilla markkinaehdoilla ilman valtion takauksia. Vaikuttaa siis siltä, että valtion takaukset on nimenomaisesti kielletty päätöksellä N 401/97.

4.2.3 Asianosaisten huomautukset

- (102) Elefsis esitti seuraavat huomautukset toimenpiteistä P2, P3 ja P4. Se muistutti, että päätöksessä N 401/97 edellytetään, että HSY:n pankkilainarahoitus hankitaan tavanomaisin markkinaehdoin ilman valtion takausta. Voidaan osoittaa, että kaikki kolme lainaa annettiin markkinaehtojen edullisemmin ehdoin. Ensinnäkin lainat myönnettiin vuoden 1999 lopusta eteenpäin, jolloin HSY:n talustilanne oli toivoton ja yhtiö oli vaarassa menettää toimilupansa. Toiseksi lainat myönnettiin aikana, jolloin oli ilmeistä, ettei HSY ollut onnistunut panemaan rakenneuudistus-/ investointisuunnitelmaansa täytäntöön eikä ollut noudattanut päätöksessä N 401/97 asetettuja edellytyksiä. Kolmanneksi toivottoman talustilanteen ja liiketoiminnan epävarmuuden vuoksi HSY ei olisi saanut näitä lainoja yksityiseltä sektorilta.

4.2.4 Kreikan huomautukset

- (103) Kreikan viranomaiset (ja HSY) väittivät, ettei valtiontakausta ole valtiontukea ja että se tarjottiin tavanomaisten markkinaehtojen mukaisesti. Ne perustivat arvionsa seuraaviin seikkoihin:

— Telakka olisi voinut sopia vastaavasta lainasta minkä tahansa toisen pankin kanssa tarjoamalla muun tyyppisiä vakuuksia kuin valtiontakausta. Yhtiö olisi voinut tarjota vakuuksina suuriin sopimuksiin liittyviä saatavia tai kiinnittää omaisuuttaan.

— Vuotuinen 1 prosentin palkkio vastaa markkinoilla perittävää palkkiota. Se ei myöskään ole valikoiva, sillä Kreikan valtio myönsi useita takauksia kyseisenä aikana ja joissain tapauksissa valtion perimä palkkio oli paljon pienempi.

— Vaikka komissio katsoisi, että takauspalkkio oli markkinaehtoista palkkiota pienempi, valtio toimii kuitenkin markkinataloussijoittajan tavoin, sillä se oli HSY:n osakas (ETVA:n kautta) ja hyötyisi kannattavuuden palautumisesta investointisuunnitelman täytäntöönpanon jälkeen.

— Se, että laina oli tarkoitettu komission hyväksymän investointisuunnitelman rahoittamiseen, olisi lainan antavalle pankille ja takaajalle riittävän pätevä peruste olettaa, että HSY pystyisi maksamaan lainan takaisin.

— Lainaa maksetaan säännöllisesti takaisin, ja myös takauspalkkio maksetaan.

4.2.5 Arviointi

4.2.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

(104) Ennen yhteismarkkinoille soveltuvuuden arvioimista perustamissopimuksen 87 artiklan mukaisesti on syytä tarkastella perustamissopimuksen 296 artiklan sovellettavuutta. Komissio huomauttaa, että myöntämispäätöksen perusteella HSY oli velvollinen käyttämään taatun lainan sekä kaksi muuta aloituspäätöksen kattamaa lainaa (toimenpiteet P3 ja P4) investointiohjelman rahoittamiseen⁽⁷³⁾. Kuten toimenpidettä P1 arvioitaessa todettiin, investointiohjelma ei kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Näin ollen komissio katsoo, että kyseiset kolme lainaa, jotka on tarkoitettu investointiohjelman rahoittamiseen, kuuluvat valtiontukisääntöjen soveltamisalaan eivätkä perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan.

4.2.5.2 Tuen olemassaolo

(105) Ensiksi on varmistettava, täyttääkö valtiontakaus edellytykset, joiden nojalla sen voitaisiin katsoa olevan perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(106) Arvioidessaan, sisältyykö tässä päätöksessä tutkittavana oleviin takauksiin mahdollisesti tukea, komissio käyttää maaliskuussa 2000 julkaistua komission tiedonantoa EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina⁽⁷⁴⁾, jäljempänä 'takauksia koskeva tiedonanto'. Kuten tiedonannon 1.4 kohdasta käy ilmi, kyse ei ole menetelmän muuttamisesta vaan siinä pikemminkin selitetään tarkemmin menetelmää, jota komissio on käyttänyt siihen asti takauksia arvioidessaan. Niinpä takauksia koskevan tiedonannon periaatteita voidaan käyttää myös arvioitaessa ennen maaliskuuta 2000 myönnettyjä takauksia. Tämän vuoksi komissio käytti takauksia koskevaa tiedonantoa aloituspäätöksessä arvioidessaan toimenpidettä P2. Kreikka ei kyseenalaistanut sen soveltamista. Päinvastoin, Kreikkakin sovelsi sitä arvioidessaan toimenpidettä P2⁽⁷⁵⁾.

(107) Ensinnäkin kuuluaakseen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan toimenpiteessä on oltava mukana valtion varoja. Näin on toimenpiteessä P2, koska takauksen myöntämillä valtio vaarantaa valtion varoja.

(108) Toiseksi on selvitetävä, onko toimenpide valikoiva. Kreikka väitti, että valtio on myöntänyt useita takauksia muille yrityksille ja veloittanut 1 prosentin palkkion. Kreikka toimitti luettelon kyseisistä yrityksistä. Komission mielestä tämä seikka ei osoita, että toimenpide oli yleisluonteinen. Toimenpide on yleisluonteinen, jos se on kaikkien jäsenvaltioissa toimivien talouden toimijoiden saatavilla. Sen on oltava todella kaikkien yritysten saatavilla yhdenvertaisin edellytyksin eikä sen tosiasiallista soveltamisalaa saa kaventaa esimerkiksi siten, että valtio käyttää sen myöntäessään harkintavaltaa tai että sen käytännön vaikutusta rajoitetaan muilla tekijöillä. Käsiteltävänä olevaa toimenpidettä ei näin ollen voida katsoa yleisluonteiseksi. Se, että jotkin yritykset ovat saaneet valtiontakauksen, ei tarkoita, että kaikki yritykset voisivat sen saada. Kreikka ei ole osoittanut, että valtiontakaus voidaan myöntää kaikille talouden toimijoille yhdenvertaisin edellytyksin. Lisäksi kaikki Kreikan toimittamaan luetteloon merkityt yritykset ovat valtion omistamia tai toimivat sotilasalalla. Vaikuttaa siis siltä, ettei yksityinen yritys olisi voinut saada vastaavaa takausta tavanomaisen toimintansa harjoittamista varten. Kreikka ei itse asiassa ilmoittanut, minkä oikeusperustan nojalla valtiovarainministeri päätti 8 päivänä joulukuuta 1999 myöntää takauksen. Perustana käytettiin todennäköisesti lakia N:o 2322/1995, joka on valikoiva toimenpide, kuten jäljempänä toimenpidettä E12b koskevassa arvioissa selitetään.

(109) Kolmanneksi edun aiheutuminen on osoitettava. Takauksia koskevan tiedonannon 2.2.2 kohdan perusteella, jos takaus annetaan ennen lainan myöntämistä eikä sen jälkeen, kyseessä ei ole lainanantajalle myönnettävä tuki. On siis tutkittava, onko kyse lainanottajalle myönnettävästä tuesta, jota tarkoitetaan takauksia koskevan tiedonannon 2.1.1 kohdassa. Kreikka väittää, ettei etua aiheutunut, sillä HSY olisi voinut saada vastaavan lainan tarjoamalla pankille muita vakuuksia valtiontakauksen sijaan. Komissio katsoo, ettei sen tarvitse tutkia, olisiko HSY voinut saada lainan tarjoamalla muita vakuuksia. Komission on sen sijaan arvioitava, olisiko markkinataloussijoittaja suostunut valtion tosiasiallisesti toteuttamaan toimeen eli takaamaan lainan saamatta mitään vakuuksia. Omaisuuden kiinnittäminen tai saatavien siirtäminen lainan vakuudeksi on toisenlainen toimi. Kuten takauksia koskevan tiedonannon 2.1.1 kohdassa todetaan, yksi valtiontakauksen mahdollisista eduista on lainanottajan mahdollisuus "antaa vähemmän vakuuksia". Lisäksi vaikka mahdollisuus saada rahoitusta tarjoamalla enemmän vakuuksia olisi syytä arvioida, komissio on jo todennut tämän päätöksen 3.1 jaksossa, että 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen HSY ei olisi saanut lainaa eikä

takauksia yksityisiltä pankeilta edes tarjoamalla pankille vakuuksia. Komissio katsoo, että koska valtiontakaus myönnettiin joulukuussa 1999, siitä aiheutui HSY:lle etua, koska sen avulla HSY sai rahoitusta, jota se ei olisi voinut saada markkinoilta.

- (110) Kreikka väitti myös, että 1 prosentin takauspalkkio oli markkinoilla yleisesti perittävä palkkio eikä siitä aiheutunut näin ollen etua. Komissio panee merkille, ettei Kreikka toimittanut mitään markkinatietoja, joista olisi käynyt ilmi, että pankit olivat valmiit myöntämään takauksia kyseiseen hintaan. Kreikka toimitti ainoastaan luettelon valtion samalla ajanjaksolla antamista takauksista, joista perittiin sama palkkio. Komissio ei käsitä, miten tämä valtiontakauksista tehty luettelo osoittaisi, että HSY:ltä peritty takauspalkkio oli markkinaehtojen mukainen eikä se näin ollen olisi valtiontukea. Luetteloa ei voida etenäkään katsoa "valtiontakausjärjestelmä[ksi, joka] ei muodosta 87 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea", sillä kuten HSY:n hyväksi annetusta takauksesta käy ilmi, se ei täytä montakaan takauksia koskevan tiedonannon 4.3 jaksossa asetetuista edellytyksistä. Lisäksi vaikka 1 prosentin takauspalkkio olisi markkinaehtojen mukainen muiden (vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevien) yritysten kohdalla, tämä ei tarkoita automaattisesti, että asia olisi näin myös HSY:n kaltaisten vaikeuksissa olevien yritysten kohdalla.
- (111) Mitä tulee väitteeseen, jonka mukaan yksityinen sijoittaja olisi voinut hyväksyä markkinoilla perittävää takauspalkkiota edullisemman palkkion vastaavissa olosuhteissa, koska Kreikka oli HSY:n osakas, komissio on jo hylännyt väitteen tämän päätöksen 3.1 jaksossa.
- (112) Päätöksen 3.1 jaksossa osoitetaan myös, että 30 päivästä kesäkuuta 1999 alkaen on saatavilla riittävästi tietoa sen toteamiseksi, ettei HSY ollut onnistunut tekemään riittävästi laivanrakennussopimuksia palauttaakseen elinkelpoisuutensa ja että HSY tekisi suuret tappiot vuosina 1999 ja 2000. Tämän vuoksi se, että mahdollinen lainanantaja olisi tyytynyt vuosina 1997 ja 1998 siihen, että lainalla rahoitettiin komission vuonna 1997 hyväksymää investointisuunnitelmaa, ei olisi riittänyt pankille joulukuussa 1999, sillä liiketoimintasuunnitelman epäonnistuminen oli ilmeistä. Tämä Kreikan huomautus on näin ollen hylättävä.
- (113) Kreikka esitti, että lainaa maksetaan takaisin lainasopimuksen ehtojen mukaisesti, mutta komission mielestä tällä seikalla ei voida todistaa sitä, että yksityinen pankki olisi myöntänyt kyseisen lainan. Tässä tilanteessa merki-

tyksellistä on yrityksen tilanne ja takauksen myöntämishetkellä saatavilla olevat tiedot ⁽⁷⁶⁾. Toissijaisena seikkana komissio huomauttaa, että takauksen myöntämishetkellä saatavilla olleiden tietojen mukaan oli odotettavissa, että telakka tekisi suuret tappiot tulevina vuosina, ja telakka todella kirjasi suuret tappiot seuraavina vuosina ja sen nettopääoma oli pahasti miinuksien puolella. Lisäksi HSY selvisi (ja pystyy näin ollen maksamaan lainaa takaisin) ainoastaan jatkuvan valtiontuen avulla.

- (114) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että HSY sai toimenpiteestä etua.
- (115) Tämä valikoiva etu vääristää kilpailua, koska rahoitusta annettiin aikana, jona HSY ei olisi saanut rahoitusta markkinoilta ja oli vaikeuksissa. Toimenpiteellä autettiin näin ollen HSY:tä pysymään toimintakykyisenä ja rahoitettiin sen toimintaa. Koska osa HSY:n kilpailijoista on sijoittautunut muihin jäsenvaltioihin ⁽⁷⁷⁾, tämä kilpailun vääristyminen vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ⁽⁷⁸⁾.
- (116) Kaikki perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa määrätty edellytykset täyttyvät, joten takaus on valtiontukea. Koska se myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.
- (117) Koska komissio osoitti juuri, että HSY:lle annettu valikoiva etu vääristää kilpailua ja kauppaa, komissio ei toista kilpailun ja kaupan vääristymistä koskevaa analyysia jäljellä olevia toimenpiteitä arvioidessaan.

4.2.5.3 Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (118) Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisen soveltuvuuden osalta komissio panee merkille, ettei 87 artiklan 2 kohdan eikä 87 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdan määräyksiä voida soveltaa tässä asiassa. Mainitun 87 artiklan 3 kohdan a, c ja e alakohdan mukaisen soveltuvuuden osalta todetaan, että laivanrakentamiseen myönnettävää tukea on säännelty 1 päivästä tammikuuta 1999 laivanrakennusteollisuudelle myönnettävän tuen uusien sääntöjen vahvistamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1540/98 ⁽⁷⁹⁾, jäljempänä 'asetus (EY) N:o 1540/98'. Koska taatulla lainalla rahoitettiin rakenneuudistussuunnitelmaan kuuluvaa investointisuunnitelmaa ja koska HSY oli lisäksi vaikeuksissa, valtiontakauksista olisi arvioitava asetuksen (EY) N:o 1540/98 5 artiklan perusteella. Toimenpide ei selvästikään täytä kyseisessä artiklassa asetettuja

edellytyksiä. Eritoten 5 artiklassa todetaan, että rakenneuudistustukea "voidaan poikkeuksellisesti pitää yhteismarkkinoille soveltuvana sillä edellytyksellä, että se noudattaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtion tukea koskevia yhteisön suuntaviivoja". Tuen myöntämishetkellä sovellettiin pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevia vuoden 1999 suuntaviivoja, jotka julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 9 päivänä lokakuuta 1999 ⁽⁸⁰⁾ ja jotka tulivat voimaan samana päivänä. Useat suuntaviivojen 3.2.2 jaksossa vahvistetuista tuen hyväksymisen edellytyksistä jäävät täyttymättä. Esimerkiksi edellytyksestä b) "Elinkelpoisuuden palauttaminen" komissio huomauttaa, että valtiontakauksella rahoitettiin rakenneuudistussuunnitelmaan kuuluvaa investointisuunnitelmaa ja että rakenneuudistussuunnitelma oli osoittautunut joulukuussa 1999 täysin riittämättömäksi palauttamaan HSY:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden. Edellytyksen d) "Tuen rajaaminen välttämättömään" osalta komissio on jo päättänyt päätöksessä N 401/97, että valtiontuki voi olla enintään 50 prosenttia investointikustannuksista ja että loput 50 prosenttia olisi rahoitettava osakkailta hankituilla varoilla ja markkinaehdoin otetuilla pankkilainoilla. Näin ollen investointisuunnitelman hyväksi ei voisi antaa lisätukea, sillä muutoin tuki-intensiteetin 50 prosentin enimmäisraja ylittyisi. Lisäksi valtiontakaus rikkoi pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien vuoden 1999 suuntaviivojen 3.2.3 jaksossa vahvistettua tuen ainutkertaisuuden periaatetta, sillä komissio oli hyväksynyt päätöksellä N 401/97 investointituen, joka oli direktiivin 90/684/ETY mukaista eräänlaista rakenneuudistustukea. Kyseinen tuki myönnettiin HSY:lle joulukuussa 1997 tehdyllä ministerin päätöksellä (mutta kuten tämän päätöksen johdantokappaleessa 84 todettiin, Kreikan mukaan tukea ei ollut vielä maksettu HSY:lle).

(119) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että valtiontakaus on sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea, joka täytyy periä takaisin. Jos valtiontakaus on voimassa vielä tämän päätöksen voimaan tullessa, se on päätettävä välittömästi. Tämä ei kuitenkaan riitä palauttamaan tilannetta sellaiseksi, jollainen se olisi ollut ilman tukea, sillä HSY on hyötynyt useita vuosia lainasta, jota se ei olisi saanut ilman valtion väliintuloa. Edun takaisin perimiseksi komissio katsoo tämän päätöksen 3.1 jaksossa esitetyn päätelmän mukaisesti, että taatun lainan kokonaiskulujen (korko ja takauspalkkio) sekä 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron välinen erotus on syytä periä niiltä vuosilta, joina takaus on ollut voimassa.

(120) Komissio katsoo, että näin tilanne palautuu sellaiseksi, kuin se olisi ollut ilman valtiontakautta. Näin ollen päätöksessä N 401/97 asetetun valtiontakautta ja markkinaehtoja edullisempaa rahoitusta koskevan kiellon rikkominen on poistettu.

4.3 Vuonna 1999 myönnetty 1,56 miljardin Kreikan drakman (4,58 miljoonan euron) laina (toimenpide P3)

4.3.1 Kuvaus toimenpiteestä

(121) Vuonna 1999 HSY sai 1,56 miljardin Kreikan drakman (4,58 miljoonan euron) suuruisen lainan ETVA:lta, jolle annettiin vakuudeksi oikeus päätöksellä N 401/97 hyväksytyyn investointituen ensimmäiseen maksuerään. Lainasopimus tehtiin 28 päivänä heinäkuuta 1999, ja laina maksettiin HSY:lle kokonaisuudessaan seuraavana päivänä. Laina-aika oli alun perin 31 päivään maaliskuuta 2001. Useiden laina-ajan pidennysten jälkeen laina maksettiin takaisin 2 päivänä elokuuta 2004. Korkona oli athibor (euribor 1 päivästä tammikuuta 2001) korotettuna 100 peruspisteellä ⁽⁸¹⁾.

4.3.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

(122) Aloituspäätöksessä komissio totesi, että laina saattaa olla valtiontukea, jonka soveltuvuutta yhteismarkkinoille on syytä epäillä. Lisäksi jos kävisi ilmi, että lainalle oli annettu valtiontakaus, rikottaisiin päätöstä N 401/97, jonka mukaan investointiohjelman rahoittamiseksi otettaisiin pankkilainaa tavanomaisin markkinaehdoin ilman valtiontakautta.

4.3.3 Asianosaisten huomautukset

(123) Elefsis väittää edellä toimenpiteen P2 osalta esitettyjen huomautusten lisäksi, että koska toimenpiteet P3 ja P4 on myönnetty aikana, jolloin oli ilmeistä, ettei HSY ollut onnistunut panemaan rakenneuudistus-/investointisuunnitelmaa täytäntöön eikä noudattanut päätöksessä N 401/97 asetettuja ehtoja, oli olennainen riski, että lainoille annettu vakuus – hyväksytyyn investointituen maksu – oli sääntöjenvastainen ja näin ollen mitätön ja täytäntöönpanokelvoton.

4.3.4 Kreikan huomautukset

(124) Kreikan viranomaiset (ja HSY) väittivät, että laina oli myönnetty markkinaehdoin. Etenkin korko oli sama kuin eräissä muissa lainoissa, joita ETVA oli myöntänyt toisille yrityksille samana ajanjaksona. HSY olisi voinut saada lainaa miltä tahansa toiselta pankilta mutta valitsi luonnollisesti ETVA:n, joka oli yksi sen osakkaista. Lisäksi mikä tahansa pankki olisi hyväksynyt vakuudeksi investointituen ensimmäisen maksuerän saatavien siirron. Kreikka huomauttaa vielä, että laina maksettiin pankille täysimääräisesti takaisin.

4.3.5 Arviointi

4.3.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (125) Komissio totesi jo toimenpidettä P2 arvioidessaan, ettei toimenpide P3 kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Sitä on näin ollen arvioitava valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4.3.5.2 Valtiontuen olemassaolo

- (126) Ensinnäkin komissio panee merkille, että lainan myönsi ETVA eikä sillä ollut valtiontakausta.

- (127) Toimenpiteen valikoivuuden osalta Kreikka huomautti, että muut yritykset olivat saaneet ETVA:lta lainaa vastaavalla korolla. Kuten toimenpidettä P2 arvioitaessa kuitenkin todettiin, toimenpide katsotaan yleisluonteiseksi vain, jos se täyttää tiukat edellytykset, jotka eivät selvästikään täyty tässä tapauksessa. Toimenpide ei esimerkiksi ole yhdenvertaisin edellytyksin kaikkien yritysten saatavilla, sillä korko vaihtelee lainanottajasta toiseen ja lainan anto ja lainan ehdot riippuvat ETVA:n päätöksestä. Toimenpide on näin ollen valikoiva.

- (128) Edun aiheutumisen osalta komissio panee merkille, että laina myönnettiin myöhemmin kuin 30 päivänä kesäkuuta 1999, jolloin yritys ei voinut enää saada lainaa markkinoilta, kuten tämän päätöksen 3.1 jaksossa on selitetty. Se, että ETVA peri samaa korkoa joistakin muille yrityksille samalla ajanjaksolla myönnettyistä lainoista, ei kuitenkaan osoita, että yksityinen pankki olisi suostunut vastaavissa olosuhteissa perimään samaa korkoa. Ensinnäkin yksityisen pankin tietystä lainasta pyytämä korko riippuu lainanottajan luottokelpoisuudesta. Kreikka ei ole osoittanut, että luettelossa mainituilla muilla lainanottajilla oli vastaava maksulainlyöntien riski kuin HSY:llä. Komissio muistuttaa, että HSY:n silloinen tilanne oli erittäin huono. Sen vuoksi on todennäköistä, että markkinataloussijoittaja olisi pyytänyt HSY:lle myöntämistään lai-

noista korkeampaa korkoa kuin vakaassa taloudellisessa tilanteessa oleville yrityksille myöntämistään lainoista. Toiseksi vaikka muilla lainanottajilla olisi ollut yhtä suuri maksulainlyöntien riski kuin HSY:llä, Kreikan toimitama luettelo ei silti riittäisi osoittamaan, että korko vastasi markkinoilla perittävää korkoa. Kreikan toimittamassa luettelossa oli ainoastaan valtion omistaman pankin (ja vieläpä kehityspankin), ETVA:n, myöntämiä lainoja, joten on mahdollista, että myös muihin lainoihin sisältyy tukea. Luettelolla ei näin ollen voida osoittaa, että yksityinen pankki olisi suostunut niihin.

- (129) Kreikan viranomaiset väittivät lisäksi, että investointituen ensimmäisen maksuerän saatavien siirtona annettu vakuus olisi saanut yksityisen pankin suostumaan lainan antoon. Komissio panee merkille, että investointituen hyväksymisestä tehdyn hallituksen päätöksen mukaan tuen ensimmäinen erä maksettaisiin heti toimivaltaisen valvontaviranomaisen todettua, että investointimenoja oli kertynyt 2,73 miljardia Kreikan drakmaa. Lisäksi maksu olisi suoritettava ennen 31 päivää joulukuuta 1999. Kuten Kreikan viranomaisten joulukuussa 1999 toteuttamissa tarkastuksissa ilmeni (katso Kreikan huomautukset toimenpiteestä P1), 2,73 miljardia Kreikan drakmaa oli saavutettu juuri ja juuri 30 päivään kesäkuuta 1999 mennessä. Niinpä koska laina myönnettiin heinäkuussa 1999 ja koska tuolloin voitiin jo todennäköisesti arvioida, että 2,73 miljardin Kreikan drakman raja oli saavutettu tai saavutettaisiin pian, tuen ensimmäisen maksuerän saamisen todennäköisyys saattoi ensi näkemältä vaikuttaa melko suurelta. Tuen maksamisen voisivat kuitenkin estää vielä monet ongelmat. Ensinnäkin jos HSY tekisi konkurssin, ei olisi varmaa, että Kreikan viranomaiset suosuisivat maksamaan investointituen yritykselle, jonka toiminta oli lakannut⁽⁸²⁾. Tällöin pankin olisi täytynyt aloittaa kalliit ja pitkät oikeustoimet rahojen takaisin saamiseksi. Toiseksi ei ole varmaa, että toimivaltaiset valvontaelimet suosuisivat hyväksymään syntyneet investointimenot, jolloin raja-arvoa ei saavutettaisi ajoissa. Kolmanneksi muitakin hallinnollisia ongelmia voisi ilmetä. Juuri näin kävikin⁽⁸³⁾, eivätkä Kreikan viranomaiset maksaneet ensimmäistä erää vuosiin. Kuten tämän päätöksen 1 luvussa "Menettely" esitetään, komission saatua myöhemmin tietää investointisuunnitelman täytäntöönpanon viivästyneestä se vaati HSY:lle maksamatta olevien tukien maksamisen keskeyttämistä. Komissio toteaaakin, että oli todennäköistä muttei varmaa, että valtio maksaisi investointituen ensimmäisen erän. HSY:n vaikean tilanteen takia yksityinen pankki olisi vaatinut vakuuksia, jotka voitaisiin realisoida nopeasti ja varmasti, eikä se olisi tyytynyt vakuuteen, joka olisi tietyissä olosuhteissa täysin arvoton. Komissio toteaa näin ollen, ettei yksityinen pankki olisi suostunut myöntämään tätä lainaa. Kuten edellä esitettiin, tämän seikan vahvistavat HSY:n epäonnistuneet yritykset saada rahoitusta markkinataloussijoittajilta.

(130) Lisäksi Kreikka väittää, että koska ETVA oli HSY:n osakas, se toimi oman etunsa mukaisesti myöntämällä kyseisen lainan HSY:lle. Komissio on jo kiistänyt tämän väitteen tämän päätöksen 3.1.3 jaksossa.

(131) Komissio selitti edellä toimenpidettä P2 arvioidessaan, miksi sillä seikalla, että laina on jo maksettu takaisin, ei voida osoittaa, että yksityinen pankki olisi suostunut antamaan tällaista rahoitusta HSY:lle kyseisenä aikana.

(132) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että lainasta on HSY:lle etua, koska se ei olisi voinut saada vastaavaa lainaa markkinoilta.

(133) Komissio toteaa, että toimenpide P3 on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea. Koska se myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

4.3.5.3 Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

(134) Kyseessä olevan toimenpiteen soveltuvuutta yhteismarkkinoille on arvioitava toimenpiteen P2 tavoin asetuksen (EY) N:o 1540/98 mukaisesti. Koska kyseessä oleva laina oli toimenpiteen P2 tavoin tarkoitettu rakenneuudistus-suunnitelmaan kuuluvan investointisuunnitelman rahoittamiseen ja koska se oli myönnetty vaikeuksissa olevalle yritykselle, se olisi katsottava asetuksen (EY) N:o 1540/98 5 artiklassa tarkoitetuksi rakenneuudistustueksi. Toimenpide ei selvästikään täytä kyseisessä artiklassa asetettuja edellytyksiä. Edellä mainitussa 5 artiklassa todetaan erityisesti, että rakenneuudistustukea "voidaan poikkeuksellisesti pitää yhteismarkkinoille soveltuvana sillä edellytyksellä, että se noudattaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtion tukea koskevia yhteisön suuntaviivoja". Tuen myöntämishetkellä sovellettavat suuntaviivat julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 23 päivänä joulukuuta 1994⁽⁸⁴⁾, ja ne tulivat voimaan samana päivänä (jäljempänä "pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevat vuoden 1994 suuntaviivat"). Useita suuntaviivojen 3.2.2 jaksossa vahvistettuja tuen hyväksymisen edellytyksiä jää täyttymättä. Esimerkiksi edellytyksen i) "Elinkelpoisuuden palauttaminen" osalta komissio huomauttaa, että valtiontakauksella rahoitettiin investointisuunnitelmaa, joka kuului rakenneuudistus-suunnitelmaan, joka ei ollut enää hei-

näkuussa 1999 riittävä HSY:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Edellytyksen iii) "Tuen suhteuttaminen rakenneuudistuksen kustannuksiin ja hyötyyn" osalta komissio oli jo päättänyt päätöksessään N 401/97, että valtiontuki voi olla enintään 50 prosenttia investointikustannuksista ja että loput 50 prosenttia olisi rahoitettava osakkailta hankituilla varoilla tai markkinaehdoin otetuilla pankkilainoilla. Näin ollen investointisuunnitelman hyväksi ei voitaisi myöntää lisätukea, sillä muutoin edellä mainittu 50 prosentin osuus ylittyisi eikä komissio voisi katsoa tuen olevan oikeasuhteista rakenneuudistuksen kustannuksiin ja hyötyyn nähden.

(135) Edellä olevan perusteella komissio katsoo, että laina on sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, joka on perittävä takaisin. Koska HSY ei ole voinut saada 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen lainaa markkinoilta, laina maksettava takaisin kokonaisuudessaan. Tämä ei kuitenkaan riitä palauttamaan tilannetta sellaiseksi kuin se olisi ollut ilman tukea, sillä HSY on hyötynyt useita vuosia lainasta, jota se ei olisi voinut saada ilman valtion väliintuloa. Tämän edun poistamiseksi komissio katsoo tämän päätöksen 3.1 jaksossa tehdyn päätelmän mukaisesti, että lainasta perityn koron ja 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron välinen erotus⁽⁸⁵⁾ on perittävä takaisin jokaiselta vuodelta lainan maksamisesta HSY:lle lainan takaisinmaksuun saakka.

(136) Komissio huomauttaa, että maaliskuussa 2002 valtio myi enemmistön ETVA:n osakkeista Piraeus-pankille. ETVA ei näin ollen ollut enää valtion omistuksessa vuonna 2004 kokonaan takaisin maksetun lainan kahtena viimeisenä vuonna. Tällöin voidaan kysyä (tämän lainan sekä muiden ETVA:n ennen maaliskuuta 2002 myöntämien ja maaliskuun 2002 yli voimassa olleiden lainojen ja takauksien osalta), olisiko se osa tuesta, joka liittyy maaliskuun 2002 jälkeiseen ajanjaksoon, palautettava ETVA:lle eikä valtiolle. Vastauksen selvittämiseksi komissio palauttaa mielin, että kun valtio myöntää lainan markkinakorkoa alhaisemmalla korolla, tuki myönnetään lainasopimuksen tekohetkellä, vaikka etu aiheutuukin varsinaisesti vasta kunakin koronmaksupäivänä lainanottajan maksaessa alhaisempaa korkoa⁽⁸⁶⁾. Samalla tavalla sellaisen lainan markkina-arvo, jonka korko ei vastaa asianmukaisesti lainanottajan vaikeuksia, alenee välittömästi⁽⁸⁷⁾ lainasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen (eikä myöhemmin lainanottajan maksaessa markkinakorkoa alhaisempaa korkoa). Pankin arvo riippuu vastaavasti sen varojen arvosta ja varsinkin sen myöntämistä lainoista. Näin ollen lainan myöntäminen markkinaehdoista poikkeavilla ehdoilla alensi ETVA:n arvoa ja pienensi näin hintaa, jonka valtio sai myöhemmin ETVA:n osakkeiden myynnistä⁽⁸⁸⁾. Tämä osoittaa, että valtio joutui vastaamaan näiden tukitoimenpiteiden kustannuksista jopa maaliskuun 2002 jälkeen.

4.4 Vuonna 2002 myönnetty 13,75 miljoonan euron laina (toimenpide P4)

4.4.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (137) ETVA:n ja HSY:n välinen lainasopimus tehtiin 31 päivänä toukokuuta 2002. Lainamäärä oli 13,75 miljoonaa euroa, laina-aika kaksi vuotta ja korkona euribor korotettuna 125 peruspisteellä. Laina käytettäisiin investointituen toisen ja kolmannen erän ennakkomaksuna. Lainan vakuudeksi luovutettiin investointituen toinen ja kolmas maksuerä⁽⁸⁹⁾.

4.4.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (138) Aloituspäätöksessä komissio totesi, että laina saattoi olla valtiontukea, jonka soveltuvuutta yhteismarkkinoille oli syytä epäillä. Lisäksi jos osoittautuisi, että lainalla oli valtion takaus, sillä rikottaisiin päätöstä N 401/97, jonka mukaan investointiohjelma olisi rahoitettava tavallisin markkinaehdoin otettavilla pankkilainoilla ilman valtiontakausta.

4.4.3 Asianosaisten huomautukset

- (139) Tätä toimenpidettä koskevat Elefsisin huomautukset olivat samantapaiset kuin toimenpiteestä P3 esitetyt huomautukset.

4.4.4 Kreikan huomautukset

- (140) Kreikan viranomaiset väittivät, että laina myönnettiin markkinaehdoin. Etenkin korko oli samantapainen kuin eräissä toisissa ETVA:n muille yrityksille samalla ajanjaksoilla myöntämässä lainoissa. HSY olisi saanut lainaa miltä tahansa muulta pankilta, mutta valitsi luonnollisesti ETVA:n, joka oli sen osakas. Lisäksi mikä tahansa pankki olisi hyväksynyt vakuudeksi investointituen toisen ja kolmannen erän saatavien luovutuksen. Lainaa ei lopulta maksettu HSY:lle, joten se ei voi olla HSY:lle myönnettyä tukea. Lisäksi ETVA kieltäytyi maksamasta lainaa saatuaan tietää, että investointituen maksaminen oli keskeytetty menettelyllisistä syistä ja että tuen maksu oli epävarmaa, mikä osoittaa ETVA:n toimineen samoin kuin mikä tahansa muu pankki.

4.4.5 Arviointi

4.4.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (141) Komissio totesi edellä arvioidessaan toimenpidettä P2, ettei toimenpide P4 kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Se on näin ollen arvioitava valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4.4.5.2 Tuen olemassaolo

- (142) Ensinnäkin komissio panee merkille, että lainan myönsi ETVA eikä sillä ollut valtion takausta.

- (143) Komissio panee merkille, että koska ETVA kieltäytyi maksamasta lainaa HSY:lle, HSY ei saanut yhtään lainasopimuksen mukaista rahaa. Näin ollen HSY:lle ei aiheutunut etua ja komissio voi todeta suoraan, ettei toimenpide ole tukea.

- (144) Seuraavat kaksi toimenpiteeseen P4 liittyvää seikkaa, joilla ei kuitenkaan ole merkitystä toimenpiteen arvioinnin kannalta, saattavat panna epäilemään muiden toimenpiteiden arvioinnin pätevyyttä. Näin ollen komissio analysoi kyseiset seikat.

- (145) Ensinnäkin Kreikan mukaan se, että ETVA päätti olla maksamatta lainaa HSY:lle, koska investointituki oli vaarassa jäädä maksamatta, osoittaa, että ETVA toimi tavallisen yksityisen lainanantajan tavoin eikä kohdellut HSY:tä muita suotuisemmin. Komissio huomauttaa, ettei Kreikan väitteessä oteta huomioon sitä, että kun ETVA kieltäytyi maksamasta lainaa, se oli jo siirtynyt Piraeuspankin haltuun eikä ollut enää valtion määräysvallassa. Näin ollen lainan maksamisesta kieltäytymistä ei voida pitää osoituksena siitä, miten ETVA toimi ollessaan valtion määräysvallassa. Tämä sitä vastoin vahvistaa, että yksityinen pankki olisi välttänyt antamasta lainaa HSY:lle.

- (146) Toiseksi komissio huomauttaa, että toimenpiteeseen P4 liittyy samantyyppinen vakuus kuin toimenpiteeseen P3. Toimenpidettä P4 allekirjoitettaessa ETVA oli jo Piraeuspankin määräysvallassa. Tämä ei kuitenkaan osoita, että yksityinen pankki olisi suostunut toimenpiteeseen P3. Nämä kaksi tilannetta eivät ole verrattavissa keskenään useista syistä. Komissio huomauttaa esimerkiksi, että lainasopimusta allekirjoitettaessa 31 päivänä toukokuuta 2002 oli jo tiedossa – varmasti myös kyseiseen päivämäärään saakka HSY:n osakkaana olleen ETVA:n tiedossa – että investointituen maksaminen oli keskeytetty hallinnollisista syistä⁽⁹⁰⁾. Kun ETVA siis allekirjoitti sopimuksen 31 päivänä toukokuuta 2002, se olisi jo tuolloin pystynyt kieltäytymään maksamasta lainaa⁽⁹¹⁾. Se tiesi, että sillä oli mahdollisuus kieltäytyä maksamasta lainaa. Tilanne oli tällä tavalla toinen kuin ETVA:n allekirjoitettaessa lainasopimuksen heinäkuussa 1999. Toinen ero verrattuna toimenpiteeseen P3 on se, että kun lainasopimus allekirjoitettiin 31 päivänä toukokuuta 2002, kaksi kansainvälistä yritystä oli ostanut HSY:n ja aikoi investoida siihen. Ostoa lisäsi yrityksen selviytymismahdollisuuksia. Tällaista ostoa ei ollut näköpiirissä heinäkuussa 1999.

4.5 Vuonna 1997 hyväksytyn 54 miljardin Kreikan drakman (160 miljoonan euron) suuruisen tuen väärinkäyttö (toimenpide E7)

4.5.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (147) Komissio teki 15 päivänä heinäkuuta 1997 investointituen hyväksymistä koskevan päätöksen N 401/97 ohella päätöksen C 10/94. Tällä päätöksellä lopetettiin 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely hyväksymällä asetuksen (EY) N:o 1013/97 mukaisesti 54 miljardin Kreikan drakman (160 miljoonan euron) velkojen poisto, joka koski telakan siviilialan töihin liittyviä velkoja. Samaa aikaan tehtyä sotilasalan töihin liittyvien velkojen poistoa ei arvioitu valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4.5.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (148) Laajentamispäätöksessä komissio epäili, että kahta päätöksessä C 10/94 asetettua edellytystä olisi rikottu. Ensinnäkin velkojen poiston hyväksyminen edellytti sitä, että rakenneuudistus suunnitelma, jonka toinen osa investointisuunnitelma oli, pantaisiin täytäntöön. Kuten komissio selitti aloituspäätöksessä (katso toimenpiteen P1 kuvaus), komissio epäilee, ettei investointisuunnitelmaa ole pantu täytäntöön asianmukaisesti. Toiseksi päätöksessä C 10/94 kielletään myöntämästä lisää toimintatukea rakenneuudistusta varten. Komissio huomauttaa, että laajentamispäätökseen sisältyvät toimenpiteet näyttäisivät olevan rakenneuudistukseen tarkoitettua lisätukea. Näin ollen vaikuttaa siltä, että kyseistä edellytystä on rikottu.

4.5.3 Asianosaisten huomautukset

- (149) Elefsis väitti, että kahden aloituspäätöksessä asetetun ehdon rikkominen on pätevä peruste todeta, että tukea on käytetty väärin. Lisäksi Elefsis väitti, ettei vuonna 1995 toteutettu yksityistäminen ollut todellista yksityistämistä. Työntekijöihin ei kohdistunut minkäänlaista taloudellista riskiä osakkaina, koska nämä maksoivat vain pienen osan siitä, mitä heidän olisi pitänyt maksaa, ja koska valtio maksoi näiden todellisuudessa maksamat summat kokonaan takaisin vuosina 2001–2002 toteutetun yksityistämisen yhteydessä. Komission olisi katsottava, että koska velkojen poiston ehdoksi asetettua yksityistämistä ei todellisuudessa tapahtunut, päätöstä C 10/94 oli jälleen rikottu.

4.5.4 Kreikan huomautukset

- (150) Laajentamispäätöstä koskevilla huomautuksissaan Kreikka ja HSY⁽⁹²⁾ väittivät, että rakenneuudistukseen

tarkoitettua lisätuen myöntämisen kieltö tekisi vain kaikesta uudesta tuesta sääntöjenvastaista. Tällä kiellolla ja sen mahdollisella rikkomisella ei siis tehtäisi päätöksellä C 10/94 hyväksytystä tuesta yhteismarkkinoille soveltumattomaa. Lisäksi Kreikka painotti, että päätöksessä kielletään myöntämästä lisää "toimintatukea" (direktiivin 90/684/ETY 5 artiklassa tarkoitettua merkityksessä) rakenneuudistusta varten. Näin ollen Kreikka kiistää, ettei rakenneuudistustukea olisi saanut myöntää HSY:lle enää vuoden 1997 jälkeen.

- (151) Investointisuunnitelman osalta Kreikka ja HSY väittivät, ettei päätökseen C 10/94 sisältynyt investointisuunnitelman täytäntöönpanoa koskevaa edellytystä. Siihen ei edes olisi voinut sisältyä tällaista edellytystä, sillä päätöksen oikeusperustana oleviin direktiiviin 90/684/ETY ja asetukseen (EY) N:o 1013/97 ei sisältynyt tällaista edellytystä. Ainoa edellytys oli HSY:n osittainen yksityistäminen ja investointisuunnitelman toimittaminen (ei täytäntöönpano).

4.5.5 Arviointi

4.5.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (152) Perustamissopimuksen 296 artiklaa ei sovelleta tähän toimenpiteeseen, sillä toimenpide koskee pelkästään telakan siviilialan toimintaan liittyvien velkojen poistoa. Lisäksi päätös C 10/94 perustui valtiontukisääntöihin eikä perustamissopimuksen 296 artiklaan.

4.5.5.2 Investointisuunnitelman täytäntöönpano

- (153) Komissio katsoo, että investointisuunnitelman täytäntöönpano oli päätöksessä C 10/94 asetettu edellytys. Sen kolmanneksi viimeisessä kohdassa todetaan, että "investointiohjelma ei ole vielä käynnistynyt [...]. Kun investointiohjelma on toteutettu, käynnissä olevan rakenneuudistuksen pitäisi päättyä ja telakan elinkelpoisuuden palata." Toiseksi viimeisessä kohdassa komissio muistuttaa, että rakenneuudistustuki on jatkossa kielletty. Viimeisessä kohdassa todetaan, että "edellä esitetyn perusteella komissio on päättänyt lopettaa 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn ja sallia tuen myöntämisen tässä kirjjeessä kuvatuin edellytyksin. Jos komissio katsoo, että jotakin näistä edellytyksistä ei ole täytetty, se voi vaatia tuen peruuttamista ja/tai perimistä takaisin". Komissio puhui "edellytyksistä" monikossa, joten rakenneuudistustuen kieltämisen lisäksi oli ainakin yksi muu edellytys. Päätöksen rakenteen ja sisällön perusteella voidaan todeta, että investointisuunnitelman täytäntöönpano oli edellytys. Komissio on jo arvioinut yksityiskohtaisesti investointituen täytäntöönpanoa analysoidessaan toimenpidettä P1. Komissio toteaa, ettei HSY pannut investointisuunnitelmaa täytäntöön kohtuullisessa ajassa. HSY oli

toteuttanut 31 päivään joulukuuta 2001 mennessä, kun investointisuunnitelman toteuttamisen määräaika oli pidennetty kerran, vain 63 prosenttia suunnitelmasta. Komissio katsoo näin ollen, ettei tätä edellytystä noudatettu.

- (154) Kreikka väitti, ettei investointisuunnitelman täytäntöönpanoa koskeva edellytys sisällynyt päätöksen C 10/94 oikeusperustana olevaan asetukseen (EY) N:o 1013/97. Komissio muistuttaa, että tuki hyväksyttiin päätöksellä C 10/94. Näin ollen kyseisessä päätöksessä asetettuja edellytyksiä on noudatettava. Mikäli päätöksessä C 10/94 asetetut edellytykset eivät Kreikan mielestä vastanneet asetuksen (EY) N:o 1013/97 edellytyksiä, sen olisi pitänyt valittua päätöksestä C 10/94. Se ei kuitenkaan tehnyt niin perustamissopimuksen 230 artiklassa asetetussa määräajassa. Toissijaisena seikkana komissio muistuttaa, että asetuksella (EY) N:o 1013/97 muutetaan vain neuvoston direktiiviä 90/684/ETY ja sen tarkoituksena on lisätä kolmen tyyppisille telakoille myönnettävän tuen määrää. HSY:n osalta asetuksessa (EY) N:o 1013/97 todetaan, että ”tähän telakkaan sovelletaan kaikkia muita direktiivin 90/684/ETY säännöksiä”. Komissio muistuttaa, että direktiivissä 90/684/ETY sallitaan tuet Kreikan telakoille, jos ”ne on myönnetty telakoiden taloudellista rakennemuutosta varten, joka kuuluu telakoiden luovuttamiseen myynnin vuoksi liittyvään järjestelmälliseen erityisrakennemuutosohjelmaan”. Tämän perusteella vaikuttaa siltä, ettei neuvosto tyytyisi pelkkään rakenneuudistussuunnitelman toimittamiseen vaan suunnitelma olisi myös toteutettava. Miten tukea voitaisiin myöntää järjestelmällisen erityisrakennemuutosohjelman yhteydessä, ellei ohjelmaa panna täytäntöön?

- (155) Koska edellytystä ei ole täytetty, tukea on käytetty väärin ja se on perittävä takaisin päätöksen C 10/94 viimeisen kohdan mukaisesti.

4.5.5.3 Rakenneuudistukseen tarkoitettun toimintatuen kieltö

- (156) Päätöksen C 10/94 toiseksi viimeisen kohdan mukaan ”komissio muistuttaa, että neuvosto hyväksyi asetuksen (EY) N:o 1013/97 sillä edellytyksellä, että asetuksen soveltamisalaa kuuluville telakoille ei enää myönnetä toi-

mintatukea rakenneuudistukseen. Näin ollen rakenneuudistustukea ei tälle telakalle voida tulevaisuudessaakaan myöntää.” Tämän menettelyn osapuolet ovat erimielisiä kyseisen edellytyksen tulkinnasta. Kreikan ja HSY:n mukaan tämä tarkoittaa, että kaikki rakenneuudistusta varten päätöksen tekemisen jälkeen myönnetty toimintatuki on automaattisesti yhteismarkkinoille soveltumatonta ja perittävä takaisin. Elefsisin mukaan tästä edellytyksestä seuraa, että päätöksen tekemisen jälkeen rakenneuudistusta varten myönnetty toimintatuki on päätöksellä C 10/94 hyväksytyyn tuen väärinkäyttöä, minkä seurauksena päätöksellä C 10/94 hyväksytty tuki olisi perittävä takaisin rakenneuudistusta varten myönnetyn toimintatuen takaisin perimisen lisäksi.

- (157) Komissio huomauttaa, että rakenneuudistusta varten myönnettävän toimintatuen kieltämisen tavoitteena on välttää tuen kertyminen päätöksessä asetetun rajan yli. Komission mielestä tämä tavoite täyttyy, jos päätöksen C 10/94 tekemisen jälkeen mahdollisesti myönnetty toimintatuki peritään takaisin. Perimällä kyseinen lisätuki takaisin palautetaan alkuperäinen tilanne ja vältetään tuen kertyminen päätöksessä C 10/94 asetetun rajan yli. Komissio toteaa näin ollen, ettei päätöksen C 10/94 jälkeen rakenneuudistukseen tarkoitettun toimintatuen myöntämisestä aiheudu velvoitetta periä takaisin päätöksellä C 10/94 hyväksyttyä tukea, kunhan lisätuki peritään tosiasiallisesti takaisin.

- (158) Komissio huomauttaa, että sen selvittämiseksi, olisiko päätöksellä C 10/94 hyväksytty tuki perittävä takaisin, ei ole välttämätöntä selvittää, mikä päätöksen C 10/94 tekemisen jälkeen sääntöjenvastaisesti toteutettu tukitoimenpide katsotaan rakenneuudistukseen tarkoitetuksi toimintatueksi. Tässä päätöksessä komissio toteaa, että kaikki päätöksen C 10/94 tekemisen jälkeen sääntöjenvastaisesti toteutetut tukitoimenpiteet on perittävä takaisin. Näin ollen kaikki toimenpiteet, jotka voitaisiin mahdollisesti katsoa rakenneuudistukseen tarkoitetuksi toimintatueksi, on perittävä takaisin. Takaisinperinnällä palautetaan alkuperäinen tilanne ja vältetään rakenneuudistustuen mahdollinen kertyminen. Näin päätöksessä C 10/94 asetetun edellytyksen tavoite täyttyy.

4.5.5.4 Kauppahinnan maksamatta jättäminen

(159) Tutkintamenettelyn aikana suoritettujen perusteellisemman analyysin aikana komissio havaitsi, että päätöstä C 10/94 oli rikottu vielä yhdellä muullakin tavalla: koko sinä aikana, jona työntekijät – jotka omistivat 49 prosenttia HSY:n osakkeista – osallistuivat HSY:n johtoon, työntekijät eivät maksaneet kauppahintaa, joka heidän olisi kuulunut maksaa syyskuussa 1995 tehdyn osittaista yksityistämistä koskevan sopimuksen mukaisesti.

(160) Tätä päätöksen C 10/94 rikkomista selvitettäessä on ensiksi analysoitava kyseisen päätöksen ja sen perustana olevien säädösten tekstit.

(161) Direktiivin 90/684/ETY johdanto-osan mukaan ”Kreikan laivanrakennusteollisuuden talouden rakennemuutos lyhyellä aikavälillä on tarpeen, jotta julkiset toimielimet, jotka ovat niiden omistajia, palauttaisivat niiden kilpailukyvyyn luovuttamalla ne uusille omistajille”. Tämän perusteella direktiivin 10 artiklassa todetaan seuraavaa: ”2. Vuoden 1991 kuluessa laivanrakennuksen, -muuntamisen ja -korjaamisen toimintatukia, jotka eivät kuulu uusiin sopimuksiin, voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos ne on myönnetty telakoiden taloudellista rakennemuutosta varten, joka kuuluu telakoiden luovuttamiseen myynnin vuoksi liittyvään järjestelmälliseen erityisrakennemuutosohjelmaan. 3. Huolimatta 2 kohdassa tarkoitettua velvoitteesta luovuttaa telakka myydessä, Kreikan hallituksella on lupa pitää hallussaan 51 prosentin enemmistöosakkuus yhteen telakkaan, jos päätöksen perustelu on maanpuolustusedun mukainen.” Komissio huomauttaa, että direktiivissä käytetään sanamuotoa ”luovuttamalla [...] uusille omistajille” eikä ”antamalla” uusille omistajille. Uusien omistajien oletettiin näin ollen maksavan hinnan vastineeksi telakan omistusuudesta. Omistusuutta ei voida antaa ilmaiseksi. Lause ”palauttaisivat niiden kilpailukyvyyn luovuttamalla ne uusille omistajille” selittää tämän edellytyksen tarkoituksen. Valtion omistuksessa telakat eivät ole toteuttaneet tarvittavia toimenpiteitä kilpailukyvyyn palauttamiseksi. Näin ne tarvitsivat jatkuvaa valtiontukea. Tilannetta ei voinut hyväksyä perustamissopimuksen 87 artiklan perusteella, joten sen korjaamiseksi neuvosto hyväksyi tuen viimeisen keran (tuki voitiin myöntää vuonna 1991) mutta asetti edellytykseksi telakan myynnin uusille omistajille. Ideana oli, että uudet omistajat toteuttaisivat tarvittavat toimet kilpailukyvyyn palauttamiseksi, jotteivät telakat tarvitsisi enää toimintatukea rakennemuutosta varten⁽⁹³⁾.

(162) Kuten tämän päätöksen 2 jaksossa ”Aiemmat komission ja neuvoston päätökset” todetaan, komissio teki heinä-

kuussa 1995 kielteisen päätöksen asiassa C 10/94, koska HSY:tä ei ollut myyty direktiivissä 90/684/ETY edellytetyllä tavalla. Kreikka pyysi lykkäämään päätöstä väittäen, että myynti tapahtuisi pian. Tämän jälkeen Kreikka itse esitti syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen telakan myyntinä. Tällä perusteella komissio kumosi kielteisen päätöksen.

(163) Asetuksen (EY) N:o 1013/97 johdanto-osan mukaan ”Kreikan hallitus on pyrkinyt yksityistämään kaikki valtion telakkansa maaliskuuhun 1993 mennessä, mutta Hellenicin telakka myytiin vasta syyskuussa 1995 sen työntekijöiden muodostamalle osuuskunnalle, jolloin valtio piti 51 prosentin enemmistöomistuksen puolustukseen liittyvien etujen vuoksi; taloudellisen elinkelpoisuuden ja rakenneuudistuksen turvaamiseksi Hellenicin telakka tarvitsee tukea, jolla se voi päästä eroon ennen sen viivästynyttä yksityistämistä kertyneistä veloista”. Asetuksen (EY) N:o 1013/97 1 artiklan 3 kohdan mukaan ”Hellenicin telakan velkojen poistona myönnetty enimmäismäärältään 54 525 miljoonan Kreikan drakhman tuki, joka vastaa telakan siviilitöihin liittyviä velkoja 31 päivänä joulukuuta 1991 ja niille 31 päivään tammikuuta 1996 mennessä kertyneitä korkoja ja sopimussakkoja, voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Tähän telakkaan sovelletaan kaikkia muita direktiivin 90/684/ETY säännöksiä.” Asetus (EY) N:o 1013/97 annettiin näin ollen siksi, että tullakseen elinkelpoiseksi HSY tarvitsi enemmän tukea kuin direktiivin 90/684/ETY 10 artiklan mukaan voitiin antaa. Tarkemmin sanottuna edellisessä asetuksessa annettiin lupa poistaa 31 päivänä joulukuuta 1991 olemassa oleviin velkoihin liittyneet ja kyseisen päivämäärän jälkeen kertyneet korot ja sopimussakot. Asetusta (EY) N:o 1013/97 sovellettiin 31 päivään joulukuuta 1998. Komissio huomauttaa, että neuvosto käytti HSY:n osalta jälleen sanoja ”myytiin” ja ”yksityistämistä”. Neuvosto hyväksyi tuen uskoen, että syyskuussa 1995 oli tehty pätevä kauppasopimus direktiivissä 90/684/ETY säädetyn edellytyksen mukaisesti. Toisin sanoen telakan myyntiä ei tarvinnut asettaa edellytykseksi, koska pätevä kauppasopimus oli jo tehty.

(164) Päätöksen C 10/94 alussa muistutetaan, että direktiivin 90/684/ETY 10 artiklassa edellytetään telakan myyntiä. Sitten päätöksessä C 10/94 todetaan, että edellytys oli täyttynyt, sillä ”telakan osakkeista myytiin 18 päivänä syyskuuta 1995 49 prosenttia telakan työntekijöiden muodostamalle osuuskunnalle”. Tukisumma oli kuitenkin suurempi kuin direktiivissä 90/684/ETY sallittiin, joten ”komissio ei olisi voinut antaa tätä hyväksymistä seitsemän direktiivin määräysten perusteella”, ja näin kyseistä direktiiviä muutettiin asetuksella (EY) N:o 1013/97 lisäämällä HSY:lle myönnettävissä olevan tuen määrää. Koska edellä mainitun asetuksen edellytykset sekä direktiivin 90/684/ETY edellytykset täyttyivät, tuki hyväksyttiin päätöksessä C 10/94. Komissio huomauttaa, että

myös päätöksessä C 10/94 käytettiin sanaa "myytiin" ja pidettiin ETVA:n ja työntekijöiden välistä sopimusta, jolla myytiin 49 prosenttia HSY:n osakkeista, päteväna kauppana. Komissio korostaa saaneensa jäljennöksen kauppasopimuksesta ennen päätöksen C 10/94 tekemistä ja olleensa näin ollen tietoinen sen sisällöstä. Komissio toteaa, ettei sillä ollut päätöstä C 10/94 tehdessään syytä pyytää HSY:n myyntiä (eli tehdä siitä nimenomaista edellytystä, jota olisi noudatettava vastaisuudessa), koska pätevä kauppasopimus oli allekirjoitettu jo syyskuussa 1995.

- (165) Komissio muistuttaa kuitenkin, että syyskuussa 1995 tehdystä sopimuksessa oli epätavallisia ehtoja, jotka koskivat kauppahinnan maksamista: työntekijät eivät maksaisi 8,1 miljardin Kreikan drakman (24 miljoonan euron) kauppahintaa välittömästi vaan kolmessatoista vuosierässä kahden vuoden suoja-ajan jälkeen eli vuosina 1998–2010. Osakkeet siirtyisivät kuitenkin työntekijöiden omistukseen välittömästi. ETVA pitäisi osakkeet panttina, kunnes työntekijät olisivat maksaneet kauppahinnan. ETVA:lle maksettavat vuosierät rahoitettaisiin niin, että HSY pidättäisi osan työntekijöiden kuukausipalkasta ja muista korvauksista. Syyskuun 1995 jälkeisinä kuukausina allekirjoitettiin ETVA:n, HSY:n, työntekijöiden yhdistyksen ja HSY:n jokaisen yksittäisen työntekijän välillä sopimus (syyskuun 1995 sopimus oli tehty ETVA:n ja työntekijöiden yhdistyksen välillä). Tällä sopimuksella jokainen työntekijä suostui ostamaan tietyn määrän osakkeita syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Näissäkin sopimuksissa toistetaan, että HSY pidättää osan kuukausipalkasta ja pääsiäis- ja joulurahoista vuosierien rahoittamiseksi. Komissiolle on nyt selvinnyt, etteivät työntekijät olekaan maksaneet yhtään vuosierää.
- (166) Tämä tarkoittaa, etteivät työntekijät maksaneet yhtään erää, vaikka ne osallistuivat telakan johtoon 49 prosentin omistusosuudellaan. Kolmea ensimmäistä syyskuun 1995 sopimuksessa määritettyä erää – jotka olisi pitänyt maksaa vuosina 1998, 1999 ja 2000 – ei maksettu. Vuonna 2001 HSY:n yksityistämisen yhteydessä ETVA ja työntekijät tekivät sopimuksen, jolla työntekijät luopuivat vaatimuksestaan saada 49 prosenttia myyntituloista, jotka saataisiin HSY:n osakkeiden myynnistä HDW/Ferrostalille. Vastineeksi ETVA ei vaatisi työntekijöitä maksamaan syyskuun 1995 sopimuksen mukaisesti 49 prosentista HSY:n osakkeista sovittua kauppahintaa. Tämä tarkoittaa, ettei työntekijöihin kohdistunut omistajina missään vaiheessa taloudellista riskiä rakennemuutoksen onnistumisen tai epäonnistumisen suhteen.
- (167) Komissio ilmoitti Kreikalle ja HSY:lle, että työntekijöiden laiminlyömyä kauppahinnan maksaminen vaikuttaisi olevan päätöksen C 10/94 väärinkäyttöä, sillä näin ollen osittaista yksityistämistä, jolla oli tarkoitus palauttaa telakan kilpailukyky, ei koskaan tehty.
- (168) Kreikka ja HSY kiistivät kyseiset päätelmät. Ne esittivät muiden muassa seuraavat kolme perustetta kumotakseen komission epäilykset.
- (169) Ensinnäkin Kreikka väitti, että yksityistäminen oli "todellista" ja "aitoa". Kreikan hallitus korosti erityisesti seuraavaa: "Työntekijät saivat osakkaiden aseman Kreikan lainsäädännön mukaisesti. Heidät kirjattiin yhtiön osakskirjaan ja he saivat kaikki osakkaille kuuluvat oikeudet, myös oikeuden osallistua yhtiökokoukseen ja äänestää yhtiökokouksessa, ja käyttää näin määräys- ja vaikutusvaltaa telakan päivittäisessä hallinnossa. Lisäksi osakkeiden hankintaan liittyi riski, että osakkeiden arvo saattaisi laskea". "Työntekijät käyttivät asiassa sovellettavan lainsäädännön mukaista etuosto-oikeuttaan ja osallistuivat osakepääomankorotukseen suhteessa osuuteensa osakepääomasta; yksityistä pääomaa sijoitettiin siis telakoihin" ⁽⁹⁴⁾.
- (170) Toiseksi Kreikka väitti, ettei kauppahinnan maksamista edellytetty päätöksessä C 10/94 ja vaikka näin olisi tehtykin, komissio oli jo katsonut sen täytetyksi. Kreikka muistutti erityisesti, että "komissio mainitsi 31 päivänä lokakuuta 1995 tekemässään päätöksessä tutkivansa aloittamansa menettelyn yhteydessä jatkossakin kaikkia Kreikan hallituksen toimia, jotka liittyvät 49 prosentin osakeosuuden siirrosta työntekijöiden liitolle tehdyn sopimuksen soveltamiseen ja sisältöön, ennen kuin tekee lopullisen päätöksen velkojen poiston hyväksymisestä. Näin menetellen se teki lopullisen hyväksymispäätöksen vuonna 1997 ja hyväksyi velkojen poiston yksityistämistä edellyttämättä. Toisin sanoen komissio oli jo tutkinut vuonna 1997 sopimuksen sisällön ja todennut ennen velkojen poiston hyväksymistä, että kyseessä on yksityistäminen" ⁽⁹⁵⁾.

(171) Kolmanneksi Kreikka väitti ETVA:n soveltaneen kauppasopimusta oikein. Työntekijät olivat jo osallistuneet kolmeen pääomankorotukseen, joilla rahoitettiin investointisuunnitelmaa⁽⁹⁶⁾, joten heistä ”oli hankala noudattaa osakkeiden kauppahinnan maksamista koskevaa sitoumusta. ETVA ei ryhtynyt toimeen periäkseen jokaisen 2 000 työntekijän osuuden, koska realistiselta kannalta katsottuna tällaisen toimen toteuttaminen onnistuneesti olisi ollut mahdotonta [...]. Sen sijaan, että ETVA olisi aloittanut monimutkaiset, aikaavievät, kalliit ja lopulta tuloksettomat oikeustoimet saataviensa perimiseksi [...], ETVA hyödynsi panttina olleet maksamattomat osakkeet ja vaati itselleen työntekijöiden osakkeiden myynnistä saatavia tuloja, jotka kattaisivat kyseisen velan”⁽⁹⁷⁾. Toisin sanoen Kreikka väitti, että koska ETVA sai vuosina 2001–2002 tehdyn HSY:n yksityistämisen yhteydessä HDW/Ferrostaalilta 100 prosenttia kauppahinnasta 51 prosentin sijaan, ”voidaan kauppahinta katsoa maksetuksi. On selvää, että työntekijöiden ostamien osakkeiden kauppahinnasta luopuminen myynnin kautta tyydytti ETVA:n vaatimuksen saada kauppahinta [...]. [...] kyse ei ole kauppahinnan maksamatta jättämisestä”⁽⁹⁸⁾. Lisäksi ei voida kiistää, etteikö myynti HDW/Ferrostaalille ollut todellista yksityistämistä.

(172) Komissio on päätellyt seuraavaa. Kuten edellä esitettiin, päätöksessä C 10/94 ja asetuksessa (EY) N:o 1013/97 todettiin, että koska HSY:n osakkeet oli myyty työntekijöille syyskuussa 1995 tehdyllä sopimuksella, direktiivin 90/684/ETY 10 artiklassa säädetty telakan myyntiä koskeva edellytys oli täytetty. Kuten edellä esitettiin, tämän edellytyksen tarkoituksena oli siirtää omistajuus sellaisille omistajille, jotka tähdätessään sijoituksensa arvon maks-

moimiseen toteuttaisivat tarvittavat toimet telakan kilpailukyvyyn palauttamiseksi. Tässä yhteydessä komissio hyväksyi syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen pätevänä kauppana, sillä sopimuksen mukaan työntekijöiden oli maksettava 24 miljoonaa euroa vastineena 49 prosentista HSY:n osakkeista. Maksettavaan hintaan liittyi se, että osallistuessaan telakan johtoon, työntekijät pyrkisivät säilyttämään sijoituksensa arvon ja lisäämään sitä⁽⁹⁹⁾. Nyt vaikuttaa siltä, että ETVA, jossa valtio käytti määräysvaltaa, ei yrittänyt kertaakaan vakavissaan saada kauppahinnan maksuosuuksia, jotka työntekijöiden olisi kuulunut maksaa syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaan vuosina 1998, 1999 ja 2000. ETVA:lla oli useita keinoja saada kauppahinnan maksuosuudet. ETVA käytti HSY:ssä määräysvaltaa, ja HSY:llä oli lain mukaan oikeus kerätä kyseiset summat työntekijöiden palkoista ja muista korvauksista⁽¹⁰⁰⁾. Lisäksi HSY:llä ja työntekijöiden yhdistyksellä oli myös syyskuun 1995 jälkeisinä kuukausina kunkin työntekijän kanssa allekirjoitettujen sopimusten mukaisia velvoitteita ETVA:a kohtaan. ETVA olisi näin ollen voinut haastaa oikeuteen HSY:n ja työntekijöiden yhdistyksen, eikä sen olisi tarvinnut haastaa oikeuteen yksittäisiä työntekijöitä, kuten Kreikan viranomaiset väittivät. Näin ollen komissio katsoo, että Kreikan viranomaiset jättivät tietoisesti vaatimatta vuosierien maksuja työntekijöiltä. Näin käyttäytymällä Kreikka osoitti, ettei se aikonut saada työntekijöitä maksamaan kauppahintaa. Työntekijöiden tilanne muuttui näin ollen täysin. Kauppahinnan maksamisen sijasta työntekijöiden ei tarvinnutkaan vaarantaa omia rahojaan. Tämä tarkoittaa, että osallistuessaan telakan johtoon työntekijät kiinnittivät vähemmän huomiota osakkeiden arvon säilyttämiseen ja lisäämiseen ja taloudellisen elinkelpoisuuden palauttamiseen (ja enemmän huomiota työpaikkojen ja työehtojen säilyttämiseen). Lisäksi koska työntekijät eivät maksaneet kauppahintaa, oli odotettavissa, että ETVA vaatisi keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä panttina olevat osakkeet, jolloin työntekijöillä ei enää yksinkertaisesti olisi osuutta telakassa. Tässä yhteydessä komissio ei käsitä, miten työntekijöitä olisi voinut kiinnostaa HSY:n arvon säilyttäminen ja lisääminen ja kilpailukyvyyn parantamiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen. Näin ollen komission mielestä se, ettei valtio pyrkinyt saamaan työntekijöitä maksamaan kauppahintaa syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti, muutti täysin työntekijöiden tilannetta telakan johtoon osallistumisessa. Koska ETVA ei pyrkinyt saamaan kauppahintaa työntekijöiltä, syyskuussa 1995 tapahtunut omistajuuden siirtäminen ei ollut todellinen ”myynti”, jolla olisi pyritty palauttamaan telakan kilpailukyky, kuten direktiivissä 90/684/ETY edellytettiin. Näin ollen koska työntekijöiltä ei pyritty perimään kauppahintaa, Kreikka on käyttänyt väärin päätöstä C 10/94. Komissio teki kyseisen päätöksen juuri sen perustellun oletaman perusteella, että valtion omistama ETVA-pankki panisi syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen täytäntöön ja eritoten perisi kauppahinnan HSY:n työntekijöiltä kyseisen sopimuksen nimenomaisten määräysten mukaisesti ja varmistaisi näin, että kilpailukyvyyn ja elinkelpoisuuden palauttamiseksi tarvittavien toimien tukeminen olisi uusien omistajien taloudellisen edun mukaista. Komissio ei osannut odottaa, että Kreikka, joka oli itse esittänyt syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen HSY:n myyntinä, jättäisi tietoisesti perimättä kauppahinnan ostajilta huolimatta useista sopimukseen ja lainsäädäntöön perustuvista määräyksistä, joiden nojalla perimiseen olisi ollut oikeus. Komission mielestä tällainen käytös on virheellisen tiedon

toimittamista komissiolle ja tuen väärinkäyttöä. Näin ollen päätöksellä C 10/94 hyväksytty tuki olisi perittävä HSY:ltä takaisin.

- (173) Komissio tuli siihen tulokseen, että edellä lyhyesti esitetyt Kreikan ja HSY:n kolme perustetta on hylättävä.

- (174) Ensimmäisestä perusteesta (jonka mukaan yksityistäminen oli aitoa ja todellista, koska työntekijöistä tuli osakkeiden omistajia ja he saivat näin vastaavan määräysvalan HSY:ssä) komissio huomauttaa, että omistajuuden siirtäminen oli välttämätön muttei riittävä edellytys. Päätös C 10/94 ja asetus (EY) N:o 1013/97 perustuivat siihen, että osakkeet oli "myyty" työntekijöille syyskuussa 1995. Ne perustuivat toisin sanoen siihen oletamaan, että työntekijät maksavat kauppahinnan syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisin ehdoin. Ne eivät perustu siihen, että osakkeet oli "siirretty" tai "annettu" työntekijöille. Kuten edellä selitettiin, komissio ja neuvosto pitävät kauppahinnan maksamista luonnollisesti ratkaisevana, sillä se pakottaisi työntekijät kiinnittämään huomiota osakkeiden arvoon ja johtamaan telakkaa sen mukaisesti. Kuten edellä todettiin, koska heidän ei tarvinnut maksaa kauppahintaa, heidän tilanteensa oli toinen kuin markkinatalouden olosuhteissa toimivan omistajan. Kreikka väitti, että "osakkeiden hankkimiseen liittyi riski, että osakkeiden arvo saattaisi laskea", mihin komissio huomauttaa, että vaikka työntekijöistä tuli kiistatta muodollisesti osakkeiden omistajia, osakkeiden arvon kehitys kiinnosti heitä huomattavasti vähemmän, koska heidän ei tarvinnut maksaa korkeaa hintaa (jota ei vähennetty palkoista ja muista korvauksista kahdentoisia vuoden ajan) saadakseen osakkeet. Lisäksi koska työntekijät eivät maksaneet kauppahintaa, he varmasti odottivat, että ETVA vaatisi panttina olevat osakkeet, jolloin työntekijät eivät enää olisi näiden osakkeiden omistajia. Kreikan mukaan "työntekijät [...] osallistuivat osakepääoman korotukseen suhteessa osuuteensa osakepääomasta; yksityistä pääomaa sijoitettiin siis telakoihin", eikä komissio kiistä, etteivätkö työntekijät osallistuneet pääomankorotukseen (tätä käsitellään toimenpidettä E10 koskevassa kuvauksessa ja arvioinnissa). Komissio muistuttaa kuitenkin, että syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaan pääomankoro-

tukseen osallistuminen ei antanut työntekijöille oikeutta uusiin HSY:n osakkeisiin. Komissio ei näin ollen käsitä, miten tällainen osallistuminen voisi yksin saada työntekijät johtamaan telakkaa siten, että osakkeiden arvo säilyisi tai kasvaisi, sillä osallistuminen ei tuonut heille uusia osakkeita⁽¹⁰¹⁾. Komissio ei myöskään ymmärrä, miten tällainen osallistuminen voitaisiin katsoa HSY:n "myynniksi", koska työntekijät eivät saaneet uusia osakkeita sijoitustensa vastineiksi. Toissijaisena seikkana komissio muistuttaa, että työntekijöiden sijoittama kokonaismäärä kolmen pääomankorotuksen yhteydessä oli paljon pienempi kuin mitä työntekijöiden olisi pitänyt sijoittaa, jos he olisivat osallistuneet näihin pääomankorotuksiin ja maksaneet kauppahinnan syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen ehtojen mukaisesti. On syytä muistaa, että päätös C 10/94 ja asetus (EY) N:o 1013/97 perustuivat siihen oletamaan, että syyskuussa 1995 tehty sopimus pantaisiin täytäntöön eli että työntekijät maksaisivat kauppahinnan ja pääomankorotukset. Koska työntekijöiden piti sijoittaa paljon vähemmän varoja kuin mitä komissio aiheellisesti oletti tehdessään päätöksen C 10/94 (ja mitä neuvosto oletti antaessaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/97), komissio katsoo, että tämä ei riittänyt saamaan työntekijöitä pitämään osakkeiden arvoa ja HSY:n kilpailukyvyyn palauttamista riittävän tärkeinä.

- (175) Kreikan toisen perusteen osalta (jonka mukaan kauppahinnan maksamista ei edellytetty päätöksessä C 10/94 ja vaikka näin olisikin tehty, komissio olisi jo katsonut sen täytetyksi tutkittuaan syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen) komissio on muistuttanut jo aiemmin, että telakan myynti oli direktiivissä 90/684/ETY asetettu edellytys, ja selittänyt tämän edellytyksen perusteita. Samoin komissio on jo selittänyt tehneensä kielteisen päätöksen heinäkuussa 1995, koska telakkaa ei ollut myyty. Näin ollen Kreikalle oli selvää, ettei komissio tyytyisi pelkkään omistajuuden siirtoon työntekijöille ja että komissio hyväksyi lopulta syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen vain siksi, koska se oli todellinen kauppa, eli työntekijät maksaisivat huomattavan kauppahinnan ja kilpailukyvyyn palauttaminen olisi näin heidän todellisen taloudellisen etunsa mukaista. Lisäksi komissio muistuttaa, että asetuksella (EY) N:o 1013/97 muutettiin direktiiviä 90/684/ETY ainoastaan HSY:lle myönnettävissä olevan rakenneuudistukseen tarkoitetun toimintatuen määrän osalta. Koska syyskuussa 1995 tehty sopimus oli jo toimitettu komissiolle ja neuvostolle, kun asetus (EY) N:o 1013/97 annettiin ja päätös C 10/94 tehtiin, näissä säädöksissä ei ollut tarpeen toistaa telakan myyntiä koskevaa edellytystä. Niissä vain muistutettiin, että HSY:n osakkeet oli "myyty". Tällä perusteella päätöksessä C 10/94 todetaan, että "direktiivin 10 artiklassa [...] asetetut edellytykset täyttyivät". Toisin sanoen komission päätöksessä C 10/94 (ja neuvoston

asetuksessa (EY) N:o 1013/97) tehdyssä arvioinnissa otetaan huomioon syyskuussa 1995 tehty sopimus, jonka Kreikka esitti myyntinä ja jossa ennen kaikkea veloitetaan työntekijät maksamaan ETVA:lle 24 miljoonaa euroa 49 prosentista HSY:n osakkeista ja jossa määritetään nimenomaisesti, miten kauppahinta kerättäisiin työntekijöiltä ja maksettaisiin ETVA:lle. Koska osapuolten oikeudet ja velvollisuudet oli määritetty sopimuksessa nimenomaisesti, koska Kreikka itse esitti sopimuksen HSY:n myyntinä ja koska Kreikan hallitus oli säätänyt lain, jolla työntekijät veloitettiin maksamaan kauppahinta ETVA:lle (katso alaviite 100), komissiolla ei ollut mitään syytä epäillä, ettei valtio panisi sopimusta asianmukaisesti täytäntöön. Komissio ei voinut etenäkään olettaa, että valtio jättäisi tietoisesti keräämättä kauppahinnan ostajalta. Komissiolla oli oikeus katsoa, että HSY oli myyty, eikä sen tarvinnut toistaa vaatimusta, että HSY oli myytävä.

- (176) Kolmannelta perusteesta, jolla Kreikka pyrki poistamaan komission epäilyt (ja jonka mukaan syyskuussa 1995 tehty sopimus oli pantu asianmukaisesti täytäntöön), komissio huomauttaa, että syyskuussa 1995 tehdyssä sopimuksessa oli ilmoitettu selkeästi, kuinka kauppahinta maksettaisiin. Vuosierä maksettaisiin vuodesta 1998, ja ne rahoitettaisiin pidättämällä osuus joului- ja pääsiäisrahoista sekä kuukausipalkasta. Koska työntekijät olivat suostuneet tulevien palkkojensa ja muiden korvaustensa pienentämiseen, ETVA:n ei tarvinnut kerätä maksuja jokaiselta yksittäiseltä työntekijältä, vaan HSY pystyi pidättämään osuuden suoraan kuukausipalkasta. Tältä osin komissio ei käsittä, miten vuosierien maksamatta jättämisistä voitaisiin perustella sillä, että työntekijöistä "oli hankala noudattaa osakkeiden kauppahinnan maksamista koskevaa sitoumusta". ETVA:n oli vain varmistettava, että HSY pidättäisi asianmukaisen osuuden palkoista ja muista korvauksista. ETVA oli HSY:n enemmistöosakas ja käytti näin ollen siinä määräysvaltaa. Lisäksi HSY:n oli määrä pidättää osuudet ETVA:n, HSY:n, työntekijöiden yhdistyksen ja jokaisen yksittäisen työntekijän kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti. ETVA olisi siis voinut haastaa oikeuteen suoraan HSY:n, jos se ei toiminut sopimusehtojen mukaisesti⁽¹⁰²⁾. Tämän perusteella komissio toteaa, että ETVA, jossa valtio käytti määräysvaltaa, ei pyrkinyt perimään kauppahintaa, kuten sen oli määrä tehdä syyskuussa 1995 tehdyn kauppasopimuksen määräysten mukaisesti. Kuten edellä selitettiin, tämä on päätöksen C 10/94 väärinkäyttöä, sillä päätöksessä oletettiin aiheellisesti, että kyseinen sopimus pantaisiin asianmukaisesti täytäntöön. Toissijaisena seikkana komissio huomauttaa, että vaikka Kreikan väite, jonka mukaan ETVA:n oli mahdollonta periä kauppahintaa työntekijöiltä, olisi totta, olisi päätöksellä C 10/94 hyväksytty tuki silti perittävä takaisin. Jos kyseinen väite olisi totta, se tarkoittaisi, että

Kreikka toimitti komissiolle kauppasopimuksen, jota ei alun perinkään voitaisi panna täytäntöön (eli valtio ei voisi periä kauppahintaa ostajalta)⁽¹⁰³⁾. Tällaisessa tapauksessa komission olisi katsottava, että päätös C 10/94 perustui Kreikan toimittamiin harhaanjohtaviin tietoihin, ja kumottava päätös.

- (177) Kreikan kolmannen perusteen osalta komissio kiistää samoin väitteen, jonka mukaan panttina olleiden maksamattomien osakkeiden vaatiminen ja niiden myynti vuosina 2001–2002 tapahtuneen yksityistämisen yhteydessä vastaa sitä, että työntekijöiltä olisi saatu maksu syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Ensinnäkin koska ETVA ei pyrkinyt perimään kauppahintaa työntekijöiltä, nämä eivät tosiasiallisesti odottaneet joutuvansa sijoittamaan osuutta vastaavan rahamäärän eivätkä siis olleet vaarassa menettää kyseistä rahamäärää osakkeiden arvon laskiessa. Kuten edellä selitettiin, tämä on vastoin päätöstä C 10/94, jossa oletettiin, että HSY oli "myyty" eli että yksityinen sijoittaja oli vaarantanut tietyn suuren summan omia varojaan ostamalla HSY:n osakkeet ja että sijoittaja haluaisi näin johtaa telakkaa tähtäimessään osuutensa arvon maksimointi. Toiseksi ETVA:n – ja näin ollen valtion – saama raha on täysin toinen seikka. Vaatimalla panttina olleita osakkeita ETVA otti kannettavakseen HSY:n arvoon liittyvän riskin kokonaisuudessaan (ja perui näin osittaisen yksityistämisen). Lisäksi ETVA sai vain 6,1 miljoonaa euroa myydessään kaikki HSY:n osakkeet HDW/Ferrostaalille. ETVA sai näin ollen vain 3 miljoonaa euroa 49 prosentin osakeosuuden myynnistä. Tämä on paljon vähemmän kuin mitä ETVA:n olisi pitänyt saada työntekijöiltä syyskuussa 1995 tehdyllä sopimuksella, jonka ehtojen mukaan 24 miljoonaa euroa maksettaisiin vuosierinä joulukuusta 1998 joulukuuhun 2010.

- (178) Komissio ei kiistä väitettä, jonka mukaan todellinen yksityistäminen tapahtui, kun HDW/Ferrostaal osti 100 prosenttia HSY:stä. Se muistuttaa kuitenkin, että direktiivin 90/684/ETY 10 artiklassa hyväksytään tuki ainoastaan telakan myynnin yhteydessä. Vastaavasti asetuksessa (EY) N:o 1013/97 ja päätöksessä C 10/94 hyväksyttiin tuki, koska telakka oli juuri "myyty". Tuki oli näin ollen myönnettävä telakan myynnin yhteydessä. Sitä ei voitaisi myöntää useita vuosia myöhemmin tapahtuvaa myyntiä

silmällä pitäen. Näin ollen se, että HSY todella yksityistettiin, kun se myytiin HDW/Ferrostaalille, ei muuta päätelmää, jonka mukaan päätöstä C 10/94 on käytetty väärin. Lisäksi muistutetaan, että kun telakka myytiin HDW/Ferrostaalille, direktiivin 90/684/ETY ja asetuksen (EY) N:o 1013/97 voimassaolo oli lakannut jo vuosia aiemmin. Näin ollen HSY ei olisi voinut saada päätöksellä C 10/94 hyväksyttyä tukea vuosina 2001–2002 tapahtuneen yksityistämisen yhteydessä.

- (179) Komissio päättää, ettei yhdelläkään Kreikan esittämistä perusteista voida kumota aiemmin esitettyä päätelmää, jonka mukaan jättämällä perimättä kauppahinnan työntekijöiltä valtion määräysvallassa oleva ETVA käytti väärin päätöstä C 10/94. Tämä on siis päätöksen C 10/94 toinen väärinkäyttö investointisuunnitelman täytäntönpäätöksen laiminlyönnin ohella ja toinen syy perää kyseisellä päätöksellä hyväksyttyä tukia takaisin.

4.5.5.5 Komission menettelyn valintaperusteet

- (180) Laajentamispäätöksessä komissio ilmoitti epäilevänsä, etteivät työntekijät olleet maksaneet kauppahintaa 49 prosentista HSY:n osakkeista. Nämä epäilyt esitettiin kuitenkin arvioitaessa toimenpidettä E10 (laajentamispäätöksen toimenpide 10). Näitä epäilyjä ei esitetty arvioitaessa toimenpidettä E7 (laajentamispäätöksen toimenpide 7). Näin ollen laajentamispäätöksessä ei esitetä, että kauppahinnan maksamatta jättäminen voisi olla päätöksen C 10/94 väärinkäyttöä. Voidaan siis kysyä, olisiko komission pitänyt tehdä asetuksen (EY) N:o 659/1999 6 artiklan mukaisesti uusi päätös, jolla olisi laajennettu muodollista tutkintamenettelyä toisen kerran, voidakseen esittää tätä kohtaa koskevia epäilyjä. Kreikka väitti asian olevan näin ⁽¹⁰⁴⁾.
- (181) Komissio katsoo, että sillä ei ollut velvollisuutta laajentaa tutkintamenettelyä toista kertaa tässä nimenomaisessa tapauksessa. Ensinnäkin, kuten edellä on todettu, varsinaista tosiseikkaa (olivatko työntekijät maksaneet kauppahinnan) koskevat epäilyt esitettiin laajentamispäätöksessä, jolloin osapuolilla oli siis mahdollisuus esittää siitä huomautuksensa. Toiseksi, mitä tulee oikeudelliseen päätelyyn, jonka mukaan tämä tosiseikka voisi olla toimenpiteen E7 väärinkäyttöä, komissio tuli tähän tulokseen vasta analysoituaan kaikki tosiseikat ja lainsäädännön perusteellisesti muodollisen tutkintamenettelyn aikana. Näin laajassa ja monimutkaisessa tapauksessa, joka koskee jopa

kymmenen vuotta vanhoja toimenpiteitä, tutkintamenettely antaa lähes automaattisesti komissiolle mahdollisuuden tarkentaa analyysia, sillä sen avulla saadaan enemmän tietoa tosiseikoista ja oikeudellisista näkökohdista. Kolmanneksi Kreikka on jo kauan antanut harhaanjohtavaa tietoa siitä, ovatko työntekijät maksaneet kauppahinnan. Vielä niin myöhään kuin vastatessaan laajentamispäätökseen Kreikka ja HSY väittivät, että työntekijät olivat aloittaneet kauppahinnan maksamisen vuonna 1998 syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti ⁽¹⁰⁵⁾. Tutkintamenettelyn aikana komissio sai kuitenkin näyttöä siitä, ettei asia ollut näin. Niinpä se pyysi Kreikkaa ja HSY:tä toimittamaan pitävät todisteet väitteidensä tueksi ⁽¹⁰⁶⁾. Lopulta HSY ja Kreikka tunnustivat, etteivät työntekijät olleet maksaneet vuosierää syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Komissio pystyi vasta tuolloin – saatuaan viimein selville kaikki asiaan liittyvät oleelliset tosiseikat – arvioimaan, oliko aiempia päätöksiä käytetty väärin.

- (182) Komissio painottaa myös, että jotta Kreikka ja HSY voisivat osallistua tehokkaasti menettelyyn ja jotta oikeutta puolustautua varmasti kunnioitettaisiin, komissio tarjosi Kreikalle ja HSY:lle (jotka olivat ainoita toimenpiteestä E10 huomautuksia esittäneitä asianosaisia Elefsisin lisäksi, joka oli jo kuitenkin ilmoittanut huomautuksissaan katsovansa, että koska kauppahintaa ei ollut maksettu, komission olisi määrättävä päätöksellä C 10/94 hyväksytty tuki perittäväksi takaisin) tilaisuuden esittää huomautuksia arviostaan, jonka mukaan maksamatta jättämistä voitaisiin pitää päätöksen C 10/94 väärinkäyttönä ⁽¹⁰⁷⁾. Sekä Kreikka että HSY toimittivat laajat huomautukset ⁽¹⁰⁸⁾.

4.6 Vuonna 2002 hyväksytyn 29,5 miljoonan euron sulkemistuen väärinkäyttö (toimenpide E8)

4.6.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (183) Päätöksellä N 513/01 hyväksyttiin 5 päivänä kesäkuuta 2002 tuki, jonka suuruus oli 29,5 miljoonaa euroa ja jolla kannustettiin osaa HSY:n työntekijöistä lähtemään telakalta vapaaehtoisesti. Komissio katsoi, että 29,5 miljoonan euron tuki oli asetuksen (EY) N:o 1540/98 4 artiklassa tarkoitettua yhteismarkkinoille soveltuvaa sulkemistukea, ja hyväksyi riittävänä kapasiteetin vähennyksenä telakan vuotuisen laivankorjauskapasiteetin vähentämisen 420 000 välittömään työtuntiin alihankkijat mukaan luettuina.

4.6.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (184) Laajentamispäätöksessä komissio ilmoitti epäilevänsä, ettei kyseistä vähennystä ollut tehty. Velvollisuutta toimittaa kertomus kaksi kertaa vuodessa ei ollut noudatettu. Lisäksi Kreikan viranomaiset olivat toimittaneet sekavia lukuja, kun niitä oli pyydetty toimittamaan asianomaiset tiedot.

4.6.3 Asianosaisten huomautukset

- (185) Elefsisin mukaan HSY:n liikevaihto ja telakalla vuosittain korjattavien laivojen määrä olivat niin suuret, ettei 420 000 tunnin rajoitusta ole voitu noudattaa.

4.6.4 Kreikan huomautukset

- (186) Kreikan ja HSY:n mukaan telakalla käytetään paljon alihankkijoita, jotka on jaettu kahteen ryhmään. Ensimmäinen ryhmä ovat "HSY:n alihankkijat". HSY valitsee ne ja

maksaa niille. Toisena ovat "kolmansien osapuolten alihankkijat". Ne valitsee laivanomistaja. Laivanomistaja valitsee ne ja sopii hinnasta suoraan niiden kanssa. Kolmansien osapuolten alihankkijat maksavat HSY:lle palkkion telakan käytöstä. Kreikan mukaan vain alihankkijoiden ensimmäisen ryhmän on noudatettava päätöksessä N 513/01 asetettua rajoitusta. HSY ei kuitenkaan tiedä, montako tuntia "HSY:n alihankkijat" tekevät töitä, sillä niille maksetaan urakkapalkkio. Kreikka ehdottaa näin ollen menetelmää, jolla työtuntien määrä voitaisiin arvioida: ensinnäkin alihankkijoille maksetuista sopimushinnoista vähennettäisiin 15 prosenttia (mikä vastaa voittomarginaalia) ja vielä 20 prosenttia lisää⁽¹⁰⁹⁾ (mikä vastaa välillisiä työtunteja). Näin saatu summa jaettaisiin "HSY:n virallisista tilikirjoista saaduilla työtunnin vuotuisilla kustannuksilla"⁽¹¹⁰⁾. Tällä menetelmällä Kreikka saa tulokseksi alle 420 000 tuntia kultakin vuodelta vuosina 2002–2006. Näin Kreikka toteaa, että rajoitusta on noudatettu. Menetelmä on esitetty lyhyesti seuraavassa taulukossa.

	1.1.2002– 31.12.2002	1.1.2003– 30.9.2003	1.10.2003– 30.9.2004	1.10.2004– 30.9.2005	1.10.2005– 31.8.2006
A. HSY:n työntekijöiden suorittamat välittömät työtunnit	51 995	42 155	[...] (*)	(...)	(...)
B. HSY:n alihankkijoille maksetut palkkiot (euroina)	3 798 728	16 471 322	(...)	(...)	[...] (30.6.2006 asti)
C. = B, josta on vähennetty voittomarginaali (15 %) ja välillinen työ (20 %)	2 469 173	10 179 134	(...)	(...)	(...)
D. HSY:n työntekijöiden tuntihinta (euroina)	25,97	27,49	(...)	(...)	(...)
E. Arvio HSY:n alihankkijoiden palkkaamien työntekijöiden suorittamista välittömistä työtunneista (= C jaettuna D:llä)	95 077	370 284	(...)	(...)	(...)
F. Päätöksen N 513/01 soveltamisalaan kuuluvat välittömät työtunnit yhteensä (= A + E)	147 073	412 440	(...)	(...)	(...)

(*) Liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

4.6.5 Arvio

4.6.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (187) Perustamissopimuksen 296 artiklan mahdollisesta soveltamisesta tähän toimenpiteeseen komissio muistuttaa,

että sotilasalan ja siviilialan toiminta oli jo erotettu toisistaan päätöksessä N 513/01, jonka mukaan valtiontukisääntöjen soveltamisalaan kuuluu 25 prosenttia valtiontuesta. Näin ollen 29,5 miljoonan euron tuki liittyi kokonaisuudessaan HSY:n siviilialan toimintaan ja sitä voidaan arvioida valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4.6.5.2 Tuen väärinkäyttö

- (188) Komissio on tullut siihen tulokseen, että kukin seuraavista seikoista riittää yksittäin sen toteamiseksi, ettei hyväksymispäätöksessä asetettua rajoitusta ollut noudatettu ja että tukea oli näin ollen käytetty väärin.
- (189) Ensinnäkin koska HSY:llä oli velvollisuus rajoittaa työtunteja, sen oli otettava käyttöön menetelmä, jolla työtunnit voitaisiin laskea tarkkaan. Koska HSY ei ollut ottanut käyttöön menetelmää, jolla alihankkijoiden suorittamat työtunnit olisi voitu laskea tarkkaan, minkä vuoksi telakalla suoritettujen työtuntien tarkkaa kokonaismäärää ei voinut laskea, HSY on käyttänyt väärin päätöstä N 513/01. Näin etenkin siksi, että juuri Kreikka ehdotti, että "työtuntien määrää" käytettäisiin osoittamaan, että HSY vähensi tuotantokapasiteettiaan.
- (190) Toiseksi komissio kiistää Kreikan väitteen, jonka mukaan työtuntien rajoitus ei koskisi "kolmansien osapuolten alihankkijoita". Kreikka väitti, ettei sillä ole niihin muuta sopimussuhdetta kuin telakan vuokraaminen. Ensinnäkin komissio katsoo, että tällaisen päätelmän hyväksyminen antaisi helpon keinon kiertää rajoitusta: sen sijaan, että HSY tekisi sopimukset alihankkijoiden kanssa, se voisi pyytää laivanomistajia allekirjoittamaan ne, jolloin HSY:n ja alihankkijoiden välillä ei olisi sopimusta. Toiseksi rajoituksen tarkoituksena on vähentää toimintaa telakalla. Näin ollen on loogista, että kun päätöksessä N 513/01 todetaan rajoituksen kattavan "alihankkijat", tarkoitetaan sekä HSY:n alihankkijoita että telakalla työskenteleviä laivanomistajan alihankkijoita. Kolmanneksi Kreikka myönsi komission esittämien yksityiskohtaisten kysymysten jälkeen⁽¹¹⁾, että HSY huolehtii joidenkin "kolmansien osapuolten alihankkijoiden" maksuista seuraavasti: alihankkija tekee sopimuksen laivanomistajan kanssa suorittavasta työstä ja hinnasta, mutta laivanomistaja suorittaa maksun HSY:lle, joka puolestaan siirtää rahat alihankkijoille. Tällaisissa tapauksissa HSY:n ja alihankkijoiden välillä on sopimussuhde, ja laivanomistajan maksamat määrät alihankkijoiden työstä merkitään HSY:n tuloslaskelmaan tuloksi (eli ne sisältyvät HSY:n myyntiin/liikevaihtoon). Näin ollen on ilman muuta selvää, että ainakin nämä sopimukset "kolmansien osapuolten alihankkijoiden" kanssa kuuluvat rajoituksen soveltamisalaan. Kreikka ei laskenut eikä toimittanut komissiolle näiden "kolmansien osapuolten alihankkijoiden" suorittamien työtuntien määrää. Tämäkin rikkoo päätöstä N 513/01. Lisäksi komissio huomauttaa, että HSY:n korjaustoiminnan liikevaihto on kasvanut nopeasti vuodesta 2002. Tätä suuntausta ei kuitenkaan ole lainkaan nähtävissä Kreikan toimittamissa työtuntien kokonaismäärissä. On siis todennäköistä, että niiden "kolmansien osapuolten alihankkijoiden" suorittamien työtuntien määrä, joiden maksuista HSY huolehtii, on kasvanut merkittävästi. Kreikan toimittamien lukujen perusteella HSY jäi vain hieman alle 420 000 tunnin rajan vuonna 2003, joten komissio päättää, että jos ne "kolmansien osapuolten alihankkijat", joiden maksuista HSY huolehtii, luetaan mukaan HSY:n suorittamien työtuntien kokonaismäärään, on kohtuullista olettaa, että rajoitusta on rikottu seuraavina vuosina.
- (191) Kolmanneksi vaikka "kolmansien osapuolten alihankkijoiden" ei katsottaisi kuuluvan (tosiasiassa niiden katsotaan kuuluvan) päätöksessä N 513/01 vahvistetun tuntimäärää koskevan rajoituksen soveltamisalaan ja vaikka "HSY:n alihankkijoiden" suorittamat työtunnit voitaisiin arvioida jakamalla niille maksetut määrät työvoiman tuntikustannuksilla, rajoitusta ei ole noudatettu. Kreikan käyttämä "HSY:n virallisista tilikirjoista saatu työtunnin vuotuinen kustannus" on epäasianmukainen arvio alihankkijan palveluksessa olevan työntekijän tuntikustannuksista. Juuri sarjan suuri vaihtelevuus (kustannukset muuttuvat kahden vuoden välillä esimerkiksi 27 eurosta [...] euroon) osoittaa, ettei HSY:n virallisista tilikirjoista saatu työtunnin vuotuinen kustannus osoita sitä, kuinka paljon työntekijästä aiheutuu kustannuksia tunnissa⁽¹²⁾. Teollisuudenalan bruttotuntipalkka ei koskaan muutu tällaisella tavalla: se kasvaa tasaisesti ajan kuluessa, muttei koskaan kaksinkertaistu edellisestä vuodesta. Lisäksi telakat käyttävät alihankkijoita juuri siksi, että se on halvempaa kuin lisätyövoiman palkkaaminen. Näin ollen HSY:n virallisista tilikirjoista saatua työtunnin vuotuista kustannusta käytettäessä yliarvioidaan alihankkijoiden palveluksessa olevien työntekijöiden kustannukset työtuntia kohti. Komission palkkaama konsultti vahvisti tämän seikan. Kun huomioon otetaan kohtuullisemmat arviot tuntikustannuksista, alihankkijoiden suorittamien työtuntien määrä lisääntyy huomattavasti⁽¹³⁾, niin että 420 000 tunnin rajoitusta on rikottu vuosina 2003 ja 2005.
- (192) Neljänneksi Kreikan ehdottamassa menetelmässä vuoteen 2003 sisältyy vain yhdeksän kuukautta, eli se kestää syyskuuhun 2003. Kreikka väittää, että tuolloin tilikausi siirtyi alkavaksi lokakuusta ja päättyväksi lokakuuhun. Vuosirajoitusta ei saa soveltaa vain yhdeksän kuukauden toimintaan. Komissio pyysi Kreikkaa toimittamaan tarkemat tiedot toiminnasta vuoden 2003 kolmen viimeisen kuukauden aikana, mutta Kreikka ei toimittanut pyydettyjä tietoja⁽¹⁴⁾. Jos kalenterivuoden 2003 kolmen viimeisen kuukauden toimintaa arvioidaan liiketoimintavuoden 2004 yhden neljänneksen perusteella, on selvää, että työtunteja koskevaa rajoitusta on rikottu.

- (193) Koska on useita toisistaan riippumattomia seikkoja, joiden perusteella väärinkäytön voidaan katsoa tapahtuneen, komissio katsoo, että tuki on perittävä takaisin.

4.7 Kreikan valtion tai ETVA:n vuosina 1996–1997 tekemä 8,72 miljardin Kreikan drakman (25,6 miljoonan euron) pääomanlisäys (toimenpide E9)

4.7.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (194) Vuosina 1996–1997 ETVA siirsi HSY:hyn pääomaa 8,72 miljardia Kreikan drakmaa (25,6 miljoonaa euroa).

4.7.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (195) Laajentamispäätöksessä epäillään, onko tämä pääomanlisäys markkinataloussijoittajan käytöstä. Ensinnäkin komissio panee merkille, että Kreikka toimitti ristiriitaisia tietoja ilmoittamalla ensin, että valtio oli myöntänyt kyseisen summan korvatakseen kustannukset, jotka aiheutuivat 1 000 työntekijän vähentämisestä, ja kiisti myöhemmin tämän selityksen väittämällä, että pääomanlisäyksen teki ETVA. Toiseksi komissio panee merkille, etteivät työntekijät, jotka omistivat 49 prosenttia osakkeista, osallistuneet pääomankorotukseen. Lisäksi on merkittäviä, ettei ETVA:n omistusosuus HSY:stä kasvanut pääomanlisäyksen johdosta.

- (196) Komissio katsoi myös, että mikäli toimenpide katsottaisiin tueksi, on syytä epäillä, ettei toimenpide olisi yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea.

4.7.3 Asianosaisten huomautukset

- (197) Elefsis totesi, että vuonna 1996 työntekijät omistivat 49 prosenttia HSY:n osakkeista. Jos ETVA teki pääomanlisäyksen eivätkä työntekijät osallistuneet siihen suhteessa osuuteensa, ETVA:n omistusosuuden olisi pitänyt kasvaa yli 51 prosenttiin, mikä oli kielletty laissa ja mitä ei todellisuudessa tapahtunut. ETVA ei siis saanut uusia osakkeita pääomanlisäyksen vastineena. Yksityinen sijoittaja ei olisi suostunut tällaiseen.

4.7.4 Kreikan huomautukset

- (198) Kreikka vahvisti, että ETVA teki 8,72 miljardin Kreikan drakman (25,6 miljoonan euron) pääomanlisäyksen vuosina 1996–1997 ja sai vastaavan summan valtiolta. Kreikka väitti, että valtio toimi markkinataloussijoittajan tavoin, sillä pääomanlisäyksellä rahoitettu työvoiman vä-

hennys paransi merkittävästi telakan tehokkuutta ja tulevaa kannattavuutta. HSY selitti, ettei uusia osakkeita laskettu liikkeeseen pääomanlisäyksen takia eikä kyseessä ollut virallisesti pääomanlisäys. Tämä selittää sen, miksi valtion omistusosuus ei kasvanut yli 51 prosenttiin. Jos komissio kuitenkin katsoisi toimenpiteen olevan tukea, Kreikka katsoo sen olevan direktiivin 90/684/ETY 7 artiklassa tarkoitettua yhteismarkkinoille soveltuvaa sulkemistukea.

4.7.5 Arviointi

4.7.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (199) Toimenpiteellä rahoitettiin telakan koko toimintaa eikä sitä ollut osoitettu vain siviilialan toiminnan tukemiseen. Kuten tämän päätöksen 3.3 jaksossa todetaan, 75 prosenttia telakan toiminnasta on sotilasalan toimintaa, jonka osalta Kreikka vetoaa perustamissopimuksen 296 artiklaan, joten vain 25 prosenttia toimenpiteestä (2,18 miljardia Kreikan drakmaa (6,4 miljoonaa euroa)) voidaan arvioida valtiontukisääntöjen mukaisesti.

4.7.5.2 Tuen olemassaolo

- (200) Komissio huomauttaa, että valtio antoi ETVA:n kautta varoja HSY:lle saamatta uusia osakkeita, vaikka sillä oli vain 51 prosenttia HSY:n osakkeista. Markkinataloussijoittaja ei olisi antanut moista lahjaa muille osakkaille. Se olisi vaatinut uusia osakkeita tai muiden osakkaiden osallistumista pääomanlisäyksen suhteessa omistusosuuksiinsa. Yksityinen sijoittaja olisi siis vastaavissa olosuhteissa jättänyt pääomanlisäyksen tekemättä.

- (201) Koska valtio antoi HSY:lle varoja, joita se ei olisi saanut markkinoilta, toimenpiteestä oli valikoivaa etua HSY:lle. Toimenpide on siis perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea. Koska se myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

4.7.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (202) Tuen soveltuvuudesta komissio huomauttaa, että HSY:n työvoimaa vähennettiin kiistämättä 3 022 työntekijästä vuonna 1995 siten, että vuonna 1997 työntekijöitä oli 1 977. Työntekijöiden vähentämisestä on mainittu myös kahdessa 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyssä päätöksessä (päätökset C 10/94 ja N 401/97), sillä se oli osa rakenneuudistussuunnitelmaa. Päätöksessä N 401/97 hyväksyttiin investointituki, joka voidaan katsoa direktiivin

90/684/ETY mukaan soveltuvaksi yhteismarkkinoille vain, jos se kuuluu ”rakennemuutos suunnitelmaan, joka johtaa [...] laivankorjaustuotantokyvyn vähenemiseen” ja ”jonka seurauksena [...] laivanrakennustuotantokky ei kasva”. Päätöksen N 401/97 mukaan telakan laivankorjaustuotantokky on vähentynyt työntekijöiden määrän vähennystä vastaavasti, millä ei kuitenkaan kompensoida suunniteltua tuottavuuden lisäystä eikä kauppialusten telakointikapasiteetin vähentämistä. Lisäksi päätöksessä todetaan laivanrakennustuotantokyvyn vähentyneen hienman. Koska komissio totesi päätöksessä N 401/97, että työvoiman vähentämisen yhdessä muiden Kreikan ehdottamien toimenpiteiden kanssa vähentäisi laivanrakennus- ja laivankorjaustuotantokkyä, komissio katsoo, että tuotantokkyä on vähennetty direktiivin 90/684/ETY 7 artiklassa edellytetyllä tavalla. Tuen määrän ja intensiteetin osalta komissio panee merkille, että tuen määrä oli 25,6 miljoonaa euroa ja 1 000 työntekijää vähennettiin. Vain kuusi vuotta myöhemmin vuonna 2002 komissio

totesi neljä kertaa suuremman summan, jolla vähennettiin vähemmän työntekijöitä, soveltuvan yhteismarkkinoille. Komissio katsoo tämän johdosta, että tuen määrä ja intensiteetti ovat perusteltuja. Näin ollen komissio toteaa, että direktiivin 90/684/ETY 7 artiklassa asetetut edellytykset ovat täyttyneet, joten tuki soveltuu yhteismarkkinoille.

4.8 Pääomankorotus vuosina 1998–2000 investointisuunnitelman rahoittamiseksi (toimenpide E10)

4.8.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (203) Kolme pääomankorotusta, joiden kokonaismäärä oli 2,98 miljardia Kreikan drakmaa (8,7 miljoonaa euroa), toteutettiin päätöksessä N 401/97 suunnitellulla tavalla vuosina 1998, 1999 ja 2000, ja niillä rahoitettiin osa HSY:n investointisuunnitelmasta. Rahoittajina olivat ETVA ja HSY:n työntekijät suhteessa omistusosuuksiinsa HSY:ssä.

miljoonaa drakmaa (miljoonaa euroa)

	Yhteensä	ETVA:n osuus (51 %)	Työntekijöiden osuus (49 %)
20. toukokuuta 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24. kesäkuuta 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22. toukokuuta 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) Vuonna 2001 Kreikan valtio maksoi työntekijöille summan, joka vastasi näiden osuutta kolmessa pääomankorotuksessa (katso tämän päätöksen 33 johdantokappale, jossa kuvataan lakia N:o 2941/2001).

valtio on sitoutunut salaa korvaamaan työntekijöille summat, joilla nämä ovat korottaneet HSY:n pääomaa. Tällainen sitoumus tarkoittaisi, ettei työntekijöihin kohdistunut lainkaan riskiä.

4.8.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (205) Laajentamispäätöksessä komissio epäili, että ETVA:n osallistuminen pääomankorotuksiin saattaisi olla yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea. Vaikka 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyn päätöksen N 401/97 mukaan jatkossa ETVA:n osallistuminen pääomankorotuksiin ei katsottaisi tueksi rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanon yhteydessä, osallistuminen saattoi kuitenkin periaatteessa olla tukea, kun se toteutettiin vuosina 1998, 1999 ja 2000. HSY:n tilanne paheni kyseisenä aikana. Lisäksi laajentamispäätöksessä todetaan, ettei mahdollista tukea voida sulkea pois sillä perusteella, että työntekijät osallistuivat pääomankorotukseen suhteessa osuuteensa HSY:n pääomasta. Ensinnäkään ei ole varmaa, maksoivatko työntekijät todella ETVA:lle kauppahintaa 49 prosentin osuudestaan HSY:ssä syyskuussa 1995 tehdyn osittaista yksityistämistä koskevan sopimuksen mukaisesti. Toiseksi ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että

4.8.3 Asianosaisten huomautukset

- (206) Elefsis tuki aloituspäätöksessä esitettyjä epäilyjä, muistutti työntekijöiden osallistumista oman yrityksensä pääomankorotukseen koskevasta Alitalian oikeustapauksesta⁽¹¹⁵⁾ ja totesi, että ETVA:n osallistuminen pääomankorotuksiin oli yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea.

4.8.4 Kreikan huomautukset

- (207) Kreikka muistutti, että ETVA:n ja työntekijöiden osallistumisesta pääomankorotuksiin sovittiin syyskuussa 1995 tehdyssä osittaista yksityistämistä koskevassa sopimuksessa. Myös päätöksessä N 401/97 todettiin, että kyseiset pääomankorotukset tehtäisiin siten, että ETVA:n osuus olisi 51 prosenttia ja HSY:n työntekijöiden osuus 49 prosenttia, eikä ETVA:n osallistumista katsottu tueksi.

Kreikka ja HSY kiistivät vielä sekä sen oletettaman, etteivät työntekijät maksaneet kauppahintaa ETVA:lle, että sellaisen salaisen sopimuksen olemassaolon, jossa työntekijöille luvattaisiin valtion palauttavan heille summat, jotka he maksaisivat investointisuunnitelman rahoittamiseksi. HSY väitti, että mikäli komissio katsoisi toimenpiteen tueksi, kyseessä olisi yhteismarkkinoille soveltuva rakenneuudistustuki.

4.8.5 Arviointi

4.8.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (208) Perustamissopimuksen 296 artiklan mahdollisen soveltamisen osalta komissio huomauttaa, että pääomankorotuksilla rahoitettiin investointisuunnitelmaa. Kuten toimenpiteitä P1, P2, P3 ja P4 arvioitaessa todettiin, investointisuunnitelmaa ja sen rahoittamiseksi annettua valtion avustusta voidaan arvioida valtioneuvoston päätösten mukaisesti.

4.8.5.2 Tuen olemassaolo

- (209) Komissio on päättänyt seuraavaa. Syyskuussa 1995 tehdyn osittaista yksityistämistä koskevan sopimuksen mukaan ETVA oli velvollinen osallistumaan 51 prosentin osuudella tuleviin HSY:n pääomankorotuksiin, jolloin loput 49 prosenttia jäisivät työntekijöiden vastuulle. Pääomankorotus oli välttämätön, koska sillä rahoitettiin osa investointisuunnitelmasta. Investointitukea koskevassa päätöksessä N 401/97 komissio katsoi epäsuorasti, että ETVA:n osallistuminen tuleviin HSY:n pääomankorotuksiin ei olisi valtiontukea. Tämä oli samana päivänä tehdyn päätöksen C 10/94 mukaista, jossa komissio katsoi, että 49 prosentin osuuden myynti HSY:n osakkeista työntekijöille oli pätevä osittainen yksityistäminen ja että elinkelpoisuuden voitiin odottaa palaavan.

- (210) ETVA:n osallistuminen 20 päivänä toukokuuta 1998 tehtyihin pääomankorotuksiin ei anna komission mielestä riittävästi aihetta poiketa päätöksessä N 401/97 tehdystä epäsuorasta arviosta, jonka mukaan kyse ei olisi tuesta. Etenkään olosuhteet toukokuussa 1998 eivät olleet riittävän erilaiset kuin päätöstä tehtäessä ennakoitujen olosuhteet. Lisäksi komissio ei löytänyt todisteita (salaisesta) sopimuksesta, jonka mukaan valtio olisi sitoutunut korvaamaan työntekijöille summat, jotka nämä maksaisivat pääomankorotusten yhteydessä.

- (211) Sitä vastoin 24 päivänä kesäkuuta 1999 ja 22 päivänä toukokuuta 2000 tehtyjen pääomankorotusten aikaan ei

vät vaikuttaneet enää samat perustekijät, joihin perustui 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehty arvio, jonka mukaan kyse ei olisi tuesta:

- Ensimmäkin kuten edellä selitettiin, molemmat 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyt päätökset perustuivat siihen, että Kreikka panisi täytäntöön syyskuussa 1995 tehdyn osittaista yksityistämistä koskevan sopimuksen ja etenkin että työntekijät maksaisivat kauppahinnan ETVA:lle sopimusehtojen mukaisesti, jolloin työntekijöihin kohdistuisi taloudellinen riski, jonka vuoksi heillä olisi kannustin tukea kilpailukyvyyn palauttamiseksi välttämättömiä toimenpiteitä. Työntekijöiden piti maksaa ensimmäinen erä kauppahinnasta ETVA:lle ennen 31 päivää joulukuuta 1998, mutta maksua ei suoritettu. Valtio ei pyrkinyt saamaan maksua. Kuten toimenpidettä E7 arvioitaessa todettiin, tämä tarkoitti, etteivät työntekijät joutuneet sellaisen sijoittajan asemaan, jonka olisi pitänyt maksaa yhteensä 8,17 miljardia Kreikan drakmaa (24 miljoonaa euroa) seuraavien kahdentoista vuoden aikana, päinvastoin kuin mitä komissio oletti heinäkuussa 1997 kyseisiä kahta päätöstä tehtäessä. Maksamatta jättäminen tarkoitti myös sitä, etteivät työntekijät noudattaneet syyskuussa 1995 tehdyn osittaista yksityistämistä koskevan sopimuksen mukaisia velvoitteita. Osittaista yksityistämistä koskeva sopimus ei enää sitonut ETVA:a⁽¹¹⁶⁾, koska työntekijät olivat rikkoneet sopimusta. Näin ollen päinvastoin kuin mitä päätöksen N 401/97 tekohetkellä oli voimassa olevien sopimusten perusteella aiheellista olettaa, todellista osittaista yksityistämistä ei tapahtunut eikä sopimus enää sitonut ETVA:a. Komissio katsoo, että nämä ovat suuria eroja verrattuna siihen, mitä komissio oletti tehdessään päätöksen N 401/97 syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen perusteella. Tämä on sen vuoksi riittävä syy tarkistaa tuolloin tehtyä arviota, jonka mukaan kyse ei olisi tuesta.

- Toiseksi kuten tämän päätöksen 3.1 jaksossa on jo esitetty tarkemmin, liiketoiminnallinen ja taloudellinen menestys ei ollut sellainen kuin päätöksen N 401/97 tekohetkellä otaksuttiin. Yhtiö ei onnistunut kokoamaan laajaa ja tuottavaa tilauskantaa vuosina 1997 ja 1998. Näin ollen vuoden 1998 lopusta lähtien varmistui vähä vähältä, että telakka tuottaisi tappiota tulevina vuosina. Komissio määrittä 30 päivän kesäkuuta 1999 päivämääräksi, jonka jälkeen elinkelpoisuuden palautumista ei enää kohtuudella voitu odottaa. On varmaa, että kesäkuun 1999 alussa suurin osa huonoista uutisista oli jo tiedossa ja elinkelpoisuuden palautumiseen oli vain pieni teoreettinen mahdollisuus olemassa olevan rakenneuudistussuunnitelman pohjalta.

(212) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, ettei markkinataloussijoittaja olisi ETVA:n tilanteessa sijoittanut enää HSY:hyn ⁽¹¹⁷⁾.

(213) Koska pääomanlisäys antoi HSY:lle valikoivaa etua, komissio katsoo, että ETVA:n osallistuminen toiseen ja kolmanteen pääomankorotukseen oli HSY:n hyväksi annettua valtiontukea. Perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan noudattamisen osalta komissio huomauttaa, ettei se ole koskaan tehnyt päätöstä, jossa se arvioisi nimenomaisesti ETVA:n osallistumista HSY:n pääomankorotuksiin ja hyväksyisi sen. Näin ollen komissio katsoo, että tuki on pantu täytäntöön perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti.

(214) Komissio huomauttaa, että vaikka toimenpide katsottaisiin hyväksytyksi päätöksellä N 401/97 (päätöksen N 401/97 mukaan ETVA osallistuu HSY:n pääomankorotuksiin, ja koska siinä ei epäillä valtiontukisääntöjen noudattamista, osallistumista ei katsota tueksi), tämä ei muuttaisi loppupäätelmää, että tuki on perittävä takaisin. Tällöin katsotaan, että valtion omistama ETVA-pankki käytti väärin kyseistä päätöstä, kun se ei perinyt kauppahintaa työntekijöiltä syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Päätelmä, jonka mukaan ETVA:n osallistuminen tuleviin pääomankorotuksiin ei olisi tukea, perustui siihen oletamaan, että työntekijät maksaisivat kauppahinnan syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Näin ollen on syytä todeta, että sitä osaa päätöksestä N 401/97, jossa hyväksytään ETVA:n osallistuminen, on käytetty väärin, ja siksi ETVA:n osallistumisosuus on perittävä HSY:ltä takaisin.

4.8.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

(215) Kreikka väitti, että toimenpide olisi yhteismarkkinoille soveltuvaa rakenneuudistustukea. Komissio muistuttaa, että pääomankorotusten tavoitteena oli investointisuunnitelman rahoittaminen. Toimenpiteitä P2 ja P3 arvioidessaan komissio selitti jo, miksei investointisuunnitelman hyväksi myönnettyä, rakenneuudistukseen tarkoitettua lisätukea voida katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

(216) Kyseiset kaksi pääomankorotusta ovat yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea, joten ne on perittävä HSY:ltä takaisin.

4.9 Valtion vastatakaus OSE:n ja ISAP:n kanssa tehdyissä HSY:n sopimuksissa (toimenpide E12b)

4.9.1 Kuvaus toimenpiteestä

(217) Rautatiekaluston toimittamista koskevien HSY:n sekä Kreikan rautatiejärjestön (OSE) ja Athens-Piraeus Electric Railways -yhtiön (ISAP) välillä tehtyjen sopimusten yhteydessä ETVA myönsi takaukset ennakkomaksuja ja sopimuksen moitteetonta noudattamista varten (jäljempänä 'käsirahatakaukset' tai 'ennakkomaksutakaukset'). ETVA myönsi ennakkomaksutakaukset ISAP:n sopimuksen osalta helmikuussa 1998 ja tammikuussa 1999 ja OSE:n sopimuksen osalta elokuussa 1999. Vastineeksi ETVA sai vastaavat vastatakaukset valtiolta. OSE:n ja ISAP:n sopimukseen liittyvien takausten arvot olivat 29,4 miljoonaa euroa ja 9,4 miljoonaa euroa.

4.9.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

(218) Laajentamispäätöksessä komissio epäili, olisiko yksityinen pankki myöntänyt näitä vastatakauksia samoilla ehdoilla. HSY:n vaikeuksien perusteella voidaan jopa epäillä, olisiko yksityinen pankki myöntänyt niitä lainkaan.

4.9.3 Asianosaisten huomautukset

(219) Elefsis tuki komission esittämiä epäilyjä. Valtio ei toiminut markkinataloussijoittajan tavoin, sillä se otti moninkertaisen riskin, koska se oli sekä HSY:n enemmistöosakas että sen ainoa luotonantaja ja takaaja ja kantoi lähes kaiken sen toimintaan liittyvän riskin.

4.9.4 Kreikan huomautukset

(220) Kreikka ja HSY väittivät, että vaikka valtion vastatakaukset myönnettiin virallisesti joulukuussa 1999, ne oli luovuttu ETVA:lle jo silloin, kun ETVA myönsi ISAP:n sopimukseen liittyvät ennakkomaksutakaukset helmikuussa 1998 ja tammikuussa 1999 sekä OSE:n sopimukseen liittyvät takaukset elokuussa 1999. Kreikka väitti, etteivät vastatakaukset olleet valikoivia toimenpiteitä. Ne myönnettiin lain N:o 2322/1995 ⁽¹¹⁸⁾ mukaisesti, ja useat yritykset saivat valtion takauksen kyseisen lain perusteella.

Lisäksi Kreikka väitti, että 0,05 prosentin vuosimaksu oli riittävä korvaus riskin vastineeksi. Yksityinen pankki olisi suostunut toimimaan ETVA:n tavoin, sillä se sai valtiolta vastatakauksen ja veloitti 0,4 prosentin palkkion⁽¹¹⁹⁾. HSY toimitti väitteen tueksi konsultin laatiman raportin – ensimmäisen Deloitteen raportin. Raportin mukaan HSY olisi voinut saada ilman valtion vastatakausta yksityiseltä pankilta vastaavan takauksen kuin ETVA:lta tarjoamalla vakuudeksi omaisuuttaan. Kreikka väittää vielä, että valtion vastatakauksesta hyötyivät OSE ja ISAP eikä HSY.

4.9.5 Arviointi

4.9.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (221) Toimenpide ei kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, koska sillä tuetaan suoraan siviilialan toimintaa.

4.9.5.2 Tuen olemassaolo

- (222) Ensin on selvitettävä, kummassa toimenpidetyypissä (ETVA:n myöntämissä käsirahatakauksissa vai valtion ETVA:lle myöntämissä vastatakauksissa) voisi olla kyse tukitoimenpiteestä. Koska Kreikka väitti, että valtion vastatakaukset oli jo luvattu sitovasti ETVA:lle, kun ETVA myönsi ennakkomaksutakaukset, on todettava, että ETVA:n myöntäessä takaukset se oli täysin suojattu valtion vastatakauksilla. Näin ollen ETVA ei ottanut lainkaan riskiä (valtion vastatakauksen ansiosta), ja se sai neljännesvuosittain 0,4 prosentin palkkion, joten markkinatalous-sijoittaja olisi hyväksynyt tämän toimenpiteen vastaavissa olosuhteissa. Sitä vastoin valtion myöntämällä vastatakauksilla ei ollut mitään vakuuksia ja valtio sai vain 0,05 prosentin takauspalkkion. Markkinataloussijoittaja ei olisi selvästikään hyväksynyt tätä jälkimmäistä toimenpidettä. Näin ollen jälkimmäinen toimenpide on valtiontukea. Komissio huomauttaa kuitenkin, että koska valtio omisti 100 prosenttia ETVA:sta ja kaikki ETVA:n toteuttamat toimenpiteet johtuivat valtiosta, näiden kahden toimenpiteen (takauksen ja vastatakauksen) erottaminen toisistaan on jokseenkin keinotekoista.

- (223) Koska Kreikka väitti, että edunsaajia olivat OSE ja ISAP, on selvitettävä, kuka toimenpiteestä todella hyötyi. Komissio huomauttaa, että rautatiekaluston toimittamista koskevien sopimusten yhteydessä myyjän on tavallisesti toimitettava ostajalle pankin takaus ostajan suorittamien ennakkomaksujen vastineeksi. Ostaja haluaa varmistaa saavansa maksamansa määrät takaisin, jos myyjä ei toimita tuotteita esimerkiksi konkurssin vuoksi. Myyjän on siis hankittava kyseiset takaukset pankilta ja vastattava niiden kuluista. Kyse on siis tavallisesta kulusta, josta rautatiekaluston myyjän on vastattava. Tässä tapauksessa HSY sai valtion vastatakauksen avulla ETVA:lta takauksen, josta maksoi palkkiota vain 0,4 prosenttia neljännesvuodelta. Kuten jäljempänä osoitetaan, ilman valtion vastatakausta yksityinen pankki olisi veloittanut vähintään 480 peruspistettä vuodessa ennen 30 päivää kesäkuuta 1999 myönnettyistä takauksista. Kyseisen päivämäärän jälkeen yksityinen pankki ei olisi antanut tällaista takausta. Näin ollen on selvää, että ennen 30 päivää kesäkuuta 1999 valtion vastatakaukset auttoivat HSY:tä saamaan takaukset alhaiseen hintaan. Kesäkuun 30 päivän 1999 jälkeen valtion vastatakaukset auttoivat HSY:tä saamaan takaukset, joita HSY ei olisi voinut saada markkinoilta lainkaan. Tuen edunsaaja oli siis HSY.

- (224) Kreikka väitti, ettei toimenpide ollut valikoiva, mihin komissio muistuttaa, että ollakseen yleisluontoinen toimenpiteen on oltava kaikkien jäsenvaltioissa toimivien talouden toimijoiden saatavilla todellisuudessa yhdenvertaisin edellytyksin eikä sen tosiasiallista soveltamisalaa saa kaaventaa esimerkiksi siten, että valtio käyttää harkintavaltaa sen myöntäessään tai että muut tekijät rajoittavat sen käytännön vaikutusta. Komissio katsoo, että laki N:o 2322/1995 ei missään tapauksessa täytä kyseistä määritelmää. Ensinnäkin lain 1 pykälän mukaan takauksen myöntää valtiovarainministeri yhdessä kolmen muun ministerin kanssa. Takauksen myöntäminen riippuu siis viranomaisten harkintavallasta. Toiseksi valtiontakausta voidaan myöntää yksityiselle yritykselle vain, jos yritys sijaitsee syrjäisellä alueella ja jos takauksen tarkoituksena on kehittää kyseisen alueen taloutta eikä kyseistä yritystä (1bb pykälä) tai jos yritys on kärsinyt vahinkoa luonnolojen vuoksi (1cc pykälä). Sitä vastoin yritykset, jotka ovat kokonaan valtion omistamia tai joissa valtiolla on enemmistöosuus, voivat saada valtiontukea yleisluontoiisiin tarkoituksiin, esimerkiksi velkojensa kattamiseen (1B pykälä). Näin ollen on selvää, että valtion omistamalla

yrityksillä on paljon laajemmat mahdollisuudet saada valtiontakaus kuin yksityisillä yrityksillä. Tämä päätelmä vahvistuu myös tarkasteltaessa ensimmäisessä Deloitteen raportissa esitettyä taattujen lainojen luetteloa⁽¹²⁰⁾. Kolmanneksi takaukset eivät ole saatavilla yhdenvertaisin edellytyksin. Lain 1 pykälän 4 momentin mukaan valtio voi takausta myöntäessään vaatia vakuuksia (esimerkiksi yhtiön kiinteän omaisuuden panttaamista). Päätös vakuuden vaatimisesta on valtiovarainministerin harkittavissa. Tässä tapauksessa valtio ei pyytänyt vakuutta myöntäessään toimenpiteen E12b. Takaus ei ole saatavilla yhdenvertaisin edellytyksin, minkä osalta komissio huomauttaa, ettei kaikista lainoista peritä samaa takauspalkkiota. Esimerkiksi tässä tapauksessa palkkio oli vain 0,05 prosenttia. Toimenpiteessä E14, joka myönnettiin samoin lain N:o 2322/1995 perusteella, palkkiona perittiin 1 prosentti. Ensimmäisessä Deloitteen raportissa esitetyn taattujen lainojen luettelon mukaan osasta lainoja perittiin myös 0,1:n tai 0,5 prosentin palkkio. Näin ollen komissio kiistää Kreikan väitteen, että laki N:o 2322/1995 olisi yleisluonteinen toimenpide.

(225) Komissio katsoo, että ensimmäisen Deloitteen raportin väite, jonka mukaan HSY olisi voinut saada nämä käsirahatakaukset yksityiseltä pankilta tarjoamalla pankille vakuudeksi tiettyä omaisuutta valtion vastatakauksen sijaan, ei ole oleellinen arvioitaessa toimenpidettä. Komission on arvioitava, ovatko valtion todellisuudessa myöntämien toimenpiteiden ehdot telakalle myönnettyä tukea. Komission ei tarvitse selvittää, olisiko telakka voinut saada saman takauksen markkinoilta antamalla lisää vakuuksia. Kuten takauksia koskevan tiedonannon 2.1.1 kohdassa todetaan, yksi valtiontakauksen mahdollisista eduista on lainanottajan mahdollisuus "antaa vähemmän vakuuksia". Tässä tapauksessa yhdessäkään valtion vastatakauksessa ei ollut vakuutena telakan omaisuutta. Näin ollen vastatakaus, jonka vakuutena on omaisuutta, on toisenlainen toimenpide, jota ei tarvitse arvioida. Toissijaisena seikkana komissio huomauttaa, että vaikka ensimmäisen Deloitteen raportin väite olisikin arvioitava, HSY ei olisi onnistunut vakuuksia tarjoamalla vakuuttamaan yksityistä pankkia antamaan vastaavat käsirahatakaukset. Telakan omaisuus oli jo kiinnitetty ja sen likvidaatioarvo oli pieni (katso alaviitteen 43 toinen ja kolmas kohta). Näin ollen edes HSY:n tietyn omaisuuden antaminen vakuudeksi ei olisi riittänyt vakuuttamaan markkinatalousijoittajaa myöntämään lainaa HSY:lle.

(226) Komissio on määrittänyt edellä tässä päätöksessä koron, jonka yksityinen pankki olisi perinyt HSY:lle antamastaan lainasta. Koska HSY muodosti erityisen riskin, pääteltiin, että 30 päivään kesäkuuta 1999 asti lisättäisiin riskipremioksi vakaassa taloudellisessa tilanteessa oleville yrityksille myönnettävästä lainasta perittävä korko korotettuna vähintään 400 peruspisteellä. Sovellettaessa samaa menettelytapaa käsirahatakauksiin on määritettävä, minkä palkkion markkinatalousijoittaja veloittaisi myöntäessään ennakkomaksutakauksen vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevalle yritykselle. Yksikään tämän menettelyn osapuolista ei ole esittänyt luotettavaa markkinahintaa tällaisille takauksille. Monissa laivanrakennusalalle suunnatuissa hyväksytyissä valtiontakausjärjestelmissä, joita komissio ei katso tueksi⁽¹²¹⁾, pienimmän riskin muodostavalta lainanottajalta perittävä vuotuinen takauspalkkio on ollut 0,8 prosenttia eli 80 peruspistettä. Luotettavien indikaattorien puuttuessa komissio käyttää kyseistä palkkiota arvioidessaan, mikä vuosipalkkio Kreikassa toimivilta laivanrakennusalan yrityksiltä, joiden taloudellinen tilanne on vakaa, olisi tuolloin vähintään peritty. Vaikkeivät OSE:n ja ISAP:n kanssa tehdyt sopimukset koskeneet laivanrakennusta vaan rautatiekaluston rakentamista, komissio käyttää 0,8 prosentin palkkiota viitearvona, sillä rautatiekaluston rakentaminen on vain murto-osa HSY:n toiminnasta ja näin suurin osa HSY:n toiminnan riskistä koski laivanrakennusta ja -korjausta. Tämän vuoksi ennen 30 päivää kesäkuuta 1999 HSY:lle myönnettyjen ennakkomaksutakauksen osalta tuen olemassaoloa ja määrää arvioitaessa verrataan HSY:n todellisuudessa maksamaa vuosipalkkiota (mukaan luettuna valtiolle maksettu vastatakauspalkkio) ja 480 peruspisteen palkkiota (80 peruspistettä korotettuna 400 peruspisteellä). Komissio on todennut edellä tässä päätöksessä, ettei telakalla ollut enää 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen pääsyä rahoitusmarkkinoille ja että mistä tahansa lainasta takaisin perittävän tuen osuus olisi HSY:n todellisuudessa maksaman koron ja 600 peruspisteellä korotetun viitekoron välinen erotus. Käsirahatakauksen osalta takaisin perittävä tuki lasketaan näin ollen vertaamalla HSY:n todellisuudessa maksamaa palkkiota (mukana luettuna valtiolle maksettava vastatakauspalkkio) ja 680 peruspisteen palkkiota (80 peruspistettä korotettuna 600 peruspisteellä).

(227) Komissio huomauttaa, että Kreikan mukaan vastatakaukset oli jo luvattu, kun ETVA myönsi ennakkomaksutakaukset. Näin ollen ISAP:n ennakkomaksuihin liittyvät vastatakaukset myönnettiin ennen vuoden 1999 kesäkuun loppua. Takauksien vuotuiset kokonaiskulut (ETVA:lle maksettu takauspalkkio ja valtiolle maksettu vastatakauspalkkio) olivat paljon vähemmän kuin 480 peruspistettä. Näin ollen ne sisältävät valtiontukea, jonka

määrä on jälkimmäisen palkkion ja HSY:n kaikkien takauskuluja (ETVA:lle maksetun palkkion⁽¹²²⁾ ja valtiolle maksetun palkkion) välinen erotus. Koska tuki myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

- (228) OSE:n ennakkomaksuihin liittyvät vastatakaukukset myönnettiin vuoden 1999 kesäkuun jälkeen, jolloin yksikään pankki ei olisi jatkanut minkään takauksen antamista. Näin ollen nämä vastatakaukukset ovat kokonaisuudessaan tukea. Koska tuki myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki. Jos kyseiset tukitoimet katsotaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tueksi ja jos ne ovat edelleen voimassa, ne on lopetettava välittömästi. Tämä ei kuitenkaan riitä palauttamaan alkuperäistä tilannetta, sillä HSY on hyötynyt useita vuosia takauksesta, jota se ei olisi saanut markkinoilta. Takaisin on siis perittävä myös tuki, jonka suuruus on 680 peruspisteen ja HSY:n todellisuudessa maksamien palkkioiden välinen erotus takauksen voimassaolon päättymiseen asti.

4.9.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (229) Komissio huomauttaa, että tuki on toimintatukea, koska sillä vähennetään kuluja, joista HSY:n olisi pitänyt tavalisesti vastata kauppasopimusten yhteydessä. Koska toimintatuki ei ollut sallittua rautatiekaluston tuotannon alalla, tukea ei voida katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi vaan se on perittävä takaisin.

4.10 Velvoitteiden lykkäys tai uudelleenjärjestely ja OSE:lle ja ISAP:ille maksettavista sopimussakoista luopuminen (toimenpide E12c)

4.10.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (230) HSY ei pystynyt täyttämään rautatiekalustoa koskevista OSE:n ja ISAP:n kanssa tehdyistä sopimuksista johtuvia velvoitteitaan. HSY ei etenäkään onnistunut valmistamaan rautatiekalustoa sovitussa aikataulussa. Näin ollen osa sopimuksista neuvoteltiin vuosina 2002–2003 uusiksi ja uudesta toimitusaikataulusta sovittiin. Lisäksi vaikuttaa siltä, että alkuperäisten sopimusten mukaisten sopimussakkojen ja viivästyskoron soveltamisesta luovuttiin tai soveltamista lykättiin.

4.10.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (231) Laajentamispäätöksessä komissio epäili, etteivät OSE ja ISAP, jotka ovat valtion omistamia yhtiöitä, käyttäytyneet vuosina 2002–2003 käytyjen neuvottelujen aikana tavalla, jonka yksityinen yritys olisi hyväksynyt vastaavissa olosuhteissa. Ne saattoivat soveltaa sopimuksia ja/tai neuvotella sopimukset uusiksi HSY:lle edullisella tavalla ja myöntää näin valtiontukea HSY:lle.

4.10.3 Asianosaisten huomautukset

- (232) Elefsis väitti, etteivät OSE ja ISAP yrittäneet periä viivästyskorjoja ja viivästyskorkoja täysimääräisinä eivätkä käyttäneet HSY:n puolesta annettuja takauksia, jotka koskivat sopimusvelvoitteiden moitteetonta hoitamista.

4.10.4 Kreikan huomautukset

- (233) Kreikan viranomaiset väittivät, että HSY maksoi kaikki sakot ja asianmukaiset korot sopimusvelvoitteidensa mukaisesti ja että kaikki uudet sopimusneuvottelut käytiin hyväksytyjen liiketoimintakäytäntöjen mukaisesti. OSE ja ISAP eivät luopuneet sakkojen ja viivästyskorkojen perimisestä.

- (234) OSE:n ja HSY:n välillä tehtiin seuraavat kuusi ohjelmasonpimusta, jäljempänä 'OS', vuoden 1997 lopussa: OS 33 SD 33, OS 33 SD 33a, OS 35 SD 35, OS 37 SD 37a, OS 39 SD 39 ja OS 41 SD 41a. Ohjelmasonpimukset tulivat voimaan elokuussa ja syyskuussa 1999 OSE:n suorittaessa vuonna 1997 tehdyssä sopimuksessa sovitut ennakkomaksut. OSE vaati, että sopimukset on pantava täytäntöön ajallaan vuodesta 2000 eteenpäin sen jälkeen, kun tuotteiden toimitus viivästy kyseisenä vuonna ensimmäisen kerran. Konsortio, johon HSY kuului, ehdotti kuuden sopimuksen muuttamista seuraavien ehtojen:

— konsortio maksaa sopimuksen mukaiset sakot ja viivästyskorot käteisenä tai luontoissuorituksina OSE:n valinnan mukaisesti;

— hinnankorotuksen laskentakaava kehittyä voimassa olevissa sopimuksissa sovitun toimitusaikataulun mukaisesti, ei konsortion ehdottaman uuden toimitusaikataulun mukaisesti, jotta toimituspäivät voitaisiin hyväksyä;

— OSE:n käyttöön toimitetaan ilman eri maksua vastaavaa rautatiekalustoa, jotta ehdotettu toimitusaikataulu voitaisiin hyväksyä ja jotta sopimussakkoa ja viivästyskorkoja ei enää kertyisi. OS 39 (sähköveturit) jätettiin vastaavaa rautatiekalustoa koskevan ehdon ulkopuolelle, koska OSE ei ollut saanut valmiiksi Patras–Ateena–Thessaloniki-linjan sähköistämistä, ja OS 35 jätettiin ehdon ulkopuolelle, koska konsortio halusi sakkujen ja viivästyskoron kertyvän sopimuksen mukaisesti;

— ellei vastaavaa rautatiekalustoa toimitettaisi tai jos (sopimuksen mukaisen materiaalin) toimitus viivästyisi, sakkoa ja viivästyskorkoa alkaisi jälleen kertyä 31 päivästä joulukuuta 2002, jolloin niiden kertyminen keskeytyi.

(235) OSE:n johtokunta hyväksyi ehdotetut muutokset 7 päivänä tammikuuta 2003. Kolme ohjelmiasopimusta (33a, 35 ja 39) muutettiin vuoden 2003 neljän ensimmäisen kuukauden aikana ja vastaavat muutossopimukset allekirjoitettiin 28 päivänä helmikuuta 2003, 17 päivänä huhtikuuta 2003 ja 28 päivänä helmikuuta 2003 ⁽¹²³⁾.

(236) OSE:n oli päätettävä, irtisanoisiko ohjelmiasopimukset vai muuttaisiko niitä, ja vuoden 2004 olympialaisiin liittyvien vaatimustensa vuoksi se katsoi, että oli sen oman liiketoimintaedun mukaista hyväksyä konsortion ehdotus sopimusten muuttamisesta sopimusten irtisanomisen sijaan. Irtisanomisen vuoksi OSE ei olisi voinut ottaa vastaan uutta rautatiekalustoa, koska olisi vienyt vähintään kolmesta neljään vuotta, että uudet menettelyt rautatiekaluston hankkimiseksi olisivat tuottaneet tulosta. Muutetut sopimukset olivat laillisia ja alkuperäisten sopimusten mukaisia.

(237) Edellä esitetyt tiedot osoittavat Kreikan mielestä, että konsortio, ja näin ollen HSY, ei saanut edullisempaa kohtelua kuin muut OSE:n toimittajat ja että sakot ja korot vaadittiin ja perittiin jokaisessa tapauksessa ⁽¹²⁴⁾. Sopimuksessa ei ollut sakoista perittävää viivästyskorkoa koskevaa ehtoa, mutta OSE peri korkoa ja laskutti konsortiota sen mukaisesti.

(238) Sama pätee ISAP:n määriin, jotka ovat HSY:n todellisuudessa suorittamia maksuja, eivät ehtoja. Lisäksi painote-

taan, ettei ohjelmiasopimuksesta 1/97 neuvoteltu uudelleen eikä sitä muutettu ⁽¹²⁵⁾. Kyseinen sopimus koski neljänkymmenen kolmivaunuisen moottorijunan suunnittelua, kokoamista, toimitusta ja käyttöönottoa. Junien toimitus viivästy, joten ohjelmiasopimuksen mukaiset sakot ja korot vaadittiin ja pidätettiin ⁽¹²⁶⁾.

4.10.5 Arviointi

4.10.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

(239) Toimenpide ei kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, sillä se koskee yksinomaan siviilialan toimintaa.

4.10.5.2 Tuen olemassaolo

(240) Komissio huomauttaa, että Kreikan viranomaiset ovat toimittaneet tarkat tiedot asianomaisista sopimuksista, kuten laajentamispäätöksessä vaadittiin. Näiden tietojen perusteella komission epäilyt ovat hälvenneet. HSY todella maksoi sakot ja asianmukaiset korot sopimusveloitteidensa mukaisesti eikä komissio löytänyt näyttöä siitä, ettei uusia sopimusneuvotteluja olisi käyty hyväksytyjä liiketoimintakäytäntöjä noudattaen. Kuten Elefsiskin myönsi, sopimusten täytäntönnäköisyyden viivästyminen maksoi HSY:lle kymmeniä miljoonia euroja juuri siksi, että OSE ja ISAP vaativat sakkujen ja viivästyskoron maksamista tai vaihtoehtoisesti vastaavan rautatiekaluston toimittamista. Elefsis väitti, että jos OSE ja ISAP olisivat yksityisiä yrityksiä, ne olisivat torjuneet kaikki konsortion ehdottamat muutokset ja vaatineet sakkujen ja viivästyskoron maksamista kokonaisuudessaan sekä vaatineet nopeaa käteismaksua sen sijaan, että olisivat jakaneet maksut pidemmälle aikavälille, mutta tämä vaikuttaa hyvin epätodennäköiseltä. Jos OSE ja ISAP olisivat olleet niin joustamattomia ennen HSY:n myyntiä, uusi omistaja ei todennäköisesti olisi ostanut telakkaa. Ilman myyntiä telakka olisi todennäköisesti mennyt konkurssiin, kuten jäljempänä toimenpidettä E18c koskevassa analyysissä selitetään. Telakan taloudellinen tilanne ei parantunut edes HDW/Ferrostaalille myynnin jälkeen. Näin ollen jos OSE ja ISAP eivät olisi joustaneet lainkaan, HSY olisi ollut todella vaarassa mennä konkurssiin. Tällöin olemassa olevien sopimusten toteutus olisi keskeytynyt. Tällöin OSE ja ISAP olisivat joutuneet järjestämään uuden tarjouskilpailun, sopimus olisi myönnetty uudelle toimittajalle ja toimitus olisi siirtynyt useita vuosia tuonnemmas. Komissio katsoo, että markkinataloudessa toimiva ostaja saataisi tällaisissa olosuhteissa suostua osittaiseen uudelleen neuvotteluun, jotta voimassa olevat sopimukset saataisiin pantua täytäntönnäköisessä ajassa niin, että ostaja saisi lopulta tilaamansa rautatiekaluston pienen viivästyksen jälkeen. Tältä osin komissio huomauttaa, että kun HSY yksityistettiin, todennäköisyys sopimusten täytäntönnäköisyyden kohtuullisessa ajassa kasvoi, sillä uudella yksityisellä omistajalla oli kokemusta monimutkaisten hankkeiden hallinnoinnista ja kyseessä oli yksityinen yritys, joka tavoitteli voittoa ja halusi näin rajoittaa viivästyminen kielteisten talousvaikutusten vähentämiseksi.

(241) Näin ollen komissio katsoo, ettei ole löytänyt pitäviä todisteita siitä, ettei yksityinen yritys olisi voinut vastavissa olosuhteissa käyttäytyä OSE:n ja ISAP:n tavoin. Tämän johdosta komissio toteaa, että tapaan, jolla OSE:n ja ISAP:n kanssa tehdyt sopimukset pantiin täytäntöön, sekä OSE:n hyväksymiin sopimuksiin koskeviin pieniin muutoksiin vuosina 2002–2003 ei sisälly tukea.

4.11 ETVA:n laina Strintzisin sopimuksen rahoittamiseksi (toimenpide E13a)

4.11.1 Kuvaus toimenpiteestä

(242) ETVA myönsi 29 päivänä lokakuuta 1999 HSY:lle 16,9 miljardin Kreikan drakman (49,7 miljoonan euron) lainan Strintzis-yhtiön tilaamien kahden lautan rakentamiseen. Korkona oli libor⁽¹²⁷⁾ korotettuna 100 peruspisteellä. Kesäkuussa 2001 annettiin ensisijainen kiinnitysoikeus kahteen rakenteilla olevaan alukseen. Laina maksettiin täysimääräisesti takaisin lainan antaneelle pankille 8 päivänä lokakuuta 2004.

4.11.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

(243) Laajentamispäätöksessä epäiltiin, olisivatko kiinnitysoikeuden myöntäminen aluksiin ja vakuutuslaskut riittävää vakuus. Lisäksi vaikutti siltä, että laina maksettiin HSY:lle välittömästi, vaikka sitä olisi pitänyt maksaa rakennuskustannusten kertyessä. Korkokin vaikutti pieneltä telakan vaikeuksiin verrattuna. Tämä laina ja seuraava toimenpide (toimenpide E13b) yhdistettynä toisiinsa osoittavat, että ETVA tuki merkittävää osaa Strintzisin tilaamien kahden aluksen rahoituksesta.

4.11.3 Asianosaisten huomautukset

(244) Elefsis väitti, ettei yksityinen pankki olisi myöntänyt kyseistä lainaa. Ensinnäkään ETVA ei saanut mitään vakuutta lainanantohetkellä, sillä kiinnitysoikeus aluksiin annettiin paljon myöhemmin. Lisäksi Elefsis oli samaa mieltä siitä, että rakenteilla olevien runkojen markkina-arvo on pieni.

4.11.4 Kreikan huomautukset

(245) Kreikka ja HSY painottivat, että lainan ehdot olivat tavanomaiset tuona aikana. Deloitte raportissa vahvistetaan, että sekä kyseinen pankki (ETVA) että Kreikan pankit

yleensä myönsivät lainoja yrityksille vastaavalla korolla. HSY antoi tarkat tiedot vakuuksista, jotka se antoi ETVA:lle lainasopimuksen tekemisen yhteydessä (kahden aluksen kauppahinnan, vakuutuskorvausten ja kaikkien kolmansilta osapuolilta vaadittavien rahtaukseen tai alusten yleiseen käyttöön perustuvien korvausten luovutus) sekä myöhemmin (alusten kiinnitys), ja ilmoitti niiden olevan riittävät. Kreikka esitti lisäksi aikataulun, jonka mukaan ETVA oli maksanut lainan HSY:lle ja jonka mukaan laina maksettiin samaan aikaan rakennuskustannusten kertymisen kanssa.

4.11.5 Arviointi

4.11.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

(246) Toimenpide ei kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, koska sillä tuetaan suoraan siviilialan toimintaa.

4.11.5.2 Tuen olemassaolo

(247) Komissio on päätellyt seuraavaa. Lainasopimus tehtiin kesäkuun 1999 jälkeen, jolloin yksikään pankki ei olisi jatkanut lainan myöntämistä HSY:lle. Kreikka väitti, että lainaan liitetty vakuus pienensi riskiä niin paljon, että yksityinen sijoittaja olisi suostunut myöntämään lainan. Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Alusten kauppahinnan luovuttaminen on pätevä vakuus vain, jos telakka saa aluksen rakentamisen onnistuneesti päätökseen, mikä on epävarmaa. Jos telakka menee konkurssiin aluksen rakentamisaikana, vakuudella ei ole arvoa, sillä kauppahintaa ei voida vaatia Strintzisiltä, koska tämä ei ole saanut tilaamiaan aluksia⁽¹²⁸⁾. Tämä tarkoittaa, että vakuus olisi arvoton juuri silloin, kun sitä tarvittaisiin. Kiinnitysoikeus kuhunkin rakenteilla olevaan alukseen myönnettiin ETVA:lle vasta kesäkuussa 2001 eli reilusti sen jälkeen, kun laina oli maksettu HSY:lle. Lisäksi komissio huomauttaa, että rakenteilla olevan aluksen arvo on verrattain pieni ja että sellainen on hankala myydä. Tästä saatiin esimerkki tässäkin tapauksessa. HSY ei onnistunut saamaan kahden aluksen rakennustöitä valmiiksi, joten Strintzisin kanssa tehty sopimus purettiin heinäkuussa 2002. HSY:ltä vei kokonaiset kaksi vuotta ennen kuin se sai rakenteilla olevat rungot myytyä. HSY sai niistä vain 14 miljoonaa euroa, mikä on vain kolmannes ETVA:lta lainatusta määrästä, jolla rakentamista rahoitettiin.

(248) Kreikka, HSY ja Deloitte väittivät, että HSY:lle myönnetyn lainan korko vastasi ETVA:n ja muiden kreikkalaisten pankkien tuona aikana myöntämien lainojen korkoa, mutta tämä ei osoita, ettei HSY:lle myönnetty laina ollut tukea. Kreikka, HSY ja Deloitte eivät analysoineet eivätkä

osoittaneet, että vertailussa käytettyjen muiden lainanottajien taloudellinen tilanne oli sama kuin HSY:llä eli yhtä huono kuin HSY:n tilanne. Ne eivät siis osoittaneet, että yksityiset pankit olisivat olleet valmiita antamaan vaikeuksissa oleville yrityksille lainaa samalla korolla kuin kyseisessä lainassa. Eri yrityksille myönnettyjen lainojen korkojen vertailu selvittämättä lainan antaneeseen pankkiin kohdistuvaa riskiä on hyödytöntä. Näin ollen komissio toteaa, ettei markkinataloussijoittaja olisi vastaavissa olosuhteissa myöntänyt tällaista lainaa HSY:lle, joten laina on valtiontukea. Koska se myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

4.11.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (249) Komissio huomauttaa, että tuki on toimintatukea, koska sillä vähennetään kuluja, joista HSY:n olisi tavallisesti vastattava kauppasopimusten yhteydessä. Kuten edellä todettiin, lainan avulla HSY pystyi itse asiassa tekemään kauppasopimuksen, jota varten se ei olisi voinut saada rahoitusta markkinoilta. Komissio huomauttaa, että asetuksen (EY) N:o 1540/98 3 artiklan perusteella laivanrakennussopimukseen liittyvää toimintatukea voitiin myöntää viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000 tehdyille sopimuksille. HSY:llä ei kuitenkaan ollut oikeutta tukeen Strintzisin kanssa tehdyn sopimuksen osalta, sillä HSY ei saanut aluksia valmiiksi, niitä ei toimitettu ja Strintzisin kanssa tehty sopimus purettiin⁽¹²⁹⁾. Lisäksi rungot myytiin uudelle ostajalle vasta vuonna 2004 eli useita vuosia 31 päivää joulukuuta 2000 myöhemmin.
- (250) Tuki on sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta, joten se on perittävä takaisin. Koska laina on maksettu takaisin, osa HSY:n saamasta edusta on jo poistettu. ETVA:n myöntämän lainan ansiosta HSY:llä oli kuitenkin lainamäärä käytössään useiden vuosien ajan, eikä HSY olisi voinut saada vastaavaa määrää muutoin käyttöönsä kyseisenä aikana. Myös tämä etu on perittävä takaisin. Näin ollen komissio katsoo, että takaisin perittävän tuen määrä on ETVA:lle maksetun koron ja 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron⁽¹³⁰⁾ välinen erotus lainan maksamisesta HSY:lle siihen päivään, kun lainan vakuudeksi annettiin kiinnitysoikeus runkoihin. Tämän jälkeen lainan takaisinmaksupäivään saakka tukena peritään takaisin ETVA:lle maksetun koron ja 400 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron välinen erotus. Riskipreemion vähentäminen kolmanneksella vastaa sitä, että runkojen kiinnitys olisi vähentänyt osittain lainanantajan tappiota, jos HSY olisi laiminlyönyt maksut,

ja se vähensi näin ollen lainaa koskevaa ETVA:n riskiä. Kuten juuri todettiin, HSY onnistui todella myymään rungot hintaan, joka vastasi noin kolmannesta ETVA:n lainaamasta rahamäärästä.

4.12 Strintzisin sopimukseen liittyvä ETVA:n takaus (toimenpide E13b)

4.12.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (251) HSY käytti vuonna 1999 kahta ETVA:n antamaa takausta 6,6 miljoonan euron suuruisten, Strintzisin suorittamien ennakkomaksujen vakuutena. Takaukset peruttiin heinäkuussa 2002, kun Strintzisin kanssa tehty laivanrakennussopimus purettiin.

4.12.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (252) Laajentamispäätöksessä katsottiin, että kyseiset kaksi takausta, joiden ehtoja ei tunnettu edellä mainittua päätöstä tehtäessä, saattoivat olla tukea.

4.12.3 Asianosaisten huomautukset

- (253) Elefsis painotti, että valtio/ETVA oli samalla kertaa takaaaja, luotonantaja, osakas ja HSY:n suurin asiakas. Näin valtio otti valtavan taloudellisen riskin. Monitahoisessa asemassaan valtio antoi itse asiassa rahoitusta ilman vakuuksia, sillä jos yhtiö laiminlöisi maksunsa ja/tai joutuisi selvitystilaan, valtiolla ei olisi mahdollisuutta perätä korvauksia ja sille aiheutuisi varmasti tappiota, sillä telakan omaisuuden arvo ei kattaisi kaikkia sen velkoja.

4.12.4 Kreikan huomautukset

- (254) Kreikka ilmoitti, että ensimmäinen takaus myönnettiin 4 päivänä maaliskuuta 1999 ja toinen 17 päivänä kesäkuuta 1999. HSY:n toimittaman ensimmäisen Deloitteen raportin mukaan niiden suuruudet olivat 3,26 miljoonaa euroa ja 3,38 miljoonaa euroa. Kreikka muistutti, ettei ETVA maksanut takauksiin perustuvia summia sen jälkeen, kun Strintzisin sopimus purettiin vuonna 2002. Tämä osoittaa, ettei HSY:n maksulaiminlyöntien riski ollut lainanottajana suuri. Lisäksi Kreikka ja HSY esittivät, että ETVA:lle luovutettiin 6,6 miljoonan euron takauksen vakuudeksi oikeus tuloihin, joita HSY saisi OSE:n kanssa tehdystä sopimuksesta nro 39, jonka sopimuservo oli HSY:lle 8,5 miljoonaa euroa. Konsultti vahvisti, että HSY olisi voinut saada kyseiset kaksi takausta yksityiseltä pankilta.

4.12.5 Arviointi

4.12.5.1 Perustamissopimuksen
296 artikla

- (255) Toimenpide ei kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, koska sillä tuetaan suoraan siviilialan toimintaa.

4.12.5.2 Tuen olemassaolo

- (256) Komissio panee merkille, että molemmat takaukset myönnettiin ennen 30 päivää kesäkuuta 1999. Kuten edellä selitettiin, komissio katsoo, että HSY:llä oli vielä tuolloin mahdollisuus saada rahoitusta markkinoilta – tosin sellaiseen hintaan, joka vastasi HSY:n erittäin heikkoa taloustilannetta.

- (257) Kreikka ja HSY väittivät, että OSE:n kanssa tehdystä sopimuksesta nro 39 saatavien tulojen luovutus oli riittävä vakuus, jonka perusteella yksityinen sijoittaja olisi suostunut myöntämään takauksen. Komissio huomauttaa, että jos HSY olisi tehnyt konkurssin, pankki ei olisi saanut rahojaan takaisin tällä vakuudella. Jos HSY olisi tehnyt konkurssin, liikkuvan kaluston rakentaminen olisi lopetettu, OSE:lle ei olisi toimitettu tilattuja tuotteita eikä OSE:ltä olisi voinut vaatia maksua kyseisen sopimuksen nojalla⁽¹³¹⁾. Komissio ei näin ollen ymmärrä, miten tämä vakuus olisi vähentänyt merkittävästi HSY:lle annettavan lainan riskiä.

- (258) HSY ei ole pystynyt osoittamaan komissiolle eikä omalle konsultilleen (katso ensimmäisen Deloitte'n raportin sivu 4–9), oliko HSY sopimuksen mukaan velvollinen maksamaan ETVA:lle takauspalkkion ja jos oli, kuinka suuren. Kuten toimenpidettä E12b arvioitaessa esitettiin, HSY:n olisi pitänyt maksaa vähintään 480 peruspisteen palkkio tällaisesta takauksesta. Muiden HSY:n ETVA:lle maksamien takauspalkkioiden perusteella on erittäin epätodennäköistä, että HSY:n tosiasiallisesti maksama takauspalkkio olisi ollut niin suuri kuin 480 peruspistettä. Näin ollen komissio katsoo, että ETVA:n myöntämä takaus on valtiontukea, jonka suuruus on ETVA:lle tosiasiallisesti maksetun vuotuisen takauspalkkion ja 480 peruspisteen takauspalkkion välinen erotus. Koska tuki myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

4.12.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (259) Kuten toimenpidettä E13a arvioitaessa todettiin, komission mukaan tämän tyyppinen tuki on toimintatukea, jota ei voida pitää yhteismarkkinoille soveltuvana asetuksen (EY) N:o 1540/98 perusteella. Se on tämän vuoksi

sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea, joka on perittävä takaisin.

4.13 Valtion takaus 10 miljardin Kreikan drakman
(29,3 miljoonan euron) suuruisen lainan vakuutena
(toimenpide E14)

4.13.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (260) Syyskuussa 1999 tapahtuneen maanjäristyksen jälkeen ETVA myönsi 13 päivänä tammikuuta 2000 HSY:lle 10 miljardin Kreikan drakman (29,3 miljoonan euron) lainan, jonka vakuutena oli 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyllä valtiovarainministerin päätöksellä myönnetty valtiontakaus. ETVA peri korkona 125 peruspisteellä korotetun euribor-koron⁽¹³²⁾, ja valtio veloitti 100 peruspisteen takauspalkkion.

4.13.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (261) HSY:n silloisen taloustilanteen vuoksi on syytä epäillä, ettei markkinataloussijoittaja olisi hyväksynyt takauksen ehtoja. Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisen yhteismarkkinoille soveltuvuuden osalta Kreikka ei ole osoittanut, että toimenpiteen koko oli oikeasuhtainen HSY:n kärsimiin vahinkoihin nähden.

4.13.3 Asianosaisten huomautukset

- (262) Elefsisin mielestä yksikään pankki ei olisi lainannut HSY:lle tuolloin rahaa sen taloustilanteen vuoksi. Takaus voitaisiin katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi tueksi vain, jos se ei ylitä määrää, joka on välttämätön yksittäisestä luonnonmullistuksesta aiheutuneiden vahinkojen korjaamiseksi.

4.13.4 Kreikan huomautukset

- (263) Kreikka ja HSY kiistivät toimenpiteen olleen valikoiva, sillä takaus myönnettiin noudattaen lakia N:o 2322/1995, jossa on säädetty Kreikan valtion takauksen myöntämistä sitä hakeville yrityksille koskevat ehdot ja edellytykset. Ne väittivät myös, että yksityinen sijoittaja olisi suostunut 1 prosenttiin takauspalkkioon. Lisäksi HSY olisi voinut saada lainaa markkinoilta ilman valtiontakausta käyttämällä muita vakuuksia, esimerkiksi luovuttamalla suuriin sopimuksiin perustuvia saataviaan tai kiinnittämällä omaisuutta. Vaikka toimenpide katsottaisiin tueksi, se on osittain yhteismarkkinoille soveltuvaa perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan perusteella, sillä kyseinen pääoma myönnettiin korvaamaan maanjäristyksestä HSY:lle aiheutuneita vahinkoja, ja se kuuluu osittain perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, sillä se liittyy suoraan HSY:n sotilasalan toimintaan.

4.13.5 Arviointi

4.13.5.1 Perustamissopimuksen
296 artikla

- (264) Perustamissopimuksen 296 artiklan sovellettavuuden osalta todetaan, että taatun lainan myöntämisestä tehdyn ETVA:n päätöksen teksti osoittaa ETVA:n olleen huolitsaan muun muassa HSY:n sotilasalan toiminnan jatkumisesta. HSY:llä ei ollut kuitenkaan sopimukseen perustuvaa velvoitetta käyttää taattua lainaa sotilasalan toiminnan rahoittamiseen. Toisin sanoen ETVA halusi säilyttää HSY:n toimintakykyisenä taatakseen sotilasalan toiminnan jatkumisen, mutta se ei osoittanut taattua lainaa tietyn toiminnan rahoittamiseen. HSY sai käyttää rahat, miten halusi. Kuten edellä on selitetty, koko telakalle myönnettyjen toimenpiteiden osalta komissio katsoo, että 25 prosenttia taatusta lainasta käytettiin siviilialan toimintaan ja 75 prosenttia sotilasalan toimintaan. Näin ollen vain 25 prosenttia valtiontakauksesta (eli alustavasti 2,5 miljardia Kreikan drakmaa (7,34 miljoonaa euroa)) on arvioitava valtiontukisääntöjen mukaisesti ja voidaan periä takaisin, jos kyseessä on yhteismarkkinoille soveltu-maton tuki. 75 prosenttia valtiontakauksesta kuuluu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, eikä siihen sovelleta valtiontukisääntöjä.

4.13.5.2 Tuen olemassaolo

- (265) Toimenpiteen valikoivuuden osalta komissio on jo osoit-tanut arvioidessaan toimenpidettä E12b, ettei laki N:o 2322/1995 ole yleisluonteinen toimenpide.
- (266) Edun aiheutumisen osalta komissio muistuttaa, että taattu laina myönnettiin tammikuussa 2000, jolloin markkina-taloussijoittaja ei olisi antanut lainaa eikä takausta HSY:lle, kuten edellä on todettu. Ilman valtiontakausta yksikään pankki ei olisi antanut HSY:lle lainaa. Valtionta-kauksesta oli näin ollen selvää etua HSY:lle.

4.13.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (268) Tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille perustamissopi-muksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan perusteella

todetaan, ettei yksikään osapuoli kiistä, että syyskuussa 1999 tapahtunut maanjäristys oli ”luonnonmullistus”. Vaikka lainasopimus allekirjoitettiin vasta 13 päivänä tammikuuta 2000, HSY pyysi rahoitusta ETVA:lta jo pari viikkoa maanjäristyksen jälkeen. Kreikan viranomais-ten mukaan telakalle aiheutuneet vahingot muodostuivat sekä telakan varsinaisten fyysisten tilojen ja laitteiden korjauskustannuksista että sopimusten täytäntöönpanon viivästyisestä aiheutuvista kustannuksista. Kreikka ei kuitenkaan toimittanut minkäänlaista arviota jälkimmäi-sen tyypin vahingoista. Jos Kreikka olisi halunnut korvata HSY:lle jälkimmäisen tyypin kustannukset, sen olisi pitä-nyt ainakin yrittää laskea ne ja laskelmat olisi pitänyt tehdä todennettavissa olevalla menetelmällä. Koska näin ei ollut tehty ja koska tuki voidaan katsoa yhteismarkki-noille soveltuvaksi 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti vain, jos tuen määrä rajoittuu tiukasti aiheu-tuneiden vahinkojen korvaamiseen, komissio katsoo, että nämä teoreettiset kustannukset eivät ole pätevä peruste todeta tuki yhteismarkkinoille soveltuvaksi⁽¹³³⁾. Ensim-mäisen tyypin kustannusten (materiaalisten vahinkojen korjaaminen) osalta komissio huomauttaa, ettei millään keinolla pyritty varmistamaan, että valtiontakauksen ko-koa pienennettäisiin heti, kun aiheutuneiden vahinkojen suuruus olisi saatu tarkasti määritettyä ja kun vakuu-tusyhtiöt olivat maksaneet korvaukset HSY:lle. Kreikka arvioi 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätysssä kirjees-sään⁽¹³⁴⁾, että materiaalisten vahinkojen määrä oli noin 3 miljardia Kreikan drakmaa (8,8 miljoonaa euroa). Näin ollen komissio katsoo, että kyseisen summan ylittämä määrä, 20,5 miljoonaa euroa, ei liittynyt maanjäristyksen aiheuttamiin vahinkoihin. Vastaavasti 8,8 miljoonaa eu-roa voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa aiheutunei-siin vahinkoihin nähden, mutta vain vuoden 2002 ensi-mmäiseen neljännekseen asti, jolloin vakuutusyhtiöt maksoivat korvauksia 3,52 miljoonaa euroa⁽¹³⁵⁾. Tuol-loin valtiontakausta olisi pitänyt pienentää vastaavalla summalla. Kyseisestä päivämäärästä lähtien vain näiden summien erotuksen (8,8 miljoonaa euroa – 3,5 miljoonaa euroa = 5,3 miljoonaa euroa) voitaisiin siis katsoa olevan oikeasuhtainen aiheutuneisiin nettovahinkoihin nähden (aiheutuneet vahingot, joista on vähennetty va-kuutusyhtiöiden HSY:lle maksamat korvaukset).

- (269) Kuten edellä todettiin, koska 75 prosenttia taatusta lai-nasta katsotaan kuuluvan sotilasalan toiminnan rahoitta-miseen, vain 25 prosenttia taatusta lainasta kuuluu valti-ontuen valvonnan piiriin, ja se todettiin valtiontueksi. Samoin on kohtuullista olettaa, että vain 25 prosenttia HSY:n kärsimistä vahingoista liittyi siviilialan toimintaan, koska maanjäristys vahingoittaa HSY:n tiloja erottele-matta sotilasalan, siviilialan ja molempien alojen toimin-nassa käytettyjä tiloja. Toisin sanoen ei ole mitään syytä katsoa, että 100 prosenttia HSY:lle aiheutuneista vahin-goista olisi rahoitettava valtiontueksi katsotulla 25 pro-sentillä valtiontakauksesta. Näin ollen vain 25 prosenttia vahingoista voidaan ottaa huomioon arvioita-essa, onko valtiontuki oikeassa suhteessa aiheutuneisiin

vahinkoihin. Täten kyseisessä valtioneuossa 25 prosentin suuruinen osuus valtiontakauksesta, jonka katsotaan olevan oikeassa suhteessa aiheutuneisiin vahinkoihin (edellisessä kappaleessa määritellyllä tavalla), on perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaista yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea. Toisin sanoen tueksi katsotusta osasta valtiontakausta 750 miljoonaa Kreikan drakmaa (2,2 miljoonaa euroa) – eli 25 prosenttia 3 miljardista Kreikan drakmasta (8,8 miljoonasta eurosta) – soveltuu yhteismarkkinoille siihen saakka, kunnes vakuutusyhtiöt maksoivat korvaukset vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä. Kyseisen päivämäärän jälkeen yhteismarkkinoille soveltuu vain 1,32 miljoonaa euroa – eli 25 prosenttia 3 miljardista Kreikan drakmasta (8,8 miljoonasta eurosta) vähennettynä 3,52 miljoonalla eurolla. Muu osa tuesta ei sovellu yhteismarkkinoille.

- (270) Jos valtioneuosaus on edelleen voimassa, se osa takauksesta, joka on yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea (25 prosenttia edelleen voimassa olevasta takauksesta vähennettynä yhteismarkkinoille soveltuvalla 1,32 miljoonalla eurolla) on luovutettava välittömästi. Yhteismarkkinoille soveltumattoman takauksen peruutus ei riitä palauttamaan alkuperäistä tilannetta. Yhteismarkkinoille soveltumattoman valtioneuokauksen ansiosta HSY:llä oli käytössään useiden vuosien ajan laina, jota se ei olisi muutoin saanut. Tämän ylimääräisen yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin perimiseksi komissio katsoo, että taatun lainan myöntämisestä yhteismarkkinoille soveltumattoman valtioneuokauksen päättymiseen asti on perittävä takaisin tuki, jonka suuruus on taatun lainan kokonaiskulujen (HSY:n maksama korko ja takauspalkkio) ja 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron välinen erotus. Tämä summa lasketaan siltä osalta valtioneuokausta, joka katsotaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tueksi.

4.14 ETVA:n vuosina 1997 ja 1998 myöntämät lainat (toimenpide E16)

4.14.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (271) Toimenpiteeseen kuuluu kolme lainaa, jotka ETVA myönsi HSY:lle vuosina 1997 ja 1998.
- (272) Ensinnäkin 25 päivänä heinäkuuta 1997 ETVA myönsi 1,99 miljardin Kreikan drakman (5,9 miljoonan euron) suuruisen luoton, jonka päättymispäiväksi asetettiin 31 päivä lokakuuta 1997. Korkona oli athibor korotettuna 200 peruspisteellä, ja lainalla oli tarkoitus kattaa HSY:n käyttöpääoman tarve. Vakuudeksi annettiin myyntisaamiset Kreikan laivastolta.
- (273) Toiseksi 15 päivänä lokakuuta 1997 ETVA myönsi 10 miljoonan Yhdysvaltain dollarin suuruisen lainan, jolla oli

myös tarkoitus kattaa HSY:n käyttöpääoman tarve⁽¹³⁶⁾. Lainan korkona oli libor korotettuna 130 peruspisteellä, ja sen vakuudeksi annettiin sopimuksen mukaiset myyntisaamiset Kreikan laivastolta. ETVA sai 19 päivänä toukokuuta 1999 lisävakuuden lainaa varten, kun sille luovutettiin kaikki HSY:n ja ISAP:n välillä 125 moottorijunavaunun rakentamisesta ja toimittamisesta tehdyn ohjelmassopimuksen 1/97 mukaiset saatavat. Laina maksettiin takaisin tammikuussa 2000.

- (274) Kolmanneksi 27 päivänä tammikuuta 1998 ETVA myönsi 5 miljoonan Yhdysvaltain dollarin suuruisen lainan, jonka korkona oli libor korotettuna 130 peruspisteellä. Myös sen tarkoituksena oli kattaa HSY:n käyttöpääoman tarve. Kolmannelle lainalle ei annettu vakuuksia.

4.14.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (275) Laajentamispäätöksen mukaan nämä lainat vaikuttavat olevan tukea, jonka soveltuvuutta yhteismarkkinoille on syytä epäillä. Lisäksi se, että kahden ensimmäisen lainan vakuutena olivat saatavat Kreikan laivastolta, ei tarkoita automaattisesti sitä, että lainat kuuluivat perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan.

4.14.3 Asianosaisten huomautukset

- (276) Elefsis esitti, että telakan silloisen taloudellisen tilanteen vuoksi yksikään yksityinen pankki ei olisi antanut kyseisiä lainoja HSY:lle.

4.14.4 Kreikan huomautukset

- (277) Kreikka ja HSY väittivät ETVA:n saaneen riittävät vakuudet, kun sille luovutettiin oikeus myyntisaamisiin Kreikan laivastolta. Kreikka totesi, että kaikki kolme lainaa maksettiin täysimääräisinä takaisin lainan antaneelle pankille, ja väitti näin ollen, että mahdollinen sääntöjenvastainen valtioneutuki, *quod non*, oli peritty takaisin takaisinmaksun kautta. Kreikan viranomaiset väittivät vielä, että lainan antaneelle pankille toimitettujen vakuuksien tyyppin perusteella ja siksi, että HSY toimi pääasiassa puolustusallalla, komissio ei saisi arvioida näitä toimenpiteitä perustamissopimuksen 88 artiklan perusteella vaan sen olisi noudatettava perustamissopimuksen 298 artiklassa määrättyä menettelyä.

4.14.5 Arviointi

4.14.5.1 Perustamissopimuksen 296 artiklan soveltaminen

- (278) Perustamissopimuksen 296 ja 298 artiklan soveltamisen osalta komissio huomauttaa, että vuonna 1997 myönnettujen kahden lainan vakuuksina olivat sotilasalan sopimuksista johtuvat saatavat. Tämä seikka ei kuitenkaan

yksin osoita, että lainat annettiin näiden sotilasalan sopimusten täytäntöönpanon rahoittamista varten. Kreikka ei ole toimittanut näyttöä siitä, että kyseisten varojen käyttö olisi rajoitettu erillisellä sopimusvelvoitteella sotilasalan sopimusten täytäntöönpanoon. Sitä vastoin Kreikka toteaa, että kyseiset kaksi lainaa myönnettiin kattamaan HSY:n käyttöpääoman tarvetta. Ensimmäisessä Deloitteen raportissa vahvistetaan, että lainat myönnettiin käyttöpääomaa varten, eikä siinä esitetä, että ne olisi myönnetty tietyn toiminnan rahoittamiseen. Tätä tukee se seikka, että 10 miljoonan Yhdysvaltain dollarin suuruiselle lainalle annettiin (ISAP:n kanssa tehtyyn) siviilialan sopimukseen liittyvä lisävakuus. Komissio katsoo tämän vuoksi, että kyseisillä kolmella lainalla rahoitettiin koko telakan toimintaa eikä ainoastaan sotilasalan toimintaa. Kuten 3.3 jaksossa on todettu, komissio katsoo näin ollen, että 25 prosentilla lainoista rahoitettiin HSY:n siviilialan toimintaa eikä tämä osa kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan, joten se voidaan arvioida valtioneuvoston päätöksen mukaisesti.

4.14.5.2 Tuen olemassaolo

- (279) Komissio katsoo, että annetut vakuudet – Kreikan laivaston ja ISAP:n kanssa tehtyjen sopimusten mukaisten saatavien luovutus – eivät tarjoaisi kunnon suojaa tappioilta, jos HSY tekisi konkurssin. Jos HSY olisi lopettanut toimintansa, laivaston ja ISAP:n kanssa tehtyjen sopimusten täytäntöönpano olisi keskeytynyt. Koska laivastolle ja ISAP:lle ei toimitettaisi tuotteita, niillä ei olisi velvollisuutta maksaa kauppahintaa⁽¹³⁷⁾. Kreikka ei ole osoittanut, että laivastolle ja ISAP:lle jo toimitettuihin tuotteisiin liittyviä saatavia olisi ollut olemassa, että ne olisivat perittävissä ja että niiden määrä olisi – laina-ajan päättymiseen saakka – riittävän suuri vähentämään tappioiden riskiä, jos HSY menisi konkurssiin.

- (280) Kuten 3.1 jaksossa on todettu, vuosina 1997 ja 1998 yksityiset pankit olisivat veloittaneet korkona 400 peruspisteellä korotetun viitekoron eli athiborin korotettuna 700 peruspisteellä. Dollarilla ei ole viitekorkoa. Koska vahvojen valuuttojen viitekorko on määritetty lisäämällä pankkien väliseen korkoon 75 peruspisteen palkkio⁽¹³⁸⁾ ja koska kahdella dollarimääräisellä lainalla oli vaihtuva,

liboriin sidottu korko, komissio katsoo, että edellisen menettelytavan kanssa on johdonmukaista laskea tuen määrä käyttämällä dollarimääräistä liboria korotettuna 475 peruspisteellä (eli viitekorko muodostuu 75 peruspisteellä korotetusta dollarimääräisestä liborista, johon on lisätty HSY:lle myönnettävään lainaan liittyvää erityistä riskiä vastaava 400 peruspisteen riskipremio). Edellä esitetyn perusteella vaikuttaa siltä, että kyseisistä kolmesta lainasta peritty palkkio on vähemmän kuin mitä markkinataloussijoittaja olisi perinyt.

- (281) Komissio päättää, että se osa kyseisistä kolmesta lainasta, joka ei kuulu 296 artiklan soveltamisalaan, eli 25 prosenttia lainoista, sisältää valtioneuvoston tukea. Valtiontuen määrä on ETVA:n perimän koron ja sen edellä määritetyn koron välinen erotus, jonka markkinataloussijoittaja olisi perinyt. Koska tuki myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

4.14.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (282) Kyseiset kolme lainaa myönnettiin kattamaan HSY:n käyttöpääoman tarve. Näin ollen ne olivat toimintatukea eli tukea, jolla rahoitetaan telakan toimintaa yleensä eikä yksittäistä hanketta. Niitä myönnettäessä laivanrakennusalalla sovellettiin edelleen direktiiviä 90/684/ETY. Direktiivin 4 ja 5 artiklan mukaan toimintatukea voidaan myöntää laivanrakennukseen ja -muuntamiseen, jotka on molemmat määritellyt direktiivin 1 artiklassa. Vuosina 1997 ja 1998, jolloin lainat myönnettiin, HSY ei kuitenkaan harjoittanut kyseisenlaista toimintaa. Direktiivissä 90/684/ETY kielletään tuki laivankorjaukseen, joka oli HSY:n pääasiallista siviilialan toimintaa vuosina 1997 ja 1998. Tuen ei voida näin ollen katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille, ja koska se on myönnetty sääntöjenvastaisesti, se on perittävä takaisin.

- (283) Kuten Kreikka korosti, lainat on maksettu takaisin. Edellä määritetty tuki on näin ollen perittävä ajalta, joka alkaa lainan maksamisesta HSY:lle ja päättyy lainan takaisinmaksuun.

4.15 Sotilasalan ja siviilialan tukeminen ristikkäin vuoteen 2001 asti (toimenpide E17)

4.15.1 Kuvaus toimenpiteestä

- (284) Laajentamispäätöksen mukaan vaikuttaa siltä, että sotilasalan ja siviilialan toimintaa on tuettu ristikkäin. Päätöksessä käsitellään eritoten kahta tapausta, joissa HSY sai sotilasalan sopimusten yhteydessä suuret ennakkomaksut, jotka ylittivät vastaavien sopimusten täytäntöönpanosta aiheutuvat lyhyen aikavälin tarpeet, jolloin HSY pystyi rahoittamaan kyseisillä käteisvaroilla muuta toimintaa. Ensinnäkin HSY:n vuoden 2001 toimintakertomuksessa mainitaan, että "81,3 miljoonaa euroa on saatu ennakkomaksuina sotilasalan toimintaa varten, mutta varat käytettiin pääasiassa yhtiön muuhun toimintaan ja muihin toimintakuluihin." Toiseksi HDW/Ferrostaal-konsortio esitti kreikkalaisessa tuomioistuimessa vireillä olevaa asiaa varten toimittamisensa tiedoissa, että ainakin osa varoista (joiden määräksi Elefsis arvioi yli 40 miljoonaa euroa), jotka annettiin HSY:lle tykkiveneiden rakentamista varten (sopimus allekirjoitettiin 21 päivänä joulukuuta 1999), käytettiin muihin tarkoituksiin.

4.15.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

- (285) Laajentamispäätöksessä todetaan, että jos asiakirjassa mainitaan nimenomaisesti, että sotilasalan sopimuksia varten saadut varat käytetään "muuhun toimintaan", komissio voi epäillä, että varat kuuluvat 296 artiklan soveltamisalaaan eivätkä ole 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Laajentamispäätöksessä suositellaan myös, että siviili- ja sotilasalan toiminnasta olisi tehtävä erilliset kirjanpidot, jotta siviilialan toimintaa ei rahoitettaisi sotilasalan toimintaa varten myönnettyllä valtion tuella.

4.15.3 Asianosaisten huomautukset

- (286) Elefsis väitti, että ristikkäistukea on vaikeaa havaita, sillä HSY:n siviili- ja sotilasalan toimintaa ei eritellä kirjanpidossa. Kun telakan toimintaa vuonna 2001 kuitenkin tutkitaan, käy ilmi, että sotilasalan toimintaa oli vain vähän. Näin ollen on selvää, että "muu toiminta", jota toimintakertomuksen mukaan rahoitettiin, tarkoittaa pääasiassa siviilialan toimintaa.
- (287) TKMS/GNSH, joka on toimittanut huomautuksia vain tästä ja seuraavasta toimenpiteestä (toimenpiteestä E18c), katsoi, että perustamissopimuksen 296 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan tietyt tietojen antamista koskevat rajoitteet voivat olla perusteltuja. Näin ollen komissio ei

voi vaatia Kreikkaa antamaan tietoja, jotka liittyvät esimerkiksi siihen, paljonko rahaa on tarkalleen ottaen käytetty eri sotilasalan hankkeisiin. Toiseksi TKMS/GNSH väitti, ettei ole oikeusperustaa, jonka nojalla voitaisiin vaatia erillistä kirjanpitoa siviili- ja sotilasalan toiminnasta.

4.15.4 Kreikan huomautukset

- (288) Kreikka väitti, että siltä osin, kuin kantelussa tarkoitettua määrää liittyivät telakan puolustusalan toimintaan, komission perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan perusteella aloittama menettely oli virheellinen ja ylitti toimivaltuudet. Jos toimenpide väärin komission mielestä kilpailua, sen olisi noudatettava perustamissopimuksen 298 artiklassa tarkoitettua menettelyä. HSY lisäsi, ettei HSY:llä ole lain mukaan velvollisuutta pitää erillisiä kirjanpitoja. Komission vaatimuksella ei ole oikeusperustaa.

4.15.5 Arviointi

4.15.5.1 Perustamissopimuksen 296 artikla

- (289) Sen selvittämiseksi, voidaanko perustamissopimuksen 296 ja 298 artiklaa soveltaa, on selvítettävä tosiseikat. Aloituspäätöksessä lainattujen asiakirjojen mukaan kyseisiä ennakkomaksuja ei käytetty ainakaan useamman vuosineljänneksen aikana kyseisen sotilasalan sopimuksen täytäntöönpanoon. Ei Kreikka eikä HSY ole kiistänyt aloituspäätöksessä esitettyä lainausta. Lisäksi HSY:n tilinpäätöksestä vahvistuu, että HSY sai laivastolta ennakkomaksuja vuosina 2000 ja 2001 reilusti enemmän kuin vastaavien sotilasalan sopimusten täytäntöönpanoon olisi lyhyellä aikavälillä tarvittu. Esimerkiksi taseesta 31 päivältä joulukuuta 2000 ⁽¹³⁹⁾ käy ilmi, että tykkivene- ja sukellusvenesopimusta varten HSY:n saamat ennakot olivat 49,1 miljoonaa euroa ja 33,1 miljoonaa euroa. Samana päivänä laivaston kanssa tehtyihin sopimuksiin liittyvien vaihto-omaisuuden, keskeneräisten töiden, vaihto-omaisuudesta suoritettujen ennakkojen ja myyntisaamisten (kirjanpidossa nämä kohdat kuuluvat "käyttöpääomaan") kokonaismäärä oli 14,8 miljoonaa euroa. Toisin sanoen ennakkomaksut olivat 67,4 miljoonaa euroa suuremmat kuin käyttöpääoma, johon rahoitusta tarvittiin. Koska aloituspäätöksessä lainattuja summia ei ole kiistetty ja koska eri lähteistä käy ilmi, että ne näyttävät olevan kohtuullisen lähellä todellisuutta, komissio toteaa, että ainakin yhtenä vuonna ennakkomaksuja ei käytetty asianomaisten sotilasalan sopimusten täytäntöönpanoon.

(290) Perustamissopimuksen 296 ja 298 artiklan soveltamisen osalta komissio kiistää Kreikan väitteen, jonka mukaan kaikki sotilasalan sopimuksen yhteydessä maksetut ennakot kuuluisivat automaattisesti 296 artiklan soveltamisalaan. Tässä tapauksessa HSY:n johto myönsi, että osa ennakoista oli reilusti suurempia kuin mitä sopimusten täytäntöönpanoon tarvittiin lyhyellä aikavälillä, joten niitä käytettiin väliaikaisesti muihin tarkoituksiin. Toimenpide kuuluu 296 artiklan soveltamisalaan ainoastaan, jos Kreikka katsoo sen "tarpeelliseksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi" ja jos se liittyy "aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan". Komissio huomauttaa, ettei Kreikka ole selittänyt, miten sotilasalan hankkeen toteuttamiseen tarvittavien varojen ylittävä osuus ennakoista olisi edistänyt sen "keskeisten turvallisuusetujen turvaamista". Komissio ei ymmärrä, miten asia voisi olla näin, sillä telakka ei tarvinnut kyseisiä varoja asianomaisten sotatarvikkeiden tuotantoon eikä edes käyttänyt niitä siihen tarkoitukseen. Tosiseikkojen perusteella näytti siltä, ettei 296 artiklaa voitaisi soveltaa, joten Kreikan olisi pitänyt selittää, miksi nämä liian suuret ennakkomaksut kuitenkin edistävät sen mielestä sen turvallisuutta. Koska näin ei tehty, komissio katsoo, etteivät ennakkomaksut kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan siltä ajalta, jona ne eivät olleet välttämättömiä asianomaisten sotilasalan sopimusten täytäntöönpanoa varten.

(291) Koska ennakkomaksuja käytettiin alun perin telakan kaiken toiminnan rahoittamiseen, komissio katsoo, että 75 prosenttia näistä ennakkomaksuista käytettiin sotilasalan toimintaan ja 25 prosenttia siviilialan toimintaan. Toisin sanoen ainakin yhtenä vuonna 25 prosenttia 81,3 miljoonasta eurosta ja 25 prosenttia 40 miljoonasta eurosta kuuluivat valtiontukisääntöjen soveltamisalaan.

4.15.5.2 Tuen olemassaolo

(292) Kyseiset liian suuret ennakkomaksut ovat valtion myöntämää korotonta lainaa. Näin ollen niistä on valikoivaa etua HSY:lle. Voitaisiin väittää, että jos valtio ostaa tuotteita tavalla, jonka yksityinen yritys hyväksyisi, ostosopimuksessa – ja sen ehdoissa, kuten ennakkomaksuissa – ei voida antaa valikoivaa etua tuottajalle. Valtio ei kuitenkaan toiminut HSY:n kanssa tehtyjen sotilasalan sopimus-

ten yhteydessä missään vaiheessa tavalla, jonka tuotteita ostaa haluava yksityinen yritys olisi hyväksynyt. Yksityinen yritys olisi etenkin pyrkinyt maksamaan mahdollisen pienen hinnan ottamalla huomioon kaikki mahdolliset maailman toimittajat. Sitä vastoin Kreikka on aina valinnut Kreikassa toimivia toimittajia (tai konsortioita, joihin kuuluu Kreikassa toimiva jäsen) tukeakseen työllisyyttä Kreikassa ja pitääkseen yllä sotilasalan tuotteiden tuotantokapasiteettia Kreikassa⁽¹⁴⁰⁾. Yksityinen yritys ei siis olisi tehnyt tällaisia kauppasopimuksia. Lisäksi yksityinen yritys ei olisi suostunut maksamaan ennakkoa enempää kuin mitä sen tilausten toteutukseen tarvittaisiin vaan olisi yrittänyt saada ennakkomaksut mahdollisimman pieniksi.

(293) Näissä olosuhteissa komissio katsoo, että nämä liian suuret ennakkomaksut ovat korotonta lainaa. Edellä mainituista asiakirjoista käy ilmi, että ainakin yhtenä vuonna kyseisiä varoja on käytetty muuhun toimintaan kuin asianomaisten sopimusten täytäntöönpanoon⁽¹⁴¹⁾. Näin ollen komissio katsoo niiden vastaavan yhden vuoden korotonta lainaa. Tämän päätöksen 3.1 jaksossa esitetyn HSY:n luottokelpoisuutta koskevan analyysin perusteella näihin 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen myönnettyihin lainoihin sisältyvän tuen määrä on Kreikan viitekorko korotettuna 600 peruspisteellä. Koska tuki myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

4.15.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

(294) Komissio ei ole löytänyt perustaa, jonka mukaisesti kyseinen tuki voitaisiin katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Koska tuella tuetaan telakan yleistä toimintaa, se vaikuttaa olevan toimintatukea, mutta kuten edellisiä toimenpiteitä arvioitaessa on selitetty, telakalla ei ollut oikeutta saada toimintatukea vuosina 1999, 2000 tai 2001.

(295) Kyseessä on sääntöjenvastainen ja yhteismarkkinoille soveltumaton tuki, joten se on syytä periä takaisin.

(296) Komissio käsittelee erillisiä kirjanpitoja tämän päätöksen lopussa.

4.16 HSY:ltä takaisin perittävän tuen korvaaminen HDW/Ferrostaalille (toimenpide E18c)

4.16.1 Kuvaus toimenpiteestä

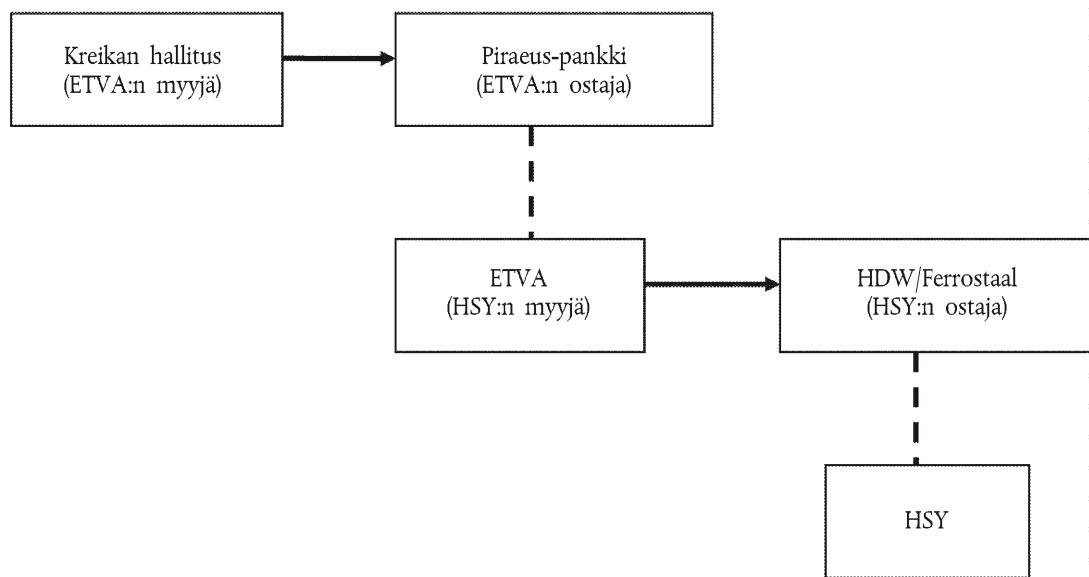
(297) Laajentamispäätöksen mukaan Kreikan valtio lupasi korvata HSY:n ostajalle (eli HDW/Ferrostaalille) HSY:ltä mahdollisesti ennen yksityistämistä ja sen yhteydessä myönnetyn yhteismarkkinoille soveltumattoman takaisin perittävän tuen. Oikeudelliselta kannalta katsottuna takuu annettiin kaksivaiheisen mekanismin avulla:

— Yhtäältä ETVA antoi takuun HSY:n ostajalle (eli HDW/Ferrostaalille). Korvaustakuun mukaisesti ETVA korvasi HDW/Ferrostaalille HSY:ltä mahdollisesti takaisin perittävät tuet. Laajentamispäätöksessä korostetaan, että ETVA:n ja HDW/Ferrostaalin välillä 11 päivänä lokakuuta 2001 tehdyn HSY:n osakkeiden myyntiä koskevan sopimuksen, jäljempänä 'HSY:n kauppasopimus', mukaan ETVA, joka oli tuolloin

edelleen valtion määräysvallassa, oli jo luvannut antaa tämän takuun HDW/Ferrostaalille. ETVA:n antama takuu vaikuttaa näin ollen johtuvan valtiosta.

— Toisaalta valtio antoi takuun ostajalle (Piraeus-pankille), joka osti 57,7 prosenttia ETVA:n osakkeista. Korvaustakuun mukaisesti valtio maksaisi Piraeus-pankille täysimääräisesti kaikki summat, jotka ETVA joutuisi maksamaan HSY:n ostajalle tälle myöntämänsä korvaustakuun mukaisesti.

(298) Seuraavalla kaaviolla havainnollistetaan tämän kaksivaiheisen takuun rakennetta siten kuin se on kuvattu laajentamispäätöksessä (yhtenäinen viiva kuvaa maksettavien korvausten kulkua kummassakin takuun kahdesta vaiheesta, ja katkoviiva kuvaa omistussuhdetta HSY:stä tehtyjen kauppojen ja ETVA:n 57,7 prosentin omistusosuuden myynnin jälkeen).

4.16.2 Menettelyn aloittamisen perusteet

(299) Laajentamispäätöksen mukaan yksityinen myyjä ei olisi antanut vastaavaa takuuta, koska sen kesto tai määrä ei ole rajattu. Lisäksi markkinataloudessa toimiva osakkeenomistaja olisi antanut HSY:n mieluummin mennä konkurssiin ja sen omaisuuden realisoitua kuin myynyt sen tällaisissa olosuhteissa. Valtion saama myyntihinta oli vain 6 miljoonaa euroa ja korvaukset, jotka valtio joutuisi takuun nojalla odotettavasti maksamaan, olisivat paljon suuremmat.

(300) Vaikka oikeudelliselta kannalta kaksivaiheisen takuun edunsaaja on HDW/Ferrostaal, laajentamispäätöksen mu-

kaan HSY on koko mekanismin todellinen edunsaaja. Ilman valtion korvausta koskevaa ehtoa yksikään sijoittaja ei olisi ollut valmis ostamaan HSY:tä. Kreikan valtio myönsi tämän nimenomaisesti. Näin ollen on todennäköistä, että ilman tällaista takuuta HSY olisi jäänyt myymättä eikä olisi selvinnyt talousvaikeuksistaan vaan olisi ajautunut konkurssiin.

(301) Laajentamispäätöksen mukaan tällainen takuu vaikuttaa sellaisenaan olevan yhteismarkkinoille soveltumaton, sillä se heikentää takaisinperintäpäätöksen tehokasta vaikutusta ("effet utile").

4.16.3 Asianosaisten huomautukset

- (302) Elefsis väittää komission alkuperäisen arvion mukaisesti, ettei yksikään yksityinen myyjä olisi myöntänyt tällaista rajatonta takuuta. Elefsis kiistää komission väitteen, jonka mukaan yksikään sijoittaja ei olisi ollut valmis ostamaan telakkaa ilman tällaista ehtoa, sillä Elefsis, joka osallistui tarjouskilpailuun ja halusi ostaa HSY:n, ei asettanut kyseistä ehtoa HSY:stä tekemäänsä tarjoukseen vaan oli valmis ostamaan HSY:n ilman kyseisenlaista takuuta. Elefsisin mukaan takuu myönnettiin yksinomaan HDW/Ferrosstaalille. HDW/Ferrosstaal ja HSY ovat siis takuun edunsaajia.
- (303) Piraeus-pankki, joka esitti huomautuksia vain tästä toimenpiteestä, koska se oli suoraan osallisena ainoastaan tässä toimenpiteessä, toimitti useita asiakirjoja, joista kävi ilmi, että ETVA lupasi korvauslausekkeen HDW/Ferrosstaalin hyväksi jo tehtäessä HSY:n kauppasopimusta lokakuussa 2001, kun ETVA oli vielä valtion määräysvallassa. Piraeus-pankki toimitti sopimuksia, asiakirjoja ja lehtiartikkeleita, joista kävi ilmi, että HSY:n yksityistämismenettelyä hoiti valtio. Kreikan hallituksen ja Piraeus-pankin välisen 20 päivänä maaliskuuta 2002 päivätyn sopimuksen mukaan vaikka Piraeus-pankista tuli ETVA:n enemmistöosakas, valtio jatkoi HSY:n yksityistämisen hoitamista. Piraeus-pankki osoitti, että mahdollisille tarjouskilpailun osallistujille heinäkuussa 2001 lähetetyssä tarjouskilpailuilmoituksessa ilmoitettiin jo selkeästi, että jos HSY:hyn kohdistuisi takaisinperintävaatimus valtiontukea koskevien EU:n säännösten mahdollisen rikkomisen vuoksi, korkeimman tarjouksen tekijän ei tarvitsisi vastata takaisin perittävien määrien maksamisesta.
- (304) TKMS/GNSH totesi, että ETVA:n kanssa HSY:n ostamisesta käytyjen neuvottelujen aikana kävi selväksi, että HSY oli saanut jonkinlaista taloudellista tukea Kreikan valtiolta. Mahdolliset ostajat eivät kuitenkaan tienneet toimenpiteiden laajuutta eivätkä tarkkoja olosuhteita, joissa ne oli toteutettu. Tarjouskilpailun aikana ostajat saivat hyvin vähän tietoa eri toimenpiteistä, joita tässä menettelyssä nyt tarkastellaan. Toisin sanoen ostajat eivät voineet laskea HSY:n mahdollisia valtiontukivaikutuksia. Välttääkseen aiemmasta tai nykyisestä tuesta aiheutuvat riskit HDW/Ferrosstaal vaati, että komissiolta on saatava aiempia tukitoimia koskeva hyväksyntä tai hallinnollinen kirje tai puuttumattomuustodistus. Jos tämä ei olisi mahdollista, ostaja ehdottaisi myyjälle hyväksyttävissä olevaa takuuta. Komission kanssa käydyssä yhteydenpidossa ilmeni, ettei komissio ollut valmis antamaan hallinnollista kirjettä tai puuttumattomuustodistusta. Yrityskeskittymää koskevassa päätöksessä, jolla hyväksyttiin HSY:n myynti HDW/Ferrosstaalille, komissio myönsi, ettei tukien määrä ollut tiedossa. Näissä olosuhteissa korvauslausekkeesta sovitettiin 31 päivänä toukokuuta 2002, se liitettiin HSY:n kauppasopimukseen ja sillä ETVA lupasi HSY:n myyjänä korvata kaikki taloudelliset tappiot, joita ostajalle aiheutuisi, jos HSY:ltä perittäisiin tukia takaisin. TKMS/GNSH totesi, ettei yksikään sijoittaja olisi suostunut ostamaan HSY:tä ilman tällaista takuuta. Väite vahvistettiin toisessa Deloitteen raportissa, jonka TKMS/GNSH toimitti kesäkuussa 2007.
- (305) TKMS/GNSH katsoi, ettei toimenpide johtunut valtiosta, sillä sen myönsi ETVA aikana, jolloin se ei ollut enää valtion määräysvallassa. Lokakuussa 2001 tehdyn HSY:n kauppasopimuksen perusteella ETVA:lla ei ollut sopimuksen mukaista velvollisuutta maksaa korvauksia GNSH:lle. ETVA päätti myöntää takuun vasta toukokuussa 2002. TKMS/GNSH väitti myös, että ETVA ja valtio toimivat yksityisen myyjän tavoin. Takuun maksamisen todennäköisyys oli suhteellisen pieni. Sitä vastoin jos telakka joutuisi selvitystilaan, HSY:lle myönnettyistä lainoista ja takauksista aiheutuvat tappiot olisivat paljon suuremmat (väitteen perustana olevat laskelmat esitettiin TKMS/GNSH:n toimittamassa toisessa Deloitteen raportissa). Lisäksi TKMS/GNSH katsoi, että valtion Piraeus-pankille 20 päivänä maaliskuuta 2002 myöntämän takuun mukaan valtio korvaisi Piraeus-pankille vain 57,7 prosenttia kaikista ETVA:n HSY:n ostajalle (eli HDW/Ferrosstaalille) maksamista summista. Sitä vastoin ETVA:n HDW/Ferrosstaalille 31 päivänä toukokuuta 2002 antaman takuun mukaan ETVA korvaisi HDW/Ferrosstaalille täysimääräisesti kaikki HSY:ltä takaisin perittävät tuet. TKMS/GNSH totesi, että ETVA:n 31 päivänä toukokuuta 2002 myöntämä takuu on laajempi kuin Piraeus-pankin 20 päivänä maaliskuuta 2002 saama takuu. Näin ollen kyseessä ei voi olla yksittäinen takuumekanismi ja se, että ETVA myönsi laajemman takuun, osoittaa sen toimineen yksityisen myyjän tavoin.
- (306) TKMS/GNSH:n mielestä tällainen korvauslauseke ei ole tuen takaisinperinnän kiertämistä. Jos tuki perittäisiin takaisin HSY:ltä, valtio ei maksaisi korvausta HSY:lle vaan HSY:n ostajalle (eli TKMS/GNSH:lle, joka on HDW/Ferrosstaalin seuraaja).
- (307) Lisäksi TKMS/GNSH⁽¹⁴²⁾ katsoi, että valtion Piraeus-pankille myöntämä takuu saattoi olla Piraeus-pankille ja ETVA:lle myönnettyä tukea.

4.16.4 Kreikan huomautukset

(308) Kreikan ja HSY:n mukaan korvauslauseke ei ole tukea. Ensinnäkään se ei johtunut valtiosta, sillä sen myönsi ETVA-pankki aikana, jolloin se ei ollut enää valtion määräysvallassa. Toiseksi Kreikka ja HSY väittivät, että Kreikan valtio toimi markkinataloussijoittajan tavoin myydesään osuutensa HSY:ssä ETVA:n enemmistöosakkaana. HSY:n myyjien ostajalle myöntämä takuu oli tavanomainen käytäntö kauppasopimuksissa. Kreikka muistutti, ettei se antanut sääntöjenvastaisen valtiontuen takaisinmaksuvelvollisuuteen liittyvää takuuta HSY:lle vaan HSY:n ostajalle. Tällainen korvaus on myyjän rasitteena huolimatta siitä, onko siitä olemassa lauseke kauppasopimuksessa. Komission väite, jonka mukaan Kreikan valtio tiesi tai sen olisi pitänyt tietää, että mahdollisesti sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea sisältäviä toimenpiteitä olisi huomattava määrä ja että tuet olisi perittävä takaisin, minkä johdosta korvauslauseketta sovellettaisiin, on perusteeton. Korvauslauseke myönnettiin aikana, jolloin yhdessäkään komission päätöksessä ei ollut todettu HSY:n saaneen sääntöjenvastaista valtiontukea. Lisäksi HSY:n sulkeminen ja selvitystilamenettely olisivat tulleet valtiolle kalliimmaksi, kun yhteiskunnalliset kustannukset otetaan huomioon.

(309) HSY ei myöskään ymmärrä, miten se olisi voinut hyötyä taloudellisesti takuusta, josta sovittiin ETVA-pankin ja HDW/Ferrostaalin välillä, tai takuusta, josta sovittiin Kreikan valtion ja Piraeus-pankin välillä. Vaikka HDW/Ferrostaalin oli määrä saada korvaus, konsortio ei ollut velvollinen siirtämään tätä määrää HSY:lle. Näin ollen komissio ei ole osoittanut, miten korvauslauseke voisi tehdä takaisinperintää koskevasta päätöksestä tehottoman. Tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tuen takaisin maksamalla tuensaaja menettää edun ja tilanne saadaan palautettua sellaiseksi kuin se oli ennen tuen myöntämistä.

(310) Jos komissio kuitenkin katsoisi korvauslausekkeen valtiontueksi, Kreikka katsoo, että olisi sovellettava perustamissopimuksen 296–298 artiklaa. Tältä osin HSY totesi, että koska Kreikan laivasto on aina ollut telakan suurin asiakas, yksityistämisen menettelyä ja ehtoja, myös lain N:o 2941/2001 voimaantuloa, olisi tarkasteltava asiakkaana olevan valtion kannalta: valtiolle on tärkeää säilyttää telakka toiminnassa ja elinkelpoisena maanpuolustuksellisista syistä. Tässä tapauksessa Kreikan valtio on toteuttanut toimenpiteitä, jotka mikä tahansa yksityinen yri-

tys, jonka etu liittyy toisen yrityksen elinkelpoisuuden säilyttämiseen, olisi toteuttanut. Lisäksi tällainen arvio on vielä merkityksellisempi, kun valtion velvollisuutena on vastata yhtiön purkamiseen ja selvitystilaan liittyvistä rasitteista ja tappioista, mikä olisi kalliimpaa eikä siis tuottavaa.

4.16.5 Arviointi

4.16.5.1 Perustamissopimuksen
296 artikla

(311) Komissio katsoo, ettei toimenpide kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Korvausmekanismia sovelletaan tilanteessa, jossa HSY:ltä peritään valtiontukea takaisin. Kuten Kreikka on väittänyt ja minkä komissio on johdonmukaisesti hyväksynyt⁽¹⁴³⁾, HSY:n sotilasalan toiminta on oleellista Kreikan turvallisuuden kannalta ja kuuluu 296 artiklan soveltamisalaan, eikä valtiontukisääntöjä sen vuoksi sovelleta siihen. Koska kaikki HSY:n sotilasalan toimintaan myönnetty valtiontuki jää valtiontukisääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, takaisin voidaan periä vain HSY:n siviilialan toimintaa varten myönnettyä valtiontukea. Näin ollen kyseinen takuu liittyy suoraan ja yksinomaan HSY:n siviilialan toimintaan.

(312) Jotkin osapuolista väittävät, että ilman takuuta yksikään sijoittaja ei olisi ostanut HSY:tä ja telakka olisi todennäköisesti mennyt konkurssiin. Näin ollen vaikka toimenpide liittyy yksinomaan HSY:n siviilialan toimintaan, se oli kuitenkin välttämätön HSY:n sotilasalan toiminnan jatkumisen kannalta, joten se kuuluisi tältä osin 296 artiklan soveltamisalaan. Komissio ei voi hyväksyä tätä väitettä. Kreikka olisi voinut myöntää 296 artiklan perusteella sotilasalan toiminnalle kaiken tarvittavan tuen sotilasalan toiminnan jatkamiseksi. Kreikka olisi näin välttänyt sotilasalan toiminnan loppumisen. Vaihtoehtoisesti Kreikka olisi voinut antaa tarvittavan rahoitustuen, jotta sotilasalan toiminnasta olisi saatu tehtyä houkuttelevaa mahdollisen sijoittajan kannalta, niin että sotilasalan toiminta olisi ostettu ja sen jatkuminen olisi näin varmistettu. Sotilasalan toiminnan ostava sijoittaja ei olisi tarvinnut kyseisen kaltaista takuuta, sillä kuten juuri selitettiin, tukea ei voitaisi periä takaisin HSY:n sotilasalan toiminnan osalta. Näin ollen tällaista toimenpidettä tarvittiin yksinomaan siihen tarkoitukseen, että ostaja löytyisi koko HSY:lle eli myös siviilialan toiminnalle. Toimenpiteen tarkoituksena oli näin ollen löytää ostaja HSY:n siviilialan toiminnalle ja varmistaa toiminnan jatkuminen tällä alalla. Sitä ei tarvittu varmistamaan sotilasalan toiminnan jatkumista. Se ei siis kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan.

4.16.5.2 Tuen olemassaolo

(313) Osa asianosaisista kiisti sen, että kaksi takuuta (eli valtion Piraeus-pankille myöntämä takuu ja ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä takuu) muodostaisi yhden ainoan takuumekanismin ja että HSY olisi molempien takuiden edunsaaja, joten komissio arvioi ensin erikseen ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämää takuuta ja osoittaa sen olevan perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(314) Ollakseen perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea toimenpiteen on johdettava valtiosta. Jotkin asianosaiset kiistivät sen, että ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä takuu johtuisi valtiosta. Ne väittivät, että ETVA teki takuun myöntämispäätöksen itsenäisesti ja riippumattomasti. Ne väittivät erityisesti, että takuu myönnettiin 31 päivänä toukokuuta 2002 HSY:n kauppasopimuksen liitteellä eikä ETVA ollut enää tuolloin valtion vaan Piraeus-pankin määräysvallassa. Komissio hylkää väitteen ja katsoo, että on laajalti näyttöä siitä, että toimenpide johtui valtiosta:

— Ensinnäkin HSY:n yksityistämisen prosessin aikana takuusta oli maininta mahdollisille tarjouksen tekijöille toimitetuissa asiakirjoissa⁽¹⁴⁴⁾. HSY:n ostajalle luvattiin siis jo yksityistämisen prosessin aikana korvata kaikki HSY:ltä mahdollisesti takaisin perittävät valtiontuet. Lisäksi 14 päivänä syyskuuta 2001 ETVA sitoutui nimenomaisesti ja yksiselitteisesti antamaan takuun HDW/Ferrostaalille, ellei Euroopan unioni antaisi puuttumattomuustodistusta HSY:lle myönnetystä aiemmasta ja nykyisestä valtiontuesta⁽¹⁴⁵⁾. Lokakuun 11 päivänä 2001 allekirjoitetun HSY:n kauppasopimuksen 1.2.3 kohdassa viitataan nimenomaisesti 14 päivänä syyskuuta 2001 allekirjoitettuun asiakirjaan. Keskustelu takuun tarkasta sanamuodosta jatkui seuraavina kuukausina⁽¹⁴⁶⁾. Koska komissio ei antanut hallinnollista kirjettä/puuttumattomuustodistusta HSY:lle myönnetystä aiemmasta ja nykyisestä tuesta, ETVA:n oli annettava 31 päivänä toukokuuta 2002 HDW/Ferrostaalille takuu, kuten osapuolet olivat sopineet 14 päivänä syyskuuta 2001 sekä HSY:n kauppasopimuksen 1.2.3 kohdassa. Kaikesta edellä esitetystä käy ilmi, että vaikka HDW/Ferrostaalille annetun takuun sisältävä liite allekirjoitettiin 31 päivänä toukokuuta 2002, ETVA oli jo luvannut antaa tämän takuun (ellei EU ilmoittaisi, ettei puuttuisi aiempiin ja nykyisiin tukiin) aikana, jolloin ETVA oli vielä valtion määräysvallassa. Toisin sanoen 31 päivänä tou-

kokuuta 2002 tehdyllä liitteellä toteutetaan sopimus, jonka ETVA teki ollessaan vielä valtion määräysvallassa. Kuten tämän päätöksen 3.2 jaksossa todetaan, kun ETVA oli valtion määräysvallassa, kaikkien sen HSY:tä kohtaan toteuttamien toimien voidaan katsoa johtuneen valtiosta⁽¹⁴⁷⁾. Kreikka vahvisti kaikki nämä seikat 23 päivänä toukokuuta 2005 päivätyssä kirjeessään⁽¹⁴⁸⁾.

— Toiseksi vaikka katsottaisiin, että edellä mainittujen asiakirjojen perusteella, jotka ETVA teki ollessaan vielä valtion määräysvallassa (maaliskuun loppuun vuonna 2002), ETVA:lla ei ollut sopimuksen mukaista velvollisuutta antaa tätä takuuta HDW/Ferrostaalille, toimenpide johtuisi siltikin valtiosta. Komissio huomauttaa, että Kreikka jatkoi HSY:n myynnin hoitamista vielä senkin jälkeen, kun ETVA oli myyty Piraeus-pankille. Valtion ja Piraeus-pankin välillä 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyn sopimuksen 8.2.2 kohdan mukaan ETVA ei vastaa HSY:n myynnistä, vaan valtio jatkaa myynnin hoitamista. Sopimuksen 8.2.2 kohdan b alakohdassa määrätään esimerkiksi, että valtio ”valvoo jatkossakin Hellenic Shipyardsin osakeosuuden ostajana olevan kolmannen osapuolen kanssa tehtäviä asiakirjoja ja käytäviä neuvotteluja sekä huolehtii ja vastaa niistä”. Maaliskuun 20 päivänä 2002 tehdyn sopimuksen 8.2.2 kohdan mukaan Piraeus-pankki pyysi 28 päivänä toukokuuta 2002 päivätyllä kirjeellä valtion suostumusta takuulle, jonka ETVA aikoi antaa HDW/Ferrostaalille. Valtio antoi tähän luvan 31 päivänä toukokuuta 2002 päivätyllä kirjeellä. Kaikki tämä osoittaa takuun antamisen johtuneen valtiosta.

— Kolmanneksi vaikka kaksi edellistä kohtaa hylättäisiin, takuu johtuisi siltikin valtiosta. Komissio panee merkille, että valtio päätti yksityistää HSY:n⁽¹⁴⁹⁾. Kun Piraeus-pankki otti ETVA:n haltuunsa, sillä oli lain mukaan velvollisuus yksityistää HSY. Kuten TKMS/GNSH myönsi, HDW/Ferrostaal ei olisi ostanut HSY:tä, ellei se olisi saanut tällaista takuuta. Koska valtio päätti, että HSY oli myytävä, ja koska takuun myöntäminen oli välttämätöntä HSY:n myymiseksi, voidaan todeta, että valtio asetti ETVA:n sellaiseen asemaan, jossa sen oli pakko myöntää takuu. Vaikka siis todettaisiin, että ETVA päätti myöntää takuun toukokuussa 2002 ilman valtion suoraa osallistumista, toimenpide johtuisi siltikin valtiosta.

- Neljänneksi vaikka kaikki edelliset kohdat hylättäisiin, olisi todettava, että ETVA suostui antamaan takuun 31 päivänä toukokuuta 2002 vain siksi, että sen määräysvaltaa käyttävä osakas (Piraeus-pankki) oli saanut valtiolta takuun, joka suojausi sitä edellä mainitusta takuusta mahdollisesti aiheutuvilta taloudellisilta vahingoilta. Kuten jäljempänä esitetään, markkinatalous-sijoittaja ei olisi koskaan antanut tällaista takuuta ilman valtion vastatakuuta. Takuu myönnettiin vain siksi, että valtio oli suojannut kyseisen talousyksikön (eli ryhmän) antamalla takuun mahdollisten kielteisten seurausten varalta (myöntämällä vastatakuun). Tällaisessa tapauksessa, kun yritys vain siirtää tuen toiselle yritykselle, toimenpiteen myöntäminen johtuu valtiosta.
- (315) Jotta kyseessä olisi perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtioneuvosto, toimenpide on rahoitettava valtion varoista. Takauksia koskevan tiedonannon mukaan "tuen myöntäminen tapahtuu, kun takaus annetaan, ei silloin kun vaaditaan takaussuoritusta tai kun suoritetaan takaussitoumuksen mukaisia maksuja. Takausta myönnettäessä on arvioitava, onko takaus valtiontukea [...]". Kuten edellä esitettiin, komissio katsoo, että ETVA sitoutui sopimuksen mukaan antamaan kyseisen takuun HDW/Ferrostaalille aikana, jolloin valtio vielä omisti valtaosan ETVA:n osakkeista. Koska takauksia koskevan tiedonannon mukaan takausta myönnettäessä on arvioitava – ei siis myöhemmin takaussuoritusta vaadittaessa – onko takaus valtioneuvostoa, voidaan todeta, että sitoutumalla antamaan takuun valtio vaaransi valtion varoja, joten takuuseen liittyy valtion varoja. ETVA:n myynti Piraeus-pankille hieman myöhemmin ei vaikuta tähän päätelmään. Jos valtio on ilmoittanut tarjouksentekijöille asianmukaisesti tästä ETVA:n sopimusveloitteesta (sekä ETVA:n lupauksesta antaa takuu HDW/Ferrostaalille, ellei komissio anna hallinnollista kirjettä), tarjouksentekijät ovat ottaneet tämä ETVA:n sitoumuksen huomioon. Niiden on siis täytynyt tarkistaa alaspäin hintaa, jonka ne olisivat valmiita maksamaan ETVA:sta. Näin ollen valtio myi ETVA:n halvempaan hintaan ja hävisi näin ollen varoja. Kuten edellä esitettiin, vaikka todettaisiin, että ollessaan vielä valtion määräysvallassa ETVA ei sitoutunut sopimuksella myöntämään takuuta, komissio katsoo, että päättämällä yksityistää HSY tammikuussa 2001 (jolloin ETVA oli vielä valtion omistama) valtio asetti ETVA:n tilanteeseen, jossa sen oli pakko myöntää tällainen takuu, sillä takuu oli välttämätön, jotta HSY:lle löytyisi ostaja. Näin ollen kun tarjouksentekijät jättivät tarjouksensa ETVA:sta, ne olivat ottaneet huomioon ETVA:n velvollisuuden myöntää kyseinen takuu. Näin ne esittivät ETVA:sta alempaa kauppahintaa, minkä perusteella voidaan siis päätellä, että valtion varoja on hukattu.
- (316) Vaikka todettaisiin, että kun valtio myi ETVA:n, takuun myöntämiseen ei ollut velvollisuutta (ei sopimukseen perustuvaa eikä *de facto*), voidaan silti osoittaa, että ETVA:n myöntämään takuuseen liittyi valtion varoja. Valtio myönsi ETVA:n ostajalle (eli Piraeus-pankille) takuun, jolla valtio lupasi korvata Piraeus-pankille 100 prosenttia kaikista summista, jotka ETVA joutuisi mahdollisesti maksamaan HDW/Ferrostaalille myöntämänsä takuun nojalla. Tämä vastatakuu annettiin peräkkäin tehdyissä sopimuksissa. Valtion ja Piraeus-pankin välillä 18 päivänä joulukuuta 2001 tehdyssä sopimuksessa, jolla myytiin 57,7 prosenttia ETVA:sta, valtio sitoutui maksamaan Piraeus-pankille 57,7 prosenttia kaikista summista, jotka ETVA joutuisi maksamaan HSY:n ostajalle. Samojen osapuolten välillä 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyssä sopimuksessa, jolla muutettiin 18 päivänä joulukuuta 2001 tehtyä sopimusta, valtio sitoutui maksamaan Piraeus-pankille täysimääräisesti kaikki summat, jotka ETVA joutuisi maksamaan HSY:n ostajalle⁽¹⁵⁰⁾. Toukokuun 31 päivänä 2002 päivätyssä Piraeus-pankille lähetetyssä kirjeessä valtio vahvisti Piraeus-pankille korvaavansa täysimääräisesti kaikki summat, jotka ETVA joutuisi maksamaan HSY:n ostajalle⁽¹⁵¹⁾. Toisin sanoen kun ETVA allekirjoitti HSY:n kauppasopimuksen liitteen 31 päivänä toukokuuta 2002, Piraeus-pankki oli saanut valtiolta takuun, jonka mukaan sille korvattaisiin täysimääräisesti kaikki summat, jotka ETVA joutuisi maksamaan HDW/Ferrostaalille annettavaksi suunnitellun takuun nojalla⁽¹⁵²⁾. Tämä osoittaa, että valtion varoista rahoitettaisiin lopulta kaikki ETVA:n maksamat summat ja että takuuseen liittyy valtion varoja.
- (317) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneuvoston olemassaolon toteennäyttämiseksi on osoitettava, ettei valtio toiminut niin kuin markkinataloussijoittaja olisi toiminut vastaavissa olosuhteissa. Tältä osin Kreikka, HSY ja TKMS/GNSH väittivät, että markkinataloussijoittaja olisi vastaavissa olosuhteissa suostunut antamaan kyseisen takuun HDW/Ferrostaalille. Niiden mukaan markkinataloussijoittajaperiaatetta olisi pitänyt soveltaa ETVA:n tasolla, joka oli HSY:n myynyt oikeushenkilö, ja Kreikan hallituksen tasolla, joka oli ETVA:n myyjä.
- (318) Komissio muistuttaa, että kuten 3.2 jaksossa esitettiin, kun ETVA osti HSY:n ja lisäsi välittömästi tämän jälkeen sen pääomaa pitääkseen sen toiminnassa, ETVA ei toiminut markkinataloussijoittajan tavoin vaan kuin julkinen viranomainen, joka myöntää tukea säilyttääkseen Kreikan

taloudelle tärkeäksi arvioidun yrityksen. Markkinataloussijoittaja ei siis olisi joutunut samaan tilanteeseen kuin ETVA. Yksikään markkinataloussijoittaja ei olisi joutunut tilanteeseen, jossa se olisi joutunut myymään nämä HSY:n osakkeet. Näin ollen komissio katsoo, ettei markkinataloussijoittajaperiaatteella voida tässä tapauksessa perustella sitä, että valtio vaarantaa lisää valtion varoja (myöntämällä takuun).

(319) Vaikka katsottaisiin, että markkinataloussijoittajaperiaatetta olisi sovellettava, komissio katsoo, että jos valtio olisi ollut tavanomaisten markkinatalouden ehtojen mukaisesti toimiva yksityinen yritys, se ei olisi suostunut myöntämään takuuta. Jokainen seuraavista kolmesta kohdasta riittää yksin osoittamaan tämän.

(320) Ensinnäkin komissio huomauttaa, että ETVA (ja valtio ETVA:n kautta), vaikka sillä oli vain 51 prosentin omistusosuus HSY:ssä (työntekijät omistivat loput 49 prosenttia⁽¹⁵³⁾), lupasi korvata HSY:n ostajalle (HDW/Ferrosiaalille) täysimääräisesti kaiken tuen, joka perittäisiin HSY:ltä takaisin. Markkinataloussijoittaja ei olisi suostunut antamaan 100 prosentin korvausta myydylle yhtiölle aiheutuvista vahingoista. Markkinataloussijoittaja saattaa tietyissä olosuhteissa suostua ottamaan vastuulleen joitakin myydyn yrityksen tulevia vastattavia, mutta vain omistussuuttaan vastaavassa suhteessa, joka oli tässä tapauksessa 51 prosenttia. Markkinataloussijoittaja olisi pyytänyt muita osakkaita vastaamaan jäljellä olevista 49 prosentista kyseisiä vastattavia. Suostumalla korvaamaan 100 prosenttia myydyn yrityksen vastattavista, joiden määrä saattaa nousta valtavaksi (on syytä muistaa, ettei sopimuksessa määritetä korvausten enimmäismäärää), ETVA antoi lahjan HSY:n muille osakkaille (työntekijöille). Markkinataloussijoittaja ei olisi suostunut antamaan moista lahjaa ottamalla vastuulleen mahdollisesti valtavaksi nousevat myydyn yrityksen vastattavat suhteessa, joka on selvästi sen omistussuutusta suurempi. Näin ollen jo pelkästään sillä perusteella, että ETVA:n HDW/Ferrosiaalille myöntämä korvaustakuu oli suuruudeltaan 100 prosenttia (eikä 51 prosenttia) tuesta, joka voitaisiin periä HSY:ltä takaisin, voidaan todeta, ettei markkinataloussijoittaja olisi antanut tällaista takuuta.

(321) Toiseksi Kreikka, HSY ja TKMS/GNSH väittivät, että nettotulot (eli tulot, joista kulut on vähennetty) olivat suuremmat, kun HSY myytiin – mukaan luettuina mahdolliset takuusta seuraavat maksut – kuin jos HSY olisi asetettu selvitystilaan. TKMS/GNSH tuki tätä väitettä toisen

Deloitte-raportin perusteella. Raportissa vertaillaan näiden kahden vaihtoehdon nettokuluja. Analyysi tehdään ensin ETVA:n ja sitten valtion tasolla. Komission mielestä markkinataloussijoittajaperiaatteen soveltaminen ETVA:n tasolla on sen väärinkäyttöä. Kuten edellä 3.2 jaksossa esitettiin, hallitus päätti yksityistämisestä ja tuki sitä rahallisesti – katso esimerkiksi lakiin N:o 2941/2001⁽¹⁵⁴⁾ sisältyvä valtiontuki – eikä ETVA ollut missään vaiheessa riippumattoman talousyksikön asemassa, niin että se olisi voinut suunnitella HSY:n myynnin vapaasti sillä tavalla, että olisi maksimoinut tulonsa ja minimoinut tappionsa. Näin ollen on tutkittava valtion väliintuloa kokonaisuutena eikä vain yhden sen osan toimia.

(322) Jos markkinataloussijoittajaperiaatetta kuitenkin sovelletaan ETVA:n tasolla, on verrattava nettotuloja (eli tuloja, joista on vähennetty kulut), jotka ETVA saisi HSY:n selvitysmenettelyn ja HSY:n myynnin yhteydessä. HSY:n selvitysmenettelyn osalta on selvitettävä, mitä kuluja ETVA:lle aiheutuisi. TKMS/GNSH väitti, että tappiot olisivat vähintään yhtä suuret kuin ETVA:n HSY:lle myöntämät lainat ja takaukset, joilla ei ollut valtion vastata-kausta. Komissio huomauttaa kuitenkin, ettei yksikään näistä lainoista ja takauksista ole sellainen kulu, jollaisia yrityksen purkamisesta tavanomaisesti aiheutuu⁽¹⁵⁵⁾. ETVA myönsi kaikki nämä lainat ja takaukset julkisena viranomaisena, koska ne katsottiin joko siviilialan toimintaa varten myönnettyiksi valtiontueksi tai ne olivat toimenpiteitä, joilla suojeltiin Kreikan turvallisuutta perustamissopimuksen 296 artiklan mukaisesti⁽¹⁵⁶⁾. Näitä lainoja ja takauksia ei näin ollen voida ottaa huomioon markkinataloudessa toimivan myyjän periaatetta sovellettaessa. Täten käy ilmi, ettei ETVA:lle olisi aiheutunut markkinataloustoimijana merkittäviä kuluja HSY:n selvitystilan yhteydessä. HSY:n myynnin yhteydessä ETVA saisi 6 miljoonan euron kauppahinnan. HSY:n myynnin yhteydessä aiheutuvien kulujen osalta ETVA:n oli annettava tässä tarkasteltavana oleva takuu, jonka määrää ei ollut rajoitettu ja josta saattaisi seurata kymmenien tai jopa satojen miljoonien eurojen maksut. Näitä kahta vaihtoehtoa verrattaessa käy ilmi, että markkinataloussijoittaja olisi asettanut telakan mieluummin selvitystilaan⁽¹⁵⁷⁾. ETVA ei näin ollen toiminut markkinataloussijoittajan tavoin. Jos HSY:n myyntiä ja selvitystilaan asettamista verrataan valtion tasolla, johtopäätös on täsmälleen sama. Valtiolla ei olisi aiheutunut suuria kustannuksia yrittäjänä/omistajana HSY:n selvitystilaan asettamisesta, sillä valtio oli myöntänyt kaikki (suoraan tai ETVA:n kautta) antamansa lainat ja takaukset julkisena viranomaisena, koska ne katsottiin joko siviilialan toimintaa varten myönnettyiksi valtiontueksi tai toimenpiteiksi, joilla suojeltiin Kreikan turvallisuutta perustamissopimuksen 296 artiklan mukaisesti. Valtio saisi HSY:n myynnistä vain muutamia miljoonia euroja, mutta olisi myöntämänsä takuun vuoksi vaarassa joutua maksamaan kymmeniä tai satoja miljoonia euroja. Näin ollen valtio ei toiminut tavalla, jolla yksityinen yritys olisi suostunut toimimaan vastaavissa olosuhteissa.

- (323) Kreikka, HSY ja TKMS/GNSH väittivät, että HSY:n riski joutua maksamaan takaisin valtiontukea oli hyvin pieni, sillä tuolloin ei ollut meneillään komission tutkimuksia. Näin ollen ne väittivät, että ETVA:an ja valtioon kohdistui vain pieni riski joutua maksamaan korvauksia takuun nojalla. Komissio ei voi hyväksyä tätä väitettä. Siten väitettäisiin, että koska Kreikka oli onnistunut aiempina vuosina salaamaan sen, että HSY:lle oli myönnetty sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea ja että komission aiemmin hyväksymää tukea oli käytetty väärin, sillä oli oikeus antaa kyseinen takuu. Toissijaisena seikkana komissio huomauttaa, että HDW/Ferrostaal vaati saada takuun eikä suostunut allekirjoittamaan lopullista kauppasopimusta HSY:stä ennen takuun saamista. HDW/Ferrostaal piti takuuta tärkeänä, mikä osoittaa, että tämän yksityisen sijoittajan mielestä todennäköisyys, että HSY joutuisi maksamaan valtiontukea takaisin, ei ollut pieni. Kreikka sitoutui jo yksityistämisen nettelyn alussa myöntämään tällaisen takuun korkeimman tarjouksen tekijälle, mikä osoittaa myös, että Kreikan mielestä yksityinen sijoittaja pitäisi tällaista takuuta hyvin tärkeänä (ehdottomana edellytyksenä tämän päätöksen alaviitteessä 148 lainatun 23 päivänä toukokuuta 2005 päivätyn Kreikan kirjeen sekä toisen Deloitte-raportin mukaan); tilanne on tällainen vain silloin, kun todennäköisyys ei yksityisen sijoittajan mielestä ole kovin pieni.
- (324) Komissio huomauttaa myös, että koska HSY:ltä mahdollisesti takaisin perittävän tuen määrää oli vaikea arvioida, markkinataloudessa toimiva HSY:n myyjä olisi vähintäänkin asettanut kauppasopimuksessa enimmäismäärän ostajalle mahdollisesti maksettaville korvauksille. Markkinataloudessa toimiva myyjä ei olisi suostunut ottamaan riskiä, että olisi joutunut maksamaan satoja miljoonia euroja, vaikka näin suurten maksujen todennäköisyys olisi katsottu hyvin pieneksi. Näin ollen se, ettei takuuseen sisältynyt enimmäismäärää, osoittaa ETVA:n ja valtion toimineen toisin kuin markkinataloustoimija.
- (325) Kolmanneksi arvioitaessa, toimiko valtio markkinatalous-sijoittajan tavoin, on välttämätöntä ottaa huomioon valtion väliintulo kokonaisuudessaan. Tässä tapauksessa valtio myönsi useita suuria tukisummia HSY:n yksityistämisen toteuttamiseksi (eli lakiin N:o 2941/2001⁽¹⁵⁸⁾ sisältyvää valtiontukea). Se maksoi HSY:n työntekijöille takaisin 4,3 miljoonaa euroa, jotka nämä olivat sijoittaneet HSY:n kolmen pääomakorotuksen yhteydessä. Toimenpiteen tavoitteena oli varmistaa, etteivät työntekijät estäisi HSY:n myyntiä, eikä markkinatalous-sijoittaja olisi suostunut siihen muun muassa siksi, ettei siihen ollut sopimuk-
- sen mukaista velvollisuutta ja koska työntekijät olivat ETVA:lle edelleen velkaa 24 miljoonaa euroa osakkeiden kauppahinnasta. Valtio pyysi vielä tarjouksentekijöitä maksamaan osan HSY:n kauppahinnasta pääomakorotuksena⁽¹⁵⁹⁾. Kaikki nämä seikat osoittavat, ettei valtio käyttäytynyt HSY:n myynnin yhteydessä siten, että sen tavoitteena olisi ollut omien tulojen maksimointi ja kulu- lujen minimointi, vaan sen päämääränä oli saada HSY myytyä ja turvata telakan toiminnan jatkuminen. Näin ollen Kreikan valtio ei toiminut HSY:n myynnin yhtey- dessä markkinatalous-sijoittajan tavoin.
- (326) Kunkin edellä esitetyn kolmen päätelmän perusteella komissio toteaa, ettei markkinatalous-sijoittaja olisi myöntä- nyt takuuta.
- (327) Edun aiheutumisen ja edunsaajan määrittämisen osalta komissio katsoo, ettei yksikään sijoittaja olisi ostanut koko HSY:tä (eli myös siviilialan toimintaa) ilman takuuta. Tämä päätelmä vahvistetaan toisessa Deloitte-raportissa: ”Kokemustemme ja edellä esitetyn analyysin perusteella olemme sitä mieltä, ettei yksikään järkevästi toimi- va sijoittaja olisi ollut valmis ostamaan HS:ää ja otta- maan samalla valtiontukiin liittyvän ylimääräisen riskin (joka ei tuolloin ollut varmaa ja jonka määrää EY ei ollut tuolloin määrittänyt) yhtiössä, joka a) oli valtion omista- man yhtiön (ETVA-pankin) omistama ja sen hallinnassa useita vuosia ja jonka b) oma pääoma oli samalla huomattavan negatiivinen muiden toimintaa koskevien ongelmien (muun muassa alhaisen tuottavuuden, korkeiden toimintakulujen ja liian suuren henkilökunnan) lisäksi.” Tämän päätelmän vahvistaa myös se, että Kreikka, joka ennakoii tällaisen takuun olevan välttämätön yksityisten sijoittajien houkuttelemiseksi, lupasi tarjouskilpailusiakir- joissa, että korkeimman tarjouksen tekijä saisi tällaisen takuun⁽¹⁶⁰⁾. Päätelmä, jonka mukaan takuu oli välttämä- tön ostajan löytämiseksi HSY:lle, on looginen, sillä due diligence -tarkastuksen HSY:stä tekeväälle sijoittajalle olisi selvinnyt HSY:n hyötyneen useista toimenpiteistä, jotka saattaisivat olla tukea, jota komissio voisi myöhemmin vaatia maksettavaksi takaisin⁽¹⁶¹⁾. Elefsis väitti vastoin tätä päätelmää, ettei kyseinen takuu ollut välttämätön ja erityisesti että Elefsis olisi ollut valmis ostamaan HSY:n ilman tällaista takuuta, minkä osoittaisi se seikka, ettei Elefsis ollut pannut tätä takuuta HSY:stä esittämässään ostotarjouksessa HSY:n ostamisen edellytykseksi. Komis- sion mielestä Elefsisin väite ei ole uskottava. Ensiksi komissio muistuttaa, että vaikka tämä olisi totta eikä Elefsis olisi vaatinut tällaista takuuta tarjouksessaan, se ei kuiten- kaan osoita, että jos Elefsis olisi valittu parhaan tarjouk- sen perusteella, se ei olisi vaatinut tätä takuuta myöhem- min myyjän kanssa käytävissä neuvotteluissa⁽¹⁶²⁾. On

hyvin todennäköistä, että Elefsis olisi tehnyt näin. Heti kun HSY oli myyty HDW/Ferrostaalille, Elefsis alkoi tehdä kanteluja komissiolle väittäen, että HSY oli hyötynyt useista suurista tukitoimenpiteistä, jotka komission olisi perittävä takaisin. Sijoittaja, joka on vakuuttunut siitä, että yritys on saanut kymmeniä miljoonia euroja yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea, ei ota itse riskiä ostamalla yrityksen ellei saa takuuta. Komissio hylkää näin ollen Elefsisin väitteen ja katsoo, ettei markkinataloussijoittaja olisi ostanut ilman takuuta HSY:tä kokonaisuudessaan, eli myös HSY:n siviilialan toimintaa. Kuten edellä esitettiin, ellei HSY:tä olisi myyty, Kreikka olisi voinut jatkaa sotilasalan toiminnan tukemista perustamissopimuksen 296 artiklan perusteella. Sitä vastoin perustamissopimuksen 87 artiklan takia Kreikka ei olisi saanut antaa tukea siviilialan toiminnalle. Komissio panee merkille, että HSY:n taloudellinen tilanne romahti vuosina 1998–2002. Vaikkei HSY julkista erillistä tilinpäätöstä siviilialan toiminnasta, on kohtuullista olettaa, että tämä toiminta tuotti tuntuvat tappiot kyseisinä vuosina. Laivankorjaustoiminnan ohella kyseisinä vuosina toteutetut kolme suurinta siviilialan sopimusta olivat ISAP:n, OSE:n ja Strintzisin kanssa tehdyt sopimukset. Kuten tässä päätöksessä on selitetty (katso kuvaus ja arvio toimenpiteestä E12c), ISAP:n ja OSE:n kanssa tehtyjen sopimusten täytäntöönpano viivästy huomattavasti, mikä pakotti HSY:n maksamaan suuret sopimussakot ja toimittamaan käytön liikkuvaa kalustoa ilman eri maksua, mistä aiheutui myös huomattavia kustannuksia HSY:lle. Näin ollen on selvää, että näistä sopimuksista koitui valtavasti tappiota. Samoin kuten tässä päätöksessä on selitetty, HSY epäonnistui pahoin Strintzisin kanssa vuoden 1999 alussa tehdyn sopimuksen suhteen. Sopimus peruttiin vuonna 2002, HSY:n oli maksettava Strintzisille sopimussakot ja myytävä rungot vuonna 2004 hintaan, joka oli vain pieni osa kymmenien miljoonien eurojen kuluista, joita HSY:lle oli aiheutunut runkojen rakentamisesta. Tästäkin sopimuksesta koitui näin ollen valtavasti tappiota. Siviilialan toiminnasta jäljellä oli vielä laivankorjaus. Siinä voittomarginaalit ovat pienet, sillä telakoiden välinen kilpailu on kovaa. Näin ollen komissio epäilee tämän toiminnan kannattavuutta, ja joka tapauksessa sillä ei varmasti pystytty korvaamaan ISAP:n OSE:n ja Strintzisin kanssa tehdyistä sopimuksista aiheutuneita suuria tappioita. On siis kohtuullista olettaa, että siviilialan toiminta oli erittäin tappiollista vuoteen 2002 asti. Kuten tässä päätöksessä on osoitettu, tätä toimintaa on tuettu jatkuvasti, ja osa tuesta on nyt perittävä takaisin. Ennen kaikkea ISAP:n, OSE:n ja Strintzisin kanssa tehtyjen sopimusten asianmukaisessa täytäntöönpanossa epäonnistuminen osoittaa, että ellei suuryritys olisi ostanut HSY:tä ja ellei HSY olisi voinut hyötyä kyseisen suuryrityksen teknisestä ja projektinhallintaan liittyvästä osaamisesta, siviilialan toiminta olisi säilynyt tappiollisena. Toisessa Deloitteen raportissa vahvistetaan, että HSY:llä oli toimintaa koskevia ongelmia (muun muassa alhainen tuottavuus, korkeat toimintakulut ja liian suuri henkilökunta). Näin ollen jos siviilialan toimintaa ei olisi myyty, se olisi lakannut nopeasti (ellei Kreikka olisi jatkanut sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen myöntämistä tälle toiminnalle). Lyhyesti esitettynä komissio on osoittanut tässä kappaleessa, että ilman takuuta yksikään sijoittaja ei olisi ostanut HSY:n siviilialan toimintaa, ja ellei tätä toimintaa olisi ostettu, se olisi lakannut nopeasti. Komissio katsoo, että takuun edunsaaja on HSY ja että etu aiheutuu siitä, että näin siviilialan toiminta sai jatkoa.

- (328) Elefsis oli eri mieltä edeltävästä päätelmästä, jossa määritettiin edunsaaja. Elefsis väitti, että HSY:n lisäksi myös HDW/Ferrostaal olisi ETVA:n myöntämän takuun edunsaaja. Komissio ei yhdy tähän arvioon. Kuten on osoitettu, tarjouksentekijöille jaetuissa tarjouksilpailuasiakirjoissa oli jo ilmoitettu, että ne saisivat korvauksen, jos valtiontukea perittäisiin HSY:ltä takaisin. Tämä tarkoittaa, että kun HDW/Ferrostaal teki ostotarjouksensa HSY:stä, se oletti saavansa korvauksen ETVA:lta, jos HSY:ltä perittäisiin tukea takaisin⁽¹⁶³⁾. Toisin sanoen korvaustakuu oli jo otettu huomioon HDW/Ferrostaalin ehdottamassa kauppahinnassa. Takuusta ei näin ollen ollut etua HDW/Ferrostaalille.
- (329) Komissio katsoo, että ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä takuu on valtiontukea perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna merkityksessä ja tuen edunsaaja on HSY. Koska tuki myönnettiin ilman etukäteen tehtyä ilmoitusta vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä edellytystä, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.
- (330) Kreikan valtion Piraeus-pankille myöntämä takuu on samoin tukea. Se on valtion varoista rahoitettu valikoiva toimenpide. ETVA:n myyvä markkinataloussijoittaja ei olisi antanut tällaista takuuta. Ainoa peruste takuun antamiselle oli ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä takuu. Jos jälkimmäistä takuuta ei olisi myönnetty, Piraeus-pankille ei olisi tarvinnut antaa takuuta. Kuten edellä on selitetty, markkinataloussijoittaja ei olisi myöntänyt ETVA:n myöntämää takuuta, joka katsotaan valtiontueksi, joten markkinataloussijoittaja ei olisi myöntänyt myöskään takuuta Piraeus-pankille (sillä jälkimmäinen takuu ei olisi ollut välttämätön eli sillä ei olisi ollut merkitystä). Valtion Piraeus-pankille myöntämän takuun edunsaajan selvittämisen osalta komissio muistuttaa, että tarkasteltavana oleva menettely koskee mahdollista valtiontukea HSY:lle. Toista mahdollista edunsaajaa ei mainita laajentamispäätöksessä. Näin ollen vain HSY:lle annettua tukea voidaan tutkia tarkasteltavana olevassa menettelyssä. Jos valtion Piraeus-pankille myöntämä takuu olisi HSY:lle myönnettyä tukea, se ei olisi ylimääräistä valtiontukea sen valtiontuen lisäksi, joka sisältyy

ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämään takuuseen. Jälkimmäisen takuun ansiosta yksityinen sijoittaja suostui ostamaan HSY:n ja HSY:n siviilialan toiminta saatiin pelastettua. Toisin sanoen valtion Piraeus-pankille myöntämä takuu ei antanut lisätua HSY:lle, joten sitä ei voida katsoa HSY:lle myönnettyksi ylimääräiseksi tueksi; kaikki HSY:lle koitunut etu sisältyy ETVA:n HDW/Ferrostaalille antamaan takuuseen. Tässä menettelyssä, joka koskee mahdollista valtiontukea HSY:lle, komission ei siis tarvitse ottaa lopullista kantaa Kreikan valtion Piraeus-pankille myöntämän takuun edunsaajaan eikä komission tarvitse tutkia jälkimmäistä takuuta enempää. Riittää, kun tutkitaan ensin mainittua takuuta eli ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämää takuuta ja määrätään se peruttavaksi, jos se katsotaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tueksi HSY:lle.

4.16.5.3 Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (331) ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämän takuun osalta komissio ei ymmärrä, miten tämä tuki voitaisiin katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti. Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan osalta komissio panee merkille, että HSY oli vaikeuksissa. Komissio on jo todennut, että laivanrakennukseen myönnettävää tukea on säännelty 1 päivästä tammikuuta 1999 neuvoston asetuksella (EY) N:o 1540/98. Asetuksen 5 artiklan mukaan rakenneuudistustukea "voidaan poikkeuksellisesti pitää yhteismarkkinoille soveltuvana sillä edellytyksellä, että se noudattaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevia yhteisön suuntaviivoja". Takuun myöntämishetkellä sovellettiin pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevia vuoden 1999 suuntaviivoja. Takuu ei selvästikään täyttänyt kaikkia tuen myöntämisen edellytyksiä, jotka on lueteltu suuntaviivojen 3.2.2 jaksossa. Esimerkiksi tuen myöntäminen edellytyksen (b) "Elinkelpoisuuden palauttaminen" nojalla tarkoittaa, että "edellytyksenä tuen myöntämiselle on rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, jonka komissio on vahvistanut jokaisen yksittäisen tuen osalta." Komissio panee merkille, ettei takuun myöntämisen edellytyksenä ollut rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano. Suunnitelmaa ei myöskään ollut toimitettu komissiolle, joten komissio ei ollut sitä hyväksynyt. Suuntaviivojen mukaan "suunnitelma on esitettävä komissiolle tarvittavan yksityiskohtaisesti". Komission kuuleminen ennalta olisi ollut erityisen välttämätöntä tässä tapauksessa, sillä komissio oli jo hyväksynyt vuonna 1997 rakenneuudistussuunnitelman, jolla ei onnistuttu palauttamaan HSY:n elinkelpoisuutta. Takuu rikki lisäksi tuen ainutkertaisuuden periaatetta, joka on vahvistettu pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien vuoden 1999 suuntaviivojen 3.2.3 jaksossa. Komissio hyväksyi päätöksellä N 401/97 neuvoston direktiivin 90/684/ETY mukaisen investointituen, joka oli eräänlaista rakenneuudistustukea⁽¹⁶⁴⁾. Kuten toimenpidettä P1 arvioidaessa todettiin, valtio myönsi tämän tuen joulukuussa 1997 (muttei maksanut sitä). Kuten tässä päätöksessä on

osoitettu, yritys sai myös monia ilmoittamatta jätettyjä ja yhteismarkkinoille soveltumattomia tukia vuosien 2001–2002 yksityistämistä edeltävinä vuosina. Päätöksellä C 10/94 hyväksytty rakenneuudistustuki myönnettiin telakalle, mutta sen hyväksymiseen liitettyjä edellytyksiä ei noudatettu.

- (332) Koska ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä takuu on HSY:n hyväksi myönnettyä yhteismarkkinoille soveltumattomaa tukea, komissio katsoo, että se on lopetettava välittömästi.

4.16.5.4 Takuun nimenomainen kielto

- (333) Kuten laajentamispäätöksessä todettiin, HDW/Ferrostaalille myönnetty takuu ei sovellu yhteismarkkinoille toises-takaan syystä. Komissio katsoo, että se on sellaisenaan soveltumattomaa yhteismarkkinoille, koska estämällä HSY:lle maksetun tuen takaisin perinnän tehokkaan vaikutuksen ("effet utile") se estää valtiontukisääntöjen soveltamisen.
- (334) TKMS/GNSH ja HSY kiistivät tämän kannan. Ne muistuttivat eritoten, ettei HSY saa lainkaan korvauksia. ETVA:n myöntämä takuu turvaa HDW/Ferrostaalin eikä HSY:tä. Jos komissio siis määräisi tuen takaisin maksettavaksi, HSY:n olisi maksettava se takaisin ja tämä palauttaisi alkuperäisen tilanteen. TKMS/GNSH ei ymmärrä, miten TKMS/GNSH:n (HDW/Ferrostaalin seuraaja) saama korvaus mitätöisi tämän päätelmän. TKMS/GNSH:lla ei ole velvollisuutta sijoittaa saamiaan korvauksia HSY:hyn.
- (335) Komissio huomauttaa, että HDW/Ferrostaal osti 100 prosenttia HSY:n osakkeista, jotka ovat nyt TKMS/GNSH:n hallussa. Tämä tarkoittaa, että vaikka HSY ja sen osakas ovat kaksi erillistä oikeushenkilöä, ne ovat kuitenkin yksi yhtenäinen talousyksikkö. Takuun ansiosta tälle talousyksikölle korvattaisiin 100 prosenttia kaikesta tuesta, joka sen olisi palautettava valtiolle. Komissio katsoo näin ollen, että takaisinperintäpäätöksen tehokas vaikutus ("effet utile") poistuu.

- (336) Komissio ei ymmärrä, miten sellaisen oikeudellisen säännöksen puuttuminen, jolla TKMS/GNSH veloitettaisiin siirtämään saamansa korvaukset HSY:lle, voisi mitätöidä edellä esitetyn päätelmän. Lisäksi komissio huomauttaa, että vaikka velvollisuutta ei ole, sen tekemistä ei myöskään ole kielletty. TKMS/GNSH voisi siis siirtää saamansa korvaukset HSY:lle. Lisäksi on kohtuullista olettaa, että koska TKMS on menestyvä yksityinen ryhmä, sen rahavarat jaetaan optimaalisesti ryhmään kuuluvien oikeushenkilöiden kesken. Näin ollen on kohtuullista olettaa, että jos yhden ryhmään kuuluvan oikeushenkilön on maksettava sakko ja toinen oikeushenkilö saa korvauksen kyseisestä sakosta, ryhmän johto päättää siirtää jälkimmäisen summan edelliselle oikeushenkilölle ja palauttaa näin optimaalisen varojen jaon ryhmän oikeushenkilöiden kesken. Toisin sanoen vaikei TKMS/GNSH:lla ole velvollisuutta siirtää kyseisiä varoja HSY:lle, vaikuttaa todennäköiseltä, että johto päättäisi näin tehdä.
- (337) Komissio toteaa, että ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä takuu on sellaisenaan valtiontukisääntöjen vastainen.

5. PÄÄTELMÄT

- (338) Komissio katsoo, että muodollisen tutkintamenettelyn kohteina olevista kuudestatoista toimenpiteistä osa ei ole 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, osa on yhteismarkkinoille soveltuva tukea, monet ovat yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea ja monia komission aiemmin hyväksymiä tukitoimenpiteitä on käytetty väärin. Vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan määräyksiä myönnetyn yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen ja väärin käytettyjen tukien osalta komissio päätteli, että tuki on perittävä takaisin.
- (339) Komission mielestä seuraava ongelma saattaa estää tuen tehokkaan takaisin perinnän ja että on välttämätöntä asettaa lisäedellytys, jotta näin ei kävisi. Asiaa selitetään seuraavassa jaksossa.

5.1 Tarve varmistaa, ettei HSY:n siviilialan toimintaa hyödyttäneen tuen takaisinmaksua rahoiteta osittain sotilasalan toiminnasta

- (340) Kuten 3.3 jaksossa on selitetty ja asianomaisiin toimenpiteisiin sovellettu, komissio hyväksyi sen, että jos telakalle oli myönnetty valtiontukea osoittamatta sitä mihinkään nimenomaiseen toimintaan, voitiin katsoa, että 75

prosenttia tuesta hyödytti sotilasalan toimintaa ja 25 prosenttia siviilialan toimintaa. Tällainen päätelmä johtuu siitä, ettei HSY:llä ole erillisiä kirjanpitoja eikä varojen käyttöä voida näin ollen tarkistaa.

- (341) Jos komissio katsoo, että 75 prosenttia valtiolta saatavista varoista käytetään telakan sotilasalan toiminnan rahoittamiseen, sen on kuitenkin todettava, että myös 75 prosenttia kaikista telakalta peräisin olevista varoista tulee HSY:n sotilasalan toiminnasta. Toisin sanoen jokaisesta HSY:ltä takaisin perittävästä eurosta 75 senttiä maksetaan HSY:n sotilasalan toiminnasta. Pyyttämällä HSY:tä palauttamaan siviilialan toimintaa varten saatu tuki saadaan telakan siviilialan toiminnan alkuperäinen tilanne palautettua vain, jos Kreikka toimittaa komissiolle pitävät todisteet siitä, että palautukset on rahoitettu yksinomaan telakan siviilialan toiminnasta.
- (342) Toisin sanoen koska valtaosa HSY:n toiminnasta on sotilasalan toimintaa ja koska HSY:llä ei ole erillistä kirjanpitoa siviilialan toiminnasta, on selvästi riski, että siviilialan toimintaan saadun tuen takaisinmaksu rahoitetaan pääasiassa varoista, joilla rahoitettaisiin muutoin sotilasalan toimintaa. Tukien takaisinmaksu, josta telakan siviilialan toiminnan olisi vastattava kokonaan, jäisi pääasiassa sotilasalan toiminnan vastattavaksi. Koska valtio on antanut toistuvasti laajamittaista tukea ja rahoitusta HSY:n sotilasalan toimintaa varten⁽¹⁶⁵⁾, sotilasalan toiminnan rahoittamiseen tarkoitettujen varojen käyttäminen HSY:n siviilialan toiminnan rahoittamiseen on valtiontuen siirtämistä telakan siviilialan toiminnalle. Toisin sanoen osalla valtion sotilasalan toimintaan myöntämästä rahoitustuesta tuettaisiin itse asiassa HSY:n siviilialan toimintaa (eikä se näin ollen kuuluisi perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Näitä varoja ei missään tapauksessa voitaisi katsoa välttämättömiksi sotilasalan tuotannon rahoittamiseen, koska niitä ei käytetä siihen tarkoitukseen). Siviilialan markkinoiden alkuperäistä tilannetta ei näin ollen saataisi palautettua ja lisäksi HSY:n siviilialan toiminnalle myönnettäisiin automaattisesti lisää yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea.

- (343) Näin ollen jotta tilanne saataisiin palautettua sellaiseksi, jollainen se olisi ollut ilman valtiontukea, ja jotta estetäisiin lisätuen myöntäminen siviilialan toiminnalle, Kreikan on varmistettava, että tuki peritään takaisin yksinomaan telakan siviilialan toiminnasta⁽¹⁶⁶⁾,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tuki, jota myönnettiin HSY:lle ennen 31 päivää joulukuuta 2001 aiheutuneita ja asiassa N 401/97 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyssä komission päätöksessä tarkoitettuun investointisuunnitelmaan liittyviä investointimenoja varten (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi P1), kuuluu 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyn komission päätöksen soveltamisalaan.

Muita HSY:lle aiheutuneita investointimenoja – etenkin 31 päivän joulukuuta 2001 jälkeen aiheutuneita investointimenoja – varten maksettu tuki ei kuulu 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyn päätöksen soveltamisalaan eikä sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

Takaus, jonka Kreikka myönsi ETVA:lle 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyllä päätöksellä ja joka kattaa 4,67 miljardin Kreikan drakman (13,72 miljoonan euron) suuruisen lainan, jonka ETVA myönsi HSY:lle (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi P2), on vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.

Jos kyseinen valtiontakaus on edelleen voimassa tämän päätöksen tekohetkellä, se on päätettävä välittömästi. Lisäksi tuki on perittävä takaisin ajanjaksolta, jonka katsotaan alkavan taatun lainan maksamisesta HSY:lle ja päättyvän takauksen päättymiseen.

Takaisin perittävän tuen määrä on 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron ja taatun lainan kokonaiskulujen (HSY:n maksaman koron ja takauspalkkion) välinen erotus.

3 artikla

ETVA:n HSY:lle heinäkuussa 1999 myöntämä 1,56 miljardin Kreikan drakman (4,58 miljoonan euron) suuruinen laina, joka maksettiin takaisin vuonna 2004 (kyseinen toimenpide on nimetty toimenpiteeksi P3 tämän päätöksen johdanto-osassa), on vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.

Takaisin perittävän tuen määrä ajanjaksolta, joka alkaa lainan maksamisesta HSY:lle ja päättyy lainan takaisinmaksuun, on 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron ja lainan koron välinen erotus.

4 artikla

ETVA:n ja HSY:n välillä 31 päivänä toukokuuta 2002 sovittu kaksivuotinen laina, jonka suuruus oli 13,75 miljoonaa euroa ja jota ei koskaan maksettu HSY:lle (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi P4), ei ole tukea.

5 artikla

Valtiontukea koskevassa asiassa C 10/94 15 päivänä heinäkuuta 1997 tehdyllä komission päätöksellä hyväksyttyä 54 miljardin Kreikan drakman (160 miljoonan euron) suuruista tukea (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E7) on käytetty väärin, ja se on perittävä takaisin.

6 artikla

Asiassa N 513/01 5 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyllä komission päätöksellä hyväksyttyä 29,5 miljoonan euron suuruista tukea (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E8) on käytetty väärin, ja se on perittävä takaisin.

7 artikla

ETVA:n vuosina 1996 ja 1997 toteuttamasta 8,72 miljardin Kreikan drakman (25,6 miljoonan euron) suuruudesta HSY:n pääomanlisäyksestä (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E9) 75 prosenttia kuuluu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan. Loput 25 prosenttia on vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka soveltuu yhteismarkkinoille.

8 artikla

ETVA:n 20 päivänä toukokuuta 1998 toteuttama 800 miljoonan Kreikan drakman (2,3 miljoonan euron) suuruinen HSY:n pääomanlisäys (kyseinen pääomankorotus, kuten kaksi seuraavaakin, on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E10) ei ole tukea.

ETVA:n 24 päivänä kesäkuuta 1999 ja 22 päivänä toukokuuta 2000 toteuttamat 321 miljoonan Kreikan drakman (0,9 miljoonan euron) ja 397 miljoonan Kreikan drakman (1,2 miljoonan euron) suuruiset HSY:n pääomanlisäykset ovat vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille. Tuki on perittävä takaisin.

9 artikla

Valtion ETVA:lle myöntämät vastatakaukset, joilla taattiin ETVA:n myöntämät takaukset, jotka liittyivät HSY:n tekemiin sopimuksiin Kreikan rautatiejärjestön (OSE) ja Athens-Piraeus Electric Railwaysin (ISAP) kanssa (kyseiset toimenpiteet on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E12b), ovat vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.

ISAP:n kanssa tehtyihin sopimuksiin liittyvissä vastatakauksissa tuen määrä on 480 peruspisteen (4,8 prosentin) vuosipalkkion ja HSY:n todellisuudessa maksamien palkkioiden (ETVA:lle maksetun takauspalkkion ja valtiolle maksetun takauspalkkion) välinen erotus. Tuki on perittävä takaisin ajanjaksolta, joka päättyy valtion vastatakauksen päättymiseen.

Jos OSE:n kanssa tehtyihin sopimuksiin liittyvät vastatakaukset ovat edelleen voimassa, ne on päätettävä välittömästi. Lisäksi tuki on perittävä takaisin vastatakausten voimassaoloajalta. Takaisin perittävän tuen määrä on 680 peruspisteen (6,8 prosentin) vuosipalkkion ja HSY:n todellisuudessa maksamien palkkioiden (ETVA:lle maksetun takauspalkkion ja valtiolle maksetun takauspalkkion) välinen erotus.

10 artikla

HSY:n ja OSE:n sekä ISAP:n välillä tehtyjen sopimusten täytäntöönpano sekä OSE:n vuosina 2002–2003 hyväksymät sopimuksiin tehdyt muutokset (kyseiset toimenpiteet on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E12c) eivät ole tukea.

11 artikla

ETVA:n 29 päivänä lokakuuta 1999 HSY:lle myöntämä 16,9 miljardin Kreikan drakman (49,7 miljoonan euron) suuruinen laina, joka maksettiin takaisin vuonna 2004 (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E13a), on vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.

Takaisin perittävän tuen määrä kesäkuuhun 2001 saakka on 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron ja HSY:n ETVA:lle todellisuudessa maksaman koron välinen erotus.

Kyseisen päivämäärän jälkeen lainan takaisinmaksuun saakka takaisin perittävän tuen määrä on 400 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron ja HSY:n ETVA:lle todellisuudessa maksaman koron välinen erotus.

12 artikla

ETVA:n 4 päivänä maaliskuuta 1999 ja 17 päivänä kesäkuuta 1999 myöntämät takaukset, jotka olivat suuruudeltaan 3,26 miljoonaa euroa ja 3,38 miljoonaa euroa ja jotka peruttiin vuonna 2002 (kyseiset toimenpiteet on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E13b), ovat vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.

Takaisin perittävän tuen määrä takausten perumiseen saakka on 480 peruspisteen (4,8 prosentin) vuotuisen takauspalkkion ja HSY:n todellisuudessa maksaman takauspalkkion välinen erotus.

13 artikla

ETVA:n HSY:lle myöntämää 10 miljardin Kreikan drakman (29,3 miljoonan euron) suuruista lainaa varten 8 päivänä joulukuuta 1999 myönnetystä valtiontakauksesta (kyseinen toimenpide on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E14) 75 prosenttia kuuluu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan.

Loput 25 prosenttia valtiontakauksesta ei kuulu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan vaan on vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea. Tuesta 750 miljoonaa Kreikan drakmaa (2,2 miljoonaa euroa)

soveltui yhteismarkkinoille 31 päivään maaliskuuta 2002. Kyseisen päivämäärän jälkeen vain 1,32 miljoonaa euroa soveltui yhteismarkkinoille. Muu osa tuesta ei sovellu yhteismarkkinoille.

Jos valtiontakaus on edelleen voimassa, se osa takauksesta, joka on yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea (25 prosenttia edelleen voimassa olevasta takauksesta, josta on vähennetty yhteismarkkinoille soveltuvat 1,32 miljoonaa euroa), on päätettävä välittömästi.

Lisäksi ajanjaksolta, joka alkaa taatun lainan maksamisesta HSY:lle ja päättyy yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontakauksen päättymiseen, on perittävä takaisin tuki, jonka määrä on 600 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron ja taatun lainan kokonaiskulujen (HSY:n maksaman koron ja takauspalkkion) välinen erotus.

Takaisin perittävä tuki lasketaan siltä osalta valtiontakausta, joka on yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea.

14 artikla

ETVA:n HSY:lle 25 päivänä heinäkuuta 1997, 15 päivänä lokakuuta 1997 ja 27 päivänä tammikuuta 1998 myöntämistä lainoista, jotka olivat suuruudeltaan 1,99 miljardia Kreikan drakmaa (5,9 miljoonaa euroa), 10 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria ja 5 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria (kyseiset toimenpiteet on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E16), 75 prosenttia kuuluu perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisalaan.

Loput 25 prosenttia lainoista ovat tukea.

Ensimmäiseen, drakmamääräiseen lainaan sisältyvän tuen määrä on 400 peruspisteellä korotetun Kreikan viitekoron ja HSY:n maksaman koron välinen erotus. Toiseen ja kolmanteen, dollarimääräiseen lainaan sisältyvän tuen määrä on 475 peruspisteellä korotetun dollarimääräisen liborin ja HSY:n maksaman koron välinen erotus.

Kaikissa kolmessa tapauksessa tuki on pantu täytäntöön vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa eikä sovellu yhteismarkkinoille.

Tämä tuki on perittävä takaisin.

15 artikla

Kreikan laivaston vuosina 2000 ja 2001 suorittamista ennakkomaksuista, joiden suuruudet olivat arviolta 81,3 miljoonaa euroa ja 40 miljoonaa euroa ja jotka ylittivät HSY:lle vastaavista sopimuksista kyseisenä aikana aiheutuneet kustannukset (kyseiset toimenpiteet on nimetty tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E17), 25 prosenttia katsotaan tueksi yhden vuoden ajalta.

Tuki on pantu täytäntöön vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa eikä sovellu yhteismarkkinoille. Takaisin perittävän tuen määrä on 600 peruspisteellä korotettu Kreikan viitekorko, joka lasketaan yhdeltä vuodelta.

16 artikla

ETVA:n HDW/Ferrostaalille myöntämä korvaustakuu, jonka mukaan ETVA korvasi HDW/Ferrostaalille HSY:ltä mahdollisesti takaisin perittävän valtiontuen (kyseinen toimenpide on osa tämän päätöksen johdanto-osassa toimenpiteeksi E18c nimettyä toimenpidettä), on vastoin perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa täytäntöön pantua tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille. Lisäksi takuu on sellaisenaan yhteismarkkinoille soveltu-matonta. Takuu on näin ollen päätettävä välittömästi.

17 artikla

Koska takaisin perittävästä tuesta, sellaisena kuin se on määritely 2, 3, 5, 6, 8, 9 ja 11–15 artiklassa, on aiheutunut etua yksinomaan HSY:n siviilialan toiminnalle, se on perittävä takaisin HSY:n siviilialan toiminnasta. Tältä osin Kreikan on toimitettava yksityiskohtaiset todisteet – mukaan luettuna sen tilit tarkastavan riippumattoman yrityksen vahvistus – joista käy ilmi, että takaisin maksetut määrät on rahoitettu yksinomaan HSY:n siviilialan toiminnasta.

18 artikla

1. Kreikan on perittävä HSY:ltä takaisin perittävä tuki sellaisena kuin se on määritely 2, 3, 5, 6, 8, 9 ja 11–15 artiklassa.
2. Takaisin perittävästä tuesta on maksettava korkoa siitä lähtien, kun tuki saatettiin HSY:n käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti.
3. Korko on laskettava komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (167) V luvun säännösten mukaisesti.
4. Tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tehokkaasti.
5. Kreikan on varmistettava, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta.

19 artikla

1. Kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta Kreikan on toimitettava komissiolle seuraavat tiedot:

- a) edunsaajalta takaisin perittävä määrä (tuki ja siitä perittävä korko)
- b) tarkka kuvaus toimenpiteistä, joita on jo toteutettu ja suunniteltu tämän päätöksen noudattamiseksi
- c) asiakirjat, jotka osoittavat, että edunsaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin.

2. Kreikan on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes tuen takaisinperintä on saatu loppuun. Sen on toimitettava välittömästi komission pyynnöstä tiedot tämän päätöksen noudattamiseksi jo toteutetuista ja suunnitelluista toimenpiteistä. Sen on annettava myös yksityiskohtaiset tiedot edunsaajalta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

20 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.

Tehty Brysselissä 2 päivänä heinäkuuta 2008.

Komission puolesta
Neelie KROES
Komission jäsen

- (1) Menettelyn aloittamisesta ilmoitettiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* C 202, 10.8.2004, s. 3. Menettelyn laajentamisesta ilmoitettiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* C 236, 30.9.2006, s. 40.
- (2) EYVL C 47, 12.2.1998, s. 3. Päätös lähetettiin Kreikalle 1 päivänä elokuuta 1997 (kirje SG(97)D 6556).
- (3) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.
- (4) EUVL C 202, 10.8.2004, s. 3.
- (5) Katso alaviite 1.
- (6) Katso alaviite 1.
- (7) Katso alaviite 1.
- (8) On syytä muistaa, että kaikki asianosaisten huomautukset on lähetettävä Kreikalle kommentoitaviksi. Kreikalla on yksi kuukausi aikaa vastata. Osa huomautuksista oli melko laajoja, joten Kreikka olisi voinut pyytää lisää aikaa vastaamista varten. Jos jollekin väitteille ei löydy päteviä perusteita, komissio saattaa joutua pyytämään lisää asiakirjoja väitteiden tueksi. Komissio saattaa lisäksi joutua esittämään Kreikalle tarkempia kysymyksiä uusista seikoista, joita asianosaisten huomautuksista on tullut esille.
- (9) Kyseisessä kirjeessä on 65 sivua sekä 290 sivua liitteitä, 24 päivänä huhtikuuta päivytyssä kirjeessä on 35 sivua sekä 900 sivua liitteitä ja 2 päivänä kesäkuuta päivytyssä kirjeessä on 63 sivua sekä 1 750 sivua liitteitä.
- (10) Tämän jakson tiedot on saatu suurimmaksi osaksi maaliskuussa vuonna 2001 päivätystä asiakirjasta "Hellenic Shipyards SA – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas", joka jaettiin tarjouskilpailuun osallistuville. TKMS/GNSH toimitti jäljennöksen tästä kertomuksesta 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivytyssä kirjeessään.
- (11) EYVL L 380, 31.12.1990, s. 27. Kreikkaa koskevat erityissäännökset ovat 10 artiklassa.
- (12) EYVL C 88, 30.3.1993, s. 6.
- (13) EYVL C 138, 20.5.1994, s. 2.
- (14) PV(95) 1258, 26.7.1995; SEC(95) 1322/2, 24.7.1995.
- (15) EYVL C 68, 6.3.1996, s. 4.
- (16) EYVL C 80, 13.3.1997, s. 8.
- (17) EYVL L 148, 6.6.1997, s. 1.
- (18) EYVL C 306, 8.10.1997, s. 5.
- (19) Komissio hyväksyi keskittymän 25 päivänä huhtikuuta 2002 tehdyllä päätöksellä M.2772, EYVL C 143, 15.6.2002, s. 7.
- (20) Komissio hyväksyi keskittymän 10 päivänä joulukuuta 2004 tehdyllä päätöksellä M.3596, EUVL C 103, 29.4.2006, s. 30.
- (21) Komissio hyväksyi keskittymän 10 päivänä marraskuuta 2005 tehdyllä päätöksellä M.3932, EUVL C 287, 18.11.2005, s. 5.
- (22) EYVL C 186, 6.8.2002, s. 5.
- (23) EUVL L 75, 22.3.2005, s. 44.
- (24) Kreikan viranomaiset vahvistivat tämän arvion 20 päivänä lokakuuta 2004 päivytyssä kirjeessään.
- (25) Lokakuun 20 päivänä 2004 päivätyn kirjeen 2.1 kohta.
- (26) Yrityksen omia varoja arvioitaessa nettopääoma on paljon osakepääomaa tärkeämpi. Nettopääomassa otetaan huomioon edellisten tilikausien voitot ja tappiot, jotka lisäävät tai vähentävät yrityksen omia varoja.
- (27) EYVL C 273, 9.9.1997, s. 3.

- (²⁸) Komissio panee merkille, että HSY yritti saada lainaa markkinoilta pienemmällä korolla, mutta turhaan. Tämä käy ilmi HSY:n hallituksen kokouksen pöytäkirjoista, jotka on päivätty 1 päivänä joulukuuta 1998 ja 27 päivänä tammikuuta 1999 ja joiden jäljennökset TKMS/GNSH toimitti 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivättyssä kirjeessään. Yrityksestä saada lainaa markkinoilta kerrottiin myös lehdistössä ("Hellenic Shipyards set first euromarket loan", *Reuters News*, 19.3.1999).
- (²⁹) Valtion suorittaman velkojen poiston ansiosta HSY:llä ei ollut velkoja juuri lainkaan, joten korkokulut (eli lainan myöntäneille pankeille maksettavat korot) olivat erittäin pienet vuosina 1997 ja 1998 (ne kasvoivat jyrkästi seuraavina vuosina). Jos korkokulut olisivat olleet vuosina 1997 ja 1998 normaalimmalla tasolla, yrityksen tulos olisi ollut vähemmän mairitteleva eikä tilikaudelta 1998 olisi todennäköisesti kirjattu voittoa.
- (³⁰) Rakennuudistussuunnitelmassa kaavailtiin myös laivakonversiotoiminnan selvää kasvua vuoden 1998 jälkeen. HSY ei onnistunut saavuttamaan tätä tavoitetta.
- (³¹) Kyseessä oli itse asiassa ensimmäinen yksityisen yrityksen kanssa tehty laivanrakennussopimus lähes 20 vuoteen.
- (³²) Ensimmäisestä vuodesta alkaen HSY:n tileihin sisältyi varaus odotetuista tappioista, jotka aiheutuisivat sopimuksen täytäntöönpanosta. Seuraavina vuosina varausten määrä kasvoi vuosittain. Lisäksi vaikuttaa siltä, että varaukset olivat riittämättömät, sillä TKMS/GNSH on käynnistänyt oikeustoimet HSY:n myyjää vastaan kyseisestä asiasta. Erillisenä kannattamattoman sopimuksen tekemisen syistä komissio toteaa, että sopimuksen tekemällä yrityksen johto odotti todennäköisesti kattavansa osan telakan kiinteistä kustannuksista (laivanrakennuksen tilauskanta oli tuolloin nolla) ja vähentävänsä näin telakan odotettuja tappioita.
- (³³) Sopimuksesta kirjoitettiin lehdistössä. Katso esimerkiksi "Hellenic lands crucial submarine contract", *Lloyd's List International*, 30.7.1999.
- (³⁴) Laajentamispäätöstä koskevien huomautustensa tueksi HSY:n toimittaman, Deloitte Financial Advisory Services -yrityksen laatiman raportin (jäljempänä 'ensimmäinen Deloittein raportti') sivulla 5–12 todetaan, että sukellusveneidän rakentaminen alkaisi vasta vuonna 2003.
- (³⁵) Lehtiartikkelien mukaan HSY:n johto varoitti osakkaita jo lokakuussa 1998 odotettavissa olevista vaikeuksista (katso alaviitteessä 38 lainattu lehtiartikkeli). Joulukuun 1 päivänä 1998 päivätyn HSY:n hallituksen kokouksen pöytäkirjan mukaan tappioita oli odotettavissa vuonna 1999. HSY:n johto myönsi julkisesti joulukuun alussa vuonna 1999, että telakan odotettiin kirjaavan 10 miljardin Kreikan drakman (29 miljoonan euron) tappiot tilikaudelta 1999 ja tilikaudelta 2000 ("Hellenic boss expects profit in 2001", *Lloyd's List*, 6.12.1999). Suurten tappioiden mahdollisuudesta tilikaudella 1999 kirjoitettiin lehdistössä jo marraskuussa 1999 ("Brown & Root team ousted from Hellenic", *Lloyd's List*, 19.11.1999).
- (³⁶) Paitsi jos valtio antaisi lisää (yhteismarkkinoille soveltumatonta) tukea telakan siviilialan toiminnan tukemiseksi ja laajamittaista tukea sotilasalan toiminnan tukemiseksi.
- (³⁷) Telakka otti näin riskin, ettei saisi Kreikan viranomaisten lupaamaa investointitukea, sillä viranomaiset olivat asettaneet 31 päivän joulukuuta 1999 määräajaksi ohjelman loppuun saattamiselle. Kreikan lain mukaan määräaika voitaisiin pidentää vain, jos vähintään 50 prosenttia kuluista oli jo aiheutunut.
- (³⁸) Maaliskuussa 2001 päivättyssä asiakirjassa "Hellenic Shipyards SA – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas", joka jaettiin tarjouskilpailuun osallistuville (TKMS/GNSH toimitti jäljennöksen asiakirjasta 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivättyssä kirjeessään), esitettiin seuraava kuvaus: "Vuonna 1999 yrityksen tulos kääntyi kuitenkin jälleen tappiolliseksi. Brown & Root vaati henkilöstöä koskevien rakennemuutosten tekemistä. Osakkaat (ETVA-pankki ja työntekijät) eivät hyväksyneet tällaisia muutoksia, ja Brown & Rootin sopimus purettiin." (sivu 15). Lehtiartikkelit olivat selväsanaisempia: "Johdon uskotaan kertoneen Hellenicin omistajille jo lokakuussa, että kuluva vuosi olisi huono, ellei muutoksia kohdistettaisi työvoimaan, joka omistaa telakan yhdessä valtion pankin kanssa. Varoja käytetään Hellenicin uudistuksiin ensimmäistä kertaa vuosiin, ja uudet laitteistot ovat tehneet havaitusta liikatyövoiman ongelmasta selvemmän, mutta osakkaat ovat toistaiseksi hylänneet ehdotukset, joiden mukaan vähintään 250 työntekijää vähennettäisiin pääasiassa toimihenkilöistä. Samalla johto on pyrkinyt tekemään telakan käytännöistä joustavampia. Päätuloksena näyttää kuitenkin olleen työntekijöiden yhdistyksen johtajien etääntyminen, sillä työntekijöiden yhdistyksen johtajat ovat vaatineet kahdeksanhenkisen johtoryhmän erottamista; johtoryhmää johtaa Groves, joka on komennettu tehtävään Brown & Rootilta Yhdistyneestä kuningaskunnasta."

(³⁹) Toimenpiteistä, jotka Espanja on toteuttanut Siderúrgica Añón SA:n hyväksi, 16 päivänä kesäkuuta 2004 tehdyn komission päätöksen johdanto-osan 68 kappale (EUVL L 311, 26.11.2005, s. 22); valtiontuesta, jonka Espanja on myöntänyt SNIACE SA:lle, 11 päivänä joulukuuta 2002 tehdyn komission päätöksen johdanto-osan 42 kappale (EUVL L 108, 30.4.2003, s. 35).

(⁴⁰) Katso alaviite 34.

(⁴¹) Katso raportin sivu 5–19.

(⁴²) Katso alaviite 28.

(⁴³) Komissio luettelee seuraavassa muutamia virheitä, joita löytyy ensimmäisen Deloitte-raportin 5.0 luvusta "Credit Worthiness of Hellenic Shipyards S.A".

Ensinnäkin ensimmäisen Deloitte-raportin sivulla 5–4 kohdassa "Implementation of the Investment Plan (Status and Evolution)" väitetään, että 30 päivänä kesäkuuta 1999 "todennettu määrä oli yli 50 prosenttia kokonaisinvestoinnista". Todellisuudessa 30 päivänä kesäkuuta 1999 todennettu määrä oli 18 prosenttia koko investointiohjelmasta. Tämä osoittaa, että investointisuunnitelman täytäntöönpano eteni hitaasti. Suunnitelman tila ja eteneminen oli näin ollen pikemminkin "kielteinen tekijä" raportin sivulla 5–2 esitettyssä taulukossa.

Toiseksi mitä tulee kiinnitettävissä olevan omaisuuden kriteeriin ("Availability of property that could be encumbered", sivut 5–5 ja 5–6), komissio katsoo, että tämä seikka on merkityksetön arvioitaessa, olisiko yksityinen pankki myöntänyt vastaavat lainat ja takaukset kuin ETVA ja valtio. Jälkimmäisten lainojen ja takausten vakuutena ei ollut lainkaan omaisuutta. Arvioitaessa, onko valtion myöntämä laina tai takaus tukea, on arvioitava, olisiko yksityinen sijoittaja suostunut kyseessä olevaan nimenomaiseen toimeen. Komission ei tarvitse arvioida, olisiko HSY voinut saada lainaa ja takauksia tekemällä toisenlaisen sopimuksen, jossa lainan tai takauksen antajalle olisi annettu enemmän oikeuksia. Vaikka kiinnitettävissä olevan omaisuuden olemassaolo olisi oleellista, komissio huomauttaa, että olemassa oleva omaisuus oli jo kiinnitetty 199 miljoonan euron lainan vakuudeksi vuoteen 1998 asti ja 51 miljoonan euron lainan vakuudeksi vuoteen 2003 asti. Mahdollinen lainanantaja olisi siis voinut saada ensikiinnityksen vain pieneen osaan omaisuutta. Lisäksi HSY:n käyttöomaisuudella oli pieni likvidaatioarvo. Myös Deloitte Financial Advisory Services vahvistaa tämän 18 päivänä kesäkuuta 2007 laatimansa toisen raportin (jäljempänä "toinen Deloitte-raportti") sivuilla 8–8 ja 8–9; raportin toimitti TKMS/GNSH komissiolle lähettämänsä 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivätyn kirjeen tueksi. Komissio katsoo näin ollen, ettei kiinnitettävissä olevalla omaisuudella ole merkitystä tarkasteltavina olevia toimenpiteitä arvioitaessa ja vaikka sillä olisikin merkitystä, mahdollinen lainanantaja ei olisi pitänyt tätä seikkaa niin myönteisenä kuin Deloitte esittää ensimmäisessä Deloitte-raportissa.

Kolmanneksi kiinnitettävissä oleviin keskeneräisiin töihin liittyvät tuotteet ("Availability of construction relating to work in progress that could be encumbered", sivu 5–7) eivät tarjoa kunnollista suojaa velkojalle, jos HSY laiminlyö maksunsa ja sen toiminta lakkaa. Keskeneräisten töiden markkina-arvo on yleensä alhainen verrattuna työn tekemistä varten lainattuihin varoihin ja sopimuksen arvoon. Tämän osoittavat Strintzis lines -yhtiön tilaamat kaksi matkustajalautan runkoa, jotka myytiin alhaiseen hintaan ja vasta kaksi vuotta laivanrakennussopimuksen purkamisen jälkeen. HSY:n saatavien siirtäminen lainaa antavalle pankille ei tarjoa myöskään kunnollista suojaa, sillä jos telakan toiminta lakkaa, ostaja ei saa tilaamansa tuotetta eikä ostajan näin ollen tarvitse maksaa kauppahintaa. Tämä tarkoittaa, että vakuus olisi arvoton juuri silloin, kun sitä tarvittaisiin. Lainan antanut pankki ei siis pysty saamaan paljoakaan rahaa takaisin sopimuksiin liittyvien saatavien luovuttamisen nojalla, jos HSY menee konkurssiin (katso esimerkiksi tämän päätöksen alaviitteet 128 ja 131). Mahdollinen lainanantaja ei näin ollen olisi pitänyt tätä seikkaa niin myönteisenä kuin Deloitte esittää ensimmäisessä Deloitte-raportissa.

Neljänneksi mitä tulee pankkilainojen kokonaismäärään verrattuna omaan pääomaan ja silloisiin velkasitoumuksiin, allekirjoitettuihin asiakassopimuksiin (HSY:n tilauskanta), tuoton kehittymiseen ja kannattavuuden kehittymiseen (kohdat "Total bank loans to shareholder's Equity ratio & debt obligations outstanding at the time", "Signed Client Contracts (HS's orderbook)", "Evolution of revenue generation" ja "Evolution of profitability") komissio viittaa aiemmin tässä päätöksessä esittämiinsä huomautuksiin. Komissio muistuttaa muun muassa, että jo vuoden 1998 viimeisellä neljänneksellä oli nähtävissä, että HSY tuottaisi tappiota vuonna 1999. Sitä seuraavina kuukausina kävi selväksi, että tappiot olisivat suuria ja että suuret tappiot olivat odotettavissa myös tilikaudelta 2000, niin että HSY:n nettopääoma hupenisi lähes olemattomiin. Lyhyesti sanottuna komissio katsoo, ettei ensimmäisessä Deloitte-raportissa oteta huomioon sitä, että tilikausien 1999 ja 2000 huono taloudellinen tulos oli nähtävissä jo ennen tilikausien alkua.

Viidenneksi ja viimeiseksi, kuten aiemmin selitettiin, mahdollinen lainanantaja olisi pitänyt HSY:n johdon erottamisen olosuhteita ja syitä kielteisenä tekijänä. Komissio ei siis voi hyväksyä sen luokittelamista luokkaan "määrittelemätön" sivulla 5–2.

- (⁴⁴) Asiaa käsitellään seuraavassa jaksossa (3.2 jakso), jossa komissio arvioi, johtuiko ETVA:n käyttäytyminen valtiosta. ETVA:n ainoa tehtävä oli tuolloin toimia kehityspankkina. Kreikan viranomaiset totesivat laajentamispäätöstä koskevan vastauksensa alaviitteessä 63, että "ETVA oli Kreikan ainoa kehityspankki, joten sen harjoittamaa kehitystoimintaa ei voi mitenkään verrata muiden luottolaitosten toimintaan."
- (⁴⁵) Katso alaviite 52.
- (⁴⁶) Kesäkuun 30 päivän 1999 jälkeisen ajanjakson osalta komissiolle ei ole myöskään selvää, mikä oli HSY:n osakkeiden "arvo" ja mitä "arvoa" ETVA siis pyrki säilyttämään. Taloustilanne oli todella niin huono, että on vaikea nähdä, miten osakkeilla olisi ylipäätään voinut olla merkittävää arvoa.
- (⁴⁷) Asia C-482/99, Ranska v. komissio ("Stardust"), tuomio 16.5.2002, Kok. 2002, s. I-4397, 52 kohta.
- (⁴⁸) Lokakuun 5 päivänä 2006 päivätyn kirjeen 156 kohta.
- (⁴⁹) Lokakuun 5 päivänä 2006 päivätyn kirjeen 156 kohta.
- (⁵⁰) Osakkeiden ostosopimus allekirjoitettiin 18 päivänä joulukuuta 2001, ja sitä muutettiin 20 päivänä maaliskuuta 2002, jolloin kauppa toteutettiin lopullisesti.
- (⁵¹) Monet lehtiartikkelit osoittavat hallituksen olleen osallisena kyseisessä päätöksessä. Katso esimerkiksi "Deadline for Greek shipyard/Government to decide on purchase of Hellenic Shipyards", *Financial Times*, 19.4.1985; "According to the Greek minister of national economy and shipping, Mr G. Arsenis, the government is under pressure to buy the Hellenic Shipyards because of the structure of Greek industry", *Lloyd's List International*, 29.6.1985; "Government to buy ailing Greek shipyard", *Financial Times*, 17.6.1985; "Mr A Drososyannis, the Greek Minister for National Defence, has announced that all future naval new building orders will be placed with Hellenic Shipyards", *Lloyd's List International*, 26.7.1985; "Jobless shipyard workers march in Athens", *The Wall Street Journal*, 12.7.1985.
- (⁵²) Kreikka ilmoitti komissiolle 25 päivänä marraskuuta 1986 päivättyllä kirjeellä ETVA:n siirtäneen HSY:hyn pääomaa 58,3 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Asia kirjattiin numerolla N 230/86. Komissio ilmoitti Kreikalle 20 päivänä maaliskuuta 1987 päivättyllä kirjeellä (viite SG (87) D/3738) päättäneensä, että ETVA:n tekemä pääomankorotus oli valtiontukea, joka soveltui kuitenkin yhteismarkkinoille.
- (⁵³) Lain N:o 2367/1995 E luku (12–15 pykälä).
- (⁵⁴) Esimerkiksi lain N:o 2367/1995 13 pykälässä säädettiin, että yhtiöstä vähennetään 600 työntekijää, ja määritettiin lähteville työntekijöille tarjottavat kannustimet. Lisäksi saman lain 14 §:n mukaan 99 prosenttia HSY:n silloisista veloista mitätöitäisiin.
- (⁵⁵) Kuten edellä todettiin, valtio alkoi antaa huomattavia tukia HSY:lle heti kun oli ostanut sen.
- (⁵⁶) Kuten edellä esitettiin, HSY ei voinut saada rahoitusta pankista 30 päivän kesäkuuta 1999 jälkeen. HSY ei pystynyt saamaan lainaa markkinoilta ja sen talouden tilanne oli huono, joten jos ETVA olisi kieltäytynyt myöntämästä lainaa tai olisi vaatinut korkeampaa korkoa, HSY:n vaikeudet olisivat vain pahentuneet (tai ajaneet yhtiön jopa konkurssiin), mitä valtio ei olisi voinut hyväksyä. ETVA:lla ei siis ollut valtion vaikutusvallan vuoksi muuta vaihtoehtoa kuin myöntää HSY:n pyytämä laina.
- (⁵⁷) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen komission tiedonanto muille jäsenvaltioille ja niille, joiden etua asia koskee, tuesta, jota Kreikka aikoo myöntää Hellenic Shipyards plc:lle, EYVL C 80, 13.3.1997, s. 8.
- (⁵⁸) Asia C-482/99, Ranska v. komissio ("Stardust"), tuomio 16.5.2002, Kok. 2002, s. I-4397, 56 kohta.
- (⁵⁹) Kreikan viranomaisten kirje, joka on päivätty 18 päivänä syyskuuta 2002 (kirjattu komissiossa 23 päivänä syyskuuta 2002 viitenumerolla A/36895) ja lähetetty asiassa CP 101/02.
- (⁶⁰) Asia C-482/99, Ranska v. komissio ("Stardust"), tuomio 16.5.2002, Kok. 2002, s. I-4397, 56 kohta.

- (⁶¹) Kreikan viranomaisten kirje, joka on päivätty 20 päivänä marraskuuta 2003 ja lähetetty asiassa CP 101/02.
- (⁶²) Ne myönnettiin vieläpä ETVA:n voimassa olleiden HSY:n rahoitusosuuksien lisäksi, niin että ETVA:n kokonaisvastuusta HSY:ssä tuli huomattava. Vastuun huomattavuus näkyy siinä, että ETVA:n vuoden 2000 vuosikertomuksessa myönnetään, että Hellenic Shipyardsin rahoittamisesta oli aiheutunut pankille vahinkoa (s. 42–43).
- (⁶³) Kreikan kirje, joka on päivätty 15 päivänä kesäkuuta 2006 (takaisinperintämenettely nro CR 40/02).
- (⁶⁴) Päätöksessä C 10/94 komissio ei arvioi ”sota-alusten rakentamisesta” aiheutuneiden velkojen poistoa, sillä kyseessä on ”toiminta, joka ei kuulu EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan”. Vastaavasti päätöksessä N 513/01 komissio ei arvioi 75:tä prosenttia 118 miljoonan euron suuruudesta valtiontuesta, sillä se liittyy sota-alusten rakentamiseen.
- (⁶⁵) On syytä muistaa, ettei HSY pitänyt erillisiä kirjanpitoja sotilasalan ja siviilialan toiminnastaan kyseisinä vuosina. Toimenpiteellä voidaan siis katsoa rahoitetun tiettyä toimintaa vain, mikäli myöntämispäätöksessä ilmoitetaan nimenomaisesti, mitä toimintaa rahoitetaan.
- (⁶⁶) EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.
- (⁶⁷) Samana vuonna komissio ei arvioinut telakan sotilasalan toimintaan liittyvien velkojen poistoa valtiontukisääntöjen mukaisesti.
- (⁶⁸) Tämä ilmenee myös päätöksen C 10/94 sanamuodosta.
- (⁶⁹) Sama tieto annettiin tarjouskilpailuun osallistuville yksityistämisen prosessin yhteydessä vuonna 2001, kuten voidaan todeta Arthur Andersenin HDW:lle ja Ferrostaalille laatiman, 19 päivänä kesäkuuta 2001 päivätyn ”Due Diligence”-raportin sivulta 23 (raportti oli 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivätystä TKMS:n ja GNSH:n kirjeessä toimitetun raportin liitteenä C).
- (⁷⁰) Komissio muistuttaa, ettei komissio ollut vaatinut vuosina 2001–2002 toteutettua yksityistämistä – ja vielä vähemmän investointiohjelman keskeyttämistä yksityistämisen ajaksi.
- (⁷¹) Lokakuun 20 päivänä 2004 päivätyn kirjeen 1.3.b. kohta.
- (⁷²) Kreikan viranomaisten ilmoittama euromääräinen summa.
- (⁷³) Tämä tieto on saatu 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätyn Kreikan kirjeen 1.3 kohdasta ja liitteistä 4, 5 ja 6.
- (⁷⁴) EYVL C 71, 11.3.2000, s. 14.
- (⁷⁵) Katso 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätyn Kreikan kirjeen alaviite 14.
- (⁷⁶) Takauksia koskevan tiedonannon 2.1.2 kohdassa todetaan, että ”kyseessä voi olla 87 artiklan 1 kohdan mukainen valtiontuki, vaikka valtio ei joutuisi maksamaan takaamaansa määrää. Tuen myöntäminen tapahtuu sillä hetkellä kun takaus annetaan, ei silloin kun vaaditaan takaussuoritusta tai kun suoritetaan takaussitoumuksen mukaisia maksuja. Takausta myönnettäessä on arvioitava, onko takaus valtiontukea ja jos on, mikä on tuen määrä.”
- (⁷⁷) Esimerkiksi ”Portugal shipyards” mainittiin HSY:n kilpailijana maaliskuussa 2001 päivätyn, tarjouskilpailun osallistujille jaetun asiakirjan ”Hellenic Shipyards SA – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas” sivulla 10. TKMS/GNSH toimitti jäljennöksen tästä raportista 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivätystä kirjeessään. Lisäksi komissio huomauttaa, että yrityskeskittymää koskevassa komission päätöksessä asiassa N:o COMP/M.2772 – HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARD todetaan maantieteellisten markkinoiden määritelmää koskevassa kohdassa, että osapuolten mukaan kaiken tyyppisten kauppalaivojen rakentamisen, korjauksen ja muuntamisen markkinat ovat maailmanlaajuiset, sillä alusten siirtokustannukset ovat verrattain pienet eikä merkittäviä kaupan esteitä ole.
- (⁷⁸) Komissio huomauttaa lisäksi, että aiemmat komission ja neuvoston päätökset HSY:n hyväksi annetusta valtiontuesta perustuivat siihen, että toimenpide vääristää kilpailua ja vaikuttaa kauppaan. Näitä päätöksiä ei ole kyseenalaistettu missään vaiheessa. Niinpä arvioitaessa samalla ajanjaksolla toteutettuja toimenpiteitä näiden kahden edellytyksen täyttymistä ei ole välttämätöntä selvittää kattavasti.

- (⁷⁹) EYVL L 202, 18.7.1998, s. 1.
- (⁸⁰) EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.
- (⁸¹) Tämän tiedon antoi Kreikka 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätyn kirjeen 1.3.a kohdassa ja liitteessä 4.
- (⁸²) Jos telakan toiminta olisi lakannut, toimivaltaiset valvontaelimet olisivat voineet päättää, etteivät suorita investointisuunnitelman täytäntöönpanoa koskevia tarkastuksia, jolloin ensimmäisen maksuerän maksamisen edellytys ei olisi täyttynyt.
- (⁸³) Kreikan viranomaiset selittivät 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätyn kirjeen 1.2.2 kohdassa ”Toimivaltaisten elinten toteuttama ensimmäinen tarkastus” (suomenkielinen käännös), että valtiovarainministeriö oli täyttänyt tarkastuslomapakkeen myöhässä, minkä vuoksi Kreikan hallituksen hyväksymispäätöksessä asetettu määräaika, 31 päivä joulukuuta 1999, umpeutui. Jotta tuki voitaisiin maksaa kyseisen päivämäärän jälkeen, Kreikan viranomaisten oli hyväksyttävä investointisuunnitelman täytäntöönpanoajan pidennys. Pidentymisen hyväksymisestä tehtävä päätös edellytti päätöslautakunnan toimeksiannon pidentämistä, mikä oli hankalaa lainsäädännön muuttamisen vuoksi.
- (⁸⁴) EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.
- (⁸⁵) Kahden koron välinen erotus on kerrottava asianomaisena vuonna jäljellä olevalla lainapäämällä (jota ei ole vielä maksettu takaisin).
- (⁸⁶) Vastaavasti takauksia koskevassa tiedonannossa todetaan, että tuki annetaan takauksen myöntämishetkellä eikä myöhemmin (katso alaviite 80).
- (⁸⁷) Lainan markkina-arvo riippuu tulevien rahavirtojen nykyarvosta, jotka diskontataan lainan riskiä vastaavaa korkoa käyttäen. Jos lainasopimuksen mukainen korko on edellä mainittua korkoa alhaisempi, markkina-arvo laskee vältömästi lainan nimellisarvon alle.
- (⁸⁸) Jos ETVA:n uusi omistaja päättäisi yksityistämisen jälkeen pidentää sellaisen lainan laina-aikaa, jolla ei ole valtioneuvoston kausta, alkuperäisen laina-ajan jälkeistä aikaa ei lasketa mukaan tukeen, sillä lainaan ei liity valtion varoja juuri esitetyn päätelmän mukaisesti.
- (⁸⁹) Tämän tiedon antoi Kreikka 20 päivänä lokakuuta 2004 päivätyn kirjeen 1.3 kohdassa ja liitteessä 6.
- (⁹⁰) Katso alaviite 83.
- (⁹¹) Voitaisiin kysyä, miksi ETVA allekirjoitti lainasopimuksen 31 päivänä toukokuuta 2002, jos lainarahaa ei aiottu maksaa HSY:lle. Komissio panee merkille, että sopimuksen päivämäärä on täsmälleen sama kuin HSY:n kauppakirjan allekirjoittamispäivämäärä. On siis todennäköistä, että HSY:n ostajat painostivat ETVA:a myöntämään lisää rahoitusta HSY:lle uhkaamalla, etteivät suostu tekemään kauppooja. Tällöin ETVA todennäköisesti suostui tekemään lainasopimuksen mutta lisäsi sopimukseen ehdon, jonka nojalla sillä oli oikeus kieltäytyä maksamasta lainaa HSY:n pyytessä lainan maksua. Kuten jäljempänä arvioitaessa toimenpidettä E18c selitetään, 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyn sopimuksen 8.2.2 kohdan mukaan Piraeus-pankin oli määrä auttaa valtiota myymään HSY. Näin ollen myös valtio painosti todennäköisesti ETVA:a allekirjoittamaan lainasopimuksen saadakseen tehtyä kaupat HSY:stä.
- (⁹²) HSY toimitti huomautuksia laajentamispäätöksestä 30 päivänä lokakuuta 2006 päivätystä kirjeessä. Kirjeen 4 kohdan mukaan ”koska HSY on tehnyt tiivistä yhteistyötä Kreikan valtion kanssa laatiessaan vastausta Euroopan komissiolle, yritys ei katso tarpeelliseksi toimittaa uudelleen tietoja, jotka Kreikan valtio on jo toimittanut, eikä esittää samoja perusteita, joiden sisältöä se tukee täysin, mutta täydentääkseen vastausta ja auttaakseen komissiota tämän tehtävässä, HSY esittää lyhyesti jo esitetyt huomautukset ja toimittaa uudet todisteet, jotka on kerätty Kreikan valtion antaman vastauksen jälkeen, sekä esittää kaikki uudet tai täydentävät huomautukset.” Näin ollen tässä päätöksessä yhdistetään laajentamispäätöstä koskevat HSY:n ja Kreikan huomautukset sen sijaan, että ne toistettaisiin kahteen kertaan.
- (⁹³) Direktiivissä 90/684/ETY rakennemuutostuki (III osasto) jaetaan investointitukeen (6 artikla), sulkemistukeen (7 artikla), tutkimus- ja kehitysohjon myönnettävään tukeen (8 artikla) ja rakennemuutokseen myönnettävään toimintatukeen (9 ja 10 artikla).
- (⁹⁴) Helmikuun 15 päivänä 2008 päivätyn Kreikan viranomaisten kirjeen 26 kohta.

- (⁹⁵) Maaliskuun 19 päivänä 2007 päivätty Kreikan viranomaisten kirje. Sama toistettiin 29 päivänä kesäkuuta 2007 päivätyn kirjeen 62 ja 63 kohdassa.
- (⁹⁶) Tarkemmat tiedot näistä osallistumisista on esitetty toimenpidettä E10 analysoitaessa.
- (⁹⁷) Maaliskuun 31 päivänä 2003 päivätty Kreikan viranomaisten kirje, ote vastauksesta kysymykseen nro 5.
- (⁹⁸) Kesäkuun 29 päivänä 2007 päivätty Kreikan viranomaisten kirje, ote 49, 50 ja 51 kohdasta.
- (⁹⁹) Komissio ei voinut sivuuttaa – eikä sivuuttanut – sitä, että työntekijöillä on muitakin tavoitteita, kuten työpaikkojen säilyttäminen, ja he pyrkivät näin ollen turvaamaan myös nämä tavoitteet yritystä johtaessaan. Korkean kauppahinnan takia myös osakkeiden arvon säilyttämisestä ja lisäämisestä olisi kuitenkin tullut työntekijöille tärkeä tavoite.
- (¹⁰⁰) On muistettava, että kauppahinnan periminen työntekijöiltä pidättämällä maksuosuudet näiden palkoista ja muista korvauksista on vahvistettu syyskuun 1995 sopimuksen lisäksi lain N:o 2367/1995 12 pykälässä.
- (¹⁰¹) On muistettava, että ETVA pystyi vaatimaan panttina olleet osakkeet, mikäli työntekijät eivät maksaisi kauppahintaa syyskuussa 1995 tehdyn sopimuksen mukaisesti.
- (¹⁰²) On muistettava, että kauppahinnan periminen työntekijöiltä pidättämällä maksuosuudet näiden palkoista ja muista korvauksista on vahvistettu syyskuun 1995 sopimuksen lisäksi lain N:o 2367/1995 12 pykälässä.
- (¹⁰³) Syyskuussa 1995 tehdystä sopimuksessa ilmoitettiin selvästi, että työntekijöiden olisi maksettava samanaikaisesti sekä kauppahinta että osuus pääomakorotuksesta. Tällainen kaksoismaksu ei näin ollen ollut odottamatonta. Se oli oleellinen osa syyskuussa 1995 tehtyä sopimusta. Kreikan olisi pitänyt varmistaa, olivatko sopimuksen perusmääräykset toteutettavissa, ennen kuin esitti sen komissiolle yksityistämisenä. Jos Kreikan komissiolle toimittaman sopimuksen perusmääräykset osoittautuvat toteuttamiskelvottomiksi, on todettava, että päätös C 10/94 perustui Kreikan toimittamiin harhaanjohtaviin tietoihin, ja päätös on kumottava.
- (¹⁰⁴) Kesäkuun 29 päivänä 2007 päivätyn Kreikan viranomaisten kirjeen 59 ja 60 kohta.
- (¹⁰⁵) Lokakuun 5 päivänä 2006 päivätyn Kreikan kirjeen 191 kohdan mukaan ”Osakkaina olevien työntekijöiden palkoista pidätettiin 31 päivästä joulukuuta 1998 siihen saakka, kun HSY:n osakkeet myytiin HDW/FS-konsortiolle (11 päivänä lokakuuta 2001), osuus edellä esitetyllä tavalla maksuksi ETVA:lle 49 prosentin osakeosuuden kauppahinnasta.” HSY esitti vastaavan lausunnon 31 päivänä lokakuuta 2006 päivätyn kirjeen 35 ja 36 kohdassa. Ennen laajentamispäätöstä Kreikan viranomaiset olivat esittäneet samanlaisia lausuntoja 26 päivänä toukokuuta 2005 päivätyn kirjeensä kahdeksannessa luvussa. Lisäksi Kreikka totesi useissa kirjeissään, että työntekijät omistivat 49 prosenttia osakkeista. Näin Kreikka antoi sellaisen vaikutelman, että syyskuussa 1995 tehty sopimus oli pantu täytäntöön. Komissiolle selvisi vasta menettelyn aloittamisen jälkeen, ettei Kreikka ollut pannut täytäntöön omaa lakiaan (lakia N:o 2367/1995), koska se oli siirtänyt 49 prosenttia HSY:n omistajuudesta työntekijöille muttei ollut pannut muuta osaa sopimuksesta täytäntöön eli vaatinut työntekijöitä maksamaan kauppahintaa. Sitä vastoin 31 päivänä maaliskuuta 2003 päivätystä kirjeessään Kreikan viranomaiset antoivat epäsuorasti ymmärtää, etteivät työntekijät (osa heistä) olleet maksaneet vuosierää (osia niistä) suunnitelman mukaisesti.
- (¹⁰⁶) Huhtikuun 27 päivänä 2007 päivätty komission kirje, joka lähetettiin Kreikalle (kysymys nro 3), ja 23 päivänä elokuuta 2007 päivätty kirje, joka lähetettiin HSY:lle.
- (¹⁰⁷) Huhtikuun 27 päivänä 2007 päivätty komission kirje, joka lähetettiin Kreikalle (kysymys nro 4) ja 23 päivänä elokuuta 2007 päivätty kirje, joka lähetettiin HSY:lle. Jälkimmäinen kirjeistä lähetettiin Kreikalle huomautusten esittämistä varten 13 päivänä marraskuuta 2007, jolloin Kreikalla oli tilaisuus esittää huomautuksensa toisen kerran.
- (¹⁰⁸) Kesäkuun 29 päivänä 2007 päivätyn Kreikan kirjeen 2.3.c ja 2.4 kohta, 9 päivänä lokakuuta 2007 päivätty HSY:n kirje sekä 14 päivänä joulukuuta 2007 ja 15 päivänä helmikuuta 2008 päivätty Kreikan kirjeet.
- (¹⁰⁹) Vuoden 2003 ensimmäisinä kuukausina tehdyn Keymar-aluksen korjauksen osalta Kreikka väittää, että koska sen korjaus oli paljon monimutkaisempaa kuin muissa tapauksissa, oli kohtuullista olettaa, että välillisten tuntien osuus oli 25 prosenttia, ei 20 prosenttia.
- (¹¹⁰) Lokakuun 5 päivänä 2006 päivätyn Kreikan kirjeen 144 kohta.
- (¹¹¹) Huhtikuun 27 päivänä 2004 päivätty komission kirje (kysymys nro 2.2), johon Kreikka vastasi 29 päivänä kesäkuuta 2007 päivättyllä kirjeellä.

(¹¹²) Todennäköisesti tämä luku osoittaa, kuinka paljon HSY:n työntekijän suorittama tuottava työtunti on maksanut HSY:lle tietynä vuonna. Työntekijän suorittamien tuottavien tuntien lukumäärä on vain pieni osa HSY:n kyseiselle työntekijälle maksamista tunneista. Lukumäärä riippuu monista tekijöistä, etenkin telakan rakenteesta ja tehokkuudesta. Sitä vastoin alihankkijat kilpailevat toistensa kanssa. Niiden on siis oltava kilpailukykyisiä ja joustavia. Niillä on vain vähän kiinteitä kuluja (eli pysyvää työvoimaa), ja niiden kustannusten on oltava pieniä. Telakat käyttävät alihankkijoita juuri siksi, että se on halvempaa kuin lisätyövoiman palkkaaminen.

(¹¹³) Konsultti huomautti seuraavaa:

"Alihankkijoiden työtuntien määrä voidaan laskea kustannuksista käyttämällä työtunnin keskimääräistä kustannusta, jota voidaan verrata samalla alalla ja samassa maassa toimivien alihankkijoiden välillä.

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön julkaiseman 'Pay development 2006' -raportin perusteella vähimmäisbruttopalkka kuukaudessa on 625,97 euroa Kreikassa ja 1 254,28 euroa Ranskassa.

Laivankorjauksen työtunnin keskimääräinen markkinahinta on Ranskassa 40–50 euroa, ja jakamalla tämä suhdelluvulla 2, joka on Ranskan ja Kreikan vähimmäispalkkojen välinen ero, voidaan olettaa, että laivankorjauksen työtunnin hinta on Kreikassa 20–25 euroa.

Tehtyjen tutkimusten perusteella hinta vaikutti olevan 30–36 euroa vuoden 2007 alkupuolella. Tämä hinta on jokaisesta välittömästä työtunnista laskutettu hinta, ja se sisältää kaikki asiaan liittyvät kulut: välilliset työtunnit, työnjohdon tunnit, yleiskustannukset ja muut kustannukset.

Laivankorjauksalan keskipalkkoja suhteessa kummankin maan minimipalkkoihin ei selvitetty, joten on parempi käyttää varovaista arviota, jolloin laskelma tehdään 30–36 euron työtuntihinnalla.

Kreikan komissiolle toimittamien huomautusten liitteessä 6 mainittujen alihankkijoiden työtuntihinnat ovat seuraavat:

(EUR)

Vuosi	Välitön	Sisältää voiton (15 %) ja välilliset kustannukset (20 %) Kreikan huomautusten liitteeseen 6 sisältyvän menetelmän mukaisesti
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	(...)	(...)
2005	(...)	(...)
2006	(...)	(...)

Kun alihankkijoiden työtuntien määrä lasketaan vuotta 2006 vastaavien 30–36 euron työtuntikustannusten perusteella ja tästä johdetaan aiempien vuosien luvut käyttämällä Eurostatin julkaisemaa korotusindeksiä, saadaan tulokset seuraavat luvut:

INDEKSI: Im-Ici-tot	2002	2003 (9 kk)	2004	2005	2006
EU-27:n indeksi	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Kreikan indeksi	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Alihankkijoille maksettu kokonaismäärä	3 804 891	16 471 323	(...)	(...)	(...)
Konsultin arvio					
Työtuntikustannukset (vähimmäisarvo)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Alihankkijoiden välittömät työtunnit (enimmäisarvio)	149 598	630 388	(...)	(...)	(...)
Konsultin arvio					
Työtuntikustannukset (enimmäisarvo)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Alihankkijoiden välittömät työtunnit (vähimmäisarvio)	124 665	525 324	(...)	(...)	(...)
Hellenic Shipyardin luvut					
Työtuntikustannukset	25,97	27,49	(...)	(...)	(...)
Työtuntikustannukset + välilliset + voitto	40,0	44,5	(...)	(...)	(...)
Alihankkijoiden välittömät työtunnit	95 232	370 142	(...)	(...)	(...)"

- (¹¹⁴) Huhtikuun 27 päivänä 2004 päivätty komission kirje (kysymys nro 2.2.d), johon Kreikka vastasi 29 päivänä kesäkuuta 2007 päivätyllä kirjeellä.
- (¹¹⁵) Asia T-296/97, Alitalia v. komissio, tuomio 12.12.2000, Kok. 2000, s. II-3871, 82 ja 84 kohta.
- (¹¹⁶) ETVA ei etenkään voi yhtäältä jättää panematta täytäntöön kauppahinnan maksua koskevaa osaa syyskuussa 1995 tehdystä sopimuksesta (eli pyrkimättä perimään sille kuuluvia vuosieria) ja toisaalta väittää, että saman sopimuksen perusteella sillä oli velvollisuus osallistua pääomankorotuksiin. Toisin sanoen koska ETVA ja Kreikka olivat päättäneet olla panematta asianmukaisesti täytäntöön sopimuksen tärkeimpiä määräyksiä, ne eivät voi samalla vedota valikoivasti sopimuksen muihin määräyksiin ja väittää, että ETVA oli sopimuksen mukaan velvoitettu joihinkin asioihin (eli osallistumaan pääomankorotuksiin).
- (¹¹⁷) HSY:n työntekijät osallistuivat pääomankorotukseen. He eivät kuitenkaan olleet samassa asemassa kuin ETVA. He olivat jo rikkoneet syyskuussa 1995 tehtyä sopimusta, sillä he eivät maksaneet kauppahintaa ETVA:lle. Lisäksi heidän tilanteensa poikkesi ETVA:n ja markkinataloussijoittajan tilanteista. Heitä kiinnosti työpaikkojen säilyttäminen, mikä sai heidät sijoittamaan HSY:hyn, vaikka odotettavissa oleva tuotto ei riittänyt vakuuttamaan markkinataloussijoittajaa sijoittamaan varojaan.
- (¹¹⁸) Kreikka toimitti jäljennöksen laista 5 päivänä lokakuuta 2006 päivätyn kirjeensä liitteessä 10.
- (¹¹⁹) Kreikan ja HSY:n toimittamista tiedoista (eikä Deloitteen raportista) ei käy täysin selväksi, oliko palkkio 0,4 prosenttia vuodessa neljännesvuosittain maksettuna vai 0,4 prosenttia neljännesvuodessa. Vaikka asia on tärkeä takaisinperintämenettelyn kannalta, se ei kuitenkaan muuta tämän päätöksen päätelmää.
- (¹²⁰) Luettelo esitettiin raportin sivuilla 3–11 ja 3–12 analysoitaessa 10 miljardin Kreikan drakman suuruista lainaa, jolle oli myönnetty valtiontakaus lain N:o 2322/1995 perusteella (tämän päätöksen toimenpide E14).
- (¹²¹) Komissio on hyväksynyt laivanrakennusalan takausjärjestelmät, joita ei katsota tueksi, Saksassa (EUVL C 62, 11.3.2004, s. 3), Alankomaissa (EUVL C 228, 17.9.2005, s. 10), Ranskassa (EUVL C 259, 27.10.2006, s. 14) ja Suomessa (EUVL C 152, 6.7.2007, s. 6). Kaksi jälkimmäistä järjestelmää sisältävät nimenomaisesti ennakkomaksutakaukset.
- (¹²²) Koska ETVA oli kokonaan valtion omistuksessa ETVA:n myöntäessä käsirahatakaukset, HSY:n ETVA:lle maksama takauspalkkio oli jo valtiolle maksettavaa korvausta.
- (¹²³) Muutokset olivat seuraavat:
Ohjelmasopimus 33a – SD 33a (20 HA/A:n toimittaminen): Sakot laskettiin 31 päivään joulukuuta 2002 asti ja kirjattiin muutoksiin vahvistettuina saamisina. Samalla sovittiin, että kyseiset määrät maksettaisiin 10 erässä, joista ensimmäinen maksettaisiin ensimmäisen veturin toimituksen yhteydessä ja loput yhdeksän kunkin yhdeksän jäljellä olevan toimituksen yhteydessä. Lisäksi sovittiin, että sakkojen kertyminen loppuisi 1 päivänä lokakuuta 2003 edellyttäen, että konsortio (Siemens AG, Siemens SA ja HSY) olisi toimittanut OSE:lle vastaavan rautatiekaluston. Konsortio täytti kyseisen ehdon vain osittain, joten OSE laski ja peri sakot koko ajalta.
Ohjelmasopimus 39 – SD 39 (24 sähköveturin toimittaminen): Sakot laskettiin 31 päivään joulukuuta 2002 ja kirjattiin muutoksiin vahvistettuina saamisina. Samalla sovittiin, että kyseiset määrät maksettaisiin 10 erässä, joista ensimmäinen maksettaisiin ensimmäisen veturin toimituksen yhteydessä ja loput yhdeksän kunkin jäljellä olevan yhdeksän toimituksen yhteydessä. Sakkoa ei kertyisi toimitusajan pidennyksen ajalta. OS 39 SD 39:n osalta ei asetettu vastaavaa rautatiekalustoa koskevaa ehtoa vaan toimitusaikataulua muutettiin. OSE vaati sopimussakkona 31 päivään joulukuuta 2002 mennessä kertyneen määrän ja peri sen konsortiolta (Siemens AG, Siemens SA and HSY).
Ohjelmasopimus 35 – SD 35 (29 kiskobussin toimittaminen): Sakotonta aikaa ei myönnetty, joten OSE vaati ja peri sakkolausekkeen mukaiset määrät. Sakoista perittiin viivästyskorot siltä ajalta, jona määriä ei ollut maksettu.
- (¹²⁴) Lokakuun 5 päivänä 2006 päivättyyn Kreikan kirjeeseen mennessä oli pidätetty 9 932 511,99 euroa ja pidätettävänä oli vielä 826 556 euroa.
- (¹²⁵) Ohjelmasopimuksen konsortioon kuuluivat HSY, Siemens AG ja ABB Daimler-Benz Transportation (1 päivästä toukokuuta 2001 Bombardier Transportation). Sopimuksen täytäntöönpano-osuudet olivat 22,06 prosenttia HSY:lle ja 77,94 prosenttia muille yhtiöille lopullisesta kokonaishinnasta.

- (¹²⁶) Sopimuksen mukaan viiteenkymmeneen moottorijunaan asennettaisiin lisäksi automaattinen kulunvalvontajärjestelmä. Aikataulun mukaan työ olisi valmis tammikuussa 2004. Johtokunta päätti yksimielisesti päätöksellä N:o 578/4/4-9-2002 pidentää toimitusaikaa 19 päivään toukokuuta 2004, koska viivästyminen ei johtunut konsortiota. Työ tuli lopulta valmiiksi 4 päivänä kesäkuuta 2004. Ohjelmasonpimuksen 14 kohdan mukaan sovitun toimitusaikataulun noudattamatta jättämisestä alettaisiin laskea sakkoa vasta neljäkymmentä päivää sopimuksen mukaisen toimituspäivämäärän jälkeen ja vain, jos noudattamatta jättäminen johtui toimittajasta. Näin ollen kyseisestä viivästyttämisestä ei voitu periä sakkoa eikä korkoa.
- (¹²⁷) Kreikan ja HSY:n toimittamista tiedoista (ja ensimmäisestä Deloitte-raportista) ei käy täysin selväksi, oliko laina alun perin myönnetty drakmoina vai euroina. Kreikan vastauksessa aloituspäätökseen annettiin määrät vain euroina ja ilmoitettiin, että korko perustui kolmen kuukauden euribor-korkoon. Sitä vastoin ensimmäisen Deloitte-raportin mukaan lainamäärä oli 16,92 miljardia Kreikan drakmaa ja korko perustui libor-korkoon. Tämä seikka voidaan selvittää takaisinperintämenettelyssä.
- (¹²⁸) Kesäkuun 21 päivänä 2007 päivätyssä kirjeessään TKMS ja GNSH toimittivat toisen Deloitte-raportin. Raportin liitteenä C oli due diligence -raportti "The Due Diligence Report on Hellenic Shipyards SA titled 'Copy for Presentation Purposes' and its Executive Summary prepared by Arthur Andersen, dated 19 June 2001". Kyseisen due diligence -raportin sivulla 7 analysoidaan HSY:n saatavia ja todetaan, että Srintzis Linesin myyntisaamiset olivat ainoa alusten toimituksesta perittävässä oleva saatava vuonna 2002. Tämä vahvistaa, että lukuun ottamatta pieniä ennakkomaksuja, jotka oli joka tapauksessa tuolloin jo maksettu ja jotka eivät siis olleet enää perittävässä, loput myyntihinnasta voitiin periä vasta alusten toimituksen yhteydessä.
- (¹²⁹) Asiassa CP 71/02 toimitetuissa 21 päivänä lokakuuta 2004 ja 17 päivänä joulukuuta 2004 päivätyissä kirjeissä Kreikan viranomaiset vahvistivat, että HSY haki kahta alusta varten 9 prosentin toimintatukea, jonka toimivaltainen ministeriö hyväksyi. Kreikan viranomaiset vahvistivat kuitenkin, ettei tukea lopulta maksettu, sillä HSY ei rakentanut aluksia valmiiksi. Myöntämispäätös kumottiin. Laajentamispäätöksen toimenpide 13(c) liittyy tähän aiheeseen.
- (¹³⁰) Katso alaviite 127.
- (¹³¹) Mitä tulee mahdollisuuteen periä tuloja sopimuksen täytäntöönpanon aikana (eli ennen toimitusta), komissio viittaa jälleen tämän päätöksen alaviitteessä 128 lainattuun asiakirjaan, jonka mukaan OSE:n kanssa tehtyihin sopimuksiin liittyvät myyntisaamiset olivat 31 päivänä joulukuuta 2000 vain 0,5 miljoonaa euroa. Lisäksi asiakirjan mukaan kyseiset saamiset kuittautuisivat jo saaduilla vastaavilla ennakkomaksuilla. Tämä osoittaa, että tuolloin OSE:ltä ei ollut perittävässä lainkaan varoja.
- (¹³²) Alkuperäinen marginaali oli 25 peruspistettä, joka nousi 125 peruspisteeseen 1 päivästä huhtikuuta 2000. Komission tieto perustuu ensimmäiseen Deloitte-raporttiin.
- (¹³³) Laivankorjaustoiminta ei häiriintynyt merkittävästi seuraavan lehtiartikkelin mukaan: "Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake", *Lloyd's List International*, 14 päivänä syyskuuta 1999.
- (¹³⁴) Kirje, jossa Kreikka esitti huomautuksensa aloituspäätöksestä.
- (¹³⁵) Kesäkuun 29 päivänä 2007 päivätyssä Kreikan kirjeessä esitetty luku.
- (¹³⁶) Lainaa muutettiin 19 päivänä toukokuuta 1999 Yhdysvaltain dollareista euroiksi.
- (¹³⁷) Mitä tulee mahdollisuuteen periä rahaa ennen tuotteiden toimitusta, komissio viittaa alaviitteessä 128 lainattuun asiakirjaan, johon viitattiin myös alaviitteessä 123. Kyseinen due diligence -raportti koskee tässä tarkasteltavina olevien lainojen takaisinmaksun jälkeistä aikaa. Sillä voidaan kuitenkin havainnollistaa, että ennen tuotteen toimitusta rahoja ei ole perittävässä juuri lainkaan. Due diligence -raportti osoittaa erityisesti, että 31 päivänä joulukuuta 2000 Srintzisiltä, Kreikan laivastolta, OSE:ltä ja ISAP:ltä ei ollut perittävässä juuri lainkaan rahaa.
- (¹³⁸) Katso komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenettelystä, (EYVL C 273, 9.9.1997, s. 3).
- (¹³⁹) Tase on liitetty TKMS:n ja GNSH:n toimittamiin asiakirjoihin, joita on käsitelty tämän päätöksen alaviitteessä 128.
- (¹⁴⁰) Sukellusveneiden osalta Kreikan valtion asettamat ehdot johtivat siihen, että ensimmäinen sukellusvene oli määrä rakentaa kokonaan Kielissä (Saksassa) ja kaksi seuraavaa koottaisiin HSY:ssä (katso tämän päätöksen 44 johdantokappale). Todennäköisesti olisi ollut halvempaa ja tehokkaampaa valmistaa kaikki kolme sukellusvenettä Saksassa. Lisäksi olisi ollut järkevämpää jättää HSY konsortion ulkopuolelle, sillä HSY oli vaikeuksissa eikä sillä ollut lainkaan kokemusta sukellusveneistä.

- (¹⁴¹) Tietyllä hetkellä kyseiset varat olivat varmasti välttämättömiä kattamaan asianomaisten sotilasalan sopimusten täytäntöönpanosta aiheutuvat kulut. Tuolloin varat eivät enää olleet käytettävissä HSY:n muun toiminnan rahoittamiseen. Toisin sanoen tuolloin osa valtion myöntämästä edusta poistui. Jäljelle jäävä etu oli siinä, että telakalla oli ollut edellisillä vuosineljänneksillä käytössään varoja ilmaiseksi, kun se ei enää olisi voinut lainata rahoja pankeilta.
- (¹⁴²) Lokakuun 30 päivänä 2006 päivätyn kirjeen sivu 30.
- (¹⁴³) Esimerkiksi sotilasalan toimintaan liittyvä hyvin laajamittainen velkojen poisto mainittiin päätöksessä C 10/94, mutta sitä ei arvioitu valtioneuvoston päätöksessä N 513/01, mutta niitä ei arvioitu valtioneuvoston päätöksessä mainittujen toimenpiteiden osalta.
- (¹⁴⁴) Esimerkiksi 2 päivänä heinäkuuta 2001 päivätyssä kehotuksessa jättää sitovat tarjoukset Hellenic Shipyards SA osakkeiden ostamisesta todetaan, että ”jos valtiontukea koskevien EY:n säännösten mahdollisesta rikkomisesta asetetaan sakko, suurimman tarjouksen esittäjä ei ole vastuussa tällaisen sakon maksamisesta. Tämä vakuutus on ensisijainen osakkeiden siirtoon nähden.”
- (¹⁴⁵) Osapuolten allekirjoittamassa pöytäkirjassa, joka koskee 14 päivänä syyskuuta 2001 pidettyä kokousta, todetaan, että ”sovitaan, että EU:n puuttumattomuus on edellytyksenä sopimuksen voimaantulolle allekirjoittamisen jälkeen. Vaihtoehtoisesti jos tällainen päätös viivästyy EU:ssa [...] tai ei ole tyydyttävä, osapuolet sopivat, että ETVA-pankilla on velvollisuus antaa HDW-Ferrostaalille takuu, joka koskee kaikkia EU:hun liittyviä ratkaisemattomia kysymyksiä HSY:hyn liittyvän aiemman ja nykyisen valtiontuen osalta, jos tällaista todetaan annetun.”
- (¹⁴⁶) Esimerkiksi 6 päivänä joulukuuta 2001 päivätyssä ja HDW:lle osoitetussa kirjeessä, jonka jäljennös on toimitettu Ferrostaalille, valtion ja ETVA:n neuvonantajana toiminut Alpha Finance toteaa: ”Kehitysministeriö ja ETVA-pankki ovat antaneet meille ohjeeksi toimittaa teille oheisella ETVA-pankin ehdottamalla kielellä [...] takuusiakirjan, jonka ETVA-pankki antaa HDW/Ferrostaalille, jos sopimuksen 1.2.3 kohta ei täyty.” Faksitse 23 päivänä tammikuuta 2002, 31 päivänä tammikuuta 2002 ja 8 päivänä maaliskuuta 2002 lähetetyissä viesteissä HDW lähetti Alpha Financelle takuun tarkkaa sanamuotoa koskevia huomautuksia.
- (¹⁴⁷) Piraeus-pankki toimitti useita lehtiartikkeleja lokakuun 2001 ja toukokuun 2002 väliseltä ajalta. Niistä kävi ilmi, että hallitus oli suoraan osallisena HSY:n yksityistämisen prosessissa.

(¹⁴⁸) Toukokuun 23 päivänä 2005 päivätyssä kirjeessä todetaan:

"HSY:n myynti toteutettiin yksityistämismenettelyn (laki N:o 2001/1990) mukaisesti. Ilmoitusmenettely, joka edelsi ensin alustavan sopimuksen tekemistä 11 päivänä lokakuuta 2001 ja myöhemmin toimeenpanevan sopimuksen tekemistä (31 päivänä toukokuuta 2001), sisälsi kaikki olennaiset ehdot, jotka koskivat luovutusta sekä myös taloudellisen neuvonantajan laatiman analyttisen muistion (päiväty huhtikuussa 2001) toimitusta ja tarjousten jättämisestä. Kaikissa näissä vaiheissa, joissa kaikilla asianosaisilla (myös kantelijalla) oli mahdollisuus tutustua tietoihin, mainittiin takuuta koskevasta ehdosta. Näin ollen kuten myös 17 päivänä joulukuuta 2004 päivätyssä kirjeessä korostetaan, kyseessä on sekä oikeudellisesti ja taloudellisesti yleinen ehto että ehto, joka on sisällynyt telakan yksityistämisen käytäviin neuvotteluihin alusta lähtien ja erityisesti ratkaisevana (*sine qua non*) edellytyksenä, jonka täyttymättä jäädessä HSY:n osakkeiden myynti ei olisi onnistunut. Kuten edellä on mainittu, tällainen ehto, jonka tarkat määräykset vaihtelevat mutta tavoite on aina sama eli liiketoimen kohtuullinen edistäminen markkinoiden sääntöjen mukaan, on esitetty yksityistämismenettelyn alusta alkaen seuraavissa asiakirjoissa:

neuvonantajan tiedoksianto

kehotus jättää sitovat tarjoukset

ostavan yhteisyrityksen tarjous (erityisesti lisäämättä ehtoa luopumisilmoitukseen)

neuvottelujen kulusta tehdyt tekstit ja

11 päivänä lokakuuta 2001 tehty osakkeiden kauppasopimus.

Näin ollen takuuilmoitus, joka sisältyi 31 päivänä toukokuuta 2002 tehdyn takuusopimuksen lisäykseen, annettiin tarjoajaehdokkaalle jo prosessin alussa, joten se ei ole lopulliselle ostajalle annettua valtiontukea. Sama ehto olisi koskenut jokaista tarjouksentekijää, sillä kuten edellä on mainittu, se sisältyi yksityistämismenettelyyn. Samoin on itsestään selvää, että koska yksityistämismenettely alkoi helmikuussa 2001 (jolloin silloisen myyjän, ETVA-pankin, enemmistöosakkaana oli Kreikan valtio), valtion oli myydessään ETVA:n Piraeus-pankille annettava, kuten se tosi-asiassa antoi, oma takuunsa sen omistamien ETVA:n osakkeiden ostajalle (Piraeus-pankille) myytävänä olevasta omaisuudesta eli telakasta, sillä myyjän oli annettava tällainen takuu. Nämä takuut, jotka sisältyivät – kuten edellä painotettiin – täysin avoimesti ja selkeästi kaikkiin yksityistämistä koskeviin sopimusteksteihin ja pääasiassa 11 päivänä lokakuuta 2001 tehtyyn alustavaan sopimukseen, kuuluvat liiketoimen (määrätyn omaisuuden myynnin) luonteeseen ja koskevat kaikkia tarjoajaehdokkaita eivätkä anna kenellekään ylimääräistä etua. Edellä esitetyn perusteella takuun todellinen luonne (se on välttämätön liiketoimen edellytys ja markkinasääntöjen mukaan yleinen) ja sitovuus voidaan osoittaa kaikkien yksityistämistä edeltävien menettelyjen perusteella ja lisäksi myös varsinaisella 11 päivänä lokakuuta 2001 tehdyllä HSY:n kauppasopimuksella, jonka jälkeen tehtiin 18 päivänä lokakuuta 2001 ETVA:n osakkeiden kauppasopimus ja 18 päivänä maaliskuuta 2002 ensimmäinen ETVA:n ja Kreikan valtion välinen muutossopimus. Tärkeintä on kuitenkin se – mitä painotetaan ponnekkaasti – että takuuta koskeva ehto sisältyy koko yksityistämismenettelyyn eikä siitä ole määrätty ensimmäisen kerran vasta sopimuksen teon jälkeen. Kyse ei siis ole viime hetken 'päähänpistosta', kuten kantelija haluaisi osoittaa, jonka tarkoituksena olisi kiertää valtiontuen laillisuudesta annetut yhteisön säännöt.

Kreikan valtion piti ETVA:n osakkeiden myyjänä – myös lain mukaan – siirtää sopimuskentekohetkellä 18 päivänä lokakuuta 2001 Piraeus-pankille ETVA:sta omistamansa osakkeet ilman velvoitteita. Koska Piraeus-pankilla ei ollut mitään osuutta HSY:n yksityistämismenettelyssä, sen piti lain ja liiketoimintatavan mukaan saada suoja HSY:n luovutusta koskevasta sopimuksesta mahdollisesti aiheutuvia velvoitteita vastaan, sillä se ei ollut osallisena kyseisessä sopimuksessa. Tällaisen suojan Kreikan valtion 18 päivänä maaliskuuta 2002 antama takuu tarjosi sille. Takuu oli itsestään selvä ja laillinen. Kreikan valtio antoi sen, koska sillä oli sopimukseen perustuva velvollisuus ja se toimi Piraeus-pankkia kohtaan sopimuksen osapuolena eli fiskuksena, ei julkisen vallan käyttäjänä."

Komissio muistuttaa, että kyseisessä kirjeessään Kreikka, joka esitti huomautuksia Elefsisin väitteestä, jonka mukaan takuu oli tukea HDW/Ferrostaalille, halusi osoittaa, ettei takuu antanut valikoivaa etua HDW/Ferrostaalille vaan sitä tarjottiin kaikille tarjouksentekijöille (myös Elefsisille), jotka osallistuivat HSY:n yksityistämiseen. Tämän jälkeen komissiolle toimittamissaan tiedoissa tajuttuaan, että komissio voisi katsoa tämän takuun HSY:lle annetuksi tueksi, Kreikka yritti kiistää toimenpiteen johtuvan valtiosta väittämällä, että takuusta oli sovittu vasta toukokuussa 2002, mikä on täysin ristiriidassa 23 päivänä toukokuuta 2005 esitettyjen väitteiden kanssa.

(¹⁴⁹) Kuten tämän päätöksen 59 johdantokappaleesta käy ilmi, yksityistämisestä päätettiin asiasta vastaavien ministerien välisen yksityistämiskomitean tekemällä päätöksellä N:o 14/3-1-2001.

- (¹⁵⁰) Komissio toteaa, että 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyn sopimuksen sanamuoto ja rakenne ovat sekavat. Maaliskuun 20 päivänä 2002 tehdyn sopimuksen 8.2.4 kohdassa määrätään, että lain N:o 2941/2001 (lakia on käsitelty tarkemmin tämän päätöksen 33 kappaleessa) 3–6 pykälässä tarkoitettun tuen osalta valtio maksaa Piraeus-pankille täysimääräisesti summan, jonka ETVA joutuisi maksamaan HDW/Ferrostaalille. Jos takaisin perittäisiin kuitenkin tukea, joka ei sisälly lain N:o 2941/2001 3–6 pykälässään, 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyn sopimuksen 8.2.4 kohtaa ei sovelleta. Tällöin sovellettaisiin 8.2.1 kohtaa. Kyseisen kohdan mukaan valtio maksaa Piraeus-pankille vain 57,7 prosenttia summasta, jonka ETVA joutuisi maksamaan HDW/Ferrostaalille. Komissio huomauttaa kuitenkin, että sopimuksen 8.2.2 kohdan mukaan vaikka enemmistö ETVA:n osakkeista oli myyty Piraeus-pankille, valtio – ei Piraeus-pankki/ETVA – hoitaisi meneillään olevan HSY:n myynnin. Kyseisessä kohdassa ja etenkin 8.2.2 kohdan d alakohdassa määrätään, että valtio takaa, ettei ostaja (eli Piraeus-pankki) joudu kärsimään vahinkoa Hellenic Shipyardsin yksityistämisen takia. Kuten sopimuksen 8.2.4 kohdasta (ja 18 päivänä joulukuuta 2001 tehdyn sopimuksen 7.4 kohdasta) käy ilmi, koska sopimus perustui siihen oletttamaan, että Piraeus-pankki ja ETVA yhdistyisivät pian, valtion 8.2.2 kohdassa tekemää sitoumusta ei noudatettaisi, jos se maksaisi Piraeus-pankille vain 57,7 prosenttia summasta, jonka ETVA maksaisi HDW/Ferrostaalille. Toisin sanoen 8.2.2 kohdassa tehdyn sitoumuksen täytäntöönpanemiseksi – eli sen varmistamiseksi, ettei Piraeus-pankille aiheudu vahinkoa HSY:n myynnistä – on sovellettava 8.2.4 kohdan menettelyä kaikissa tuen takaisinperintää koskeissa tapauksissa eikä vain tapauksissa, joissa peritään takaisin lakiin N:o 2941/2001 perustuvaa tukea.
- (¹⁵¹) Piraeus-pankki konsultoi 28 päivänä toukokuuta 2002 päivätyllä kirjeellä hallitusta sen takuun sanamuodosta, jonka ETVA aikoi antaa HDW/Ferrostaalille, ja pyysi vahvistamaan, että takuuseen vedottaessa sovellettaisiin 20 päivänä maaliskuuta 2002 päivätyin sopimuksen 8.2.4 kohtaa. Hallitus ilmoitti 31 päivänä toukokuuta 2002 päivätyssä kirjeessä antavansa ETVA:lle luvan myöntää takuun ja vahvisti, että takuuuoritusta vaadittaessa sovellettaisiin sopimuksen 8.2.4 kohtaa. Tämä tarkoittaa, että vaikka 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehty sopimus olisi vastoin edellistä päätelmää velvoittanut valtion maksamaan Piraeus-pankille vain 57,7 prosenttia summasta, jonka ETVA maksaisi HDW/Ferrostaalille, asia olisi muuttunut hallituksen 31 päivänä toukokuuta 2002 päivätyllä kirjeellä, jossa todetaan yksiselitteisesti, että 20 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyn sopimuksen 8.2.4 kohtaa (eli 100 prosentin korvausta) sovelletaan.
- (¹⁵²) Vastatessaan 12 päivänä helmikuuta 2008 päivätyssä kirjeessä komission nimenomaisesti esittämään kysymykseen Kreikka vahvisti 3 päivänä maaliskuuta 2008 päivätyssä kirjeessään olevansa velvollinen maksamaan Piraeus-pankille täysimääräisenä (100 prosenttia, ei 57,7 prosenttia) summan, jonka ETVA maksaisi HDW/Ferrostaalille.
- (¹⁵³) Kuten toimenpidettä E7 arvioitaessa todettiin, työntekijät omistivat osakkeet mutteivät olleet maksaneet kauppahintaa ETVA:lle asianmukaisella tavalla.
- (¹⁵⁴) Lakia on kuvattu tarkemmin 33 johdantokappaleessa.
- (¹⁵⁵) Asia C-334/99, Saksan liittotasavalta vastaan komissio, 133–141 kohta.
- (¹⁵⁶) Lisäksi komissio huomauttaa, että saamiensa tietojen mukaan yksikään 296 artiklan soveltamisalaa kuuluvista lainoista ja takauksista ei täytä tämän päätöksen 3.1 jaksossa asetettuja ehtoja. Ne eivät siis olisi olleet markkinatalousjohdantajan hyväksyttävissä.
- (¹⁵⁷) Talouden toimijoiden riskiaversion perusteella HSY:n myyntiä olisi suosittu HSY:n selvitystilaan asettamisen sijaan vain, jos takauksesta johtuvien maksujen tilastollinen odotettavuus olisi selvästi kuutta miljoonaa euroa pienempi.
- (¹⁵⁸) Lakia on käsitelty tarkemmin 33 johdantokappaleessa.
- (¹⁵⁹) Komissio analysoi jo tätä laajentamispäätöksessä, erityisesti kuvattaessa ja arvioitaessa toimenpidettä 18(a). Lisäksi komissio huomauttaa, että toisen Deloittein raportin mukaan ”edellä oleva d) lauseke, joka koskee osakepääoman korotukseen tarkoitettun määrän ja olemassa olevista osakkeista tarjotun hinnan väliseksi suhteeksi asetettua suhdetta 2:1, ei vastaavista liiketoimista saamiemme kokemusten mukaan ole kovinkaan yleinen ehto. Kun otetaan kuitenkin huomioon yhtiön huomattavat toiminnalliset ongelmat ja heikkenevä taloudellinen tilanne, myyjien (ja heidän neuvonantajien) tekemä päätös tällaisen ehdon asettamisesta oli sekä järkevä että kohtuullinen.” (sivu 9–2). Komissio tulkitsee tämän lainauksen vahvistavan sen, että tällainen kauppahinnan jakaminen oli valtiolta järkevä ja kohtuullinen pyyntö, jos valtion tavoitteeksi katsotaan HSY:n toiminnan jatkumisen varmistaminen pitkällä aikavälillä (julkisen viranomaisen päämäärä) eikä tavoitteeksi katsota myynnistä saatavien tulojen maksimointia (markkinatalousjohdantajan päämäärä).
- (¹⁶⁰) Katso alaviite 148.
- (¹⁶¹) Komissio ei väitä, että due diligence -tarkastuksessa olisivat selvinneet kaikki tämän päätöksen mukaisesti takaisin perittävät toimenpiteet vaan osa niistä. TKMS/GNSH toimitti 21 päivänä kesäkuuta 2007 päivätyssä kirjeessään muutamia due diligence -raportteja, jotka Arthur Andersen oli tehnyt HDW/Ferrostaalin puolesta vuonna 2001. Arthur Andersen totesi raporteissa, ettei ole poissuljettua, että HSY on saattanut saada valtiontukea, joka voidaan perä myöhemmin takaisin.

- (¹⁶²) Eritoten koska ETVA ja Kreikka olivat luvanneet antaa kyseisen takuun tarjouksentekijöille toimitetuissa tarjouskilpailuasiakirjoissa, vaikka takuuta ei ollut edellytetty Elefsisin toimittamassa tarjouksessa, se ei olisi estänyt tätä vaatimasta takuuta myöhemmin neuvottelujen aikana.
- (¹⁶³) Tätä kohtaa tukee toinen Deloitte-raportti, jonka mukaan jos HDW/Ferrostaalin olisi pitänyt ottaa riski joutua maksamaan takaisin HSY:n aiempina vuosina saama valtiontuki, se ei olisi ostanut HSY:tä.
- (¹⁶⁴) Tämä ilmenee seitsemännen laivanrakennusdirektiivin tekstistä ja rakenteesta, sillä "investointituki" kuuluu kohtaan "III osasto Rakennemuutostuet".
- (¹⁶⁵) Katso päätöksessä C 10/94 mainittu laajamittainen velkojen poisto, päätöksessä N 513/01 mainittujen sulkemiskustannusten maksu ja kaikki laajentamispäätöksessä mainittu valtion myöntämä rahoitustuki, joka kuuluu 296 artiklan soveltamisalaan.
- (¹⁶⁶) Komissio on esimerkiksi katsonut, että HSY:lle myönnetystä valtion rahoitustuesta, jota ei ole osoitettu minkään tietyn toiminnan rahoittamiseen, vain 25 prosenttia hyödytti siviilialan toimintaa. Jos kuitenkin vain 25 prosenttia valtiontuesta peritään takaisin, vain 6,25 prosenttia (eli 25 prosenttia 25 prosentista) valtiontuesta perittäisiin tosiasiassa takaisin siviilialan toiminnasta. Tämä ei palauttaisi HSY:n siviilialan toiminnan alkuperäistä tilannetta, koska se sai 25 prosenttia valtiontuesta ja joutuisi maksamaan takaisin vain 6,25 prosenttia.
- (¹⁶⁷) EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1.
-

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 8 päivänä heinäkuuta 2008,
toimenpiteistä C 58/2002 (ex N 118/2002), jotka Ranska on toteuttanut Société Nationale Maritime
Corse-Méditerranée (SNCM) -meriliikenneyhtiön hyödyksi

(tiedoksiannettu numerolla K(2008) 3182)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2009/611/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾ ja ottaa huomioon nämä huomautukset, sekä katsoo seuraavaa:

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Ranskan tasavalta ilmoitti 18. helmikuuta 2002 komissiolle suunnitelmasta myöntää rakenneuudistustukea Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée -meriliikenneyhtiölle (jäljempänä "SNCM" ⁽²⁾), ja se täydensi ilmoitusta 3. heinäkuuta 2002 ⁽³⁾. Ilmoitettu rakenneuudistustuki koostui SNCM:n pääoman korottamisesta Compagnie Générale Maritime et Financière -yrityksen (jäljempänä "CGMF") ⁽⁴⁾ kautta 76 miljoonalla eurolla.
- (2) Komissio ilmoitti 19. elokuuta 2002 päivätyllä kirjeellä Ranskan viranomaisille päätöksestä aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 6 artiklan mukainen muodollinen tutkintamenettely perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan nojalla ⁽⁵⁾.
- (3) Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 8. lokakuuta 2002 ⁽⁶⁾ huomautuksensa 19. elokuuta 2002 tehdystä päätöksestä ⁽⁷⁾.
- (4) Ranskan viranomaisten ja komission yksiköiden välillä pidettiin ensin mainittujen pyynnöstä työkokouksia 24. lokakuuta 2002, 3. joulukuuta 2002 ja 25. helmikuuta 2003.
- (5) Menettelyn aloittamisen yhteydessä komissio sai huomautuksia kahdelta yritykseltä, Corsica Ferries France -yritykseltä (jäljempänä "CFF") 8. tammikuuta 2003 ⁽⁸⁾ ja Stef-TFE-konsernilta 7. tammikuuta 2003, sekä erilaisilta Ranskan alueellisilta yhteisöiltä 18. joulukuuta 2002 sekä 9. ja 10. tammikuuta 2003. Se toimitti huomautukset Ranskalle 13. ja 16. tammikuuta sekä 5. ja 21. helmikuuta 2003 päivätyillä kirjeillä, jotta Ranska voisi ottaa niihin kantaa.
- (6) Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 13. helmikuuta 2003 ⁽⁹⁾ ja 27. toukokuuta 2003 ⁽¹⁰⁾ päivätyillä kirjeillä kommentteja CFF:n ja Stef-TFE:n huomautuksiin.
- (7) Komission yksiköt pyysivät 16. tammikuuta 2003 lisä tietoja, ja Ranskan viranomaiset vastasivat pyyntöön 21. helmikuuta 2003.
- (8) Ranskan viranomaiset esittivät komissiolle 10. helmikuuta 2003 päivätyssä kirjeessä ⁽¹¹⁾ perusteluja sen osoittamiseksi, että tukihanke noudattaa kaikilta osiltaan yhteisön suuntaviivoja valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi ⁽¹²⁾ (jäljempänä 'vuoden 1999 suuntaviivat').
- (9) Ranskan viranomaiset toimittivat 25. helmikuuta 2003 ⁽¹³⁾ komission pyynnöstä jäljennöksen osakassopimuksesta, josta käyvät ilmi SNCM:n ja Stef-TFE-konsernin väliset sidokset.
- (10) Komissio hyväksyi 9. heinäkuuta 2003 tehdyllä päätöksellä 2004/166/EY ⁽¹⁴⁾ (jäljempänä 'vuoden 2003 päätös') tietyin ehdoin rakenneuudistustuen myöntämisen SNCM:lle kahdessa osassa, joista ensimmäinen on 66 miljoonaa euroa ja toinen, enintään 10 miljoonan euron suuruinen osa määräytyy vuoden 2003 päätöksen jälkeen toteutetuista omaisuudenluovutuksesta saatavan nettotulon mukaan.
- (11) CFF nosti 13. lokakuuta 2003 kumoamiskanteen vuoden 2003 päätöksestä yhteisöjen tuomioistuimen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (jäljempänä "ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin") (asia T-349/03).
- (12) Komissio päätti 8. syyskuuta 2004, että Ranskan 23. kesäkuuta 2004 pyytämät muutokset – Aliso-aluksen vaihto Asco-aluksen niiden alusten luettelossa, joita SNCM saa käyttää koko rakenneuudistuksen ajan vuoden 2003 päätöksen nojalla, ja Alison myynti Ascon sijasta – eivät asettaneet kyseenalaiseksi vuoden 2003 päätöksellä hyväksytyyn rakenneuudistustuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille ⁽¹⁵⁾.

- (13) Komissio hyväksyi 16. maaliskuuta 2005 tehdyllä päätöksellä (jäljempänä "vuoden 2005 päätös") rakenneuudistustuen 3,3 miljoonan euron suuruisen toisen osan maksamisen, joka nosti hyväksytyyn rakenneuudistustuen kokonaismäärän 69 292 400 euroon.
- (14) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi 15. kesäkuuta 2005 asiassa T-349/03 antamassaan tuomiossa vuoden 2003 päätöksen sillä perusteella, että siinä oli arvioitu virheellisesti tuen määrän välttämättömyys. Tuomion seurauksena komissio joutui palaamaan 19. elokuuta 2002 tehdyllä päätöksellä aloitetun muodollisen tutkintamenettelyn vaiheeseen, ja 8. syyskuuta 2004 ja 16. maaliskuuta 2005 tehdyt päätökset, jotka pohjautuivat kumottuun vuoden 2003 päätökseen, raukesivat.
- (15) Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 25. lokakuuta 2005⁽¹⁶⁾ tietoja yhtiön taloudellisesta tilanteesta sen jälkeen, kun suunnitelma rakenneuudistustuen myöntämisestä oli ilmoitettu 18. helmikuuta 2002.
- (16) Ranskan viranomaiset toimittivat 17. marraskuuta 2005⁽¹⁷⁾ tietoja vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelman saattamisesta ajan tasalle ja SNCM:n oman pääoman uudelleenmuodostamisesta⁽¹⁸⁾.
- (17) Ranskan viranomaiset toimittivat 15. maaliskuuta 2006 komissiolle yhteenvetokatsauksen markkinoihin, liiketoimintasuunnitelman (tulo-osa) ja alustavan tuloslaskelman⁽¹⁹⁾. Komission yksiköille lähetettiin vielä muita asiakirjoja 28. maaliskuuta 2006 ja 7. huhtikuuta 2006⁽²⁰⁾. Viimeksi mainitussa kirjeessä Ranskan viranomaiset esittivät komissiolle, että osaa vuoden 2002 rakenneuudistustuesta, nimittäin 53,48 miljoonaa euroa, tulisi pitää "korvauksena julkisesta palvelusta", joka ei ole rakenneuudistussuunnitelman yhteydessä toteutettu toimenpide eikä tuki asian Altmark⁽²¹⁾ oikeuskäytännön mukaisesti, tai rakenneuudistussuunnitelmasta erillisenä ja riippumattomana toimenpiteenä perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- (18) Komissiolle ilmoitettiin 21. huhtikuuta 2006 neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004⁽²²⁾ 4 artiklan nojalla yrityskeskittymän suunnitelmasta, jolla yritykset Veolia Transport (jäljempänä "VT")⁽²³⁾ ja Butler Capital Partners (jäljempänä "BCP") hankkivat yhteisen määräysvallan SNCM:ssä⁽²⁴⁾. Komissio hyväksyi yrityskeskittymän 29. toukokuuta 2006 tehdyllä päätöksellä⁽²⁵⁾.
- (19) Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 21. kesäkuuta 2006⁽²⁶⁾ talous-, valtiovarain- ja teollisuusministeriön 26. toukokuuta 2006 tekemän päätöksen, jolla se hyväksyi CGMF:n toteuttamia rahoitustapah-tumia, 26. toukokuuta 2006 annetun asetuksen nro 2006-606 SNCM:n siirrosta yksityiselle sektorille sekä
26. toukokuuta 2006 tehdyn päätöksen SNCF:n toteut-tamien rahoitustapah-tumien hyväksymisestä.
- (20) Komissiolle toimitettiin 7. kesäkuuta 2006 tietoja julki-sen palvelun hoitamisesta ja sosiaalisista tuista, jotka liit-tyivät Korsikan liikenneyhteyksien turvaamiseen⁽²⁷⁾.
- (21) Komissio päätti 13. syyskuuta 2006 aloittaa perustamis-sopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn SNCM:n hyödyksi toteutettujen uusien toimenpiteiden osalta ja vuonna 2002 ilmoitettu rakenneuudistussuunni-telma huomioon ottaen⁽²⁸⁾ (jäljempänä "vuoden 2006 päätös").
- (22) Ranska toimitti 16. marraskuuta 2006 komissiolle vuo-den 2006 päätökseen liittyvät huomautuksensa⁽²⁹⁾.
- (23) Tiettyjen osapuolien pyydettyä kuukauden lisäaikaa huomautusten esittämiseen⁽³⁰⁾ komissio päätti myöntää tä-män lisäajan kaikille asianomaisille⁽³¹⁾.
- (24) Komissio sai CFF:ltä⁽³²⁾ ja STIM d'Orbignylta (jäljempänä "STIM")⁽³³⁾ huomautuksia, jotka toimitettiin Ranskan vi-ranomaisille 20. helmikuuta 2007 päivättyllä kirjeellä. Myös eräs muu kolmas osapuoli esitti huomautuksia, jotka niin ikään toimitettiin Ranskan viranomaisille, mutta ne peruttiin 28. toukokuuta 2008.
- (25) Ranskan viranomaiset toimittivat 30. huhtikuuta 2007 huomautuksensa kolmansien osapuolien komment-teista⁽³⁴⁾.
- (26) CFF täydensi 15. kesäkuuta 2007 ja 30. marraskuuta 2007 lähetettyjä tietoja jättämällä 20. joulukuuta 2007 valituksen SNCM:lle myönnettyistä valtiontuista. Valitus koski Korsikan aluehallinnon ja Compagnie Méridionale de Navigation – SNCM -yhteenliittymän välillä julkisen palvelun hoitamisesta vuosina 2007–2013 kesäkuussa 2007 allekirjoitetun uuden sopimuksen 3 pykälää. CFF:n mukaan kyseisen artiklan täytäntöönpanon myötä SNCM saisi ylimääräiset 10 miljoonaa euroa vuonna 2007. Li-säksi SNCM:lle julkisen palvelun velvoitteiden nojalla maksettava korvaus oli CFF:n mielestä valtiontuki, joka oli siksikin lainvastainen, ettei sitä ollut ilmoitettu komis-siolle.
- (27) Kun komissio oli saanut joitakin tietoja sen jälkeen, kun alkuperäinen määräaika oli päättynyt 13. helmikuuta 2007⁽³⁵⁾, komissio ilmoitti asianomaisille päättäneensä jatkaa kolmansien osapuolien huomautusten esittämisen määräaikaa 14. maaliskuuta 2008 asti.
- (28) Komissio toimitti 26. maaliskuuta 2008 kolmansien osa-puolien huomautukset Ranskalle, joka esitti niihin kom-menttinsa 28. maaliskuuta 2008, 10. huhtikuuta 2008 ja 28. huhtikuuta 2008.

2. TÄMÄN PÄÄTÖKSEN SOVELTAMISALAAN KUULUVIEN TOIMENPITEIDEN EDUNSAAJAN MÄÄRITTELEMINEN

- (29) Tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvien toimenpiteiden edunsaaja on Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM), jolla on useita tytäryhtiöitä merenkulqualalla ja joka harjoittaa matkustajien, autojen ja raskaiden ajoneuvojen merikuljetuksia Manner-Ranskan sekä Korsikan, Italian (Sardinian) ja Pohjois-Afrikan (Algerian ja Tunisian) välillä.
- (30) SNCM on osakeyhtiö, joka syntyi vuonna 1969, kun vuonna 1850 perustetut yhtiöt Compagnie Générale Transatlantique ja Compagnie de Navigation Mixte sulautettiin yhteen. Uudelle yhtiölle annettiin nimeksi Compagnie Générale Transméditerranéenne, mutta se nimettiin uudelleen Société Nationale Maritime Corse-Méditerranéeksi vuonna 1976, kun Société Nationale des Chemins de Fer (SNCF) hankki osuuden sen pääomasta. Ranskan hallituksen päätöksen mukaisesti yhtiön tehtävänä oli panna täytäntöön Korsikan alueen katkeamattomien liikenneyhteyksien turvaamisen periaate eli yhdenmukaistaa meriliikenteen hinnoittelu SNCF:n harjoittaman rautatieliikenteen hinnoittelun kanssa 31. maaliskuuta 1976 tehdyn 25-vuotisen sopimuksen nojalla. Ranskan hallitus oli antanut jo aiemmin 23. joulukuuta 1948 tehdyllä sopimuksella Compagnie Générale Transatlantique -yhtiön tehtäväksi hoitaa liikennöintiä Korsikaan.
- (31) Vuonna 2002 ilmoitetun pääomapohjan vahvistamisen aikaan SNCF omisti 20 prosenttia ja CGMF 80 prosenttia SNCM:stä. Sen jälkeen kun SNCM:n omistus pohjaa oli laajennettu 30. toukokuuta 2006 (ks. tämän päätöksen 18 kohta), BCP omisti 38 prosenttia ja VT 28 prosenttia SNCM:n pääomasta. CGMF:llä säilyi 25 prosenttia pääomasta (9 prosenttia pääomasta varattiin työntekijöille).
- (32) SNCM:n merkittävimmät tytäryhtiöt ovat Compagnie Méridionale de Navigation (jäljempänä 'CMN')⁽³⁶⁾, Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie (CGTH)⁽³⁷⁾, Aliso Voyage⁽³⁸⁾, Sud-Cargos⁽³⁹⁾, Société Aubagnaise de Restauration et d'Approvisionnement (SARA)⁽⁴⁰⁾, Ferrytour⁽⁴¹⁾ ja Les Comptoirs du Sud⁽⁴²⁾.
- (33) SNCM:n luovuttua kahdesta huippunopeasta aluksesta – syyskuussa 2004 Alisosta ja toukokuussa 2005 Ascosta⁽⁴³⁾ – sen laivastoon kuuluu kymmenen alusta (viisi autolauttaa⁽⁴⁴⁾, neljä yhdistetyn liikenteen alusta (rahti- ja matkustaja-alusta)⁽⁴⁵⁾ ja yksi huippunopea alus, joka liikennöi pääasiallisesti Nizzasta⁽⁴⁶⁾. Näistä seitsemän on sen yksinomistuksessa⁽⁴⁷⁾.
- (34) Tarkkuuden vuoksi on syytä muistuttaa, että Manner-Ranskan ja Korsikan satamien välinen säännöllinen me-

riliikenne on vuodesta 1948 lähtien kuulunut julkisiin palveluihin, ja SNCM ja CMN hoitivat sitä vuosina 1976–2001 alun perin 25 vuodeksi tehdyn puitesopimuksen nojalla. Voimassa olevien yhteisön sääntöjen mukaisesti⁽⁴⁸⁾ ja Korsikan aluehallinnon⁽⁴⁹⁾ järjestämän Euroopan laajuisen tarjouskilpailun⁽⁵⁰⁾ seurauksena SNCM ja CMN saivat yhteisesti julkisen palvelun sopimuksen Korsikan ja Marseillen väliseen liikennöintiin taloudellista korvausta vastaan vuosina 2002–2006.

- (35) Julkisen palvelun sopimuksen päättyessä vuoden 2006 lopulla yllä mainitusta julkisesta merikuljetuspalvelusta järjestettiin uusi Euroopan laajuinen tarjouskilpailu⁽⁵¹⁾, jonka tuloksena sopimus tehtiin SNCM:n ja CMN:n yhteenliittymän kanssa ajalle 1. toukokuuta 2007–31. joulukuuta 2013 noin 100 miljoonan euron vuotuista korvausta vastaan.
- (36) Kaikille saareen Toulonista ja Nizzasta liikennöiville toimijoille on asetettu vuorotiheyteen liittyviä velvoitteita. Näillä reiteillä Korsikan asukkaat ja tietyt muut matkustajaryhmät saavat vuodesta 2002 lähtien ja vuoteen 2013 asti sosiaalisia tukia, jotka on otettu käyttöön komission 2. heinäkuuta 2002⁽⁵²⁾ ja 24. huhtikuuta 2007⁽⁵³⁾ tekemillä päätöksillä.

3. KILPAILUTILANNE

- (37) SNCM toimii pääasiallisesti kaksilla erillisillä markkinoilla sekä matkustajaliikenteen että tavaraliikenteen alalla. Nämä markkinat ovat liikennöinti Korsikaan ja Pohjois-Afrikkaan Ranskasta sekä toissijaisesti liikennöinti Italiaan ja Espanjaan.

3.1 Liikennöinti Korsikaan

Matkustajaliikenne

- (38) Matkustajaliikenteessä Korsikaan on voimakasta kausivaihtelua. Kiireisinä kausina matkustajamäärät voivat olla kymmenen kertaa suuremmat kuin hiljaisimpana kuukautena, joten liikenteenharjoittajien aluskannan on kyettävä vastaamaan ruuhkahuippujen tarpeisiin. Puolet liikevaihdosta tehdään heinäkuussa ja elokuussa. Lisäksi liikennöinti eri suuntiin on epätasaista jopa kiireisenä kautena: esimerkiksi heinäkuussa lähdöt mantereelta ovat täysiä, mutta paluut lähes tyhjiä. Alusten keskimääräinen käyttöaste jää näin ollen melko alhaiseksi.
- (39) SNCM on perinteisesti hoitanut Korsikan ja Manner-Ranskan välistä liikennöintiä. Julkisen palvelun hoitaminen Marseillen ja Korsikan välisessä liikenteessä muodostaa kaksi kolmasosaa sen toiminnasta, ja jäljelle jäävä kolmannes koostuu liikenteestä muiden lähtö- tai määräpaikkojen välillä (Nizza–Korsika, Toulon–Korsika, kansainvälinen liikenne Sardiniaan tai Pohjois-Afrikkaan).

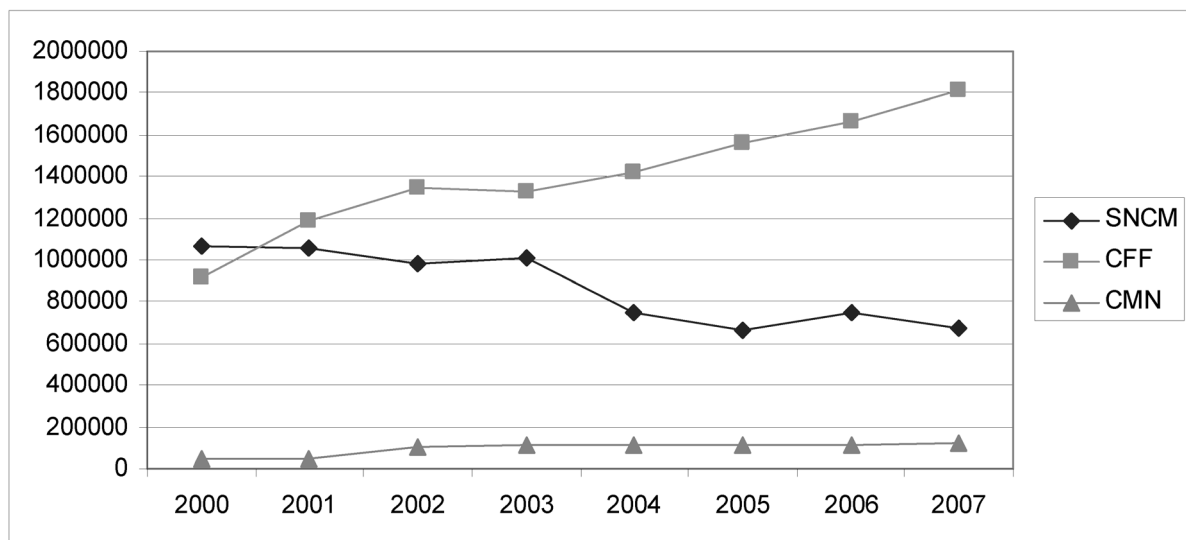
(40) SNCM oli pitkään monopoliasemassa päätoimialallaan. Vuodesta 1996 lähtien se on kuitenkin joutunut kohtaamaan kilpailua, joka on voimistunut hyvin nopeasti. Nykyään mantereen ja Korsikan välisiä merikuljetuksia hallitseekin Corsica Ferries France -yhtiö (CFF), jonka markkinaosuus kasvaa jatkuvasti. Vaikka CFF on toiminut näillä markkinoilla vasta vuodesta 1996 lähtien, sen matkustajamäärä on kasvanut vuosittain [...] (*) vuosina 2000–2005, ja tämä kasvu jatkuu edelleen. Nykyään lähes [...] mantereen ja Korsikan välillä kulkevista matkus-

tajista valitsee CFF:n laivan, vain [...] käyttää SNCM:n alusta ja CMN kuljettaa loput, eli [...] matkustajista.

(41) CFF:n seitsemässä vuodessa saavuttama asema tarkastelun kohteena olevilla markkinoilla ilmenee myös Korsikan ja Manner-Ranskan välillä eri kausina kuljetettujen matkustajien määrissä. Seuraavasta kaaviosta ilmenee, että vuosina 2000–2007 CFF:n markkinaosuus on kasvanut 45:stä [...] prosenttiin ja SNCM:n 53:sta [...] prosenttiin, ja matkustajien määrässä eroa on yli miljoonan matkustajan verran.

Kaavio 1

Manner-Ranskan ja Korsikan välillä eri kausina (touko-syyskuu) kuljetettujen matkustajien määrät vuosina 2000–2007

Lähde: Observatoire régional des transports de la Corse

(42) SNCM:n pienemmät kilpailijat Korsikan reitillä ovat Compagnie Méridionale de Navigation (CMN), Moby Lines, Happy Lines ja TRIS.

(43) Viimeisten kahden vuoden aikana SNCM:n markkinaosuus Korsikan reitillä on pienentynyt ja paikkojen tarjonta on vähentynyt [...] prosenttia (-[...] prosenttia Nizasta lähtevillä kuljetuksilla ja -[...] prosenttia Marseillestä lähtevillä kuljetuksilla).

(44) Markkinaosuuden laskun jatkuminen osoittaa, että matkustajien luottamus, jota lakot ja työmarkkinaosapuolten väliset konfliktit heikensivät voimakkaasti vuosina 2004 ja 2005 erityisesti yrityksen yksityistämisen yhteydessä, on palautunut hyvin hitaasti. Sitä kuitenkin tarvitaan SNCM:n viime vuosina kohtaaman markkinaosuuden laskun pysäyttämiseen. Tässä yhteydessä se, että SNCM:n

liikevaihto kasvoi vuonna 2007, valaa uskoa yrityksen elinkelpoisuuteen, vaikka SNCM onkin menettänyt markkinoita ainoalle kilpailijalleen, jolla on nykyään huomattavasti suurempi markkinaosuus kuin sillä.

(45) Mantereen ja Korsikan välisen matkustajaliikenteen markkinat ovat kasvaneet keskimäärin 4 prosenttia 15 viime vuoden aikana, ja kasvun odotetaan jatkuvan. Vuonna 2008 kasvua odotetaan tapahtuvan [...] prosenttia, ja seuraaviksi vuosiksi ennustetaan maltillista kasvua. Näille markkinoille ei kuitenkaan vaikuta tulevan uusien toimijoiden. Kun Korsikan liikennevirasto (Office des Transports de Corse) järjesti tarjouskilpailun tiettyjen Korsikan satamien liikennöintiä koskevan julkisen palvelun hoitamisesta vuosina 2007–2013, kilpailuun osallistuivat vain CFF ja SNCM-CMN, vaikka tarjouksen olisi voinut tehdä vain tietyistä reitistä.

(46) SNCM:n tärkein kilpailija CFF on kasvattanut paikkatarjontansa 500 000:sta [...] miljoonaan vuosina 1999–2007 (määrä kasvoi [...] prosenttia vuosina 2006–2007), ja siten se on voinut lisätä kuljetuksia ([...] miljoonasta [...] miljoonaan vuosina 2005–2007) ja kasvattaa markkinaosuuttaan. Tämän politiikan seurauksena CFF:n käyttöaste on kuitenkin rakenteellisesti alhaisempi kuin SNCM:n – vuonna 2007 eroa oli noin [...] prosenttiyksikköä. Vuonna 2007 SNCM:n keskimääräinen käyttöaste oli [...] prosenttia, mikä on täysin normaalia, kun otetaan huomioon markkinoiden voimakkaat kausivaihtelut (ks. edellä).

Rahtiliikenne

(47) SNCM:llä oli vuonna 2005 noin [...] prosentin osuus Marseilasta ja Toulonista Korsikaan suuntautuvan rahtiliikenteen markkinoista.

(48) SNCM:llä ja CMN:llä on käytännössä monopoliasema yleisen tavaraliikenteen (kauppatavara ilman saattajaa) alalla. Julkisen palvelun tarjoamista koskevan sopimuksen mukaisesti nämä kaksi yhtiötä liikennöivät säännöllisesti Marseilasta kaikkiin Korsikan satamiin.

(49) Kaikki matkustajia kuljettavat yritykset kilpailevat lautoille lastattujen saatettujen perävaunujen kuljetuksesta; niiden osuus yleisestä tavaraliikenteestä on pituusmetreinä laskettuna yhteensä 24 prosenttia. SNCM ja CMN pitävät hallussaan suurinta osuutta myös näistä saatetun tavaraliikenteen markkinoista. Muiden toimijoiden, pääasiassa CFF:n, osuus on 10 prosenttia eli 2 prosenttia kokonaismarkkinoista.

(50) SNCM:llä ja CMN:llä on suurin markkinaosuus myös lautoille lastattujen saatettujen moottoriajoneuvojen⁽⁵⁴⁾ alalla (noin 24 prosenttia yleisestä tavaraliikenteestä vuonna 2003). CFF on kuitenkin kasvattanut tarjontaa vuodesta 2002 lähtien, ja pitää nykyään hallussaan noin [...] prosenttia markkinoista.

3.2 Liikennöinti Pohjois-Afrikkaan

(51) Tunisia ja Algeria muodostavat tärkeät, noin viiden miljoonan matkustajan markkinat, joita hallitsee lentoliikenne. Meriliikenteen osuus kuljetuksista on noin 15 prosenttia. Algeriassa on merkittävät merikuljetusmarkkinat, jotka palvelevat noin 560 000 matkustajaa, kun taas Tunisian pienemmillä markkinoilla on noin 250 000 matkustajaa.

(52) Ranskasta Pohjois-Afrikkaan suuntautuvien merikuljetusten markkinat ovat kasvaneet viime vuosina tasaisesti noin 13 prosenttia vuosina 2001–2005. Kun otetaan huomioon alueen matkailun kasvuodotukset, merikuljetusten uskotaan kasvavan vuosittain noin 4 prosenttia vuoteen 2010 asti.

(53) Algeriassa SNCM on toiseksi suurin markkinatoimija julkisen Entreprise Nationale de Transport Maritime de Voyageurs -yrityksen (ENTMV) jälkeen. SNCM:n markkinaosuus oli 24 prosenttia vuonna 2001 ja [...] prosenttia vuonna 2005.

(54) Tunisian liikenteen markkinoilla SNCM on toiseksi suurin toimija Compagnie tunisienne de navigation -yrityksen jälkeen (CTN). Vaikka SNCM on menettänyt markkinaosuuttaan vuoden 2001 jälkeen siten, että se laski 44:stä [...] prosenttiin vuoteen 2004 mennessä, tilanne parani vuonna 2005 ([...] prosenttia).

4. TÄMÄN PÄÄTÖKSEN SOVELTAMISALAAAN KUULUVIEN TOIMENPITEIDEN KUVAUS

4.1 SNCM:n pääoman korottaminen vuonna 2002

4.1.1 Kuvaus

(55) Kun komissio oli päättänyt 17. heinäkuuta 2002 hyväksyä SNCM:lle myönnettävän pelastamistuen⁽⁵⁵⁾, Ranskan viranomaiset ilmoittivat komissiolle 18. helmikuuta 2002 suunnitelmasta myöntää rakenneuudistustukea SNCM:lle. Toimenpiteessä oli kyse SNCM:n pääoman korottamisesta sen emoyhtiön, CGMF:n, kautta 76 miljoonalla eurolla, josta 46 miljoonaa euroa oli tarkoitettu rakenneuudistuskustannusten kattamiseen⁽⁵⁶⁾. Tällä pääomankorotuksella oli tarkoitus lisätä SNCM:n omaa pääomaa 30 miljoonasta eurosta 106 miljoonaan euroon.

(56) Vuoden 1999 suuntaviivojen mukaisesti Ranskan viranomaiset esittivät komissiolle SNCM:ää koskevan rakenneuudistussuunnitelman⁽⁵⁷⁾, jossa oli viisi kohtaa:

i) matkojen määrän vähentäminen ja alusten jakaminen uudelleen eri reiteille (Korsikaan liikennöinnin vähentäminen ja Pohjois-Afrikkaan liikennöinnin lisääminen)⁽⁵⁸⁾;

ii) aluskannan pienentäminen neljällä aluksella, minkä pitäisi lisätä käteisvaroja 21 miljoonalla eurolla;

iii) tiettyjen kiinteistöjen luovutus;

iv) henkilöstön vähentäminen⁽⁵⁹⁾ noin 12 prosenttia, minkä pitäisi yhdessä järkevän palkkapolitiikan kanssa mahdollistaa miehistökulujen vähentäminen 61,8 miljoonasta eurosta vuonna 2001 keskimäärin [...] miljoonaan euroon vuosina 2003–2006 ja samana aikana maahenkilöstökulujen vähentäminen 50,3 miljoonasta eurosta vuonna 2001 [...] miljoonaan euroon;

v) kahden tytäryhtiön, Compagnie Maritime Toulonnaise -yhtiön ja Corsica Marittima -yhtiön, lakkauttaminen ja niiden jäljelle jäävien toimintojen siirtäminen SNCM:lle.

(57) Ranskan viranomaiset kertoivat 31. tammikuuta 2003 päivätyssä kirjeessä parannuksista, joita rakenneuudistus-suunnitelmaan oli tehty 19. elokuuta 2002 tehdyssä komission päätöksessä esitettyjen huomautusten johdosta. Parannukset koskivat seuraavia seikkoja:

- palkkapolitiikkaa koskevat sitoumukset ja täsmennykset,
- suunnitelma välituotehankintoihin liittyvien kulujen vähentämiseksi,
- sitoumus, jonka mukaan SNCM ei ryhdy hintasotaan Korsikaan liikennöivien kilpailijoidensa kanssa.

(58) Viimeksi mainitusta seikasta Ranskan viranomaiset tarkensivat seuraavaa: ”SNCM tekee sitoumuksen varauksella, koska se katsoo, että sen käynnistämä hintasota olisi ristiriidassa yhtiön strategisen aseman kanssa, yhtiön etujen kanssa, sillä se johtaisi yhtiön tulojen laskuun, sekä yhtiön tavanomaisten toimintatapojen ja taitotiedon kanssa.”

(59) Ranskan viranomaiset esittivät rakenneuudistus-suunnitelmaansa tiettyjen muuttujien⁽⁶⁰⁾ mediaaniennusteeseen perustuvan yksityiskohtaisen rahoitusmallin kaudeksi 2002–2007. Rahoitusennusteesta käy ilmi muun muassa se, että tulos rahoituserien jälkeen muuttuu positiiviseksi jo vuonna 2003.

Taulukko 1

Rahoitusmalli kaudeksi 2002–2007

(miljoonaa EUR)

	2000	2001	2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Toteutu- nut	Toteutu- nut	Suunni- teltu	Toteutu- nut	Suunni- teltu	Suunni- teltu	Suunni- teltu	Suunni- teltu	Suunni- teltu
Liikevaihto	204,9	204,1	178	205,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Toimintatuet	85,4	86,7	74,5	77,7	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tulos rahoituserien jälkeen	- 14,7	- 5,1	1,2	- 5,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Nettotulos	- 6,2	- 40,4	23	4,2	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Oma pääoma	67,5	29,7	119	33,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Nettorahoituslainat (ilman leasing-sopimuksia)	135,8	134,5	67,7	144,8	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Taloudelliset suhdeluvut					(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tulos rahoituserien jälkeen / liikevaihto + tuet	- 5 %	- 2 %	0 %	- 2 %	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Oma pääoma / taseen velkaantumisaste	50 %	22 %	176 %	23 %	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Vuosien 2000, 2001 ja 2002 luvut ovat peräisin SNCM:n vuosikertomuksista 2001 ja 2002.

(60) Ranskan viranomaisten mukaan 76 miljoonan euron pääomansiirto ja toiminnan kannattavuuden palautuminen jo vuonna 2003 mahdollistavat oman pääoman kasvattamisen vuoden 2001 lopun 30 miljoonasta eurosta 120 miljoonaan euroon lyhyellä aikavälillä (2003) ja [...] miljoonaan euroon suunnitelman toteuttamisen loppuvaiheessa (2006–2007). Tämän ansiosta rahoituslainan määrää pitäisi voida vähentää 145 miljoonasta eurosta vuonna 2002 [...]–[...] miljoonaan euroon vuosina 2003–2005. Yhtiö aikoo ottaa suunnitelman viimeisinä toteuttamisvuosina uutta lainaa uudistaakseen yhden tai kaksi yksinomistuksessaan olevaa alusta.

(61) Ranskan viranomaiset toimittivat myös tutkimuksen odotettujen tulosten herkkyydestä suhteessa eri reittien liikennöintiä koskeviin oletuksiin. Tältä pohjalta erilaiset simulaatiot osoittavat, että SNCM:n pitäisi palata kannattavaksi ennakoituissa olosuhteissa.

4.1.2 Pääomankorotuksen määrän määrittely

- (62) Ranskan viranomaiset käyttivät pääomankorotuksen määrän määrittelyä menetelmää⁽⁶¹⁾, jossa rahoitustarve lasketaan viidessä eurooppalaisessa meriliikenneyhtiössä vuonna 2000 vallinneena oman pääoman ja rahoituslainojen keskimääräisenä suhteena. Vaikka yritysten taseissa on suuria eroja, Ranskan viranomaiset laskivat keskiarvoksi 79 prosenttia. Ranskan viranomaisten mukaan kauden 2002–2007 rahoitusennusteessa oman pääoman ja rahoituslainojen keskimääräinen suhde oli 77 prosenttia ja oman pääoman suuruus oli 169 miljoonaa euroa vuonna 2007. Tämsuuruiseen omaan pääomaan pääsy edellyttäisi 76 miljoonan euron lisäpääomaa ja rakenneuudistussuunnitelmassa määriteltyjen toimien onnistumista.

4.2 Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutetut toimet

4.2.1 Alustava huomio

- (63) Vuoden 2002 pääomankorotus ja rakenneuudistussuunnitelma eivät tuottaneet odotettuja tuloksia, ja vuodesta 2004 lähtien SNCM:n talous- ja rahoitustilanne heikkeni voimakkaasti. Heikkenemiseen vaikuttivat sekä SNCM:n sisäiset tekijät (työmarkkinaosapuolten väliset konfliktit, tuottavuustavoitteiden riittämätön ja myöhäinen toteutuminen, markkinaosuuden menetys) että sen ulkoiset tekijät (Korsikan houkuttelevuuden väheneminen matkailukohteena, CFF:n markkinaosuuden kasvu, valtion tekemät liikkeenjohdolliset virheet⁽⁶²⁾ sekä polttoaineiden hinnan nousu.
- (64) SNCM:n tulos rahoituserien jälkeen oli – 32,6 miljoonaa euroa vuonna 2004 ja – 25,8 miljoonaa euroa vuonna 2005. Nettotulos oli puolestaan – 29,7 miljoonaa euroa vuonna 2004 ja – 28,8 miljoonaa euroa vuonna 2005.
- (65) SNCM:n talous- ja rahoitustilanteen heikkenemisen johdosta Ranskan viranomaiset päättivät luovuttaa enemmän omaisuutta kuin vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelmassa oli ennakoitu ja vuoden 2003 päätöksessä oli vaadittu sekä aloittaa yksityisten kumppanien hakemisen.

Taulukko 2

SNCM:n vuoden 2002 jälkeen luovuttama omaisuus⁽⁶³⁾

	Luovutusten nettotuotto	Päivämäärä
Vuoden 2002 ilmoituksessa ehdotetut luovutukset 2002 (euroa)	25 165 000	
Aliso(Ascon sijasta 8 päivänä syyskuuta 2004 tehdyn komission päätöksen mukaisesti)	(...)	30.9.2004
Napoléon	(...)	6.5.2002
Monte Rotondo	(...)	31.7.2002
Liberté	(...)	27.1.2003
Schuman-kiinteistö	(...)	20.1.2003
Ylimääräiset luovutukset, jotka komissio määräsi 9 päivänä heinäkuuta 2003 tekemässään päätöksessä (euroa)	5 022 600	
SCI Espace Schuman	(...)	24.6.2003
Southern Trader	(...)	22.7.2003
Someca	(...)	30.4.2004
Amadeus	(...)	12.10.2004
CCM	[...] (!)	-

	Luovutusten nettotuotto	Päivämäärä
Ylimääräiset luovutukset, jotka ovat toteutuneet heinäkuussa 2003 tehdyn päätöksen jälkeen (miljoonaa euroa)	12,6	
Asco	(...)	24.5.2005
Sud-Cargos	(...)	15.9.2005
SNCM:n kiinteistöjen (SNCM:n henkilöstön entisten asuintilojen) myynti)	(...)	Syyskuu 2003–2006
yhteensä (miljoonaa euroa)	42,385	
(1) [...]		

4.2.2 Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutetut toimet

(66) Avoimen, julkisen ja syrjimättömän valintamenettelyn (64) tuloksena valtio, BCP ja VT saivat lopulta 13. lokakuuta 2005 aikaan sopimuksen erittäin vaikeassa työmarkkina- ja rahoitustilanteessa. VT:stä tuli SNCM:n teollisuustoimija (28 prosentin osakkuudella) ja BCP:stä sen pääosakas 38 prosentin osakkuudella. Valtio antoi erityisesti palkansaajille sitoumuksen säilyttää 25 prosentin osakkuus yrityksessä (65). BCP ja VT laativat SNCM:lle liiketoimintasuunnitelman, joka toimitettiin komissiolle 7. huhtikuuta 2006.

Sopimuspöytäkirjan sisältö

(67) Sopimuspuolet (BCP, VT ja CGMF) allekirjoittivat 16. toukokuuta 2006 sopimuspöytäkirjan, jonka mukaan 75 prosenttia SNCM:n pääomasta luovutetaan yksityisille toiminnan jatkajille.

(68) Sopimuspöytäkirjan osassa II määrätään, että CGMF sitoutuu hyväksymään, merkitsemään ja vapauttamaan SNCM:n pääoman korottamisen yhteensä 142,5 miljoonalla eurolla.

(69) Pääomankorotuksen jälkeen SNCM:n osakepääomaa on tarkoitus alentaa muun kuin julkisesti noteeratun osakeyhtiön lakisääteiselle vähimmäistasolle mitätöimällä osakkeita.

(70) Pääomankorotuksen ohella CGMF sitoutuu tarjoamaan SNCM:lle käteisennakkona 38,5 miljoonaa euroa. Tämä käteisennakko, jonka SNCM laittaa sulkuutilille (CIC-pankkiin), on tarkoitettu niiden kustannusten kattamiseen, jotka yhtiön on maksettava lakisääteisten ja sopimusperusteisten määrien lisäksi, jos toiminnan jatkajat panevat täytäntöön henkilöstönvähentämishjelman (66). Lakisääteisten ja sopimusperusteisten hyvitysten lisäksi suoritettavat korvaukset maksetaan yksilöllisesti ja henkilökohtai-

sesti niiden palkansaajien osalta, jotka ovat lähteneet yrityksestä ja joiden työsopimus on purettu.

(71) Näiden toimien seurauksena sopimuspöytäkirjan osassa III määrätään, että CGMF luovuttaa yksityisille toiminnan jatkajille osakkeensa, jotka edustavat 75:tä prosenttia yhtiön osakepääomasta, ja [...], joka on tarkoitettu sopimusperusteiset ja lakisääteiset velvoitteet ylittävän sosiaaliohjelman osan rahoittamiseen.

(72) Sopimuspöytäkirjan osassa III määrätään myös, että toiminnan jatkajat ja CGMF merkitsevät yhdessä ja samanaikaisesti uusia osakkeita yhteensä 35 miljoonalla eurolla ja että BCP/VT maksaa käteisenä 8,75 miljoonaa euroa, jotka SNCM saa käyttöönsä käteisvaratarpeidensa mukaan. Sopimuspöytäkirjan kohdassa III.2.7 määrätään, että CGMF:n osakkeiden arvo vastaa aina niiden alkuperäistä nimellisarvoa, joka on korotettu [...] prosentilla vapautetusta nimellisarvosta kerrottuna luvulla P/365, jossa P on päivien määrä toteutumispäivän jälkeen, ja josta on vähennetty kaikki perittävät maksut (esimerkiksi osingot). Näitä ehtoja ei sovelleta akordi- tai konkurssimenettelyn yhteydessä.

(73) Sopimuspöytäkirjassa (osa III.5) on SNCM:n luovutukseen liittyvä sopimuksen purkamista koskeva ehto, johon toiminnan jatkajat voivat yhdessä turvautua alla mainituissa tilanteissa, jos liiketoimintasuunnitelman uskottavuus ja yhtiön paluu elinkelpoiseksi joutuvat kyseenalaisiksi:

— Korsikan meriliikennöintiä koskevan julkisen palvelun sopimuksen menettäminen kaudeksi, joka alkaa 1. tammikuuta 2007 [...],

— Euroopan komission kielteinen päätös tai Euroopan yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, jolla esimerkiksi kielletään toiminta tai määrätään ehtoja, jotka vaikuttavat olennaisesti yhtiön arvoon, [...].

- (74) Sopimuspöytäkirjan osassa VII määrätään, että CGMF ottaa yrityksen omistajuuden siirtymisen päivänä vastuulleen osan SNCM:n sosiaalisista sitoumuksista, jotka liittyvät eläkerahastojen kuluihin ja joiden määräksi arvioidaan 15,5 miljoonaa euroa.
- (75) Yrityksen hallinto määritellään yksityiskohtaisesti sopimuspöytäkirjan osassa IV. Sen mukaan SNCM:n hallintotapaa muutetaan, kun yhtiöstä tulee osakeyhtiö, jolla on johtokunta ja hallintoneuvosto. Hallintoneuvostossa on ensin 10 ja myöhemmin 14 jäsentä. Sitä johtaa väliaikaisesti valtion edustaja. Jos SNCM saa julkisen palvelun sopimuksen, hallintoneuvoston johtajaksi vaihdetaan BCP:n edustaja. Johtokunta puolestaan vastaa SNCM:n operatiivisesta johtamisesta.
- (76) Ranskan hallitus vahvisti 26. toukokuuta 2006 SNCM:n luovutuksen ja edellä mainitut toimenpiteet.

Toimenpiteet

- (77) Edellä esitetyn perusteella sopimuspöytäkirjassa on kolmenlaisia valtion toimenpiteitä, joita on syytä tarkastella yhteisön valtioneuvostojärjestelmää vasten:
- SNCM:n sataprosenttinen luovutus 158 miljoonan euron negatiivisella hinnalla (142,5 miljoonan euron pääomansiirto ja eläkerahaston yhteydessä 15,5 miljoonan euron kulujen kattaminen),
  - CGMF:n myöntämä 38,5 miljoonan euron käteisenakko SNCM:ltä irtisanottujen työntekijöiden hyväksi,
  - pääoman korottaminen 8,75 miljoonalla eurolla, jonka CGMF toteuttaa yhdessä ja samanaikaisesti kun VT ja BCP toteuttavat 26,25 miljoonan euron pääomansiirron.

5. TÄMÄN PÄÄTÖKSEN LAAJUUS

- (78) Tämä lopullinen päätös koskee toimenpiteitä, jotka Ranska on toteuttanut SNCM:n hyödyksi 18. helmikuuta 2002 lähtien. Nämä toimenpiteet ovat seuraavat:
- CGMF:n 76 miljoonan euron suuruinen pääomansiirto SNCM:lle vuonna 2002 (53,48 miljoonaa euroa julkisen palvelun velvoitteiden nojalla ja loput rakenneuudistustukina),
  - CGMF:n SNCM:stä maksama 158 miljoonan euron negatiivinen hinta,
  - CGMF:n toteuttama 8,75 miljoonan euron pääomansiirto,

— CGMF:n vastaaminen 38,5 miljoonan euron suuruisista täydentävistä sosiaalisista toimenpiteistä.

- (79) Tämä päätös ei koske niiden taloudellisten korvausten tutkintaa, jotka SNCM on saanut tai saa julkisen palvelun velvoitteiden nojalla kaudella 2007–2013 ja joita käsitellään erillisessä menettelyssä.

6. SYYT, JOIDEN TAKIA KOMISSIO TEKI VUOSIEN 2002 JA 2006 PÄÄTÖKSET

6.1 Muodollisen tutkintamenettelyn aloittaminen vuonna 2002

- (80) Menettelyn aloittamisesta 19. elokuuta 2002 tekemässään päätöksessä komissio myönsi, että SNCM oli vaikeuksissa oleva yritys, mutta samalla se epäili, täyttikö ilmoitettu toimenpide tuolloin voimassa olleiden vuoden 1999 suuntaviivojen 3.2.2 kohdassa esitetyt arviointiperusteet.
- (81) Komissio esitti joitakin epäilyjä rakenneuudistussuunnitelmasta, koska yhtiön tekemien tappioiden syitä ei ollut analysoitu. Komissio tiedusteli erityisesti tappioiden ja julkisen palvelun velvoitteiden välisistä yhteyksistä, SNCM:n alustenhankintaohjelman vaikutuksesta yhtiön tuloslaskelmiin ja yhtiön tuottavuuden parantamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä.
- (82) Lisäksi komissio korosti tiettyjä rakenneuudistussuunnitelman puutteita, kuten sitä, ettei siinä ollut konkreettisia toimenpiteitä väliuotekulutuksen määrän vähentämiseksi ja että siitä puuttui SNCM:n tulevaa hinnoittelupolitiikkaa koskevia tietoja.
- (83) Komissio epäili myös sekä Ranskan viranomaisten pääomankorotuksen suuruuden määrittämiseen käyttämän laskutavan asianmukaisuutta että eräitä taloudellisten simulatioiden laatimisessa käytettyjä oletuksia.

6.2 Muodollisen tutkintamenettelyn laajentaminen vuonna 2006

- (84) Komissio päätti 13. syyskuuta 2006 tekemällään päätöksellä ulottaa muodollisen tutkintamenettelyn toimenpiteisiin, jotka liittyivät SNCM:n luovutukseen yksityiselle sektorille.
- (85) Ensinnäkin, kun Ranskan viranomaiset pyysivät 7. huhtikuuta 2006 (ks. tämän päätöksen 17 kohta) komissiota tarkastelemaan osaa vuoden 2002 pääomansiirrosta asiassa Altmark vahvistetun oikeuskäytännön valossa, komissio epäili, täyttyivätkö yhteisöjen tuomioistuinten kyseisessä tuomiossa määrittelemät edellytykset (erityisesti toinen ja neljäs edellytys) (67).

- (86) Jos tämä määrä katsottaisiin sääntöjenmukaiseksi tueksi perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla, komissio laski vuoden 2006 päätöksessään, että rakenneuudistustukia koskevia suuntaviivoja vasten arvioitavaksi tuen määräksi jäisi 15,81 miljoonaa euroa. Kun rakenneuudistustuen määrä olisi huomattavasti alhaisempi kuin vuonna 2002 ilmoitettu ja vuonna 2003 hyväksytty määrä, komissio epäili, oliko kaikki SNCM:lle vuoden 2003 päätöksessä määrätyt vastasuoritteet aiheellista säilyttää.
- (87) Komissio epäili myös, oliko vuoden 2003 päätöksellä määrättyjä ehtoja, erityisesti hintajohtajuuden periaatetta ja Korsikaan suuntautuvien matkojen määrää koskevia ehtoja noudatettu.
- (88) SNCM:n negatiivisen luovutushinnan osalta komissio epäili, oliko valtion ennen SNCM:n luovutusta tekemä pääomankorotus yhdenmukainen markkinataloussijoittajaperiaatteen kanssa. Komissiota epäilyttivät erityisesti laskelmat selvitystilasta aiheutuvista kustannuksista, jotka valtio osakkeenomistajana joutuisi maksamaan, jos SNCM asetettaisiin selvitystilaan.
- (89) Komissio asetti kyseenalaiseksi sen, että rahoitustoimenpiteet voitaisiin oikeuttaa pelastamistukea ja rakenneuudistustukea koskevilla suuntaviivoilla.
- (90) Lisäksi se epäili, vastasiko toinen, 8,75 miljoonan euron pääomankorotus periaatteita, joiden mukaan yksityiset ja julkiset sijoitukset on tehtävä samanaikaisesti ja merkintäehtojen on oltava oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla identtiset.
- (91) Lopuksi komissio esitti epäilyjä siitä, voivatko 38,5 miljoonan euron täydentävät sosiaaliset toimenpiteet henkilöstön auttamiseksi muodostaa välillisen edun yritykselle. Se korosti mahdollista ristiriitaa täydentävien irtisanomiskorvausten huomioimisessa osana asiaan perehtyneelle sijoittajalle kuuluvia riskejä.
- kaudella 1991–2001, joka ei ole valtiontukea asiassa Altmark vahvistetun oikeuskäytännön mukaisesti, koska se täyttää kyseisessä oikeuskäytännössä asetetut neljä edellytystä.
- (93) Asian Altmark toisen edellytyksen osalta Ranskan viranomaiset korostavat, että asiassa Altmark annetun tuomion mukaan vain laskentaparametrit on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa 53,48 miljoonan euron määrä on kuitenkin maksettu marraskuussa 2003 sellaisten laskentaparametrien pohjalta, jotka oli vahvistettu ennen kyseistä kautta (1991–2001) ⁽⁶⁸⁾.
- (94) Näin ollen Ranskan mukaan se, että myöhemmin on maksettu liian pienen korvauksen johdosta uudelleen arvioitu määrä, ei saata kyseenalaiseksi väitettä, että parametrit, joiden perusteella 53,48 miljoonan euron korvaus laskettiin, oli vahvistettu objektiivisesti ja läpinäkyvästi ennen julkiseen palveluun kuuluvien tehtävien toteuttamista.
- (95) Ranskan viranomaiset katsovat, että asian Altmark neljännen edellytyksen mukaan julkisesta palvelusta vastaavan yrityksen on oltava hyvin johdettu, mutta siinä ei viitata mitenkään kyseisen yrityksen vähimmäistuottavuuteen tai keskimääräiseen tuottavuuteen.
- (96) Tältä osin Ranskan viranomaiset katsovat, että SNCM:n voidaan olettaa olleen hyvin johdettu kaudella 1991–2001 eikä sen voida olettaa olleen huonosti johdettu pelkästään sen perusteella, että se kärsi kaudella 1991–2001 taloudellisia tappioita. Ranskan viranomaisten mukaan SNCM:n tappiot eivät johtuneet huonosta johtamisesta vaan vuosina 1991 ja 1996 tehtyjen sopimusten tiukoista ehdoista ja yrityksen perinteisten markkinoiden järkkymisestä, kun monopolista siirryttiin voimakkaan kilpailun tilanteeseen. SNCM käyttäytyi siis kohdallaisen hyvin johdetun yrityksen tavoin.

7. RANSKAN VIRANOMAISTEN KANTA

7.1 Vuoden 2002 pääomankorotus

7.1.1 Myönnetty 53,48 miljoonan euron määrä asian Altmark oikeuskäytännön valossa

7.1.1.1 Asian Altmark mukaiset neljä edellytystä

- (92) Ranskan viranomaiset pyysivät 7. huhtikuuta 2006 päivättyssä kirjeessään ja vuoden 2006 päätöksen johdosta esittämissään huomautuksissa, että komissio pitäisi osaa vuoden 2002 pääomankorotuksesta – 53,48:aa miljoonaa euroa – sellaisena korvauksena julkisesta palvelusta
- (97) Ranska korostaa, että julkinen toimija oli ainoa yritys, joka pystyi täyttämään vuorojen säännöllisyyteen ja tiheyteen liittyvät velvollisuudet, vaikka markkinoille tulikin vuonna 1996 yksityinen toimija, joka tosin liikennöi vain tietyillä reiteillä ja ainoastaan kiireisenä kautena. Ranskan mukaan ei myöskään ollut varsinaisesti mitään vertailuyritystä, jonka kustannusten pohjalta olisi voitu määritellä, ylittivätkö SNCM:lle myönnetty korvaukset julkisen palvelun veloitteiden täyttämistä väistämättä aiheutuvat kulut. Ranskan viranomaisten mielestä olisi siis vaikeaa verrata SNCM:n ja muiden meriliikenneyhtiöiden kustannusten rakennetta, kun otetaan huomioon SNCM:n toiminnan ja markkinoiden erityispiirteet.

- (98) Vaikka käytännössä on mahdotonta löytää yritystä, jota voitaisiin käyttää vertailukohtana kyseisellä ajanjaksolla, Ranska katsoo esittäneensä komission kanssa vuosina 2005 ja 2006 käymänsä kirjeenvaihdon aikana parhaansa mukaan objektiivisia ja perusteltuja todisteita siitä, että SNCM oli hyvin johdettu ja riittävillä kuljetusvälineillä varustettu keskivertoyritys ja että asiassa Altmark asetettu neljäs edellytys oli täytetty⁽⁶⁹⁾.
- (99) Ranska katsoo lisäksi, että CFF:n ja SNCM:n kustannusten rakenteista saatavilla olevien tietojen vertailu ei suinkaan aseta kyseenalaiseksi oletusta SNCM:n hyvästä johtamisesta, etenkin, kun vertailussa ei voida ottaa huomioon huomattavaa osaa kustannuksista, jotka aiheutuvat tavaroitten kuljettamiseen liittyvän julkisen palvelun hoitamisesta.
- (100) Ranska myös väittää, että tämänkaltaisessa tilanteessa voidaan tulkita asiassa Altmark annetun tuomion perustana olevaa oikeuskäytäntöä (erityisesti asiassa Ferring annettua tuomiota) siten, että on varmistettava, etteivät korvaukset ole olleet liian suuria. Tässä yhteydessä Ranskan viranomaiset tuovat esiin, etteivät myönnettyt tuet ole ylittäneet SNCM:lle julkisen palvelun velvoitteista tosiasiallisesti aiheutuneita kustannuksia, kuten komissio totesi 30. lokakuuta 2001 tekemässään päätöksessä⁽⁷⁰⁾.
- (101) Lopuksi Ranskan viranomaisten mielestä sen, että asian Altmark oikeuskäytäntöä sovelletaan vuosiksi 2002–2006 tehtyyn julkisen palvelun sopimukseen, pitäisi hälventää epäilyjä siitä, voidaanko tätä oikeuskäytäntöä soveltaa julkisen palvelun tehtävistä kaudella 1991–2001 maksettuihin korvauksiin. Ranskan mukaan vuosina 1991–2001 ja vuosina 2002–2006 maksetut korvaukset ovat sikäli luonteeltaan samanlaisia, että niiden määrittelyssä käytetyt parametrit – raskaat julkisen palvelun velvoitteet, yhden ainoan yrityksen kyky täyttää ne ja toimintakustannusten huomioiminen – ovat samat.
- (102) Johtopäätöksenä Ranskan kanta on, että asian Altmark neljä edellytystä täyttyvät, koska SNCM:llä oli julkisen palvelun velvoitteita eikä sille maksettu liian suuria korvauksia kaudella 1991–2001.

7.1.1.2 Myönnetyn 53,48 miljoonan euron määrän sääntöjenmukaisuus perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla

- (103) Jos komissio katsoo, että tämä toimenpide on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, Ranskan viranomaiset vetoavat siihen, että tämä rakenneuudistussuunnitelmasta erillinen ja riippumaton toimenpide on perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla sääntöjenmukainen, koska

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kiistänyt tätä sääntöjenmukaisuuden perustaa vuonna 2005 antamassaan tuomiossa.

- (104) Ranskan viranomaiset korostavat, että tämänkaltaisessa tapauksessa asianomainen määrä on toimenpide, jota ei pitäisi arvioida rakenneuudistustuista vuosina 1999 ja 2004 laadittuja suuntaviivoja vasten ja jota erityisesti ei pitäisi ottaa huomioon arvioitaessa vuoden 2002 suunnitelmaa koskevia ehtoja. Ranskan mukaan rakenneuudistustuista vuonna 2004 laadittujen suuntaviivojen (68 kohta) nojalla ei ole perusteltua sisällyttää 53,48 miljoonan euron määrää rakenneuudistustukiin.
- (105) Tässä yhteydessä Ranska vakuuttaa, ettei kaudella 1991–2001 täytetyistä julkisen palvelun tehtävistä korvauksena myönnetty 53,48 miljoonan euron määrä liity rakenneuudistukseen – vuonna 2002 ilmoitettuun rakenneuudistussuunnitelmaan tai sen täytäntöönpanoon – vaan kyseessä on rakenneuudistussuunnitelmia edeltänyt toimenpide. Lisäksi Ranskan viranomaiset vetoavat siihen, ettei toimenpide, jolla yrityksille korvataan julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvat kustannukset, ole suuntaviivoissa määritelty rakenneuudistustuki.
- (106) Ranskan viranomaiset katsovat, että vaikka asianomainen määrä ilmoitettiin osana kattavaa taloudellista panosta rakenneuudistustuen nimikkeellä, jäsenvaltioiden luonn ehdinnat eivät sido komissiota vaan päinvastoin komission on tarvittaessa muutettava toimenpiteen luokitus muuksi kuin valtiontueksi tai luokiteltava valtion toimenpide tueksi, vaikka kyseinen jäsenvaltio ei olisi määritellyt sitä sellaiseksi.

7.1.2 Rakenneuudistustuen jäljelle jäävä määrä

- (107) Edellä esitetyn perusteella Ranska katsoo, että jos 53,48 miljoonan euron määrän todetaan olevan muuta kuin tukea tai jos se luokitellaan perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla sääntöjenmukaiseksi tueksi, vuonna 2002 ilmoitettuna rakenneuudistustukena pidettävän tuen määräksi jää 76 miljoonan euron sijasta 15,81 miljoonaa euroa.

7.2 Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutetut toimenpiteet

- (108) Ranska muistuttaa aluksi, että vuosien 2004 ja 2005 voimakas yhteiskunnallinen liikehdintä ja SNCM:n talous- ja rahoitustilanteen heikkeneminen saivat valtion osakkeenomistajana käynnistämään tammikuussa 2005 yksityisten sijoittajien valintamenettelyn ja toteuttamaan kiireisiä toimenpiteitä (erityisesti luopumaan Ascosta ja osakkuudesta Sud-Cargos-yhtiössä⁽⁷¹⁾).

7.2.1 SNCM:n negatiivinen luovutushinta

- (109) Asiaa koskevaan yhteisön oikeuskäytäntöön vedoten Ranskan viranomaiset pyytävät komissiota katsomaan, että SNCM:n 158 miljoonan euron negatiivinen luovutushinta ei sisällä mitään perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tueksi luonnehdittavaa toimenpidettä, koska Ranskan valtio käyttäytyi markkinatalous-sijoittajan tavoin.
- (110) Ensinnäkin Ranska tuo esiin, että lopulliseen 158 miljoonan euron hintaan, joka on alhaisempi kuin toiminnan jatkajien alun perin tilintarkastuksen perusteella pyytämä negatiivinen hinta, päädyttiin määräysvallan luovutuksesta käydyissä neuvotteluissa, jotka olivat osa avointa, läpinäkyvää ja syrjimätöntä kilpailua, joten hinta on oikea markkinahinta.
- (111) Ranska katsoo, että kun SNCM:n yksityisen kumppanin hakemiseksi pidettiin avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön kilpailumenettely, jonka tuloksena valittiin paras tarjous, luovutushinta on markkinahinta.
- (112) Ranskan viranomaisten mukaan yritys luovutettiin 158 miljoonan euron negatiiviseen hintaan valtion kannalta kaikkein edullisimmilla ehdoilla yhteisön oikeuskäytännön ja komission päätöksentekokäytännön mukaisesti, eikä toimenpiteeseen näin ollen sisälly mitään tuen piirteitä. Ranska todellakin katsoo, että tämä negatiivinen hinta on alhaisempi kuin selvitystilakustannukset, jotka valtio olisi joutunut maksamaan, jos yritys olisi asetettu selvitystilaan.
- (113) Tähän päätelmään päästään Ranskan mukaan sekä soveltamalla Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä (oikeuskäytäntö asiassa Gröditzer⁽⁷²⁾) että analysoimalla SNCM:n tosiasiallisia selvitystilakustannuksia (päättös ABX⁽⁷³⁾).
- (114) Ensimmäisestä menetelmästä, joka perustuu oikeuskäytäntöön asiassa Gröditzer, Ranska tuo esiin, että kyseisessä tuomiossa vahvistettiin komission 8. heinäkuuta 1999 tekemässään päätöksessä esittämä kanta, jonka mukaan ”vain – – pääoman realisointiarvo – – on otettava huomioon selvitystilasta aiheutuvana kustannuksena”⁽⁷⁴⁾.
- (115) Tältä osin CGMF:n⁽⁷⁵⁾ ja Oddo-Hastingsin⁽⁷⁶⁾ raporteissa on arvioitu, että pääoman realisointiarvo oli vähintään [...] miljoonaa euroa 30. syyskuuta 2005⁽⁷⁷⁾.
- (116) Kun valtio yhtiön omistajaosakkaana vastaa veloista vain pääoman realisointiarvoon asti (oikeuskäytäntö asiassa Hytasa⁽⁷⁸⁾), Ranska katsoo, että yrityksen pääoman realisointiarvoksi vähimmillään arvioitu [...] miljoonaa euroa on selkeästi enemmän kuin 158 miljoonan euron negatiivinen luovutushinta.
- (117) Toisesta menetelmästä Ranska tuo esiin, että se perustuu komission päätökseen valtioneudesta, jonka Belgia on toteuttanut ABX Logistics -yhtiön hyväksi. Kyseisessä päätöksessä komissio tarkasteli negatiivista luovutushintaa, joka oli luonteeltaan markkinahinta – kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa –, ja vertasi sitä kustannuksiin, joita valtiolle osakkeenomistajana olisi aiheutunut vapaaehtoisesta selvitystilasta ja konkurssimenettelystä, sellaisina kuin riippumaton asiantuntija oli ne laskenut. Ranskan mukaan komissio tunnustaa kyseisessä päätöksessä päteviksi tietyt kustannukset, joita velkojille voi aiheutua siitä, että ne ottavat vastuut vastattavakseen, tai joita konsernin tytäryhtiön selvitystilasta voi aiheutua muille konsernin yhtiöille.
- (118) Edellä mainittujen CGMF:n ja Oddo-Hastingsin raporttien perusteella Ranskan viranomaiset arvioivat, että Ranskan valtiolle osakkeenomistajana aiheutuneet tosiasialliset kustannukset olisivat olleet [...]–[...] miljoonaa euroa 30. syyskuuta 2005.
- (119) Tässä menetelmässä otetaan muun muassa huomioon riski siitä, että Ranskan valtio olisi joutunut vastaamaan vastuista, jos tuomioistuimien olisi katsonut sen tosiasiallisesti johtaneen SNCM:ää. Ranskan viranomaiset katsovat, ettei riskiä vastuiden siirtymisestä sen vastattavaksi voitu sivuuttaa etenkin erään Ranskan kassaatiotuomioistuimen ennakkotapauksen valossa⁽⁷⁹⁾. Ranskan viranomaiset vakuuttivat komissiolle useassa kirjeessä, että oli hyvin mahdollista, että kansallinen tuomioistuimien tuomitsisi valtion vastaamaan johtamansa yrityksen vastuista ja että tämä mahdollisuus oli otettava huomioon SNCM:n mahdollisen selvitystilasta tosiasiallisten kustannusten laskennassa.
- (120) SNCM:n omaisuuden arvo 30. syyskuuta 2005 ([...] miljoonaa euroa) olisi etuoikeutettujen saatavien maksamisen jälkeen ollut [...] miljoonaa euroa. Jos vastuut siirtyvät valtion vastattavaksi, on lisäksi otettava huomioon kustannukset, joita aiheutuu muun muassa tärkeimpien käytösopimusten purkamisesta, alusten leasing-sopimusten purkamisesta ja etuoikeutettujen saatavien maksamisesta. Tällöin pääomavajeen määräksi tulee [...] miljoonaa euroa. Ranskan viranomaiset katsovat, että valtion vastattavaksi olisi tullut [...]–[...] prosenttia tästä määrästä.
- (121) Ranskan viranomaiset katsovat myös, että koska valtio on riippuvuussuhteessa SNCM:ään ja kun otetaan huomioon toinen Ranskan oikeuskäytäntö⁽⁸⁰⁾, tuomioistuimien olisi voinut määrätä valtion maksamaan korvauksia palokansajille, jos yritys olisi asetettu selvitystilaan. Mainitun oikeuskäytännön nojalla Ranskan viranomaiset pitävät enemmän kuin todennäköisenä sitä, että tuomioistuimien olisi määritellyt täydentävät korvaukset niiden korvausten perusteella, jotka on maksettu ennen selvitystilaan esitetyn sosiaaliohjelman yhteydessä.

(122) Asian Aspocomp oikeuskäytäntöä soveltaen Ranska arvioi, että valtio olisi joutunut maksamaan täydentäviä irtisanomiskorvauksia yhteensä [...]–[...] miljoonaa euroa, jolloin selvitystilasta valtiolle aiheutuvien kustannusten kokonaismäärä olisi ollut [...]–[...] miljoonaa euroa.

(123) Tämän lähestymistavan mukaan valtiolle osakkeenomistajana aiheutuvien kustannusten analyysi osoittaa, että SNCM:n myynnistä 158 miljoonan euron negatiiviseen hintaan aiheutui valtiolle vähemmän kustannuksia kuin sille olisi aiheutunut yrityksen konkurssimenettelystä.

(124) Johtopäätöksenä Ranskan viranomaiset katsovat, ettei tätä määrää voida pitää valtioneutena.

7.2.2 Osakkeenomistajien yhteinen pääomankorotus

(125) Ranska katsoo toimineensa tässä pääomasijoituksessa asiaan perehtyneen sijoittajan tavoin, koska se toimi samanaikaisesti vähemmistöosakkaana BCP:n ja VT:n rinnalla ja koska tämä sijoitus tuottaa kiinteää pääomakorotusta [...] prosenttia vuodessa, joten valtiolla ei ole riskiä liiketoimintasuunnitelman täytäntöönpanosta. Ranskan mukaan tällainen tuottavuus on erittäin hyvä yksityiselle sijoittajalle⁽⁸¹⁾. Se kuitenkin tarkentaa, ettei se saa mitään tuottoa, jos SNCM:ään sovelletaan akordi- tai konkurssimenettelyä tai jos toiminnan jatkajat soveltavat sopimuksen purkamista koskevaa ehtoa.

7.2.3 Täydentävät sosiaaliset toimenpiteet (henkilötuki)

(126) Ranska vetoaa komission päätöksentekokäytäntöön erityisesti asiassa SFP – Société française de production⁽⁸²⁾ väittäessään, että tässä rahoituksessa on kyse henkilötuesta, joka ei hyödytä yritystä. Näin ollen täydentävien sosiaalisten toimenpiteiden toteuttaminen irtisanottujen hyväksi julkisilla varoilla ilman, että toimenpiteet vähentävät työnantajalle kuuluvia tavallisia maksuja, kuuluu jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkaan eikä ole valtioneutena.

7.2.4 Päätelmä

(127) Jos komissio luokittelee uudet toimenpiteet osittain tai kokonaisuudessaan valtioneuteksi, Ranska pyytää komissiota ottamaan huomioon, että uusilla toimenpiteillä varmistetaan SNCM:n paluu kannattavaksi yhtiöksi ja siten niillä ylläpidetään kilpailua asianomaisilla markkinoilla, erityisesti Korsikan liikennöinnin markkinoilla. Ranskan mukaan tämä näkökohta vastaa yhtä vaikeuksissa olevan yrityksen pelastamiseksi laadittujen suuntaviivojen periaatetta, kuten komissio (kumotun päätöksen 283 kohdassa) ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien (15. kesäkuuta 2005 antamassaan tuomiossa) ovat tuoneet esiin. Jälkim-

mäinen vielä muistutti, että komissio voi laajan harkintavaltansa puitteissa katsoa, että yrityksen toiminta on tarpeen entistä tiukempien oligopolististen markkinoiden syntymisen estämiseksi.

(128) Ranska ehdottaa, että komissio ottaa huomioon markkinatilanteen, kun se määrittelee SNCM:n mahdolliset vastasuoritteet. SNCM:n kapasiteetin heikentäminen vahvistaisi CFF:n johtavaa asemaa Korsikan liikennöinnin markkinoilla⁽⁸³⁾.

(129) Ranskan viranomaisten mukaan rakenneuudistussuunnitelma vastaa nykyisessä muodossaan niitä sääntöjenmukaisuuden perusteita, jotka komissio on esittänyt vuosien 1999 ja 2004 suuntaviivoissa. SNCM:n yksityistämisen yhteydessä ilmoitetuilla toimenpiteillä on tarkoitus palauttaa SNCM pysyvästi kannattavaksi jo vuoden 2009 lopulla, ja ne rajoittuvat välttämättömiin toimenpiteisiin.

7.3 Vuoden 2003 kumotussa päätöksessä asetettujen rajoitusten poistaminen

(130) Ranskan viranomaiset muistuttavat, että kaikki vuoden 2003 päätöksessä asetetut ehdot täytettiin kaudella 2003–2006. Lisäksi Ranskan viranomaiset katsovat, etteivät nämä toimenpiteet ole enää tarpeellisia kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi ja että niiden jatkaminen rikkoisi suhteellisuusperiaatetta, kun rakenneuudistustukien määrä on laskenut 15,81 miljoonaan euroon. Ranskan viranomaisten mielestä on erityisesti lakkautettava ehdot, joita voitaisiin vielä soveltaa, eli ne, jotka koskevat kieltoa nykyaikaistaa SNCM:n aluskantaa, hintajohtajuuden periaatteen noudattamista hintojen alalla ja tietyn vuorotiheyden säilyttämistä.

8. ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

8.1 Päätös aloittaa muodollinen tutkimenettely vuonna 2002

8.1.1 Corsica Ferries -yhtiön (CFF) huomautukset

(131) Ensinnäkin CFF kiistää, että SNCM olisi suuntaviivoissa⁽⁸⁴⁾ tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, ja toiseksi se epäilee SNCM:n kykyä palata kannattavaksi muilla kuin tuetuilla reiteillä. CFF toteaa, että toisin kuin rakenneuudistussuunnitelmassa ilmoitetaan⁽⁸⁵⁾, Livornoon liikennöidään edelleen.

(132) Kustannusten vähentämisen osalta CFF valittaa, ettei se ole saanut tiettyjä rakenneuudistussuunnitelman osia, joista sen edustajat ovat esittäneet kritiikkiä⁽⁸⁶⁾.

- (133) CFF:n mukaan Ranskan viranomaisten laskelma, jonka tulos on 76 miljoonaa euroa, on täysin kuvitteellinen⁽⁸⁷⁾, ja Ranskan viranomaisten esittämä oman pääoman ja rahoituslainojen välinen 79 prosentin suuruinen suhde taas on liioiteltu⁽⁸⁸⁾. SNCM:n osakkuuksista CFF tuo esiin, että jotkin tytäryhtiöistä ovat hyödyttömiä meriliikenneyhtiön toiminnan kannalta⁽⁸⁹⁾.
- (134) Lopuksi CFF katsoo, että tukihankkeella pyritään kiertämään kabotaasista annettua asetusta ja mitätöimään Marseillen ja Korsikan välistä liikennöintiä koskevan tarjouspyynnön merkitys. CFF painottaa, ettei suunniteltu tuki saa antaa SNCM:lle mahdollisuutta hyökkäävämpään markkinointiin. Se ehdottaa, että rakenneuudistustukea myönnettäisiin vain vuonna 2007 ja vain siinä tapauksessa, että SNCM ei saa vuonna 2006 uutta sopimusta, sillä sen mielestä tämä olisi ainoa tilanne, jossa kyseinen valtion meriliikenneyhtiö olisi todella vaikeuksissa.

8.1.2 Stef-TFE-konsernin huomautukset⁽⁹⁰⁾

- (135) Stef-TFE esittää, että SNCM:n CMN:ssä omistamia osakkeita on arvioitava puhtaasti rahoitusvaroina. Stef-TFE:n mukaan CMN ja SNCM ovat toisistaan riippumattomia yrityksiä ja muilla kuin Marseillestä lähtevillä reiteillä toistensa kilpailijoita, vaikka ne ovatkin yhdessä julkisen palvelun tarjoamista koskevan sopimuksen osapuolina.
- (136) Kirjeessä ilmoitetaan, että Stef-TFE sitoutuisi ”ostamaan osittain tai kokonaan, mieluummin kokonaan, SNCM:n omistuksessa olevat CMN:n osakkeet”, joiden arvoksi se arvioi 15–17 miljoonaa euroa, jos komissio katsoisi lopullisessa päätöksessään asettamiensa edellytysten mukaisesti, että ”luovutus olisi välttämätön rakenneuudistus suunnitelman tasapainon varmistamiseksi”.

8.1.3 Paikallishallinnon edustajien huomautukset

- (137) Marseillen kaupunginjohtaja, Bouches-du-Rhône departementin neuvoston puheenjohtaja ja Provence-Alpes-Côte d’Azurin alueneuvoston puheenjohtaja korostavat SNCM:n taloudellista merkitystä alueella.
- (138) Provence-Alpes-Côte d’Azurin alueneuvoston puheenjohtaja lisää, että hänen mielestään SNCM:n rakenneuudistussuunnitelma täyttää edellytykset, joiden mukaan se voi taata yrityksen elinkelpoisuuden.
- (139) Korsikan parlamentin toimeenpanevan neuvoston puheenjohtaja välitti Korsikan parlamentin 18. joulukuuta 2002 tekemän päätöksen, jossa se antoi myönteisen lausunnon SNCM:n pääomankorotushankkeesta.

8.1.4 Korsikan liikenneviraston huomautukset

- (140) Korsikan liikennevirasto (Office des Transports de Corse, OTC)⁽⁹¹⁾ painottaa, että julkista liikennepalvelua koske-

van uuden sopimuksen tekemiseksi julistettuun tarjouskilpailuun saatiin vain yksi tarjous, joka oli CMN:n ja SNCM:n muodostaman ryhmittymän tarjous. Korsikan aluehallinto, joka haluaa säilyttää luotettavat ja korkealaatuiset liikenneyhteydet, on sisällyttänyt sopimukseensa palvelujen tehokkuudesta ja luotettavuudesta riippuvaisia korvaavia tai korjaavia rahoitusmekanismeja. Lopuksi muistutetaan, että Korsikan aluehallinto on ottanut huomioon Manner-Ranskan satamista lähteviä reittejä koskevan tarjonnan kehittymisen vuodesta 1996 lähtien ja on siksi rajannut julkisen palvelun velvoitteen koskemaan ainoastaan liikennöintiä Marseillestä Korsikaan.

- (141) OTC tuo esiin, että SNCM on nykyään ainoa yhtiö, joka pystyy täyttämään sopimuksessa asetetut matkustajaliikennettä koskevat vaatimukset, joten sen lakkauttaminen ”johtaisi välittömästi palvelujen vähentymiseen merkittäväällä tavalla”. Lisäksi muistutetaan SNCM:n merkityksestä Korsikan talouden kannalta.

8.2 Päätös laajentaa tutkintamenettelyä vuonna 2006

8.2.1 Corsica Ferries -yhtiön (CFF) huomautukset

- (142) CFF korostaa, että kyse on merkittävistä rahamääristä, jotka ovat suhteettomia SNCM:n liikevaihtoon nähden ja jotka on maksettu SNCM:lle ennen kuin komissio otti kantaa niiden luonnehdintaan perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
- (143) CFF pyytää komissiota kiinnittämään huomiota siihen, että Ranskan valtion tuella SNCM:lle on strategista merkitystä CFF:n kehitykselle. Näiden luvattomien toimenpiteiden ansiosta SNCM voisi harjoittaa erittäin aggressiivista hintapolitiikkaa reiteillä, joilla CFF on toiminut 10 vuotta ja joilla se menettäisi markkinaosuuksia ensimmäisen kerran toiminnan aloittamisen jälkeen.
- (144) CFF katsoo, että SNCM:n toiminnalle kyseisillä reiteillä on julkisen palvelun sopimuksen puitteissa ja sen ulkopuolella vaihtoehtoja, joilla olisi lukuisia etuja niin SNCM:lle kuin kilpailulle yleensä. Julkisen palvelun sopimuksesta⁽⁹²⁾ CFF on sitä mieltä, että SNCM:n pitäisi vähentää tarjontaa sopimukseen kuuluvilla reiteillä, jotta se ei voisi käyttää väärin hallitsevaa asemaa kyseisillä markkinoilla, jotta sen ei tarvitsisi tehdä uusia investointeja ja jotta se voisi ottaa käyttöön sosiaaliohjelman, johon sisältyy vain 120 kausityöpaikkaa, ilman että se joutuisi vähentämään kalliimpia toistaiseksi voimassa olevia työ sopimuksia. Julkisen palvelun sopimuksen ulkopuolisilla reiteillä CFF ehdottaa, että SNCM poistaisi kausittaisessa käytössä olevan aluksen.

8.2.1.1 Vuoden 2002 pääomankorotus

- (145) CFF epäilee, että 53,48 miljoonan euron määrän laskennassa on mahdollisesti laskettu kahteen kertaan 787 miljoonaa euroa, jotka komissio hyväksyi vuoden 2001 päätöksessä.
- (146) CFF katsoo, että vaikka asian Altmark oikeuskäytäntö vahvistettiin vasta julkisen palvelun sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, sopimuksen puitteissa maksettuja korvauksia on tarkasteltava mainitussa oikeuskäytännössä asetettuja edellytyksiä vasten. Tältä osin CFF katsoo, että ensimmäistä edellytystä lukuun ottamatta asian Altmark edellytykset eivät täyty.
- (147) Erityisesti asian Altmark neljännen edellytyksen osalta CFF epäilee komission tavoin sitä, voidaanko SNCM:n katsoa olleen hyvin johdettu ja riittävillä välineillä varustettu yritys. Tässä yhteydessä CFF tuo komissiolle esiin, että lähes 50 prosenttia SNCM:n tappioista toteutui vuosina 2000 ja 2001, mikä viittaa siihen, että SNCM:n tappiot eivät ole johtuneet yksinomaan julkisen palvelun velvoitteista.
- (148) Mahdollisuudesta arvioida kyseistä määrää perustamisso-
pimuksen 86 artiklan 2 kohdan valossa CFF katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti komissiota arvioimaan yksinomaan määrän luokittelua tueksi eikä sen oikeuttamista kyseisen artiklan nojalla. Komission tulisi vain tarkistaa, ettei määrä ole liian suuri suhteessa julkisen palvelun velvoitteista aiheutuviin lisäkustannuksiin.

8.2.1.2 Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutetut toimenpiteet

- (149) CFF:n mielestä yrityksen luovutukseen liittynyttä kilpailutusta ei tehty täysin avoimesti, koska valittu yritys, BCP, ei enää johda SNCM:n toimintaa vaan se on luovuttanut paikkansa VT-konsernille. Lisäksi taloudellinen tilanne on muuttunut paljon suotuisammaksi yrityksen hankkijoille, joten CFF pohtii, noudatettiinko sijoittajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta koko menettelyssä.
- (150) CFF epäilee 158 miljoonan euron negatiivisen luovutushinnan osalta, sovellettiinko käsiteltävänä olevassa tapauksessa markkinataloussijoittajaperiaatetta. CFF miettii yhtäältä, voidaanko valtion katsoa toteuttaneen kyseisen toimenpiteen samanaikaisesti ja samankaltaisissa oloissa asianomaisten yksityissijoittajien merkittävän panostamisen kanssa, kun otetaan huomioon, että valtio sijoitti yritykseen pääomaa ennen osakkaiden yhteistä pääomankorotusta ja uutta rakenneuudistussuunnitelmaa. Toisaalta CFF katsoo, että SNCM:n vakavassa taloudellisessa tilanteessa asiaan perehtynyt sijoittaja olisi ryhtynyt toimiin jo aikaisemmin, jotta sijoituksen arvo ei olisi päässyt laske-
maan⁽⁹³⁾.

- (151) CFF:n mielestä viittaus asiaan "ABX Logistics" ei ole tarkoituksenmukainen. Sen lisäksi, että asian olosuhteita ei voi verrata käsiteltävänä olevan tapauksen olosuhteisiin, CFF korostaa, että kyseisessä asiassa tuensaja panosti itse merkittävällä osuudella, mitä SNCM ei selvästikään ole tehnyt. Lisäksi CFF toteaa, ettei komissio ottanut vuonna 2006 tekemässään päätöksessä huomioon kustannuksia, jotka liittyvät kanteiden riskiin, kun yritys asetetaan selvitystilaan. Tältä osin CFF katsoo, ettei käsiteltävänä olevassa tapauksessa voida soveltaa kansallista lainsäädäntöä, johon Ranska on vedonnut oikeuttaakseen SNCM:n selvitystilasta aiheutuvat kustannukset⁽⁹⁴⁾.
- (152) CFF katsoo, että asioissa Gröditzer ja Hytasa vahvistetun yhteisön oikeuskäytännön soveltaminen käsiteltävänä olevassa tapauksessa johtaa väistämättä sen toteamiseen, ettei valtio ole toiminut yksityissijoittajan tavoin, koska mainitun oikeuskäytännön mukaisesti valtion tekemä pääomasijoitus liittyi siihen, että se myi 75 prosenttia osakkuudestaan SNCM:ssä, mikä heikensi saman verran sen tuotto-odotuksia.
- (153) Lopuksi CFF katsoo, että selvitystilasta ja pääomankorotuksesta aiheutuvien kustannusten vertailussa pitäisi ottaa huomioon niiden varojen arvo, jotka molemmissa tapauksissa siirtyvät hankkijalle. CFF arvioi toiminnan jatkajille luovutetun varallisuuden arvoksi 640–755 miljoonaa euroa⁽⁹⁵⁾, kun otetaan huomioon SNCM:n aluskannan myyntiarvo, joka oli CFF:n arvion mukaan 644–664 miljoonaa euroa elokuussa 2006.
- (154) Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutettujen toimenpiteiden määrittelystä rakenneuudistustuiksi CFF katsoo, että jos SNCM:n voidaan katsoa vuoden 2004 suuntaviivojen mukaisesti olleen vaikeuksissa oleva yritys ennen ensimmäistä 142,5 miljoonan euron suuruista pääomankorotusta, tämä luonnehdinta on hyvin kyseenalainen toisen 8,75 miljoonan euron suuruisen pääomankorotuksen jälkeen, kun yrityksen oma pääoma oli muodostettu uudelleen.
- (155) Yrityksen elinkelpoisuuden osalta CFF korostaa, että SNCM:n luovutus on vain osittainen eikä se ole peruuttamaton, sillä toiminnan jatkajien kanssa on neuvoteltu sopimuksen purkamista koskeva ehto. Nämä seikat herättävät vakavan epäilyn toiminnan jatkajien halusta ja kyvystä saneerata SNCM, ja siten ne heikentävät yrityksen kestävän elinkelpoisuuden näkymiä. Lisäksi CFF tuo esiin, että toisin kuin vuoden 2004 suuntaviivoissa vaaditaan, Ranskan viranomaiset eivät ole suunnitelleet luopuvansa toiminnoista, jotka ovat rakenteellisesti tappiollisia vielä rakenneuudistuksen jälkeen⁽⁹⁶⁾. Lisäksi CFF suhtautuu epäilevästi kulujenvähennysohjelmaan, kun SNCM:n aluskanta on kasvanut⁽⁹⁷⁾, ja henkilöstönvähennysohjelmaan, kun vuoden 2002 sosiaaliohjelma on kariutunut.

(156) CFF epäilee, että uudet tuet rajoittuisivat vähimmäismäärään, koska sosiaalisten kustannusten sisältö on epäselvä ja koska SNCM:n 28. huhtikuuta 2006 pidetyn yhtiökokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että tuilla on osittain katettu yrityksen liiketappioita vuosina 2006 ja 2007. CFF myös katsoo, etteivät SNCM:n toiminnan jatkajat osallistu merkittävästi yrityksen rakenneuudistukseen.

(157) CFF:n mielestä kilpailun kohtuutonta vääristymistä pitäisi ehkäistä muokkaamalla ja tarkentamalla SNCM:lle vuonna 2003 määrättyjä vastasuoritteita sekä määräämällä uusia vastasuoritteita SNCM:n markkinaosuuden pienentämiseksi ⁽⁹⁸⁾. Lisäksi CFF katsoo, ettei SNCM ole noudattanut joitakin vuoden 2003 päätöksellä määrättyjä toimenpiteitä ⁽⁹⁹⁾.

(158) Toisesta 8,75 miljoonan euron suuruudesta pääomankorotuksesta CFF toteaa, että sen lisäksi, että julkinen ja yksityinen sijoitus on tehtävä samanaikaisesti, yksityisen toimen on oltava merkittävä ja toteutettu vastaavanlaisissa olosuhteissa, jotta valtion toimi olisi perusteltu. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa nämä kaksi edellytystä eivät täyty. Ensinnäkin toiminnan jatkajien osuus, joka on tiukasti sidoksissa ensimmäiseen 142,5 miljoonan euron pääomankorotukseen, ei ole merkittävä. Toiseksi toiminnan jatkajien toimea ei toteutettu samankaltaisissa olosuhteissa kuin valtion toimea, kun otetaan huomioon sopimuksen purkamista koskevat ehdot ja CGMF:n vähemmistöosakkuudesta odotettu tuotto.

(159) CFF kiistää 38,5 miljoonan euron suuruisen sosiaalisten toimenpiteiden luokittelun henkilötueksi. Vaikka SNCM:n työntekijät hyötyvät suoraan tästä määrästä, CFF korostaa, että toimenpiteellä voi olla välillisesti suotuisia vaikutuksia SNCM:lle, erityisesti työmarkkinayhteisön rauhoittumisen myötä.

8.2.2 STIM d'Orbigny -yhtiön (Stef-TFE-konserni) huomautukset

8.2.2.1 Vuoden 2002 pääomankorotus

(160) STIM korostaa, että kun valtio maksoi 53,48 miljoonaa euroa korvauksena julkisesta palvelusta, se korvasi SNCM:lle kahteen kertaan samat julkisen palvelun velvoitteet. Lisäksi STIM katsoo, ettei kyseinen maksu täytä asian Altmark oikeuskäytännössä vahvistettuja edellytyksiä.

(161) Asian Altmark toisen ja neljännen edellytyksen osalta STIM kiistää yhtäältä, että ennalta olisi vahvistettu objektiiviset ja läpinäkyvät parametrit, ja toisaalta, että SNCM:n ja CMN:n suhdeluvut olisivat olleet vertailukelpoisia kaudella 1991–2001 ⁽¹⁰⁰⁾, sillä komission toimittamat tiedot olivat sen mukaan ilmeisen vääristyneitä ⁽¹⁰¹⁾.

8.2.2.2 Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutetut toimenpiteet

(162) STIM katsoo, että 158 miljoonan euron negatiivinen luovutushinta ei ole avoimeen ja syrjimättömään kilpailuttamiseen perustuva markkinahinta, koska pääomankorotus toteutettiin olosuhteissa, jotka eivät vastaa yksityisen sijoittamisen tavallisia olosuhteita. STIM:n mukaan uudelleenarvioitun kirjanpidollisen nettovarallisuuden ansiosta valtiolle ei pahimmassa tapauksessa aiheutuisi mitään kustannuksia selvitystilasta tai se voisi jopa saada siitä voittoa, luovutushinta on aivan mitätön suhteessa yrityksen arvoon (STIM arvioi arvoksi 350 miljoonaa euroa) ja tuki on suhteeton yrityksen tarpeisiin nähden.

(163) STIM pyytää komissiota kiinnittämään huomiota yksityiselle sektorille siirrosta tehdyn sopimuksen purkamista koskevan ehdon kohtuuttomuuteen.

(164) Lisäksi STIM kiistää negatiivisen myyntihinnan perustelemisen sillä epätodennäköisellä oletuksella, että selvitystila olisi sosiaalisesti vaikea.

(165) STIM katsoo, että toinen 8,75 miljoonan euron pääomankorotus ei noudata markkinataloussijoittajaperiaatetta, sillä sijoituksen tuotosta ei ole riittävästi takeita. STIM ei hyväksy väitettä, jonka mukaan pääomankorotus ei ole valtiontukea, koska yksityinen ja julkinen sijoitus on tehty samanaikaisesti. Vaikka tällainen samanaikaisuus voitaisiin osoittaa, se on vain yksi merkki eikä se riitä yksinään perustelevaan luokitusta ⁽¹⁰²⁾. STIM väittää, että pääomankorotus oli Ranskan hallituksen taen toiminnan jatkajille siitä, että SNCM saisi Korsikan liikennöintiä koskevan julkisen palvelun sopimuksen.

(166) STIM katsoo, että 38,5 miljoonan euron henkilötuella on tosiasiallisesti tarkoitus antaa SNCM:lle mahdollisuus toteuttaa jotkin komissiolle esitetyn saneeraussuunnitelman olennaiset kohdat, joita ei ole pantu täytäntöön, kuten henkilöstön vähentäminen.

8.2.2.3 Yhdenmukaisuus vuoden 2004 suuntaviivojen kanssa

(167) STIM:n mielestä SNCM:n saamat tuet eivät rajoitu vähimmäismäärään. SNCM:n ja rakenneuudistussuunnitelman mukaisten toiminnan jatkajien rahoitusosuudet eivät täytä vuoden 2004 suuntaviivoissa määrättyjä edellytyksiä, eikä ole osoitettu, että SNCM:n tilanne olisi ollut siinä määrin poikkeuksellinen, että se olisi oikeuttanut alhaisemman oman rahoitusosuuden. STIM korostaa myös, että vuonna 2006 myönnetty tuet olivat suhteettomia, koska SNCM pystyi niiden avulla muodostamaan varantoja myöhempien tappioiden kattamiseksi. Lopuksi se, ettei SNCM suunnitellut luopuvansa omaisuuseristä, jotka eivät olleet välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta, on vastoin vuoden 2004 suuntaviivoissa asetettuja vaatimuksia.

- (168) STIM katsoo, että määrät maksettiin vuoden 2004 suuntaviivoissa vahvistetun kertaluontoisuuden periaatteen vastaisesti. Yrityksen taloudellisen tilanteen heikkeneminen ja työmarkkinaosapuolten väliset konfliktit eivät ole poikkeuksellisia ja odottamattomia tilanteita, joista tuensaajayritys ei itse ole vastuussa.
- (169) Näin ollen STIM vaatii, että SNCM suorittaa puolta tuen määrästä eli 98,25:tä miljoonaa euroa vastaavat ylimääräiset korvaukset luopumalla vielä yhdestä aluksesta sekä suorista ja välillisistä osakkuuksistaan CMN:ssä. Tässä yhteydessä STIM vakuuttaa, etteivät kyseiset osakkuudet ole rakenneuudistustukia koskevissa suuntaviivoissa tarkoitulla tavalla strategisia, koska ne eivät ole välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta eivätkä ne ole omaisuuseriä, joita ei voida luovuttaa.
- (170) STIM tuo vielä esiin, ettei SNCM:n ja CMN:n välillä ole väitettyä synergiaa, koska SNCM:llä ei ole mitään tosiasiallista roolia CMN:n johtamisessa ja kehittämisessä. Lopuksi STIM korostaa, ettei näiden kahden yrityksen välillä ole ollut osakassopimusta sen jälkeen, kun CMN purki sen 15. maaliskuuta 2006, kuten Pariisin muutoksenhakutuomioistuimien on todennut.
- 8.2.3 SNCM:n huomautukset
- (171) SNCM toimitti komissiolle selvityksen talous- ja kilpailutilanteestaan sekä sen mukana oikeudellisen lausunnon, jossa arvioitiin sitä riskiä, että selvitystilamenettelyn yhteydessä valtion katsotaan oikeudellisesti toimineen yrityksen tosiasiallisena johtajana yksityistämistä edeltäneenä aikana.
- (172) SNCM:n konsulttoima asianajotoimisto [...] päättelee, että kun otetaan huomioon yhtiön työntekijöitä koskevat asiakirjat sekä sen kirjeenvaihto ja valvontaelinten toimet ja selonteot, Ranskan valtio on [...] ⁽¹⁰³⁾ ⁽¹⁰⁴⁾ ⁽¹⁰⁵⁾. Raportissa korostetaan, että [...] ⁽¹⁰⁶⁾. Lopuksi samassa raportissa esitetään, että [...].
- (173) Tämän perusteella SNCM:n asiantuntija toteaa, että Marseillen kauppatoimioistuimien olisi erittäin todennäköisesti katsonut Ranskan valtion toimineen tosiasiallisena johtajana.
- (174) Muun muassa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa esitetystä seikoista tulee lisäksi esiin, että tietyt liikkeenjohdolliset virheet, joista Ranskan valtio SNCM:n tosiasiallisena johtajana on vastuussa ⁽¹⁰⁷⁾, ovat vaikuttaneet todettuun SNCM:n varojen riittämättömyyteen. Valtion tekemistä liikkeenjohdollisista virheistä aiheutuneen haitan arvo on [...].
- (175) Tässä tilanteessa SNCM:n asiantuntija katsoo, ettei ole mitään epäilyä siitä, että Ranska tuomittaisiin vastaa-

maan osittain tai kokonaan varojen riittämättömyydestä korvauskanteen yhteydessä, kun otetaan huomioon valtion tiivis osallistuminen SNCM:n johtamiseen, sen ilmeiset liikkeenjohdolliset virheet ja sen suuret taloudelliset resurssit.

- (176) Asiaa koskevan oikeuskäytännön perusteella SNCM:n asiantuntija toteaa, että jos SNCM olisi asetettu selvitystilaan, valtio olisi hyvin todennäköisesti tuomittu vastaamaan kaikista SNCM:n sosiaalisista korvauksista. Valtio osakkeenomistajana olisi näin joutunut maksamaan [...]–[...] prosenttia todetusta varojen riittämättömyydestä (eli [...]–[...] miljoonaa euroa). Näin ollen Ranskan valtio toimi asiaan perehtyneen sijoittajan tavoin, kun se päätti yksityistää SNCM:n vahvistettuaan ensin sen omaa pääomaa 158 miljoonalla eurolla.

9. RANSKAN KOMMENTIT ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSIIN

9.1 Ranskan kommentit asianomaisten huomautuksiin, jotka koskevat päätöstä aloittaa muodollinen tutkintamenettely vuonna 2002

9.1.1 Kommentit Corsica Ferries -yhtiön huomautuksiin

- (177) Ranskan viranomaiset ovat tuoneet esiin, että tietyt CFF:n esittämät tiedot SNCM:n tarjonnasta ovat virheellisiä.
- (178) Ranskan valtio katsoo, että toisin kuin CFF väittää, rakenneuudistussuunnitelma on laadittu siten, että sen avulla voidaan palauttaa SNCM:n kannattavuus mitä pikimmin ja luoda keskipitkän ja pitkän aikavälin elinkelpoisuuden edellyttämät olosuhteet. Ranskan viranomaiset muistuttavat, että kulujenvähennysohjelmasta on jo pantu täytäntöön merkittävä osa ⁽¹⁰⁸⁾. Lisäksi SNCM varasi 21,3 miljoonaa euroa vuonna 2001 rakenneuudistustoimenpiteitä ja erityisesti työpaikkojen säilyttämistä koskevaa ohjelmaa varten.
- (179) Tuen määrän määrittelyn osalta Ranskan viranomaiset vakuuttavat, että oman pääoman ja yleisen velkaantumisen välinen 0,79:n suuruinen suhde on hyvinkin yleinen useimpien meriliikenneyhtiöiden taseissa tavanomaisissa olosuhteissa ⁽¹⁰⁹⁾.

9.1.2 Kommentit Stef-TFE-konsernin huomautuksiin

- (180) Ranskan viranomaiset katsovat, ettei Stef-TFE:n kuvaus SNCM:n ja CMN:n välisistä suhteista julkisen palvelun sopimuksen täytäntöönpanossa vastaa todellisuutta.
- (181) Ranskan viranomaisten mukaan yritysten lyhytaikaista ryhmittymistä koskeva ratkaisu, jonka puitteissa SNCM ja CMN ovat toisistaan riippumattomia yhteistoimiluvan saajia, ei johdu millään lailla tarjouspyynnön yleisestä luonteesta, kuten Stef-TFE:n huomautuksissa väitetään. SNCM:n ja CMN:n välisen ryhmittymän perustamista koskeva päätös pohjautui näiden kahden yrityksen tekemään analyysiin, jonka mukaan yritysten vakiintuneen ja

luonnollisen kumppanuuden jatkaminen tässä muodossa tarjosi niille parhaimmat valitit turvata kilpailukykyä tarjouskilpailussa. CMN:n osallistuminen ryhmittymään oli siten sen vapaan harkinnan tulos, joka perustui yhtiön omien etujen arviointiin, eikä tarjouspyynnön muutoseikoista johtuva välttämättömyys.

- (182) Ranskan viranomaiset täsmentävät, että, toisin kuin Steff-TE:n huomautuksissa väitetään, SNCM ja CMN eivät ole toisistaan riippumattomia yhtiöitä eivätkä toistensa suorita kilpailijoita. Tällainen tilanne olisi ristiriidassa ainoassa julkisen palvelun tarjoamista koskevassa, yritysten yhteisesti allekirjoittamassa sopimuksessa asetetun periaatteen kanssa.
- (183) Ranskan viranomaiset vakuuttavat, ettei SNCM:n osakkuutta CMN:n pääomasta voida analysoida puhtaasti rahoitusvaroina, kuten Steff-TE väittää. Ranska puolustaa kantaa, jonka mukaan SNCM:n osakkuudella CMN:ssä on erittäin strateginen merkitys. Osakkeiden luovutus olisi sen mukaan elinkeinotoiminnan kannalta perustetonta ja lisäksi paha strateginen virhe.

9.1.3 Ranskan kommentit paikallishallinnon edustajien huomautuksiin

- (184) Ranska pitää yleisesti ottaen oikeana Provence-Alpes-Côte d'Azurin alueneuvoston puheenjohtajan kirjeen sisältöä, mutta se tuo kuitenkin esiin, että toisin kuin kirjeen 2 kohdassa (¹¹⁰) väitetään, Manner-Ranskan ja Korsikan välisen liikenneyhteyksien tarjonta ei ole ylimitoitettua kysyntään nähden, ja SNCM:n hinnoittelupolitiikka noudattaa yhtiön tekemiä sitoumuksia, joiden mukaan se ei aloita hintasotaa eikä pyri hintajohtajaksi.

9.2 Ranskan kommentit asianomaisten huomautuksiin vuoden 2006 päätöksestä

- (185) Ranska panee merkille, että yleisesti ottaen STIM ja CFF ovat toistaneet paljon samoja huomautuksia, jotka ne esittivät komissiolle jo vuonna 2003. Se korostaa erityisesti, että CFF:n huomautukset on käsitelty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa komission 9. heinäkuuta 2003 tekemän päätöksen kumoamiskanteen yhteydessä ja sekä komissio että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt niistä suurimman osan.
- (186) Ranska kiistää Marseillen ja Korsikan välistä liikenneitä koskevan julkisen palvelun sopimuksen osalta kaikki väitteet, joiden mukaan sopimuksen tekemisessä ei olisi noudatettu sääntöjä. Lisäksi Ranska katsoo, että kansallisten menettelyjen käsittely kansallisissa tuomioistuimissa yhteisöjen tuomioistuimina tarkoittaa, ettei komissiolla ole yhteisön etuun liittyvää syytä tarkastella julkisen sopimuksen tekemiseen liittyviä kysymyksiä.

9.2.1 Ensimmäisessä rakenneuudistus suunnitelmassa ja sen muutetuissa versioissa esitettyjen toimenpiteiden ennakainen täytäntöönpano

- (187) Yleiseen huomioon, joka koskee tuiksi luokiteltavien toimenpiteiden ennakkaista täytäntöönpanoa, Ranskan viranomaiset vastaavat, että tällainen täytäntöönpano johdetaan menettelyn erityispiirteistä eli siitä, että komission 9. heinäkuuta 2003 tekemä hyväksymispäätös kumottiin vuonna 2005, eikä siitä, että Ranskan viranomaiset halusivat kiertää EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Ranska lisää vielä tiedottaneensa aina komissiolle asian etenemisestä ja erilaisista tammikuun 2005 jälkeen sovitusta toimenpiteistä jäsenvaltioiden ja komission vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti.
- (188) Ranska katsoo, että koska viimeksi mainitut toimenpiteet eivät ole tukia, niihin ei sovelleta perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa, ja että näin ollen ei ole mitään syytä lykätä niiden täytäntöönpanoa.

9.2.2 Vuoden 2002 pääomakorotus

- (189) Ensinnäkin Ranskan viranomaiset tarkentavat, etteivät ne ole kyseenalaistaneet asiassa Altmark annetun tuomion sovellettavuutta, mutta ne tuovat samalla esiin joitakin tuomiosta asetettujen edellytysten täyttämiseen liittyviä hankaluuksia sikäli, että kyseinen pääomakorotus oli tehty ennen tuomiota eikä siinä näin ollen voitu ottaa huomioon uusia edellytyksiä.
- (190) Ranska tarkentaa, että kyseiset 53,48 miljoonaa euroa ovat osa komission vuonna 2003 hyväksymää 69,3 miljoonan euron pakettia. Komission vuoden 2006 aloittamispäätöksessä esittämät epäilyt eivät siis koske toimenpiteiden sääntöjenmukaisuutta, jota ei ole kyseenalaistettu, kuten STIM vaikuttaa huomautuksissaan väittävän, vaan sitä, onko tämä määrä, joka on myönnetty korvauksena julkisen palvelun velvoitteista, luonteeltaan tukea.
- (191) Ranskan mukaan CFF:n ja STIM:n huomautuksissa ei aseteta kyseenalaiseksi asian Altmark ensimmäisen ja toisen edellytyksen sovellettavuutta käsiteltävänä olevassa tapauksessa.
- (192) Asian Altmark kolmannen edellytyksen osalta Ranskan viranomaiset torjuvat CFF:n ja STIM:n väitteen, jonka mukaan määrän maksaminen johtaa väistämättä liian suureen korvaukseen, koska komissio on hyväksynyt 30. lokakuuta 2001 tekemässään päätöksessä 787 miljoonan euron maksamisen vastasuoritteena julkisen palvelun velvoitteista. Tässä yhteydessä Ranska tarkentaa, että komissio tosiaankin totesi vuoden 2003 päätöksessä, että velvoitteista oli maksettu liian pieni korvaus ja että 53,48 miljoonan euron määrä oli perusteltu korvaus julkisesta palvelusta.

- (193) Asian Altmark neljännessä edellytyksestä Ranskan viranomaiset korostavat, että vaikka niillä ei ollut vertailuyritystä eivätkä ne siis voineet vertailla kattavasti SNCM:ää muihin yrityksiin, kuten CFF:kin toi esiin, ne pyrkivät parhaansa mukaan esittämään tietoja mahdollisimman tarkan vertailun tekemiseksi samankaltaisiin yrityksiin, pääasiallisesti CMN:ään. Ranska myös kiistää STIM:n ja CFF:n väitteen, jonka mukaan SNCM:n kiinteät kulut ovat suuremmat kuin CMN:n. Vaikka näin olisikin, SNCM:n ja CMN:n tuottavuudet ovat Ranskan viranomaisten mukaan hyvin lähellä toisiaan. SNCM:ää johdettiin siis aivan yhtä hyvin kuin CMN:ää, jota STIM ei ole koskaan väittänyt huonosti johdetuksi yritykseksi.
- (194) Ranska tarkentaa, että vuosien 1991–2001 tappiot eivät johtuneet yksinomaan julkisen palvelun sopimuksesta, kuten CFF vaikuttaa väittävän, mutta julkisen palvelun velvoitteet estivät SNCM:ää mukautumasta muuttuneeseen kilpailutilanteeseen. Ranskan viranomaiset tarkentavat myös, etteivät tappiot keskittyneet kauteen 2000–2001 mutta ne voimistuivat noina vuosina CFF:n lisääntyneen vuorotiheyden johdosta.
- (195) Julkisen palvelun velvoitteista korvauksena maksetun 53,48 miljoonan euron yhdenmukaisuudesta perustamisopimuksen 86 artiklan 2 kohdan kanssa Ranskan viranomaiset muistuttavat, että komissio totesi jo vuoden 2003 päätöksessään kyseisen määrän yhdenmukaiseksi mainitun artiklan kanssa, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asettanut sitä kyseenalaiseksi 15. kesäkuuta 2005 antamassaan tuomiossa.
- 9.2.3 Vuoden 2002 pääomankorotuksen jälkeen toteutetut toimenpiteet
- (196) Ranska tarkentaa luovutusmenettelyn osalta, että se aikoi alusta lähtien soveltaa perinteisiä valintaperusteita, joissa otetaan ensisijaisesti huomioon SNCM:n osakkeista tarjottava hinta ja toissijaisesti muita parametreja (teollisuus-hanke, henkilöstösuunnitelma jne.), joihin kuuluu määrä, jonka ehdokas on valmis sijoittamaan yhtiöön pääomankorotuksen muodossa. Ranska kiistää jyrkästi kolmansien osapuolien väitteen, jonka mukaan myyntimenettely ei olisi ollut läpinäkyvä, ja se muistuttaa, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa se on mennyt jopa valtion osakkuuksien luovutuksiin sovellettavia lakisäätteisiä ja sääntömääräisiä velvoitteitaan pidemmälle, vaikka nekin ovat ankaria ja pakottavia. Ranska muistuttaa, että tapahtumat, jotka seurasivat BCP:n tarjousta hankkia 100 prosenttia SNCM:n osakkeista, sijoittuivat erittäin vaikeaa taloudelliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen, eikä VT:n liittyminen BCP:n tarjoukseen muuttanut toimen kaupallisia ja taloudellisia ehtoja (pääoman jakoa lukuun ottamatta).
- (197) Ranska muistuttaa 158 miljoonan euron negatiivisesta hinnasta, että kun otetaan huomioon SNCM:n taloudellinen tilanne 30. syyskuuta 2005, yritys myytiin markkinahintaan ja myynti oli taloudellisesti kannattavampi vaihtoehto kuin yrityksen asettaminen selvitystilaan. Tässä yhteydessä Ranskan viranomaiset tarkentavat, että selvitystilan partaalla olevan yrityksen luovutuksen yhteydessä yksityissijoittajan periaatteen soveltamisella ei ole tarkoitus hakea julkisen toimen tuottavuutta vaan ehkäistä merkittävämpiä tappioita, joita osakkaille aiheutuisi kalimmasta selvitystilasta.
- (198) Ranska kiistää väitteen, jonka mukaan SNCM:stä maksettu hinta ei vastannut sen todellista arvoa ⁽¹¹⁾.
- (199) Ranskan viranomaiset torjuvat myös CFF:n väitteen, että Ranska aliarvioi SNCM:n aluskannan myyntiarvon, joka on CFF:n mukaan 406,5–426,5 miljoonaa euroa. Ranskan viranomaisten mukaan kaikki CFF:n laskelmaan sisällytetyt alukset eivät olleet SNCM:n yksinomistuksessa 30. syyskuuta 2005. Tilannetta, jossa mahdollinen omaisuuden realisointi olisi toteutettu, ei mietitty, kun alusten myyntiarvoon ei ole sovellettu hinnanalennuksia, ja myyntiarvon laskennassa käytetty ajankohta, elokuu 2006, ei ole SNCM:n realisoinnin kannalta asianmukainen, vaan viitepäivämäärä on 30. syyskuuta 2005. Lisäksi Ranska panee merkille, että jos CFF:n ehdottama laskelma hyväksyttäisiin, negatiivinen hinta olisi kolme kertaa alhaisempi kuin asian Gröditzer oikeuskäytännössä vaadittu pääoman realisointiarvo, mikä olisi suotuisampi tilanne kuin oletukset, joita Ranskan viranomaiset ovat esittäneet komissiolle.
- (200) Ranskan viranomaiset vastaavat CFF:n väitteeseen, jolla se kyseenalaistaa asian Gröditzer oikeuskäytännön soveltamisen sen perusteella, että valtion SNCM:ään tekemä pääomasijoitus oli sidoksissa siihen, että se myi 75 prosenttia osakkeistaan, jolloin se heikensi saman verran tuotto-odotuksiaan, että 158 miljoonan euron negatiivinen luovutushinta vastasi koko SNCM:n pääoman luovutusta, jonka jälkeen valtio sijoitti uudelleen 25 prosenttia, josta se sai tuottoa [...] prosenttia vuodessa. Näin ollen Ranska katsoo, että sijoituksen tuotto on edelleen taattu, kun se omistaa 25 prosenttia yhtiön osakkeista, sillä näiden osakkeiden tuottotakuu on erittäin korkea.
- (201) Ranska kiistää CFF:n väitteen, ettei käsiteltävänä olevassa tapauksessa voisi soveltaa päätöksen ABX lähestymistapaa, joka perustuu erityisesti SNCM:n selvitystilasta aiheutuvien kustannusten analyysiin ja valtion riskiin joutua vastaamaan yrityksen veloista korvauskanteen yhteydessä siten, kuin siitä määrätään Ranskan yleistäytäntöpanomenettelyissä ja se vahvistetaan kansallisessa oikeuskäytännössä (Rouenin muutoksenhakutuomioistuimen 22. maaliskuuta 2005 antama tuomio). Ranskan viranomaiset katsovat, että vaikka niiden käyttäytymistä

- SNCM:n johtajana ei voida korvauskanteen käsittelyn yhteydessä luonnehtia moitittavaksi, on erittäin suuri riski, että kansallinen tuomioistuin tuomitsee valtion vastamaan SNCM:n varojen riittämättömyydestä, kun otetaan huomioon, että kauppalain L.651-2 pykälään perustuva liikkeenjohdollisen virheen määritelmä on hyvin joustava, ja kun otetaan huomioon edellä mainittu oikeuskäytäntö, jota voidaan soveltaa käsiteltävänä olevassa tapauksessa.
- (202) Ranska muistuttaa, että toisin kuin CFF ja STIM väittävät, 8,75 miljoonan euron suuruinen pääomankorotus ei ole valtiontukea, koska sijoitus oli samanaikainen, sen merkintäehdot olivat samankaltaiset ja valtio sai keskimääräistä korkeamman korvauksen CGMF:n kautta.
- (203) Ranskan viranomaiset tarkentavat erityisesti, etteivät sopimuksen purkamista koskevat ehdot vaaran sijoittajien yhdenvertaisuuden periaatetta, koska ne sovittiin SNCM:n sataprosenttisen luovutuksen yhteydessä eikä sitä seuranneen 35 miljoonan euron suuruisen pääomankorotuksen yhteydessä.
- (204) Lisäksi Ranska muistuttaa, että sen sijoitus on paljon alhaisempi kuin toiminnan jatkajien, sillä toiminnan jatkajien sijoitukseen (26,25 miljoonaa euroa) on verrattava vain 8,75 miljoonan euron määrää. Ensimmäistä 142,5 miljoonan euron pääomankorotusta tulisi tarkastella vain vertailussa selvitystilän hinnan kanssa.
- (205) Lopuksi Ranska kiistää STIM:n väitteen, jonka mukaan pääomankorotus olisi yksityisille toiminnan jatkajille annettu tae siitä, että SNCM saa Korsikan liikennöintiä koskevan julkisen palvelun sopimuksen. Ranskan viranomaisten mukaan pääomankorotus on järkevä ja yrityksen tuloksesta riippumaton eikä julkisen palvelun sopimuksen myöntäminen SNCM:lle parantaisi sijoituksesta odotettavaa tuottoa.
- (206) Ranska toistaa, että 38,5 miljoonan euron suuruiset sosiaaliset toimenpiteet ovat henkilötukia eikä niiden siirtymisen valtion vastuulle voida katsoa tuovan yritykselle välillistä etua, koska ne toteutetaan SNCM:n lakisääteisten ja sopimusperusteisten velvollisuuksien lisäksi. Ranska myös muistuttaa, ettei näiden toimenpiteiden turvin voida irtisanoa työntekijöitä, jotka ilman niitä jäisivät SNCM:n vastuulle.
- (207) Ranskan viranomaiset tarkentavat, että toisin kuin CFF väittää, kyseistä 38,5 miljoonan euron summaa ei käytetä vuoden 2003 sosiaaliohjelmassa esitettyjen henkilöstövähennysten toteuttamiseen, sillä kyseiset vähennykset on viiveestä huolimatta jo pantu täytäntöön. Uudella sosiaaliohjelmalla täydennetään näin ollen vuoden 2003 sosiaalisia toimenpiteitä.
- 9.2.4 *Yhdenmukaisuus suuntaviivojen kanssa*
- (208) Edellä esitetyn perusteella Ranska katsoo, että suuntaviivoja vasten tarkasteltava tuen määrä on 15,81 miljoonaa euroa.
- (209) Toisin kuin CFF väittää, ensimmäinen pääomankorotus antoi kyllä SNCM:lle mahdollisuuden muodostaa uudeleen oman pääoman, mutta se ei muuttanut sen vuoden 2004 suuntaviivojen 11 kohdan mukaista asemaa vaikeuksissa olevana yrityksenä, koska pääomankorotuksen tarkoituksena oli varmistaa yhtiön toiminnan jatkuminen.
- (210) Ranska torjuu CFF:n väitteet, joiden mukaan sen ei olisi pitänyt myöntää yritykselle enempää rahoitusta, sillä SNCM olisi voinut ottaa pankkilainaa. Tässä yhteydessä Ranskan viranomaiset muistuttavat, että pankit olivat 24. elokuuta 2005 kieltäytyneet myöntämästä SNCM:lle enempää luottolimiittä, joten ainoat vaihtoehdot olivat yksityistäminen ja selvitystila.
- (211) Ranska kiistää CFF:n ja STIM:n väitteet vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelman epäonnistumisesta, sillä suunnitelma pantiin viivästymisestä huolimatta täytäntöön ja se tuotti tavoitellut tulokset vuonna 2005. SNCM:n talous- ja rahoitustilanteen heikkeneminen yrityksestä riippumattomista syistä pakotti pidentämään vuonna 2002 ilmoitetun suunnitelman täytäntöönpanoa ja ottamaan käyttöön uusia toimenpiteitä.
- (212) Ranskan mielestä SNCM:n saneerausnäkyvät ovat hyvät ja uusien osakkaiden suunnittelemat toimenpiteet, erityisesti sosiaaliohjelman täytäntöönpano, reittien muokkaus ja tiettyjen alusten uudistaminen, mahdollistavat yrityksen paluun kannattavaksi. Tässä yhteydessä Ranska tuo esiin, että kun otetaan huomioon julkisen palvelun sopimuksesta saatavat tuotot (noin [...] SNCM:n liikevaihdosta), kiinteiden kulujen korkea taso ja Marseille-Korsika-linjalla käytettyjen kuuden aluksen siirtoon liittyvät vaikeudet, julkisen palvelun sopimus on olennainen yrityksen strategian ja elinkelpoisuuden kannalta.
- (213) Tuen rajoittumisesta vähimmäismäärään Ranska toteaa, että se on rajoittanut rakenneuudistuksen kustannukset rakenneuudistuksen toteuttamiseen edellyttämään vähimmäismäärään. Ranskan viranomaiset muistuttavat, että kuten komissio tunnusti vuoden 2003 päätöksessään, yritys on itse osallistunut rakenneuudistussuunnitelmaan riittävästi omilla varoillaan, kun se on luovuttanut omaisuuttaan yhteensä 30,2 miljoonan euron edestä. Kun otetaan vielä huomioon SNCM:n muut luovutukset, joiden kokonaissumma on 12,2 miljoonaa euroa, yrityksen oma rahoitusosuus on yhteensä 42,4 miljoonaa euroa. Ranskan mielestä määrä on huomattavasti suurempi kuin rakenneuudistustukien hyväksymiseen tarvittava oma rahoitusosuus, kun näiden tukien määräksi jää 15,81 miljoonaa euroa, jos muita toimenpiteitä ei katsota valtiontuiksi.

9.2.5 *Komission vuoden 2003 päätöksessä asetetut edellytykset ja mahdolliset uudet vastasuoritteet*

- (214) Ranskan viranomaiset vakuuttavat, että toisin kuin STIM ja CFF väittävät, ne ovat täyttäneet kaikki vuoden 2003 päätöksessä vahvistetut edellytykset, jotka sitoivat niitä vuoden 2006 loppuun asti, ja ne ovat erityisesti säilyttäneet aluskannan 11 aluksessa ja soveltaneet alhaisempia hintoja kuin kilpailijat.
- (215) Lisäksi Ranska katsoo, että uudessa lopullisessa päätöksessä SNCM:lle määrättävät vastasuoritteet tulisi mukauttaa siihen, että rakenneuudistustukien määrä on enää 15,81 miljoonaa euroa 69,3 miljoonan euron sijasta.
- (216) Tässä yhteydessä Ranska torjuu STIM:n väitteet, jotka koskevat komission mahdollisuutta määrätä SNCM vastasuoritteena luopumaan osakkuudestaan CMN:ssä. Ranska kiistää myös STIM:n väitteen, jonka mukaan vuoden 2004 suuntaviivoissa olisi kyseenaistettu vuoden 1999 suuntaviivojen mukainen strategisten omaisuusserien määrittelmä.
- (217) Toimenpiteistä, joilla CFF:n mukaan voitaisiin pienentää SNCM:n markkinaosuutta, Ranskan viranomaiset muistuttavat, että kuten komissio totesi vuoden 2003 päätöksessään (87 kohta), asianomaisilla markkinoilla (liikennöinti Manner-Ranskasta Korsikaan ja Pohjois-Afrikkaan) ei ole liikakapasiteettia ja Korsikaan julkisen palvelun sopimuksen nojalla ja sen ulkopuolella liikennöitävien linjojen uudistaminen vaarantaisi yrityksen elinkelpoisuuden.
- (218) CFF:n väitteestä, jonka mukaan edellä kuvailtujen toimenpiteiden toteuttamisesta SNCM:n hyväksi aiheutuu vakava riski, että SNCM:n pääasiallinen kilpailija, CFF, katoaa Manner-Ranskan ja Korsikan välisen liikennöinnin markkinoilta, Ranskan viranomaiset tuovat esiin, että kun otetaan huomioon nykyinen tilanne kyseisillä markkinoilla, joilla CFF on hallitsevassa asemassa, kilpailun säilyminen edellyttää, että SNCM:n rakenneuudistussuunnitelma hyväksytään ja että SNCM jatkaa toimintaansa kyseisillä markkinoilla.
- (220) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan kansallinen toimenpide luokitellaan valtiontueksi vain, jos seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät: 1) toimenpiteellä myönnetään valikoiva taloudellinen etu; 2) tämä etu rahoitetaan valtion varoista; 3) se vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua, ja 4) se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan⁽¹¹²⁾.
- (221) Komissio toteaa, että SNCM:lle on myönnetty Ranskan valtion sataprosenttisesti omistaman CGMF:n kautta yhteensä 274,54 miljoonaa euroa valtion varoja.
- (222) Koska SNCM toimii meriliikennealalla, joka on avoinna Euroopan sisäiselle kilpailulle, sen saama mahdollinen taloudellinen etu vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (223) Sen, että neuvoston asetusta (ETY) N:o 3577/92⁽¹¹³⁾, annettu 7 päivänä joulukuuta 1992, palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) oltiin väliaikaisesti soveltamatta 1. tammikuuta 1999 asti saarikabotaasiin Välimerellä, perusteella ei voida lähtökohtaisesti sulkea pois mahdollisuutta, että Välimerellä harjoitetun saarikabotaasin turvaamiseksi julkisen palvelun sopimuksen mukaisesti maksetut tuet ovat saattaneet vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää kilpailua.
- (224) Vaikka on mahdollista, etteivät kabotaasilikenteen turvaamiseksi myönnetyt tuet vaikuttaneet kauppaan ja ettei niistä aiheutunut kilpailunvääristymiä ennen 1. tammikuuta 1999, tilanne on joka tapauksessa muuttunut kyseisen ajankohdan jälkeen, koska asetuksen (ETY) N:o 3577/92 mukaisesti kabotaasitoiminta on vastaisuudessa avoinna kaikille yhteisön toimijoille. On myös syytä korostaa, että kabotaasilikenteen harjoittamisen lisäksi SNCM toimii kansainvälisillä meriliikennemarkkinoilla, jotka on vapautettu palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 4055/86⁽¹¹⁴⁾.

10. TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

- (219) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa: ”Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.
- (225) Näin ollen komissio katsoo, että tarkasteltavana olevassa tapauksessa tämän päätöksen 220 kohdassa mainitut perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan kolme viimeistä arviointiperustetta täyttyvät. Seuraavissa jaksoissa tarkastellaan valikoivan taloudellisen edun olemassaoloa peräkkäin kunkin toimenpiteen osalta ja tarvittaessa valtiontuiksi luonnehdittujen toimenpiteiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

10.1 Julkisen palvelun velvoitteesta maksettavan korvauksen muodossa tehty 53,48 miljoonan euron pääomansiirto

- (226) Vaikka komissio totesi vuonna 2003 tekemässään päätöksessä, että osa näistä 76 miljoonasta eurosta – 53,48 miljoonaa euroa – oli luonteeltaan korvaus Korsikan-liikenteeseen liittyvän julkisen palvelun velvoitteen hoitamisesta vuosina 1991–2001, se oli aiemmin katsonut koko 76 miljoonan euron pääomansiirron rakenneuudistustueksi Ranskan viranomaisten antaman ilmoituksen mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuin kehotti 15. kesäkuuta 2005 antamassaan tuomiossa, jolla kumottiin vuonna 2003 tehty komission päätös, komissiota ottamaan 53,48 miljoonan euron määrän arvioinnissa huomioon yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Altmark 24. heinäkuuta 2003 antaman tuomion.
- (227) Koska määrä oli luonteeltaan ”julkisen palvelun velvoitteesta maksettava korvaus”, Ranskan viranomaiset pyysivät lisäksi komissiota toteamaan, että osaa vuoden 2002 rakenneuudistustuesta ei asian Altmark oikeuskäytännön mukaisesti katsottaisi tueksi.
- (228) Ranskan viranomaiset ovat vaatineet asian Altmark oikeuskäytännön ja tarvittaessa perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdassa määrätyn poikkeuksen soveltamista käsiteltävänä olevassa asiassa, ja komission on otettava kantaa tähän kysymykseen, sillä nämä perusteet ovat erittäin tärkeitä tarkasteltaessa Ranskan esittämiä väitteitä ⁽¹¹⁵⁾.

10.1.1 Alustavia huomioita

Asian Altmark oikeuskäytännön sovellettaavuus tarkasteltavana olevassa asiassa

- (229) Aluksi komissio huomauttaa, että vaikka tuomio asiassa Altmark on annettu vasta edellä mainitun toimenpiteen täytäntöönpanon jälkeen, käsiteltävänä olevassa asiassa sovelletaan yhteisöjen tuomioistuimen tässä tuomiossa esittämiä edellytyksiä.
- (230) Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on huomauttanut äskettäin ⁽¹¹⁶⁾, yhteisöjen tuomioistuin ei ole

rajoittanut asiassa Altmark esitettyjen lausumien ajallisia vaikutuksia. Koska sellaista ajallista rajoitusta ei ole, näitä perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan tulkintaan perustuvia lausumia sovelletaan täysimääräisesti käsiteltävänä olevan asian tosiasialliseen ja oikeudelliseen tilanteeseen.

Julkisen palvelun velvoitteesta maksettavan korvauksen määrän määrittäminen

- (231) Aluksi on syytä panna merkille, että SNCM:n tulos oli vuosina 1991–2001 selvästi alijäämäinen kaikkien julkisen palvelun velvoitteen piiriin kuuluvien Korsikan-reittien osalta huolimatta valtiontuista, jotka sallittiin vuonna 2001 tehdyllä komission päätöksellä ⁽¹¹⁷⁾. Komissio on todennut kyseisen päätöksen 105 kohdassa, että Korsikan-liikenteessä vuosina 1991–1999 aiheutunut kumulatiivinen tappio ennen veroja ⁽¹¹⁸⁾, sellaisena kuin se määritetään komission asiantuntijaraportissa, ja mukaan lukien saadut tuet, oli 217 miljoonaa Ranskan frangia, toisin sanoen 33,08 miljoonaa euroa.
- (232) Vuosien 2000 ja 2001 osalta ⁽¹¹⁹⁾ komissio on noudattanut samaa lähestymistapaa kuin edellä mainitussa asiantuntijaraportissa. Se on määrittänyt toimitettujen tuloslaskelmien perusteella uudelleen tuloksen ennen veroja vähentämällä siitä ilmoitettuihin rakenneuudistuskustannuksiin jo sisällytetyt rakenneuudistusvaraukset. Lisäksi komissio on voinut varmistaa yrityksen vuosikirjanpidon perusteella, ettei merikalustoa ollut luovutettu kyseisten kahden vuoden aikana.
- (233) Komissio katsoo, ettei Marseillen ja Korsikan välisestä liikenteestä vuonna 2002 aiheutuneita tappioita voida ottaa huomioon, sillä Marseillen ja Korsikan välisen liikennöinnin hinnat ja taloudellisten korvausten summat määriteltiin 1. tammikuuta 2002 lähtien viranomaisten ja SNCM:n välillä sopimusperusteisesti, toisin kuin sovellettaessa vuosien 1991 ja 1996 sopimuksia.
- (234) Komissio on näin ollen vuoden 2001 päätöksessä noudatetun lähestymistavan ja siinä esitettyjen perustelujen mukaisesti tehnyt seuraavat kaksi päätelmää:

Taulukko 3

Vuosien 1991–2001 tuloslaskelma

Korsikan-reitit	2001		2000		1991–1999 ⁽¹⁾		Vuodet 1991–2001 yhteensä	
	Milj. FRF	Milj. EUR	Milj. FRF	Milj. EUR	Milj. FRF	Milj. EUR	Milj. FRF	Milj. EUR
Tulos ennen veroa	– 302,575	– 46,127	– 40,256	– 6,137	– 216,98	– 33,078	– 559,811	– 85,343
Varaukset / Liamone-aluksen arvonalennus ⁽²⁾	96,895	14,771	0,000	0,000	0,000	0,000	96,895	14,771
Varaukset / sosiaalihojelma	112,110	17,091	0,000	0,000	0,000	0,000	112,110	17,091

Korsikan-reiitit	2001		2000		1991–1999 ⁽¹⁾		Vuodet 1991–2001 yhteensä	
	Milj. FRF	Milj. EUR	Milj. FRF	Milj. EUR	Milj. FRF	Milj. EUR	Milj. FRF	Milj. EUR
Alusten myyntivoittoon perustuva korjaus	0,000	0,000	0,000	0,000	182,100	27,761	182,100	27,761
Tulos ennen veroja, ottamatta huomioon myyntivoittoa ja rakenneuudistusta	- 93,571	- 14,265	- 40,256	- 6,137	- 216,980	- 33,078	- 350,807	- 53,480

⁽¹⁾ Tiedot päätöksestä 2002/149/EY.

⁽²⁾ Huippunopean Liamone-aluksen vuoksi vuonna 2001 tehty 14,8 milj. euron varaus. Sen tarkoituksena on saattaa aluksen vuosikustannukset kyseisellä reitillä voimassa olevien uusien määräysten mukaisen ja samoin edellytyksin rahoitetun aluksen tasolle. Tämän varauksen perustana ovat kirjanpitosäännöt, joiden mukaan yrityksen on korjattava tasetaan kirjaamalla poikkeuksellinen arvonalennus silloin kun se toteaa, että jollakin sen omaisuuserällä on sen kirjanpitoarvoa pienempi todellinen arvo tai myyntiarvo.

(235) SNCM:n Marseillen ja Korsikan välisestä liikenteestä kirjaamat kumulatiiviset tappiot ilman vuoden 2001 päätöksellä sallittuja valtion tukia ja korjattuna kyseisellä ajanjaksolla myydyistä aluksista saaduilla myyntivoitoilla ja rakenneuudistuskustannuksilla olivat yhteensä 53,48 miljoonaa euroa kaudella 1991–2001.

(236) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että vuonna 2002 ilmoitetusta 76 miljoonan euron pääomansiirrosta ⁽¹²⁰⁾, 53,48 miljoonaa euroa voidaan katsoa korvaukseksi julkisen palvelun velvoitteen hoitamisesta.

10.1.2 Taloudellisen edun olemassaolo asian Altmark oikeuskäytännön valossa

(237) Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että siltä osin kuin valtion toimenpidettä on pidettävä korvauksena, joka on vastike edunsaajayritysten suorittamista sellaisista palveluista, jotka johtuvat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä, siten, että kyseiset yritykset eivät todellisuudessa saa taloudellista etua ja että kyseinen toimenpide ei näin ollen aseta kyseisiä yrityksiä edullisempaan kilpailutilanteeseen suhteessa niiden kilpailijayrityksiin, tällaiseen toimenpiteeseen ei sovelleta perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohtaa.

(238) Jotta tällaista korvausta ei luokiteltaisi valtiontueksi, tiettyjen kumulatiivisten edellytysten on kuitenkin täyttyvä (ks. tämän päätöksen alaviite 68).

(239) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Altmark antamassa tuomiossa esittämän neljännen edellytyksen osalta todetakaan, että SNCM:n valinta ei ole tapahtunut sen ehdokkaan, joka kykenee tuottamaan palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, valitsemisen mahdollistavassa julkisissa hankintoja koskevassa menettelyssä.

(240) Koska julkisissa hankintoja koskevaa menettelyä ei noudatettu, komissio katsoo, että jäsenvaltion on osoitettava,

että SNCM:lle maksetun korvauksen määrä ei ylitä sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja riittävästi varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön vaatimusten mukaisesti.

(241) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa Ranskan viranomaiset toteavat itse 16. marraskuuta 2006 päivätyssä kirjeessään, että on käytännössä mahdotonta löytää yritystä, joka voisi toimia vertailukohteena kyseisellä ajanjaksolla 1991–2001, koska SNCM on ainoa yritys, joka pystyy täyttämään julkisen palvelun velvoitteet. Näin ollen Ranskan viranomaiset ovat pyrkineet toimittamaan tietoja, joiden perusteella voidaan suorittaa mahdollisimman täsmällinen vertailu samankaltaisten yritysten, erityisesti CMN:n, kanssa, korostaen kuitenkin, etteivät näiden yritysten toimintaolosuhteet vastanneet SNCM:lle julkisen palvelun velvoitetta koskevista sopimuksista vuosina 1991–2001 aiheutuneita olosuhteita.

(242) Tässä yhteydessä komissio katsoo, että Ranskan viranomaiset eivät ole perusteluissaan osoittaneet, miltä osin yritykset, jotka itse katsoivat olevansa samankaltaisia, muodostivat yhteisön oikeuskäytännössä vaaditun kaltaisen vertailukohteen. Komissio huomauttaa, ettei se voi Ranskan näistä yrityksistä toimittamien tietojen perusteella arvioida samankaltaisuuden astetta, johon tässä yhteydessä vedotaan, eikä arvioida toimintaolosuhteiden väitettyjen eroavuuksien vaikutusta vertailuun, joka olisi suoritettava edellä mainitun neljännen edellytyksen soveltamiseksi.

(243) Näin ollen komissio katsoo Ranskan viranomaisten tämän menettelyn yhteydessä toimittamien tietojen perusteella, etteivät kyseiset viranomaiset ole osoittaneet, että asian Altmark neljäs edellytys täyttyisi.

(244) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että kyseisestä toimenpiteestä aiheutui SNCM:lle taloudellinen etu. Koska ainoastaan SNCM hyötyi kyseisestä toimenpiteestä, tämä taloudellinen etu on valikoiva. Näin ollen SNCM:lle vuosien 1991 ja 1996 sopimuksissa myönnetty 53,48 miljoonan euron korvaus on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki.

10.1.3 Kyseisen toimenpiteen soveltuvuus yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla

(245) Koska Ranskan viranomaiset ovat vedonneet perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun poikkeukseen, komissio käyttää kyseisen toimenpiteen arvioimiseksi vuoden 2001 päätöksessä käytettyä lähestymistapaa ja siinä käytettyjä perusteita.

(246) Kyseisen artiklan valossa valtiontuen myöntämiseen ei voida soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklassa määrättyä kieltoa edellyttäen, että kyseisellä tuella pyritään vain sellaisten lisäkustannusten korvaamiseen, joita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle aiheutuu tämän erityistehtävän hoitamisesta, ja että tuen myöntäminen mainitulle yritykselle on tarpeen, jotta se voi huolehtia julkisen palvelun velvollisuudestaan taloudellisesti tasapainoisissa olosuhteissa.

(247) Ottaen huomioon vuosien 1991–2001 soveltuvan oikeuskäytännön⁽¹²¹⁾ komission on vuoden 2001 päätöksensä mukaisesti

— selvitettävä, ovatko SNCM:n tuotettavaksi annetut palvelut yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, ja

— tutkittava, ovatko SNCM:lle Korsikan julkisen meriliikennöintipalvelun velvoitteiden hoitamiseksi myönnetty tuet asianmukainen korvaus, kun otetaan huomioon julkista palvelua koskevan sopimuksen perusvaatimusten täyttämistä SNCM:lle aiheutuneet lisäkustannukset.

Perusteet julkiselle palvelulle

(248) Komissio on todennut vuoden 2001 päätöksessään vuosilta 1991–2001 maksettujen korvausten osalta, että SNCM:lle ja CMN:lle kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet ovat seurausta viimeksi mainittujen ja Korsikan liikenneviraston (Office de transport de la Corse, OTC) allekirjoittamista kahdesta viisivuotissopimuksesta. Näissä sopimuksissa, joiden oikeusperusta on vuosiksi 1976–2001 tehty puitesopimus, määriteltiin julkisen palvelun toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt

ajanjaksoille 1991–1996 ja 1996–2001. Niissä määriteltiin myös periaatteet, joiden mukaan velvoitteiden hoitamisesta maksetaan kiinteä korvaus alueen katkeamattomien liikenneyhteyksien turvaamiseen varatuista määrärahoista.

(249) Siitä, täyttävätkö nämä julkisen palvelun velvoitteet julkisen palvelun tosiasiallisen vaatimuksen, komissio on todennut edellä mainitussa vuoden 2001 päätöksessään, että puitesopimus ja viisivuotissopimukset ovat alueen katkeamattomien liikenneyhteyksien turvaamisen periaatteen mukaisia. Tämän periaatteen mukaisesti pyritään vähentämään maantieteellisestä eristyneisyydestä aiheutuvia haittoja ja tekemään Korsikan-liikenteen palveluista mahdollisuuksien mukaan yhtä kattavat kuin mantereen palveluista. Komissio toteaa, etteivät markkinavoimat ole vaikuttaneet juuri lainkaan tähän yleistä etua sinänsä oikeutetusti palvelemaan toimintaan⁽¹²²⁾.

(250) Näin ollen komissio katsoo, että puitesopimuksessa ja viisivuotissopimuksissa määrätty liikennejärjestelmä täyttää julkisen palvelun tosiasiallisen vaatimuksen.

Muu kuin kiinteä korvaus

(251) Kuten komissio on todennut vuoden 2001 päätöksessään, SNCM sai vuosina 1991–2001 edellä kuvaillun lainsäädäntökehyksen nojalla vuotuista kiinteää tukea, jonka määrä vahvistettiin viideksi vuodeksi ja tarkistettiin vuosittain markkinaperusteisen bruttokansantuotteen sekä SNCM:n sopimuksen mukaan esittämien tietojen ja tuloslaskelman perusteella.

(252) Vuoden 2001 päätöksen 30 kohdassa komissio toteaa, että ”tukisumma maksetaan vuoden 1976 sopimuksen⁽¹²³⁾ 4 artiklan mukaisesti 12:na yhtä suurena kuukausieränä. Jotta tuki voidaan maksaa lopullisesti, SNCM:n on esitettävä kunkin vuoden heinäkuun 1. päivään mennessä valtion tilintarkastajan tarkastama edellisen tilikauden tilinpäätös. SNCM:lle mahdollisesti kuuluvat tilisiirrot vähennetään meneillään olevan tilikauden ennakkomaksuista. Valtion maksamat lisätuet kuuluvat myös ennakkomaksujärjestelmän piiriin. Viimeisimmissä sopimuksissa määrätään myös seuraamuksista siinä tapauksessa, että SNCM:n vuodessa liikennöimien vuorojen määrä alittaa kahdella prosentilla sopimuksessa määritellyt peruspalveluun sisältyvien vuorojen määrät. Toimiluvan myöntävä viranomainen voi myös ilmoittaa SNCM:lle alueen katkeamattomien liikenneyhteyksien turvaamista varten myönnetyn kiinteän määrärahan osittaisesta pidättämisestä, jos julkisen palvelu keskeytyy joidenkin häiriöiden vuoksi.”

(253) Päätöksen 82 kohdassa komissio toteaa, että tämän IV kohdan toisen osan mukaan ”SNCM ja Korsikan liikennevirasto tutkivat yhdessä palveluun, hinnoitteluun tai tuen korottamiseen vaikuttavia toimenpiteitä yhtiön taloudellisen tilanteen tasapainottamiseksi, jos taloudelliset olosuhteet ja erityisesti tuen määritysperusteena käytetyt kustannukset ja liikennemäärät muuttuvat huomattavasti aiempaa epäedullisemmiksi”.

(254) Edellä esitetyn perusteella ja vuoden 2001 päätöksensä mukaisesti komissio katsoo, että valtion maksama 53,48 miljoonan euron korvaus ei ole kiinteä sen mekanismin vuoksi, jonka avulla voidaan korjata todellisten toimintakustannusten ja tuen määrittämisen perusteena käytettyjen kustannusten välisestä ristiriitaisuudesta johtuvaa taloudellista epätasapainoa.

Julkkisen palvelun kustannuksista suoritettavien korvausten asianmukaisuus

(255) Kuten komissio on todennut vuoden 2001 päätöksessään⁽¹²⁴⁾, vuosina 1991 ja 1996 tehtyjen viisivuotissopimusten nojalla saadut taloudelliset korvaukset eivät ole täysin riittäneet kattamaan julkisen palvelun velvoitteista aiheutuneita tappioita. Komissio katsoi, että korvaamatta jäi 53,48 miljoonaa euroa.

(256) Komissio toteaa lopuksi, että valtion maksama 53,48 miljoonan euron määrä on samansuuruinen kuin vuosien 1991–2001 osalta korvaamatta jäänyt määrä ja riittää siten kattamaan SNCM:lle julkisen palvelun hoitamisesta aiheutuneet nettokustannukset.

10.1.4 Päätelmä

(257) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että toimenpide on valtiontuki, joka soveltuu yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla. Koska toimenpide toteutettiin 14. marraskuuta 2003, komissio toteaa, että tämä valtiontuki on sääntöjenvastainen.

(258) Tässä yhteydessä vuoden 2002 ilmoituksen mukaiseksi rakenneuudistustueksi katsottava tuki on määrältään 22,52 miljoonaa euroa⁽¹²⁵⁾. Tämä määrä lisätään vuonna 2006 ilmoitettuihin toimenpiteisiin, koska niihin sisältyi rakenneuudistustukia (ks. tämän päätöksen jaksot 10.5).

10.2 SNCM:n luovutus 158 miljoonan euron negatiivisella myyntihinnalla

(259) Käsiteltävänä olevassa asiassa komission on selvitettävä, voidaanko todeta, ettei 158 miljoonan euron pääomansiirtoon, jonka valtio teki ennen SNCM:n yksityistämistä, toisin sanoen viime kädessä yrityksen vastaavansuuruiseen negatiiviseen myyntihintaan, sisälly valtiontuella ominaisia piirteitä.

(260) Avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön julkinen valintamenetely, jonka päätteeksi valtio luovuttaa yrityksen (myyntihintaa suuremmalla määrällä) etukäteen suoritettua pääomankorotuksen jälkeen, ei välttämättä riitä poissulkemaan sitä mahdollisuutta, että kyseessä on tuki, joka saattaa hyödyttää samanaikaisesti sekä yksityistettyä yritystä että sen ostajaa⁽¹²⁶⁾.

10.2.1 Oikeudellinen viitekehys

(261) Sen selvittämiseksi, onko yritys hyötynyt valtion pääomansiirtoon liittyvästä taloudellisesta edusta, komissio soveltaa markkinataloussijoittajaperiaatetta. Markkinataloussijoittajaperuste on ilmaus EY 295 artiklaan sisältyvästä julkisen ja yksityisen sektorin yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta. Tämän periaatteen mukaan pääomia, jotka valtio antaa suoraan tai välillisesti jonkin yrityksen käyttöön tavanomaisia markkinaehtoja vastaavilla ehdoilla, ei voida pitää valtiontukina⁽¹²⁷⁾.

(262) Tätä varten komissio voi erityisesti arvioida, onko varojen myöntäjä toiminut sellaisen yksityisen sijoittajan tavoin, joka noudattaa kokonaisvaltaista tai alakohtaista rakennepolitiikkaa, joka perustuu sijoitetun pääoman pitkän aikavälin tuotto-odotuksiin. Yhteisöjen tuomioistuimien vahvistanut tämän lähestymistavan soveltuvuuden useiden asioiden yhteydessä⁽¹²⁸⁾.

(263) Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääomasijoitus, jonka julkisoikeudellinen sijoittaja tekee odottamatta tuottoa edes pitkällä aikavälillä, on valtiontukea⁽¹²⁹⁾.

(264) Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi todennut, että yksityinen sijoittaja, joka noudattaa kokonaisvaltaista tai alakohtaista rakennepolitiikkaa, joka perustuu pitkän aikavälin tuotto-odotuksiin, ei kuitenkaan voi järkevästi ajatella toimia siten, että se tekisi yhtämittaisesti vuosien ajan jatkuneiden tappiollisten kausien jälkeen pääomasijoituksen, joka taloudelliselta kannalta katsoen ei ainoastaan osoittautu yrityksen omaisuuden realisointia kalliimmaksi, vaan lisäksi liittyy yrityksen myyntiin, joka vie tältä sijoittajalta kaikki voiton saamisen mahdollisuudet myös pitkällä aikavälillä⁽¹³⁰⁾.

(265) Tarkemmin sanottuna yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Gröditzler antamassaan tuomiossa katsonut, että sen ratkaisemiseksi, sisältyykö yrityksen yksityistämiseen negatiivisella myyntihinnalla valtiontueksi katsottavia seikkoja, ”on arvioitava, olisiko kooltaan julkista sektoria hoitaviin organisaatioihin rinnastettavissa oleva yksityinen sijoittaja saattanut tehdä samanlaisissa olosuhteissa yhtä suuria pääomasijoituksia mainitun yrityksen myynnin yhteydessä vai olisiko se päättänyt purkaa yrityksen”⁽¹³¹⁾.

10.2.2 *Soveltaminen käsiteltävänä olevassa asiassa*

(266) Sen ratkaisemiseksi, onko kysymyksessä oleva toimenpide luonteeltaan tuki, komission on "arvioitava, onko valtion valitsema ratkaisu edullisin myös muihin ratkaisuihin (mukaan luettuna tukitoimien toteuttamatta jättäminen) verrattuna. Jos näin on, päädytään johtopäätöksen, jonka mukaan valtio on toiminut yksityisen sijoittajan tavoin" (132).

10.2.2.1 *Markkinataloudessa toimivaa yksityistä osakkeenomistajaa koskevan periaatteen noudattaminen*

(267) Tässä yhteydessä on syytä tuoda esiin, että suuret yritykset eivät voi tällä hetkellä sulkiessaan tuotantolaitoksia tai asettaessaan tytäryhtiötä selvitystilaan olla välittämättä niistä yhteiskunnallisista seurauksista, joita sulkemiseen tai selvitystilaan asettamiseen liittyy.

(268) Tämän vuoksi ne toteuttavat yleensä sosiaaliohjelmaa, joihin saattaa sisältyä sellaisia henkilöstön uudelleenkuulutus- ja työnhauun tukemista, erorahoja ja jopa paikalliseen taloudelliseen rakenteeseen kohdistuvia toimia, jotka ylittävät sen, mitä laissa ja työehtosopimuksissa edellytetään.

(269) Komissio toteaa, että SNCM on CGMF-konsernin (Compagnie Maritime Générale et Financière) välityksellä valtion määräysvallassa oleva yritys.

(270) Komissio katsoo, että jos SNCM olisi asetettu selvitystilaan (133), mainittuja toimia olisi toteutettu lakisääteisten velvoitteiden nojalla, mutta myös emoyhtiön ja sen lopullisen osakkeenomistajan yrityskuvan säilyttämiseksi (134).

(271) Komissio huomauttaa, että vuoden 2004 kauhukuvat yrityksen asettamisesta selvitystilaan aiheuttivat lukuisia merkittäviä yhteiskunnallisia levottomuuksia. Syyskuun 2004 vakava työmarkkinaosapuolten välinen konflikti muun muassa keskeytti SNCM:n laivojen toiminnan 16 päiväksi. Komissio toteaa lisäksi, että Ranskan viranomaiset ovat osoittaneet numeromääräisesti, että vuoden 2004 yhteiskunnallinen liikehdintä, joka on heikentänyt emoyhtiön yrityskuvaa, on vähentänyt merkittävästi SNCM:n matkustajamääriä ja siten myös heikentänyt sen liikevaihtoa. Komissio korostaa, että koska kesän 2004 vahingollinen työmarkkinailmapiiri vaikeutti SNCM:n taloudellista tilannetta, yrityksen osakkeenomistaja otti keväällä 2005 yhdessä ammattiliittojen kanssa käyttöön sosiaaliohjelman, joka keskeytettiin huhtikuussa 2005. Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo toteen näytetyksi, että mikäli SNCM olisi asetettu selvitystilaan, se, ettei CGMF-konserni olisi huolehtinut täydentävistä irtisanomiskorvauksista, olisi aivan varmasti haitannut emoyhtiön ja sen lopullisen osakkeenomistajan yrityskuvaa.

(272) Näin ollen komissio katsoo, että näihin toimenpiteisiin liittyvät kustannukset on otettava huomioon määrittettä-

essä selvitystilasta aiheutuvia kustannuksia. Kyseiset kustannukset olisivat siinä tapauksessa vaikuttaneet SNCM:n realisointiarvoon mikäli se olisi ollut positiivinen ja/tai jos CGMF/valtio olisi osakkeenomistajana vastannut siitä suoraan. Komissio katsoo, että missä tahansa muussa ratkaisussa olisi sivuutettu se sosiaalinen todellisuus, jonka suuret yritykset joutuvat nykyään kohtamaan (135).

(273) Selvitystilasta osakkeenomistajalle aiheutuvien kustannusten määrittämisessä komissio käyttää oletettua vähimmäismäärää, joka vastaa ainoastaan täydentäviä irtisanomiskorvauksia.

(274) Tältä osin Ranskan viranomaiset katsovat, että vuoden 2005 sosiaaliohjelman perusteella, joka puolestaan perustuu vuoden 2002 sosiaaliohjelmaan, esitettävä arvio on [...]–[...] euroa työntekijää kohti, toisin sanoen yhteensä [...]–[...] miljoonaa euroa. Ranskan viranomaiset täsmensivät, että edellä mainitun haarukan alarajan osalta on pelättävissä, että sosiaaliohjelman kuluja vielä nostaa eläkeikä lähestyvien työntekijöiden, joiden poistuminen tapahtuu erittäin edullisissa olosuhteissa, erittäin merkittävä osuus. Lisäksi on otettu huomioon, että yhtiön selvitystila ja koko henkilökunnan irtisanominen ei ole verrattavissa tilanteeseen, jossa toimintaa voidaan jatkaa työvoiman uudelleenjärjestelyn ansiosta, kuten viitteenä olevan sosiaaliohjelman tapauksessa.

(275) Komission asiantuntija on suorittanut Ranskan viranomaisten esittämiä lukuja ja äskettäin Ranskassa toteutettuja sosiaaliohjelmaa koskevan vertailevan analyysin. Hewlett Packardin vuoden 2003 sosiaaliohjelma maksoi 214 000 euroa ja vuoden 2005 ohjelma 50 000–400 000 euroa henkeä kohti. Péchineyn vuonna 2004 Alcaniin sulautumisen jälkeen toteuttama sosiaaliohjelma maksoi 128 000 euroa henkeä kohti. Giat Industries -yhtiön sosiaaliohjelman aikana vuonna 2004 kustannukset työntekijää kohti olivat noin 162 000 euroa; Gemplus-yhtiöllä kyseiset kustannukset olivat 71 000 euroa vuonna 2002 ja Danonella (keksitoimiala) 69 000 euroa vuonna 2001. Vuonna 2002 Yves Saint Laurent Haute Couture ilmoitti sosiaaliohjelmansa hinnaksi 115 000 euroa työntekijää kohti. Airbus France -yhtiön helmikuussa 2007 ilmoittamassa Power 8 -suunnitelmassa esitettiin 68 000 euron kustannukset työntekijää kohti (136). Vuonna 2008 Michelinin sosiaaliohjelman kustannukset olivat 157 400 euroa työntekijää kohti.

(276) Satamatyöntekijöiden osalta komissio täsmentää, että tilintarkastustuomioistuin mainitsee heinäkuussa 2006 antamassaan julkisessa aihekohtaisessa kertomuksessa "Les ports français face aux mutations du transport maritime: l'urgence de l'action" (Ranskan satamat meriliikenteen muutosten kourissa: toimien kiireellisyys) vuoden 2004 sosiaaliohjelman kokonaiskustannuksiksi lähtijää kohti 145 000 euroa itsenäisten satamien ja 209 000 Marseillen sataman osalta.

- (277) Komissio muistuttaa, että sen Société Française de Production -yhtiöstä 17. heinäkuuta 2002 tekemä päätös auttaa havainnollistamaan avokäsitistyksen kustannuksia tapauksessa, jossa vaikeuksissa oleva yritys yksityistetään. Avokäisyys on tullut maksamaan valtiolle 43,1 miljoonaa euroa (toisin sanoen 151 000 euroa työntekijää kohti ohjelmassa, jossa ennakoitaan 285 työntekijän lähteminen), joka lisätään lakisääteisistä ja sopimusperusteisista velvoitteista aiheutuviin 5,3 miljoonan euron kustannuksiin (kustannukset ovat yhteensä siis 169 000 euroa työntekijää kohti).
- (278) Tämän vertailevan tutkimuksen perusteella komissio katsoo, että oletamus, jonka mukaan jokaiselle työntekijälle maksetaan [...] euron täydentävä irtisanomiskorvaus, on yhdenmukainen niiden kustannusten kanssa, joita irtisanotusta työntekijästä aiheutuu yksityisten osakkeenomistajien samalla ajanjaksolla toteuttamien sosiaaliohjelmien mukaan.
- (279) Lisäksi komissio arvelee, että SNCM:n koko henkilöstön irtisanominen yrityksen selvitystilän yhteydessä on todennäköisin oletamus, erityisesti, koska julkisen palvelun sopimuksen myöntämisestä vuosiksi 2007–2013 ei ollut vielä järjestetty tarjouskilpailua eikä lopullista päätöstä ollut vielä tehty. Kun otetaan vielä huomioon SNCM:n huolestuttava taloudellinen tilanne, ei todellakaan tunnu todennäköiseltä, että toiminnan jatkamiseksi olisi laadittu suunnitelma siten, että yritykseen olisi sovellettu akordimenettelyä ja irtisanomisilta olisi vältytty.
- (280) Edellä esitettyjen seikkojen perusteella komissio arvioi, että CGMF (valtio) olisi joutunut käyttämään täydentäviin irtisanomiskorvauksiin yhteensä [...] miljoonaa euroa.
- (281) Tutkimuksen tässä vaiheessa komission on määritettävä SNCM:n realisointiarvo ilman täydentäviä irtisanomiskorvauksia. Itse asiassa se, onko valtio toiminut markkinataloussijoittajan tavoin, on selvitettävä vertailemalla juuri tämän realisointiarvon, mikäli se olisi ollut positiivinen, ja täydentävien irtisanomiskorvausten välistä eroa negatiiviseen myyntihintaan. Tässä yhteydessä komissio käyttää jälleenhankinta-arvoihin perustuvaa varojen arvoa. Jälleenhankinta-arvoihin perustuvaa varojen arvoa koskevan menetelmän mukaan varat todetaan riittämättömiksi, kun reaaliarvallisuuksien taloudellinen arvo (joka on yleensä suurempi kuin nettomääräinen kirjanpitoarvo) ei kata todellisten velkojen taloudellista arvoa.
- (282) Kuten edellä on selostettu varojen riittämättömyyden toteutuksen osalta, komissio on käsiteltävänä olevassa asiassa asiantuntijansa⁽¹³⁷⁾, avustuksella vahvistanut, ettei SNCM:n omaisuuden arvo 30. syyskuuta 2005 riittänyt saatavien suorittamiseen etuoikeutetuille ja etuoikeudettomille velkojille (mukaan lukien työntekijät, joilla on taanomaisia saatavia).
- Arviointimenetelmän valinta
- (283) Komissio katsoo, että nettovarallisuuden arvioiminen on yleisesti käytetty menetelmä arvioitaessa meriliikennealan yhtiöitä. Lisäksi se katsoo, että tämä menetelmä soveltuu erittäin hyvin SNCM:n tilanteeseen, koska sen pääosakkaalle yrityksen luovutuksen ainoana vaihtoehtona on selvitystilään asetetun yrityksen hakeminen konkurssiin.
- (284) Muiden arviointimenetelmien, erityisesti vapaiden operaationaalisten diskontattujen kassavirtojen menetelmän, osalta komissio katsoo, että kyseisellä menetelmällä ei ole merkitystä tarkasteltavana olevassa asiassa, koska siinä otaksutaan virheellisesti SNCM:n toiminnan jatkuvan.
- Viitepäivä
- (285) Komissio pitää ajankohtaa 30. syyskuuta 2005 SNCM:n arvioinnin viitepäivänä, koska se on päivä, jona valinta ostotarjouksen hyväksymisen ja yrityksen selvitystilän välillä tosiasiallisesti suoritettiin. BCP:n valinnasta päätettiin 27. syyskuuta 2005.
- SNCM:n omaisuuden arvo
- (286) Komissio panee erityisesti merkille, että SNCM:n osakas määrittä yhdessä Ernst & Young -toimiston kanssa yrityksen selvitystilasta aiheutuvat kustannukset 30. syyskuuta 2005 (edellä mainittu CGMF:n raportti), ja Oddo Corporate Finance ja Paul Hastings -toimisto laativat asiasta oman raporttinsa. Komissio muistuttaa, että Oddo-Hastingsin raportissa SNCM:n omaisuuden arvoksi esitetään [...] miljoonaa euroa.
- (287) Laivoihin erikoistunut välittäjä, BRS, arvioi SNCM:n omistamien alusten⁽¹³⁸⁾ bruttomyyntiarvoksi [...] miljoonaa euroa 30. syyskuuta 2005, ja Oddon raportissa SNCM:n aluskannan arvoksi esitettiin [...] miljoonaa euroa hinnaanalennusten⁽¹³⁹⁾, välityspalkkion⁽¹⁴⁰⁾ ja ennakoimattomien oikeudellisten kulujen⁽¹⁴¹⁾ jälkeen.

Taulukko 4

Arvioita SNCM:n omaisuuden arvosta 30. syyskuuta 2005

(miljoonina euroina)

	Omaisuuden arvo Oddon raportissa	Omaisuuden arvo komission asiantuntijan mukaan
Aineettomat hyödykkeet	—	—
Aineelliset hyödykkeet		
— omistetut alukset	(...)	(...)
— kiinteistöt ⁽¹⁾	(...)	(...)
Rahoitusomaisuus ⁽²⁾	(...)	(...)
<i>Käyttöomaisuus</i>	(...)	(...)
Varastot	—	—
Ennakkomaksut	—	—
Saatavat asiakkailta	(...)	(...)
Muut saatavat ⁽³⁾	(...)	(...)
Nettokassavarat	(...)	—
Siirtovelat ja ennakkomaksut	—	—
<i>Muu omaisuus</i>	(...)	(...)
omaisuus yhteensä	(...)	(...)

⁽¹⁾ Ranskan viranomaiset tarkentavat, että kiinteistöjen (mm. SNCM:n pääkonttorin) realisointiarvo perustuu kiinteistöasiantuntijan marraskuussa 2003 esittämään arvioon, johon on lisätty [...] prosenttia hintojen nousun huomioimiseksi.

⁽²⁾ Rahoitusomaisuuteen kuuluvat pääasiallisesti SNCM:n omistamat osakkeet yhtiöissä Sud-Cargos, Aliso, CGTH, CMN ja Ferrytour.

⁽³⁾ Tähän kohtaan sisältyy pääasiallisesti saatavia valtiolta, erityisesti korvaus julkisen palvelun velvoitteista syyskuulta 2005 ja työttömyyskassan (Assedic) palauttamatta olevat työnantajamaksut varainhoitovuodelta 2004.

Lähteet: Oddo-Hastingsin raportti, komission asiantuntijan raportti

(288) Yllä olevasta taulukosta komissio panee merkille, että aluskanta muodostaa merkittävimmän osan yrityksen omaisuuden arvosta. Komission asiantuntija totesi vertailuanalyysin (niissä kohdin, joissa se oli mahdollinen) perusteella, että alusten bruttomyyntiarvoon sovellettava hinnanalennus ja ennakoimattomat oikeudelliset kulut olivat asianmukaisia. Näin ollen hän ei nähnyt mitään syytä hylätä Ranskan viranomaisten esittämää arviota aluskannan arvosta.

(289) Komissio pitää hinnanalennusta yhdenmukaisena niiden alennusten kanssa, joita aluksista myönnetään, kun ne myydään konkurssin yhteydessä. Komission asiantuntijan mukaan esimerkiksi Oostende–Ramsgate-linjalla liikennöivä belgialainen Régie des Transports Maritimes luopui vuonna 1997 kahdesta autolautasta arviolta 35 prosentin ja 45 prosentin hinnanalennuksella. Tuorempana esimerkkinä Festival Cruises luopui kolmesta risteilyaluksesta keskimäärin 20 prosentin hinnanalennuksella. Samankaltaisissa tilanteissa todetut hinnanalennukset ovat

siis samansuuruisia kuin ne, joita Ranskan viranomaiset ovat soveltaneet käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

(290) Koska markkinoilla ei ole tehty mitään vastaavaa liiketoimetta, komissio katsoo, että ennakoimattomien oikeudellisten kulujen perustelut ovat yhdenmukaisia sen kanssa, että melko tarkoin rajattuun käyttöön tarkoitettujen alusten markkinat ovat kapeat.

(291) Komissio panee myös merkille, että sen riippumaton asiantuntija on tarkistanut ylöspäin rahoitusomaisuuden arvoa, erityisesti SNCM:n osakkuutta CMN:ssä ([...] miljoonasta eurosta [...] miljoonaan euroon). Kun otetaan huomioon, että Stef-TFE on esittänyt komissiolle tämän tutkinnan yhteydessä tarjouksen ostaa kyseiset osakkeet [...] miljoonalla eurolla, komissio katsoo, että yhtiön selvitystilän yhteydessä on kohtuullista arvioida SNCM:n CMN:ssä omistamien osakkeiden arvoksi [...] miljoonaa euroa.

- (292) Komission asiantuntija ei esittänyt erityisiä huomioita muista omaisuuseristä esitetystä arvioista. Hän ei kuitenkaan hyväksynyt kohtaa ”nettokassavarat”, koska se osoittaa tappiota. Komissio on samaa mieltä siitä, että kyseinen kohta kuuluu SNCM:n vastuisiin.
- (293) Mukautusten jälkeen komissio arvioi, että SNCM:n omaisuuden arvo oli [...] miljoonaa euroa 30. syyskuuta 2005.
- SNCM:n vastuiden arviointi
- (294) Komissio toteaa, että Ranskan viranomaiset esittävät etuoikeutettujen saatavien määräksi [...] miljoonaa euroa ja muiden saatavien määräksi [...] miljoonaa euroa (lukuun ottamatta täydentäviä irtisanomiskorvauksia).
- (295) Yrityksen velkojen alalla Ranskan viranomaiset arvioivat sosiaaliohjelman sopimusperusteisten kustannusten määräksi [...] miljoonaa euroa. Sopimusperusteiset sosiaaliohjelman liittyvät kustannukset on laskettu yksilökohtaisesti kunkin palkansaajan osalta työsopimuksen luonteen (toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, määräaikainen työsopimus), sovellettavien määräysten ja työehtosopimusten (laivahenkilöstö, maahenkilöstö ja päällystö), palvelusvuosien, luokituksen ja palkan perusteella. Määrä sisältää erorahat ([...] miljoonaa euroa), irtisanomisajan korvaukset ([...] miljoonaa euroa), tavanomaiset irtisanomiskorvaukset ([...] miljoonaa euroa) ja Delalande-maksun ([...] miljoonaa euroa) ⁽¹⁴²⁾.
- (296) Sosiaaliohjelman muut kuin sopimusperusteiset kustannukset ovat Ranskan viranomaisten mukaan arviolta [...] miljoonaa euroa. Näihin sosiaaliohjelman kustannuksiin kuuluvat kaikki SNCM:n irtisanomisia koskeviin lakisääteisiin ja sääntömääräisiin velvollisuuksiin liittyvät toimenpiteet ⁽¹⁴³⁾ ja sopimusperusteiseen sosiaaliohjelman liittyvät välilliset kustannukset ⁽¹⁴⁴⁾.
- (297) Tärkeimpien käyttösopimusten purkamisen kustannukset liittyvät lähinnä [...] miljoonan euron suuruiseen pankkitakaukseen, joka on annettu takeeksi siitä, että SNCM:n täyttää moitteettomasti julkisen palvelun velvoitteensa, sekä sopimussakkoon, joka on [...] prosenttia vuoden 2005 [...] miljoonan euron viitekorvauksesta, eli noin [...] miljoonaa euroa, jos sopimuskumppani ei täytä velvoitteitaan.
- (298) Leasing-sopimuksella hankittujen alusten luovutukseen liittyvistä nettovastuista ⁽¹⁴⁵⁾ Ranskan viranomaiset korostavat, että laivoihin erikoistunut välittäjä BRS arvioi tiettyjen oletusten perusteella ⁽¹⁴⁶⁾ luovutusten nettotuotoksi [...] miljoonaa euroa 30. syyskuuta 2005 hinnanalennuksen, välityspalkkion ja kuljetusmaksujen jälkeen. Kun verosäästöt ja pankkivelat ovat yhteensä [...] miljoonaa euroa, leasing-sopimuksella hankittuihin aluksiin liittyväksi pankkivelaksi jää [...] miljoonaa euroa.

Taulukko 5

Arvioita SNCM:n vastuiden arvosta 30. syyskuuta 2005

(miljoonina euroina)

	Vastuiden arvo Oddon raportissa	Vastuiden arvo komission asiantuntijan mukaan
Etuoikeutetut velat:		
— sosiaaliset korvaukset ja verovelat	(...)	(...)
— velat, joiden vakuutena on omaisuutta ⁽¹⁾	(...)	(...)
Sopimusperusteiset sosiaaliohjelman kustannukset	(...)	(...)
Eläkerahastojen kustannukset ⁽²⁾	(...)	(...)
Selvitystilasta aiheutuvat kustannukset	(...)	(...)
Toiminnan lisätappiot ⁽³⁾	(...)	(...)
Etuoikeutettujen velkojen saatavien suorittaminen	(...)	(...)
Etuoikeutetut saatavat ⁽⁴⁾	(...)	(...)
Sosiaaliohjelman muut kuin sopimusperusteiset kustannukset	(...)	(...)
Tärkeimpien käyttösopimusten purkamisen kustannukset	(...)	(...)

	(miljoonina euroina)	
	Vastuiden arvo Oddon raportissa	Vastuiden arvo komission asiantuntijan mukaan
Leasing-sopimuksella hankittujen alusten luovutuksen lisäkustannukset	(...)	(...)
Etuoiikeudettomien velkojen saatavien suorittaminen	(...)	(...)

(1) Alukset Napoléon Bonaparte ja Paglia Orba ovat niiden rahoittamiseksi otettujen lainojen vakuutena.

(2) Tämä kohta perustuu siihen, että SNCM on sitoutunut vastaamaan osasta täydentävien eläkerahastojen kustannuksista.

(3) Selvitystilan päättymiseen asti. Lisätappiot perustuvat oletukseen, että palkat maksetaan vain yhdeltä kuulta. Niihin kuuluvat myös yksinomisituksessa olevien alusten käytöstä poistamisen kustannukset, joista ei ole vähennetty omaisuuden arvoa. Tämä kustannus vastaa alusten seisontaa satamassa luovutukseen asti.

(4) Etuoiikeudet saatavat jakautuvat seuraavasti: riski- ja kuluvaraukset ([...] miljoonaa euroa), sidotut velat / osakkuudet ([...] miljoonaa euroa), toimittajat ([...] miljoonaa euroa), yleinen edustus ([...] miljoonaa euroa), velat konsernille ja kumppaneille ([...] miljoonaa euroa), siirtovelat ([...] miljoonaa euroa).

Lähteet: Oddo-Hastingsin raportti, komission asiantuntijan raportti

(299) Komissio panee merkille, että sosiaaliset korvaukset muodostavat suurimman osan SNCM:n vastuista. Komission asiantuntija on tarkistanut kaikki etuoikeutettujen sosiaalisten korvausten, eli sosiaaliohjelman sopimusperusteisten kustannusten, laskentakaavat kyselyjen avulla, eikä hän ole todennut mitään poikkeavuuksia tai virheitä. Tarkistuksen perusteella komissio pitää asianmukaisena [...] miljoonan euron määrää, jonka Ranskan viranomaiset ovat esittäneet sosiaaliohjelman sopimusperusteisiksi kustannuksiksi.

(300) Komissio pitää toiminnan lisätappioiden arviota varovaisena, kun otetaan huomioon, että kauppalaain L.622–10 pykälän ja 27. joulukuuta 1985 annetun asetuksen nro 85–1388 119–2 pykälän nojalla kauppatuomioistuimien voi määrätä SNCM:n jatkamaan toimintaa kahden kuukauden ajan ja syyttäjän pyynnöstä vielä kahden kuukauden ajan julkisen palvelun velvoitteen johdosta.

(301) Komission asiantuntija ei ole esittänyt erityisiä vastaväitteitä etuoikeutetuista saatavista. Hän on kuitenkin korjannut [...] miljoonan euron määrää [...] miljoonan euron nettokassavaroiden, jotka siirrettiin omaisuuspuolelta. Komission mielestä tämä korjaus on yhdenmukainen SNCM:n omaisuuden arvioinnissa tehdyn muutoksen kanssa.

(302) Sosiaaliohjelman muiden kuin sopimusperusteisten kustannusten osalta (lukuun ottamatta täydentäviä irtisanomiskorvauksia) komission asiantuntija arvioi oikeudenkäyntien kustannuksiksi [...] miljoonaa euroa Ranskan viranomaisten esittämän [...] miljoonan euron sijasta. Tässä yhteydessä komissio pitää varmana, että ammattiyhdistykset vaativat määräaikaisten sopimusten muuttamista toistaiseksi voimassa oleviksi työsopimuksiksi⁽¹⁴⁷⁾, mutta lukuun tulisi sen mukaan sisällyttää vain ne mää-

räaikaiset työntekijät, joiden kohdalla tämä riski on lähes varma (eli [...] määräaikaista työntekijää). Kun oletetaan, että ensimmäiseen ryhmään kuuluvien [...] määräaikaisen työntekijän bruttokuukausipalkka on [...] euroa ja heille korvataan 9 kuukauden palkka, ja toisen ryhmän [...] määräaikaiselle työntekijälle korvataan 6 kuukauden palkka, määräksi saadaan [...] miljoonaa euroa.

(303) Komissio katsoo, että leasing-sopimuksella hankittujen alusten luovutukseen liittyvien nettovastuiden laskennan pohjana olevat oletukset ovat perusteltuja, erityisesti kun taloudellisten yhteenliittymien sopimuksissa rajoitetaan kolmansien osapuolien tukia SNCM:lle ja asetetaan verotettujen edellytykseksi alusten purjehtiminen Ranskan lipun alla. Leasing-sopimuksella hankittujen alusten yhteydessä ei myöskään voida soveltaa ennakoimattomia oikeudellisia kuluja, koska nämä alukset ovat taloudellisten yhteenliittymien velkojapankkien luovuttamia. Näin ollen komissio katsoo aiheelliseksi, että 30. syyskuuta 2005 ja aluksen tosiasialisen luovutuspäivämäärän välisenä aikana otetaan huomioon kuljetusmaksu.

(304) Edellä esitetyn perusteella komissio arvioi, että 30. syyskuuta 2005 SNCM:n etuoikeudet saatavat olivat yhteensä [...] miljoonaa euroa ja etuoikeudet saatavat [...] miljoonaa euroa.

Omaisuuden riittämättömyyttä koskeva toteamus

(305) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että 30. syyskuuta 2005 SNCM:n omaisuuden arvo ([...] miljoonaa euroa) ei riittänyt kattamaan etuoikeutettujen velkojen saatavia ([...] miljoonaa euroa) eikä etuoikeudettomien velkojen saatavia [...] miljoonaa euroa).

P ä ä t e l m ä

(306) Tässä tilanteessa, kun korvauskannetta ei ole nostettu (ks. edellä) ja kun otetaan huomioon tämän päätöksen 273 kohta ja omaisuuden riittämättömyys, SNCM:n selvitystilasta CGMF:lle aiheutuvat kustannukset rajoittuisivat täydentäviin irtisanomiskorvauksiin, joiden määrä on [...] miljoonaa euroa.

(307) Näin ollen Ranskan viranomaisten päätös luovuttaa SNCM 158 miljoonan euron negatiiviseen hintaan, kun selvitystilän vähimmäiskustannukset olisivat olleet [...] miljoonaa euroa, vastaa yksityisen yritysyhdyksen markkinataloudessa tekemää päätöstä.

10.2.2.2 SNCM:n konkurssin seuraukset

(308) Komissio tarkasteli myös Ranskan viranomaisten väitettä, jonka mukaan valtio voitaisiin enemmistöosakkaana määrätä vastaamaan vastuista, jos yritys asetettaisiin selvitystilaan (ks. edellä). Siinä tapauksessa selvitystilasta valtiolle osakkeenomistajana aiheutuvien kustannusten laskennassa pitäisi Ranskan viranomaisten mukaan ottaa huomioon kansallinen lainsäädäntö, kuten komissio on myöntänyt asiassa ABX Logistics tekemässään päätöksessä⁽¹⁴⁸⁾, ja laskenta olisi tehtävä tapauskohtaisesti alan erityispiirteiden⁽¹⁴⁹⁾ ja asian olosuhteiden pohjalta.

(309) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio panee merkille, että Ranskan viranomaiset toimittivat sille 28. maaliskuuta 2006 asiakirjoja todisteeksi siitä, että SNCM:n osakkeenomistaja oli hakenut itselleen edullisinta vaihtoehtoa tarkastelemalla rinnakkain ja alusta lähtien kahta vaihtoehtoa: yrityksen asettamista selvitystilaan ja sen myyntiä negatiiviseen hintaan.

(310) Edellä mainittujen komissiolle toimitettujen asiantuntijalausuntojen perusteella Ranskan viranomaiset arvioivat, että Ranskan valtio olisi osakkeenomistajana joutunut vastaamaan CGMF:n kautta yhteensä [...] – [...] miljoonasta eurosta 30. syyskuuta 2005. Tässä arvioissa otetaan huomioon muun muassa riski siitä, että Ranskan valtio määrätään vastaamaan vastuista, jos tuomioistuimien katsoisi sen tosiasiallisesti johtaneen SNCM:ää, ja riski siitä, että

valtio tuomitaan maksamaan irtisanotuille työntekijöille täydentäviä irtisanomiskorvauksia. Ranskan viranomaisten mielestä nämä riskit on sisällytettävä SNCM:n mahdollisen selvitystilän kustannusten laskelmaan.

(311) Näin ollen on arvioitava tosiasialliset kustannukset, jotka SNCM:n konkurssista olisi todennäköisesti aiheutunut Ranskalle osakkeenomistajana, jotta voitaisiin määrittellä, olisiko asiaan perehtynyt osakkeenomistaja näiden kustannusten suuruuden johdosta mieluummin myynyt välittömästi tytäryhtiönsä 158 miljoonan euron negatiivisella hinnalla kuin ottanut riskin, että hänet tuomitaan maksamaan kyseiset kustannukset⁽¹⁵⁰⁾.

a) Valtion mahdollinen tuomitseminen vastaamaan vastuista

(312) Ranskan lainsäädännön mukaan konkurssissa olevan yhtiön selvityshenkilö voi nostaa yhtiön entisiä johtajia vastaan korvauskanteen ja vaatia niitä vastaamaan vastuista, jos pelastussuunnitelma puretaan tai yritykseen sovelletaan akordi- tai konkurssimenettelyä⁽¹⁵¹⁾.

(313) Konkurssissa olevan yhtiön entisiä johtajia vastaan nostetun korvauskanteen perusteena on tarve palauttaa ennalleen yhtiön omaisuus, mikä kuuluu selvityshenkilön tehtäviin.

(314) Ranskan viranomaiset ovat vakuuttaneet useissa komissiolle lähettämässään kirjeissä, että on enemmän kuin todennäköisesti, että kansallinen tuomioistuin tuomitsee valtion vastaamaan johtamansa yrityksen vastuista ja että tämä oletus on sisällytettävä SNCM:n mahdollisen selvitystilän kustannusten laskelmaan.

(315) SNCM esitti 28. helmikuuta 2008 toimittamissaan asiakirjoissa asiantuntijalausannon, jossa arvioidaan Ranskan valtiota vastaan nostettavan korvauskanteen oikeudellisia seurauksia. Raportissa todetaan, että asiaa käsittelevä kauppatuomioistuin pitäisi erittäin todennäköisesti Ranskaa vastuullisena ja tuomitsisi sen vastaamaan kaikista SNCM:n sosiaalisista korvauksista.

- (316) Näin ollen komissio katsoo, että kun otetaan huomioon SNCM:n omaisuuden riittämättömyys (ks. edellä) ja selvityshenkilön mahdollinen vastuuvollisuus laiminlyön- nin tapauksessa vuoden 1985 nojalla ja vuodesta 2005 lähtien velkojen toimia koskevan lain nojalla, Ranskan valtiota vastaan olisi hyvin todennäköisesti nostettu kor- vauskanne, jos SNCM olisi asetettu konkurssiin ⁽¹⁵²⁾.
- (317) Asiaa koskevassa lainsäädännössä säädetään, että selvitys- tilassa olevan yhtiön sosiaaliset korvaukset voidaan siirtää yhtiön entisten tosiasiallisten tai oikeudellisten johtajien vastuulle, jos neljä edellytystä täyttyy.
- i. *Valtion tunnustaminen konkurssimenettelyssä olevan yrityksen lai- liseksi tai tosiasialliseksi johtajaksi* ⁽¹⁵³⁾
- (318) Komissio huomauttaa, että SNCM:n asiantuntija on toi- mittanut yksityiskohtaisen erittelyn, jonka perusteella voi- daan päätellä, että Ranskan valtiota olisi hyvin todennä- köisesti pidetty SNCM:n tosiasiallisena johtajana. Edellä mainitussa asiantuntijaraportissa on pääasiallisesti osoi- tettu sovellettavan oikeuskäytännön ⁽¹⁵⁴⁾, mukaisesti, että valtio oli pitkän ajan kuluessa toteuttanut positiivisia johtamistoimia, jotka eivät selvästikään kuuluneet laissa säädettyihin hallinnollisiin tarkastuksiin. Erityisesti SNCM:n asiantuntijan raportin mukaan valtio on tehnyt päätöksiä itse käyttöön ottamansa valvontavallan puit- teissa käyttäen siten väärin valvontavaltansa tekemällä päätöksiä yrityksen puolesta sen sijaan, että kyseisten päätösten tekemisestä vastaisivat johtajat, joilla on toimi- valta tehdä ne. Lisäksi vaikuttaa siltä, ettei SNCM:n joh- toelimillä ollut minkäänlaista tosiasiallista itsenäisyyttä yrityksen johdossa olevaan valtioon nähden. Valtio aset- tui siten SNCM:n johtoelinten asemaan ja teki yksin stra- tegiset päätökset tiedottamatta niistä kyseisille johtajille.
- (319) Komissio toteaa, etteivät Ranskan viranomaiset ole 28. maaliskuuta 2008 päivätyssä kirjeessään esittäneet epäilyjä siitä, että Ranskan valtiota pidetään SNCM:n tosi- asiallisena johtajana. Ranskan viranomaiset esittävät 20. marraskuuta 2006 päivätyssä kirjeessään, että tuomi- oistuimien määritteli valtion SNCM:n osakkeenomistajana yrityksen tosiasialliseksi johtajaksi. On kuitenkin selvää, ettei tällaista ilmoitusta voida valtioneuvoston men- nettelyn yhteydessä pitää oikeudellisesti riittävänä näyt- tönä siitä, että tuomioistuimien olisi katsonut kansalliset vi- ranomaiset kyseisten toimenpiteiden kohteena olleen yri- tyksen tosiasialliseksi johtajiksi, tai siitä, kuinka todennä- köistä tämä olisi ollut.
- (320) Käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa komission ei tar- vitse lausua enempää Ranskan viranomaisten esittämien seikkojen arvioinnista, kun otetaan huomioon johtopää- tös, johon komissio päätyi edellä olevassa jaksossa 10.2.2.1.
- ii. *Yksi tai useampi liikkeenjohdollinen virhe, johon Ranskan valtio on syyllistynyt konkurssimenettelyssä olevan yrityksen tosiasiallisena johtajana*
- (321) Komissio huomauttaa, että SNCM:n asiantuntijan rapor- tissa luetellaan joukko tosiseikkoja sen osoittamiseksi, että valtio on SNCM:n tosiasiallisena johtajana tehnyt liikkeenjohdollisia virheitä.
- (322) Se tuo erityisesti esiin, että Ranskan valtio on tehnyt investointeihin liittyviä virheitä [...]. Lisäksi valtio on sen mukaan tehnyt useita [...] liittyviä liikkeenjohdollisia virheitä.
- (323) Tältä osin [...] ⁽¹⁵⁵⁾. Ranskan viranomaiset pitävät 30. huhtikuuta 2007 päivätyssä kirjeessään vastuussa ole- van valtion riskiä tulla tuomituksi hyvin suurena, kun ote- taan huomioon kauppalain L.651–2 pykälässä tarkoite- tun liikkeenjohdollisen virheen määrittelyperusteet [...]. On kuitenkin selvää, ettei tällaista ilmoitusta voida valti- ontukia koskevan menettelyn yhteydessä pitää oikeudel- lisesti riittävänä näyttönä siitä, että tuomioistuimien olisi kat- sonut kansallisten viranomaisten syyllistyneen väitettyihin virheisiin, tai siitä, kuinka todennäköistä tämä olisi ollut.
- iii. *Varojen riittämättömyyden toteaminen*
- (324) Komissio toteaa, että Ranskan viranomaiset ovat 16. marraskuuta 2006 päivätyssä kirjeessään toimittaneet arvioinnin SNCM:n varojen riittämättömyydestä edellä mainittujen CGMF:n ja Oddo-Hastingsin asiantuntijara- porttien perusteella. Komissio panee merkille, että SNCM:n komissiolle korvauskanteesta helmikuussa 2008 toimittama asiantuntijalausunto perustuu näihin sa- moihin raportteihin, ja siinä todetaan varat riittämättö- miksi siinä tapauksessa, että yritys hakeutuu konkur- ssimenettelyyn. Varojen riittämättömyyttä 30. syyskuuta 2005 kuvaavien lukujen osalta Oddo-Hastingsin rapor- tissa mainitaan [...] miljoonan euron määrä, johon on päädytty määrittämällä SNCM:n omaisuuden arvon ([...] miljoonaa euroa) ja yrityksen vastuiden arvon (etuoike- utettujen velkojen, joiden määräksi arvioitiin [...] miljoonaa euroa, ja etuoikeudettomien velkojen, joiden mää- räksi arvioitiin [...] miljoonaa euroa) välinen ero.

- (325) Komissio huomauttaa, että edellä mainitun Ranskan lainsäädännön nojalla varat todetaan riittämättömiksi, kun yrityksen selvityshenkilön käytettävissä ei ole riittäviä varoja, jotta saatavat voitaisiin suorittaa etuoikeutetuille tai etuoikeudettomille velkojille. Siltä osin kuin on kyse erityisesti yrityksen sosiaaliperusteisista saamisista, yrityksen velat koostuvat vähintään tavanomaisista eli toisin sanoen niistä palkkasaatavista, jotka perustuvat suoraan työsopimukseen, työehtosopimukseen tai lakiin ja jotka selvityshenkilö automaattisesti kirjaa yrityksen vastuisiin ⁽¹⁵⁶⁾.
- (326) Komissio arvioi aiemmin, että SNCM:n varojen riittämättömyys oli [...] miljoonaa euroa 30. syyskuuta 2005.
- iv. *Syy-yhteyden olemassaolo virheiden ja todetun varojen riittämättömyyden välillä*
- (327) Ranskan viranomaisten mukaan korvauskanteen nostajan ei Ranskan lainsäädännön mukaan tarvitse määrittää johtajan liikkeenjohdollisesta virheestä johtuvaa vastuiden lisääntymistä. Kauppalaain L. 624–3 pykälän nojalla oikeushenkilön johtaja voidaan katsoa vastuulliseksi, vaikka liikkeenjohdollinen virhe, johon hän on syyllistynyt, olisi ainoastaan yksi varojen riittämättömyyden syistä, ja hänet voidaan velvoittaa ottamaan sosiaaliset korvaukset vastattavikseen kokonaisuudessaan tai osittain, vaikka ainoastaan osa niistä johtuisi hänen tekemästään virheestä ⁽¹⁵⁷⁾.
- (328) Komissio panee merkille, että SNCM:n asiantuntija luonnehtii liikkeenjohdollisten virheiden ja todetun varojen riittämättömyyden välistä yhteyttä ilmeiseksi. Mainitun asiantuntijan esittämien arvioiden perusteella valtion liikkeenjohdollisista virheistä, joista osa mainitaan tämän päätöksen 322 kohdassa, johtuva taloudellinen vahinko oli [...] miljoonaa euroa ⁽¹⁵⁸⁾.
- (329) Ranskan viranomaiset [...] ⁽¹⁵⁹⁾.
- (330) Lisäksi komissio toteaa, että 16. marraskuuta 2006, 27. huhtikuuta 2007 ja 28. maaliskuuta 2008 päivätyissä kirjeissään Ranskan viranomaiset [...] ⁽¹⁶⁰⁾. Ranskan viranomaiset [...] ⁽¹⁶¹⁾. Ranskan viranomaiset ovat itse todenneet 16. marraskuuta 2005 päivätyssä kirjeessään, että on selvää, että osakkeenomistajana oleva valtio, jonka tuomioistuimien katsoi SNCM:n (osakeyhtiö) tosiasialliseksi johtajaksi, velvoitettaisiin kauppalaain L651–2 pykälän nojalla todennäköisesti vastaamaan kokonaisuudessaan SNCM:n varojen riittämättömyydestä.
- (331) Tarkasteltavana olevaa asiaa koskevissa olosuhteissa komission ei tarvitse lausua enempää Ranskan viranomaisten esittämien seikkojen arvioinnista, kun otetaan huomioon johtopäätös, johon komissio päätyi edellä olevassa jaksossa 10.2.2.1.
- b) **SNCM:n konkurssimenettelystä aiheutuvien kokonais-kustannusten arvioiminen**
- Tosiasiallisen johtajan vastattavaksi asetettava osa puuttuvista varoista
- (332) Edellä esitetyn perusteella komission ei tarvitse toistaiseksi määrittää osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuun syntymisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia.
- (333) Tältä osin komissio huomauttaa, että kauppalaain L624–3 pykälän perusteella selvitystilassa olevan yrityksen laillinen tai tosiasiallinen johtaja velvoitetaan tällaisissa olosuhteissa vastaamaan varojen riittämättömyydestä kokonaisuudessaan tai osittain.
- (334) Komissio toteaa, että edellä mainitussa pykälässä tuomareille annetaan täysi vapaus arvioida, onko johtaja velvoitettava vastaamaan sosiaalisista korvauksista kokonaisuudessaan vai osittain. Oikeuskäytännön perusteella vaikuttaa siltä, että tuomioistuimet antavat johtajan käytöksen vaikuttaa päätöksiinsä ja muokkaavat tuomioita esitettyjen toteamusten mukaan.
- (335) Kuten edellä on esitetty, Ranskan viranomaisten mukaan Ranskan valtio velvoitettaisiin korvaamaan [...]–[...] prosenttia puuttuvista varoista, toisin sanoen [...]–[...] miljoonaa euroa.
- (336) Komissio korostaa, että Les Mines de Salsignes -yhtiötä, joka on BRGM:n (teollinen ja kaupallinen julkinen laitos) tytäryhtiön tytäryhtiö ⁽¹⁶²⁾, koskevassa SNCM:n tapausta muistuttavassa tapauksessa kassaatiotuomioistuimen kaupallinen jaosto velvoitti tosiasiallisen johtajan asemassa olevat BRGM:n ja sen tytäryhtiöt yhteisvastuullisesti muiden Les Mines de Salsignes -yhtiön johtajien kanssa vastaamaan varojen riittämättömyydestä kokonaisuudessaan ⁽¹⁶³⁾. Coframines-yhtiön ja BRGM:n ja siten viime kädessä valtion vastattavaksi asetettava sosiaalisten korvausten osuus oli 73,6 prosenttia. Tämän päätöksen mukaan yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että johtokunta oli riippuvuussuhteessa tarkasteltuihin kahteen yksikköön.
- (337) Komissio katsoo kuitenkin, etteivät Ranskan viranomaiset ole osoittaneet valtioneuvoston päätösten sääntöjen perusteella, miltä osin edellä mainitun yritystä vahingoittaneet valtion liikkeenjohdolliset virheet ovat virheitä, jotka mikä tahansa muu markkinataloudessa toimiva yksityinen osakkeenomistaja olisi voinut tehdä. Tässä yhteydessä on korostettava, että ainoastaan tällaiset asianmukaisesti toteen näytetyt virheet voidaan ottaa huomioon määritettäessä, olisiko asiaan perehtynyt yksityinen toimija mieluummin maksanut välittömästi 158 miljoonan euron negatiivisen hinnan kuin ottanut riskin tulla velvoitetuksi korvaamaan kustannukset kokonaisuudessaan (toisin sanoen tulevan korvausriskin nettoarvon). Ei voida katsoa, että yksityinen sijoittaja olisi tullut tehneeksi virheitä, joiden perustana ovat muut kuin yrittäjyyteen (esimerkiksi sosiaaliin tarkoituksiin tai alueelliseen kehittämiseen) liittyvät yleisluonteiset näkökohdat.

(338) Komissio ei kiistä sitä, että joissakin kansallisissa lainsäädännöissä säädetään kolmansien mahdollisuudesta vaatia tiettyissä poikkeustapauksissa korvausta selvitystilaan asetulta yhtiöltä, erityisesti, jos nämä osakkeenomistajat voidaan katsoa laillisiksi tai tosiasiallisiksi johtajiksi, jotka ovat tehneet yritystä vahingoittavia liikkeenjohdollisia virheitä. Vaikka tällainen mahdollisuus on olemassa Ranskan lainsäädännössä, komissio katsoo, etteivät Ranskan viranomaiset ole käsiteltävänä olevassa asiassa saaneet komissiota riittävän vakuuttuneeksi väitteistä, joiden mukaan Ranskan valtio olisi saattanut joutua vastaamaan SNCM:n veloista, mikäli SNCM olisi asetettu selvitystilaan. Tässä päätöksessä ei ole kuitenkaan tarpeen ottaa kantaa tähän näkökohtaan, kun otetaan huomioon johtopäätös, johon komissio päätyi edellä jaksossa 10.2.2.1.

Mahdollinen vastuu täydentävistä irtisanomiskorvauksista siinä tapauksessa, että SNCM hakeutuu konkurssimenettelyyn

(339) Kun otetaan varojen riittämättömyyden lisäksi huomioon asiaa koskeva oikeuskäytäntö⁽¹⁶⁴⁾, tuomioistuimien olisi Ranskan viranomaisten mukaan varmasti velvoittanut Ranskan valtion ottamaan vastattavikseen täydentävät irtisanomiskorvaukset (toisin sanoen [...]–[...] miljoonaa euroa). Ranskan viranomaisten mukaan niiden todellisten kustannusten, jotka Ranskan valtio olisi joutunut osakkeenomistajana ottamaan vastattavikseen, kokonaismäärä olisi ollut [...]–[...] miljoonaa euroa.

(340) Ranskan viranomaiset täsmentävät, että viimeaikaisissa tuomioissa Ranskan tuomioistuimet ovat velvoittaneet laillisen tai tosiasiallisen johtajan ottamaan vastattavikseen varojen riittämättömyyden lisäksi myös täydentävät irtisanomiskorvaukset, jotka on määritetty ennen yrityksen selvitystilaan asettamista laaditun sosiaaliohjelman perusteella.

(341) Ranskan viranomaiset tuovat esiin erityisesti sen, että asiassa Aspocomp ranskalainen yritys Aspocomp SAS, joka on suomalaisen Aspocomp Group Oyj -yhtiön 99-prosenttinen tytäryhtiö, oli allekirjoittanut 18. tammikuuta 2002 yritystason työehtosopimuksen, jossa kuvailtiin 210:tä työntekijää (työntekijöiden kokonaismäärä oli 550) koskevan sosiaaliohjelman korvausedellytykset. Sopimuksessa kuvailtiin erityisesti tasoittavien ja täydentävien korvausten määrää sekä vapaaehtoisen lähdön yhteydessä maksettavia etuuksia. Konsernin strategianmuutoksen johdosta emoyhtiö Aspocomp Group Oyj päätti kuitenkin 21. helmikuuta 2002 olla enää rahoittamatta tytäryhtiötään Aspocomp SAS:aa, minkä johdosta viimeksi mainittu ajautui konkurssiin. Tämä päätös tosiasiallisesti esti yritystä noudattamasta yritystason työehtosopimuksen yhteydessä tehtyjä sitoumuksia ja johti sen kaikkien muiden työntekijöiden irtisanomiseen.

(342) Tässä tilanteessa Rouenin muutoksenhakutuomioistuimen tuomiossa vahvistettiin Evreux'n työtuomioistuimen tuomio ja veloitettiin Aspocomp Group Oyj -yhtiö, jolla oli 99 prosentin määräysvalta tytäryhtiössään, maksamaan i) työntekijöille, joita yritystason työehtosopimus koski,

kaikki kyseisessä sopimuksessa tarkoitetut tasoittavat ja täydentävät korvaukset sekä perusteettomasta irtisanomisesta maksettavat vahingonkorvaukset, sekä ii) vastaavia korvauksia Aspocompin konkurssin yhteydessä irtisanotuille työntekijöille sen perusteella, että koska emoyhtiö ei ollut noudattanut tehtyjä sitoumuksia, se oli käyttäytynyt epälojaalisti ja osoittanut epätoivottavaa piittaamattomuutta.

(343) Komissio huomauttaa, että käsiteltävänä olevan asian oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että SNCM:n osakkeenomistaja keskeytti 25. huhtikuuta 2005 keväällä 2005 käyttöön otetun hyväksytyin sosiaaliohjelman, joka perustui vuoden 2002 sosiaaliohjelman, neuvottelematta yrityksen johdon kanssa. Komissio huomauttaa myös, että tämä sosiaaliohjelma laadittiin ennen kuin valtio päätti myydä SNCM:n.

(344) Komissio katsoo, että mikäli SNCM olisi asetettu selvitystilaan, yrityksen työntekijät olisivat vedonneet tämän sosiaaliohjelman määräyksiin tuomioistuimessa.

(345) Jotta tällainen menettelytapa voisi olla mielekäs käsiteltävänä olevan kaltaisessa asiassa, komission olisi arvioitava, i) olisiko tuomioistuimien velvoittanut jäsenvaltion maksamaan, ii) sen määrän, joka jäsenvaltio olisi voitu velvoittaa maksamaan sellaisessa tapauksessa sen vuoksi, että se oli keskeyttänyt kyseisen sosiaaliohjelman neuvottelematta yrityksen johdon kanssa, ja iii) kuinka todennäköistä tämä olisi ollut⁽¹⁶⁵⁾.

(346) Komissio panee merkille, että kassaatiotuomioistuimen kaupallisen jaoston tuomio, jossa kyseinen tuomioistuimien toteaa, että se olisi valmis hyväksymään kanteen, jolla pyritään saamaan vastuuseen sellainen emoyhtiö, jonka virheellinen toiminta on johtanut tytäryhtiön konkurssiin ja tämän johdosta joukkoirtisanomiseen⁽¹⁶⁶⁾, on samansuuntainen kuin asian Aspocomp oikeuskäytäntö.

(347) Tässä yhteydessä komissio kuitenkin toteaa, että Rouenin muutoksenhakutuomioistuimen tuomiossa omaksuttu periaate ei ole tähän mennessä saanut tukea muista samantyyppisistä tuomioista. Näin ollen komissio katsoo, etteivät Ranskan viranomaiset ole saaneet komissiota riittävän vakuuttuneeksi siitä, että SNCM:n osakkeenomistaja olisi katsottu vastuulliseksi ja velvoitettu maksamaan täydentäviä irtisanomiskorvauksia kyseisen oikeuskäytännön perusteella. Tässä päätöksessä ei ole kuitenkaan tarpeen ottaa kantaa tähän näkökohtaan, kun otetaan huomioon johtopäätös, johon komissio päätyi edellä jaksossa 10.2.2.1.

10.2.2.3 Päätelmä

(348) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että päätös luovuttaa SNCM 158 miljoonan euron negatiiviseen hintaan ei ole ristiriidassa sen ratkaisun kanssa, johon myös markkinataloudessa toimiva yksityinen konserni olisi voinut päätyä, kun otetaan huomioon ne sosiaalikulunnukset, joita yrityksen selvitystilaan asettamisesta aiheutuu.

- (349) Komissio on käyttänyt edellä esitetyn analyysin perustana yksinomaan sellaisia oletuksia, jotka vaikuttavat siitä järkeviltä ja riittävän perustelluilta. Näiden arvioiden perusteella on katsottava, että Ranskan viranomaisten valitsemien ratkaisun ja vaihtoehtoisen ratkaisun välinen ero on vähintään [...] miljoonaa euroa, minkä pitäisi kattaa reilusti analyysin jälkeen esitettyihin arvioihin mahdollisesti sisältyvä virhe.
- (350) Lisäksi komissio katsoo, että 158 miljoonan euron negatiiviseen hintaan päädyttiin valtion ja yksityisten sijoittajien välisissä kauppaneuvotteluissa, jotka käytiin avoimen, läpinäkyvän, syrjimättömän ja varauksettoman valintamenettelyn yhteydessä. Tältä osin komissio katsoo, että tämä hinta, joka on mahdollisimman vähän negatiivinen, on markkinahinta.
- (351) Tämän päätöksen 284 kohdassa mainituista rajoista huolimatta komissio toteaa, että komission asiantuntija on tarkistanut SNCM:n arvonmäärityslaskelmat Ranskan viranomaisten tilaamaan Banque HSBC:n raporttiin perustuvien vapaiden operationaalisten diskontattujen kassavirtojen menetelmän perusteella. Komission asiantuntija katsoo, että HSBC:n laskelmat on suoritettu oikein. Näiden simulaatioiden tulosten perusteella voidaan päätellä, että SNCM:stä maksettu hinta vastaa vapaiden operationaalisten diskontattujen kassavirtojen menetelmän perusteella tehtyä arviota yrityksen arvosta kaupantekohetkellä.
- (352) Ilman, että on tarpeen ottaa kantaa edellä olevassa jaksossa 10.2.2.2 esitettyihin seikkoihin, edellä mainitusta jaksosta 10.2.2.1 käy ilmi, ettei mainitusta toimenpiteestä seuraa taloudellista etua SNCM:lle eikä yksityisille sijoittajille. Näin ollen valtion ennen yrityksen yksityistämistä tekemä 158 miljoonan euron pääomansiirto, toisin sanoen 158 miljoonan euron negatiivinen myyntihinta, ei ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki.

10.3 CGMF:n tekemä 8,75 miljoonan euron pääomansiirto

10.3.1 Oikeudellinen viitekehys

- (353) Jos julkisen vallan toimenpide toteutetaan samanaikaisesti yksityisten toimijoiden merkittävän toimenpiteen kanssa vastaavin edellytyksin, toimenpide ei ole taloudellinen etu ⁽¹⁶⁷⁾.
- (354) Komission päätöksentekokäytännössä, jonka yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut, suljetaan suoralta kädeltä pois mahdollisuus, että tällaisissa olosuhteissa tehty valtion pääomansiirto katsottaisiin tueksi, kunhan seuraavat kolme edellytystä täyttyvät:

— yksityisen osallistumisen on oltava taloudellisten toimijoiden osallistumista. Tällaisena osallistumisena ei voida pitää sitä, että työntekijät osallistuvat asianomaisen yrityksen pääomankorotukseen ⁽¹⁶⁸⁾,

— yksityisen osallistumisen on oltava merkittävää. Näin ei ole esimerkiksi silloin, kun kyse on yksityisestä

sijoituksesta, joka on ainoastaan 3,3 prosenttia tarkasteltavasta kokonaismäärästä ⁽¹⁶⁹⁾,

- lisäksi yksityinen toimenpide on toteutettava samanaikaisesti julkisen vallan toimenpiteen kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin on täten vahvistanut komission analyysin, jonka mukaan julkiset pääomasijoitukset voivat olla valtiontukia, jos samaan yritykseen tehdyt yksityiset investoinnit on suoritettu vasta julkisten pääomasijoitusten jälkeen ⁽¹⁷⁰⁾. Komission mielestä toisinaan voidaan kuitenkin ottaa huomioon sellainen yksityinen toimenpide, joka on tapahtunut hieman julkisen vallan toimenpiteen jälkeen, erityisesti, jos yksityinen sijoittaja on jo allekirjoittanut aiesopimuksen silloin, kun julkisen vallan toimenpide toteutetaan ⁽¹⁷¹⁾.

10.3.2 Soveltaminen käsiteltävänä olevassa asiassa

- (355) Komissio toteaa ensin, että SNCM:n osakkeet luovutetaan taloudellisille toimijoille BCP ja VT. Luovutusten jälkeen valtion pitäisi samanaikaisesti erityisesti työntekijöille tekemänsä sitoumuksen mukaisesti sijoittaa yritykseen 8,75 miljoonaa euroa siten, että sen 25 prosentin osuus SNCM:stä säilyy.
- (356) Ranskan valtion 8,75 miljoonan euron pääomansiirtoa on sitten verrattava yksityisten sijoittajien 26,25 miljoonan euron pääomansiirtoon. Kuten edellä todetaan, tämä jako perustuu Ranskan viranomaisten sitoumukseen säilyttää 25 prosentin osuus kyseisestä yrityksestä. Koska yksityinen osallistuminen koskee 75:tä prosenttia kokonaismäärästä, komissio katsoo sen olevan merkittävä. Lisäksi komissio korostaa, että neljällä yksityisellä kumppanilla on terve pääomarakenne, että SNCM:n ostaminen sopii täydellisesti niiden yritysstrategiaan ja että mainittujen sijoittajien liiketoimintasuunnitelmassa ennakoidaan elinkelpoisuuden palautumista vuoden 2009 loppuun mennessä.
- (357) Komission asiantuntija tarkasti, että kaikki SNCM:n osakkeenomistajat, myös CGMF, toteuttivat siirrot siten, että pääomansiirtojen samanaikaisuusvaatimus täyttyi.
- (358) Sekin on varmistettu, että SNCM:n johtokunta tarkisti 31. toukokuuta 2006 kaikkien edellä mainittujen liiketoimien suorittamisen. Kaikkien osakkeenomistajien yhdistetty ja samanaikainen 35 miljoonan euron pääomankorotus suoritettiin 31. toukokuuta 2006. Se tapahtui kahdessa samanaikaisessa vaiheessa: i) ensimmäisessä pääomankorotuksessa toiminnan jatkajat merkitsivät [...] osaketta vastiketta vastaan ja ([...] euron) nimellisarvoon, ja ii) toisessa pääomankorotuksessa merkittiin [...] osaketta (joista neljäsosa oli maksettuja osakkeita). Viimeksi mainittuun pääomankorotukseen osallistuivat toiminnan jatkajat (jotka merkitsivät [...] osaketta, toisin sanoen 26,25 miljoonan euron määrän) ja Ranskan valtio CGMF:n välityksellä (merkitsemällä [...] osaketta, toisin sanoen 8,75 miljoonan euron määrän) samoin edellytyksin, toisin sanoen merkitsemällä osakkeet vastiketta vastaan ja [...] euron nimellisarvoon.

- (359) Julkiset ja yksityiset pääomansiirrot olivat siten ehdottomasti samanaikaisia.
- (360) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että oikeuskäytännössä esitetyt arviointiperusteet, joiden nojalla voidaan suoralta kädeltä sulkea pois kyseisen toimen määrittely valtion tueksi, täyttyvät. Näin ollen komissio katsoo, että Ranskan valtion 8,75 miljoonan euron pääomansiirto ei ole SNCM:lle myönnetty taloudellinen etu, koska pääomansiirto tehtiin samanaikaisesti yksityisten pääomansiirtojen kanssa yhteisön oikeuskäytännössä tarkoitettuihin olosuhteisiin rinnastettavissa olosuhteissa.
- (361) Komissio katsoo joka tapauksessa, että valtion sijoittamalle pääomalle saatava tuotto – [...] prosenttia vuodessa – takaa yksityiselle sijoittajalle sijoitetun pääoman riittävän tuoton pitkällä aikavälillä.
- (362) Tältä osin komissio toteaa, että SNCM:ään sijoitetun valtion pääoman kiinteä tuotto vapauttaa SNCM:n liiketoimintasuunnitelman toteuttamiseen sisältyviltä riskeiltä, koska tämä tuotto ei ole millään tavoin sidottu yrityksen (hyvään tai huonoon) suorituskykyyn. Julkisen palvelun sopimuksen myöntäminen SNCM:lle ei siten paranna valtion sijoituksen odotettua tuottoa.
- (363) Komission asiantuntija päätteli tämän perusteella, että riskien kannalta Ranskan valtion pääomansiirto muistutti enemmän kiinteäkorkoista obligaatiota kuin pääomasijoitusta. Näin ollen [...] prosentin tuotto on rinnastettavissa Ranskan yksityisen sektorin obligaatioiden korkoihin. Komission asiantuntijan mukaan tämä tuotto oli 4,15 prosenttia toukokuun 2006 lopussa.
- (364) Lisäksi komissio katsoo, ettei SNCM:n luovutusta koskevan purkulausekkeen olemassaolo horjuta sijoittajien tasapuolisen kohtelun periaatetta. Tämä lauseke koskee SNCM:n täydellistä yksityistämistä, ei (35 miljoonan euron) investointia, joka koostuu yksityisten sijoittajien (26,25 miljoonan euron) ja valtion (8,75 miljoonan euron) samanaikaisesta investoinnista yksityistettyyn SNCM:ään.
- (365) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että kysymyksessä oleva toimi ei ole perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettu valtiontuki.

10.4 Toimenpiteet, joilla tuetaan yksityishenkilöitä (38,5 miljoonaa euroa)

10.4.1 Oikeudellinen viitekehys

- (366) Jotta voitaisiin arvioida, onko toimenpide yritykselle myönnetty taloudellinen etu, "on [...] määritettävä se,

saako edunsaajayritys sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut normaaleissa kilpailuolosuhteissa" (172), tai vapauttavatko ne "sellaisista kustannuksista, jotka olisivat muuten kuluttaneet yrityksen rahavaroja, ja estivät siten markkinavoimien luonnollisen vaikutuksen" (173).

- (367) Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tavanomainen kustannus on kustannus, josta yrityksen on normaalisti vastattava juoksevassa hallinnossaan tai tavanomaisessa toiminnassaan (174). Tarkemmin sanottuna yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että sosiaaliturvamaksujen alentaminen on valtiontuki, jos toimenpiteen tarkoituksena on "vapauttaa osittain tietyn teollisuudenalan yritykset yleisen sosiaaliturvajärjestelmän tavanomaisen soveltamisen mukaisista maksuista ilman, että kyseistä vapautusta voitaisiin perustella järjestelmän luonteella tai rakenteella" (175). Tällä tuomiolla yhteisöjen tuomioistuin tuo selvästi esiin, että taloudellisen edun olemassaolo on osoitettava yleisen sosiaaliturvajärjestelmän kannalta soveltamalla veroasioihin sovelletun kaltaista päättelyä.
- (368) Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti 20. syyskuuta 2001 tämän lähestymistavan: "tukena on pidettävä sellaisten maksujen keventämistä, jotka tavanomaisesti kuuluvat yrityksen vastattaviksi, kun otetaan huomioon kyseisiä maksuja koskevan järjestelmän luonne ja rakenne, kun taas erityismaksu on näiden tavanomaisten maksujen lisäksi maksettava suoritus" (176).
- (369) Valtiontukeen liittyvässä oikeuskäytännössä tarkoitetun edun yksilöimiseksi on näin ollen ehdottoman välttämätöntä, että tietyssä oikeudellisessa järjestelmässä määritetään se vertailukohta, johon tätä etua verrataan (177). Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi katsonut, että viitekehysten määrittämisellä on erityistä merkitystä tilanteissa, joissa on kyse verotuksellisista toimenpiteistä, koska itse edun olemassaolo voidaan osoittaa ainoastaan suhteessa niin sanottuun "normaaliin" verotukseen, toisin sanoen viitekehysten muodostavalla maantieteellisellä alueella voimassa olevaan verokantaan (178).
- (370) Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisen kannalta on yhdentekevää, parantuuko vai huonontuuko mahdollista tukea saaneen yrityksen tilanne aikaisempaan oikeustilaan verrattuna tai pysyykö se ennallaan [...]. Tietyn lainsäädännön osalta on ratkaistava ainoastaan se, suositaanko valtion toimenpiteellä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla 'jotakin yritystä tai tuotannonalaa' verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat toimenpiteellä tavoitellun päämäärän kannalta samankaltaisessa tosiasiallisessa tai oikeudellisessa tilanteessa" (179).

10.4.2 *Soveltaminen käsiteltävänä olevassa asiassa*

- (371) Oikeuskäytännön ja komission päätöksentekokäytännön⁽¹⁸⁰⁾ mukaan, jotta voitaisiin sulkea pois mahdollisuus, että kysymyksessä oleva toimenpide on tuki, komission on varmistettava, ettei toimenpide vapauta SNCM:ää yritystoimintaan liittyvistä kustannuksista – tarkasteltavana olevassa tapauksessa työsopimuksen päättämisen yhteydessä alalla yleisesti sovellettavan sosiaalilainsäädännön mukaisista maksuista.
- (372) Tässä yhteydessä komissio toteaa, että osapuolten välisen sopimuspyytäkirjan mukaisesti sulkutililtä voidaan maksaa korvauksia ainoastaan sellaisille henkilöille, joiden työsopimus SNCM:n kanssa on päätynyt aikaisemmin. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena tai seurauksena ei siten ole mahdollistaa sellaisten työntekijöiden lähtöä, jotka ilman kyseisiä toimia olisivat saattaneet jäädä SNCM:n vastuulle.
- (373) Komissio huomauttaa lisäksi, että tällaiset korvaukset irtisanotuille työntekijöille myönsi SNCM:n luovutuksen jälkeen julkista valtaa käyttävä valtio eikä kyseinen yritys.
- (374) Lisäksi komissio huomauttaa, että nämä täydentävät sosiaaliset toimenpiteet ylittävät sosiaalilainsäädännössä ja sovellettavissa työehtosopimuksissa tarkoitettujen korvaukset. Näiden toimenpiteiden soveltamisesta aiheutuvat kustannukset kuuluvat siis kokonaisuudessaan SNCM:n vastattaviksi.
- (375) Komissio huomauttaa myös, että nämä täydentävät sosiaaliset toimenpiteet pannaan täytäntöön, mikäli sijoittajat toteuttavat henkilöstönvähentämissuunnitelman SNCM:n myynnin jälkeen. Toisin sanoen nämä korvaukset eivät liity vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelman mukaisen henkilöstönvähentämissuunnitelmien toteutukseen.
- (376) Näin ollen komissio katsoo, että täydentävien sosiaalisten toimenpiteiden kustannukset eivät vastaa luovutusta edeltävien sosiaaliohjelmien kustannuksia, joista valtio on vastannut, eivätkä edellä arvioituja SNCM:n konkurssista aiheutuvia sosiaalisia kustannuksia.
- (377) Tämän vuoksi on todettava, että täydentävät sosiaaliset toimenpiteet eivät ole työsopimuksen päättämisen yhteydessä yleisesti sovellettavan sosiaalilainsäädännön mukaisia maksuja.
- (378) Lisäksi komissio toteaa, että vaikka valtion 142,5 miljoonan euron pääomansiirtoon lisätään 38,5 miljoonan euron määrä, 196,50 miljoonan euron mukautettu negatiivinen myyntihinta on paljon pienempi kuin SNCM:n konkurssimenettelystä aiheutuvat kustannukset (ks. tämän päätöksen 3 kohta).
- (379) Edellä esitetyn perusteella ja päätöksentekokäytännönsä⁽¹⁸¹⁾ mukaisesti komissio katsoo, että täydentävien sosiaalisten toimenpiteiden toteuttaminen irtisanottujen

henkilöiden hyväksi julkisin varoin ilman, että nämä toimenpiteet vapauttavat työnantajaa tavanomaisista maksuista, on osa jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkaa, eivätkä tällaiset toimenpiteet ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu suora tuki. Komissio katsoo, etteivät tällaiset toimenpiteet ole siksikään suora tuki, että henkilöstö voi hyötyä niistä vain irtisanomisen yhteydessä.

10.5 **Rakenneuudistustukena ilmoitettu 22,52 miljoonan euron määrä**

- (380) Edellä esitetyn perusteella ja tämän päätöksen 258 kohdan mukaisesti julkisen palvelun velvoitteesta maksettaviin korvauksiin kuulumattoman valtion tuen määräksi, josta osa sisältyy Ranskan viranomaisten vuonna 2002 ilmoittamaan pääomanlisäykseen, on katsottava 22,52 miljoonaa euroa⁽¹⁸²⁾.
- (381) Komissio katsoo, että tämä määrä on SNCM:lle myönnetty valikoiva taloudellinen etu ja siten perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki.

10.5.1 *Toimenpiteen yhteensoveltuvuus valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen kanssa*

- (382) Ranskan viranomaiset ilmoittivat kyseisen toimenpiteen vuonna 2002 valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön vuoden 1999 suuntaviivojen mukaisesti⁽¹⁸³⁾.
- (383) Yhteisön suuntaviivoissa meriliikenteen valtiontuella⁽¹⁸⁴⁾ viitataan meriliikenteen harjoittajien rakenneuudistustukien arvioimiseen edellä mainittujen pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivojen mukaisesti. Mainittujen suuntaviivojen 19 kohdan mukaan "ainoa oikeusperusta tarkasteltaessa vaikeuksissa olevalle yritykselle myönnettävien pelastamis- tai rakenneuudistustukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille on 87 artiklan 3 kohdan c alakohta".
- (384) Sen selvittämiseksi, onko valtion rakenneuudistustuki perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen, komission päätöksessä on oikeuskäytännön mukaan mainittava ne syyt, joiden vuoksi komissio katsoo, että tuet voidaan perustella suuntaviivoissa asetettujen edellytysten mukaisesti. Tällaisia edellytyksiä ovat muun muassa se, että rakenneuudistuksesta on tehty suunnitelma, se, että pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta on esitetty tyydyttävää näyttöä, ja se, että tuet ovat oikeassa suhteessa tukea saaneen yrityksen osuuteen rakenneuudistuksen kustannuksista.
- Onko tuensaaja vaikeuksissa oleva yritys
- (385) Jotta yritykselle voidaan myöntää rakenneuudistustukea, sitä on voitava pitää vuoden 1999 suuntaviivoissa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä⁽¹⁸⁵⁾.

- (386) Komissio huomauttaa, että se on käsiteltävänä olevassa asiassa todennut SNCM:n vuotta 2001 koskevan vuosikirjanpidon perusteella, että tätä arviointiperustetta noudatettiin sekä 17. heinäkuuta 2002 tehdyssä komission päätöksessä, joka koski SNCM:lle myönnettyä pelastustukea⁽¹⁸⁶⁾, että 19. elokuuta 2002 tehdyssä komission päätöksessä, joka koski muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista pääomankorotusta koskevan suunnitelman vuoksi.
- (387) Tässä päätöksessä komissio on tarkistanut, että yrityksen vuoden 2002 vuosikirjanpidon perusteella SNCM täytti tämän edellytyksen. Pakollisten varausten ulkopuolinen oma pääoma⁽¹⁸⁷⁾ oli vuonna 2002–26,5 miljoonaa euroa, toisin sanoen edelleen negatiivinen; vuonna 2001 se oli –30,7 miljoonaa euroa. Tämä taso on osoitus siitä, että yli puolet yrityksen osakepääomasta oli menetetty. Yli puolet osakepääomasta menetettiin ilmoituksen jälkeisten viimeisten 12 kuukauden kuluessa, mikä on osoitus suuntaviivojen 5 a kohdassa kuvaillun riittävän mutta ei välttämättömän edellytyksen täyttymisestä.
- (388) Osakepääoman kehityksen lisäksi komissio toteaa muun muassa seuraavaa:
- vuosina 2001–2002 rahoitustulos, josta ei ole vähennetty veroja, oli –5,1 miljoonaa euroa vuonna 2001, kun vastaava luku vuonna 2002 oli –5,8 miljoonaa euroa; vuoden 2002 nettotappioita lievensi ainoastaan joidenkin alusten myynti,
  - SNCM:n omarahoituksen bruttomarginaali oli vuoden 2001 lopussa 39,2 miljoonaa euroa ja 35,7 miljoonaa euroa vuoden 2002 lopussa,
  - nettorahoitusvelkojen määrä ilman leasing-sopimuksia oli vuonna 2000 135,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2002 144,8 miljoonaa euroa,
  - rahoituskulut (korkokulut ja niihin rinnastettavat kulut) olivat vuonna 2000 7,0 miljoonaa euroa ja vuonna 2002 9,503 miljoonaa euroa.
- (389) Ranskan viranomaiset ovat lisäksi vahvistaneet komissiolle, että pankit eivät enää myönnä lainaa SNCM:lle yrityksen velkaantuneisuuden vuoksi siitä huolimatta, että SNCM on ehdottanut antavansa vakuudeksi viimeisimmät kiinnityksistä tai muista sidonnaisuuksista vapaat aluksensa.
- (390) Julkisen palvelun sopimus ei muuta tätä analyysia millään tavoin. Vaikka tämä sopimus ja rakenneuudistussuunnitelman menestys luovat SNCM:lle edellytykset saavuttaa ajan mittaan myönteisiä tuloksia toiminnassaan, on selvää, että sen omien varojen puute, lisääntyvä velkaantuminen ja rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyvien operatiivisten toimien kustannukset todennäköisesti johtavat tietyn ajan kuluessa yrityksen maksujen lakkaamiseen.
- (391) Edellä olevan perusteella komissio katsoo, että SNCM täyttää samalla sekä vuoden 1999 suuntaviivojen 5 kohdan a alakohdassa että niiden 6 kohdassa tarkoitetun edellytyksen. Näin ollen se toteaa, että SNCM oli vuonna 2002 kyseisissä suuntaviivoissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.
- Elinkelpoisuuden palauttaminen (suuntaviivojen 31–34 kohta)
- (392) Vuoden 1999 suuntaviivojen mukaan tuen myöntäminen edellyttää komission vahvistaman rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanoa. Kuten muodollisen tutkintamenettelyn jatkamista koskevan vuoden 2006 päätöksen 79 kohdassa todetaan, ja kun otetaan huomioon, että vuoden 2002 ilmoitusta myöhemmät toimenpiteet eivät olleet komission näkemyksen mukaan valtiontukia, komissio katsoo, että 22,52 miljoonan euron pääomansiirron yhteensopivuutta vuoden 1999 suuntaviivojen kanssa on tarkasteltava vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelman valossa. On otettava huomioon ”rahoitustukien myöntämishetkellä vallinneet olosuhteet, ja on [...] syytä jättää tekemättä arvioiteja, jotka perustuvat myöhemmin vallinneeseen tilanteeseen”⁽¹⁸⁸⁾.
- (393) Ranskan viranomaisten toimittamien tietojen perusteella komissio toteaa, että huolimatta siitä, että vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelmassa ennakoidaan elinkelpoisuuden palautuvan jo vuonna 2003 ensisijaisesti vuosina 2002 ja 2003 toteutettavien toimenpiteiden ansiosta, SNCM saavuttaa ”riittävän” omien varojen tasojen vasta noin vuosina 2005–2006. Näin ollen komissio määrittää rakenneuudistusajan päättymisajankohdaksi 31. joulukuuta 2006.
- (394) Marseillen ja Korsikan välisen liikennöinnin elinkelpoisuuden katsotaan palautuvan lähitulevaisuudessa. Pohjois-Afrikkaan suuntautuva liikennöinti on jo kannattavaa. Ainoastaan Nizzaan suuntautuva liikennöinti on edelleen epävarmaa, mutta sen osuus pienenee, ja Liamonen ennaaikainen arvonalennus vuonna 2001 helpottaa positiivisten tulosten saavuttamista tällä reitillä. Komissio hyväksyy lisäksi väitteen, jonka mukaan edes vähäinen toiminta Nizzassa on välttämätöntä, jotta yhtiö säilyttää asemansa kokonaismarkkinoilla. Pohjois-Afrikkaan suuntautuva liikennöintiin lisääminen vähentää yhtiön riippuvuutta alkuperäisestä liikenteestä ja todennäköisesti edistää myös elinkelpoisuuden palautumista, kun otetaan huomioon [...].
- (395) Pitkän aikavälin, toisin sanoen nykyisen julkisen palvelun sopimuksen päättymisen jälkeisen, elinkelpoisuuden osalta komissio toteaa, että yrityksen on voitava suunnitelman täytäntöönpanon ansiosta vastata tehokkaasti kilpailun sopimusten uudistamisen yhteydessä. Lopuksi komissio toteaa, että myös yhden autolautan kattavassa osittaisen menetyksen ennusteessa yritys voi tämän sopimuksen ansiosta todennäköisesti säilyttää positiiviset tulokset. Vaikka sopimuksen menettäminen todennäköisesti johtaisi vähintään 40 prosentin laskuun yrityksen tuloissa alkuperäisillä markkinoilla – mitä ennakoidaan myös eräissä toisessa skenaariossa – komissio katsoo, että

vain harva rakenneuudistussuunnitelma pystyisi estämään sellaisen vaihtoehdon riippumatta siitä, onko julkista tukea käytettävissä, ja että tässä vaiheessa on ennen aikaista tarkastella tätä vaihtoehtoa.

- (396) ”Tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten” osalta komissio pitää markkinatutkimusta asiallisena ja katsoo, että se muodostaa hyvän pohjan yrityksen kehitysnusteille.
- (397) Komissio toteaa, että yrityksen elinkelpoisuuden palautumisen on perustuttava pääasiassa rakenneuudistussuunnitelman sisältämiin yrityksen sisäisiin toimenpiteisiin, kuten tuotantokustannusten valvonnan ja tuottavuuden parantamiseen. Lisäksi vaikka SNCM:n taloudellinen tilanne edellyttää Pohjois-Afrikan maihin suuntautuvien toimintojen lisäämistä kyseisten markkinoiden kasvumahdollisuudet huomioon ottaen, vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyy myös luopuminen tietyistä toimista, erityisesti SNCM:n italialaisesta tytäryhtiöstä Corsica Marittimasta.
- (398) Komissio katsoo, että ilmoitettuun suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden vaikutukset eivät saa olla riippuvaisia markkinoiden kehityksestä ja että poikkeuksena on Pohjois-Afrikan markkinaosuuden kasvattaminen siten, että SNCM saavuttaa aseman, joka sillä oli 1990-puoliväliin saakka.
- (399) Lisäksi komissio panee merkille, että rakenneuudistussuunnitelmassa otetaan huomioon kysynnän ja tarjonnan nykytilanne sekä ennakoitu kehitys merkityksellisillä tuotemarkkinoilla erilaisten suunnitelmien mukaan, jotka perustuvat optimistisiin, pessimistisiin ja niiden väliltä oleviin oletuksiin, sekä SNCM:n erityiset vahvuudet ja heikkoudet.
- (400) Lopuksi komissio katsoo, että rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään SNCM:n muuttamista siten, että se voi rakenneuudistuksen jälkeen vastata itse kaikista kustannuksistaan, lainojen takaisinmaksut ja rahoituskulut mukaan luettuina.
- (401) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että rahoitustukeen liittyvien toimien toteuttamisen ajankohtana käytettävissä olleiden tietojen perusteella yrityksen elinkelpoisuutta koskeva arviointiperuste täyttyy.
- Kilpailun kohtuuttomien vääristymien välttäminen (suuntaviivojen 35–39 kohta)
- (402) Edellä mainittujen suuntaviivojen 35 kohdan mukaan kilpailijoihin kohdistuvat haitalliset vaikutukset on pyrittävä poistamaan mahdollisimman laajasti. Muutoin tuen on katsottava olevan ristiriidassa yhteisen edun kanssa ja sen vuoksi soveltumaton yhteismarkkinoille.
- (403) Käsiteltävänä olevassa asiassa tämä edellytys tarkoittaa yrityksen osuuden rajoittamista sen vakiintuneilla markkinoilla eli Korsikaan suuntautuvan liikennöinnin markkinoilla, joilla se myös kilpailee yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden kanssa toisin kuin Pohjois-Afrikkaan suuntautuvan liikennöinnin alalla.
- (404) Komissio katsoo, ettei Korsikan liikennöintiä koskevilla meriliikennemarkkinoilla ole ylikapasiteettia, kun otetaan huomioon voimakas kausittaisuus ja liikenteen merkittävä kasvu. Lisäksi komissio huomauttaa, että alusten keskimääräinen täyttöaste on SNCM:n pääasiallisella kilpailijalla heikompi kuin julkisella yrityksellä. Koska markkinoilla ei ole suuntaviivoissa tarkoitettua ylikapasiteettia, ei ole tarpeen pyrkiä tervehdyttämään toimintaa. Kapasiteetin vähentämiseen voidaan siten suuntaviivojen valossa pyrkiä pikemminkin myymällä kuin tuhoamalla aluksia.
- (405) Pakolliset markkinaosuuden rajoitukset tai supistukset kaikilla sellaisilla asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla, joilla yritys toimii, ovat kilpailijoiden hyväksi toteutettavia vastasuoritteita, jotka on suhteutettava rakenneuudistustuen mahdollisesti aiheuttamiin kilpailun vääristymisiin.
- (406) Seuraavien toimien täytäntöönpanon vuoksi rakenneuudistussuunnitelma edistää merkittävästi yrityksen markkinaosuuden supistamista kyseisillä markkinoilla suoraan sen kilpailijoiden hyväksi:
- Italian ja Korsikan välisestä liikennöinnistä vastaavan tytäryhtiön Corsica Marittiman (82 000 matkustajaa vuonna 2000) sulkeminen ja siten SNCM-konsernin vetäytyminen Italian ja Korsikan välisen liikenteen markkinoilta,
  - SNCM:n lähes täydellinen vetäytyminen Toulonin ja Korsikan välisiltä reiteiltä; nämä markkinat edustivat vuonna 2002 peräti 460 000:ta matkustajaa,
  - SNCM:n yhteen lasketun paikkatarjonnan ja vuorojen vähentäminen joka vuosi vuodesta 2003 alkaen etenkin Nizzan ja Korsikan välisessä liikenteessä,
  - neljän aluksen myynti.
- (407) SNCM vähentää tarjontaansa Genovanlahdella ja Toulonissa yhteensä yli miljoonalla paikalla vuoteen 2001 verrattuna eli enemmän kuin puolittaa sen, mistä on suoraan hyötyä kilpailijoille, sillä liikenne lisääntyy kaikkein voimakkaimmin juuri näillä yhteyksillä.
- (408) Näitä jo sinänsä mittavia toimenpiteitä on täydennetty kieltämällä SNCM:tä rahoittamasta muita uusia investointeja rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyvien Pohjois-Afrikan liikennöinnin lisäämiseen tarvittavien kustannusten lisäksi.

- (409) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että kilpailun kohtuuttomien vääristymien välttämistä koskeva arviointiperuste täyttyy.
- Tuen rajaaminen välttämättömään (suunta-
viivojen 40–41 kohta)
- (410) Tukimäärä on rajattava määrään, joka on ehdottomasti välttämätön rakenneuudistuksen toteuttamiseksi ottaen huomioon yrityksen, sen osakkaiden tai sen yritysryhmän käytettävissä olevat varat, johon yritys kuuluu, haittaamatta kuitenkaan sen mahdollisuuksia palauttaa elinkelpoisuutensa.
- (411) Vuoden 2002 elokuun 19. päivän päätöksessään komissio oli esittänyt epäilyjä laskentamenetelmästä, jolla Ranskan viranomaiset olivat määritelleet tuen määrän. Ranskan viranomaisten toimittamista täydentävistä selityksistä huolimatta komissio suoritti oman arviointinsa.
- (412) Komissio kommentoi seuraavasti Ranskan viranomaisten valitsemaa laskutapaa, joka perustuu oman pääoman ja velkaantumisen suhteeseen:
- Ranskan viranomaisten käyttämä viidestä yrityksestä muodostuva otos ei edusta riittävällä tavalla kabotaa-simeriliikenteen alaa.
  - Yrityсотoksesta saatu 79 prosentin suuruinen omien varojen ja rahoituslainojen välinen suhdeluku ei myöskään ole riittävän luotettava indikaattori kuvaamaan yrityksen hyvää kuntoa.
  - Ranskan viranomaiset eivät selittäneet, mitä viiden yrityksen rahoituslainsuomiin tarkasti ottaen sisältyy, eivätkä siten voineet taata, että tiedot ovat vertailukelpoisia rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyvän SNCM:n velkasumman kanssa.
  - Ranskan viranomaiset eivät osoittaneet, että rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyvässä kauden 2002–2007 rahoitusluonnoksessa todella noudatetaan yrityсотoksen avulla laskettua 79 prosentin suuruista omien varojen ja rahoituslainojen välistä suhdelukua.
- (413) Komissio ei pidä asianmukaisina niitä muita menetelmiä, joiden avulla Ranska pyrkii osoittamaan, että pääoman-siirto oli rajattu välttämättömään ⁽¹⁸⁹⁾.
- (414) Komissio katsoo, että pääomansiirron ensisijaisena tavoitteena ei pidä olla yrityksen omien varojen lisääminen (pelkkä rahoituksellinen rakenneuudistus), vaan se, että yritystä autetaan siirtymään vuoden 1976 yleissopimuksen järjestelmässä tarkoitetusta monopolitilanteesta kilpailutilanteeseen. Tämän vuoksi komissio on haluton mitoittamaan tukea Ranskan viranomaisten käyttämän me-
- netelmän perusteella, kun otetaan huomioon vaikeus määrittellä asianmukaista omien varojen tasoa SNCM:n tapauksessa. Komissio huomauttaa, että lisäämällä tai poistamalla joitakin yrityksiä Ranskan viranomaisten valitsemasta joukosta oman pääoman ja velkaantumisen keskimääräinen suhde voi vaihdella merkittävästi.
- (415) Komissio katsoo, että rakenneuudistustuki voi kattaa sellaisten erilaisten rakenneuudistussuunnitelmassa (operatiivisen toiminnan rakenneuudistus) tarkoitettujen toimien kustannukset, jotka ovat tarpeen yrityksen oikeudellisen ympäristön ja kilpailuympäristön muuttumisen vuoksi. Rakenneuudistussuunnitelmaan sisältyvien operatiivisten toimien kustannuksiksi voidaan komission mukaan katsoa 46 miljoonaa euroa (ks. tämän päätöksen kohta 55) ⁽¹⁹⁰⁾.
- (416) Komissio huomauttaa, että SNCM:n tuentarpeen täsmällisessä määrittämisessä on otettava huomioon ”rahoitustukien myöntämishetkellä vallinneet olosuhteet, ja on [...] syytä jättää tekemättä arviointeja, jotka perustuvat myöhemmin vallinneeseen tilanteeseen” ⁽¹⁹¹⁾.
- (417) Tarkasteltavana olevassa asiassa komissio huomauttaa suunta-
viivojen 40 kohdan perusteella, että 18. helmikuuta 2002, toisin sanoen päivä, jona Ranskan viranomaiset ilmoittivat rakenneuudistuksesta, ja 9. heinäkuuta 2003, toisin sanoen päivä, jona komissio teki päätöksen luvan myöntämisestä rakenneuudistustuelle, välisenä aikana erityisesti aluksista koostuvan omaisuuden runsaslukuisesta myynnistä saatiin 26,25 miljoonan euron nettotuotto aluksiin liittyville rahoitusve-loille ⁽¹⁹²⁾.
- (418) Nämä myynnit eivät kuitenkaan riitä palauttamaan SNCM:n elinkelpoisuutta, vaan operaation päättyessä sen taloudellista tilannetta synkentävät edelleen merkittävät velat (19,75 miljoonaa euroa). Koska SNCM ei voi saada pankkilainaa edes tarjoamalla vakuudeksi viimeisimmät kiinnityksistä tai muista sidonnaisuuksista vapaat aluksensa, komissio katsoo, ettei yritys voi löytää muita omia varoja rakenneuudistuksensa rahoittamiseen.
- (419) Edellä esitetyn perusteella komissio päätelee siten, että 19,75 miljoonan euron määrä on perusteltu yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi lähitulevaisuudessa.
- (420) Komissio katsoo siten, että rakennetukea varten alun perin ilmoitetusta 22,52 miljoonan euron määrästä ainoastaan 19,75 miljoonaa euroa voidaan perustella SNCM:n käteisvarojen tarpeella ja 9. heinäkuuta 2003 tapahtuneella omaisuuden myynnillä, edellyttäen, että otetaan huomioon komission vuoden 2003 päätöksellään määräämien luovutusten, jotka täydensivät rakenneuudistussuunnitelman mukaisia luovutuksia, tuotto (ks. jäljempänä).

Ainutkertaisuuden periaatteen noudattaminen

- (421) Suuntaviivojen ⁽¹⁹³⁾ mukaan yritykselle, jolle on jo aikaisemmin myönnetty rakenneuudistustukea, ei yleensä voida myöntää uutta rakenneuudistustukea rakenneuudistuskauden päättymistä seuraavien kymmenen vuoden kuluessa. SNCM:lle myönnettyjen tukien luettelossa ei ole rakenneuudistustukea. Kyse on SNCM:n ensimmäisestä rakenneuudistuksesta sen jälkeen kun se perustettiin vuonna 1976.

10.5.2 Tasoitustoimenpiteiden soveltamisen jatkaminen

- (422) Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittää vuoden 2005 tuomiossaan ja kuten vuoden 2006 jatkamispäätöksen 137 kohdassa todetaan, vahvistetun tukimäärän tarkistaminen alaspäin vuoden 1999 suuntaviivojen mukaisesti herättää kysymyksen komission vuoden 2003 päätöksessä määrättyjen tasoitustoimenpiteiden jatkamisesta.

- (423) Muistutettakoon, että komissio oli hyväksynyt vuoden 2003 päätöksellään 76 miljoonan euron pääomanlisäyksen vuoden 1999 suuntaviivojen mukaisesti esittäen seuraavat edellytykset ⁽¹⁹⁴⁾:

i) pidättyminen uusien alusten hankkimisesta ja kieltö allekirjoittaa muita kuin SNCM:n aluskantaan kuuluvia uusia tai kunnostettuja aluksia koskevia rakennus-, tilaus- tai vuokraussopimuksia 31. joulukuuta 2006 asti;

ii) liikennöinti ainoastaan SNCM:n omistuksessa jo 31. joulukuuta 2006 asti olleilla 11 aluksella;

iii) kaikkien suorien ja välillisten osakkuuksien luovuttaminen seuraavissa yhtiöissä: Amadeus France, Compagnie Corse Méditerranée, kiinteistöalan yhteenliittymä (SCI) Schuman, Société méditerranéenne d'investissements et de participations ja Someca;

iv) pidättyminen 31. joulukuuta 2006 asti soveltamasta julkisiin hintoihin hinnoittelupolitiikkaa, jonka tarkoituksena on tarjota kaikkia kilpailijoita edullisempia hintoja vastaavien määrämpäiden ja palvelujen ja samojen päivien kohdalla;

v) Korsikan ja Manner-Ranskan välillä liikennöityjen laivamatkojen vuotuisen määrän rajoittaminen 31. joulukuuta 2006 asti.

- (424) Komission asiantuntija on tarkistanut kaikkien komission vuoden 2003 päätöksessä määrättyjen edellytysten täytäntönpäätöksen.

- (425) Asiantuntija vahvisti alusten hankkimisesta pidättymistä koskevien edellytysten (edellä edellytys i) noudattamisen. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että Superfast-alus,

joka on kastettu uudelleen Jean Nicoliksi, on VT-yhtiön hankkima, ja sitä on vuokrattu SNCM:lle helmikuusta 2007 lähtien, toisin sanoen vuoden 2003 päätöksessä vahvistetun ajanjakson päättymisen jälkeen ⁽¹⁹⁵⁾.

- (426) SNCM:n nykyisen aluskannan käytön osalta (edellä edellytys ii) komission asiantuntija on vahvistanut, että SNCM oli säilyttänyt alustensa lukumäärän kymmenenä, mikä on vähemmän kuin vuoden 2003 päätöksessä määrätty 11 aluksen raja, sen jälkeen, kun Aliso korvattiin Ascolla vuonna 2004 ⁽¹⁹⁶⁾, ja 24. toukokuuta 2005 tapahtuneen Ascon luovutuksen jälkeen.

- (427) Komissio toteaa Alison korvaamisesta Ascolla ensiksikin, että Asco ja Aliso ovat sisaraluksia eli ne ovat kaksi samanlaista alusta, jotka on rakennettu samalla telakalla samojen piirustusten mukaisesti. Ne ovat myös mitoiltaan, muodoltaan ja kapasiteetiltaan täsmälleen samantyyppiset. Komissio katsoo, että näiden kahden aluksen vaihtamisen tavoitteena ei ole lisätä SNCM:n kapasiteettia. Lisäksi komissio muistuttaa, että SNCM:lle voidaan antaa mahdollisuus muuttaa sallittua aluskantaansa ainoastaan SNCM:n tahdosta riippumattomista syistä. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio katsoo, että SNCM:n Asco-aluksen myynnissä kohtaamat vaikeudet ovat yhtiön tahdosta riippumattomia. Komissio katsoo myös, että jos SNCM on löytänyt Ascon sijasta hankkijan Alisolle, viimeksi mainitun myynnillä on ollut SNCM:n kapasiteettiin sama vaikutus kuin Ascon myynnillä, ja Ranskan viranomaiset ovat sitoumustensa mukaisesti noudattaneet rakenneuudistussuunnitelmaa SNCM:n toiminnalliseen aluskantaan kuuluvien neljän aluksen myynnin osalta.

- (428) Lisäksi asiantuntija totesi kirjanpitoasiakirjojen perusteella, että kaikki päätöksellä 2003 määrätty omaisuuden luovutukset (edellä edellytys iii) on toteutettu. Luovutusten nettotuotto oli 5,02 miljoonaa euroa ⁽¹⁹⁷⁾. Komissio korostaa, että vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelmassa tai vuoden 2003 päätöksellä määrättyjen luovutusten lisäksi SNCM on toteuttanut omaisuudenluovutuksia ⁽¹⁹⁸⁾, joista se on saanut 12,6 miljoonan euron netto-luovutus-tuoton, minkä komission asiantuntija on varmistanut.

- (429) Komission asiantuntija on varmistanut, että SNCM:llä on käytössään menettely, jonka tarkoituksena on varmistaa ns. hintajohtajuudesta pidättymistä ⁽¹⁹⁹⁾, koskevan edellytyksen noudattaminen. Asiantuntija on lisäksi selvittänyt, onko SNCM noudattanut tätä edellytystä eri reiteillä 16. maaliskuuta 2005–31. joulukuuta 2006 ⁽²⁰⁰⁾. Tämän tarkistuksen pohjalta komission asiantuntija päättelee, että [...] prosentissa tapauksista SNCM:n liikkeelle laskevat liput ovat olleet edellytyksen iv mukaisia. Komissio huomauttaa, että Ranskan viranomaisten toimittamien tietojen perusteella SNCM noudattaa edelleen edellytyksiä iv ja v, vaikka vuoden 2003 päätöksen mukaan niitä oli noudatettava 31. joulukuuta 2006 asti.

(430) Edellytyksen v osalta asiantuntija totesi, että SNCM oli noudattanut laivamatkojen määrää koskevaa edellytystä vuosina 2005 ja 2006. Sen sijaan se oli ylittänyt Marseillen vuorojen enimmäispaikkamäärää koskevat määräykset vuosina 2005 ja 2006. Lisäksi pituusmetrien enimmäismäärää koskevat määräykset olivat hieman ylittyneet – vuosina 2005 ja 2006 Toulonin ja vuonna 2006 Marseillen vuoroilla.

(431) Viimeksi mainitusta seikasta komissio huomauttaa kuitenkin, että hyttien varaaminen yksinomaan perheille hankaloittaa ylittymisen täsmällistä arviointia. Pelkästään tämän vuoksi ei pitäisi päätellä, ettei SNCM ole noudattanut sille vuoden 2003 päätöksellä asetettuja edellytyksiä.

(432) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että SNCM on pannut täytäntöön vuoden 2003 päätöksellä määrätyt tasoitustoimenpiteet.

10.5.3 Päätelmä

(433) Komissio huomauttaa, että vuoden 2003 päätöksellä määrättyjä tasoitustoimenpiteitä on noudatettu lähes kaikilta osin. Kun otetaan huomioon vuoden 1999 suuntaviivojen mukaisesti hyväksytyyn tuen määrän merkittävä lasku verrattuna vuonna 2003 hyväksytyyn määrään, jonka perusteella komissio oli määrännyt mainitut edellytykset, komissio katsoo, ettei ole tarpeen määrätä muita edellytyksiä ja velvoitteita sen varmistamiseksi, ettei kilpailu vääristy yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

(434) Edellä esitetyn perusteella ja kun otetaan huomioon luovutusten nettotuoton täsmällinen määrä määriteltynä vuoden 2005 päätöksen tekemisen ajankohtana, komissio katsoo, että 15,81 miljoonan euron pääomansiirron muodossa maksettu valtion tuki ⁽²⁰¹⁾ soveltuu yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.

11. PÄÄTELMÄ

(435) Komissio toteaa yhteenvedonaan, että toimenpiteet, joita tämä päätös koskee, eivät ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tukia, ja että ne ovat yhteismarkkinoille soveltuvia.

(436) Komissio kehottaa Ranskaa

— täsmentämään komissiolle mahdollisimman pian ja viimeistään 15 työpäivän kuluessa tämän päätöksen vastaanottamisesta, minkä tietojen se katsoo kuuluvan salassapitovelvollisuuden piiriin asetuksen (EY) N:o 659/1999 25 artiklan nojalla;

— ilmoittamaan tästä päätöksestä tuensaajalle mahdollisimman pian ja poistamaan siitä tarvittaessa sellaiset salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluviksi katsotut tiedot, joiden kertominen tuensaajalle voisi vahingoittaa joitakin asianomaisia, ja ilmoittamaan tuensaajalle toimitetussa versiossa tarvittaessa muut tiedot, joiden se katsoo kuuluvan salassapitovelvollisuuden piiriin mutta joita se ei ole poistanut.

(437) Komissio muistuttaa Ranskaa siitä, että toista rakenneuudistustukea ei voida suuntaviivojen nojalla yleensä harkita kymmenen vuoden kuluessa rakenneuudistuskauden päättymistä, eli tässä tapauksessa 31. joulukuuta 2006 lähtien, lukuun ottamatta poikkeuksellisia ja odottamattomia tilanteita, joista yritys ei itse ole vastuussa.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Ranskan valtion SNCM:lle julkisen palvelun velvoitteesta vuosina 1991–2001 maksama 53,48 miljoonan euron korvaus on perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu sääntöjenvastainen valtiontuki, joka soveltuu kuitenkin yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla.

SNCM:n 158 miljoonan euron negatiivinen myyntihinta, se, että SCMF otti vastattavakseen työntekijöitä koskevia sosiaalisia toimenpiteitä 38,5 miljoonan euron määrällä, ja CGMF:n suorittama yhteinen ja samanaikainen SNCM:n pääomankorotus 8,75 miljoonalla eurolla eivät ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Määrältään 15,81 miljoonan euron suuruinen rakenneuudistustuki, jonka Ranska myönsi Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée -yhtiölle (SNCM), on perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu sääntöjenvastainen valtiontuki, joka soveltuu kuitenkin yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 8 päivänä heinäkuuta 2008.

Komission puolesta

Antonio TAJANI

Varapuheenjohtaja

- (¹) EYVL C 308, 11.12.2002, s. 29.
- (²) Ennen rakenneuudistussuunnitelmaa Ranskan viranomaiset olivat 20. joulukuuta 2001 ilmoittaneet 22,5 miljoonan euron suuruisesta käteisennakosta, jonka Compagnie Générale Maritime et Financière -yritys oli myöntänyt SNCM:lle pelastamistukena. Komissio hyväksyi 17. heinäkuuta 2002 tekemällään päätöksellä (EUVL C 148, 25.6.2003, s. 7) (jäljempänä vuoden 2002 päätös) SNCM:lle myönnetyn pelastamistuen perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn tukien alustavan tutkintamenettelyn perusteella. Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 19. marraskuuta 2002 jäljennöksen SNCM:n ja CGMF:n välisistä käteisennakkoja koskevista sopimuksista sekä todisteet siitä, että SNCM oli maksanut ennakon takaisin CGMF:lle 13. toukokuuta ja 14. kesäkuuta 2002 päivätyillä pankkisiirroilla.
- (³) Kirjattu numerolla TREN A/61846.
- (⁴) CGMF on Ranskan valtion sataprosenttisesti omistama holdingyhtiö, jonka kautta Ranskan valtio hoitaa kaikki meriliikenteeseen sekä laivojen varusteluun ja vuokraukseen liittyvät toiminnot Välimerellä.
- (⁵) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1. Ranskan viranomaiset olivat 11. syyskuuta 2002 pyytäneet korjausta joihinkin 19. elokuuta 2002 tehdyn päätöksen asiavirheisiin, joten komissio teki 27. marraskuuta 2002 päätöksen 19. elokuuta 2002 tehdyn päätöksen muuttamisesta (EYVL C 308, 11.12.2002, s. 29). Asianomaisia pyydettiin esittämään huomautuksensa suunnitellusta tuesta kyseisestä päivämäärästä lähtien.
- (⁶) Ranskan viranomaiset pyysivät 11. syyskuuta 2002 lisäaikaa 19. elokuuta 2002 tehtyä päätöstä koskevien huomautusten esittämistä varten, ja komission yksiköt myönsivät tämän lisäajan 17. syyskuuta 2002.
- (⁷) Kirjattu numerolla SG(2002) A/10050.
- (⁸) Kirjattu 15. tammikuuta 2003 numerolla DG TREN A/10962.
- (⁹) Kirjattu numerolla TREN A/21531.
- (¹⁰) Kirjattu numerolla SG(2003) A/1691.
- (¹¹) Kirjattu numerolla SG(2003) A/1546.
- (¹²) EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.
- (¹³) Kirjattu numerolla TREN A/21701.
- (¹⁴) EUVL L 61, 27.2.2004, s. 13. Komissio muutti 8. syyskuuta 2004 tekemällään päätöksellä (jäljempänä vuoden 2004 päätös) vain vähän vuoden 2003 päätöstä siten, että se salli SNCM:n vaihtaa tarvittaessa keskenään Alison ja Ascon muuttamalla vuoden 2003 päätöksen 2 artiklaa.
- (¹⁵) EUVL L 19, 21.1.2005, s. 70.
- (¹⁶) Kirjattu numerolla TREN A/27546.
- (¹⁷) Kirjattu numerolla TREN A/30842.
- (¹⁸) Lisätietoja toimitettiin postitse 30. marraskuuta 2005 (SG(2005) A/10782), 14. joulukuuta 2005 (SG(2005)A/11122) ja 30. joulukuuta 2005 (TREN/10016).
- (¹⁹) Kirjattu numerolla TREN A/16904.
- (²⁰) Kirjattu numerolla TREN A/19105.
- (²¹) Yhteisöjen tuomioistuimen 24.7.2003 antama tuomio asiassa Altmark Trans GmbH v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, (280/00, Kok. s. 7747).
- (²²) EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1.
- (²³) Veolia Transport on Veolia Environnementin sataprosenttisesti omistama tytäryhtiö. Se tarjoaa nimellä Connex matkustajien kuljetuspalveluja julkisyhteisöille (joukkoliikenne taajamissa, kaupunkien välinen ja alueellinen joukkoliikenne) ja hallinnoi siinä yhteydessä maantie- ja rautatieverkostoja. Lisäksi se tarjoaa vähemmässä määrin merikuljetuspalveluja.

- (²⁴) EUVL C 103, 29.4.2006, s. 28.
- (²⁵) EUVL C 148, 24.6.2006, s. 42.
- (²⁶) Kirjattu numerolla TREN A/25295.
- (²⁷) Kirjattu numerolla TREN/A/24111.
- (²⁸) EUVL C 303, 13.12.2006, s. 53.
- (²⁹) Kirjattu numerolla TREN/A/37907.
- (³⁰) Stef-TFE-konserni pyysi lisäaikaa 28. joulukuuta 2007 (A/20313) ja Corsica Ferries 27. joulukuuta 2006 (A/20056).
- (³¹) Stef-TFE-konsernille (D 2007 300067) ja Corsica Ferries -konsernille (D 2007 300068) osoitetut 4. tammikuuta 2007 päivätyt kirjeet.
- (³²) Päivätyt 11. tammikuuta, 16. tammikuuta ja 9. helmikuuta 2007 ja kirjattu numeroilla TREN/A/21142, A/21669 ja A/23798.
- (³³) Päivätyt 13. helmikuuta 2007 ja kirjattu numeroilla TREN/A/24473 ja TREN/A/23981.
- (³⁴) Komission yksiköt kirjasivat ne numerolla TREN/A/30979. Ranskan viranomaiset pyysivät ja saivat kommenttien esittämiseen kaksi ylimääräistä kuukauden pituista lisäaikaa 15. maaliskuuta 2007 ja 19. huhtikuuta 2007. Ne kirjattiin numeroilla TREN/A/27002 ja A/29928.
- (³⁵) CFF toimitti nämä tiedot 15.3.2007 (TREN/A/27058), 27.9.2007 (TREN/A/43510, päivätty 1.10.2007), 30.11.2007 (TREN/A/49918, päivätty 6.12.2007), 20.12.2007 (TREN/A/51600, päivätty 26.12.2007) ja 14.3.2008 (TREN/A/87084), STIM toimitti tiedot 20.12.2007 (TREN/A/51391) ja SNCM 28.2.2008 (TREN/A/85681). Myös Ranska toimitti tietoja 21.12.2007 (TREN/A/51441), 7.1.2008 (TREN/A/86344) ja 8.2.2008 (TREN/A/83661). Ranskan viranomaiset antoivat vielä muita asiakirjoja työkokouksessa 29.2.2008.
- (³⁶) SNCM:llä on CMN:ssä 45 prosentin suora vähemmistöosakkuus ja Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie -yhtiön (CGTH) kautta 24,1 prosentin välillinen vähemmistöosakkuus. Tosiasiallinen määräysvalta siirtyi vuonna 1992 Stef-TFE-konsernille, joka omistaa 49 prosenttia Compagnie Méridionale de Participations -yhtiöstä (CMP). SNCM ja CMN olivat kumppaneita julkisen palvelun sopimuksessa vuosina 2001–2006 ja saivat yhdessä uuden sopimuksen vuosiksi 2007–2012/2013.
- (³⁷) CGTH on SNCM:n sataprosenttisesti omistama holdingyhtiö.
- (³⁸) Aliso Voyage on SNCM:n jakelukanava. Se muodostuu 17:sta eri puolilla Ranskaa sijaitsevasta toimistosta ja hallinnoi meriliikennelippujen myyntiä, josta 49,9 prosenttia koostuu SNCM:n lipuista.
- (³⁹) Kun vuoden 2003 päätös tehtiin, SNCM omisti yhdessä Delmas-kuljetuskonsernin kanssa osuuden ranskalaisesta tavaroiden merikuljetusyhtiöstä Sud-Cargosista, joka liikennöi pääasiallisesti Marokkoon. Osuus myytiin vuoden 2005 lopulla [...]miljoonalla eurolla (liikesalaisuus), kuten Ranskan viranomaisten 28. maaliskuuta 2006 toimittamasta vuoden 2005 investointisuunnitelmasta ilmenee.
- (⁴⁰) SNCM omistaa sataprosenttisesti tämän yhtiön, joka hoitaa SNCM:n alusten polttoainetäydennykset.
- (⁴¹) SNCM:n sataprosenttisesti omistama avoin yhtiö Ferrytour on matkanjärjestäjä. Se tarjoaa merimatkoja Korsikaan, Sardiniaan ja Tunisiaan, mutta myös lentoja useisiin eri kohteisiin. Lisäksi se tarjoaa miniristeilyjä ja liikematkapalveluja.
- (⁴²) Vuonna 1996 perustettu ja SNCM:n sataprosenttisesti omistama tytäryhtiö Comptoirs du Sud johtaa kaikkia laivoilla sijaitsevia myymälöitä.
- (⁴³) Ks. alaviite 12.

- (44) Autolautat ovat Napoléon Bonaparte (kapasiteetti 2 150 matkustajaa ja 708 autoa, teho 43 MW, nopeus 23,8 solmua), suuri ylellinen autolautta; uusi Danielle Casanova, hankittu toukokuussa 2002 (kapasiteetti 2 204 matkustajaa ja 700 autoa, teho 37,8 MW, nopeus 23,8 solmua), toinen suuri ylellinen autolautta; l'Île de Beauté (kapasiteetti 1 554 matkustajaa ja 520 autoa, teho 37,8 MW, nopeus 21,5 solmua), otettu käyttöön vuonna 1979 ja kunnostettu kaudella 1989–1990; Méditerranée (kapasiteetti 2 254 matkustajaa ja 800 autoa, teho 35,8 MW, nopeus 24 solmua) ja Corse (kapasiteetti 2 150 matkustajaa ja 600 autoa, teho 27,56 MW, nopeus 23,5 solmua).
- (45) Yhdistetyn liikenteen alukset ovat Paglia Orba, (kapasiteetti 500 matkustajaa, 2 000 pituusmetriä rahtia ja 120 autoa, teho 19,7 MW, nopeus 19 solmua); Monte d'Oro (kapasiteetti 508 matkustajaa, 1 615 pituusmetriä rahtia ja 130 autoa, teho 14,8 MW, nopeus 19,5 solmua); Monte Cinto (kapasiteetti 111 matkustajaa, 1 200 pituusmetriä rahtia, teho 8,8 MW, nopeus 18 solmua); toukokuusta 2003 lähtien Pascal Paoli (kapasiteetti 594 matkustajaa, 2 300 pituusmetriä rahtia ja 130 autoa, teho 37,8 MW, nopeus 23 solmua).
- (46) Huippunopea alus Liamone (kapasiteetti 1 116 matkustajaa ja 250 autoa, teho 65 MW, nopeus 42 solmua), joka liikennöi myös Toulonista.
- (47) Kaikki paitsi Danielle Casanova, Pascal Paoli ja Liamone on hankittu leasing-sopimuksella.
- (48) Palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabo-taasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/92 (EYVL L 364, 12.12.1992, s. 7).
- (49) Julkista palvelua koskevan toimiluvan myöntävä viranomainen vuodesta 1991 lähtien 13. toukokuuta 1991 annetun Ranskan lain nro 91–428 nojalla.
- (50) EYVL S 2001/10–007–005.
- (51) EUVL 2006/S 100–107350.
- (52) Komission 2. heinäkuuta 2002 tekemällä päätöksellä hyväksytty valtioneuvoston päätös N 781/01, EYVL C 186, 6.8.2002, s. 3.
- (53) Komission 24. huhtikuuta 2007 tekemällä päätöksellä hyväksytty valtioneuvoston päätös N 13/07, julkaistu komission Internet-sivustolla: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/transport_2007.htm
- (*) Liikesalaisuus.
- (54) Kuljettaja matkustaa tieläisten mukana laivamatkan ajan. Tietyissä tapauksissa yksi kuljettaja laivaa ajoneuvon lähtösatamassa ja toinen kuljettaja purkaa sen laivasta määränpäässä. Myös tämä luetaan saatettuun liikenteeseen eron tekemiseksi ro-ro-liikenteeseen, jossa perävaunu matkustaa ilman traktoria.
- (55) EUVL C 148, 25.6.2003, s. 7.
- (56) Määrä eriteltiin seuraavasti: 20,4 miljoonaa euroa varsinaiseen rakenneuudistussuunnitelmaan, 1,8 miljoonaa euroa myynnissä olevien alusten käytöstä poistamiseen, 14,8 miljoonaa euroa Liamone-aluksen arvon alentamisen kuluihin ja 9 miljoonaa euroa toiminnan laajentamiseen Pohjois-Afrikkaan.
- (57) SNCM:n hallintoneuvosto hyväksyi suunnitelman 17. joulukuuta 2001.
- (58) Rakenneuudistussuunnitelman mukaan matkojen määrää oli tarkoitus vähentää 4 138:sta (3 835 SNCM:n ja 303 sen tytäryhtiön Corsica Marittiman matkaa) 3 410:een vuonna 2003 seuraavin muutoksina:
— Marseillen ja Korsikan välisen liikennöinnin muuttaminen vuosiksi 2001–2006 tehdyn julkisen palvelun sopi-muksen ehtojen mukaisesti,
— Toulonin ja Korsikan välisten reittien lakkauttaminen lähes kokonaan,
— Nizzan ja Korsikan välisen liikennöinnin vähentäminen,
— Livorno–Bastia-yhteyden lopettaminen ja siihen käytetty kaluston poistaminen, joka toteutui vuonna 2003,
— Algeriaan ja Tunisiaan suuntautuvan liikennöinnin vahvistaminen aluksilla Méditerranée, Ile de Beauté ja Corse, sekä Genova–Tunis-yhteyden lakkauttaminen.
- (59) Henkilöstön määrän vähennykset on tarkoitus toteuttaa luonnollisen poistuman avulla eläkeikäisten saavuttaneiden työntekijöiden siirtyessä eläkkeelle tai siirtämällä työntekijöitä iän perusteella varhennetulle eläkkeelle (ennenaikainen siirtyminen pois työelämästä), hyödyntämällä työkiertojärjestelmää sekä jättämällä uusimatta määräaikaista työsopi-mukset. Vähennykset maksaisivat SNCM:lle kuitenkin arviolta 20,4 miljoonaa euroa.
- (60) Muuttujia ovat muun muassa liikenne, bruttokansantuotteen kasvuennuste (1,5 %), lainojen korkokanta (5,5 %), korkotulotaso (4,5 %) ja lyhytaikaisten lainojen korko (5 %).

- (⁶¹) Ranskan viranomaiset esittivät kaksi vaihtoehtoista menetelmää, joita ei käytetty liian korkean hinnan vuoksi. *Ensimmäisessä arviointimenetelmässä* kaikkien rakenneuudistustoimenpiteiden kustannukset lasketaan yhteen. Sen tuloksena on 90,9 miljoonan euron rahoitustarve, kun otetaan huomioon:
- vuosina 1991–2001 kertyneet tappiot eli 41,7 miljoonaa euroa (eli -29 miljoonaa euroa, minkä komissio vahvisti 30. lokakuuta 2001 tehdystä päätöksessään 2002/149/EY (EYVL L 50, 21.2.2002, s. 66), -6,1 miljoonaa euroa vuonna 2000 ja -6,6 miljoonaa euroa vuonna 2001 ennen rakenneuudistuskuluja);
  - poikkeuksellisista poistoista koostuvien varojen vähentyminen samana aikana eli 24 miljoonaa euroa (kyseinen erä väheni 86:sta 62 miljoonaan euroon kauden taseessa, joten poistokautta on pidennetty 12 vuodesta 20 vuoteen, varoja käytetään vähemmän ja viimeiset toimitetut yksiköt on hankittu leasing-sopimuksella);
  - rakenneuudistuksen aikana toteutetun luovutuksen myyntivoitto eli 21 miljoonaa euroa, joka vähennetään rahoitustarpeesta;
  - rakenneuudistuskulujen yhteisvaikutus, jonka summa on 42,6 miljoonaa euroa (ks. alaviite 56).
- Toisessa arviointimenetelmässä* määritetään, kuinka suuren oman pääoman pankkilaitokset vaatisivat koko aluskantaa varten, kun tiedetään, että pankit vaativat yleensä laivan hankinnan rahoittamista varten omaa pääomaa noin 20–25 prosenttia ostettavan aluksen arvosta. Ranskan viranomaisten suorittaman laskutoimituksen mukaan aluskannan vakiintuneet hankintakustannukset ovat 843 miljoonaa euroa, joten oman pääoman tarve on 157–196 miljoonaa euroa. Kun summasta vähennetään yhtiön hallussa vuoden 2001 lopussa oleva oma pääoma, lisäpääoman tarpeeksi saadaan 101–140 miljoonaa euroa.
- (⁶²) Ks. jäljempänä.
- (⁶³) SNCM aikoi vuoden 2002 rakenneuudistussuunnitelmansa mukaisesti poistaa käytöstä ja myydä neljä alusta, ne olivat Napoléon, Liberté, Monte Rotondo ja huippunopea alus Asco. Viimeksi mainittu vaihdettiin sisaralukseensa Alisoon. Kaikki nämä alukset on nyt myyty. Luovutusten tosiasiallinen nettotuotto on 25 165 000 euroa. Vuoden 2003 päätöksen mukaisesti SNCM on luopunut osakkuuksistaan yhtiöissä SCI Espace Shuman, Southerna Trader, Someca, Amadeus ja CCM. Näiden luovutusten nettotuotto on 5,02 miljoonaa euroa. Vuoden 2003 päätöksen jälkeen SNCM on myynyt osakkuutensa Sud-Cargos-yhtiössä, Asco-aluksen ja kiinteistöjä yhteensä 12,2 miljoonalla eurolla.
- (⁶⁴) Yksityisten kumppanien valintamenettely käynnistyi 26. tammikuuta 2005 ja päättyi saman vuoden syyskuun lopussa. Ranskan hallitus ilmoitti 26. tammikuuta ja 17. helmikuuta 2005 hakevansa yksityistä kumppania osallistumaan SNCM:n pääomapohjaan yhtiön rahoitusrakenteen vahvistamiseksi ja sen auttamiseksi kehityksen vaatimissa muutoksissa. Valtion osakkuuksia hoitava virasto (Agence des Participations de l'Etat, APE) nimitti riippumattoman henkilön valvomaan hakuprosessia ja antoi neuvonantajapankille (HSBC) tehtäväksi ottaa yhteyttä mahdollisiin toiminnan jatkajiin. Tässä vaiheessa otettiin yhteyttä 72 teollisuus- ja rahoitussijoittajaan sellaisen tarjonnan rahoitusehtojen määrittämiseksi, joka mahdollistaa yhtiön teollisuushankkeen toteuttamisen, työpaikkojen säilyttämisen ja hyvän julkisen palvelun. Niistä [...] ilmaisi kiinnostuksensa, [...] salassapitosopimusta tehtiin ja [...] tiedotetta lähetettiin. [...] yritystä teki tarjouksen ensimmäisellä kierroksella 5. huhtikuuta 2005, ja toisella kierroksella 17. kesäkuuta 2005 saatiin kolme tarjousta ([...], [...] ja [...]) ja ilmaus kiinnostuksesta vähemmistöosakkuuteen ([...]). Kolmannella kierroksella 28. heinäkuuta 2005 tuli kolme tarjousta. Kaikkia yrityksiä pyydettiin 14. syyskuuta 2005 toimittamaan sitova ja lopullinen tarjous viimeistään 15. syyskuuta 2005. Kyseisenä päivänä yhtiön [...] vetäytyttyä kilpailusta valtion yksiköt saivat kaksi sitovaa tarjousta lisäpääomasta ja koko omaisuuden haltuunotosta ranskalaisilta konserneilta Butler Capital Partners (BCP) ja [...]. Ranska julkaisi 27. syyskuuta 2005 lehdistötiedotteen, jonka mukaan näiden kahden tarjouksen perusteellisen tarkastelun tuloksena oli valittu BCP-konsernin tarjous, joka oli paitsi taloudellisesti helpompi hyväksyä myös eniten yrityksen, julkisen palvelun ja työntekijöiden etujen mukainen. BCP tarjosi alun perin negatiivista [...] miljoonan euron hintaa, joka oli heikoin arvio negatiiviseksi hinnaksi. Tässä mahdollisten toiminnan jatkajien alkuperäisessä tarjouksessa oli erikseen varattu mahdollisuus mukauttaa alkuperäistä tarjousta tilintarkastusten pohjalta. Ranskan viranomaiset ovat ilmoittaneet, että alkuperäistä hintaa on korotettu 16. joulukuuta 2005 valmistuneiden tilintarkastusten seurauksena sellaisten objektiivisten seikkojen johdosta, jotka vaikuttavat SNCM:n toiminnan lainsäädännöllisiin ja taloudellisiin puitteisiin ja jotka ovat ilmaantuneet vasta sen jälkeen, kun tarjous oli jätetty 15. syyskuuta 2005. Näin ollen negatiiviseksi hinnaksi tarkistettiin [...] miljoonaa euroa. Ranskan viranomaisten ja toiminnan jatkajien välisissä neuvotteluissa hinnaksi vahvistettiin 142,5 miljoonaa euroa, jonka lisäksi yhtiö sitoutui vastaamaan osasta SNCM:n eläkerahastoihin liittyvistä menoista (15,5 miljoonaa euroa).
- (⁶⁵) SNCM:n sisäinen prosessi pääomankorotus- ja yksityistämistoimien täytäntöönpanemiseksi alkoi virallisesti 12. huhtikuuta 2006 ja päättyi 31. toukokuuta 2006. On syytä korostaa, että työntekijöiden mahdollisuutta hankkia yhtiön pääomaa ei ollut pantu täytäntöön 27. marraskuuta 2007.

- (66) Tästä mekanismista määrätään 16. toukokuuta 2006 tehdyn luovutuspyytäkirjan II.2 artiklassa, jonka mukaan tililtä on tarkoitus rahoittaa ”mahdollisten vapaaehtoisten irtisanoutumisten tai työsopimusten purkamisten kustannukset [...], jotka ylittävät työnantajan kaikenlaiset lakisääteiset ja sopimusperusteiset maksut”. Omaisuudenhoitaja ”vapauttaa varoja sitä mukaa kuin asianomaiset palkansaajat, joita ei sijoiteta uudelleen SNCM-konsernin sisällä, lähtevät tosiasiallisesti yhtiöstä, ja jäljelle jäävän määrän, kun hänen tehtävänsä omaisuudenhoitajana on suoritettu loppuun” [...].
- (67) Asiassa Altmark esitettiin seuraavat neljä edellytystä:
- i) edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiaa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi;
  - ii) ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi, jotta vältettäisiin sellaisen taloudellisen edun sisältyminen korvaukseen, joka olisi omiaan suosimaan edunsaajayritystä suhteessa sen kilpailijayrityksiin;
  - iii) korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto;
  - iv) silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisissa julkisissa hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määriteltävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä kuljetusvälineillä varustetulle keskiverto yritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.
- (68) Tässä yhteydessä Ranskan viranomaiset muistuttavat myös, että korvaukset on laskettu täsmällisesti velvoitteiden perusteella (matkojen määrä, paikkatarjonta, korvaavat välineet, enimmäishinnat jne.) eli sellaisten parametrien perusteella, jotka sisältyvät SNCM:n ja toimivaltaisen julkisen yhteisön välillä vuosina 1991 ja 1996 tehtyihin viisivuotisiin julkisen palvelun sopimuksiin, ja että näiden sopimusten nojalla korvausta saatettiin mukauttaa saatuihin tuloihin.
- (69) Ranskan viranomaiset esittivät erityisesti 8. lokakuuta 2002 päivätyssä kirjeessään (TREN/A/10050) seikkoja, jotka sen mukaan osoittivat, että SNCM:n toimintakustannusten rakenne kaudella 1991–2001 oli samankaltainen kuin muilla vastaavilla matkustajia kuljettavilla merenkulkyhtiöillä, joita ovat esimerkiksi Brittany Ferries, Seafrance ja CMN. Viimeksi mainittua Ranskan viranomaiset käyttivät SNCM:n tehokkuuden arviointiin ro-ro-matkustaja-alusten alalla. Kyseiset kaksi yritystä toimivat samankaltaisissa ympäristöissä lähes samanlaisilla aluksilla (CMN:llä on kolme ro-ro-matkustaja-alusta ja SNCM:llä neljä) toisiaan vastaavilla reiteillä. Kaudelta 1991–2001 kerättyjen tietojen perusteella voitiin Ranskan mukaan varmistaa, että ro-ro-matkustaja-aluksia koskevat tuottavuuden suhdeluvut (palkkamenojen suhde liikevaihtoon, matkoihin ja aluksiin), jotka erosivat toisistaan vuonna 1993, olivat lähentyneet merkittävästi tarkastelukauden aikana. Tiedot osoittivat, että kyseisellä kaudella SNCM:n tuottavuuden suhdeluvut lähenivät alalla toimivan keskiverto yrityksen suhdelukua.
- (70) EYVL L 50, 21.2.2002, s. 66. Ranskan viranomaiset muistuttavat, että sen jälkeen kun komission palkkaama asiantuntija oli laatinut raportin Ranskan viranomaisten esittämästä kirjanpitoaineistosta ja liikkeenjohtoa koskevasta aineistosta, komissio totesi 30. lokakuuta 2001 tekemänsä päätöksen 98 kohdassa seuraavaa: ”Julkisen palvelun tuottamiseen tarkoitettuja tukia ei ole käytetty SNCM:n toiminnan kulujen kattamiseen avoimen kilpailun markkinoilla. Erillisen kirjanpidon pitäminen kyseisestä palvelusta sekä alueellisten ja kansallisten tarkastuselinten säännöllisesti tekemät tarkastukset ovat keinoja, joilla varmistetaan, että alueen liikenneyhteyksien katkeamattomuuden turvaamiseksi myönnettyä määrärahaa koskeva vuosikirjanpito antaa luotettavan kuvan julkisen palvelun tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista.”
- (71) Ranskan viranomaiset puolustivat vuonna 2002 sitä, miksi SNCM:n osakkuus Sud-Cargos-yhtiössä oli strategisesti tärkeä. Tavaraliikenteen kehitys (konttikuljetusten lisääntyminen ro-ro-kuljetusten kustannuksella), Delmas-yhtiön (toisen Sud-Cargosin osakkaan) myynti CMA CGM:lle sekä Sud-Cargosin taloudelliset vaikeudet selittävät osaltaan, miksi SNCM ei enää pitänyt osakkuutta strategisesti tärkeänä ja luopui siitä vuonna 2005.
- (72) Asia 334/99, Saksan liittotasavalta v. komissio, tuomio 28.1.2003 (Kok. s. I-1139).
- (73) Valtiontuesta, jonka Belgia on toteuttanut ABX Logistics -yhtiön hyväksi (nro C 53/2003 (ex NN 62/03)), 7 päivänä joulukuuta 2005 tehty komission päätös, EUVL L 383, 28.12.2006, s. 21.

- (74) Valtiontuesta, jonka Saksa on myöntänyt Gröditzter Stahlwerke GmbH:lle ja tämän tytäryhtiölle Walzwerk Burg GmbH:lle 8 päivänä heinäkuuta 1999 tehty komission päätös, EYVL L 292, 13.11.1999.
- (75) CGMF:n yhdessä SNCM:n tilintarkastajan, Ernst & Young -yhtiön, kanssa laatima raportti toimitettiin komissiolle maaliskuussa 2006 (jäljempänä CGMF:n raportti).
- (76) Oddo Corporate Finance -yhtiön ja Paul Hastings -toimiston 29. maaliskuuta 2006 laatima raportti toimitettiin komissiolle 7. huhtikuuta 2006 (jäljempänä Oddon raportti). Siinä tarkastellaan valtion osakkuuksia hoitavan viraston (APE) pyynnöstä kriittisesti CGMF:n raportteja ja arvioidaan yhteisön näkökulmasta hyväksyttävänä pidettävät selvitystilakustannukset.
- (77) Kun otetaan huomioon aineelliset hyödykkeet ([...] miljoonaa euroa) ja rahoitusomaisuus ([...] miljoonaa euroa), myyntisaamiset ([...] miljoonaa euroa), muut saamiset ([...] miljoonaa euroa) ja kassavaje (– [...] miljoonaa euroa). Ranska tarkensi, että realistisemmalla arviolla, jossa otetaan huomioon myöhemmät taloudelliset seikat, arvoksi saadaan [...] miljoonaa euroa.
- (78) Yhdistetyt asiat 278/92, 279/92 ja 280/92, Espanja v. komissio, tuomio 14.9.1994 (Kok. s. I-4103).
- (79) Kassaatiotuomioistuimen 6.2.2001 antama tuomio asiassa nro 98–15129. Kyseisessä asiassa geologisten tutkimusten ja kaivostutkimusten julkinen laitos BRGM (Bureau de Recherches Géologiques et Minières) tuomittiin maksamaan sen tytäryhtiön, Mines de Salsignesin, pääomavaje kokonaisuudessaan sen perusteella, että BRMG oli toiminnan heikkenemisestä ja varoituksista tietoisena käyttäytynyt tosiasiallisena johtajana moitittavasti ja jatkanut toimintaa.
- (80) Asia Aspocomp Group Oyj, Rouenin muutoksenhakutuomioistuimen 22.3.2005 antama tuomio.
- (81) Vertailun vuoksi 31.10.2006 Ranskan valtion obligaation tuottavuus oli 30 vuoden laina-ajalla 3,95 %, 10 vuoden laina-ajalla 3,82 %, 5 vuoden laina-ajalla 3,75 % ja 2 vuoden laina-ajalla 3,72 %.
- (82) Komission päätös Société Française de Production -yhtiöstä, tehty 17. heinäkuuta 2002, K(2002) 2593 lopullinen, EUVL C 71, 25.3.2003, s. 3.
- (83) Ranskan toimittaman riippumattoman markkinatutkimuksen mukaan CFF:n osuus matkustajaliikenteen alalla on nykyään lähes [...] prosenttia, kun taas SNCM:n markkinaosuus on laskenut 82 prosentista [...] prosenttiin vuosina 2000–2005, ja CFF on kasvanut voimakkaasti rahtiliikenteen markkinoilla, joilla SNCM on edelleen suurin toimija CMN:n osakkuuden ansiosta.
- (84) CFF muistuttaa, että julkisen palvelun sopimus takaa yritykselle keskimäärin 64,3 miljoonan euron julkisen tuen vuodessa eli yhteensä 321,5 miljoonaa euroa viidessä vuodessa. CFF:n mukaan julkisen palvelun sopimuksen 5 pykälä takaa SNCM:lle 72,8 miljoonan euron kassavirran. Lisäksi CFF korostaa, että SNCM:n vuonna 2001 kirjaimista 40,6 miljoonan euron tappioista 15 miljoonaa euroa on peräisin huippunopean Liamone-aluksen arvonalennuksesta.
- (85) Menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä esitettiin, että rakenneuudistussuunnitelman mukaan Bastia–Livorno-yhteys lopetetaan ja siihen käytetty kalusto poistetaan.
- (86) CFF:n kritiikki kohdistuu seuraaviin asioihin: henkilöstömäärää ei vähennetä kunnolla, SNCM:n osakkuuksia ei käytetä rakenneuudistukseen, alusten myyntivoittoa ei oteta huomioon.
- (87) CFF:n mukaan 76 miljoonan euron summa vastaa 500:aa miljoonaa Ranskan frangia, jotka yritys menettäisi katkeamattomien liikenneyhteyksien periaatteen toteuttamiseen tarkoitetuista määrärahoista uudella kaudella 2002–2006.
- (88) Verrattuna suhdelukuihin, jotka se itse laski kymmenen meriliikenneyhtiön otoksesta. Suhdeluvut vaihtelivat 23,69 prosentista (Moby Lines) 49,7 prosenttiin (CMN) ja jopa 55,09 prosenttiin (Grimaldi).
- (89) CFF mainitsee 50 prosentin osakkuuden Sud-Cargos-meriliikenneyhtiöstä, 13 prosentin osakkuuden lentoliikenteen paikanvarausjärjestelmiin erikoistuneesta Amadeus-yrityksestä, osakkuuden CMN:stä ja CGTH:n kiinteistöomaisuuden.

- (⁹⁰) CMN:n varsinainen osakas.
- (⁹¹) OTC myöntää yhdessä Korsikan aluehallinnon kanssa julkisen palvelun tarjoamista koskevan toimiluvan.
- (⁹²) Marseillen ja Korsikan välistä liikennettä koskevan julkisen palvelun sopimuksen osalta useimmat CFF:n huomioista koskevat uuden julkisen palvelun sopimuksen myöntämismenettelyä kaudeksi 2007–2012/2013 ja CFF:n kansallisissa tuomioistuimissa nostamia kanteita, jotka on myöhemmin hylätty.
- (⁹³) Tässä yhteydessä CFF muistuttaa, että vuoden 2005 toisella vuosipuoliskolla oli käynnistetty hälytysmenettely Marseillen kauppatoriuomistuksessa ja että yritys olisi voinut hakeutua konkurssiin jo syksyllä 2005, kun vuoden 2005 tappioiksi arvioitiin 30 miljoonaa euroa.
- (⁹⁴) CFF:n mielestä kassaatiotuomioistuimen ei ole Salsignesin kaivoksia ja kemikaaleja koskevassa asiassa maininnut mitenkään valtion suoraa vastuuta osakkeenomistajana, kun yritys, jonka osakkeita se omistaa, asetetaan selvitystilaan, vaan se on pikemminkin tuonut esiin, että julkista teollisuus- tai liikelaitosta vastaan voidaan nostaa kanne velkojen maksamiseksi henkilöstölle eivätkä tällaisten laitosten johtajat voi väistää velvollisuuksiaan vetoamalla julkisen vallan tukitoimiin.
Rouenin muutoksenhakutuomioistuimen asiassa Aspocomp vahvistaman oikeuskäytännön soveltamisesta käsiteltävänä olevassa asiassa CFF tuo esiin, että mainittu oikeuskäytäntö koski emoyhtiön tuomitsemista maksamaan tytäryhtiön työntekijöille sosiaalisia korvauksia tytäryhtiön tekemän sopimuksen rikkomisesta, mikä on kaukana SNCM:n tapauksesta. Ei siis ole merkittävää riskiä siitä, että CGMF tai valtio joutuisi maksamaan irtisanomiskorvauksia konkurssimenettelyn yhteydessä. Lisäksi CFF epäilee muiden sosiaalisten kustannusten arvioita, jotka vaikuttavat eroavan sen mukaan, keneltä asiantuntijalta niitä pyydetään.
- (⁹⁵) CFF arvioi, että alusten tosiasiallinen arvo, jonka SNCM ilmoitti julkisen palvelun sopimuksesta tekemässään tarjouksessa, olisi pitänyt ottaa huomioon Oddon ja CGMF:n raporteissa esitetyissä SNCM:n varojen arvioinneissa.
- (⁹⁶) CFF:n mukaan Ranska painottaa, kuinka välttämättömiä ovat Nizzan liikennöinnin kokonaisuus, aluskannan säilyttäminen nykyisellä tasolla ja SNCM:n oletetusti strateginen osakkuus CMN-konsernissa.
- (⁹⁷) Superfast X -alus saapui 1. tammikuuta 2007.
- (⁹⁸) CFF ehdottaa, että kapasiteettia rajoitettaisiin kaikilla kilpailluilla markkinoilla (Nizza, Tunisia ja Algeria) vuoden 2005 tasolle, uusien reittien avaaminen kiellettäisiin ja Marseillen ja Korsikan välinen liikenne hoidettaisiin ro-ro-matkustaja-aluksilla kustannusten vähentämiseksi.
- (⁹⁹) CFF väittää, että SNCM on hankkinut uusia aluksia vuoden 2003 komission päätöksen 2 artiklan vastaisesti. SNCM ei myöskään ole luopunut osakkuudestaan CCM:ssä, kuten komission päätöksen 3 artiklassa määrätään. Lopuksi SNCM on rikkonut mainitun päätöksen 4 artiklaa harjoittamalla vuodesta 2003 lähtien aggressiivista hintapolitiikkaa CFF:n hintoja alhaisemmilla hinnoilla (jopa 30 % halvemmat liput samanlaisilla tai vastaavilla vuoroilla).
- (¹⁰⁰) Koska kummankaan yrityksen kirjanpidon ja kustannusten kohdentamisen menetelmistä ei ollut saatavilla tietoa ja koska CMN ei ollut osallistunut selvitykseen.
- (¹⁰¹) STIM:n mukaan SNCM tarkoituksellisesti aliarvioi taloudellisen tuloksensa. Riippumattoman asiantuntijan Korsikan liikenneviraston puolesta tekemän tilintarkastuksen perusteella SNCM:n yhteenlasketut tappiot Korsikan reiteillä olivat 125 miljoonaa Ranskan frangia (noin 19 miljoonaa euroa) vuosina 1996–2001, kun mukaan ei lasketa vuoden 2001 poikkeuksellista tulosta.
- (¹⁰²) Yhdistetyt asiat 328/99 ja 399/00, Italia ja SIM 2 Multimedia v. komissio, tuomio 8.5.2003 (Kok. s. I – 4035).
- (¹⁰³) Raportissa esitetyistä seikoista ilmenee, että [...].
- (¹⁰⁴) Tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen tueksi raportissa mainitaan muun muassa, että [...].

- (105) Raportissa esitetyistä seikoista ilmenee, että [...].
- (106) Valtio on esimerkiksi [...].
- (107) Raportissa tuodaan esiin muun muassa seuraavat liikkeenjohdolliset virheet: [...].
- (108) Merenkulkukalustoa on vähennetty ja omaisuudenluovutusohjelmaa toteutetaan teollisuushankkeen mukaisesti. Liikenneyhteyksiä on järjestelty uudelleen ja välituotekäytön vähentämistä koskeva toimintaohjelma on tuottanut ensimmäiset tuloksensa. Teollisuushankkeen työpaikkoihin liittyvää osa-aluetta pannaan asteittain täytäntöön.
- (109) Sen sijaan Corsica Ferries -yhtiön ilmoittama CMN:n 0,497:n suuruinen suhdeluku vuodelta 2001 on virheellinen, sillä siinä ei oteta huomioon taseen käytettävissä olevia rahavaroja. Kun tämä laiminlyönti korjataan, CMN:n suhdeluvuksi saadaan 0,557. Ranskan viranomaisten mukaan suhdeluku on sittenkin riittämätön CMN:lle, mistä on osoituksena CMN:n vaikea kassatilanne vuonna 2002. CMN joutui lainaamaan Stef-TFE:ltä jopa 8 miljoonaa euroa rahoittaakseen kassavajeen, jota pankit eivät kattaneet.
- (110) Provence-Alpes-Côte d'Azurin alueneuvosto lainasi 9. tammikuuta 2003 päivätyssä kirjeessään markkinatutkimusta, joka oli toimitettu komissiolle ilmoitusmenettelyn yhteydessä ja josta se ilmeisestikin oli saanut jäljennöksen, korostaessaan seuraavaa toteamusta: "[Korsikan ja Manner-Ranskan välisten liikenneyhteyksien] tarjonta on ylimitoitettua kysyntään nähden. Alusten käyttöaste vaihtelee keskimäärin talven 20 prosentista kesän 50 prosenttiin."
- (111) Ranska erityisesti torjuu STIM:n yrityksen arvosta esittämän arvion, joka on lähes 350 miljoonaa euroa. Määrässä otetaan huomioon vain ne taseen osat, jotka nostavat arvoa kirjanpidollisen oman pääoman pohjalta (poikkeukselliset poistot, alusten jäljelle jäävä myyntivoitto jne.) eikä siinä oteta huomioon niitä velkoja, jotka laskisivat arvoa. Tämä puhtaasti kirjanpidollinen laskentamenetelmä ei vastaa SNCM:n kaltaisen meriliikenneyhtiön taloudellista realiteettia, koska yhtiöllä on taseessa näkyvien omaisuuserien lisäksi merkittäviä taseen ulkopuolisia velkoja ja vain rajallinen tuottavuus.
- (112) Ks. esim. asia C-222/04, Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze, tuomio 10.1.2006 (Kok., s. I-289, 129 kohta).
- (113) EYVL L 364, 12.12.1992, s. 7.
- (114) EYVL L 378, 31.12.1986, s. 1.
- (115) Komissio ei ole velvollinen ottamaan kantaa kaikkiin asianomaisten hakemuksensa tueksi esittämiin väitteisiin, vaan sen on ainoastaan tutkittava sellaiset tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat väitteet, joilla on olennainen merkitys päätöksen kannalta (asia C-459/93, Siemens v. komissio, tuomio 8.6.1995 (Kok., s. II-1675,31 kohta) ja yhdistetyt asiat T-204/97 ja T-270/97, EPAC v. komissio, tuomio 13.6.2000 (Kok., s. II-2267,35 kohta)).
- (116) Asia C-289/03, BUPA ym. v. komissio, tuomio 12.2.2008.
- (117) Tältä osin ks. valtioneuusta, jotka Ranska on maksanut Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) -meriliikenneyhtiölle, 30 päivänä lokakuuta 2001 tehty komission päätös – EUVL L 50, 21.2.2002, s. 66.
- (118) Tulos ilman aluksista saatuja myyntivoittoja.
- (119) Näiden kahden vuoden osalta, jotka ovat samalla vuoden 1996 sopimuksen kaksi viimeistä soveltamisvuotta, ajanjaksoa koskevassa asiantuntijaraportissa ei voitu Korsikan-liikenteen osalta määritellä kirjanpidollista tulosta, koska tarvittavia tietoja ei tuolloin ollut saatavilla.
- (120) Päätöksentekokäytäntönsä mukaisesti komissio ei ole kiinnostunut jäsenvaltion käyttämästä korvaustavasta, kunhan se voi varmistaa, ettei kilpailutetun toiminnan hyväksi tapahdu ristikkäistä tukemista. Ks. erityisesti valtioneuusta, jotka Italia on myöntänyt Poste Italiane SpA:lle (entinen Ente Poste Italiane), 12 päivänä maaliskuuta 2001 tehty komission päätös (EUVL L 282, 19.10.2002, s. 29) ja 297,5 miljoonan euron pääomankorotuksesta Belgian postille (De Post) 23 päivänä heinäkuuta 2003 tehty komission päätös (EUVL C 241, 8.10.2003, s. 143).
- (121) Huomautettakoon myös, että komissio laati vuonna 1997 yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtioneulle; niissä täsmennetään olosuhteet, joissa julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi myönnettyt valtiontuet katsotaan yhteismarkkinoille soveltuviksi (EYVL C 205, 5.7.1997, s. 5).
- (122) Ks. komission päätös 2002/149/EY (EYVL L 50, 21.2.2002, s. 66).

- (¹²³) Valtiontuen maksamista koskevat edellytykset, jotka luetaan SNCM:n ja Korsikan liikenneviraston välisen vuosia 1996–2001 koskevan viisivuotissopimuksen IV kohdassa.
- (¹²⁴) Kuten komissio on todennut erityisesti tämän päätöksen alaviitteessä 71, se on tarkistanut tarkasteltavana olevan ajanjakson osalta kyseisiä palveluja koskevan erillisen kirjanpidon olemassaolon.
- (¹²⁵) Tämä on alun perin ilmoitetun määrän (76 miljoonaa euroa) ja julkisen palvelun velvoitteesta maksetun korvauksen määrän (53,48 miljoonaa euroa) välinen ero.
- (¹²⁶) Asia C-334/99, Saksa v. komissio, tuomio 28.1.2003 (Kok., s. I-1139,142 kohta).
- (¹²⁷) Komission tiedonanto jäsenvaltioille: ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan sekä komission direktiivin 80/723/ETY soveltaminen julkisiin yrityksiin tehdasteollisuuden alalla, EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3, 11 kohta. Tiedonannossa käsitellään tehdasteollisuuden alaa, mutta sitä sovelletaan soveltuvin osin samalla tavoin kaikkiin taloudenaloihin.
- (¹²⁸) Ks. erityisesti asia T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale v. komissio, tuomio 6.3.2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale v. komissio (Kok., s. II-435).
- (¹²⁹) Yhdistetyt asiat T-2/96 ja T-129/95, Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH ja Lech-Stahlwerke GmbH v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 21.1.1999 (Kok., s. II-17, 116 kohta).
- (¹³⁰) Yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanja v. komissio, tuomio 14.9.1994 (Kok., s. I-4103).
- (¹³¹) Asia C-334/99, Saksa v. komissio, tuomio 28.1.2003 (Kok., s. I-1139).
- (¹³²) Ranskan GAN-ryhmälle myöntämien tukien ehdollisesta hyväksymisestä 30 päivänä heinäkuuta 1997 tehty komission päätös 98/204/EY, EYVL L 78, 16.3.1998, s. 1.
- (¹³³) Tältä osin ks. valtiontuesta, jonka Belgia on toteuttanut ABX Logistics -yhtiön hyväksi, 7 päivänä joulukuuta 2005 tehty päätös 2006/947/EY (EYVL L 383, 28.12.2006, s. 21).
- (¹³⁴) Ks. vastaavasti asia C-303/88, Italia v. komissio, tuomio 21.3.1991 (Kok., s. I-1433).
- (¹³⁵) Ks. esim. muiden kuin teräs- ja hiiliteollisuuden alojen ranskalaisten teollisuusryhmittymien, lukuun ottamatta Compagnie générale maritime -yhtiötä, tuotantosuunnan muuttamistoimista EY:n perustamissopimuksen 92–94 artiklan mukaisesti 27 päivänä marraskuuta 1991 tehty komission päätös 92/266/ETY, EYVL L 138, 21.5.1992, s. 24. Ks. myös jäljempänä käsiteltävät sosiaaliohjelmat.
- (¹³⁶) Huomattakoon kuitenkin, että puolet työvoimasta, jota asia koski, oli joko välikaista henkilöstöä tai yrityksen tiloissa toimivia alihankkijoita. Voidaan näin ollen olettaa, että kustannukset Airbusin vakituiseen henkilöstöön kuuluvia 5 000:ta työntekijää kohti olivat huomattavasti korkeammat.
- (¹³⁷) Tarjouspyyntömenettelyn jälkeen komissio valtuutti itsenäisen asiantuntijan – kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan Moore Stephensin – joka jätti loppuraporttinsa 25. tammikuuta 2008.
- (¹³⁸) Seuraavat seitsemän alusta: Corse, Ile de Beauté, Méditerranée, Napoléon Bonaparte, Paglia Orba, Monte d'Oro ja Monte Cino.
- (¹³⁹) Hinnanalennuksen, joka on [...] miljoonaa euroa (eli keskimäärin [...] – [...] % bruttomyyntiarvosta), perusteena on muun muassa SNCM:n liikennöintiin tarkoitettujen alusten erityislaatuisuus, alusten kunto ja koko aluskannan saattaminen myyntiin samanaikaisesti (erityisesti myyjän aseman heikkous). BRS:n arvio arvosta perustuu erityisesti oletukseen, että tavallisissa myyntioiloissa myytävät alukset ovat hyvässä kunnossa, niitä on huollettu asianmukaisesti ja ne toimivat moitteettomasti.
- (¹⁴⁰) Arviolta [...] miljoonaa euroa.
- (¹⁴¹) Ennakoimattomat oikeudelliset kulut ovat perusteltuja, koska selvityshenkilö joutuu todennäköisesti toteuttamaan alusten luovutuksen nopeasti ja koska liikatarjonta tukkii markkinat.
- (¹⁴²) Kyseinen maksu on työlain L.321–13 pykälässä säädetty velvollisuus, jonka mukaan työnantajan on maksettava korvaus yli 50-vuotiaan työntekijän irtisanomisesta.

- (¹⁴³) Kustannukset, jotka liittyvät työmarkkina-alueen elvyttämiseen ([...] miljoonaa euroa), uudelleen työllistämistä koskeviin sopimuksiin ([...] miljoonaa euroa) sekä uudelleen työllistämisen eli työkierron tuki- ja avustuspakettiin ([...] miljoonaa euroa).
- (¹⁴⁴) Kustannukset, jotka liittyvät sellaisten henkilöiden irtisanomiseen, joilla on työsopimus SNCM:n kanssa ja jotka työskentelevät sidosyrityksissä tai selvitystilaan asetetuissa tytäryhtiöissä ([...] miljoonaa euroa), sekä kustannukset, jotka liittyvät työsopimusten purkamisesta ja muuttamisvaatimuksista käytäviin oikeudenkäynteihin ([...] miljoonaa euroa).
- (¹⁴⁵) SNCM:llä oli 30. syyskuuta 2005 kolme alusta leasing-sopimuksella: huippunopea-alus Liamone (taloudellisen yhteenliittymän Véronique Bail), Danielle Casanova (taloudellisen yhteenliittymän Joliette Bail) ja Pascal Paoli (taloudellisen yhteenliittymän Castellane Bail).
- (¹⁴⁶) Arviointi perustui seuraaviin oletuksiin:
- SNCM irtisanoo leasing-sopimuksensa 30. syyskuuta 2005, eli alukset palautetaan omistajilleen (taloudellisille yhteenliittymille) eikä niistä makseta mitään vuokraa,
  - osto-optioita ei voida käyttää,
  - taloudellisten yhteenliittymien velkojapankit luovuttavat alukset 30. syyskuuta 2005; alusten myynnin nettototto käytetään ensisijaisesti pankki- ja verovelkojen maksamiseen.
- (¹⁴⁷) Kun otetaan huomioon, että SNCM on harjoittanut paljon määräaikaissopimusten ketjuttamista.
- (¹⁴⁸) Valtiontuesta, jonka Belgia on toteuttanut ABX Logistics -yhtiön hyväksi, 7 päivänä joulukuuta 2005 tehdyssä päätöksessä 2006/947/EY (EUVL L 383, 28.12.2006, s. 21) komissio totesi seuraavaa: "Komissio ei kiellä, etteikö tietyissä kansallisissa lainsäädännöissä säädettä tietyissä poikkeustapauksissa kolmansien osapuolten mahdollisuudesta kääntyä lakkautetun yhtiön osakkeenomistajia vastaan, erityisesti jos osakkeenomistajien voidaan katsoa [...] ja/tai tehneen virheitä yhtiön hallinnossa. Vaikka tässä tapauksessa tällainen mahdollisuus on olemassa Ranskan laissa ja Belgian viranomaiset ovat toimittaneet eräitä viitteitä tällaisesta riskistä, viranomaiset eivät kuitenkaan ole riittävästi pystyneet häivyttämään epäilyksiä, jotka ilmaistiin laajennettaessa tätä asiaa koskevaa menettelyä huhtikuussa 2005. Komissio päättää, ettei tässä tapauksessa ole perusteltua hyväksyä konkurssin kustannuksiksi 58:aa miljoonaa euroa, jotka Belgian viranomaisten mukaan liittyvät [...] riskiin."
- (¹⁴⁹) Komission tiedonanto Ranskan valtion Société Marseillaise de Crédit -yhtiölle myöntämästä tuesta (EYVL C 49, 19.2.1997, s. 2).
- (¹⁵⁰) Tuomion riskin nettoarvo, kun otetaan huomioon, että henkilöt, joiden väitettäisiin vastaavan vastuista, puolustautuisivat väitettä vastaan.
- (¹⁵¹) Akordi- ja konkurssimenettelyistä 25. tammikuuta 1985 annettu laki nro 85–98, joka on kodifioitu kauppalakiin L620–1 pykälään ja sitä seuraaviin pykälöihin; yritysten pelastamisesta, saneerauksesta ja asettamisesta selvitystilaan 26. heinäkuuta 2005 annettu laki nro 2005–845, joka on kodifioitu kauppalakiin 620–1–670–8 pykälään.
- (¹⁵²) Pelastussuunnitelman purkamisen mahdollisuutta ei sovelleta käsiteltävänä olevassa tapauksessa, sillä edellä mainittu vuoden 2005 laki tuli voimaan myöhemmin, eikä komissiolla olevien tietojen perusteella mikään viittaa siihen, että SNCM:n akordimenettely olisi epäonnistunut.
- (¹⁵³) Sovellettavien lakien mukaan yksityisoikeudellisessa asemassa olevat valtion yritykset kuuluvat edellä mainittujen konkurssimenettelyjä säätelevien lakien soveltamisalaan. Lainsäädännön mukaan johtajan asemassa oleville julkisoikeudellisille oikeushenkilöille voi lisäksi syntyä vastuu korvauskanteen yhteydessä.
- (¹⁵⁴) Ranskan oikeuskäytännössä johtajalta edellytetään, että hän on toteuttanut *toistuvasti positiivisia johtotoimia*.
- (¹⁵⁵) Ranskan viranomaisten reaktio tiettyihin SNCM:n esittämiin huomautuksiin (ks. tämän päätöksen kohta 0).
- (¹⁵⁶) On kiinnostavaa panna merkille, että tavanomaisten palkkasaatavien lisäksi on olemassa tuomioistuimen päätökseen perustuvia palkkasaatavia, jotka perustuvat työtuomioistuinten tekemiin päätöksiin. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa työntekijä pyysi työtuomioistuinta arvioimaan, oliko hänen vaatimuksensa perusteltu; jos vaatimus hyväksyttiin, se kirjataan yrityksen velaksi.
- (¹⁵⁷) Asia N:o 91–20 554, kassaatiotuomioistuimen tuomio 30.11.1993 (Bull. civ. IV, N:o 440, s. 319).

- (¹⁵⁸) Arvioinnin on suorittanut Sorgem Evaluationin investointineuvonantaja. Arvioinnin laatija Maurice Nussenbaum on kassaatiotuomioistuimen hyväksymä rahoitusasiantuntija Pariisiin muutoksenhakutuomioistuimessa.
- (¹⁵⁹) Ranskan viranomaisten reaktio tiettyihin SNCM:n esittämiin huomautuksiin (ks. tämän päätöksen kohta 174).
- (¹⁶⁰) Ranskan viranomaisten reaktio tiettyihin SNCM:n esittämiin huomautuksiin (ks. tämän päätöksen kohdat 175 ja 176).
- (¹⁶¹) Ranskan viranomaisten reaktio tiettyihin SNCM:n esittämiin huomautuksiin (ks. tämän päätöksen kohdat 175 ja 176).
- (¹⁶²) Geologian ja kaivostutkimuksen tutkimuskeskus (Bureau de Recherches Géologiques et Minières).
- (¹⁶³) Ks. esim. asia nro 98–15129, kassaatiotuomioistuimen tuomio 6. helmikuuta 2001.
- (¹⁶⁴) Ks. erityisesti Rouenin muutoksenhakutuomioistuimen 22.3.2005 antamat kaksi tuomiota – tuomio nro RG 04/02549 Aspocomp Group Oyj ja tuomio nro RG 01/02667–04/02675.
- (¹⁶⁵) Kun otetaan huomioon, että henkilöt, joiden syytetään keskeyttäneen kyseisen ohjelman virheellisesti, olisivat luultavasti puolustautuneet voimakkaasti välttääkseen itsensä kohdistuvan vastuun syntymisen.
- (¹⁶⁶) Cass. com., 19.4.2005, Métaleurop.
- (¹⁶⁷) Perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltaminen valtion osakkuuksiin yrityksissä, tiedote 9/1984, kohta 3.2 iii.
- (¹⁶⁸) Asia T-296/97, Alitalia v. komissio, tuomio 12.12.2000 (Kok., s. II-3871).
- (¹⁶⁹) Ks. esim. asia T-358/94, Air France v. komissio, tuomio 12.12.1996 (Kok., s. II-2109,70 kohta).
- (¹⁷⁰) Ks. asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990 (Kok., s. I-307, 40 kohta, Kok. Ep. s. 319).
- (¹⁷¹) Ks. tiedonanto hankkeeseen, joka koskee Klöckner Stahlin pääomaan tehtävää julkista pääomansiirtoa, sisältyvästä mahdollisesta tuesta, EYVL C 390, 31.12.1994, s. 1.
- (¹⁷²) Asia C-39/94, SFEI, tuomio 11.7.1996 (Kok., s. I-3547,60 kohta).
- (¹⁷³) Asia 301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990 (Kok., s. I-307, 41 kohta).
- (¹⁷⁴) Asia T-55/99, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) v. komissio, tuomio 29.9.2000 (Kok., s. II-3207,82 kohta).
- (¹⁷⁵) Asia C-173/73, Italia v. komissio, tuomio 2.7.1974 (Kok., s. 709, Kok. Ep. s. 323, 33 kohta).
- (¹⁷⁶) Asia C-390/98, HJ Banks, tuomio 20.9.2001 (Kok., s. I-6117,33 kohta).
- (¹⁷⁷) Asia T-308/00, Salzgitter v. komissio, tuomio 1.7.2004 (Kok., s. II-1933,79 kohta). Ks. myös komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen (EYVL C 384, 10.12.1998, s. 3, 16 kohta).
- (¹⁷⁸) Asia C-88/03, Portugali v. komissio, tuomio 6.9.2006 (Kok., s. I-7115,56 kohta).
- (¹⁷⁹) Asia C-143/99, Adria-Wien Pipeline GmbH, tuomio 8.11.2001 (Kok., s. I-8365,41 kohta).

- (180) Ks. esim. Kreikan pankkialan työntekijöiden eläkkeiden rahoitustavan uudistusta koskeva 10.10.2007 tehty komission päätös (EYVL C 308, 19.12.2007, s. 9) ja valtiontuista, jotka Ranska on myöntänyt La Posten palveluksessa olevien valtion virkamiesten eläkkeiden rahoitusjärjestelyjen uudistamiseen, 10 päivänä lokakuuta 2007 tehty komission päätös (EYVL L 63, 7.3.2008, s. 16).
- (181) Ks. Société française de production -yhtiöstä 17.7.2002 tehty komission päätös (EUVL C 71, 25.3.2003, s. 3). Se, että valtio rahoittaa henkilöstömäärän supistamissuunnitelman, minkä ansiosta yritys voi vapautua osasta henkilöstöään ilman, että se joutuu täysimääräisesti vastaamaan aiheutuvista kustannuksista, on valtiontukia koskevan kiellon piiriin kuuluva valikoiva etu. Sen sijaan täydentävien sosiaalisten toimenpiteiden toteuttaminen irtisanottujen henkilöiden hyväksi julkisin varoin ilman, että nämä toimenpiteet vapauttavat työnantajaa tavanomaisista maksuistaan, on osa jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkaa, eivätkä tällaiset toimenpiteet ole perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuki. [...] SFP vastaa näistä kustannuksista täysimääräisesti. Tämän vuoksi irtisanotun SFP:n henkilöstön hyväksi toteutettavat täydentävät sosiaaliset toimenpiteet, jotka toteutetaan heti, kun kyseinen henkilöstö on lähtenyt yrityksestä, eivät millään tavoin vapautta yritystä velvoitteistaan, eivätkä ne ole SFP:lle myönnetty valtiontuki.
- (182) Tämä on tosiasiallisesti ilmoitetun määrän (76 miljoonaa euroa) ja julkisen palvelun velvoitteesta maksetuksi korvaukseksi hyväksytyyn määrän (53,48 miljoonaa euroa) välinen ero.
- (183) EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.
- (184) EYVL C 205, 5.7.1997, s. 5.
- (185) Ks. vuoden 2002 suuntaviivojen 30 kohta.
- (186) Edellä mainittu päätös.
- (187) Pakolliset varaukset ovat kirjanpitoon verolainsäädännön mukaisesti merkittäviä kuluja.
- (188) Asia C-482/99, Ranska v. komissio, tuomio 16.5.2002 (Kok., s. I-4397,71 kohta).
- (189) Ensimmäinen vaihtoehtoinen menetelmä, joka perustuu nykyisen aluskannan rahoituksen takaamiseen tarvittavaan oman pääoman määrään, on epäasianmukainen sikäli, että Ranskan viranomaiset käyttivät laskutoimituksessaan aluskannan hankintahintaa eivätkä vuoden 2002 myyntiarvoa. Jos perustettaisiin uusi yritys, joka hankkisi saman aluskannan kuin SNCM:llä tällä hetkellä on, sillä pitäisi olla käytettävissään oma pääoma, joka on suhteutettu kaikkien alusten ostohintaan eikä niiden rakentamisarvoon. Lähestymistavassa ei myöskään otettu huomioon muuta tärkeää varallisuutta, kuten tietokonepohjaista paikanvarausjärjestelmää tai pääkonttorin kiinteistöjä. Toinen vaihtoehtoinen menetelmä, joka perustuu SNCM:lle aiheutuneisiin kuluihin, on komission mielestä asianmukaisempi. Komissio haluaisi kuitenkin tarkistaa 41,7 miljoonan euron suuruisia aiempien tappioiden summaa siten, että siinä otettaisiin huomioon muun muassa vuoden 2002 tulos ja pelkäänsä Korsikaan suuntautuvaan liikennöintiin liittyvät tappiot ennen vuotta 1999.
- (190) Huomattakoon, että komission riippumaton asiantuntija on määritellyt SNCM:n kirjanpidon perusteella vuoden 2002 rakenneuudistuksen todelliset kustannukset [...] miljoonaksi euroksi.
- (191) Asia C-482/99, Ranska v. komissio, tuomio 16.5.2002 (Kok., s. I-4397,71 kohta).
- (192) Ks. tämän päätöksen taulukko 2. Tähän määrään sisältyvät vuoden 2003 päätökseen mennessä suoritettujen omaisuuserien myynnit, toisin sanoen Napoléon-, Monte Rotondo- ja Liberté-alusten myynnit sekä kiinteän omaisuuden (koko Schumanin kiinteistön ja SCI Espace Schumanin) myynnit.
- (193) Ks. suuntaviivojen 48 kohta.
- (194) Ks. liite 1.
- (195) Huomattakoon, että VT ja myöhempi luovutuksensaaja allekirjoittivat 11. joulukuuta 2007 Jean Nicolin kauppa koskevan esisopimuksen huhtikuussa 2008 tapahtunutta omaisuuden luovutusta varten.
- (196) Komissio ilmoitti tästä 23. kesäkuuta 2004 päivätyllä kirjeellään.
- (197) Tässä määrässä on otettu huomioon SCI Espace Schumanin 24. kesäkuuta 2003 toteutunut myynti ([...] miljoonaa euroa), mutta siinä ei oteta huomioon Aliso-aluksen 30. syyskuuta 2004 tapahtuneeseen myyntiin liittyvää negatiivista luovutuksen nettotuottoa ([...] miljoonaa euroa).
- (198) Asco-alus, osuus Sud-Cargosissa ja kiinteistöt.

- ⁽¹⁹⁹⁾ Komissio katsoo, että arvioitaessa, onko vuoden 2003 päätöksen 4 artiklaa noudatettu, on otettava huomioon ilmoitetut hinnat, toisin sanoen mainosvälineissä tai SNCM:n mahdollisesti levittämässä julkisissa tiedotteissa ilmoitetut hinnat. Tämä edellytys ei koske SNCM:n tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien ilmoittamia hintoja, sillä sekä SNCM että sen kilpailijat ovat kiintiöineet nämä hinnat dynaamisen tuotonhallintatekniikan avulla. Järjestelmien parametroidin avulla ei voida ottaa huomioon SNCM:n kilpailijoiden tarjoushintoja eikä näin ollen varmistaa SNCM:n pidättymistä hintajohtajuudesta.
- ⁽²⁰⁰⁾ Ranskan viranomaisten toimittamista tiedoista käy ilmi, ettei SNCM 9. heinäkuuta 2003–16. maaliskuuta 2005 koskaan ilmoittanut kilpailijoidensa ilmoittamia hintoja alhaisempia hintoja yrityksen tiedotteissa, mainoskampanjoissa tai muissa yleisön saatavilla olevissa asiakirjoissa.
- ⁽²⁰¹⁾ Tämä määrä on SNCM:n käteisvarojen nettotarpeen (toisin sanoen 19,75 miljoonaa euroa) ja vuoden 2003 päätöksen perusteella tehtyjen omaisuudenluovutusten nettotuoton (toisin sanoen [...] miljoonaa euroa, joka vastaa Aliso-alueen myyntiä ja osuuksia Southern Traderissa, Somecassa ja Amadeuksessa) välinen ero. Se mukaan luettuna valtion SNCM:lle tekemä pääomansiirto on 69,29 miljoonaa euroa.
-

LIITE I

VUODEN 2003 PÄÄTÖKSEN PÄÄTÖSOSA

1 artikla

Rakenneuudistustuki, jonka Ranska aikoo toteuttaa SNCM:n (Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée) hyväksi, soveltuu yhteismarkkinoille 2–5 artiklassa määrätyn edellytyksin.

2 artikla

SNCM pidättyy tämän päätöksen tiedoksiantamisesta 31 päivään joulukuuta 2006 hankkimasta uusia aluksia ja allekirjoittamasta muita kuin sen aluskantaan kuuluvia uusia tai kunnostettuja aluksia koskevia rakennus-, tilaus- tai vuokraus-sopimuksia.

SNCM saa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta 31 päivään joulukuuta 2006 liikennöidä vain yrityksen omistuksessa tällä hetkellä olevilla 11 aluksella, jotka ovat Napoléon Bonaparte, Danielle Casanova, Île de Beauté, Corse, Liamone, Aliso, Méditerranée, Pascal Paoli, Paglia Orba, Monte Cinto ja Monte d'Oro.

Jos SNCM joutuu korvaamaan siitä riippumattomien syiden vuoksi jonkun aluksistaan ennen 31 päivää joulukuuta 2006, komissio voi sallia korvaamisen Ranskan toimittaman asianmukaisesti perustellun ilmoituksen perusteella.

3 artikla

SNCM-konserni luovuttaa kaikki suorat ja välilliset osakkuutensa seuraavissa yhtiöissä:

- Amadeus France,
- Compagnie Corse Méditerranée,
- kiinteistöalan yhteenliittymä Schuman,
- Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations,
- Someca.

SNCM voi Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations -yhtiöstä omistamiensa osakkeiden luovutuksen sijaan myydä yhtiön ainoan omaisuuden eli Southern Trader -aluksen ja lakkauttaa kyseisen tytäryhtiön.

Luovutukset voidaan toteuttaa Ranskan viranomaisten valinnan mukaan esittämällä joko julkinen myyntitarjous tai kiinnostuksenilmaisupyyntö ja siihen liittyvä ennakoilmoitus, jossa asetetaan vähintään kahden kuukauden määräaika vastaamista varten.

Ranska toimittaa komissiolle todisteet luovutusten toteuttamisesta. SNCM:n saamien tarjousten pienuus ei kelpaa syyksi olla toteuttamatta luovutuksia. Jos tarjouksia ei tule ja jos Ranska voi osoittaa, että kaikki tarvittavat ilmoitustoimenpiteet on toteutettu, ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu edellytys katsotaan täytetyksi.

4 artikla

SNCM pidättyy tämän päätöksen tiedoksiantamisesta 31 päivään joulukuuta 2006 kaikilla Korsikaan suuntautuvilla reiteillä soveltamasta julkisiin hintoihin hinnoittelupolitiikkaa, jonka tarkoituksena on tarjota kaikkia kilpailijoita edullisempia hintoja vastaavien määränpäiden ja palvelujen ja samojen päivien kohdalla.

Komissio varaa itselleen oikeuden aloittaa muodollinen tutkintamenettely kaikissa tapauksissa, joissa tässä päätöksessä määrättyjä edellytyksiä ja erityisesti ensimmäisessä alakohdassa asetettua velvoitetta on rikottu.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu edellytys täyttyy, jos SNCM:n alimmat hinnat ovat joka päivä kaikkien sen kilpailijoiden asettamia vastaavien määränpäiden ja palvelujen alimpia tarjoushintoja korkeampia.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua edellytystä ei enää sovelleta, jos mainittujen kilpailijoiden hinnat ovat korkeampia kuin viitevuonna 1996 voimassa olleet SNCM:n hinnat inflaation mukaan tarkistettuina.

Ranska toimittaa komissiolle vuosittain ennen 30 päivää kesäkuuta kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että edellytys on täyttynyt edellisen kalenterivuoden aikana kaikkien Korsikaan suuntautuvien tai sieltä lähtevien laivamatkojen osalta.

5 artikla

Korsikan ja Manner-Ranskan välillä liikennöityjen laivamatkojen vuotuista määrää rajoitetaan 31 päivään joulukuuta 2006 Ranskan viranomaisten rakenneuudistussuunnitelmassa tekemien sitoumusten mukaan siten, että se ei ylitä tämän päätöksen taulukossa 3 esitettyä enimmäismäärää ⁽¹⁾, lukuun ottamatta sellaisia poikkeuksellisia syitä, joiden ei voida katsoa johtuvan yrityksestä ja joiden vuoksi tietyt vuorot joudutaan liikennöimään muihin satamiin, ja lukuun ottamatta yrityksen vastuulla oleviin julkisen palvelun velvoitteisiin tehtäviä muutoksia.

6 artikla

Ranska saa myöntää SNCM:lle tämän päätöksen tiedoksiantamisen jälkeen ensimmäisen lisäpääomamaksun, jonka suuruus on 66 miljoonaa euroa.

Komissio voi myöhemmin rakenneuudistuskauden päättämiseen eli 31 päivään joulukuuta 2006 asti tehdä Ranskan viranomaisten pyynnöstä päätöksen jäljellä olevan 10 miljoonan euron summan ja 3 artiklassa vaadituista luovutuksista saatujen tulojen erotuksen suuruisen maksun myöntämisestä SNCM:lle edellä mainitussa artiklassa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

Päätös voidaan tehdä vain, jos 3 artiklassa vaaditut toimet on toteutettu, jos luovutuksista saadut tulot eivät ylitä 10:tä miljoonaa euroa ja edellyttäen, että 2, 4 ja 5 artiklassa säädettyjä vaatimuksia on noudatettu, sanotun kuitenkin rajoittamatta komission oikeutta aloittaa tarvittaessa muodollinen tutkintamenettely jonkin vaatimuksen noudattamatta jättämisen vuoksi. Muussa tapauksessa tuen toista erää ei makseta.

7 artikla

Ranskan on ilmoitettava komissiolle kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

8 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

⁽¹⁾ Ks. tämän päätöksen liite II.

LIITE II

VUODEN 2003 PÄÄTÖKSEN TAULUKKO 3

SNCM:n tarjonnan kehitys

	Vuorojen määrä		Paikkamäärä		Kuljetetut juoksumetrit	
	2001	> 2003	2001	> 2003	2001	> 2003
Marseille–Korsika	1 881	(...)	1 723 050	(...)	1 469 000	(...)
Toulon–Korsika	187	(...)	303 650	(...)	0	(...)
Genovanlahti	1 768	(...)	1 708 700	(...)	0	(...)
Välisumma Eurooppa	3 836	3 067	3 735 400	2 357 500	1 469 000	(...)
Pohjois-Afrikka	302	372	444 000	635 000	0	0
Yhteensä	4 138	3 439	4 179 400	2 992 500	1 469 000	(...)

TILAUSHINNAT 2009 (ilman ALV:a, sisältää normaalit lähetyskulut)

Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	1 000 euroa/vuosi (*)
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	100 euroa/kk (*)
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, paperipainos, vuosittainen CD-ROM	22 EU:n virallista kieltä	1 200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	700 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	70 euroa/kk
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	400 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	40 euroa/kk
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, kuukausittainen (kumulatiivinen) CD-ROM	22 EU:n virallista kieltä	500 euroa/vuosi
Virallisen lehden täydennysosa (S-sarja), tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat, CD-ROM, ilmestyy kahdesti viikossa	Monikielinen: 23 EU:n virallista kieltä	360 euroa/vuosi (= 30 euroa/kk)
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja – kilpailut	Kilpailua koskevilla kielillä	50 euroa/vuosi

(*) irtonumeroiden hinnat: – enintään 32 sivua: 6 euroa
– 33–64 sivua: 12 euroa
– yli 64 sivua: hinta määritellään tapauskohtaisesti

Euroopan unionin virallisilla kielillä ilmestyvästä *Euroopan unionin virallisesta lehdestä* on tilattavissa 22 eri kieliversiota. Tilaus käsittää L-sarjan (Lainsäädäntö) ja C-sarjan (Tiedonannot ja ilmoitukset).

Jokainen kieliversio tilataan erikseen.

Virallisessa lehdessä L 156 18. kesäkuuta 2005 julkaistun neuvoston asetuksen (EY) N:o 920/2005 mukaan velvollisuus laatia kaikki säädökset iirin kielellä ja julkaista ne tällä kielellä ei väliaikaisesti sido Euroopan unionin toimielimiä, joten iirin kielellä julkaistavat viralliset lehdet ovat myynnissä erikseen.

Virallisen lehden täydennysosan (S-sarja – tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat) tilaukseen sisältyvät kaikki 23 virallista kieliversiota yhdellä monikielisellä CD-ROM-levyllä.

Euroopan unionin virallisen lehden tilaajat voivat pyynnöstä saada virallisen lehden liitteitä. Tilaajille ilmoitetaan liitteiden ilmestymisestä *Euroopan unionin viralliseen lehteen* sisältyvässä kohdassa ”Huomautus lukijalle”.

Myynti ja tilaukset

Julkaisutoimiston toimittamat maksulliset julkaisut ovat saatavilla jälleenmyyjiltämme. Luettelo jälleenmyyjistä löytyy seuraavasta internet-osoitteesta:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä* ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>